Gd. J. 510

10-9

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
1
28-A
1

CAII SOLLII
APOLLINARIS SIDONII
ARVERNORVM
EPISCOPI OPERA.

IO. SAVARONIS STVDIO & diligentia caſtigatiùs recognita.

PARISIIS

In Officina PLANTINIANA,
Apud HADRIANVM PERIER, via Iacobæa.

M. D. XCVIII.

Cum gratia & Priuilegio Regis.

37

CLARISSIMO

ATQVE AMPLISSIMO

VIRO ACHILLI HARLAIO

EQVITI, REGNI CVRIÆ PRÆſidi Primario, & Sacri Conſiſtorij Senatori.

I. SAVARO. S.

SOLLIVS *Sidonius Conſtantio ſuo libros epiſtolarum nuncupauit, quòd ille Galliis in diuerſa partium ſtudia diſtractis, ab Imperij partibus ſtans, conſtánſque presbyter, ciues Aruernos non minùs ciuica ſimultate, quàm Gothica incurſione vagos & extorres, in Aruernum oppidum reduxit, illiſque concordiam, & illos patriæ reddidit. Tibi ab exemplo, non dicam Conſtantio, ſed etiam ipſa Conſtantia conſtantiori, Sidonij opera, mea operâ diligenter emendata & emũdata dedicare poſſem: qui hoc poſtero tempore, (credite poſteri) pro tribunali ſedẽs, priùs rabulariis cinctus armatis, quàm purpura diſcinctus, in carcerem ductus es, tanta cum dignitate atque conſtantia, vt*

potiùs ductores armatos ducere, quàm ab illis duci videreris inermis;te captiuo,captiua;te libero, libera fuit Gallia. Regis enim Regníque Gallici Tutelaris & ſoſpitator Genius, vniuerſam Galliam nõ tam ciuili diſsidio diſciſſam,quàm Hiſpana factione ad Iberos refugam,ad ſe ſuáque redire iuſsiſti, Regíque regnum, & regno pacem redintegraſti. Verùm ne obliuionis æternæ tumulo ſepulta credar excitare, longè me maior ràtio monet mouétque, vt Apollinare opus, Muſis & Apolline dignum, tuo nomini,id eſt Palatini Apollinis numini,nouẽque Muſis opus non amuſum conſacrem, nec ea res ſuo quoque carebit exemplo, torrẽs Herodotus necnon Aurelius Opilius *variæ literator literaturæ, nouenos vnius corporis libros, Muſarum inſcripſerunt:ego ne tu Apollo fortè mouearis,& muſſes, ſi Muſas ſolas appellarem,te Primum Apollo appello,nouémque Muſas inuoco,vt ſub cliẽtela veſtra, obnubilum Apollinaris opus elucidetur, & luci detur:Quod vt à propoſito noſtro alienum, ſic à re abſonum nõ erit, Quippe cui magis Apollinaris opera, quàm Apollini? quibúſque nouem libri adeo Muſicis; vt ipſas*

Muſas non magè muſicas putares,

Quàm nouem Muſis dicari debent? Itaque tibi qui verè Palatinus Apollo,nouem Muſis,id eſt nouem Palatij Curiis præſides, iuriſq; peritus Apollo,cottidie deuia & ambage nexa cauſarum arcana de-

tegis,tibi inquam,tuóque numini,quod mihi,& Apollinari meo,fortunatim vortat, Apollinaris Apollinare opus do,dico;illique, ſupplex obſecro,vt in æde tua,id eſt Apollinis bibliotheca locum des,ſicut olim S.P.Q.R. in Vlpia, loci non infimi honore dignatus eſt: nouenis ſororibus nouenos libros dedicaturus. Vale.

Ricomagi, Kal. Decemb.

LECTORI.

H*Aec ſunt quibus auctior eſt mſ. Nanzij, quæ quia in reliquis omnibus quotquot legi mſſ. libris deſunt, idcircò intexere textui religio fuit.*

Ac primùm in epiſt. 2. l. 2. pag. 31. l. n. 9. poſt verbum imbricarentur, *mſ. addit.* ipſa verò concinentibus menſuris exactiſſima ſpatioſitate quadratur, ita vt. &c.

Item e. 8. l. 3 p. 62. lin. 11. poſt nomen hiſtoria, *mſ. Nanzij.* filios de proditione meditantes Iunius Brutus occîdit: ſed fuit parricidij precium cōſulatus. Manilius Torquatus filium, quòd hoſtem prouocantem non ſe permittente prouocaſſet, ſecuri lictoris addixit, ſed pompam triumphi pro mercede crudelitatis populariter impetrauit. Tibi verò nunc à barbaris odioſi faceret Romani nominis amor, poſtquam filius ſublatus eſt colludio factioſorum, maluiſti magis te ciuem meminiſſe, quàm patrem, nec tibi obfuit, quin eſſes liber ſtatu, quòd captus eras affectu, contrà gentem vicinam, validam, iratam. Cum Hecditio meo non audacter arma mouiſti: nec veritus es, ne filius tuus iam propè iuuenis adhuc propè vnicus, propter victi fusique hoſtis, ſi non iram, ſaltem verecundiam periclitaretur. Quapropter, &c.

Item. e. 5. l 7. p. 149. lin. 30. poſt hæc verba, aduentus tui, *liber Nanzij.* muneres indultu: & inter tantos motus partiũ factioſarum laborantem me fluctuantémque conſilio confirmes, collegio informes, ornes, &c.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

VITA.

Cap. I.

CAIVS Sollius Apollinaris Sidonius parentibus *a* Aruernis & *a* inluſtribus fuit, Apollinare patre *b* Præf. prætorio Galliarum, connomine *c* auo primo ſuæ gẽtis Chriſtiano, Honorio imperante Tribuno Notario & Præf. Præt. Galliarum; *d* Proauo iuxta inluſtri, *e* matre nobili *f* patruis, *g* patruelibúſque claris & inſignibus, natus eſt *h* Theodoſio Iuniore, & Valentiniano tertio imperantibus, quo anno non liquidò liquet, quantum ex *i* Aſterij conſulatu coniicere licet Fla. Antiocho & Anicio Baſſo VV. CC. Coſſ. *k* Nonarum Nouẽbrium de grandior factus in diſciplinam tradditus eſt, ludimagiſtris celebribus *l* Euſebio, & *m* Oeno, ſub quibus cùm literis *n* Græcis & Latinis ſtrenuam nauaſſet operam, tandem omni cura omníque ſtudio, indulſit *o* Philoſophiæ, *p* Mathematicis, *q* Iuriſprudentiæ, quibus rebus ante alios eruditior euaſit, varióquedictandi genere ſupergreſſus eſt *r* vel aſſer-

a. epiſt. 13. lib. 3. infrà in fine. *a*. epiſt. 3. lib. 1. epiſt. 2. lib. 1. lib. 7. in Con. Greg. Turo. lib. 2. c. 21. vide elog. *b*. epiſt. 3. & 7. lib. 1. epiſt. 1. & 12. lib. 3. epiſt. 16. lib. 5. epiſt. 6. lib. 8. *c*. epi. 3. & 12. lib. 3. epiſt. 9. lib. 5. *d*. epiſt. 3. lib. 1. epiſt. 12. lib. 4. *e*. epiſt. 1. lib. 3. epi. 6. l. 5. *f* epiſt. 12. li. 3. in Car. *g*. ep. 1. lib. 4 & Car. vlt. *h*. epiſt. 6. lib. 8. *i* epiſt 6. li. 8. *k* Car. 20. *l*. ep. 1. li. 4. *m*. Car. 9. in fine. *n*. Epiſt. 1. lib. 4. epiſt. 2 lib. 2. epiſt. 12. l. 4. epiſt. 3. lib. 8. *o*. epiſt. 1. l. 4. epiſt. 14. l 8 *p*. Epiſt. ad Polem. & car. 15. & epiſt. 14. l. 8. *q*. ep. 11 4. ep. 9. li. 1 epiſt. vlt. lib. 9. & aliis. *r*. Epiſt. 6. lib 8.

tore aſſeſſore Flauio Nicetio V.C.& docto: *ſ* Poëticam puer auſpicatus tractu temporis in ea tantum profecit, vt mira facilitate felicitatéque verſus ederet extemporaneos, *u* plures tamen & pleréque omnes non maiore ingenio, quàm cura. His bonis artibus inſtitutus, ex ſchola, & ex ephæbis excedens, lege & more maiorum militiæ nomen dedit, *x* ſtipendiiſque perfunctus eſt, quibus emeritis ad vota tranſiit Fla. Auiti *y* ciuis Aruernenſis, ex Aruernorum decreto ad Conſtantium Cæſarem *z* Legati, *a* pacis inter Theodoricum & Æthium Patricium ineundæ medij & interpretis, ter vtriuſque militiæ, *b* magiſtri, *c* quatérque prætorio Galliarum præfecti, poſteà Petronij Maximi A. ad Regẽ Theodoricum ſecundum *d* Legati ad extremum *e* Maximo à Romanis diſcerpto *f* Conſulis & Imperatoris filiam *g* Papianillam nomine, Ecdicij poſteà Patricij & *h* Agricolæ viri ſtrenui ſororem in *i* vxorem duxit, cui in dotem datam *k* Abitacum incoluit & excoluit, in quo cum vxore *l* concorditer ſine lite vixit, liberóſque ex ea ſuſcepit vtriuſque ſexus, *m* Apollinarem filium, quem *n* domi ſuæ paternis documentis informauit, *o* Roſciam filiam in auiæ amitarúmque indulgentiſſimo ſinu dedit alendam & cum ſeueritate nutriendam, *p* Seuerianam etiam dubiæ valetudinis & febricitantem, erga ſuos *q* affectus benè affectus, blandus Pater, *r* concors maritus, *s* clemens dominus, *t* frugi & diligens paterfamilias rem domeſticam curauit, Sui parcus, *v* in egenos prodigus, *x* alieni non appetens, *y* pius & religioſus, magni *z* conſilij, viuacis ingenij, geniique ſubtilis & acuti, *a* fautor non ſtudiorum modò, verùm etiam ſtudioſorum, quorum contuberniis delectabatur, *b* veteris ſtudioſus elegantiæ ita vt barbaricis incurſionibus obſoletæ, & penè antiquatæ antiquæ facūdiæ reductor, & *c* reparator haberetur, autus & *d* humanus, *e* dicax & hilaris, cætera modeſtus,

ſ. epiſt. 21. li. 5 epiſt. 4. lib. 8. epiſt vlt. lib. 9 in fine. *t*. epiſt. 2 lib. 1 epiſt. 17. li. 5. epiſt. 13 li. 9. *u*. epiſt. 3. li. 8. epiſt. 8. lib 4. Cap. 2. *x*. epiſt. 1. lib. 3. epiſt. 6. lib. 8 *y* epiſt. 3. lib. 3. car 7 verſ. 40 Gregor.. Turo. lib. 2 c. 1. *z*. Car. 7. verſ. 210. *a*. Car. 7. ver. 307. *b*. Car. 7. verſ. 462. *c*. Car. 7. verſ. 463. *d*. Car. 7. ver. 468. *e*. Ep. 13. l. 2. *f*. Car 7. Gregor. Tur lib. 2. c. 2. & c. 21. faſti conſulares. *g*. ep. 17 l 5. *h*. epi. 12. l. 2. *i* e 18 l. 5 car. 20 Greg. Tur, 1. l 2. c. 21. *k*. Epiſt. 2. lib 2. car 18. *l* Epiſt. 2. lib. 2. 16. lib. 5. *m*. Ep 11. l. 4. ep. 9. & 3 l. 5. *n*. ep 2. l 5. e. 12. l. 4. *o*. Ep. 17 l. 5. *p*. Ep. 12. l. 2. *q*. Ep. 18. l. 5. *r*. Ep. 16. l. 5. *ſ*. Ep. 14. l. 7. *t* Epiſt. 14. lib. 7. epiſt. 9 lib. 8 epiſt. 1. lib. 9. *u*. Epiſt. 2. lib. 4. *x*. Epiſt. 14. lib. 7. *y*. Epiſt. 12 lib. 3 elog. epitaph. *z*. Epitap. elog. *a* Epiſt. 9. & 10 lib. 1. epiſt. 14. lib. 7. *b*. Epiſt. 10 lib. 2. epiſt. 2. & 6. lib. 8. *c*. Claud. Mamer. epiſt. ad Sidon. in fine Pet. Pict. vide elogia. *d* Epiſt 14. lib. 7. *e*. Epiſt. 14 lib 7. & ep. vlt. eius. lib.

adeò vt ex moribus cognomen acceperit: nam dictus eſt *f* Modeſtus. *g* Pila adprimè obluctabatur, & oblectabatur teſſeris, quibus cum *h* Theodorico Rege Gothorum II. luſit, intérque ludendum aliquid obſecraturus impetrauit: erat enim ei maximè familiaris, vel ex eo quòd *i* Theodoricus Rex, Auito ſumendi imperij conſilium dedit, & copias præbuit auxiliares, vt in Heſperium imperium connitentibus *k* Gallis, & annuente *l* ſenatu leuaretur, Auitus *m* Theodoricianæ formę quantitatem, vitæque qualitatem & penitiſſimas actiones elegantiſſima ad Agricolam epiſtola deſcripſit, luſitque *n* carmine non ineleganti, in elegantiam formæ Reginæ Ragnachildę Theodorici vxoris, quod Ennodius cōchæ argenteę argentarij cœlo incidendum curauit, & Reginæ obtulit. Cúmque Maiorianus à *o* Leone Orientis Imp. in occidentis imperium adſcitus fuiſſet, *p* Ricimeris magiſtri militum & Patricij ope, cuius inſidiis Auitus A. indignationem *q* Senatus incurrit, Roma abiit, *r* Placentiam ſeceſſit, & ſe *ſ* captus & coactus abdicauit imperio: mox in Gallias Maiorianus quæ imperij faſcibus Auitum accinxerant, procinctum mouit, vt *u* Gothos abigeret ex vrbibus Romanæ ditionis, quas Auiti conniuentia, ſeu veriùs conhibentia Theodoricus occupauerat, *x* Lugdunū obſedit, in eáque obſidione Sidonium Auiti generum & Theodorici familiarem infenſum habuit & *y* inimicum, qui Lugduno dedita, fugatíſque Gothis, captus ſeruatúſque fuit, hortatu Petri magiſtri epiſtolarum, & eum ex hoſte publico, priuatum amicum inſinuauit, cui illicò Maiorianus *z* ius ciuitatis ademptum reſtituit; huícque patriam reddidit, & illum patriæ (patrię ſcilicet habitationis, non originis) cenſúmque trium capitum remiſiſſe erediderim, quod ab eo acuto *a* Epigrãmate poſtulauit, illíque poſt nouem menſes ab imperij die, Kalendis Ianuatij Cōſulatum auſpicanti incomparabili principi, eidémque Conſuli comparabilem *b* Panegericùm dixit, & in Petri magiſtri ſcrinij librum, ſubitò inter epulas prolatum, *c* carmen non inſubidum ſubitus effudit, ob quæ & alia præclara poëmata, tunc temporis DD.

f. Epiſt. 12. lib. 9. in fine mſſ.
Cap. 3.
g. Epi. 2. l. 1. ep. 2. li. 2 ep. 4. l. 4. ep. 17. lib 5.
h. ep. 2. l. 2. 1.
i. Car. 7. ver. 50?. Iſido. in Chro Era. ccccici.
k. Car. 7. Caſ. in Chron.
l. Car. 7. P. Diac. in Marciano. A.
m. ep. 2. l. 1.
n. ep. 8. li. 4.
o. Ca. 5. Marcell. Com. Caſſiod. Iorda. Paul. Diac.
p innominatus Chronographus.
q. Greg. Tur. l. 2. c. 2.
r. Caſſiod Iorda. Paul. Diac.
ſ. Inno. Chr.
t. Friculfus. l. 5. c. 17. car. 5.
u. Car. 5. ver. 573.
x. Car. 4. & 5. in fine.
y. Car. 4. & 5. in fine.
z. Car. 4.
a. Car. 13.
b. Car. 5.
c. l. 9. ep. 13.

Leo & Maiorianus. A A. Senatu petente illi *d* ſtatuam laurea Apollinari coronatam, in foro Diui Traiani erigi collocaríque iuſſerunt, tantúmque fidei Sidonio concreditum, vt illo conſiliante pacis pactionem cum *e* Theodorico Maiorianus pepigerit, poſteáque vocatum ad *f* epulum quod quinquennalibus ſuis edebat, menſæ Auguſtæ ſacris admotum *g* Comitis honore dignatus eſt.

Cap. 4.

Quid quadriennio Seueri egerit nihil aliud ſcio, prætérquam quòd literatis literis adſiduè vacabat, & acer atque alacer Aruerniæ vindex illam à *h* Barbarorum aſſerebat incurſibus, cùm crebris *i* rerum Regúmque motibus Galliæ verſarentur & vexarentur. Tandem Anthemij ſumentis imperium *k* euocatoria accitus Romã venit, Apoſtolorum liminibus affuſus de via laſſitudinem & omnem animi ſenſit exploſum eſſe langorem; interuenit nuptiis Patricij Ricimeris & Aſcelæ filiæ Anthemij principis, quæ feſtiuitate decurſa *l* Pauli præfectorij laribus exceptus comiter hoſpitalitatis officiis excolebatur, Gennadii & Cæcinæ. Baſilij virorum Conſularium amicitiam ſibi conciliauit, ſeruatáque Auieno vt ſeniori reuerentia, domum Baſilij frequentauit, vt Aruernę legationis officio defungeretur, cuius conſilio remiſſa aliquantiſper legationę *m* Anthemio I I. Conſuli Panegericũ dixit, cuius occaſione *n* Præfecturam vrbanam adeptus, in ea verſatus eſt optimè, anno ſequenti, Marciano & Zenone Coſſ.

Cap. 5.

cùm *o* Aruandus Galliarum præf. nouas res moliretur & ex decreto Narbonenſium reus poſtularetur maieſtatis, Aruando confeſſo confoſſóque ſe ſuo gladio, vſque ad aras in amicitia perſtitit, mortémque vt Anthemius in exilij *p* pœnam commutaret obtinuit; amicis enim erat addictiſſimus, adeóque ſollicitus vt eis *q* tuta omnia timeret, quorúmve *r* vita carentum, æquè vt incolumium reminiſcebatur, ſuprà omnia *ſ* patriam diligebat & venerabatur, quæ cum *t* Seronato labefactaretur ingruente. Hecdicium ſororium ſuum inuitauit, vt Aruernis opitularetur, eò quippe liberi populi libertas redacta erat, vt ſi procellis *u* Seronati Serenitas

d. ep. vlt. l. 9. in fin. & car. 8.
e. Epitaph. Fricul. l. 5. c. 17.
f. ep. vlt. l. 1.
g. ep. vlt. l. 1.
h. ep. 7. l. 3. & ep. 7.
i. Iord. in hi. Goth. Fricul. l. 5. c. 17. Iſid. in Chro.
k. ep. 5. l. 1.
Ibid.
l. ep. 9. l. 1.
Ibid.
m. ep. 9. l. 1. car. 2.
n. ep. 9. l. 1. elog. ep. vlt. l. 9. in Car.
o. ep. 7. lib. 1. Paul. Diaco. in Leone. vide cõment.
p. ep. 7. lib. 1. Caſſio. in Chro. vide Comment.
q. ep. 6. l. 8.
r. ep. 2. l. 4.
ſ. Car. 23. in fine.
t. ep. 1. l. 2. ep. 13. l. 5. e. 7. l. 7.
u. ep. 2. l. 2.

Anthemij non occurreret, patriam dimittere, vel libertatem amittere ſtatuiſſet, quod Deus auertit, capto ab Aruernis Seronato læſæ Maieſtatis *u* reo, Románque deſtinato. Quo capto Aruernis infenſiores Gothi *x* Aruernam obſident, at Sidonij literis allectus Hecdicius, attrito Gothorum exercitu *y* Aruernam ingreſſus obſidione liberauit. Præterea Sidonius cùm augeſcendæ *z* dignitati hereditariæ curis peruigilibus incumberet, Præfectorianam vrbanam *a* Patriciam reddidit, *b* ſenatoriam etiam dignitatem adiecit. Cúmque varia dignitate faſtigaretur, à tribunali diuino numine raptus ad epiſcopatum, Eparchio diem functo viro iuſto & ſancto ſucceſſit, dignus tanto prædeceſſore ſucceſſor, ſtatímque poſt impactum *c* reluctanti ſacerdotium, ſæculi *d* dignitates Apollinari ſuo reliquit hereditarias, *e* poëticæ renuntiauit, *f* proſario opere ſe exercuit, vt ſeria tractaret, cœleſtium ſcripturarum myſteria rimaretur, *g* & ſe totum his ſtudiis manciparet, vt quo ſe ſtudioſiùs imbueret, eo doctrinam copioſiùs infunderet, in qua quidem Theologiæ diſciplina ſic animum excoluit, vt de difficilioribus ab *h* Aruogaſte Viro Inluſtri, Franco, & ab *i* Eufronio Auguſtodunenſi conſuleretur epiſcopo, circáque ſui epiſcopatus initia *k* Bituricas ſummo pontifice viduatas, decreto ciuium petitus aduenit, & ex communi epiſcoporum conſenſu, qui ad eligendum epiſcopum conuenerant, in Sidonij arbitrio poſita fuit libera quem vellet eligendi poteſtas, ſicque virum ſpectabilem Simplicium Bituricenſem ciuem, in locum Eulodij creauit Aquitanicæ primæ Metropolitanum. Concione habita ad Agrœcium Senonenſem, collegas epiſcopos, & populum, cuius electioni, quod ei honorificè ceſſit, omnes acquieuêre; In epiſcopatu ſuo præclarè ſe geſſit, *l* in ieiuniis & orationibus adſiduus, *m* vnde malè ſe habuit, *n* erga mendicos effuſus & vnicè liberalis, *o* argenteæ ſupellectilis vaſa egenis erogabat, vt Papianilla vxor reſciens illa dato precio reciperet. Cúmque graui fame Burgundi fatiſcerent, & cœli ſolíque ſui profugi terras peruagarentur alienas, vt ſtipe collectitia victitarent, qua-

u. ep. 7. l. 7.
x. e. 12. & 16. l. 5. e. 7. l. 7.
y. e. 3. l. 3. Gre. Tur. l. 2. c. 24
z. ep. 3. l. 1.
a. ep. 16. lib. 5. Claud. Mamer. in præfat. ad Sido.
b. ep. 16. lib. 5. elog.

Cap. 6.

c. ep. 3. l. 5 in Cō. l. 7. e. 7. l. 6.
d. e. 14. l. 5. epita. e. 17. l. 7.
e. ep. 4. l. 8. e. 12. & 13. eiuſ. lib.
f. ep. 3. l. 4.
g. ep. 2. l. 4.
h. ep. 17. l. 4.
i. ep. 2. l. 9.
k. e. 5. l. 7. & in Conc.
l. e. 2. l. 4. & 14. l. 7.
m. l. 4. e 22. l. 5. ep. 3. & 14. l. 5.
n. ep. 2. lib. 4.
o. Greg. Tur. l. 2. c. 22.

tuor egenorum milia, cum *p* Ecdicio ſororio ſuo, communibus votis & opibus *q* aluit. Doctor Catholicus & Romanus, *r* Chriſtianæ fidei propugnator, & expugnator Arrianæ hereſis, liberrimo ſpiritu in *ſ* Euarigem Regem potentiſſimum Arrianum inuectus eſt, cuius deſpecta rabie, vt qui crudeliter

Cap. 7.

in epiſcopos ſæuiret, vix lubricum expertus eſt, vt *t* Rutenorum conſecraret Eccleſiam, quam condiderat Elaphius Rutenenſis, in Aruernam redux, totus in officiis Dominicis erat, & ad feſtiuitatem eccleſiæ S. Cirici à religioſis inuitatus, vt diuinam rem faceret, ad eam vltroneus acceſſit, ablatóque ſibi nequiter libello, per quem ſacroſancta Solennia agere conſueuerat, totum nihilominus feſtiuitatis opus explicuit, *u* diœceſes ex canone peragrauit, à *x* Mamerco Viennenſi epiſco. rogationes ante fauſtā aſcenſionis dominicæ diem reſtitutas, primus epiſcoporū Galliç ſumma religione recepit, & in Aruernam indnxit, inſtituit, inuexit, quibus adſueti & muniti maiores noſtri, vaſtatorios *y* Gothorum cuneos amoliebantur, qui cottidianis ſuperuentibus Aruernæ & Aruerniæ *z* cædem, flammam, ſanguinem pertentabant, quorum tamen minaces impetus, armante & animāte Sidonio præſent ibus animis Aruerni ſuſtinuerunt, quos neque *a* nox ninguida, nec illunis à peruigili ſtatione dimouere poterat, & quamuis ad eſcas infames *b* fames adegiſſet, nunquam in partes barbaras defecerunt, quinimò contra Gothos ſoli Aruerni, *c* Romanis reliqui bella fecerunt. Nihilominus cùm nulla eſſent à Rep. auxilia, nulla præſidia, nullæ Aug. Nepotis opes, *d* Maſſilia & Arelas captæ, Græcus Maſſilienſis *e* Baſilius & Fauſtus epiſcopi pacis ineundæ inter Nepotem A. & Euuarigem ſequeſtri

Cap. 8.

& arbitri, *f* reclamante Sidonio, reluctantibus Aruernis *g* Aruernam dediderunt, propter quam indecoram deditionem, in Græcum concitatior ſcripſit. Exinde patricius *h* Ecdicius, qui Gothorum exercitatiſſimum exercitum perſæpe profligarat, *i* ſolum patrium vortit, & in *k* Liuianum munitiſſimum caſtrum cum Sidonio ſe recepit, & hoc eſt quod ſe ſoli patrij finibus conqueritur *l* eliminatum, *m* quo loci cùm in-

p. Greg. Tur. l. 2. c. 24. Sigeb. in Chr.
q. Lvſiardus. l. 3. c. 12. Cœnalis. li. 3. perioche. 6. Gaguinus.
r. e. 6. l. 7. epitaph. elog.
ſ. ep. 6. lib. 7.
t. ep. 15. l. 4. Greg. Turo. l. 2. c. 22.
u. ep. 13. l. 4. e. vlt. l. vlt.
x. epiſt. 14. l. 5. epiſt. 1. l. 7.
y. epiſt. 1. l. 7.
z. ep. 1. 2. 3. & 4. li. 3. ep. 1. & 9. l. 7.
a. c. 7. l. 3. e. 7. lib. 7.
b. e. 7. l. 7.
c. epiſt. 5. li. 7.
d. Iſidor. in Chro. Iordanes. Sigeber. in Chro.
e. epiſt. 6. l. 7.
f. ep. 7. l. 7.
g. e. 7. l. 7. Ior. in hiſt. Goth. Fricul. l. 5. c. 17 Sigebert. in Chron.
h. e. 16. l. 5. Ior. Fricul.
i. Iord. & Fricul.
k. e. 3. l. 8. Ior.
l. e. 3. & 10. l. 4 e. 4. & 9. l. 8.
m. e. 3. l. 9.

commoda peregrini, Aruernæ autem ſcilicet à Gothis
occupatæ damna proſcripti pateretur, tandem *n* Leonis viri vndecunque docti, & Regis Euarigis conſiliarij ope, ſuo redditus eſt Epiſcopatui, *o* Victoriúmque Comitem ab Euuarige in Aruerna cõſtitutum, iure ſæculari patronum, iure Eccleſiaſtico filium, excoluit vt cliens, vt pater dilexit, quocum Abrahæ S. Cirici Abbati iuſta perſoluit, & næniam funebrem inſcripſit, reliquúmque vitæ cum Gothis *p* Aruerno degentibus tranſegit. At quia in huiuſmodi ſcriptionis genere, vt opera ſic opuſcula penſanda ſunt, *q* annis ſenectutis initia pulſantibus omnem curam tranſtulit ad ſtylum Epiſtolarem. *r* Caj Plinij maturitatem, & Quinti Symmachi rotunditatem inſecutus, opúſque ſuum Epiſtolare primum in *ſ* ſeptem libros digeſſit, quibus rogatu Petronij Iuriſconſulti adiecit octauũ, quos omnes *t* Conſtantio viro venerabili nuncupauit, nonum *v* Firmino, quo impulſore, ad inſtar Plinij, cuius ſe orbitas ſequi in hoc ſcribendi genere pronũtiabat, nonum edidit, ex tumultuariis chartis collectum: quibus terminatis Epiſtolarum libellis, *x* manibus doctorum attritis, quia vario genere dictandi compoſiti ſint, & *y* pleni onuſtíque multiplici perſonarum, temporum, cauſarúmque congeſtu, *z* ita tamen vt ſingulæ cauſæ ſingulis fermè Epiſtolis concludantur, ſiquidem quæpiam hortando, laudando plurima, aliqua ſuadendo, mœrendo pauca, iocandóque nonnulla concinnauit, his inquam finitis Epiſtolarũ libellis, vt ordiretur Hiſtoriam ſuaſit *a* Leo, conſiliorum Euarigis moderator & arbiter, quod cõſilium in conſiliarium Leonem ſcitè retorſit: *b* bellum Attilæ & Aurelianenſis vrbis obſidionem cœperat ſcribere, ſed operis arrepti faſce perſpecto tæduit incoaſſe. *c* Apollonij Pythagorici vitam ex Græco in Latinum redditam dedit Leoni, *d* aduerſus quendam dies bonos malè ferentem tractatum figuratè compoſuit, *e* dictauit etiam teſtatiunculas, *f* Satyram in Pœnium Marcellianæ coniurationis anteſignanum ſcripſiſſe ferebatur, *g* librum de miſſis, & *h* librum cauſarum feciſſe tradditur: finitóque opere epiſtolari, *i* alias epiſtolas vſuali ſermone contexuit editione caritu-

n. epiſt. 3. l. 8.
o. c. 13. l. 7. Grego. Turo. l. 2. c. 20. & 21. hi. & lib. ſanct. patrum. c. 3.
p c. 9. lib. 8.
Cap. 9.
q. c. vlt. l. 9.
r. epiſt. 1. li. 1.
ſ. epiſt. 1. li. 8. ep. 1. lib. 9.
t. c. 1. l. 1. c. 16. li. 8. ep. 16. l. 9. c. 18. l. 7.
u. c. 1. l. 9. & epiſt. vlt.
x ep. 1. l. 5 c 6. l 8.
y c 8. l. 7, c. 2. lib. 9.
z, c. vlt. l. 7.
a. c. 22. l. 4.
b. ep 15. li. 8.
c. c 3. li 8.
d c. 17. l. 5.
e. ep 3 l. 7.
f. ep. vlt. l 1.
g. Greg. Tur. l 2 c. 22.
h. Pet. Equilinus. l. 7. c. 107.
i. ep. 10 li. 4. epiſt. 2. lib 9.

raſ:nam etſi *k* pauca edere,plura conſcribere ſolebat, *l* libros tres de ſtatu animæ Sidonio diſcutiendos & emendandos tranſmiſit, Sidoniïque iuſſu publicauit, & illi dixit,Claudianus Mamercus inſignis philoſophus,cuius *m* epiſtolam ſuis inſeruit Apollinaris,nõ vt paria faceret, ſed vt in hoc, ſicut in reliquis Pliniũ imitaretur,qui vnicam ſui Taciti ſuis inſperſit epiſtolam.

k lib 7. ep. 3.
l. e.2. l.4 c.3. l.5. vide elog.
m. e.3.l.4.

Cap. 10.

Habuit ſui temporis imitatorem *n* Ruricium, poſtea Auitum Viennenſem, Ennodium Ticinenſem, qui verſus integros ex *o* Sidonio decerpſit, ſuíſque adſuit, *p* Ferreolum etiam Vcecenſem epiſcopum, qui libros epiſtolarum compoſuit Sidonij acumen ſecutus,nec adſecutus, Gregorium Turonenſem, qui ex Sidonio multa mutuatus,partim ſuppreſſo, partim laudato aucthoris nomine: poſtremò mediæ ætatis ſcriptores non cõtemnendos, *q* Saliſberienſem, Alanum, Quintianum Architrenium, neotericos ſciens omitto, tandem tribus in Epiſcopatu tranſactis *r* Olympiadibus, & quod excurrit, ſurrexêre contra eum duo *ſ* presbyteri, & ablata ei omni eccleſiæ poteſtate ad ſummam inopiam non ſine contumelia redegêre, quorum alter cùm in Chriſtum Domini manum mittere vellet,morte Arrij obiit, & in ſella familiari interanea per anum egeſſit:quo miſerè mortuo,vno adhuc viuente inimico ſuæ reſtituitur poteſtati, poſteà febre correptus & à ſuis in Eccleſiam inlatus, omniũ omnis ordinis hominum concurſus ad eam fiebat, & in hæc magno eiulatu prorumpentibus,Cui nos deſeris paſtor bone, vel cui nos quaſi orphanos derelinquis? diuino numine afflatus reſpondit, *t* Frater Aprũculus viuit,& ipſe erit ſacerdos veſter,cui etiam illud non abſque iuſtitia gloriæ dari poteſt, quòd Aprunculo ſucceſſore deceſſerit:

n. e.16. l.4.
o. Paneg. Anth. vide comment.
p. Greg. Tur. c. 7. l.6. hiſt.
q. ſuis locis conſignaui.
r. e.12. l.9.
ſ. l.2. c.23. Gre. Tur. & Chro. Comit. Andegau. Elog.
t Grego. Tur. lib. 2. c. 23. & hiſt Sidonij. ms.

Cap. 11.

deceſſit autem non abſque iuſtitio, *u* die Saturni *x* xii. Kal. Sept. Zenone imperãte: *y* vixit annos circiter LVI. ſic vixit, vt moriendo *z* viuentum numerum auxerit. Cuius epiſcopatum qui ſuperuixit inimicus presbiter blaſphemo ore arripere tentans, epulari toro lapſus, terræque alliſus occubuit. Sancti Sidonij cineres ſericis inuoluti ad dextrum cornu maioris altaris, Eccleſiæ S. Geneſij Claromontenſis Epiſcopi religiosè ſeruantur, & Na-

u Greg. Tur. Ibid.
x Epitaph. & breuiar. Eccleſ. Claro.
y ep. 6. l 8. epitaph. Gennad. vide. elog.
z. Somnium Pinceurnæ.

talitium XII. Kal. Septembris celebratur non. *a* IX. aut *b* X. qui error ex Martyrologiis expungendus eſt. Nihil mirum ſi tam clarum & inluſtrem virum, támque præclarum antiſtitem, *c* Lugdunenſes ſuum eſſe velint, *d* Burdegalenſes repetant, *e* Narbonenſes ſuum eſſe adſtruant, *f* Aruerni verò & Aruerna iure veréque ſibi vendicet, cùm ſe S. Sidonius *g* Aruernum eſſe venditet: has quidem omnes vrbes habitauit, ſed *h* Aruernæ familiarem larem incoluit, hæ vrbes aduentitia, Aruerna autem germana patria fuit. Hancce tam ſanctam contentionem diſcingit maiorum ſepulchrũ in *i* campis Aruernæ contiguis ſitum, præterquàm quòd omnium *k* veterum patrocinatur aucthoritas, qui Aruernum eſſe confirmant. verùm his eiuicis diſſentionibus S. Sidonio laudis cumulus accedit. Cui in Chriſto laus, honor & gloria. Amen. Amen.

Greg. l. 2. c 23. Marty. Rom. elog. vide. *a* Petr⁹. Equil. l. 7. c. 107. *b* Marty. Ro. & Vſuardi. ms. *c* Marty. Vſuardi. mſ. vita Sido. in mſſ. Puteani. & Bibliot. Reg. ep. 5. 7 8. l. 1. Car. 5. ſub fin. Car. 13. in Hédecaſyll. epi. 25 l. 4. in fin. *d* Vita in mſſ. ep. 9. l. 8 car. 22.

e. ep. 7. l. 1. car. 23. laus Narbonis Pet. Equil. l. 7. c. 107. ep. 4. l. 8. *f*. hiſt. epiſcopor. mſ. Pet. Picta. in Paneg. Pet. Venerab. elog. *g*. ep. vlt. l. 1. ep. 3. 7. 13. l. 3 ep 7. l. 9. car. 20. ep. 2. l. 2. car. vlt. *h*. ep. 2. l. 2. ep. 12. l. 2. pro Pent. *i*. ep. 13.. l. 3. *k*. elogia vide.

EPITAPHIVM S. SIDONII ex lib. & ms. Cluniacenſium Sodalium.

SAnctis contiguus, ſacróque patri,
Viuit ſic meritis Apollinaris,
Inluſtris titulis, potens honore,
Rectus militiæ, forique iudex,
Mundi inter tumidas quietus vndas,
Cauſarum moderans ſubinde motus
Leges barbarico dedit furori.
Diſcordantibus inter arma regnis,
Pacem conſilio reduxit amplo,
Hæc inter tamen & philoſophando
Scripſit perpetuis habenda ſæclis,
Et poſt talia dona gratiarum,
Summi pontificis ſedens cathedram,
Mundanos ſoboli refundit actus,
Quiſque hîc dum lacrimis Deum rogabis,
Dextrum funde preces ſuper ſepulchrum,
Nulli incognitus, & legendus orbi,
Illic Sidonius tibi inuocatur.

XII. Kal. Septemb. Zenone Imp.

CAII SOLLII ELOGIA.

Claudianus Mamercus in præfatione de ſtatu animæ.

Præfectorio patricio doctiſſ. viro & optimo
CAIO SOLLIO SIDONIO.
CLAVDIANVS. S.

EDITIONEM libellorũ mihi quos de ſtatu animæ condidi, reticendi cautus & loquendi penſus arbiter imperaſti. Fas fuit memet doctiſſimi atque amãtiſſimi vel peritiæ cedere, vel credere amicitiæ. Sed vt tute egregiè compertum, tenes multi hoc idem mihi, & idem ipſi tecum magni admodum viri negotium dedêre poſteà.

Viceritne ceſſeritne tu potiſſime diſertorum ferto ſententiam. *Ibid.*

En legiſti, eruditiſſime virorum, quod lectitabis, tu modò fac ſicuti memineris, non abſque cura tui prodi oportere, quod publicari iubes: neque ego de negocij pondere, ſed de actionis leuitate dubitauerim. Proinde conſilium tuum aſſerito & defenſitato, quoniam ſi in his ſecus aliquid ego conſcriptione periclitauero, tu editione. Vale, & vige bonis viribus veteris reparator eloquentiæ.

Idem. lib. 1. c. 1.

Solli Sidoni frater amantiſſime.

Idem. lib. 2. c. 7.

Modò tu arbiter docte probaueris, iuſtam gnarus ferre ſententiam.

Idem. epiſt. altera ad Sidonium in fine operis.

Si non hæc quæ ad te ſcribo (venerande vir) diſcutienda & emendanda traſmitto, ritè potuit videri ſuperfluum & elatum docere velle, quem ſentiam noſſe, & ex paupertatis inopia dare dragmam ei, qui multa ſcientiarum abundat talenta. Hinc accidit quòd libellorum à me tranſmiſſorum editio, quos philoſophicæ artis ſubtiliſſima diſputatione diſpoſui, me fecit cautũ atque ſollicitum, vt eorumdem intelligentiam iudicio non committerem modò, ſed ad potioris peritiam deſtinarem, & non tantùm ea, quæ nunc ex eorum lectione percepi, verùm etiam quæ inde iampridem memoriç reſeruanda mandaui, iudicio tuo probanda tranſmiſi.

Idem, epiſt. 2. lib. 4. Epiſtolarum Sidonij: quam vide.

Gennadius de viris Inluſtribus. c 92.

Sidonius Aruernorum epiſcopus ſcripſit varia & grata volumina & ſanæ doctrinç, homo ſiquidem tam diuinis quàm humanis ad integrum imbutus, acérque ingenio ſcripſit ad diuerſos diuerſo metro, & proſa compoſitum inſigne volumen, in quo quid literis poſſit oſtendit, verùm in Chriſtiano vigore pollens, etiam inter barbarç feritatis duritiem, quæ eo tempore Gallos oppreſſerat Catholicus pater & doctor habetur inſignis: floruit ea tempeſtate qua Leo & Zeno Romanis imperabant. hæc ille.

Gregorius Aruernus Turonenſis epiſt. lib. 2. hiſt. cap. 21 ſub finem.

Sidonius ex præfecto ſubſtituitur, vir ſecundùm ſęculi dignitatem nobiliſſimus, & de primis Galliarum ſenatoribus, ita vt filiam ſibi Auiti Imperatoris in matrimonio ſociaret. &c.

Idem eiuſdem libri c 22.23.24 25. quæ conſule, nam longum eſſet ea attexere.

Idem. lib 4. c. 12. hiſt.

Quibus & à quibus, vt Sollius noſter ait, nec dabat precia contẽnens, nec accipiebat inſtrumenta deſperãs.

Idem. lib. 6. c. 7 hiſt.

Ferreolus Vcecenſis Epiſcopus magnæ vir ſanctitatis obiit plenus ſapientia & intellectu, qui libros aliquos epiſtolarum, quaſi Sidonium ſecutus compoſuit.

Idem lib. 2. de mirac. c. 2. in fine.

Præbet tamen huic operi teſtimonium Sollius noſter ipſi Mamerco ſcribens his verbis: Tibi ſoli conceſſa. IC. epiſt.1. lib.7.

Idem de S. Abraham. Abbate.

Erat enim eo tempore Beatus Sidonius epiſcopus & Victorius dux, qui ſuper ſeptem ciuitates principatum Eorico Gothorum Rege indulgente ſuſceperat. Huius verò Sancti Epitaphium Beatus Sidonius ſcripſit, in quo aliqua de his quæ præfatus ſum, eſt locutus.

Hugo Floriacenſis in Chronico, ms. in Iuſtino.

Apud Aruernorum vrbem circa hoc tempus Eparchio epiſcopo ſucceſſit Sidonius epiſcopus ex præfecto vir ſecundùm ſæculi dignitatem nobiliſſimus & literali diſciplina peritiſſimus.

Vvibertus Gemblacenſis ad Liſiardum Sueſſionum antiſtitem in hiſt. Hieroſolmitana. ms.

Annus incarnati verbi M. X C V I I. properabat euolui cum Papa valdè frequens accelerauit euocare cōcilium; cui tandem in vrbe Aruernica ſcholaſticiſſimo omnium Præſulum Sidonio glorioſa dedit locum, cui tamen immutatæ Claromontis conſtat eſſe vocabulum. IC.

Honorius Auguſtodunenſis. cap. 92. de viris inluſtribus, ex Gennadio.

Sidonius Aruernorū Epiſcopus ſcripſit varia & grata opuſcula ad diuerſos diuerſo metro vel proſa, & Epiſtolarum inſigne volumen ſub Zenone claruit. hæc ille.

Chronicum Comitum Andegauenſium. ms.

Sub Theodoſio Iuniore Sidonius Aluernenſis claret Epiſcopus, hunc duo presbiteri arcebant, ſed vnus eum eiecturus emiſit interna per poſteriora, alter eo mortuo, dum in locum Epiſcopi ad Eccleſiam ſederet, pincerna narrante viſionem, id eſt quòd eum Sidonius vocabat ad iudicium ante iudicem, mortuus eſt.

Petrus Aruernus venerabilis ad S. Bernardum Ciſtercienſem Abbatem, l.5.e.16.

Inde bonus & doctus vir Sidonius Aruernus Epiſcopus, quorundam vitia mordaci reprehenſione inridens, inter alia quib⁹ in eos inuehitur: Procedūt, inquit, albati ad exequias, pullati ad nuptias: oſtendens eos intātum moribus & actu confuſos, vt apparatū funereū nuptiali, nuptialem funereo peruerſo ordine permutarent.

Idem aduerſus calumniatorem Petri Pictauenſis.

Iam decus Aruernum quam tot virtutibus ornas
Nobis Sidoni Sancte vocate veni.
Et referens laudes quas Sanctis exhibuiſti
More tibi ſolito perfida corda feri.
Quæ nobis laudes audent grunnire negandas
Quantum virtutis exigit has meritum.
Ergo Viennenſem iam nunc modulare Mamercum
Quo ve docente pius ſeruet ouile Lupus.
Præſul Lugdunum Patiens qui rexit aquoſam
Quanti ſit meriti te referente patet.
Sed neque Fauſtus abeſt Abbas, Eremita, ſacerdos,
Quem tua nequaquam lingua latere ſinit.

IDEM *ad calumniatorem Epiſtola.*

Sidonius vir eruditiſſimus & ardentiſſimi ingenij ex præfecto & conſule antiquus Aruernorum Epiſcopus, quamuis præconijs omnes ſui temporis illuſtres viros efferat, epiſtolæ ipſius tam in metro quàm in proſa elegantiſſimæ intelligentibus teſtes exiſtunt. Sidonius tamen conſulatum non geſſit, ſed tantùm præfecturam Vrbanam & Patriciatum. e. 16. l. 5. & in eo falſus eſt.

PETRVS *Pictauenſis Panegerico ad Petrum Venerabilem.*

Hunc Latiæ gentes Regum de ſtirpe potentes
Aruerni populi progenuere duces.
Hunc Cluniace tibi tellus Aruernia miſit
Qua nihil vberius Gallia noſtra tenet.
Felix quæ tantum meruit producere fructum
Pluribus Eccleſiis edidit ipſa patres.
Semper clarorum genitrix ſolet eſſe virorum
Inde tibi datus eſt Odilo Magnificus.
Prodijt hinc etiam Iuliani dulcis alumnus
Qui bene Turonicæ præfuit Eccleſiæ:
Arua tuis ſcriptis vernant Aruerna Sidoni
Et veteris linguæ tu reparator eras.

PETRVS *Abailardus epiſt. ad Heloyſſam de monialium dignitate & origine.*

Scimus & in gentibus præcipuè virginitatis prærogatiuam enituiſſe, vnde Hieronymus in Iouinianum. Claudia virgo Veſtalis, inquit, cùm in ſuſpicionem veniſſet ſtupri, fertur cingulo duxiſſe nauem, quam multa millia hominum trahere nequiuerant, hoc etiam Sidonius Claromontenſis Epiſcopus in Propêtico ad libel-

ſuum refert.

Ioan. Saliſberienſis Policratici. l. 2. c. vlt.

Abſit enim vt hanc contumeliam proferam, quam ſi fortè audire volueris, Senecam, Plinium adeas & Sidoniũ qui hoc in auribus tuis clamore valido replicabunt.

Idem. l. 7. c. 16.

Quia vt, ait Sidonius eos non tam bonus, quàm panis paſcit alienus.

Flohardus lib. 1. hiſt. Remenſis. ms.

Cuius doctrinæ, cuius ſanctitatis atque ſapientiæ beatiſſimus hic pater Remigius nitore claruerit, teſtantur diuerſæ ipſius perſonæ temporis, ex quibus Sidonij Aruernorum Epiſcopi viri eruditiſſimi & tam genere, quàm religione & ſermone clariſſimi, Epiſtolam huic beatiſſimo pontifici directam inſerere placuit. Sidonius Domno Papæ Remigio. e. 7. l. 9.

Stephanus Abbas S. Euuertij Aurelianenſis, poſteà. S. Genenofæ Pariſienſis, poſtremò Epiſ. Tornacenſis An. Do. 1590. Epiſt. ad Sueſſionenſem epiſcopum: ex Bibliotheca Nicolai Fabri. ms.

Ruri habitas, ſæpe retracto illud diſtichon Sollij Sidonij.

Angulus iſte placet paupertinúſque receſſus
Secana cui culmio culmina tecta nitent.

RICHARDVS magiſter de Buri Anglicus Vvallenſis. *Magiſtro Albino Heforden ſi Canonico. ex biblioth. Pauli Petauij Senatoris cl. & P. Danielis.*

Porrò in Eccleſiaſtico legitur, Ne derelinquas amicũ antiquum, nouus enim non erit ſimilis illi: & in Sidonio, Vetuſtos ſodales pro recentium nouitate ne faſtidias, alioquin ſic amicis videberis vti, vt floribus, tandiu gratis, quandiu recentibus. ex. c. 14. l. 4.

ALANVS *inſulenſis Anti Claudiani. lib. 3.*

Illic Sidonij trabeatus ſermo refulgens
Sidere multiplici ſplendet, gemmíſque colorum
Lucet, & in dictis depictus pauo reſultat,
Nunc tenui gracilem meditatur arundine Muſam,
Nec tamen exanguis ſermo ieiunia luget,
Nunc mediam, nec in ima ruens, nec in ardua ſurgens,
Nunc tonat altiloquis deſcribens ſeria verbis,
Nec tamen inflato tumidus crepat ille boatu.

IANNOTIVS *Mannotus Florentinus, ms. In Vit. Senec.*

ex eiuſdem Petauij V.C. Bibliotheca.

Senecam Cordubæ in Hiſpaniæ natum, teſtis Euſebius Cæſarienſis & Hieronimus noſter, & Sidonius Apollinaris.

Idem paulò poſt.

Duos Senecas Cordubam genuiſſe, cùm omnes Hiſpanienſes ſcriptores, tum etiam Apollinaris Sidonius non ignobilis auctor teſtes ſunt.

Martyrologium Romanum x. Kal. Septemb.

Aruernis s. Sidonij Epiſcopi doctrina & ſanctitate conſpicui.

Petrus Equilinus lib. 7. c. 107 de Sidonio.

Sidonius Apollinaris Epiſcopus Aruernenſis, floruit tempore Childeberti Regis. Hic ex præfecto Antiſtes vir ſecundùm ſæculi dignitatem non infimus literarum ſapientia ac diſciplina peritiſſimus fuit, qui multa opera perutilia digeſſit. Epiſtolarum enim grande volumen ad diuerſos, ſcabro, ſed erudito ſermone condidit. &c.

Franciſcus Petrarcha in Epiſtolari præfatione.

Nam Sidonij temeritatem admirari vix ſufficio, niſi fortè temerarius ipſe ſim, qui temerarium illum dicam, dum ſales eius ſeu tarditatis meę, ſeu illius ſtyli obice, ſeu fortaſſis (nam vnumquodque poſſibile eſt) ſcripturę vitio non ſatis intelligo. &c. vide.

Vuernerus Carthuſianus in faſciculo temporum.

Sollius Sidonius doctor ſub Iuſtino. I. & Hormiſda Papa floruit malè.

Liber non contemnendæ vetuſtatis, qui Sophologium inſcribitur paßim ſparſímque ex Sidonio decerpta laudat.

Chronicum Pontificum & Comitum Egoliſmenſium de Geraldo epiſcopo qui ſedit Cathedram, Anno. Dom. M. D. CXXV.

Eccleſiæ quam ædificauit, cõtulit centum volumina librorum, vel eò ampliùs videlicet ſcripta Gregorij, Auguſtini, Ambroſij, Hylarij, Iſidori, Cypriani, Gregorij Nazianzeni, Origenis, Hieronymi, Brunij, Bedæ, Rabani, Boëtij, Paſchaſij, Sidonij, hiſtoriam paruam, & hiſtoriam Iulij Cæſaris.

Lilius Giraldus de poëtis Latinis.

Erant poſt hos duo, Fulgentius & Sidonius Apollinaris, quibus patria & domeſtica barbaries, non eum

præſtare nitorem permiſit, quo eorum fuerat eruditio. Eodem ferè tempore, vel non longè diremto, floruêre, & ambos in diuorum numero & catalogo relatos inuenio: quorum prioris ipſo anni exordio, hoc eſt, calend. Ianuarij, memoria recolitur: poſterioris, hoc eſt Sidonij, nono calend. Septembris.

Iam de Caio Sollio Sidonio Apollinari agamus, qui eo tempore quo Theodoricus apud Gothos regnauit, floruit: cuius regis & ſtaturam, & corporis filum, ſua quadam epiſtola non illepidè deſcripſit: viderat enim ante Theodoricum, Anthemii, Ricimeris, & Maiorani virorum illuſtrium tempora, in quos & Sidonii ipſius extant carmina: eorum & meminit Paulus Diaconus, & Palmerius in Chronicis. Sed qui Gallorum regum hiſtorias ſcribit, Childerici tempore Sidonium vixiſſe tradit: Nec ſilentio (inquit in eius regis vita) prætereũdus eſt Sidonius, qui ſacerdos Aruernorum ex ſenatore factus, cùm graui fame Burgundi laborarent, quatuor egenorum millia ſuis opibus pauit. Tum, Memini me, inquit Piſo, legere Sidonium Caſſiodori ætate floruiſſe in iis qui in eum editi ſunt commentariis. Ita eſt, inquã: Caſſiodorus enim ab epiſtolis & à ſecretis Theodorici regis fuit: id quod cum ex aliis tum in primis ex eius variarũ libris liquidò datur intelligi. Sed videte quàm parum viderit qui eos confecit commentarios, cùm in iis ſcribitur, quòd Caſſiodorus ab Hieronymo laudatur, cùm planè contrarium ſit: nam Caſſiodorus Hieronymum in ſuis ſcriptis celebrat, atque inprimis in Pſalterii commentariis, & vno plus etiam ſæculo poſt Hieronymum vixit. Sed nec illud in iiſdem æquo eſt animo ferendum, Sidonium ſcilicet à Firmico laudatum: quando Firmicus Conſtantini Cæſaris tẽporibus vixerit, vt facilè ex ipſius lectione notũ eſt: citatúrque ipſe Firmicus à Sidonio in ea, quæ Pontio Leontio epiſtola ſcribitur: In fronte eius villæ, quæ Burgus vocitata eſt. Nec illud ſine riſu in eiſdem legi, Sidonium à Gennadio Saluianum appellari: quo quid abſurdius? Fit enim Saluianus is, cuius Gennadius meminit, Maſſilienſis ſacerdos, qui & multa ſcripſit, & eorum adhuc quædam leguntur. Sed quid ego hæc colligo? ſunt in iis ſexcenta huiuſmodi. Quibus autẽ magiſtris ſit vſus Sidonius, ipſe indicat: Eritium enim poetam commemo-

rat, cuius etiam Muſas venerabiles appellat. Nam quòd aliqui FlauiumNicetium celebrem per ea tempora grãmaticum, Sidonii magiſtrum tradunt, à veritate deuiãt: hunc certè ipſe Sidonius ſuum vocat ſodalem, & ita laudat: Flauius, inquit, Nicetius vir ortu clariſſimus, priuilegio ſpectabilis, merito illuſtris, & hominum patriæ noſtræ prudentia peritiáque iuxta maximus. & paulò pòſt iuſdem celebrat habitam orationem. Fuit ergo Sidonius Aruernus patria ex Galliis: patrẽ habuit Apolinarem, qui præfectus prætorio Gallicanis, vt idem ipſe Sidonius ait, tribunalibus pręſedit: tametſi alii Gelliani filium putent. Quid verò hæc conſectamur? totam eius vitam ex ipſius lectione colligetis. Illud certè hoc loco non prætetibo, ſtatuám illum Romæ meruiſſe in foro Traiani, duplicémque coronam: id vtrumque ipſe oſtendit in ſapphico ad Firminum, & eo epigrammate quod eſt ad Priſcum Valerianum, in quo ſunt hi verſus:

Vlpia quòd rutilat porticus ære meo,
Vel quòd adhuc populo ſimul & plaudente ſenatu,
Ad noſtrum reboat concaua Roma ſophos.

Quæ autem Sidonij ſcripta extent, nec ego recenſebo, nec vos ad ea legenda ſatis impellam: in vtroque enim dicendi genere Gallicum neſcio quid & barbarum redolere videtur: tametſi carmine pręſtat magis: & niſi Græcæ linguæ inſcitia, à recta plerunque numerorum lege declinare feciſſet, poterat inter mediocres poëtas annumerari: vt iure fuerit eorum temporum, quæ iam linguę ſordibus erant inquinata.

C. SOLLII.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII ARVERNORVM EPISCOPI,

EPISTOLARVM LIBER I.

SIDONIVS CONSTANTIO SVO SALVTEM. EPISTOLA I.

DIV præcipis, domine maior, ſumma ſuadendi authoritate, ſicuti es in ijs quæ deliberabuntur cõſilioſiſſimus, vt ſi quæ literæ paulò politiores varia occaſione fluxerunt, prout eaſ cauſa, perſona, tempus elicuit, omnes, retractatis exemplaribus, enucleatiſque vno volumine includam; Quinti Symmachi rotunditatem, Caij Plinij diſciplinam, maturitatémque veſtigijs præſumptuoſis inſequuturus. Nam de Marco Tullio ſilere in ſtylo epiſtolari meliùs puto, quem nec Iulius Ticianus ſub nominibus illuſtrium fœminarum digna ſimilitudi-

ne expreſſit. Propter quod illum cæteri quique Frōtonianorum, vtpote conſectaneum, æmulati, cur veternoſum dicendi genus imitaretur, oratorum ſimiam nuncupauerunt. Quibus omnibus ego, immane dictu eſt, quantum ſemper iudicio meo ceſſerim, quantúmque ſeruandam ſingulis pronuntiauerim, temporum ſuorum meritorúmque prærogatiuam. Sed ſcilicet tibi parui, tuæque examinationi, has nōn recenſendas (hoc enim paruum eſt) ſed defæcandas (vt aiunt) limandáſque commiſi, ſciens te immodicum eſſe fautorem, non ſtudiorum modò, verùm etiam ſtudioſorum. Quamobrem nos nunc perquàm hæſitabundos in hoc deinceps famæ pelagus impellis. Porrò autem ſuper huiuſmodi opuſculo tutiùs conticueramus, contenti verſuum feliciùs quàm peritiùs editorum opinione, de qua mihi iam pridem in portu iudicij publici, poſt liuidorum latratuum ſcyllas enauigatas, ſufficientis gloriȩ anchora ſedet. Sed ſi & hiſce deliramentis genuinum molarem inuidia non fixerit, actutum tibi à nobis volumina numeroſiora percopioſis ſcaturiētia ſermocinationibus, multiplicabuntur. Vale.

Sidonius Agricolæ suo salutem. Epist. II.

SÆpenumero poſtulauiſti, vt quia Theodorici regis Gothorum cōmendat populis fama ciuitatem, literis tibi formæ ſuæ quantitas, vitæ qualitas ſignificaretur. Pareo libens in quantum epiſtolaris pagina ſinit, laudans in te tam delicatæ ſollicitudinis ingenuitatem: igitur vir eſt & illis dignus agnoſci, qui eum minus familiariter intuentur; ita perſonam ſuam Deus arbiter, & ratio naturæ, conſummatæ fœlicitatis dote ſociata, cumulauerunt. Mores

autem huiuſmodi, vt laudibus eorum nihil ne regni quidem defraudet inuidia. Si forma quæratur, corpore exacto; longiſſimis breuior; procerior, eminẽtiórque mediocribus. Capitis apex rotundus, in quo paululum à planicie frontis in verticem, cæſaries refuga criſpatur. Ceruix non ſedet neruis. Geminos orbes hiſpidus ſuperciliorum coronat arcus. Si verò cilia flectantur, ad malas medias palpebrarum margo propè peruenit. Aurium legulæ (ſicut mos gentis eſt) crinium ſuperiacentium flagellis operiuntur. Naſus venuſtiſſimè incuruus. Labra ſubtilia, nec dilatatis oris angulis ampliata; ſi caſu dentium ſeries ordinata promineat, niueum protinus repræſentat ipſa colorem; Pilis infra narium antra fruticantibus quotidiana ſucciſio. Barba concauis hirta temporibus, quam in ſubdita vultus parte ſurgentẽ ſtirpitus tonſor aſſiduus genas ad vſque forpicibus euellit. Menti, gutturis, colli, non obeſi, ſed ſucculenti, lactea cutis, quæ propiùs inſpecta iuuenili rubore ſuffunditur. Namque hunc illi crebrò colorem, nõ ira, ſed verecundia facit. Teretes humeri, validi lacerti, dura brachia, patulæ manus. Recedente aluo pectus accedens. Aream dorſi humilior inter excrementa coſtarum ſpina diſcriminat. Tuberoſum eſt vtrumque muſculis prominentibus latus. In ſuccinctis regnat vigor ilibus. Carneum femur, internodia poplitum bene maſcula: maximus in minimè rugoſis genibus honor. Crura ſuris fulta turgentibus: & qui magna ſuſtentat membra, pes modicus. Si actionem diurnam, quæ eſt forinſecus expoſita, perquiras: Antelucanos ſacerdotum ſuorum cœtus minimo comitatu, expetit: grandi ſedulitate veneratur; quanquam (ſi ſermo ſecretus) poſſis animo aduertere, quod ſeruet iſtam pro conſuetudine potiùs,

quàm pro religione reuerentiam. Reliquum mane adminiſtrandi regni cura ſibi deputat. Circunſiſtit ſellam comes armiger, pellitorum turba ſatellitum ne abſit, admittitur: ne obſtrepat eliminatur, ſicque pro foribus immurmurat excluſa velis, incluſa cancellis. inter hæc intromiſſis gentium legationibus, audit plurima, pauca reſpondet. Si quid tractabitur, differt. Si quid expedietur, accelerat. Hora ſecunda ſurgit è ſolio, aut theſauris inſpiciendis vacaturus, aut ſtabulis. Si venatione nuntiata procedit, arcum lateri innectere citra grauitatem regiam iudicat: quē tamen ſi cominus auem ferámque aut venanti monſtres, aut vianti, manui poſt tergum reflexæ puer inſerit, neruo loróve fluitantibus: quem ſicut puerile computat geſtare thecatum, ita muliebre accipere iam tenſum. Igitur acceptum modo inſinuatis è regione capitibus intendit, modo ad talum pendulum nodi parte conuerſa languentem chordæ laqueum vagantis digito ſuperlabente proſequitur: & mox ſpicula capit, implet, expellit: quídve cupias percuti, prior admonet. eligis quid feriat, quod elegeris ferit: & ſi ab alterutro errandum eſt, rariùs fallitur figentis ictus, quàm deſtinantis obtutus. Si in conuiuium venitur, quod quidem diebus profeſtis ſimile priuato eſt, non ibi impolitam congeriem liuentis argenti menſis cedentibus ſuſpirioſus miniſter imponit. Maximum tunc pondus in verbis eſt, quippe cùm illic aut nulla narrantur, aut ſeria. Toreumatum, peripetaſmatúmque modo cōchyliata profertur ſuppellex, modo byſſina. Cibi, arte, non pretio placent. Fercula nitore, non pondere. Scyphorum paterarúmque raras oblationes faciliùs eſt vt accuſet ſitis, quam recuſet ebrietas. Quid multis? Videas ibi elegantiam Græcam, abundantiam

Gallicanã, celeritatem Italam, publicam pompam, priuatam diligentiam, regiam diſciplinam. De luxu autem illo ſabbatario narrationi meæ ſuperſedendũ eſt, qui nec latentes poteſt latere perſonas. Ad cœpta redeatur: Dapibus expleto ſomnus meridianus ſæpe nullus, ſemper exiguus. Quibus horis viro tabula cordi eſt, teſſeras colligit rapidè, inſpicit ſollicitè, voluit argutè, mittit inſtanter, ioculanter compellat, patienter expectat. In bonis iactibus tacet, in malis ridet. In neutris iraſcitur, in vtriſque philoſophatur. Secundas faſtidit vel timere, vel facere: quarum oportunitates ſpernit oblatas, tranſit oppoſitas. Sine motu euaditur, ſine colludio euadit. Putes illũ & in calculis arma tractare. Sola eſt illi cura vincendi. Cùm ludendum eſt regiam ſequeſtrat tantiſper ſeueritatem, hortatur ad ludum, libertatem, communionémque. Dicam quid ſentio: Timet timeri. Denique oblectatur commotione ſuperati. Et tunc demum credit ſibi nõ ceſſiſſe collegam, cùm fidem fecerit victoriæ ſuæ, bilis aliena. Quódque mirerè, ſæpe illa lætitia minimis occaſionibus veniens, ingentium negociorum merita fortunat. Tunc petitionibus diu ante per patrociniorum naufragia iactatis, abſolutionis ſubitæ portus aperitur. Tunc ego etiam aliquid obſecraturus feliciter vincor, quando mihi ad hoc tabula perit, vt cauſa ſaluetur. Circa nonam recrudeſcit moles illa regnandi. Redeunt pulſantes, redeunt ſummouentes, vbique litigioſus fremit ambitus, qui tractus in veſperam, cœna regia interpellante rareſcit, & per aulicos deinceps pro patronorum varietate diſpargitur vſque ad tempus concubiæ noctis excubaturus. Sanè intromittuntur (quanquam rarò) inter cœnandum mimici ſales, ita vt nullus conuiua mordacis linguæ

ſelle feriatur. Sic tamen quod illic nec organa hydraulica ſonant, nec ſub Phonaſco vocalium concentus meditatum Acroama ſimul intonat. Nullus ibi lyriſtes, choraules, meſochorus, tympaniſtria, pſaltria canit: Rege ſolùm illis fidibus delinito, quibus non minus mulcet virtus animum, quàm cantus auditum. Cum ſurrexerit, inchoat nocturnas aulica gaza cuſtodias. Armati, regiæ domus, aditibus aſſiſtunt, quibus horæ primi ſoporis vigilabuntur. Sed iam quid meas iſtud ad partes quî tibi indicanda non multa de regno, ſed pauca de rege promiſi? Simul & ſtylo finem fieri decet, quia & tu cognoſcere viri non ampliùs quàm ſtudia, perſonámque voluiſti, & ego non hiſtoriam, ſed epiſtolam efficere curaui. Vale.

SIDONIVS PHILIMACHIO SVO SALVTEM. EPIST. III.

IN VNC & legibus me ambitus interrogatũ ſenatu moue, cur adipiſcendæ dignitati hæreditariæ curis peruigilibus incumbam: cui pater, ſocer, auus, proauus, præfecturis vrbanis, prætorianiſque; magiſteriis, palatinis, militaribúſque micuerunt. Et ecce Gaudentius meus hactenus tantùm Tribunitius, oſcitantem noſtrorum ciuium deſidiam vicariano apice tranſcendit. Muſſitat quidem iuuenum noſtrorum calcata generoſitas: ſed qui tranſit derogantes, in hoc ſolùm mouetur, vt gaudeat. Igitur venerantur hucuſque contemptum, ac ſubitæ ſtupentes dona fortunæ, quem conſeſſu deſpiciebant ſede ſuſpiciunt. Ille obiter ſtertentum, oblatratorum aures rauci voce præconis euerberat, qui licèt in eum ſtimulis inimicabilibus excitentur, ſcamnis tamen amicabilibus deputantur. Vnde te etiam par fuerit

priuilegio conſiliorum præfecturæ, in quam participandam depoſceris, antiquati honoris perniciter ſarcire diſpendium, ne ſi extra prærogatiuam conſiliarij in concilium veneris, ſolas vicariorum vices egiſſe videare. Vale.

SIDONIVS GAVDENTIO SVO SALVTEM. EPIST. IIII.

MActe eſto, vir ampliſſime, faſcibus partis dote meritorum, quorum vt titulis apicibúſque potiare, non maternos reditus, non auitas largitiones, non vxorias gemmas, non paternas pecunias numerauiſti, quia tibi è contrario apud principis domum, inſpecta ſynceritas, ſpectata ſedulitas, admiſſa ſodalitas laudi fuere. O térque quatérque beatum te, de cuius culmine datur amicis lætitia, liuidis pœna, poſteris gloria: tum præterea vegetis & alacribus exēplum, deſidibus & pigris incitamentum, & tamen ſiqui ſunt, qui te quocunque animo deinceps æmulabuntur, ſibi forſitan, ſi te conſequantur, debeant: tibi debebunt proculdubio, quod ſequuntur. Spectare mihi videor (bonorum pace præfata) illam in inuidis ignauiam ſuperbientem, & illud militandi inertibus familiare faſtidium, cùm à deſperatione creſcendi, inter bibendum philoſophantes, ferias inhonoratorum laudant vitio deſidiæ, non ſtudio perfectionis. Huius enim appetitus, ne adhuc pueris vſui foret, maiorum iudicio reiiciebatur, ſic adoleſcentum declamatiunculas pannis textilibus comparantes, intelligebant eloquia iuuenum laborioſiùs breuia produci, quàm porrecta ſuccîdi. Sed hinc quia iſta hæc ſatis, quod ſubeſt quæſo reminiſcaris, velle me tibi ſtudij huiuſce viciſſitudinem reponderare, modò me actionibus iuſtis Deus annuens & ſoſpitem præſtet & reducem. Vale.

Sidonius Heronio suo salutem. Epist. V.

Literas tuas Romæ poſitus accepi, quibus an ſecundùm commune conſilium ſeſe peregrinationis meæ cœpta promoueant, ſollicitus inquiris. Viam etiam qualem, qualitérque confecerim, quos aut fluuios viderim poëtarum carminibus illuſtres, aut vrbes mœnium ſitu inclytas, aut montes nominum opinione vulgatos, aut campos præliorum replicatione monſtrabiles: quia voluptuoſum cenſeas, quæ lectione compereris, eorum, qui impexerint, fideliore didiciſſe memoratu. Quocirca gaudeo te, quid agam cupere cognoſcere, namque huiuſcemodi ſtudiũ de affectu interiore proficiſcitur. Illicet & ſi ſecus quæpiam, ſub ope tamen Dei ordiar à ſecundis, quibus maiores noſtri primordiis etiam ſiniſteritatum ſuarum relationes euoluere auſpicabantur. Egreſſo mihi Rhodanuſiæ noſtræ mœnibus publicus curſus vſui fuit, vtpote ſacris apicibus accito, & quidem per domicilia ſodalium, propinquorúmque: vbi ſanè vianti moram non veredorum paucitas, ſed amicorum multitudo faciebat: quæ mihi arcto implicita complexu, itum reditúmque fœlicem certantibus votis comprecabatur, ſic Alpium iugis appropinquatum: quarum mihi citus & facilis aſcenſus, & inter vtrinque torrentis latera prærupti cauatis in callẽ niuibus itinera mollita. Fluuiorum quoque ſi qui non nauigabiles, vada commoda, vel certè peruij pontes, quos antiquitas à fundamentis ad vſque aggerem calcabili ſilice cruſtatum crypticis arcubus fornicauit. Ticini curſoriá (ſic nauigio nomen) aſcendi: Qua in Eridanum breui delatus cantatas ſæpe commeſſaliter nobis riſi

& Phaëthontiadas & commentitias arborei metalli lacrymas. Vluoſum Lambrum, cœrulum Adduam, velocem Atheſim, pigrum Mincium, qui Liguſticis, Euganeiſque montibus oriebantur, paulùm per hoſtia aduerſa ſubuectus in ſuis etiam gurgitibus inſpexi: Quorum ripæ thoríque paſſim quernis acerníſque nemoribus veſtiebantur. Hic auium reſonans dulce concentus, quibus nunc in concauis arundinibus, nunc quoque in iuncis pungentibus, nunc & in ſcyrpis enodibus, nidorum ſtrues impoſita nutabat. Quę cuncta virgulta tumultuatim ſuper amnicos margines ſoli bibuli ſucco fota fruticauerant. Atque obiter Cremonam prouectus adueni, cuius olim eſt Tityro Mantuano larium ſuſpirata proximitas. Brixillum dein oppidum, dum ſuccedenti Aemiliano nautæ decedit Venetus remex, tantùm vt exiremus, intrauimus, Rauennam paulopòſt curſu dexteriore ſubeuntes: quo loci veterẽ ciuitatem nouúmque portum media via Cęſaris ambigas, vtrũ connectat, an ſeparet. Inſuper oppidum duplex, pars interluit Padi, certa pars alluit: Qui ab alueo principali molium publicarum diſcerptus obiectu, & per eaſdem diriuatis tramitibus exhauſtus, ſic diuidua fluenta partitur, vt præbeant mœnibus circumfuſa pręſidium, infuſa commercium. huc cùm peroportuna cuncta mercatui, tum pręcipuè quod eſui competeret, deferebatur: Niſi quod cum ſeſe hinc ſalſum portis pelagus impingeret, hinc cloacali pulte foſſarum diſcurſu lintrium ventilata, & ipſe lentati languidus lapſus humoris, nauticis cuſpidibus foraminato fundi glutino ſordidaretur, in medio vndarum ſitiebamus: Quia nuſquam vel aquæductuum liquor integer, vel ciſterna defęcabilis, vel fons irriguus, vel puteus inlimis. Vnde pro-

greſſis ad Rubiconem ventum, qui originem nomini de glarearum puniceo colore mutuatur, quíque olim Gallis ciſalpinis, Italíſque veteribus terminus erat, cum populis vtriſque Adriatici maris oppida diuiſui fuere. Hinc Ariminum, Fanúmque perueni, illud Iuliana rebellione memorabile, hoc Aſdrubaliano funere infectum. Siquidem illic Metaurus, cuius ita in longum felicitas vno die parta porrigitur, ac ſi etiam nunc Dalmatico ſalo cadauera ſanguinolenta decoloratis gurgitibus inferret. Hinc cætera Flaminiæ oppida ſtatim vt ingrediebar, egreſſus; læuo Picentes, dextro Vmbros latere tranſmiſi, vbi mihi ſeu Calaber Atabulus, ſeu peſtilens regio Tuſcorum, ſpiritu aëris venenatis flatibus inebriato, & modò calores alternante, modò frigora, vaporatum corpus infecit. Interea febris ſitíſque penitiſſimum cordis medullarúmque ſecretum depopulabantur: Quarum auiditati non ſolùm amœna fontium, aut abſtruſa puteorum (quanquam hęc quoque) ſed tota illa vel vicina vel obuia fluenta, id eſt, vitrea, Fucini, gelida Clitumni, Anienis cœrula, Naris ſulphurea, pura Fabaris, turbida Tyberis (metu tamen deſiderium fallente) pollicebamur. Inter hec patuit & Roma conſpectui. Cuius mihi non ſolùm formas, verùm etiam naumachias videbar epotaturús. Vbi priuſquam vel pomœria contingerem, triumphalibus apoſtolorum liminibus affuſus, omnem protinus ſenſi membris malè fortibus exploſum eſſe languorem, poſt quæ cœleſtis experimenta patrocinij conducti diuerſorij parte ſuſceptus, atque etiam nunc iſta hæc inter iacendum ſcriptitans, quieti pauxillulum operam impendo. Neque adhuc principis aulicorúmque tumultuoſis foribus obuerſor. Interueni etenim nuptiis patricij Ricimeris, cui

filia Perennis Auguſti, in ſpem publicæ ſecuritatis copulabatur. Igitur nunc in iſta non modò perſonarum, ſed etiam ordinum partiúmque lætitia, Tranſalpino tuo latère conducibiliùs viſum, quippe cum hoc ipſo tempore, quo hęc mihi exarabantur, vix per omnia theatra, macella, prætoria, fora, templa, gymnaſia, thalaſſia, feſcenninus explicaretur. Atque etiam nunc è contrario ſtudia ſileant, negotia quieſcant, iudicia conticeſcant, differantur legationes, vacet ambitus, & inter ſcurrilitates hiſtrionum totus actionum feriarum ſtatus peregrinetur. Iam quidem virgo tradita eſt, iam coronâ ſponſus, iam palmata conſularis, iam cyclade pronuba, iam togâ ſenator honoratur, iam penulam deponit inglorius, & nondum tamen cuncta thalamorum pompa defremuit, quia necdum ad mariti domũ noua nupta migrauit: Qua feſtiuitate decurſa, cætera tibi laborum meorũ molimina reſerabuntur, ſi tamen vel conſummata ſolennitas aliquando terminauerit iſtam totius ciuitatis occupatiſſimam vacationem. Vale.

SIDONIVS EVTROPIO SVO SALVTEM. EPIST. VI.

OLim quidem ſcribere tibi concupiſcebam, ſed nunc vel maximè impellor, id eſt, cùm mihi, ducens in vrbem, Chriſto propitiante, via carpitur. Scribendi cauſa vel ſola, vel maxima, qua te ſcilicet à profundo domeſticæ quietis extractum ad capeſſenda militiæ palatinæ munia vocem. Hiis additur, quod munere Dei tibi congruit æui, corporis, animi, vigor integer, dein quòd equis, armis, veſte, ſumptu, famulitio inſtructus. Solum (niſi fallimur) incipere formidas; & cùm ſis alacer domi, in aggredienda peregrinatione, trepidum te iners deſpera-

tio facit: ſi tamen ſenatorij ſeminis homo, qui quotidie trabeatis proauorum imaginibus ingeritur, iuſtè dicere poteſt ſemet peregrinatum, ſi ſemel, & in iuuenta viderit domicilium legum, gymnaſium literarum, curiam dignitatum, verticem mundi, patriā libertatis, in qua vnica totius orbis ciuitate ſoli barbari & ſerui peregrinantur. Et nunc (proh pudor) ſi relinquâre inter bubſequas ruſticanos, ſubulcóſque roncantes. Quippe ſi & campū ſtiua tremente proſcindas, aut prati floreas opes panda curuus falce populeris, aut vineam palmite grauem, cernuus raſtris foſſor inuertas, tunc eſt tibi ſumma votorū beatitudo. Quin potius expergiſcere, & ad maiora ſe pingui ocio marcidus, & inneruis animus attollat. Non minus eſt tuorum natalium viro, perſonam ſuam excolere, quàm villam. Ad extremum quod tu tibi iuuentutis exercitium appellas, hoc eſt, ocium veteranorum, in quorum manibus effœtis enſes rubiginoſi ſero ligone mutantur. Eſto, multiplicatis tibi ſpumabunt muſta vinetis, innumeros quoque cumulos frugibus rupta congeſtis horrea dabunt, denſum pecus grauidis vberibus in mulctram per antra olida caularum pinguis tibi paſtor includet. Quò ſpectat tam fœculento patrimonium promouiſſe compendio? & non ſolum inter iſta, ſed quod eſt turpius propter iſta latuiſſe? Non nequiter te concilij tempore poſt ſedentes, cenſentéſque iuuenes, inglorium ruſticum, ſenem ſtantem, latitabundū pauperis honorati ſententia premet, cùm eos, quos eſſet indignum, ſi veſtigia noſtra ſequerentur, videris dolens anteceſſiſſe? Sed quid plura? Si pateris hortantem, conatuum tuorum ſocius, adiutor, præuius & particeps ero. Sin autem illecebroſis deliciarum caſſibus inuolutus, mauis (vt aiunt) Epicuri dogmati-

bus copulari, qui iactura virtutis admiſſa, ſummum bonum ſola corporis voluptate determinat, teſtor ecce maiores, teſtor poſteros noſtros, huic me noxæ non eſſe confinem. Vale.

SIDONIVS VINCENTIO SVO SALVTEM. EPIST. VII.

Angit me caſus Aruandi, nec diſſimulo, quin angat. Namque hic quoque cumulus accedit laudibus Imperatoris, quod amare palàm licet & capite damnatos. Amicus homini fui ſupraquàm morũ eius facilitas varietáſque patiebantur. Teſtatur hoc propter ipſum nuper mihi inuidia conflata, cuius me paulò incautiorem flamma detorruit. Sed quod in amicitia ſteti, mihi debui. Porrò autem in natura ille non habuit diligentiã perſeuerandi, liberè queror, non inſultatoriè, quia fidelium conſilia deſpiciens, fortunæ ludibrium per omnia fuit. denique non eum aliquãdo cecidiſſe, ſed tam diu ſtetiſſe plus miror. O quotiens ſæpè ipſe ſe aduerſa perpeſſum gloriabatur, cum tamen nos ab effectu profundiore ruituram eius quandoque temeritatem miſeraremur! definientes non eſſe felicem qui hoc frequenter potius eſſe, quàm ſemper iudicaretur. Sed gubernationis ſuæ ordinem expoſcis. Salua fidei reuerentia, quæ amico etiam debetur afflicto, rem breuiter exponam. Præfecturam primam gubernauit cum magna popularitate, conſequentémque cum maxima populatione. Pariter onere depreſſus æris alieni metu creditorum, ſucceſſuros ſibi optimates æmulabatur: Omnium colloquia ridere, conſilia rimari, officia contemnere, pati de occurrentum raritate ſuſpicionem, de aſſiduitate faſtidium, donec odij publici mole vallatus, & prius cinctus cuſtodia,

quàm poteſtate diſcinctus, captꝰ deſtinatúſque peruenit Romam. Illicò tumens quòd proſpero curſu procelloſum Thuſciæ littus enauigaſſet, tanquam ſibi bene conſcio ipſa quodammodo elementa famularentur. In capitolio cuſtodiebatur ab hoſpite Flauio Aſello, comite ſacrarum largitionum, qui adhuc in eo ſemifumantem præfecturæ nuper extortæ dignitatem venerabatur. Interea legati prouinciæ Galliæ, Tonantius Ferreolus præfectorius Affranij Syagrij conſulis è filia nepos, Thaumaſtus quoque & Petronius, maxima rerum verborúmque ſcientia præditi, & inter principalia patriæ noſtræ decora ponendi, præuium Aruandum publico nomine accuſaturi cum geſtis decretalibus inſequuntur. Qui inter cætera quæ ſibi prouinciales agenda mandauerant, interceptas literas deferebant, quas Aruandi ſcriba correptus dominum dictaſſe profitebatur, hęc ad regem Gothorum cartha videbatur emitti, pacem cum Græco imperatore diſſuadens, Britannos ſupra Ligerim ſitos impugnari oportere demõſtrans, cum Burgundionibus iure gentium Gallias diuidi debere cõfirmans, & in hunc fermè modum plurima inſana, quæ iram regi feroci, placido verecundiam inferrent. Hanc epiſtolam læſæ maieſtatis crimine ardenter iuriſconſulti interpretabantur. Me, & Auxanium præſtantiſſimum virum tractatus iſte non latuit, qui Aruandi amicitias, quoquo genere incurſas, inter ipſius aduerſa vitare, perfidum, ignauum, barbarum, cõputabamus. Deferimus igitur nihil tale metuenti totám perimachiam, quam ſummo artificio acres & flammei viri occulere in tempus iudicij meditabantur: ſcilicet vt aduerſariũ incautum, & conſiliis ſodalium repudiatis ſibi ſoli temerè fidentem, profeſſione reſponſi præcipitis in-

uoluerent. Dicimus ergo quid nobis, quid amicis ſecretioribus tutum putaretur. Suademus nil leue fatēdum, ſiquid ab inimicis etiam pro leuiſſimo flagitaretur: ipſam illam diſſimulationem tribuloſiſſimam fore, quo facilius ſecuritatem perſuaſionis inferrent. Quibus agnitis, proripit ſeſe: atque in conuicia ſubita prorumpens, Abite degeneres, inquit, & præfectoriis patribus indigni, cum hac ſuperforanea trepidatione, mihi (quia nihil intelligitis) hanc negocij partem ſinite curandam: ſatis Aruando cōſcientia ſua ſufficit, vix illud dignabor admittere, vt aduocati mihi in actionibus repetundarum patrocinentur. Diſcedimus triſtes, & non magis iniuria, quàm mœrore confuſi. Quis enim medicorum iure moueatur, quotiens deſperatum furor arripiat? Inter hæc reus noſter aream Capitolinam percurrere albatus, modò ſubdolis ſalutationibus paſci, modò crepantes adulationum bullas, vt recognoſcens libenter audire, modò ſerica, & gemmas & pretioſa quæque trapezitarum inuolucra rimari, & quaſi mercaturus inſpicere, penſare, depretiari, deuoluere, & inter agendum multùm de legibus, de temporibus, de ſenatu, de principe queri: quod ſe prius quàm diſcuterent, vlciſcerentur. Pauci medij dies, & in tractatorium frequens ſenatus (ſic poſt comperi, nam inter iſta diſceſſeram) procedit noſter ad curiam paulò antè detonſus pumicatuſque, cum accuſatores ſemipullati atque concreti, nuntios à decemuiris operirentur, & ab induſtria ſqualidi præripuiſſent reo debitam miſerationem ſub iniuria ſordidatorum. Citati intromittuntur; partes, vt moris eſt, è regione conſiſtunt. Offertur præfectorijs ante propoſitionis exordium, ius ſedendi. Aruādus iam tunc infelici impudentia concito greſſu me-

dijs prope iudicum finibus ingeritur. Ferreolus circunſiſtentibus latera collegis verecundè ac leniter in imo ſubſelliorum capite conſedit, ita vt non minus legatum ſe quàm ſenatorem reminiſceretur, plus ob hoc poſtea laudatus, honoratúſque, dum hæc, & qui procerum defuerant, affuerunt, conſurgũt partes, legatíque proponunt. Epiſtola poſt prouinciale mandatum, cuius ſuprà mentio facta eſt, profertur: atque cùm ſenſim recitaretur, Aruandus necdum interrogatus, ſe dictaſſe proclamat. Reſpõdêre legati, quanquam valdè nequiter conſtaret, quod ipſe dictaſſet. At vbi ſe furens ille, quantúmq; caderet ignarus, bis, terq; repetita confeſſione tráſfodit, acclamatur ab accuſatoribus, conclamatur à iudicibus reum ſe leſæ maieſtatis confitentem teneri. Ad hoc & millibus formularum iuris id ſancientũ iugulabatur. Tum demum laborioſus tarda pœnitudine loquacitatis impalluiſſe perhibetur, ſerò cognoſcẽs poſſe reum maieſtatis pronuntiari etiam eũ qui non affectaſſet habitũ purpuratorum. Cõfeſtim priuilegiis geminæ prefecturę, quã per quinquenniũ repetitis faſcibus rexerat exaucthoratꝰ, & plebeiæ familiæ nõ vt additus, ſed vt redditus, publico carceri adiudicatus eſt. Illud ſanè ærumnoſiſſimũ (ſicut narrauêre qui viderant) quod quia ſe ſub atratis accuſatoribus exornatum ille politúmque iudicibus intulerat, paulò pòſt cum duceretur addictus miſer, nec miſerabilis erat. Quis enim ſuper ſtatu eius nimis inflecteretur, quem videret accuratum delibutúmque latumiis, aut ergaſtulo inferri? Sed & iudicio vix per bebdomaden duplicem cõperendinato, capite multatus, in inſulam coniectus eſt ſerpentis Epidauri: vbi vſque ad inimicorum dolorẽ deuenuſtatus, & à rebus humanis veluti vomitu fortunæ nauſeantis ex-

putus

putus, nunc ex vetere Senatusconſulto Tiberiano triginta dierum vitam poſt ſententiam trahit, vncum & gemonias, & laqueum per horas turbulenti carnificis horreſcens. Nos quidem prout valemus, abſentes præſentéſque vota facimus, preces, ſupplicationéſque geminamus, vt ſuſpenſo ictu iam iámque mucronis exerti, pietas auguſta ſeminecem (quanquam publicatis bonis) vel exilio muneretur. Illo tamen ſeu expectat extrema quæque, ſeu ſuſtinet, infelicius nihil eſt, ſi poſt tot notas inuſtas contumeliáſque, aliquid nūc amplius quàm viuere timet. Vale.

SIDONIVS CANDIDIANO SVO SALVTEM. EPIST. VIII.

MOrari me Romæ congratularis, illud tamen quaſi facetè, & fatigationum ſalibus admixtis. Ais enim gaudere te, quòd aliquando neceſſarius tuus videam ſolem, quem vtique rarò bibitor Araricus inſpexerim. Nebulas ergo mihi meorum Lugdunenſium exprobras, & diem quereris nobis matutina caligine obſtructum vix meridiano feruore reſerari. Et tu iſta hæc mihi Ceſenatis furni potius quàm oppidi verna deblateras? De cuius natalis tibi ſoli, vel iocunditate, vel commodo, quid etiam ipſe ſentires, dum migras iudicauiſti: ita tamē quod te Rauennæ felicius exulantem, auribus Padano culice perfoſſis, municipalium ranarum loquax turba circunſilit: in qua palude indeſinenter rerū omnium lege peruerſa, muri cadunt, aquæ ſtant: turres fluunt, naues ſedent: ægri deambulant, medici iacent: algent balnea, domicilia conflagrant: ſitiunt viui, natant ſepulti: vigilant fures, dormiunt poteſtates: fœnerantur clerici, Syri pſallunt: negociatores

militant, milites negociantur, ſtudent pilæ ſenes, aleæ iuuenes, armis eunuchi, literis fœderati. Tu vide qualis ſit ciuitas vbi tibi lar familiaris incolitur, quæ facilius territoriũ potuit habere quàm terram. Quocirca memento innoxiis Tranſalpinis eſſe parcendũ, quibus cœli ſui dote contentis non grandis gloria datur, ſi deteriorũ collatione clareſcãt. Vale.

Sidonivs Heronio svo salvtem. Epist. ix.

Poſt nuptias patricij Recimeris, id eſt, poſt imperij vtriuſque opes euentilatas, tandem reditũ eſt in publicam ſerietatem, quę rebus actitandis ianuám cãpúmque patefecit. Interea nos Pauli præfectorij, tam doctrina quàm ſanctitate venerandis laribus excepti comiter blãdæ hoſpitalitatis officiis excolebamur. Porrò nõ iſto quiſquã viro eſt in omni artium genere præſtãtior. Deus bone, quæ ille propoſitionibus ænigmata, ſentẽtiis ſchemata, verſibus commata, digitis mechanemata facit. illud tamen in eo ſtudiorum omnium culmen anteuenit, quod habet huic eminenti ſcientiæ conſcientiam ſuperiorem. Igitur per hunc primũ ſi quis quoquo modo in aulam gratiæ aditus, exploro: cum hoc confero, quinam potiſſimum procerum ſpebus valeret noſtris opitulari. Nec ſanè multa cunctatio, quia pauci, de quorum eligendo patrocinio dubitaretur. Erãt quidem in ſenatu plerique opibus culti, genere ſublimes, ætate graues, conſilio vtiles, dignitate elati, dignatione communes, ſed ſeruata pace reliquorum duo faſtigatiſſimi conſulares, Gennadius Auienus, & Cecina Baſilius præ cęteris conſpiciebantur. hij in ampliſſimo ordine, ſepoſita prærogatiua partis armatæ, facilè poſt purpuratum princi-

pem, principes erant. Sed inter hos quoque quanquam ſtupendi, tamen varij mores, & genij potius quàm ingenij ſimilitudo. Fabor nanque ſuper his aliqua ſuccinctiùs. Auienus ad cõſulatum felicitate, Baſilius virtute peruenerat. Itaque dignitatum in Auieno iocunda velocitas, in Baſilio ſera numeroſitas prædicabatur. Vtrunque quidem, ſi fors laribus egrediebantur, arctabat clientium præuia pediſſequa, circunfuſa populoſitas, ſed longè in paribus diſpares ſodalium ſpes & ſpiritus erant. Auienus ſiquid poterat, in filiis, generis, fratribus prouehendis moliebatur. Cúmque ſemper domeſticis candidatis diſtringeretur, erga expediẽdas forinſecus ambientum neceſſitates minus valenter efficax erat, & in hoc Coruinorum familiæ Deciana præferebatur, quod qualia impetrabat cinctus Auienus ſuis, talia cõferebat Baſilius diſcinctus alienis. Auieni animus, totis, & citò, ſed infructuoſiùs: Baſilij, paucis, & ſerò, ſed commodiùs aperiebatur. Neuter aditu difficili, neuter ſumptuoſo. Sed ſi vtrunque conſuluiſſes, faciliùs ab Auieno familiaritatem, faciliùs à Baſilio beneficium conſequebare. Quibus diu vtrinque libratis, id tractatus mutuus temperauit, vt ſeruata ſenioris conſularis reuerentia, in domum cuius nec nimis rarò ventitabamus, Baſilianis potius frequẽtatoribus applicaremur. Ilicet dum per hunc ampliſſimum virum aliquid de legationis Aruernæ petitionibus elaboramus: ecce, & Calendæ Ianuariæ, quæ Auguſti conſulis mox futuri repetendũ faſtis nomen operiebantur, tunc patronus, Eia inquit, Solli meus quanquã ſuſcepti officij onere preſſaris, exeras volo in obſequium noui conſulis veterem muſam, votiuum quippiam vel tumultuariis fidibus carminãtem. Prębebo admittendo aditum,

recitaturóque ſolatium, recitantíque ſuffragium. Si quid experto credis multa tibi ſeria hoc ludo promouebũtur. Parui ego præceptis, fauorem ille nõ ſubtraxit iniunctis, & impoſitæ deuotionis aſtipulator inuictus, egit cum conſule meo vt me præfectum faceret ſenatui ſuo. Sed tu ni fallor epiſtolæ peroſus prolixitatem, voluptuoſiùs nunc opuſculi ipſius relegendis verſibus immorabere ſcio: atque ob hoc carmẽ ipſum loquax in cõſequẽtibus carta deportat, quæ pro me, interim dum venio, diebus tibi pauculis ſermocinetur. Cui ſi examinis tui quoque puncta tribuantur, æquè gratum mihi, ac ſi me in comitio, vel inter roſtra concionante, ad ſophos meum, non modo laticlaui, ſed tribulium quoque fragor concitaretur. Sanè moneo, præque denuntio quiſquilias ipſas Clio tuæ hexametris minimè exæques. Meritò enim collata veſtris mea carmina, non heroicorũ phaleris, ſed epitaphiſtarum næniis comparabuntur. Attamen gaude quod hic ipſe panegyricus, etſi non iudicium, certè euentum boni operis accepit. Quapropter (ſi tamen tetrica ſunt amœnanda iocularibus) volo paginam glorioſo, id eſt, quaſi Thraſoniano fine concludere, Plautini Pyrgopolynicis imitator. Igitur cum ad præfecturam ſub ope Chriſti, ſtyli occaſione peruenerim, iubeas ilicet pro poteſtate, cincti vndique omnium laudum conuaſatis acclamationibus, ad aſtra portarè; ſi placeo, eloquentiam, ſi diſpliceo, felicitatem. Videre mihi videor vt rideas, quia perſpicis noſtram cum milite Comico ferociſſimè iactantiam. Vale.

SIDONIVS CAMPANIANO SVO SALVTEM. EPIST. X.

ACcepi per præfectum annonæ literas tuas, quibus cum tibi ſodalem veterem mihi inſinuas iudici nouo. Gratias ago magnas illi, maximas tibi, quòd ſtatuiſtis de amicitia mea, vel pręſumere tuta, vel illæſa credere. Ego verò notitiam viri familiaritatémque, non ſolum volens, ſed & auidus amplector, quippe qui nouerim noſtram quoque gratiam hoc obſequio meo fore copulatiorem. Sed & tu vigilantiæ ſuæ, me, id eſt, famæ meæ ſtatum, cauſámque commenda. Vereor autem ne famem populi Romani theatralis caueæ fragor inſonet, & infortunio meo publica deputetur eſuries. Sanè hunc ipſum è veſtigio ad portum mittere paro, quia cõperi naues quinque Brunduſio profectas cum ſpeciebus tritici ac mellis, oſtia Tyberina tetigiſſe: Quarum onera expectationi plebis, ſi quid ſtrenuè gerit, raptim faciet offerri, commendaturus ſe mihi, me populo, vtrunque tibi.

SIDONIVS MONTIO SVO SALVTEM. EPIST. XI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PEtis tibi, vir diſertiſſime, Sequanos tuos expetituros ſatyram neſcio quam, ſi ſit à nobis perſcripta trãſmitti, quod quidem te poſtulaſſe demiror. Non enim ſanctum eſt, vt de moribus amici citò perperam ſentias. Huic eram themati ſcilicet incubaturus? id iam agens otij, ídque habens æui, quod iuuentem militantemque dictaſſe præſumptuoſum fuiſſet, publicaſſe autem periculoſum. Cui namque grammaticum vel ſalutanti Calaber ille non dixit?

Si mala condiderit in quem quis carmina, ius eſt iudiciúmque.

Sed ne quid vltra tu de ſodali ſimile credas: Quid fuerit illud quod me ſiniſtræ rumor, ac fumus opinionis afflauit, paulo longiùs, ſed ab origine exponam. Temporibus Auguſti Maioriani venit in medium carta comitatum, ſed carens indice, verſuum plena ſatyricorum mordacium: Sanè qui ſatis inuectiualiter abuſi nominum nuditate, carpebant plurimùm vitia, plus homines. Inter hæc fremere Arelatenſes, quo loci res agebatur, & quærere quem poëtarum publici furoris meritò pondus vrgeret, iis maximè authoribus, quos notis certis author incertus exacerbauerat. Accidit caſu vt Catullinus illuſtris, tunc ab Aruernis illò veniret, cùm ſemper mihi, tum præcipuè commilitio recenti familiaris. Sæpe enim ciues, magis amicos peregrinatio facit. Igitur inſidias neſcienti, tam Pęonius quàm Bigerrus has tetenderunt, vt plurimis coràm tanquam ab incauto ſiſcitarentur, hoc nouum carmen an recognoſceret. Et ille: Si dixeritis. Cúmque fruſta diuerſa, quaſi per iocum effunderent, ſoluitur Catullinus in riſum, intempeſtiuóque ſuffragio clamare cœpit: dignum poëma, quod perennandum apicibus auratis iuſtè tabula Roſtralis acciperet, aut etiam Capitolina. Pæonius exarſit, cui ſatyricus ille morſum dentis igniti auidius impreſſerat, atque ad aſtantes circulatores, Iniuriæ communis (inquit) iam reum inueni: Videtis, vt Catullinus deperit riſu? apparet ei nota memorari: Nam quæ cauſa compulit feſtinam præcipitare ſententiã, niſi quòd iam tenet totum, qui de parte ſic iudicat? Itaque Sidonius nunc in Aruerno eſt, vnde colligitur autore illo, iſto auditore, rem textam. Itur in furias, inque conuitia abſentis, neſcientis, innocentiſque conſcientiæ: fidei quæſtioni nil reſeruatur. Sic

leuis turbæ facilitatem, quà voluit, contraxit perſona popularis. Erat enim ipſe Pęonius populi totus, qui tribunitiis flatibus crebrò ſeditionum pelagus impelleret. Cæterùm ſi requiſiſſes *qui genus, vnde domo ?* non eminentiùs quàm municipaliter natus: quémque inter initia cognoſci, claritas vitrici magis quàm patris fecerit. Identidem tamen per fas nefaſque creſcere affectans, pecuniæque per auaritiam parcus, per ambitum prodigus. Namque vt familiæ ſuperiori per filiam ſaltem quáquam honeſtiſſimá, iungeretur, contra rigorem ciuici moris, ſplendidam (vt ferunt) dotem Chremes noſter Pamphilo ſuo dixerat. Cúmque de capeſſendo diademate cõiuratio Marcelliana coqueretur, nobilium iuuentuti ſigniferum ſeſe in factione præbuerat, homo adhuc nouus in ſenectute, donec aliquando propter experimẽta felicis audaciæ natalium eius obſcuritati dedit hiantis interregni rima fulgorem. Nam vacante aula, turbatáque republica, ſolus inuentus eſt, qui ad Gallias adminiſtrandas, faſcibus priùs quàm codicillis auſus accingi, menſibus multis tribunal illuſtrium poteſtatum ſpectabilis præfectus aſcenderet, anno peracto militiæ extremæ terminum circa vix honoratus, numerariorum more, ſeu potiùs aduocatorum, quorum cum finiuntur actiones, tunc incipiunt dignitates. Igitur iſte ſic pręfectorius, ſic ſenator (cuius moribus quod præconia competentia non ex aſſe perſoluo, generi ſui moribus debeo) multorum plus quàm bonorum odia commouit adhuc ignoranti mihi, adhuc amico, tanquam ſęculo meo canere ſolus verſu valerem. Venio Arelaté, nihil adhuc ſuſpicans; vnde enim ? quanquam putarer ab inimicis non affuturus, ac principe poſt diem viſo in forum ex more deſcendo ; quod vbi viſum

eſt, illicò expauit (vt ait ille) *nil fortiter auſa ſeditio.* Alij tamen mihi plus quàm deceret ad genua prouolui, alij ne ſalutarent, fugere poſt ſtatuas, occuli poſt columnas, alij triſtes, vultuoſique iunctis mihi lateribus incedere. Hîc ego quid ſibi hęc vellet in illis ſuperbiæ nimiæ, in iſtis humilitatis forma, mirari, nec vltrò tamen cauſas interrogare, cum ſubornatus vnus è turba factioſorum dat ſeſe mihi cõſalutandum. Tum procedente ſermone; cernis hos, inquit? Et ego: Video, inquam, Geſtúſque eorum miror equidem, nec admiror. Ad hæc noſter interpres; Vt ſatyrographum te, inquit, aut execrãtur, aut reformidãt. Vnde? cur? quãdo? reſpõdi: Quis crimẽ agnouit? quis detulit? quis probauit? Moxque ſubridens: Perge, inquam, amice, niſi moleſtum eſt, & tumeſcentes nomine meo conſulere dignare, vtrumnam delator ille aut index, qui ſatyram me ſcripſiſſe confinxit, & perſcripſiſſe confinxerit: vnde fortè ſit tutiùs, ſi retractabunt, vt ſuperbire deſiſtant. Quod vbi nuncius retulit, protinus cuncti non modeſtè, neque ſinguli, ſed properè & cateruatim oſcula ac dexteras mihi dederunt. Solus Curio meus, in transfugarum perfidiam inuectus, cum aduesperaſceret per cathedrarios ſeruos veſpillonibus tetriores domum raptus ac reportatus eſt. Poſtridie iuſſit Auguſtus, vt epulo ſuo circenſibus ludis intereſſemus. Primus iacebat cornu ſiniſtro cõſul ordinarius Seuerinus vir inter ingentes principum motus, atque inæqualẽ reipublicę ſtatum gratiæ ſemper æqualis. Iuxta eum Magnus, olim ex pręfecto, nuper exconſule; par honoribus perſona geminatis: Recumbente poſt ſe Camillo filio fratris, qui duabus dignitatibus & ipſe decurſis, pariter ornauerat proconſulatum patris, patrui cõſula-

tum. Pæonius hinc propter: Atque hinc Athenius homo litiũ, tẽporúmque varietatibus excercitatus. Hunc ſequebatur Gratianenſis omni ab infamia vir ſequeſtrandus, qui Seuerinum, ſicut honore poſtibat, ita fauore præceſſerat. Vltimus ego iacebam, quà purpurati læuum latus in dextro margine porrigebatur. Edulium multa parte finita, Cæſaris ad conſulem ſermo dirigitur, íſque ſuccinctus, inde deuoluitur ad cõſularẽ, cũ quo ſæpe repetitus, quia de literis factus, ad virum illuſtrem Camillum ex occaſione transfertur, in tantum vt diceret princeps: Verè habes patruũ, frater Camille, propter quem me familiæ tuæ conſulatum vnum gratuler contuliſſe. Tunc ille qui ſimile aliquid optaret, tempore inuento, Non vnum, inquit, domine Auguſte, ſed primum. Summo fragore, vt nec Auguſti reuerentia obſiſteret, excepta ſententia eſt. Inde neſcio quid Athenium interrogans ſuperiectum Pæonium compellatio Auguſta præteriit, caſu an induſtria ignoro. Quod cum turpiter Pæonius ægrè tuliſſet (quod fuit turpius) compellato tacente, reſpondit. Subriſit Auguſtus, vt erat authoritate ſeruata, cùm ſe communioni dediſſet ioci plenus, per quem cachinnum non minus obtigit Athenio vindictæ, quàm contigiſſet iniuriæ. Colligit itaque ſeſe trebaciſſimus ſenex, & (vt ſemper) intrinſecus ęſtu pudoris excoquebatur, cur ſibi Pæonius anteferretur. Non miror, inquit, Auguſte: ſi mihi ſtandi locum præripere conetur, qui tibi inuadere non erubeſcit loquendi. Et vir illuſtris Gratianenſis: Multus, inquit, Satyricis hoc iurgio campus aperitur. Hic Imperator ad me ceruice conuerſa, Audio, ait, comes Sidoni, quòd ſatyram ſcribas: & ego, inquam, hoc audio, domine princeps. Tunc ille

(ſed ridens) Parce vel nobis. At ego inquam; Quod ab illicitis tempero, mihi parco. Poſtque ille: Et quid faciemus his, inquit, qui te laceſſunt? & ego: Quiſquis eſt iſte, domine Imperator, publicè accuſet. Si redarguimur, debita ſupplicia luamus conuicti. Cęterùm obiecta, ſi nō improbabiliter caſſauerimus, oro vt indultu clementiæ tuę præter iuris iniuriam, in accuſatorem meum, quæ volo ſcribam. Ad hæc ipſe Pęonium conſpicatus, nutu cœpit cōſulere nutantem, placerétne conditio. Sed cùm ille confuſus reticuiſſet, princépſque conſuleret, erubeſcenti, ait: Annuo poſtulatis, ſi hoc ipſum è veſtigio verſibus petas. Fiat inquam: Retrorſúmque conuerſus, tanquam aquam manibus poſcerem, tātúmque remoratus, quantum ſtibadij circulum celerantia miniſteria percurrunt, cubitum toro reddidi. Et imperator: Spoponderas te licentiā ſcribendæ ſatyræ verſibus ſubitis poſtulaturum. Et ego:

Scribere me ſatyram qui culpat, maxime princeps:
Hanc rogo decernas, aut probet aut timeat.

Sequutus eſt fragor (niſi quod dico iactantia eſt) par Camillano, quem quidem non tam carminis dignitas, quàm temporis breuitas meruit. Et princeps Deum teſtor, & ſtatum publicum, me de cætero nunquam prohibiturū, quin quæ velis ſcribas: quippe cùm tibi crimen impactum probari nullo modo poſſit, ſimul & periniurium eſt ſententiam purpurati tribuere priuatis hoc ſimultatibus, vt innocens ac ſecura nobilitas propter odia certa crimine incerto periclitetur. Ad hanc ipſe ſententiam cum verecundè capite demiſſo gratias agerem, concionatoris mei cœperunt ora pallere, in quæ paulò ante, poſt iram triſtitia ſucceſserat, nec ſatis defuit, quin gelarent, tanquam ad exertum præbere ceruices iuſ-

ſa mucronem. Vix poſt hæc, alia pauca, ſurreximus; paululum ab inſpectu Imperatoris proceſſeramus: atque etiamnum chlamydibus induebamur, cùm mihi conſul ad pectus præfectorij, ad manus cadere, ipſe ille meus amicus, crebrò & abiecte miſerantibus cunctis humiliari, ita vt timerem ne mihi inuidiam ſupplicando moueret, quam criminando non concitauerat. Dixi ad extremum preſſus oratu procerum conglobatorum, ſciret, conatibus ſuis verſu nil reponendum derogare actibus meis, in poſterum tamen ſi peperciſſet; etenim ſufficere debere quod ſatyrę obiectio famam mihi parauiſſet, ſibi infamiam. In ſumma pertuli quidem, domine maior, non aſſertorem calumniæ tantum, quantum murmuratorem. Sed cùm mihi ſic factum eſt, vt pectori meo pro reatu eius, tot poteſtatum, dignitatúmq; culmina, & iura ſummitterentur, fateor exordium contumelię talis, tanti fuiſſe, cui finis gloria fuit.

Vale.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM LIBER II.

Sidonivs Hecdicio svo salvtem. epist. I.

Dvo nunc pariter mala ſuſtinent Arverni tui. Quænam? inquis, præſentiam Seronati, & abſentiam tuam. Seronati, inquã, de cuius vt primùm etiam nomine loquar: ſic mihi videtur quaſi preſcia futurorum luſiſſe fortuna, ſicuti ex adverſo maiores noſtri prælia, quibus nihil eſt fœdius, bella dixerunt; quique etiam pari contrarietate, fata, quia non parcerent, Parcas vocitauêre. Rediit ipſe Catilina ſæculi noſtri nuper Aturribus, vt 30
ſanguinẽ fortunãſque miſerorũ, quas ille ibi ex parte propinauerat, hic ex aſſe miſceret. Scitote in eo per dies ſpiritũ diu diſſimulati furoris aperiri: apertè inuidet, abiectè fingit, ſeruiliter ſuperbit, indicit vt do-

minꝰ, exigit vt tyrãnus, addicit vt iudex, calũniatur vt babarus, tota die à metu armatꝰ, ab auaricia ieiunꝰ, à cupiditate terribilis, à vanitate crudelis nõ ceſſat ſimul furta vel punire, vel facere palàm, & ridentibus cõuocatis ructat inter ciues pugnas, inter barbaros literas: epiſtolas, ne primis quidem apicibus ſufficienter initiatus, publicè à iactantia dictat, ab impudentia emendat, totum quod concupiſcit, quaſi cõparat, nec dat pretia contemnens, nec accipit inſtrumenta deſperans, in concilio iubet, in conſilio tacet, in eccleſia iocatur, in conuiuio prædicat, in cubiculo damnat, in quæſtione dormitat, implet quotidie ſyluas fugientibus, villas hoſtibus, altaria reis, carceres clericis, exultans Gothis, inſultánſque Romanis, illudénſque prȩfectis, colludéque numerariis, Leges Theodoſianas calcãs, Theodòricianaſque proponens, veteres culpas, noua tributa perquirit. Proinde moras tuas citus explica, & quicquid illud eſt quod te retentat, incide. Te expectat palpitantium ciuium extrema libertas. Quicquid ſperandum, quicquid deſperandum eſt, fieri te medio, te præſule, placet. Si nullæ à republica vires, nulla præſidia: Si nullæ (quantum rumor eſt) Anthemij principis opes, ſtatuit te autore nobilitas, ſeu patriam dimittere, ſeu capillos.

Sidonivs Domitio svo salvtem. Epist. II.

Rvri me eſſe cauſaris, cum mihi potiùs quæri ſuppetat, te nunc vrbe retineri. Iam ver decedit æſtati, & per lineas ſol altatus extremas, in axem Scythicum, radio peregrinante, porrigitur. Hîc quid de regionis noſtræ climate loquar? cuius ſpatia ſic diuinum tetendit opificium, vt magis vapo-

ribus orbis occidui ſubiiceremur. Quid plura? Mũdus incanduit, glacies alpina deletur, & hiulcis arẽtium rimarum flexibus terra perſcribitur, ſqualet glarea in vadis, limus in ripis, puluis in campis, aqua ipſa quocunque perpetuò labens, tractu cunctante langueſcit. Iam nõ ſolùm calet vnda, ſed coquitur, & nunc dum in carbaſo ſudat vnus, alter in bombyce. Tu endromidatus exteriùs, intrinſecus faſceatus, inſuper & concaua municipij Camerini ſede compreſſus, diſcipulis non æſtu minus, quàm timore pallentibus, exponere oſcitabundus ordiris: *Samia mihi mater fuit.* Quin tu magè, ſi quid ſalubre tibi cordi, raptim ſubduceris anhelantibus anguſtiis ciuitatis, & contubernio noſtro auenter inſertus, fallis clementiſſimo receſſu inclementiam canicularem. Sanè ſi placet, quis ſit agri, in quem vocaris, ſitus, accipe. Abitaci ſumus, nomen hoc prædio: Quod quia vxorium, patrio mihi dulcius. Hęc mihi cum meis pręſule Deo, niſi quid tu faſcinum verere, concordia. Mons ab occaſu quáquam terrenus, arduus tamen, inferiores ſibi colles tanquam gemino fomite, effundit, quatuor à ſe circiter iugerum latitudine abductos. Sed donec domicilio competens, veſtibuli campus aperitur. Mediam vallem rectis tractibus proſequuntur latera cliuorum vſque in marginem villę, quæ in Boream Auſtrúmque conuerſis frontibus tenditur. Balneũ ab Aphrico radicibus nemoroſæ rupis adhęreſcit, & ſi cædua per iugum ſylua truncetur, in ora fornacis lapſu velut ſpontaneæ, deciduis ſtruibus impingitur. Hinc aquarum ſurgit cella coctilium, quæ cõſequenti vnguentariæ ſpatij parilitate conquadrat, excepto ſolij capacis hemicyclio, vbi & vis feruentis vndæ per parietem foraminatum flexilis plum-

bi meatibus implicita ſingultat. Intra conclaue ſuccenſum ſolidus dies, & hæc abundantia lucis incluſæ, vt verecundos quoſque compellat aliquid ſe plus putare quàm nudos. Hinc frigidaria dilatatur, quæ piſcinas publicis operibus extructas, non impudẽter æmularetur. Primum tecti apice in conum cacuminato, cùm ab angulis quadrifariam, concurrentia dorſa criſtarum, tegulis interiacentibus imbricarentur, ita vt miniſteriorũ ſeſe non impediente famulatu, tot poſſit recipere ſellas, quot ſolet ſigma perſonas, feneſtras è regione conditor binas confinio cameræ pendentis admouit, vt ſuſpicientũ viſui fabrefactum lacunar aperiret. Interior parietum facies ſolo læuigati cementi candore cõtenta eſt. Non hîc per nudam pictorum corporum pulchritudinẽ turpis proſtat hiſtoria, quæ ſicut ornat artem, ſic deuenuſtat artificem. Abſunt ridiculi veſtitu & vultibus hiſtriones pigmẽtis multicoloribus Philiſtionis ſupellectilem mentientes. Abſunt lubrici, tortuoſique pugillatu, & nexibus paleſtritæ, quorum etiam viuentum luctas, ſi inuoluantur obſcœniùs, caſta cõfeſtim gymnaſiarchorum virga diſſoluit. Quid plura? nihil illis paginis impreſſum reperietur, quod nõ vidiſſe ſit ſanctius. Pauci verſiculi lectorem aduentitium remorabuntur, minimè improbo temperamẽto, quia eos nec relegiſſe deſiderio eſt, nec perlegiſſe faſtidio. Iam ſi marmora inquiras, non illic quidem Paros, Charyſtos, Proconiſſos, Phryges, Numidæ, Spartiatæ; rupium variatarum poſuêre cruſtas: neque per ſcopulos Æthiopicos, & abrupta purpurea genuino fucata conchyllio, ſparſum mihi ſaxa furfurem mentiuntur. Sed & ſi nullo peregrinarum cautium rigore ditamur, habent tamen tuguria, ſeu mapalia mea ciuicum frigus. Quin potiùs quid habea-

mus, quàm quid non habeamus auſculta: Huic baſilicæ appendex piſcina forinſecus, ſeu ſi Græcarū mauis, baptiſterium ab oriente cònnectitur, quod viginti circiter modiorum millia capit: Huc elutis è calore venientibus triplex medij parietis aditus per arcuata interualla reſeratur. Nec pilæ ſunt mediæ ſed columnæ, quas architecti peritiores ædificiorū purpuras nuncupauêre. In hanc ergo piſcinam fluuium de ſupercilio montis elicitum, canalibúſque circumactis per exteriora natatoriæ latera curuatū, ſex fiſtulæ prominentes leonum ſimulatis capitibus effundunt, quæ temerè ingreſſis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabūtur. Hîc ſi dominū ſeu domeſtica, ſeu hoſpitalis turba circūſtet, quia prę ſtrepitu caduci fluminis, mutuæ vocum vices minùs intelliguntur, in aurem ſibi populus confabulatur. Ita ſonitu preſſus alieno, ridiculum affectat publicus ſermo ſecretum. Hinc egreſſis frons triclinij matronalis offertur, cui continuatur vicinante textrino, cella penaria diſcriminata tantùm pariete caſtrenſi. Abortu lacum porticus intuetur, magis rotundatis fulta collyriis, quàm columnis inuidioſa monubilibus. A parte veſtibuli longitudo tecta intrinſecus patet, mediis non interpellata parietibus: quæ quia non nihil ipſa proſpectat, etſi non hippodromus, ſaltem criptoporticus, meo mihi iure vocitabitur. Hæc tamē aliquid ſpacio ſuo in extimo de ambulacri capitę defrudās, efficit membrum bene frigidum: Vbi publico lectiſternio extructo, clientarum, ſiue nutricum loquaciſſimus chorus, receptui canit, Cùm ego meique dormitorium cubiculum petierimus. A criptoporticu in hyemale triclinium venitur, quod arcuatili camino ſæpe ignis animatus pulla fuligine

infecit

infecit. Sed quid hęc tibi,quem nunc ad focum minimè inuito? quin potius ad te, tempúſque pertinentia loquar. Ex hoc triclinio fit in diætam ſiue in cœnaciunculam tranſitus, cui ferè totus lacus,quæque tota lacui patet,in hac ſtibadium,& nitens abacus, in quorum aream ſiue ſuggeſtū à ſubiecta porticu ſenſim non breuiatis angutatiſque gradibus aſcenditur: Quò loci recumbens, ſi quid inter edendum vacas, proſpiciendi voluptatibus occuparis. Iam ſi tibi ex illo conclamatiſſimo fontium decocta referatur, videbis in calicibus repentè perfuſis niualium maculas & fruſta nebularum, & illam lucem lubricam poculorum, quadam quaſi pinguedine ſubiti algoris, hebetatam. Tum reſpondentes poculis potiones,quarum rigentes cyathi ſiticuloſo cuique,ne dicam tibi granditer abſtemio, metuerétur. Hinc iam ſpectabis, vt promoueat alnum piſcator in pelagus, vt ſtataria retia ſuberinis corticibus extendat, aut ſignis per certa interualla diſpoſitis, tractus funium librentur, hamati ſcilicet, vt nocturnis per lacum excurſibus rapaciſsimi ſalares in conſanguineas agantur inſidias. Quid enim hinc congruentius dixerim, cum piſcis piſce decipitur? Edulibus terminatis, excipiet te diuerſorium, quia minimè æſtuoſum,maximè æſtiuum. Nam per hoc quod in aquilonem ſolum pateſcit, habet diem, nō habet ſolem, interiecto conſiſtorio perangusto vbi ſomnolentiæ cubiculariorum dormitandi potius, quàm dormiendi locus eſt. Hic iam quam volupe auribus inſonare cicadas meridie concrepantes, ranas crepuſculo incumbente blacterantes, cygnos atque anſeres concubia nocte clangentes, Intempeſta gallos gallinaceos concinentes; oſcines coruos voce triplicata puniceam ſurgentis auroræ fa-

cem cõſalutantes, Diluculo autem philomelam inter frutices ſibilantem, prognem inter aſſeres minurientem, cui cõcentui licebit adiungas fiſtulæ ſeptiforis armentalem camœnam, quam ſæpe nocturnis carminum certaminibus inſomnes noſtrorum mõtium Tityri exercent, inter greges tinnibulatos per depaſta buceta reboantes, quæ tamen varia vocum cantuúmque modulamina profundiùs confouendo ſopori tuo lenocinabuntur. Porticibus egreſſo, ſi portum litoris petas, in area virenti vulgare, (quãquam non procul) nemus, ingentes tiliæ duæ, connexis frondibus, fomitibus abiunctis, vnam vmbrã non vna radice conficiunt: In cuius opacitate cùm me meus Hecdicius illuſtrat, pilæ vacamus, ſed hoc eò vſque, donec arborum imago contractior, intra ſpacium ramorum recuſſa cohibeatur, atque illic aleatorium laſſis conſumpto ſphæriſterio faciat. Sed quia tibi ſicut ædificium ſolui, ſic lacũ debeo, quòd reſtat agnoſce: Lacus in Eurum defluus meat, eiúſq; arenis fundamenta impreſſa domicilij, ventis motãtibus æſtuans humectat alluuio, is quidem ſanè circa principia ſui ſolo paluſtri voraginoſus & veſtigio inſpectoris inadibilis eſt, ita limi bibuli pinguedo coaleſcit ſeſe fontibus algidis, litoribus algoſis. Attamen pelagi mobilis campus cymbulis latè ſecatur peruagabilibus, ſi flabra poſuêre. Si turbo auſtrinus inſorduit, immane turgeſcit, ita vt arborum comis, quæ margini inſiſtunt, ſuperiectæ aſperginis fragor impluat. Ipſe autem ſecundùm mẽſuras quas ferunt nauticas, in decem & ſeptem ſtadia procedit. Fluuio intratur, qui ſalebratim ſaxorum obicibus affractus ſpumoſo caneſcit impulſu, & nec longum ſcopulis præcipitibus exemptus lacu conditur, quem forſuat, an incurrat, an faciat, præterit certè,

coactus per cola ſubterranea deliquari, non vt fluctibus,ſed vt piſcibus pauperaretur: qui repulſi in gurgitem pigriorem,carnes rubras albis abdominibus extendunt,ita illis nec redire valentibus,nec exire permiſſis, quendam viuum & circumlaticium carcerem corpulentia facit. Lacus ipſe qua dexter, inciſus,flexuoſus,nemoroſúſque:qua læuus,patens, herboſus,æqualis. Æquor ab Aphrico viride per littus,quia in vndam fronde porrecta, vt glareas aqua, ſic aquas vmbra perfundit huiuſmodi colorẽ ab oriente par ſiluarum corona continuat. Per Arctoum latus,vt pelago natura,ſic ſpecies. A Zephyro plebeius & tumultuarius frutex frequentérque lemborũ ſuperlabentum ponderibus inflexus,hunc circa lubrici ſcirporum cirri plicãtur, ſimúlque pingues vluarum paginę natant,ſalicúmque glaucarum fota ſemper dulcibus aquis amaritudo. In medio profundi breuis inſula, vbi ſupra molares naturaliter aggeratos per impactorum puncta remorum naualibus trita gyris meta protuberat, ad quam ſe iocunda ludentum naufragia collidunt. Nam moris iſthic fuit ſenioribus noſtris agonem Drepanitanum Troianæ ſuperſtitionis imitari. Iam verò ager ipſe,(quanquam hoc ſupra debitum) diffuſus in ſyluis,pictus in pratis, pecoroſus in paſcuis, in paſtoribus peculioſus. Sed non ampliùs moror, ne ſi longior ſtylo terminus,relegentem te autumnus inueniat. Proinde mihi tribue veniendi celeritatem, (nã redeundi moram tibi ipſe præſtabis) daturus hinc veniam quod breuitatem ſibi debitam paulò ſcrupuloſior epiſtola exceſſit, dum totum ruris ſitum ſollicita rimatur. Quæ tamen ſummouendi faſtidij ſtudio nec cuncta perſtrinxit. Quapropter bonus arbiter & artifex lector non paginam quæ ſpacia

deſcribit,ſed villam,quę ſpacioſa deſcribitur, grandem pronuntiabunt. Vale.

SIDONIVS FELICI SVO
SALVTEM. EPIST. III.

GAudeo te,Domine maior, ampliſſimæ dignitatis infulas conſequutum. Sed id mihi ob hoc ſolùm deſtinato tabellario nunciatum non minus gaudeo. Nam licèt in præſentiarum ſis potiſſimus magiſtratus, & in lares Philagrianos patricius apex tantis poſt ſæculis,tua tantùm felicitate remeauerit: iuuenis tamen vir amicitiarum ſeruantiſſime qualiter honorum tuorum creſcat communione faſtigium, raróque genere exempli altitudinem tuam humilitate ſublimas. Sic quondam Quintum Fabium magiſtrum equitum Dictatorio rigori, & Papirianæ ſuperbię fauor publicus prętulit. Sic & Cneum Pompeium ſuper æmulos extulit nunquam faſtidita popularitas:Sic inuidiam Tiberianam preſſit vniuerſitatis amore Germanicus. Quocirca nolo ſibi de ſucceſſibus tuis principalia beneficia plurimum blandiantur,quæ nihil tibi amplius conferre potuerunt, quàm vt ſi id noluiſſemus tranſiremur inuiti.Illud peculiare tuum eſt, illud gratiæ ſingularis, quòd tam qui te æmulentur non habes, quàm non inuenis qui ſequantur. Vale.

SIDONIVS SIAGRIO SVO
SALVTEM. EPIST. IIII.

VIr clariſſimus Proiectus domi nobilis, & patre patruóque ſpectabilibus,auo etiam præſtantiſſimo ſacerdote cõſpicuus, amicitiarum tuarum, niſi reſpuis, auidiſſimè finibus infertur,& cum illi familię ſplendor, probitas morum, patrimonij facultas, iuuentutis alacritas, in omne decus pari lance conquadrent:ita demum ſibi tamen videbitur ad arcẽ

faſtigatiſſimæ felicitatis euectus, ſi gratiæ tuæ ſodalitate potiatur. Optantij clariſſimi viri nuper vita functi filiam (quòd Deo proſperante ſuccedat) licèt in coniugium petierit obtinueritque à matre pupillæ, parum tamen votorum ſuorum promotum cenſet effectum, niſi aſſenſum tuum ſuper his omnibus, ſeu ſedulitate ſua, ſeu precatu noſtrę interceſſionis adipiſcitur. Nanque ipſe, quantum ad inſtitutionem ſpectat puellę, in locum mortui patris, curarum participatione ſuccedis, conferendo virgini parentis affectum, patroni autoritatem, tutoris officium. Quocirca quia dignus es, vt domus tuę celeberrimam diſciplinam, etiam procul poſitorum petat ambitus, ſicut decet bonarum partium viros: benignitate reſponſi proci ſupplicis verecundiam munerare, & qui ita expetitus deberes illi expetere pollicendam, ſecurus permitte promiſſam: quia ſic te conditioni huic meritorum ratio præfecit, vt nec ſuperſtiti Optantio in liberos ſuos decuerit plus licere. Vale.

SIDONIVS PETRONIO SVO S. EPIST. V.

IOannes familiaris meus inextricabilem labyrinthum negotij multiplicis incurrit, & donec ſuarum merita chartarum, vel veſtra ſcientia, vel ſi qua eſt veſtræ (ſi tamen eſt vlla) ſimilis inſpexerit, quid reſpuat, quídve optet ignorat. Ita ſe quodammodo bipertitæ litis forma confundit, vt propoſitio ſua quem actionis ordinem propugnatura, quem ſit impugnatura, non nouerit. Pro quo precem ſedulã fundo, vt perſpectis chartulis ſuis, ſi quid iure competit inſtruatis: quæ qualitérve ſint obiicienda, quæ refellenda monſtrantes. Nõ enim verebimur, quòd cauſæ iſtius curſus, ſi de veſtri manauerit fonte con-

ſilij,vlla contraſtantium deriuatione tenuetur. Vale.

SIDONIVS PEGASIO SVO SALVTEM. EPIST. VI.

PRouerbialiter celebre eſt,ſæpe moram eſſe meliorem,ſicuti & nunc experti ſumus. Menſtruanus amicus tuus longo iſtic tempore inſpectus, meruit inter perſonas nobis quoque charas deuinctáſque cenſeri: opportunus, elegans, verecundus, ſobrius,parcus,religioſus,& his morum dotibus præditus, vt quoties in boni cuiuſque aſcitur amicitias, non amplius conſequatur beneficij ipſe quàm tribuat.Hæc tibi non vt ignoranti, ſed vt iudicio meo ſatisfacerem,ſcripſi. Quamobrem triplex cauſa lætandi:Tibi prima,cui amicos ſic aut inſtituere,aut eligere contingit: Aruernis ſecunda, quibus hoc in eo placuiſſe confirmo, quod te probaſſe non ambigo: Illi tertia, de quo boni quíque bona quæque iudicauerunt. Vale.

SIDONIVS EXPLICIO SVO SALVTEM. EPIST. VII.

QVia iuſtitia veſtra iure ſit vniuerſitati per complura recti experimenta venerabilis,idcirco ſingulas quaſque perſonas idipſum efflagitantes in examen veſtrum libens & auidus emitto, quam primùm ambiens, me diſcuſſionis, illos ſimultatis onere laxari: quod demum ita ſequetur,ſi non ex ſolido querimonias partium verecũdus cenſor excludas:quanquam & hoc ipſum,quod copiam tui iurgantibus difficile concedis, indicium ſit bene iudicaturi. Quis enim ſe nón ambiat arbitrum legi, aut pretio aliquid indulturus, aut gratiæ? igitur ignoſce ad tam ſanctæ conſcientiæ prærogatiuam raptim pernicitérque properantibus, quan-

doquidem ſententiam tuam,nec victus, vt ſtolidus, accuſat:nec victor, vt argutus, irridet: veritatiſque reſpectu dependunt tibi addicti reuerentiam,gratiã liberati.Proinde impenſè obſecro,vt inter Alethiũ & Paulum quæ veniunt in diſceptationem, mox vt vtrinque fuerint,oppoſita, diſcingas. Nanque (ni fallor) ſupra Decemuirales Pontificaléſque ſententias, ægritudini huius propè interminabilis iurgij, ſola morum tuorum temperantia, ſolita iudicandi ſalubritate medicabitur. Vale.

SIDONIVS DESIDERATO
SVO S. EPIST. VIII.

MOeſtiſſimus hæc tibi nuncio. Deceſſit nudius tertius,non abſque iuſtitio matrona Filimatiã morigera coniunx, domina clemens, vtilis mater, pia filia,cui debuerit domi foriſque perſona minor obſequium,maior officium,æqualis affectum. Hæc cum eſſet vnica iam diu matri amiſſæ,facilè diuerſis blandimentorum generibus effecerat, ne patri adhuc iuueni ſoboles alterius ſexus deſideraretur. Nunc autem per ſubita ſuprema,virum cœlibatu, patrem orbitare confodit. His additur, quòd quinque liberûm parens immaturo exitu reddidit infortunatam fœcunditatem. Qui paruuli ſi matre ſoſpite, perdidiſſent iam diu debilem patrem,minus pupilli exiſtimarentur.Hanc tamen, ſi quis haud incaſſum honor cadaueribus impenditur, non veſpillonum ſandapilariorúmque miniſteria ominoſa tumulauêre: Sed cum libitinam ipſam flentes omnes, externi quoque prenſitarent,remorarentur,exoſcularentur, ſacerdotum propinquorúmque manibus excepta, perpetuis ſedibus dormienti ſimilior illata eſt poſt quæ precatu parentis orbati, næniam funebrem,non per elegos,ſed per hendecaſyllabos mar-

mori inciſam, planctu propè calente dictaui: Quam ſi non ſatis improbas, cæteris epigrammatum meorum voluminibus applicandam mercenarius bibliopola ſuſcipiet, Si quid ſecus, ſufficit ſaxo carmen ſaxeum contineri, hoc enim epitaphium eſt,

O Caſu celeri feróque raptam
Natis quinque patríque coniugíque,
Hoc flentis patriæ manus locarunt
Matronam Filimatiam ſepulchro
O ſplendor generis, decus mariti.
Prudens, caſta, decens, ſeuera, dulcis,
Atque ipſis ſenioribus ſequenda:
Diſcordantia quæ ſolent putari
Morum commoditate copulaſti.
Nam vitæ comites bonæ fuerunt,
Libertas grauis, & pudor facetus.
Hinc eſt quod decimam tuæ ſaluti
Vix actam trieteridem dolemus.
Atque in temporibus vigentis æui,
Iniuſtè tibi iuſta perſoluta.

Placeat carmen necne, tu propera, ciuitatémque feſtinus inuiſe. Debes enim conſolationis officium duorum ciuium domibus afflictis. Quod ita ſoluas Deum quæſo, ne vnquam tibi redhibeatur.

SIDONIVS DONIDIO SVO.
SALVTEM. EPIST. IX.

QVæris cur ipſe iampridem Nemauſum profectus veſtra ſerum ob aduentũ deſideria producam, Reddo cauſas reditus tardioris, nec moras meas prodere moror, quia quæ mihi dulcia ſunt, tibi quoque inter agros amœniſſimos, apud humaniſſimos dominos Ferreolum & Apollinarem tẽpus voluptuoſiſſimũ exegi. prædiorum ijs iura cõtermina, domicilia vicina, quibus interiecta geſta-

tio laſſat peditem, nec ſufficit equitaturo. Colles ędibus ſuperiores exercentur vinitori, & oliuitori. Aracynthum & Nyſam celebrata poëtarum carminibus iuga, cenſeas. Vni domui in plana patentiáque, alteri in nemora proſpectus, ſed nihilominus diſſimilis ſitus ſimiliter oblectat. Quanquã de prædiorũ, quid nunc amplius poſitione, cum reſtat hoſpitalitatis ordo referãdus? Iam primùm ſagaciſſimis in hoc exploratoribus deſtinatis, qui reditus noſtri iter aucuparentur: domus vtraque non ſolùm tramites aggerum publicorũ, verùm etiam calles cõpendijs tortuoſos atque paſtoria diuerticula inſedit, ne quo caſu diſpoſitis officiorum inſidijs elaberemur. Quas incidimus, fateor, ſed minimè inuiti: iúſqueiurandum confeſtim præbere compulſi, ne priuſquam ſeptem dies euoluerentur, quidquam de itineris noſtri continuatione meditaremur. Igitur mane cotidiano, partibus ſuper hoſpite prima, & grata contentio, quænam potiſſimum & anterius, edulibus noſtris, culina fumaret, nec ſanè poterat ex æquo diuiſioni lancem ponere viciſſitudo, licèt vni domui mecum, alteri cum meis vinculum foret propinquitatis. Quia Ferreolo præfectorio viro præter neceſſitudinẽ ſibi debitam, dabat ætas & dignitas primi inuitatoris prærogatiuam, ilicèt à delitijs in delitias rapiebamur vix quodcumque veſtibulum intratum, & ecce huc ſphæriſtarũ contra ſtantium paria inter rotatiles cataſtropharũ gyros duplicabantur, huc inter aleatoriarum vocũ competitiones, frequens crepitantium fritillorum teſſerarúmque ſtrepitus audiebatur, huc libri affatim in promptu. Videre te crederes aut grammaticales pluteos aut Athenei cuneos, aut armaria extructa bibliopolarum: Sic tamẽ quod qui inter ma-

ſtratis ſuis eiiciebamus, quia nec facilè crebrò cubilium noſtrorum inſtrumenta circunferebantur. Excuſſo torpore meridiano, pauliſper equitabamꝰ. quo faciliùs pectora marcida cibis, cœnatoriæ fami exacueremus, Balneas habebat vterque hoſpes in opere, in vſu neuter. Sed cum vel pauxillulum bibere deſiiſſet aſſeclarum meorum famulorúmque turba compotrix, quorum cerebris hoſpitales craterę nimiùm immerſę dominabãtur, vicina fõti aut fluuio raptim ſcrobs fodiebatur, in quam fortè cũ cumulus lapidũ ambuſtus demitteretur, antro in hemiſphærij formã corylis flexibilibus intexto, foſſa inardeſcens operiebatur, ſic tamen vt ſuperiectis Cilicũ velis, patentia interualla virgarum, lumine excluſo, tenebrarẽtur, vaporẽ repulſura ſaliẽtẽ qui vndæ feruẽtis aſpergine flãmatis ſilicibus excuditur. Hic nobis trahebãtur horæ nõ abſque ſermonibus ſalſis iocularibúſque, quos inter halitu nebulę ſtridẽtis oppletis inuolutiſque ſaluberrimus ſudor eliciebatur: Quo, prout libuiſſet, effuſo, coctilibꝰ aquis ingerebamur, harúmque fotu cruditatẽ noſtrã tergente reſoluti, aut fontano deinceps frigore, putealique, aut fluuiali copia ſolidabamur. Siquidem domibus medius it Vvardo fluuius, niſi cùm deflua niue paſtus impalluit, flauis ruber glareis, & per alueũ perſpicuꝰ, quietus, calculoſúſque, neque ob hoc minùs piſciũ ferax delicatorum, dicerem & cœnas & quidem vnctiſſimas, niſi terminum noſtræ loquacitati, quem verecundia non adhibet, charta poſuiſſet. Quarum quoque replicatio, fieret amœna narratu, niſi epiſtolæ tergum madidis ſordidare calamis erubeſceremus. Sed quia et ipſi in procinctu ſumus, téque ſub ope Chriſti actutum nobis inuiſere placet, expeditius tibi cœnæ amicorum in mea cœna tuáque

commemorabuntur : modò nos quam primũ hebdomadis exactæ ſpacia completa votiuæ reſtituant eſuritioni, quia diſruptum ganea ſtomachum nulla ſarcire res meliꝰ, quàm parſimonia ſolet. Vale.

SIDONIVS HESPERIO SVO S. EPIST. X.

AMo in te, quòd literas amas, & vſquequaque præconijs cumulatiſſimis excolere contendo tantæ diligentiæ generoſitatem, per quam nobis nõ ſolùm initia tua, verùm etiam ſtudia noſtra cõmendas. Nam cum videmus in huiuſmodi diſciplinam iuniorum ingenia ſuccreſcere, propter quam nos quoque ſubduximus ferulæ manũ, copioſiſſimum fructum noſtri laboris adipiſcimur. illud appone, quòd tantum increbruit multitudo deſidioſorum, vt niſi vel pauciſſimi quique meram Latiaris linguæ proprietatem de triuialium barbariſmorum rubigine vindicaueritis, eam breui abolitam defleamus interitámque: ſic omnes nobiliũ ſermonũ purpuræ per incuriam vulgi decolorabuntur. Sed iſtinc aliâs. Interea tu quod petis accipe. Petis autem vt ſi qui verſiculi mihi fluxerint, poſtquam ab alterutro diſceſſimus, hos tibi pro quadã morarum mercede pernumeré : dicto pareo. Nam præditus es quanquam iuuenis, hac animi maturiate, vt tibi etiã natu priores gerere morem concupiſcamus. Eccleſia nuperLugduni exſtructa eſt, quæ ſtudio Papæ Patientis ſummum cœpti operis acceſſit, viri ſancti, ſtrenui, ſeueri, miſericordis, quíque per vberem munificentiam in pauperes humanitatémque, non minora bonæ conſcientiæ culmina leuet. Huius igitur ædis extimis, rogatu præfati antiſtitis tumultuarium carmen inſcripſi trochæis triplicibus, adhuc mihi, iámque tibi perfamiliaribus. Nanque ab hexame-

tris eminentium poëtarum Conſtantij, & Secundini vicinantia altari Baſilicæ latera clareſcunt: quos in hanc paginam admitti noſtra quàm maximè verecundia vetat, quam ſuas ocioſitates trepidanter edètem meliorum carminum comparatio premit. Nam ſicuti nouam nuptam nihil minus quàm pulchrior pronuba decet: & ſicuti ſi veſtiatur albo, fuſcus quiſque, fit nigrior: ſic noſtra quantula eſt cumque tubis circunfuſa potioribus ſtipula, vileſcit, quá mediam loco, infimam merito, deſpicabiliorem pronuntiari, non imperitia modò ſed & arrogantia facit, quapropter illorum iuſtius epigrammata micant, quàm iſta hæc, quæ imaginariè tantùm, & quodammodo vmbratilliter effingimus. ſed curſim iſta hæc: quinpotius paupertinus flagitatæ cantilenæ culmus immurmuret.

Quiſquis pontificis patriſque noſtri
Collaudas Patientis hîc laborem:
Voti compote ſupplicatione
Conceſſum experiere quod rogabis,
Ædes celſa nitet, nec in ſiniſtrum
Aut dextrum trahitur. ſed arce frontis
Ortum proſpicit æquinoctialem,
Intus lux micat, atque bracteatum
Sol ſic ſollicitatur ad lacunar,
Fuluo vt concolor erret in metallo.
Diſtinctum vario nitore marmor,
Percurrit cameram, ſolum, feneſtras,
Ac ſub verſicoloribus figuris
Vernans herbida cruſta ſaphiratos
Flectit per praſinum vitrum lapillos,
Huic eſt porticus applicata triplex
Fulmentis Aquitanicis ſuperba,
Ad cuius ſpecimen remotiora

Claudunt atria porticus ſecundæ:
Et campum medium procul locatas
Veſtit ſaxea ſylua per columnas.
Hinc agger ſonat, hinc Arar reſultat.
Hinc ſeſe pedes atque eques reflectit.
Stridentum & moderator eſſedorum,
Curuorum hinc chorus helciariorum,
Reſponſantibus alleluia ripis,
Ad Chriſtum leuat amnicum celeuma,
Sic ſic pſallite nauta vel viator:
Namque iſte eſt locus omnibus petendus,
Omnes quò via ducit ad ſalutem.

Ecce parui tanquam iuſſior imperatis. Tu modò fac memineris multiplicato me fœnore remunerandum quóque id faciliùs poſſis voluptuoſiúſque, opus eſt vt ſine diſſimulatione lectites, ſine fine lecturias: neque patiaris, vt te ab hoc propoſitò propediem cõiũx domũ feliciter ducẽda deflectat. Siſque oppido meminẽs, quod olim Martia Hortẽſio, Terẽtia Tullio, Calpurnia Plinio, Pudentilla Apuleio, Ruſticiana Symmacho legentibus meditantibúſque candelas, & candelabra tenuerunt. Certè ſi pręter rem oratoriam, contubernio fœminarum, poëticum ingenium, & oris tuî limam frequẽtium ſtudiorum cotibus expolitam, quereris obtundi, reminiſcere quod ſæpe verſum Corinna cum ſuo Naſone compleuit, Lesbia cum Catullo, Ceſennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo. Proinde liquidò claret ſtudentibus, diſcendi per nuptias occaſionem tribui, deſidibus excuſationem. Igitur incumbe, neque apud te literariam curam turba depreciet imperitorum: quia natura comparatum eſt, vt in

omnibus artibus hoc ſit ſcientiæ precioſior pompa, quo rarior. Vale.

SIDONIVS RVSTICO. SVO SALVTEM. EPIST. XI.

SI nobis pro ſitu ſpaciiſque regionum vicinaremur, nec à ſe præſentia mutua vaſti itineris longinquitate diſcriminaretur, nihil apicum raritati licere inceptæ familiaritatis officia permitterem. Neque iam ſemel miſſa fundamenta certantis amicitię, diuerſis honorum generibus extruere ceſſarē. Sed animorum coniunctioni ſeparata vtrinque porrectioribus terminis obſiſtit habitatio, equidem ſemel deuinctis parum nocitura pectoribus. Sed tamen ex ipſa communium municipiorum diſcretione procedit, quod cum amiciſſimi ſimus, raritatem colloquij de prolixa terrarum interiectione venientem in reatum volumus transferre communem, cùm de naturalium rerum difficultate, nec culpa nos debeat manere, nec venia. Domine illuſtris gerulos literarum de diſciplinæ tuæ inſtitutione formatos, & morum herilium verecundiam præferentes, opportunè admiſi, patienter audiui, competenter explicui. Vale.

SIDONIVS AGRICOLAE SVO SALVTEM. EPIST. XII.

MIſiſti tu quidem lembum mobilem, ſolidum, lecti capacem, iamque cum piſcibus. Tum præterea gubernatorem longè peritū, remiges etiā robuſtos, expeditóſque, qui ſcilicet ea rapiditate præteruolant annis aduerſi terga, qua defluit. Sed dabis veniam quòd inuitanti tibi in piſcationem comes venire diſſimulo; nanque me multo decumbentibus noſtris validiora mœroris retia tenent, quæ ſunt amicis quoque, & externis indoleſcenda.

que ad imperium. Sed ſententiæ tali nunquam ego aſſentior, vt fortunatos putem, qui reipublicæ præcipitibus, ac lubricis culminibus inſiſtunt. Nam dici nequit, quantum per horas fert in hac vita miſeriarum, vita felicium iſtorum (ſi tamen ſic ſunt pronũtiandi, qui ſibi hoc nomen, vt Sylla, pręſumunt) nimirum qui ſupergreſſi ius fáſque commune, ſummam beatitudinem exiſtimant, ſummá poteſtatẽ, hoc ipſo ſatis miſeriores, quod parum intelligũt inquietiſſimo ſubiacêre ſe famulatui. Nam ſicut hominibus reges, ita regibus dominandi deſideria dominantur. Hîc ſi omittamus antecedentium principum caſus vel ſequutorum, ſolus peculiaris iſte tuus Maximꝰ, maximo nobis documẽto poterit eſſe, qui quanquá in arcẽ pręfectoriam, patriciá, cõſularémque intrepidus aſcenderat, eóſque quos geſſerat magiſtratus, ceu recurrentibus orbitis inexpletus iterauerat: cum tamen venit omnibus viribus ad principalis apicis abruptum, quandam poteſtatis immenſę vertiginem, ſub corona patiebatur, nec ſuſtinebat dominus eſſe, qui non ſuſtinuerat eſſe ſub domino. Denique require in ſupradicto vitæ prioris gratiam, potentiam, diuturnitatem, éque diuerſo principatus paulò amplius quàm bimenſtris originem turbinem, finem: profectò inuenies hominẽ beatiorem priùs fuiſſe, quàm beatiſſimus nominaretur. Igitur ille cuius anterius epulæ, mores, pecuniæ, pompæ, literæ, faſces, patrimonia, patrocinia florebant, cuius ipſa ſic demique ſpacia vitæ cuſtodiebantur, vt per horarum diſpóſitas clepſydras explicarentur, is nuncupatus Auguſtus, ac ſub hac ſpecie palatinis liminibus incluſus, ante crepuſculũ ingemuit quod ad vota peruenerat. Cúmque mole curarum priſtinæ quietis tenere dimenſum prohi-

beretur, veteris actutum regulæ legibus renūtiauit, atq; perſpexit pariter ire nō poſſe negotiū principis & ocium ſenatoris. Nec fefellerunt futura mœrentem: nãque cùm cæteros aulicos honores trãquilliſſimè percucuriſſet, ipſam aulã turbulentiſſimè rexit inter tumultus militū, populariū, fœderatorū: quod & exitus prodidit nouus, celer, acerbus, quē cruentauit fortunæ diu lenocinantis perfidus finis, quæ virum vt ſcorpius vltima ſui parte percuſſit. Dicere ſolebat vir literatus, atque ob ingenij merita quæſtorius, partium certè bonarū pars magna, Fulgentius ore ſe ex eius frequenter audiſſe, cùm peroſus pondus imperij veterem deſideraret ſecuritatem, felicem te, Damocles, qui non vno longiùs prandio regni neceſſitatē tolerauiſti. Iſte enim (vt legimus), Damocles prouincia Siculus, vrbe Syracuſanus, familiaris tyranno Dionyſio fuit, qui cùm nimis laudibus bona patroni, vt cætera, ſcilicet inexpertus, efferret: Vis (inquit Dionyſius) hodie ſaltem, in hac menſa bonis meis ac malis pariter vti? Libenter inquit. Tum ille cōfeſtim lætum clientem, quanquam & attonitū plebeio tegmine erepto, muricis Tyrij, ſeu Tarentini conchyliato ditat indutu: & renitentem gemmis, margaritiſque aureo lecto ſericatóque toreumati imponit. Cúmque pranſuro, Sardanapalicum in morem, panis daretur è Leontina ſegete confectus: inſuper dapes cultæ ferculis cultioribus apponerentur: ſpumarent falerno gemmæ capaces, ínque criſtallis calerent vnguenta glacialibus, hinc ſuffita cinnamo ac thure cœnatio ſpargeret peregrinos naribus odores, & madeſcentes nardo capillos circunfuſa florum ſerta ſiccarent, cœpit ſupra tergū ſic recumbentis repente vibrari mucro diſtrictus è lacunaribus qui videbatur in iugulum purpurati

iamiámque ruiturus:nam filo equinæ ſetæ ligatus,& ita pondere minax, vt acumine gulam formidoloſi Tantaleo frænabat exemplo,ne cibi ingreſſi per ora exirent per vulnera. Vnde poſt mixtas fletibus preces,atque multimoda ſuſpiria vix abſolutus, emicatímque proſiliens,illa refugit celeritate diuitias deliciasque regales,qua ſolent appeti. Reductus ad deſideria mediocrium, timore ſummorum, & ſatis cauēs ne beatū vltra diceret,duceretque,qui ſeptus armis ac ſatellitibꝰ, & per hoc raptis incubás opibꝰ, ferro preſſus,premeret aurum. Quapropter ad ſtatum huiuſmodi, Domine frater, neſcio an conſtet tendere beatos:patet certè miſeros peruenire. Vale.

SIDONIVS MAVRVSIO
SVO S. EPIST. XIIII.

AVdio induſtriæ tuæ,votiſque communibus, vberiore prouentu,quàm minabatur ſterilis annus,reſpondere vindemiam. Vnde & in pago Violuaſcenſi, (qui Martialis ætate citeriore vocitatꝰ eſt, propter hiberna legionum Iulianarum) ſuſpicor diuturnius te moraturum. Quò loci tibi cùm ferax vinea eſt, tum præter ipſam prædium magno non minus domino,quòd te tuóſque plurifaria frugum manſionúmque dote remoretur: ilicet ſi horreis apothecíſque,ſeu penu impleta, deſtinas illic vſque aduentum hirundineum, vel ciconinum, Iani Numæque ninguidos menſes in otio fuliginoſo ſeu tunicata quiete tranſmittere, nobis quoque parum in opido fructuoſæ protinus amputabuntur cauſæ morarum,vt dum ipſe nimirum frueris rure, nos te fruamur, quibus vt recognoſcis, non magis cordi eſt,aut voluptati ager cum redditibus amplis,quàm vicinus æqualis cum bonis moribus. Vale.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM

LIBER III.

SIDONIVS AVITO SVO SALVTEM. EPIST. I.

MVLTIS quidem vinculis charitatis ab ineunte pueritia, quicquid venimus in iuuentutem,gratiæ ſeſe mutuæ cura nexuerat. Primùm quia matribus noſtris ſummà ſanguinis iuncti neceſſitudo. Dein quòd ipſi iiſdem temporibus nati,magiſtris vſi,artibus inſtituti,luſibus otiati,principibus euecti,ſtipendijs perfuncti ſumus: & quod eſt ad amicitias ampliãdas his validiꝰ efficaciuſque, in ſingulis quibuſque perſonis,vel expetendis æqualiter,vel cauẽdis, iudicij parilitate certauimus. Propter quæ omnia præter conſcientiã,quæ interiùs tibi lõge præſtãtior

eminentiórque, multum voluntates noſtras copulauerat decurſarum forinſecus actionū ſimilitudo. Sed quod fatendum eſt, diu erectis vtrinque amoris machinis, ipſe culmina pretioſa poſuiſti: eccleſiam Aruerni municipioli, (cui prępoſitus, etſi immeritò videor) peropportuna oblatione locupletādo, cuius poſſeſſioni plurimum contuliſti, Cuticiacēſis prædij ſuburbanitate, non minus noſtræ profeſſionis fraternitatem loci proximitate dignatus ditare, quàm reditu. Et licèt ſororiæ hęreditatis duo conſortes eſſe videamini, exemplo tamen fidei tuæ, ſuperſtes germana commota eſt ad boni operis imitationem. itaque tibi cœlitus redhibetur iure tui facti meritum, alieni incitamentum. Quo fit vt reperiare digniſſimus, quem diuinitas inuſitato ſucceſſionum genere ſublimet, quę tamen nec diu diſtulit religioſam deuotionē cētuplicatiſ opulentare muneribus: quæque, (vt confidimus) nihilo ſegnius cœleſtia largietur, cùm terrena iam ſoluerit. Niceciana nanque (ſi neſcis) hæreditas, Cuticiaci ſupernum pretium fuit. Quod reſtat expoſcimus, vt ſicut eccleſiæ noſtræ, ita etiam ciuitatis æquè tibi ſit cura cōmunis, quæ cum olim, tum debebit ex hoc præcipuè tēpore, ad tuū patrocinium vel ob tuum patrimoniū pertinere. Quod cuius meriti eſſe poſſit, (quippe ſi veſtra crebrò illud præſentia iuuiſat) vel Gothis credite, qui ſæpenumero etiam Septimaniā ſuam faſtidiunt, vel refundunt, modò inuidioſi huius anguli etiam deſolata proprietate potiantur. Sed fas eſt, præſule Deo, vobis inter eos & rempublicam medijs, animo quietiora concipere. Quia & ſi illi veterum finium limitibus effractis, & omni vel virtute vel mole poſſeſſionis turbidæ, metas in Rhodanum, Ligerimque protermināt, veſtra tamē

auctoritas pro dignitate ſentétiæ, ſic parté vtráque moderabitur, vt & noſtra diſcat, quid debeat negare cum petitur & poſcere aduerſa deſinat, cùm negatur. Vale.

Sidonivs Constantio svo s. Epist. II.

Salutat te populus Aruernus, cuius parua tuguria magnus hoſpes impleſti, non ambitioſus comitatu, ſed ambiendus affectu. Deus bone! quod gaudium fuit laborioſis, cùm tu ſanctum pedem ſemirutis mœnibꝰ intuliſti, quàm tu ab omni ordine, ſexu, ętate, ſtipatiſſimus ambiebare! Quæ falſi erga ſingulos libra ſermonis? quàm te blandum pueri, comem iuuenes, graué ſenes metiebantur? Quas tu lacrymas vt parens omnium ſuper ædes incendio prorutas, & domicilia ſemiuſta fudiſti? Quantum doluiſti, campos ſepultos oſſibus inſepultis? Quæ tua deinceps exhortatio, quæ reparationem ſuadentis animoſitas? His adijcitur quòd cum inueneris ciuitaté nõ minus ciuica ſimultate, quàm barbarica incurſione vacuatam, pacem omnibus ſuadés, charitatem illis, illos patriæ reddidiſti. Quibus tuo monitu non minus in vnum conſilium quàm in vnum oppidum reuertentibus, muri tibi debent plebem reductam, plebs reducta concordiam. Quocirca, ſatis te toti ſuum, ſatis ſe toti tuos æſtimant: & quæ gloria tua maxima eſt, minimè falluntur. obuerſatur etenim per dies mentibus ſingulorũ, quòd perſona ætate grauis, infirmitate fragilis, nobilitate ſublimis, religione venerabilis, ſolius dilectionis obtentu, abrupiſti tot repagula, tot obiectas veniendi difficultates, itinerum videlicet longitudinem, breuitatem dierum, niuium copiam, penuriam pabulorũ, latitudines ſolitudinum, anguſtias manſionum,

viarum voragines,aut humore imbrium putres,aut frigorum ſiccitate tribuloſas: ad hoc aut aggeres ſaxis aſperos,aut fluuios gelu lubricos,aut colles aſcenſu ſalebroſos, aut valles lapſuum aſſiduitate deraſas,per quæ omnia incommoda, quia non priuatum commodum requirebas, amorem publicum retuliſti. Quod reſtat,Deum precamur,vt æui metis ſecundum vota promotis bonorum amicitias indefeſſim expetas, capias,referas: ſequatúrque te affectio quam relinquis: & initiatæ per te vbicunque gratiæ,longum tibi redhibeâtur quàm fundaméta, tam culmina. Vale.

SIDONIVS HECDICIO SVO S. EPIST. III.

SIquando, nunc maximè Aruernis meis deſideraris,quibus dilectio tui immane dominatur, & quidem multiplicibus ex cauſis. Primùm quòd ſummas in affectu partes iure ſibi vſurpat terra quæ genuit. Dein quòd ſæculo tuo ſolus fermè mortalium es, qui patriæ non minus deſiderij naſciturus, quàm gaudij natus feceris,aſtipulantur aſſertis materni quondam puerperij tempora, quæ proficiente conceptu concordantibus ciuium votis numerabantur. Omitto illa communia quidem,ſed quæ non mediocria charitatis incitamenta ſunt, iſtius tibi ceſpitis reptatas glebas. Prætereo quòd hæc primũ gramina inceſſu, flumina natatu,venatu nemora fregiſti. Omitto quòd hîc primũ tibi pila, pyrgus,accipiter,canis,equus,arcus ludo fuêre. Mitto iſtic ob gratiam pueritię tuæ vndique gentium cõfluxiſſe ſtudia literarum, tuæque perſonę quondam debitum, quòd ſermonis Celtici ſquamam depoſitura nobilitas, nunc oratorio ſtylo, nunc

etiam camœnalibus modis, imbuebatur. Illud in te affectũ principaliter vniuerſitatis accendit, quòd quos olim Latinos fieri exegeras, deinceps eſſe barbaros vetuiſti. Non enim poteſt vnquam ciuicis pectoribus elabi, quem te quantúmque nuper omnis ætas, ordo, ſexus è ſemirutis murorũ aggeribus conſpicabatur, cum interiectis æquoribus in aduerſum perambulatis, & vix duo de viginti equitum ſodalitate comitatus, aliquot millia Gothorum, non minùs die quàm campo medio (quod difficilè ſit poſteritas creditura) tranſiſti, ad nominis tui rumorẽ, perſonæque conſpectum, exercitum exercitatiſſimum ſtupor obruit, ita vt præ admiratione neſcirẽt duces partis inimicæ, quàm ſe multi, quámque te pauci comitarẽtur, ſubducta eſt tota protinus acies in ſupercilium collis abrupti: quæ cum priùs applicata eſſet oppugnationi, te viſo non eſt explicata cõgreſſui. Interea tu cæſis quibúſque optimis, quos nouiſſimos agmini nõ ignauia, ſed audacia fecerat, nullis tuorum certamine ex tanto deſideratis, ſolus planitie quàm patientiſſima potiebare, cum tibi nõ daret tot pugna ſocios, quot ſolet menſa conuiuas. Hinc iam per ocium in vrbem reduci, quid tibi obuiam proceſſerit, officiorum, plauſuum, fletuum, gaudiorum, magis tentant vota cõiicere, quàm verba reſerare. Siquidem cernere erat refertis capaciſſimæ domus atriis, illam ipſam feliciſſimam ſtipati reditus tui ouationem, dum alij oſculis puluerem tuum rapiunt; alij ſanguine ac ſpumis pinguia fræna ſuſcipiunt, alij ſellarum equeſtrium madefacta ſudoribus fulcra reſupinant, alij de concauo tibi caſſidis exituro flexilium laminarum vincula diffibulant, alij explicandis ocrearum nexibus implicantur, alij hebetatorum cæde gladiorum latera

dentata pernumerant, alij cæſim atque punctim foraminatos circulos loricarum digitis liueſcentibus metiuntur. Hîc licèt multi complexibus tuorum tripudiantes adhæreſcerent, in te maximus tamen lætitiæ popularis impetus congerebatur, tandémque in turbã inermem quidem veneras, ſed de qua te nec armatus euolueres: ferebáſque nimirum eleganter ineptias gratulãtũ, & dum irruentũ tumultuoſo diriperis amplexu, eò cõditionis acceſſeras, piiſſimꝰ publici amoris interpres, vt neceſſe eſſet illi vberiorẽ referre: te grãtiam, qui tibi liberiorem feciſſet iniuriam. Taceo deinceps collegiſſe te priuatis viribus, publici exercitus ſpeciem, paruis extrinſecus maiorum opibus adiutum: & inferiores hoſtium ante diſcurſus caſtigatis coërcuiſſe populatibus. Taceo te aliquot ſuperuentibus cuneos mactaſſe turmales, è numero tuorum vix binis terníſve poſt prælium deſideratis; & tantum calamitatis aduerſæ partis inopinatis certaminibus inflictum, vt occulere cæſorum numeroſitatem conſilio deformiore meditarentur. Si quidem quos humari nox ſuccincta prohibuerat, deceruicatis liquere cadaueribus: tanquam minoris indicij foret, quàm villis agnoſci crinitum, dimiſiſſe truncatum. Qui poſtquàm luce reuoluta intellexerunt furtum ruinę ſuæ crudeli vilitate patuiſſe, tum demum palàm officiis exequialibus occupabantur, nũ magis cladem fraude, quàm fraudem feſtinatione celantes: ſic tamen, quod nec oſſa tumultuarij cæſpitis mole tumulabant: quibus nec elutis veſtimenta, nec veſtitis ſepulcra tribuebant, iuſtè ſic mortuis talia iuſta ſoluentes. Iacebant corpora vndique locorum plauſtris conuecta rorantibus: quæ quoniam perculſis indeſinenter incumberes, raptim ſuccenſis

concluſa domiciliis culminum ſuperlabentium rogalibus fragmentis funerabantur. Sed quid ego iſta hæc iuſto pluſculũ garrio? qui laborum tuorũ nõ ex aſſe hiſtoriam texere, ſed pro parte memoriã facere præſũpſi, quo magis crederes votis tuorũ, quorũ expectationi ęgreſcenti nulla ſalubriùs, ociúſq; quàm tui aduẽtus remedia medicabũtur. Igitur ſiquid noſtratiũ precatibꝰ acquieſcis, actutũ in patriã receptui canere feſtina, & aſſiduitatẽ tuam periculoſę regum familiaritati celer exime, quorum conſuetudinem ſpectatiſſimus quiſque flammarum naturæ bene comparat, quæ ſicut paululum à ſe remota illuminant, ita ſatis admota ſibi comburunt. Vale.

SID. FELICI SVO S. EPIST. IIII.

GOzolas natione Iudæus, cliens culminis tui, cuius mihi quoque eſſet perſona cordi ſi non eſſet ſecta deſpectui, defert literas meas quas granditer anxius exaraui. Oppidum ſiquidem noſtrum quaſi quendam ſui limitis obicem, circumfuſarum nobis gentium arma terrificant. Sic æmulorum ſibi in medio poſiti populorum lachrymabilis præda, ſuſpecti Burgundionibus, proximi Gothis, nec impugnantum ira, nec propugnantum caremus inuidia. Sed iſthinc aliâs. Interea ſi vel penes vos recta ſunt, bene eſt. Neque enim huiuſmodi pectore ſumus, vt licèt apertis ipſi pœnis, propter occulta criminum plectamur, non agi proſperè, vel vbicunque velimus. Nam certum eſt, non minùs vitiorum, quàm hoſtium eſſe captiuum, qui non etiam inter mala tempora bona vota ſeruauerit. Vale.

SIDONIVS HYPATIO SVO SALVTEM. EPIST. V.

SI vir ſpectabilis morúmque veſtrorum ſuſpector admiratórque Donidius ſolam rationem domeſticæ vtilitatis habuiſſet, ſatis abundéque ſufficeret fides veſtra commodis ſuis, etſi nullus interceſſor accederet. Sed amore meo ductus eſt, vt quod ipſe per ſe impetrauerat, me faceret poſtulare. Itaque nunc honori veſtro hîc quoque cumulus accreſcit, quòd duo efficimur debitores, cùm tamen vnus è nobis beneficium conſequatur. Eborolacenſis prædij etiam ante barbaros deſolatam medietatem, quæ domus patritiæ iura modò reſpicit, ſuffragio veſtro iuri ſuo optat adiungi. Neque ad hanc nundinationem ſtimulo cupiditatis, ſed reſpectu auitæ recordationis adducitur. Siquidem fundi ipſius integritas familiæ ſuæ dominium vſque ad obitum vitrici nuper vita decedentis, aſpexit. Nunc autem vir alieni non appetens, ſui parcus, poſſeſſionis antiquæ à ſe alienatæ non tam damno angitur quàm pudore: quam vt redimere conetur, non auaritiæ vitio, ſed verecundiæ neceſſitate compellitur. Tribuere dignare votis ſuis, precibus meis, moribus tuis, vt ad ſoliditatem ruris iſtius te patrocinante perueniat, cui rem parentum ſibique non ſolùm notam, verùm etiam inter lactantis infantiæ rudimenta reptatam, ſicut recepiſſe parum fructuoſum, ſic non emeruiſſe nimis videtur ignauum. Ego verò tantùm obſtringar indultis, ac ſi meæ proficiat peculiariter proprietati, quicquid meus ætate frater, profeſſione filius, loco ciuis, fide amicus acceperit. Vale.

SIDONIVS EVTROPIO SVO S. EPIST. VI.

SI veteris commilitij, ſi deinceps innouatæ per dies gratiæ bene in præſentiarum fides veſtra re-

ri. Ecquid ? Nunquámne reſpectu mouebere familiaritatis antiquæ, vt tandem à continuati ſilentij propoſito pedem referas? Aut neſcis quia garrulo non reſpondere conuitium eſt ? Tu retices, vel bibliothecarum medius vel togarum, & à me officium paupertini ſermonis expectas; cuius ſcribendi, ſi bene perſpicis, magis eſt facilitas, quàm facultas. Certè vel metus noſter materiam ſtylo tuo faciat: Mementóque viatorum manus grauare chartis, quatenus amicorum cura releuetur: & indicare feſtina, ſi quam præuio Deo quęſtor Licinianus trepidationi mutuæ ianuam ſecuritatis aperuerit. Perſona ſiquidem eſt (vt perhibent) magna expectatione, maior aduentu, relatu ſublimis, inſpectione ſublimior, & ob omnia felicitatis naturæque dona monſtrabilis. Summa cenſura, par comitas, & prudentia fidéſque miſſo mittentíque cõueniens. Nihil affectatum, ſimulatúmque, ponderique ſermonum, vera potius ſeueritas, quàm ſeueritatis imitatio: & nec vt plurimi, qui cum credita diffidenter allegãt, volunt videri egiſſe ſe cautiùs. Sed neque ex illo (vt ferunt) numero, qui ſecreta dirigẽtium principum venditantes, ambiunt à barbaris bene agi cum legato potius, quàm cum legatione. Hunc nobis morũ viri tenorem ſecundus rumor inuexit. Mandate perniciter, ſi verò dicta conquadrant, vt tantiſper à peruigili ſtatione reſpirent, quos à muralibus excubiis non dies ninguidus, non nox illunis & turbida receptui canere perſuadent, quia etſi barbarus in hiberna cõcedat, mage differunt quàm relinquant ſemel radicatam corda formidinem. Palpate nos proſperis, quia noſtra non tam procul eſt à vobis cauſa, quàm patria. Vale.

Sidonivs Bvcherio ſvo ſalvtem. Epist. VIII.

VEneror antiquos, non tamen ita vt qui æquæuorum meorum virtutes aut merita poſtponam. Neque ſi Romana reſpublica in hæc miſeriarum extrema defluxit, vt ſtudioſos ſui nunquam remuneretur, non idcirco Brutos, Torquatóſque non pariuntſæcula mea. Quorſum iſta hęc? inquis, De te, ad te mihi ſermo eſt, vir efficaciſſime, cui debet reſpublica, quod ſupradictis ſolutum laudat hiſtoria. Quapropter ignari rerum, temeraria iudicia ſuſpendant, nec perſeuerent ſatis, aut ſuſpicere præteritos, aut deſpicere præſentes. Quandoquidem facilè clareſcit rempublicam morari beneficia, vos mereri: Quanquam mirandum granditer non ſit, natione fœneratorum non ſolùm inciuiliter Romanas vires adminiſtrante, verùm etiam fundamentaliter eruente, ſi nobilium virorum militariúmque, & ſupra vel ſpem noſtræ vel opinionẽ partis aduerſæ bellicoſorum, non tam defuerint facta, quàm prẹmia. Vale.

Sidonivs Riothino svo salvtem. Epist. IX.

SEruatur noſtri conſuetudo ſermonis. nanque miſcemus cum ſalutatione quærimoniam, non omnino huic rei ſtudentes, vt ſtylus noſter ſit officioſus in titulis, aſper in paginis, ſed quòd ea ſemper eueniunt, de quibus loci mei aut ordinis hominem conſtat inconciliari, ſi loquatur: peccare, ſi taceat. Sed & ipſi ſarcinam veſtri pudoris inſpicimus, cuius hæc ſemper verecundia fuit, vt pro culpis erubeſceretis alienis: Gerulus epiſtolarum, humilis, obſcurus, deſpicabiliſque etiam vſque ad damnum

innocentis ignauiæ, Mancipia ſua, Britannis clam ſollicitātibus abducta, deplōrat.Incertum mihi eſt, an ſit certa cauſatio : ſed ſi inter corām poſitos æquanimiter obiecta diſcingitis, arbitror hunc laborioſum poſſe probare, quod obiicit : ſi tamen inter argutos, armatos, tumultuoſos virtute,numero, contubernio contumaces:poterit ex æquo & bono ſolus, inermis , abiectus, ruſticus, peregrinus,pauper audiri. Vale.

SIDONIVS TETRADIO SVO SALVTEM. EPIST. X.

PLurimum laudis iuuenes noſtri moribus ſuis applicant,quoties de negotiorum meritis ambigentes ad peritorum conſilia decurrunt : ſicut nunc clariſſimus Theodorus domi quidem nobilis, ſed modeſtiſſimæ conuerſationis opinione generoſior, qui per literas meas,ad tuas literas,id eſt,ad meraciſſimum ſcientiæ fontem, laudabili auiditate proficiſcitur,non modò reperturus illic ipſe quod diſcat, ſed& forſitan relaturus inde quod doceat.Cui contra potentes, factioſóſque,ſi veſtra peritia non abūdanter opitularetur, prudentia conſulta ſufficeret. Reſpondete,obſecramus, niſi vobis tamē vtriuſque noſtrum ſociæ preces oneri faſtidióve reputabuntur iudicio ſuo,teſtimonio meo,&ſubſtantiam cauſamque ſupplicis fluctuantem medicabilis reſponſi ſalubritate fulcite.

SID. SIMPLICIO SVO S. EPIST. XI.

ET ſi deſideriū noſtrū ſiniſteritas tāta comitatur, vt etiā nūc noſtris inuidearis obtutibus, nō idcircò is es,virorū optime, de cuius nos moribus la-

teant celſa memoratu. Ita cũcti noſtrates,idémque ſũmates virioptimarũ te exactiſſimarúmque partiũ prçſtantiſſimum patrẽ familiâs conſono præconio proſequuntur. Aſtipulatur huic de te ſententiæ bonorum, vel ſic electus gener, vel educta ſic filia, in quorum copula tam felicem tibi controuerſiam vota pepererunt, vt ambigas, vtrum iudicio an inſtitutione ſuperaueris. Sed tamen hinc vel maximè parẽtes ambo venerabiles eſte ſecuri. idcircò cæteros vincitis, quod vos filij tranſierunt. Igitur dona venia literas primas, quas vt nec dũ mittere deſidia fuerat, ita vereor ne ſit miſiſſe garrulitas. Carebit ſanè noſtrum næuo loquacitatis officium, ſi exemplo recurſantis alloquij,impudentiam paginæ præſentis abſolueris. Vale.

SIDONIVS SECVNDO SVO S. EPIST. XII.

AVi mei,proaui tui tumulum, heſterno (proh dolor) die penè manus prophana temerauerat. ſed Deus affuit,ne nephas tantũ perpetraretur. Campus autem ipſe dudum refertus tam buſtualibus fauillis, quàm cadaueribus, nullam iam diu ſcrobem recipiebat: ſed tamen tellus, humatis quæ ſuperducitur, redierat in priſtinam diſtẽta planitiem pondere niuali, ſeu diuturno imbrium fluxu ſidentibus aceruis. Quæ fuit cauſa, vt locum auderent tanquam vacantem, corporum baiuli raſtris funebribus impiare. Quid plura? iam niger ceſpes ex viridi, iam ſupra antiquum ſepulchrum glebæ recentes, cum fortè pergens ad Aruernam vrbem publicum ſcelus è ſupercilio vicini collis aſpexi, méque equo effuſo tam per æquata, quàm per abrupta, proripiens, & moræ exiguæ ſic quoque impatiens, antequam peruenirẽ, facinus audax præuio

clamore

clamore compeſcui. Dum dubitant in crimine reperti dilaberentur an ſtarent, & ſuperueni. confiteor errorem, ſupplicia captorum differre non potui, ſed ſupra ſenis noſtri ipſum opertorium torſi latrones, quantum ſufficere poſſet ſuperſtitum curæ, mortuorum ſecuritati. Cæterũ noſtro quod ſacerdoti nil reſeruaui, meæ cauſæ, ſuæque perſonæ præſcius, in commune conſului, ne vel hęc iuſto clementiùs vindicaretur, vel illa iuſto ſeueriùs vindicaret. Cui cùm tamen totum ordinem rei vt ſatiſfaciens ex itinere mandaſſem, vir ſanctus & iuſtus, iracundię meę dedit gloriam, cùm nil amplius ego venia poſtularẽ, pronuntians more maiorum reos tantæ temeritatis iure cęſos videri. Sed ne quid in poſterũ caſibus liceat, quos ab exemplo vitare debemus, poſco vt actutũ me quoque abſente, tua cura, ſed meo ſumptu reſurgat in molẽ ſparſa congeries, quàm læuigata pagina tegat. Ego venerabili Gaudentio reliqui pretiũ lapidis, operiſque mercedem. Carmen hoc ſanè quod conſequetur, nocte proxima feci, non expolitum, credo quod viæ non parum intentus: quod peto vt tabulę quantulumcunque eſt, celeriter indatur. Sed vide vt vitium non faciat in marmore lapidicida: quod factum ſiue ab induſtria, ſeu per incuriã, mihi magis quàm quadratario liuidus lector adſcribet. Ego verò, ſi pio ſtudio rogata curaueris, ſic agam gratias, quaſi nil tibi quoque laudis aut gloriæ accedat, quem patruo tuo, id eſt me remoto ſolida pręſentis officij ſollicitudo manſiſſet pro gradu ſeminis.

EPITAPHIVM APOLLINARIS.

Serum poſt patruos patrémque carmen
Haud indignus auo nepos dicaui:

Ne fors tempore poſthumo viator
Ignorans reuerentiam ſepulti
Tellurem tereres inaggeratam.
Præfectus iacet hîc Apollinaris,
Poſt prætoria recta Galliarum,
Mœrentis patriæ ſinu receptus.
Conſultiſſimus vtiliſſimúſque,
Ruris, militiæ, foríque cultor.
Exemplóque alijs periculoſo
Liber ſub dominantibus tyrannis.
Hæc ſed maxima dignitas probatur,
Quod frontem cruce, membra fonte purgans,
Primus de numero patrum ſuorum
Sacris ſacrilegis renuntiauit.
Hoc primum eſt decus, hæc ſuperba virtus,
Spe præcedere, quos honore iungas.
Quíque hîc ſunt titulis pares, parentes
Hos illic meritis ſuperuenire.

Noui quidem autoris noſtri non reſpondere doctrinæ epitaphij qualitatem, ſed anima perita muſicas non refutat inferias. Tibi quoque non decet tardũ videri, quòd hæres tertius, quartúſque dependimus, cùm tot annorum gyro voluto magnũ Alexãdrum parentaſſe manibus Achillis, & Iulium Cæſarẽ Hectori, vt ſuo iuſta ſoluiſſe didicerimus. Vale.

SIDONIVS APOLLINARI SVO SALVT. EPIST. XIII.

VNicè probo, gaudeo, admiror, quòd caſtitatis affectu contubernia fugis impudicorum, præſertim quibus nihil penſi, neque ſancti eſt, in appetendis, garriendíſque turpitudinibus: quíque quod verbis inuerecundis aurium publicarum reuerentiam inceſtant, granditer ſibi videntur facetiari, cuius vilitatis eſſe ſigniferum gnatonem

patrriæ noſtræ, vel maximum intellige. Eſt enim hic gurges de ſutoribus fabularum, de concinnatoribus criminum, de ſiniſtrarum opinionum duplicatoribus, loquax ipſe nec dicax, ridiculúſque, nec lætus, arrogánſque, nec conſtans, curioſúſque, nec perſpicax, atque indecenter affectato lepôre, plus ruſticus: tempora præſentia colens, prætetita carpens, futura faſtidiens: Beneficij ſi rogaturus eſt importunus petendi, derogator negati, æmulator accepti, callidus reformandi, querulus flagitati, garrulus reſtituti. at ſi rogandus eſt, ſimulator parati, diſſimulator petiti, venditor præſtiti, publicator occulti, calumniator morati, inficiator ſoluti, oſor ieiuniorum, ſectator epularum laudabilem proferens nõ de bene viuente, ſed de bene paſcente ſententiam: Inter hæc tamen ipſe auariſſimus quemque non paſcit, tã panis bonus, quàm panis alienus, hoc ſolùm comedens domi, ſi quid è raptis inter alaparum procellas præmiſit obſoniis. Sed nec eſt ſanè prædicabilis viri in totum ſilenda frugalitas, ieiunat quotiens non vocatur: ſed ſic quoque leuitate paraſitica. ſi inuitetur excuſans, ſi vitetur explorãs, ſi excludatur exprobrans, ſi admittatur exultans, ſi verberetur expectãs. Cùm diſcubuerit, fertur actutum, ſi tardè comedat, in rapinas: ſi citò ſaturetur, in lacrymas: ſi ſitiat, in querelas: ſi inebrietur, in vomicas: ſi fatiget, in contumelias: ſi fatigetur, in furias fæculentiæ omninò par cloacali, quæ quò plus commota, plus fœtida eſt. Ita viuens paucis voluptati, nullis amori, omnibus riſui, veſicarum ruptor, fractórque ferularum, bibendi auidus, auidior detrahendi, rabido pariter ore ſpirans cœnum, ſpumans vinum, loqués venenũ, facit ambigi putidior, temulentior, an facinoroſior exiſtimetur. Sed dicis,

animi probra vultu colorat, & deprecatur ineptias mentis, qualitas corporis. Elegans videlicet homo, peruenuſtúſque cuiuſque ſit ſpectabilis perſona viſentibus. Enimuerò illa ſordidior eſt atque deformior cadauere rogali, quod facibus admotis, ſemicõbuſtum, móxque ſidẽte ſtrue torriũ deuolutum, reddere pyræ iam faſtidioſus pollinctor exhorret. Præter hæc lumina gerit, idem lumine carentia, quæ ſtygiæ vice paludis, voluunt lacrymas per tenebras. Gerit & aures immanitate barrinas, quarum fiſtulam biforem pellis vlceroſa circumuenit, ſaxeis nodis & tofoſis humore verrucis per marginem curruum protuberantibus. Portat & naſum, qui cùm ſit amplus in foraminibus, & ſtrictus in ſpina, ſic pateſcit horrori, quod anguſtatur olfactui. Prętendit os etiam labris plumbeum, rictu ferinũ, gingiuis purulentum, dẽtibus buxeum, quod ſpurcat frequenter exhalatus è cõcauo molarium computreſcentium mephiticus odor, quem ſuper cumulat eſculenta ructatio de dapibus heſternis, & redundantium ſentina cœnarum. Promit & frontem, quæ fœdiſſimo geſtu cutem plicat, ſupercilia diſtendit. Nutrit & barbam quæ iam ſenectute caneſcens, fit tamen morbo nigra Syllano. Tota denique eſt miſero facies ita pallida, veluti per horas vmbris mœſtificata larualibus. Taceo reliquam ſui molem, vinctam podagra, pinguedine ſolutam. Taceo cerebrum crebra vibice peraratum, quod parum amplius tegi conſtat capillis quàm cicatricibus. Taceo pro breuitate ceruicis, occipiti ſupinato ſcapularum adhærere confinia. Taceo quia decidit honor humeris, decor brachiis, robur lacertis. Taceo chiragricas manus vnctis cataplaſmatum pannis, tanquam ceſtibus inuolutas. Taceo

quòd alarum ſpecubus hircoſis atque aceſcentibus latera captiua vallatus, nares circunſedētiū vētilata duplicis Anſancti peſte funeſtat. Taceo fractas pōdere aruinæ iacere mãmas, quáſque fœdū eſſet in pectore virili vel prominere, has vt vbera materna cecidiſſe. Taceo vētris inflexi pēdulos caſſes, partim genitaliū, quia debilibus pudendæ turpibus rugis turpius præbere velamen. Iam quid hîc tergum ſpinámque commemorem? De cuius licet internodiorum fomitibus erumpens, aream pectoris texat curuatura coſtarum, tota nihilominus hæc oſſium ramoſa compago ſub vno velut exundantis abdominis pelago latet. Taceo lumborum corpulentiam, cluniumque, cui craſſitudini comparata cēſetur aluus exilis. Taceo femur aridum & pandum, genua vaſta, poplites delicatos, crura cornea, vitreos talos, paruos digitos, pedes grandes. Cúmque diſtortis horreat ita liniamentis, pérque multiplicem peſtilentiam, exanguis ſemiuiuúſque, nec portatus ſentiat, nec ſuſtentatus incedat, verbis tamen eſt ille quàm membris execrabilior. Nam quāquam pruritu laboret ſermonis inhoneſti, tum patronorum eſt præcipuè cauendus arcanis, quorum eſt laudator in proſperis, delator in dubiis. At ſi ad occulta familiarium publicanda temporis ratio ſollicitet, mox per hunc Spartacum quæcunque ſunt clauſa franguntur, quęque obſerata reſerantur. Ita quod quas domorum nequiuerit machinis apertæ ſimultatis impetere, cuniculis clandeſtinæ proditionis impugnat. Hoc fabricatu Dædalus noſter amicitiarum culmen ędificat, qui ſicut ſodalibus velut Theſeus inter ſecunda ſociatur, ſic ab iis poſtmodum velut Proteus inter aduerſa dilabitur. Igitur ex voto meo feceris; ſi talium ſodalitati ne

cōgreſſu quidem primore ſociêre, maximè illorum, quorum ſermonibus proſtitutis, ac theatralibꝰ, nullas habenas, nulla præmittit repagula pudor. Nam quibus citra honeſtatis nitorem iactitabūdis loquacis fæce petulantiæ lingua polluitur in frænis, his conſcientia quoque ſordidatiſſima eſt. Denique faciliùs obtingit, vt quiſpiam ſeria loquens viuat obſcœnè, quàm valeat oſtendi, qui pariter exiſtat improbus dictis, & probus moribus. Vale.

SIDONIVS PLACIDO SVO SALVTEM. EPIST. XIIII.

QVanquam te tua tenet Gratianopolis, comperi tamen hoſpitum veterum fido relatu, quòd meas nugas, ſiue confectas opere proſario, ſeu poëtarum ſtylo cantilenoſas, plus voluminum lectione dignêre repoſitorum. Gaudeo hoc ipſo, quòd recognoui chartulis occupari noſtris otium tuum. Sed probè intelligo, quòd moribus tuis hanc voluptatem non operis effectus excudit, ſed autoris affectus. Ideóque plus debeo, quia gloriæ punctum, quod dictioni negares, das amicitiæ. De cæteris verò ſtudij noſtri derogatoribus quid ex aſſe pronuntiem necdum deliberaui. Nam qui maximè ſibi doctus videtur, dictionem ſanam & inſanam fermè appetitu pari reuoluit, non ampliùs concupiſcens erecta quæ laudet, quàm deſpecta quæ rideat. Atque in hunc modum ſcientia, pompa, proprietas linguæ Latinę iudiciis otioſorū maximo ſpretui eſt, quorum ſcurrilitati negligentia comes, hoc volens tantùm legere quod carpat: Sic non vtitur literis, quòd abutitur. Vale.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM LIBER IIII.

SIDONIVS PROBO SVO SALVTEM. EPIST. I.

SOROR mihi quæ vxor tibi. hinc inter nos ſumma, & principalis neceſſitudo, & ea quidem patruelis non germana fraternitas, quæ plerunque ſe puriùs,fortiùs, meraciùs amat. Nam facultatum inter germanos priùs lite ſopita, iam qui naſcuntur ex fratribus, nihil inuicem controuerſantur : & hinc ſæpe charitas in patruelibus maior, quia deſiſtit ſimultas à diuiſione, nec ceſſat affectus à ſemine. Secundus nobis animorum nexus acceſſit de ſtudiorum parilitate, quia idem ſentimus, culpamus, laudamus,in literis,& æquè nobis quælibet dictio placet, improbatúrque. Quanquā mihi nimis arrogo meū

iudicium conferens tuo. Quis enim neſciat iuuenũ ſeniorúmque, te mihi magiſtrum fuiſſe proprium, cum videremur habere cõmunem? & ſi quid Heroicus arduum, Comicus lepidum, Lyricus cantilenóſum, oratórque maturum, hiſtoricus verum, ſatyricus figuratum, grammaticus regulare, panegyriſta plauſibile, ſophiſta ſerium, epigrammiſta laſciuum, commentator lucidum, iuriſconſultus obſcurum, multifariam condiderunt, id te omnifariam ſingulis niſi cui ingenium, ſibíque quis defuit tradidiſſe? Deus bone! quàm ſibi hinc patres noſtri gloriabantur, cùm viderent (ſub ope Chriſti) te docere poſſe, me diſcere: & non ſolum te facere quod poſſes, ſed & velle quod faceres! Ideóque te bonum non minus quàm peritum pronuntiari, & verè intra Euſebianos lares talium te quædam moneta ſuſceperat diſciplinarum, cuius philoſophica incude formatus, nunc varias nobis rerum ſermonúmque rationes, ipſo etiam qui docuerat probante, pandebas: Nunc vt Plato diſcipulus iam prope potior ſub Socrate, ſic iam tu ſub Euſebio noſtro inter Ariſtotelicas cathegorias artifex dialecticus atticiſſabas, cùm ille adhuc ætatulam noſtram, mobilem, teneram, crudam, modò caſtigatoria ſeueritate decoqueret, modò mandatorum ſalubritate cõdiret: At qualium, Deus bone, quámque pretioſorum, quæ ſi quis deportaret philoſophaturus, aut ad paludicolas Sicambros, aut ad Caucaſigenas Alanos, aut ad equimulgas Gelonos, beſtialium rigidarúmque nationum corda cornea, fibræque glaciales proculdubio emollirentur, egelidarentur: neque illorum ferociam ſtoliditatémque, quæ ſecundùm beluas ineptit, bruteſcit, accenditur, rideremus, contemneremus, pertimeſce-

remus. Igitur quia nos, vt affinitas, ita ſtudia iunxerunt, precor quoquo loci es, amicitiæ iura inconcuſſa cuſtodias: longumque tibi etſi ſede abſumus, aſſimus affectu: cuius intemeratæ partes, quantum ſpectat, à nobis in æuum, ſi quid eſt vitæ reliquum, perennabuntur. Vale.

CLAVDIANVS SIDONIO PAPÆ SALVTEM. EPIST. II.

SI poſſibile factu eſſet, vt te dominum meum, vel aliquotiens aliquantulum conuenirem, non vndeunde quarumpiam perſonarum, aut voluntates, aut neceſſitates inquirerem, ſed quæ in rem debiti mei vſui mihi eſſe poſſent: Quippe reuiſionis poteſtas multis modis ac miſeris perinde cauſis intercluditur. Enimuerò ſcribendi facultas, aut rarò idonea ſuppetit, aut nec ſuppetit. Iſta hæc eadem remiſſibilia ſint necne, tute iudicaris. Porrò autem quòd numero ſæpe ſcriptis veſtris alij impartiuntur, qui id ipſum nec ambiunt, quàm egomet forſan, nec merentur amplius: non arbitror amicitiæ legibus impunè cõmitti. Illud etiam num dolenter faxo tacitum, quòd libellos illos, quos tuo nomine nobilitari non abnuis, nullo vnquam impartiuiſti reſcripto: ſed vacuum fortè non ſuppetit, quòd tute modicum magnæ admodum impendas amicitiæ. Ecquo tam ex occupatu vnquam vſpiámve implicabere, quin illud in aliorum commoda reuergat? cum precatu Deum placas, eundem non modò amicis, ſed & ignotis quoque concilias. Cum ſcripturarum cœleſtium myſteria rimaris, quo te ſtudioſiùs imbuis, eo doctrinam cæteris copioſiùs infundis. Cum tuas opes in vſus inopum prodigis, tibi quidem maximè, ſed aliis quoque conſultum facis. Proinde nihil videlicet, profectò nihil eſt,

tam infœcundum actionum tuarũ omnium, quòd tibi vni ſoli tantùm, & non alijs quoque multis tecum, vberiorem fructum ferat. Nulla ergo cuiuſquam præpedimenti occaſio prætendi vel falſò poteſt, cur egomet ſpecialis atque intimus tuus, nihil ab ſpeciali meo fructi feram, à quo ignoti quoque multum capiant plurimi. Sed vti ego autumo iuxta formam Euangelici largitoris, quòd non das amico eſurienti, dabis improbo pulſatori. Porrò ſi etiam nunc ſolito obdurueris, faxim egomet quòd tete pœnitebit: quoniam ſi peccatis vltra reticendo, ego protinus vlciſcar ſcribendo. Porrò enim ambiguo caret, tam te puniendum ſcripto meo, quàm punior egomet ſilentio tuo. Vale.

SIDONIVS CLAVDIANO SVO SALVT. EPIST. III.

Committi, Domine maior, in neceſſitudinis iura pronuntias, cur quòd ad Salue tibi debitum ſpectat, à ſtylo & pugillaribus diu temperem: quódque deinceps nullas viantum volas mea papyrus onerauerit, quæ vos cultu ſedulæ ſoſpitatis impartiat præter æquum iſta coniectas. Si reare quenquam mortaliũ (cui tamẽ ſermocinari Latialiter cordi eſt) non pauere cum in examen aurium tuarum, quippe ſcriptus, adducitur, tuarum inquam aurium, quarum peritiæ, ſi me decurſorum ad hoc æui temporũ prærogatiua non obruat, nec Frontonianæ grauitatis aut ponderis Apuleiani fulmen æquiparem, cui Varrones, vel Atacinus vel Terentius, Plinij vel auunculꝰ, vel Secundus, compoſiti, in præſentiarum ruſticabuntur. Aſtipulatur iudicio meo volumen illud, quod tute ſuper ſtatu animæ rerum verborúmque ſcientia diuiniſſimus propalauiſti. In quo dum ad meum nomen proœmiaris, hoc munus potiſſimum

cœpi, vt meæ fama perſonæ, quam operæ pretium non erat librorum ſuorum titulis inclareſcere, tuorum perpetuaretur beneficio. At quod, Deus magne! quantúmque opus illud eſt materia clauſum, declamatione conſpicuum, propoſitione obſtructum, diſputatione reſeratum, & quanquam propter hamata ſyllogiſmorum puncta tribuloſum, vernantis tamen eloquij flore mollitum! Noua ibi verba, quia vetuſta: quibúſque collatus meritò etiã antiquarum literarũ ſtylus antiquaretur: quodque pretioſiꝰ eſt, tota illa dictio ſic cæſuratim ſuccincta, quod profluens: quàm rebus amplam, ſtrictámque ſententiis, ſentias plus docere quàm dicere. Denique & quondam nec iniuria hæc principalis facundia computabatur, cui paucis multa cohibenti, curæ fuit cauſam potiùs implere quàm paginam. At verò in libris tuis iam illud quale eſt? quod & teneritudinem quanquam continuata maturitas admittit, interſerítque tempeſtiuam cenſura dulcedinem, vt lectoris intentionem per euentilata diſciplinarũ philoſophię membra laſſatam repentè voluptuoſis exceſſibus quaſi quibuſdam pelagi ſui portubus foueat. O liber multifariam pollens! ô eloquium non exilis, ſed ſubtilis ingenij, quòd nec per ſcaturigines hyperbolicas intumeſcit, nec per tapinomata depreſſa tenuatur! Ad hoc, vnica ſingulariſque doctrina, & in diuerſarum rerum aſſertione monſtrabilis, cui moris eſt de ſingulis artibus cum ſingulis artificibus philoſophari: quæque ſi fors exigit, tenere non abnuit cum Orpheo plectrum, cum Æſculapio baculum, cum Archimede radium, cũ Euphrate horoſcopiũ, cum Perdice circinũ, cum Vitruuio perpendiculũ: quæque nũquam inueſtigare deſtiterit, cum Thalete tempora, cũ At-

lante ſydera, cum Zeto pondera, cum Chryſippo numeros, cum Euclide menſuras. Ad extremum nemo ſæculo meo, quæ voluit affimare, ſic valuit: ſiquidem dum ſeſe aduerſus eũ quem quidem contrà loquitur, exertat, morum ac ſtudiorum, linguæ vtriuſque ſymbolam iure ſibi vindicat; Sentit vt Pythagoras, diuidit vt Socrates, explicat vt Plato, implicat vt Ariſtoteles, vt Æſchines blanditur, vt Demoſthenes iraſcitur, vernat vt Hortẽſius, æſtuat vt Cethegus, incitat vt Curio, moratur vt Fabius, ſimulat vt Craſſus, diſſimulat vt Cæſar, ſuadet vt Cato, diſſuadet vt Appius, perſuadet vt Tullius. Iam ſi ad ſacroſanctos patres pro cõparatione veniatur, inſtruit vt Hieronimus, deſtruit vt Lactantius, aſtruit vt Auguſtinus, attollitur vt Hilarius, ſummittitur vt Ioannes, vt Baſilius corripit, vt Gregorius conſolatur, vt Oroſius affluit, vt Rufinus ſtringitur, vt Euſebius narrat, vt Eucheriꝰ ſollicitat, vt Paulinus prouocat, vt Ambroſius perſeuerat. Iam verò de hymno tuo ſi percunctère quid ſentiam, commaticus eſt, copioſus, dulcis, elatus, & quoſlibet Lyricos dithyrambos, amœnitate poëtica, & hiſtorica veritate ſupereminet. Idque tuum in illo peculiare, quòd ſeruatis metrorum pedibus, pedum ſyllabis, ſyllabarúmque naturis intra ſpacij ſui terminum, verba ditia verſus pauper includit; nec arctati carminis breuitas, longitudinem falerati ſermonis eliminat; ita tibi facile factu eſt minutis trochæis, minutioribúſque pyrrhichiis, non ſolùm moloſſicas, anapeſticaſque ternarias, ſed epitritorum etiam pæonumque quaternas ſuperuenire iũcturas. Excreſcit amplitudo proloquij anguſtias regulares, & tanquam paruo auro grandis gemma vix capitur: emicátque vt equi potentis animoſitas,

cui frementi ſi inter teſqua vel confraga frænorum lege teneatur, intelligis non tam curſum deeſſe quàm campum. Quid multis? Arbitro me, in vtroque genere dicendi nec Athenæ ſic Atticę, nec Muſæ ſic muſicæ iudicabuntur, ſi modò mihi vel cenſendi copiam deſidia longior non ademit. Nam dum impactæ profeſſionis obtentu nouum ſcribēdi morem gradatim appeto, & veterem ſaltuatim dediſco, de bono oratore nil ampliùs habeo quàm quod malus poëta plus eſſe cœpi. Proin quæſo delicti huius mihi gratiam facias, quòd aliquantiſper mei meminens, arentem venulam rariùs flumini tuo miſceo. Tuam tubam totus, qua patuit orbis iure venerabitur: quam conſtat geminata felicitate ceciniſſe, quando nec æmulum reperit, nec ęqualem, cum pridem aures & ora populorum, me etiā circunferente, peruagaretur. Nobis autem grandis audacia, ſi vel apud municipales, & cathedrarios oratores, aut forenſes rabulas garriamus, qui etiam cum perorant (ſalua pace potiorum) turba numeroſior, illiteratiſſimis literis vacant. Nam te, cui ſeu liberum ſeu ligatum placeat alternare ſermonem, intonare ambifariam ſuppetit, pauci quos æquus amauit imitabuntur. Vale.

SIDONIVS SIMPLICIO ET APOLLINARI SVIS S. EPIST. IIII.

ECcum, vel tandem adeſt promiſſio mea, expęctatio veſtra. Fauſtinus pater familias domi nobilis, & inter maxima patriæ iam mihi ſibíque cōmunis ornamenta numerandus, hic meus frater natalium parilitate, amicus animorum ſimilitudine ſæpe cum hoc ſeria, ſæpe etiam ioca miſcui: cúmque ab hinc retrò iuuenes eramus, in pila, in teſſeris, ſaltibus, curſu, venatu, natatu, ſancta ſemper

ambobus, quia manente charitate, contentio. Mihi quidem maior hic natu, tantùm tamen vt eum non tam honorari neceſſe eſſet, quàm delectaret imitari, ſimul & ipſe hinc ampliùs capiebatur, quòd ſe diligi magis, quàm quaſi coli intelligebat. Sed prouectu ætatis ex militia clericali cùm eſſet amabilis priùs, cœpit modo eſſe venerabilis. Per hunc ſalutem dico, videre vos (ſub ope Chriſti) quàm maturiſſimè ſi per ſtatum publicum liceat, cupiens. Quocirca niſi deſiderium meum videtur oneroſum, remeante præfato, fiam locorum veſtrorum & temporum gnarus. Stat ſententia eluctari oppoſitas priuatarum occupationum difficultates, & complectendis pectoribus veſtris quamlibet longum officium deputare: ſi tamen, quod etiam nunc veremur, non vis maior diſpoſita confundat, quæ vos quoque non perindignum eſt cum fratre Fauſtino, prout tempora monent, tractatu communicato deliberare: Quem ego quia diligo, tanquam qui me diligat, miſi. Si reſpondet iudicio meo, gratias ago. Porrò autem cum vir bonus ab omnibus cenſeatur, non eſt homo peior, ſi non eſt optimus. Valete.

SIDONIVS FÉLICI SVO SALVTEM. EPIST. V.

ITerat portitorem ſalutationis iteratio: Gozolas veſter (Deus tribuat vt noſter) apicum meorum ſecundo gerulus efficitur. Igitur verecundiam vtrique eximite communem. Nam ſi etiam nunc ſilere meditemini omnes, & me cui & illum per quem ſcribere debeatis, indignum arbitrabuntur. De temporum ſtatu iam nihil vt priùs conſulo, ne ſit moribus tuis oneri, ſi aduerſa ſignifices, cùm proſpera non ſequantur. Nam cùm te non deceat falſa

mandare: atque item deſint votiua memoratu, fugio quicquid illud mali eſt, per bonorum indicia cognoſcere. Vale.

SIDONIVS APOLLINARI SVO S. EPIST. VI.

PEr Fauſtinum antiſtitem, non minùs mihi veteris contubernij ſodalitate, quàm nouæ profeſſionis communione deuinctum, verbo quæpiám cauenda mandaueram, dicto paruiſſe vos gaudeo. Siquidem prudentibus cordicitus inſitum eſt, vitare fortuita: ſicut itidem abſurdum eſt, ſi cœptis audacibus aduerſetur euentus, conſurgere in querimonias, & inconſultarum diſpoſitionum culpabiles exitus ad infamanda caſuum incerta conuertere. Quorſum iſta hęc? ais. Fateor me nimis veritum ne tempore timoris publici non timeres, & ſolidæ domus ad hoc æui inconcuſſa ſecuritas, ad tempeſtuoſos hoſtium incurſus pro intempeſtiua deuotione trepidaret, inchoaretque apud animorum matronalium teneritudinem ſolennitas expetita vileſcere; quanquam in pectoribus earundem ita ſibi ſit genuina ſanctitas peculiare metata domicilium, vt ſi quid ſecus viantibus accidiſſet, lętaturæ fuerint quoddam ſe pro martyre toleraſſe martyrium. Aſt ego cui maiorem diffidentiam minor innocentia facit: ſuper hoc ambiguo, ſententiæ cautiori libentiùs adhæreſco, nec difficulter applicor etiam tuta metuẽtibus. Proinde factũ bene eſt, quòd anceps iter ſalubriter diſtuliſtis, neque intra iactũ tantæ aleæ, ſtatus tãtæ familiæ fuit. Et licèt inchoata via potuerit proſperari, ego tamẽ huiuſmodi cõſilio albũ calculũ minimè apponã, cuiꝰ temeritas abſolui nequit niſi beneficio felicitatis. Dabit qui dẽ talia vota diuinitas dignis ſucceſſibus promoue-

ri:libebítque adhuc horúmce terrorũ ſub pacis amœnitate meminiſſe : ſed præſentia faciunt cautos, quos videbunt futura ſecuros. Interim ad præſens, apicum oblator damna ſibi quæpiam per Geneſiũ veſtrum inflicta ſuſpirat.Si perſpicis à vero nõ diſcrepare querimoniam, tribue quęſo conuincenti reformationem, peregrino celeritatem: Si verò calumniam plectibili ſufflammat inuidia, in eo iam præceſſit vindicta pulſati, quòd procax petitor ſumptu & timere confectus, temerè propoſitæ litis exudat incommoda, atque hoc in maximo hyemis accentu, ſumníſque cumulis niuium, cruſtíſque glacierum : quod tempus quantum ad ſectatores litium ſpectat,breue quidem ſępe eſt audientię,ſed diuturnum ſemper iniuriæ. Vale.

SIDONIVS SIMPLICIO SVO SALVTEM. EPIST. VII.

SOlet dicere, currentem mones, qui rogatur vt faciat quod facturus fuerat etiam non rogatus. Percunctere forſitan, quò ſpectet iſta præmitti.Baiul⁹ apicũ ſedulò precatur, vt ad vos à me literas ferat, cuius à nobis itinere comperto idipſum erat vtique ſi tacuiſſet orandus; nanque hoc officium veſter potius amor quàm geruli reſpectus elicuit. Cæterùm hic ipſe beneficium ſe computat meruiſſe,qui præſtitit: quanquam identidem quòd popoſcit,acceperit : ſed quæ nobis amicitiarum iura,minimè agnoſcens vnde,quanquam abſens,facilè cõiecto, quo repente ſtupore ferietur cum intuitu noſtri dignanter admiſſus, intellexerit ſe paginam meam magis otioſè flagitaſſe, quàm tradere. Videre mihi videor, vt homini non vſque ad inuidiam perfaceto, noua erunt omnia, imitabitur peregrinus

grinus ad domicilium, trepidus ad colloquium, ruſticus ad lætitiam, pauper ad menſam. Et cùm apud crudos cæparúmque crapulis eſculentos hîc agat vulgus, illic ea comitate retractabitur, ac ſi inter Apicios epulones, & Byzantinos chironomontas, hucuſque ructauerit. Attamen qualis ipſe quantúſque eſt, percopioſè me officij votiui compotem fecit. Sed quanquam huiuſcemodi ſæpe perſonæ deſpicabiles ſunt fermè, in ſodalibus tamen per literas excolendis, diſpendij multum charitas ſuſtinet: ſi ab vſu frequentioris alloquij, portitorum vilitate reuocetur. Vale.

Sidonivs Evvodio svo salvtem. Ep. VIII.

Cvm tabellarius mihi literas tuas reddidit, qui te Toloſam Rege mandante mox profecturum certis amicis confitebatur, nos quoque ex oppido, longè remotum rus petebamus. Me quidem manè primo remoratum vix è tenaci caterua proſecutorũ paginæ tuæ occaſio excuſſit, vt ſatisfacere mandato ſaltem viator, ſaltem eques poſſim. Cęterùm diluculo familia præceſſerat, ad duodeuiginti millia paſſuum fixura ad tentoriũ: quo quidem loci ſarcinulis relaxandis multa ſuccedunt conducibilia: Fôs gelidus in colle nemoroſo, ſubditus ager herbis abundans, fluuius ante oculos auibus, ac piſce multo refertus: præter hæc iunctam habens ripæ domum nouam vetus amicus, cuius immenſæ humanitati, nec ſi acquieſcas, nec ſi recuſes, modum ponas. Igitur huc noſtris antecedentibus, cùm tui cauſâ ſubſtitiſſemus, quo puer ocyus vel è capite vici remitteretur, iam duæ ſecundæ facilè proceſſerant, iam ſol adultus roſcidæ noctis humorem radio creſcen-

te ſorbuerat, æſtus ac ſitis inualeſcebant, atque in profunda ſerenitate contra calorem ſola quæ tegeret nebula de puluere. Tum longinquitas viæ per virens æquor campi patentis expoſita viſentibus, quippe ob hoc ipſum ſerò pranſuris, ingemebatur; nam viaturos, etſi nondum terebat labore, iam tamen expectatione terrebat. Quæ cuncta præmiſſa, Domine frater, huc tendunt, vt tibi probem, neque animo vacaſſe me multùm, neque corpore, neque tempore, quo poſtulaſti obtemperaui. Ilicet, vt ad epiſtolæ veſtrę tenorem iam reuertamur, poſt verba quæ primum ſalue ferebant, hoc popoſciſtis, vt epigramma tranſmitterem, duodecim verſibus terminatum, quod poſſet aptari conchæ capaci, quæ per anſarum latus vtrùmque in extremum giri à rota fundi ſenis cauatur ſtriaturis. Quarum puto deſtinas vel ventribus pandis ſingulos verſus, vel curuis, meliore conſilio, ſi id magis deceat capitibus inſcribere: iſtóque cultu expolitam reginæ Ragnahildæ diſponis offerre. Votis nimirum tuis pariter atque actibus patrocinium inuictum præparaturus, famulor iniunctis quomodocunque non vt volebam: ſed tuæ culpæ primus ignoſce, qui ſpacij plus pręſtitiſti argentario quàm poëtæ, cùm proculdubio non te lateret intra officinam literatorum carminis ſiquid incus metrica produxerit, nō minùs forti & aſprata lima poliri. Sed iſta vel ſimilia quorſū? ecce iā canta.

PRiſtigero quæ concha vehit Tritone Cytharen,
Hac ſibi collata cadere non dubitet.
Poſcimus inclina pauliſper culmen herile:
Et munus paruum magna patrona cape.
Euuodiúmque libens non aſpernare clientem,
Quem faciens magnum tu quoque maior eris.
Sic tibi cui rex eſt genitor, ſocer, atque maritus,

Gnatus rex quoque ſit cum patre, póſtque patrem.
Felices lymphæ, clauſæ quæ luce metalli,
Ora tamen Dominæ lucidiora fouent.
Nam cum dignatur regina hîc tingere vultus,
Candor in argentum mittitur è facie.

Si tantum amore noſtro teneris, vt ſcribere has nugas non erubeſcas, occule authorem, de tua rectiùs parte ſecurus. Nãq; in foro tali, ſiue Athenæo, plus veſtra charta quàm noſtra ſcriptura laudabitur.

Sidonivs Indvstrio svo s. Epist. IX.

INterueni proximè Vectio illuſtri viro, & actiones eius cottidianas penitiſſimè & veluti ex otio inſpexi. Quas quoniam dignas cognitu inueni, non indignas relatu exiſtimaui. Primore loco (quod iure cæteris laudibus anteponemus) ſeruat illęſam domino domus par pudicitiam, ſerui vtiles, ruſtici morigeri, vrbani amici, obédientes, patronóque contenti: Menſa, non minùs paſcens hoſpitem, quàm clientem, humanitas grandis, grandiórque ſobrietas: illa leuiora, quòd ipſe quem loquimur in equis, canibus, accipitribus inſtituendis, ſpectãdis, circunferendis, nulli ſecundus. Summus nitor in veſtibus, cultus in cingulis, ſplendor in phaleris: pompoſus inceſſus, animus ſerius iſte publicam fidem, ille priuatam aſſerit dignitatem remiſſio non vitiás, correptio non cruentans, & ſeueritas eius temperamenti, quæ non ſit tetra, ſed tetrica. Inter hæc ſacrorũ voluminũ lectio frequẽs, per quã inter edẽdũ ſępius ſumit animę cibũ, pſalmos crebrò lectitat, crebriꝰ cãtat nouóq; genere viuẽdi, monachũ cõplet, nõ ſub palliolo, ſed ſub paludamẽto, ferarũ carnibus abſtinet, curſibꝰ acquieſcit, itaque occultè delicatéq; religioſus venatu vtitur, nec vtitur venatione. Filiã vnicam

paruam poſt obitum vxoris relictam ſolatio cœlibatus alit auita teneritudine, materna diligentia, paterna benignitate. Erga familiam ſuam nec in proferendo alloquio minax, nec in admittendo conſilio ſpernax, nec in reatu inueſtigando perſequax, ſubiectorum ſtatum conditionémque non dominio, ſed iudicio regit, putes eum domum propriam non poſſidere, ſed potiùs adminiſtrare. Qua induſtria viri, ac temperantia inſpectâ, ad reliquorum quoque cenſui pertinere informationem, ſi vel ſummotenus vita cæteris talis publicaretur. Ad quam ſequendam præter habitum, quo interim præſenti ſæculo imponitur, omnes noſtræ profeſſionis homines vtiliſſimè incitarentur. Quia, quod pace ordinis mei dixerim, ſi tantum bona ſingula in ſingulis erunt, plus ego admiror ſacerdotalem virum, quàm ſacerdotem. Vale.

SIDONIVS FELICI SVO SALVTEM. EPIST. X.

ERumpo in ſalutationem licèt ſeram, Domine meus, annis ipſe iam multis inſalutatus, frequentiam veteris officij ſeruare non audens, poſtquàm me ſoli patrij finibus eliminatum peregrinationis aduerſa fregerunt. quapropter vos quoque ignoſcere decet erubeſcentibus. ſiquidem cõuenit humiliatos humilia ſectari, neque cum illis parem familiaritatis tenere conſtantiam, quibus fortè ſit improbum plus amoris quàm reuerentiæ impendere: Propter hoc denique iam diu taceo, vóſque tacuiſſe cum filius meus Heliodorus huc venit, magis toleranter quàm libenter accepi. Sed dicere ſolebas (quanquam fatigans) quòd meam quaſi facundiam vererere. Excuſatio iſta hęc etiã ſi fuiſſet vera, tranſierat: quia poſt terminatum libellum qui parũ

cultior eſt,reliquas denuo literas.vſuali (licèt accuratus,mihi melior nō ſit)ſermone contexo. Non enim tanti eſt poliri formulas editione carituras.Cęterùm ſi charitatis tuæ morem priſtino colloquiorū curſui reddis,& nos vetuſtæ loquacitatis orbitas recurremus.Præter hæc auidè (præuio Chriſto) ſicubi locorum fueritis (modò redux patronus indulgeat) aduolaturi , vt rebus amicitia vegetetur, quæ verbis infrequentata torpuerat. Vale.

SID. PETREIO SVO S. EP. XI.

ANgit me nimis damnum ſæculi mei,nuper erepto auunculo tuo Claudiano,oculis noſtris ambigo an quempiam deinceps parem conſpicaturis. Vir ſiquidem fuit prouidus, prudens, doctus, eloquens,acer, & hominum æui,loci,populi ſui ingenioſiſſimus : quíque indeſinenter ſalua religione philoſopharetur : & licèt crinem, barbámque non paſceret, pallium & clauam nunc irrideret, nunc etiam execraretur, à collegio tamen complatonicorum ſolo habitu & fide diſſociabatur : Deus bone! quid erat illud, quotiés ad eū cum ſola cōſultationis gratia conueniebamus! Quàm ille omnibus ſtatim totum non dubitans, non faſtidiens aperiebat,voluptuoſiſſimū reputans,ſi fortè oborta quarumpiam quæſtionum inſolubilitate labyrinthica ſcientiæ ſuę theſauri euentilarentur.Iam ſi frequentes cōſederamus,officium audiendi omnibus, vni ſolum quem forſitan elegiſſemus, deputans ius loquendi,viritim, viciſſimque non tumultuatim, nec ſine ſchematis cuiuſpiam geſtu artificioſo doctrinæ ſuæ opes erogaturus. Deinde quæcunque dixiſſet protinus reluctantium ſylogiſmorum contrarietatibus excipiebamus. Sed repellebat omniū noſtrûm temerarias oppoſitiones. Itaque nihil nō perpēſum

probatúmque recipiebatur. Hinc etiam illi apud nos maxima reuerentia fuit, quod non ſatis ferebat ægrè, pigram in quibuſpiam ſequacitatem. Hæc apud eum culpa veniabilis erat; quo fiebat, eſſet vt nobis patientia eiuſdem ſine imitatione laudabilis. Quis enim virum ſuper abditis conſuleret inuitus, à cuius diſputationis communione ne idiotarum quidem imperitorúmque ſciſcitatio repudiaretur? hæc pauca de ſtudiis. Cæterùm cætera quis competenti præconio extollat? quòd conditionis humanę per omnia memor, clericos opere, ſermone populares, exhortatione mœrentes, deſtitutos ſolatio, captiuos pretio, ieiunos cibo, nudos operimento, cõſolabatur. Pariter & ſuper his plura replicare ſuperforaneum ſtatuo. Nam merita ſua quibus diuitem conſcientiam cenſu pauperatus locupletauit, ſpe futuræ retributionis celare plus ſtuduit. Epiſcopum fratrem maiorem natu, affectuoſiſſimè obſeruans, quem diligebat vt filium, cùm tanquam patrem veneraretur. Sed & ille ſuſpiciebat hunc granditer, habens in eo conſiliarium in iudiciis, vicarium in eccleſiis, procuratorem in negotiis, villicum in prædiis, tabularium in tributis, in lectionibus comitem, in expoſitionibus interpretem, in itineribus contubernalem. Sic vtrique ab alterutro vſque ad inuidiam exempli, mutua fide germanitatis officia reſtituebantur. Sed quid dolorem noſtrum moderaturi cauſis potiùs doloris fomenta ſufficimus? Igitur vt dicere inſtitueramus, huic iam vt eſt illud Maronianum cineri ingrato, id eſt, gratiam nõ relaturo nęniam condidimus triſtem, luctuoſámque propemodum laborioſè, quia faceret dictandi deſuetudo difficultaté, niſi quòd animũ natura deſidioſiſſimũ, dolor fletu grauidus accendit, eius hoc carmen eſt.

Germani, decus & dolor Mamerci
Mirantum vnica gemma epiſcoporum,
Hoc dat ceſpite membra Claudianus.
Triplex bibliotheca quo magiſtro
Romana Attica Chriſtiana fulſit:
Quam totam monachus virente in æuo
Secreta bibit inſtitutione.
Orator, dialecticus, poëta,
Tractator, geometra, muſicúſque,
Doctus ſoluere vincla quæſtionum,
Et verbi gladio ſecare ſectas,
Si quæ catholicam fidem laceſſunt.
Pſalmorum hic modulator & phonaſcus,
Ante altaria fratre gratulante
Inſtructas docuit ſonare claſſes.
Hic ſolennibus annis parauit,
Quæ quo tempore lecta conuenirent.
Antiſtes fuit ordine in ſecundo,
Fratrem faſce leuans epiſcopali.
Nam de pontificis tenore ſummi,
Ille inſignia ſumpſit, hic laborem.
At tu quiſque doles amice lector
De tanto quaſi nil viro ſuperſit,
Vdis parce genis rigare marmor.
Mens & gloria non queunt humari.

Ecce quod carmẽ cùm primũ affui, ſuper vnanimi fratris oſſa conſcripſi. Náque tunc abfui cùm funeraretur: nec ob hoc tamẽ perdidi in totũ deſideratiſſimam flendi occaſionem. Nam dum fortè meditarer, lacrymis habenas anima parturiente laxaui, fecíque ad epitaphiũ, quod alij fecerũt ad ſepulcrũ. Hæc ergo ſcripſimus tibi ne forſitan arbitrarere ſolam nos colere viuorũ ſodalitatẽ, reíque tuo iudicio eſſemus, niſi amicorum vita carentum ſemper æquè vt incolumium reminiſceremur. Namque & ex hoc

quod vix reſeruatur imaginaria fides vel ſuperſtitibus, non præter æquum opinabere, ſi perpaucos eſſe coniicias, qui mortuos ament. Vale.

SIDONIVS SIMPLICIO ET APOLLINARI SVIS S. EPIST. XII.

Deus bone! quantum naufragioſo pelago conformis eſt motus animorum, quippe cũ nuntiorum turbinibus aduerſis quaſi propria tempeſtate confunditur! Nuper ego filiúſque communis Terentianæ Hecyrę ſales ruminabamus. ſtudenti adſidebam naturæ meminens & profeſſionis oblitus. Quóque abſolutius rythmos comicos incitata docilitate ſequeretur, ipſe etiam fabulam ſimilis argumenti, id eſt, Ephitrepontem Menandri in manibus habebam, legebamus pariter, laudabamus, iocabamúrque, & quę vota ſunt cõmunia, illũ lectio, me ille capiebat, cùm repentè puer familiaris aſtitit vultuoſus. cui nos, quid ita? & ille: lectorem, inquit, Conſtantem nomine, pro foribus vidi à dominis Simplicio & Apollinare redeuntem, dedit quidem literas quas acceperat, ſed perdidit quas recepit. Quibus agnitis ſerenitas lætitiæ meæ confeſtim, nubilo ſuperducti mœroris inſorduit, tantámquę mihi bilem nuntij huiuſce contrarietas excitauit, vt per plurimos dies illum ipſum hermã ſtolidiſſimũ venire ante oculos meos inexoratus arcuerim, laturus ægrè, ſi mihi apices, aut quoſcunque, aut quorumcumque non redderet, taceam veſtros, qui mihi dum recti compos animus durat, minimè frequentes, maximè deſiderabiles iudicabuntur. At poſtquã noſtra ſenſim tẽporis interuallo ira defremuit percontor, num verbo quippiam prętcrea detuliſſet? Reſpondit ipſe quanquam eſſet trepidus & ſternax, & præ reatu balbutiret ore, cęcutiret intuitu, totum

quo inſtrui,quo delectari valerem,paginis, quæ intercidiſſent fuiſſe mandatum.quocirca recurrite ad pugillares,replicate mēbranas, & ſcriptare ſcribite. Tādiu enim ęquanimiter admitto,vt deſiderio meo ſiniſter euentus officiat,donec ad vos noſtro ſermone perueniat, ad nos veſtrum non perueniſſe ſermonem. Valete.

SIDONIVS VECTIO SVO SALVT. EPIST.XIII.

NVper rogatu Germanici ſpectabilis viri Cantillenſem eccleſiam inſpexi.Eſt ipſe loco ſitorum facilè primus, quíque poſt tergum cùm iam duodecim luſtra tranſmittat,cottidie tamen habitu cultúque conſpicuo nō iuueneſcit ſolùm, ſed quodammodo repueraſcit.Enimuero veſtis aſtricta, tēſus cothurnus,crinis in rotæ ſpecimē acciſus, barba intra rugarum latebras merſis ad cutem ſecta forpicibus,ad hoc & munere ſuperno membrorum ſolida coniunctio, integer viſus,amplus in celeri greſſus inceſſu,incorruptè lactea dentium compage gingiuæ.Non illi ſtomachus nauſeat, nō vena flammatur,non cor incutitur, non pulmo ſuſpirat, non riget lumbus,non iecur turget, nō molleſcit manus, non ſpina curuatur, ſed præditus ſanitate iuuenili, ſolam ſibi vindicat de ſenectute reuerentiam. Propter quæ beneficia peculiaria Dei, quoniam vobis iura amicitiæ grandia vigent, quippe vicinis, obſecro ac moneo,vt conſilio tuo cui ſequendo per cōſcientiam magnam maximam tribuis authoritatem, nón multùm fidat ambiguis,nec nimis nimiæ credat incolumitati. Sed tandem profeſſione religionis arrepta viribus potius reſurgentis innocentiæ conualeſcat: faciat ſe vetuſtus annis, meritis nouum.Et

quoniam nemo fermè eſt, qui plectibilibus careat occultis, ipſe ſuper his quæ clam commiſſa reminiſcitur, palàm fuſa ſatisfactione ſoluatur. Nam ſacerdotis pater, filiúſque Pontificis, niſi ſanctus eſt, rubo ſimilis efficitur, quem de roſis natum, roſáſque parientem & genitis gignentibúſque floribus medium pungentibus comparanda peccatis, dumorum vallat aſperitas.

SIDONIVS POLEMIO SVO S. EPIST. XIIII.

CAius Tacitus vnus è maioribus tuis, Vlpianorũ temporum conſularis, ſub verbis cuiuſpiã Germanici ducis in hiſtoria ſua retulit, dicens: Cum Veſpaſiano mihi vetus amicitia, & dum priuatus eſſet amici vocabamur. Quò reſpicit, ais, iſta præfari? vt ſcilicet memineris eo tempore quo perſonam publicam portas, gratiæ te priuatæ memorem ſemper eſſe oportere. Biennium propè clauditur, quòd te Præfectum prætorio Galliarum non noua veſtra dignatione, ſed noſtro affectu adhuc vetere gaudemus. Qui ſi Romanarum rerum ſineret aduerſitas, ægrę toleraremus, niſi ſingulæ perſonæ, non dicam prouincię variis per te beneficiis amplificarentur, & nunc cùm id quòd poſſibilitas tua non habet, verecundia non petatur, dicas velim, qualiter futurus fueris humanus in factis, qui perduras auarus in verbis. Nam tuorum peritię cõparatus, non ſolùm Cornelios oratores, ſed Auſonios quoque poëtas vincere potes. Si te hactenus philoſophantem, noua ſubitò ob iuriſdictionem gloria capit, & nos aliquod noménque decúſque geſſimus. At ſi videtur humilitas noſtræ profeſſionis habenda contemptui, quia Chriſto res humanas vitáſque medicaturo putrium conſciẽtiarum cultro ſqualés vlcus aperimus: quod

in noſtri ordinis viris, etſi adhuc aliquid de negligétia fœtet, nihil iam tamen de ſuperbia tumet: noueris volo non vt eſt apud pręſulem fori, ſic eſſe apud iudicem mundi. Namque vt is qui propria vobis nõ ticuerit flagitia, damnatur; ita nobiſcum qui eadem Deo fuerit confeſſus, abſoluitur. Vnde liquidò patet incongruè à partibus veſtris nimis reum pronũtiari, cuius cauſa plus ſpectat tribunal alienum. Quapropter imminentem querelam noſtri doloris nequaquam valebis vlteriùs effundere, quia ſuccedentibus proſperis, ſiue obliuiſcare, ſiue negligas gratiã antiquam, iuxta eſt acerbum. Proinde ſi futura magni penſitas, ſcribe clerico: Si præſentia, ſcribe collegæ. Et hanc ipſe in te virtutem, ſi naturalis eſt, excole. Si minùs, vt inſititiam appone, qua ſodales vetuſtos nunquam pro conſequentum nouitate faſtidias. Porrò autem videbere ſic amicis vti quaſi floribus, tam diu gratis donec recentibus. Vale.

SIDONIVS ELAPHIO SVO SALVTEM. EPIST. XV.

EPulum multiplex, & capaciſſima lectiſternia para plurimis viis, pluribus turbis. Ita bonorum contubernio ſedit: ad te venitur, quippe, poſtquam omnibus tempus futuræ dedicationis inclaruit. Nam baptiſterium quod olim fabricabamini, ſcribitis poſſe iam conſecrari. Ad quæ feſta vos voti, nos miniſterij, officij multos, fidei totos cauſa ſollicitat. Si quidem res eſt grandis exempli, eo tempore à vobis noua eccleſiarum culmina ſtrui, quò vix alius auderet vetuſta ſarcire. Quod reſtat optamus, vt Deo noſtro per vberes annos, ſicut vota redditis, ita voueatis reddenda: Idque non ſolùm religione cęlata,

ſed & conuerſione manifeſta, mitigatóque temporum ſtatu, tam deſiderio meo Chriſtus indulgeat, quàm Rutenorum? vt poſſitis & pro illis offerre ſacrificia, qui iam pro vobis offertis altaria. De cætero quanquam & extremus autumnus iam diem breuiat, & viatorum ſollicitas aures, folijs toto nemore labentibus, crepulo fragore circunſtrepit, ínque caſtellum ad quod inuitas, vtpote Alpinis rupibus cinctum ſub vicinitate brumali difficiliùs aſcenditur: nos tamen (Deo præuio) per tuorum montiũ latera confragoſa veniẽtes, nec ſubiectas cautes, nec ſuperiectas niues expaueſcemus, quamuis iugorum profunda decliuitas aggere cocleatim fracto, ſæpe redeunda ſit: quia etſi nulla ſolennitas, tu ſatis dignus es, (vt eſt Tullianum illud) propter quem Theſpiæ viſantur. Vale.

Sidonivs Rvritio svo salvtem. Epist. XVI.

Accepi per Paterninum paginam veſtram, quæ plus mellis an ſalis habeat incertũ eſt. Cæterùm eloquij copiã hanc præfert, hos olet flores, vt bene appareat non vos manifeſta modò, verùm quoque furtiua lectione proficere, quamquam & hoc furtũ quod deprecaris exemplati libelli, non venia tam debeat reſpicere, quàm gloria. Quid tu enim facias abſque virtute, qui nec ipſa peccata ſine laude committis? Ego verò quicquid impoſitum eſt mihi fraudis, vtpote abſenti, libens audio: principalíque pro munere amplector, qui quodãmodo dãnũ indẽne toleraui. Neque enim quod tuo acceſſit vſui, deceſſit hoc noſtrę proprietati, aut ad incremẽta ſciẽtię veſtrę per detrimenta veniſtis alienæ. Quin potius ipſe iure ab hinc vberi præconio nõ carebis, qui magis igneo ingenio naturã decenter ignis imitatus es,

de quo ſi quid demere velis,remanet totus qui trāſfertur.Vnde iam parce trepidare, déque moribus amici pluſculum recto ſecus credere.Namque in hoc facto, nos magis vulnus polluit culpæ, ſi feriat ictus inuidiæ. Vale.

SIDONIVS ARVOGASTI SVO, SALVTEM. EPIST. XVII.

EMinentius amicus tuus,domine maior, obtulit mihi quas ipſe dictaſti literas literatas, & gratiæ trifariā renidētis cultu refertas: quatū vtique virtutū charitas prima eſt, quæ te coēgit in nobis, vel peregrinis,vel iā latere cupiētibus,humilia dignari. Tū verecundia, cuius inſtinctu dum immeritò trepidas, meritò prædicaris. Tertia vrbanitas qua te ineptire facetiſſimè allegas,& Quirinalis impletus fōte facūdiæ potor Moſellæ,Tyberim ructas: Sic barbarorū familiaris,quòd tamen neſcius barbariſmorum: Par ducibus antiquis lingua manúque: ſed quorū dextera ſolebat nō minus ſtylum tractare,quàm gladiū. Quocirca ſermonis pompa Romani, ſi qua adhuc vſpiam eſt,Belgicis olim ſiue Rhenanis abolita terris, in te reſedit:quo vel incolumi,vel perorante,etſi apud limitem ipſum Latina iura ceciderunt,verba non titubant. Quapropter alternum ſalue rependens,granditer lætor ſaltem, in illuſtri pectore tuo vaneſcentium literarum remanſiſſe veſtigia: quæ ſi frequenti lectione continuas, experiere per dies, quanto antecellunt belluis homines,tanto anteferri ruſticis inſtitutos. De paginis ſanè quod ſpiritalibus vis, vt aliquid interpres improbus garriam, iuſtiùs hæc poſtulabuntur à ſacerdotibus loco propinquis, ætate grādęuis,fide claris,opere vulgatis,ore promptis,memoria tenacibus,omni denique meritorum ſublimium dote potioribus. Namque vt antiſtitem

ciuitatis veſtræ relinquam, cõſummatiſſimũ virum, cunctarúmque virtutum conſcientia, & fama iuxta beatum multo opportuniùs de quibuſcunque quæſtionibus tibi interrogantur inclyti Galliarũ patres, & protomyſtæ, nec ſatis poſitus in longinquo Lup⁹, nec parum in proximo Auſpicius: quorũ doctrinæ abundanti euentilandæ, nec conſultatio tua ſufficit. Proinde quòd ſuper hac precum parte non parui, benignus quidem, ſed & iuſtus ignoſce, quia ſi vos imperitiam fugere par eſt, me quoque decet vitare iactantiam.

SIDONIVS LVCONTIO SVO SALVTEM. EPIST. XVIII.

OBliuiſceris quod rogaris, éque contrario ſi quid iniungas, ex aſſe meminiſti repetere. Per longum eſt, de cito reditu quæ tu tuique promiſeritis mihi meíſque, quorum omnium non ſunt vel minima completa: quin potius, cùm fugam à nobis machinaremini, quò reuerſuros ad ſacrũ paſcha vos putaremus, nullæ graues ſarcinæ ad prædiũ ex oppido ductę, nulla ſerraca, nulla eſſeda ſubuehendis oneribus attrahebantur: vtque de matronalium partium nil querar fraude, quas cum expeditis tuliſtis impedimẽtis, túque fratérque cõmunis Voluſianus, vix ſingulorum clientum puerorúmque comitatu ambiebamini, per quod ſolicitudinẽ proſequentũ vana mox recurrendi ſpe fefelliſtis. Certè frater Voluſianus, qui fortè pergens in prædia Baiocaſſina, totámque prouinciam Lugdunenſem ſecundam peruagaturus, expectationem noſtram ſpecie breuioris itineris eluſit, & nunc tu ipſe ſic multis contra fidem diebus ociabundus, ais, tibi, ſi quas poſtea luſerim metro nugas mitti oportere annuo iniunctis, quia dignus es, vt talia legas: nam carmen ipſum quod nunc è manibus elabitur, tam

ruſticanum eſt,támque impolitum, vt me non illud ad villam,ſed potius è villa mittere putes. Baſilicam ſancti pontificis confeſſoríſque Martini Perpetuus Epiſcopus digniſſimus tanto prædeceſſore ſucceſſor,multum priori, quæ fuit hactenus capaciorem nouauit. Magnum eſt(vt ferunt) opus nominandúmque, quod in honorem talis viri factũ, talis vir feciſſe debuerit. huius me parietibus inſcribere, ſupradictus ſacerdos hoc epigramma compellit: quod recenſebis, vt eſt in his quæcunque depoſcit priuilegio charitatis imperioſiſſimus. Atque vtinam molis illius pompã,ſiue donaria, nil huius obſequij turpet oblatio, quod ſecus fore plurimùm timeo, niſi forſitan inter omnia venuſta, ſic epigrammatis iſtius fœditas placeat, vt niger næuus candido in corpore,qui quidem ſolet ſic facere riſum,quod accipere ſuffragiũ.Sed quid hinc amplius? pone fiſtulas ipſe paſtorias, & elegiæ noſtræ, quia pede claudicat,manum porrige.

Martini corpus totis venerabile terris:
In quo poſt vitæ tempora viuit honor,
Texerat hîc primùm plebeio machina cultu,
Quæ Confeſſori non erat æqua ſuo:
Nec deſiſtebat ciues onerare pudore
Gloria magna viri,gratia parua loci.
Antiſtes,ſed qui numeratur ſextus ab ipſo
Longam Perpetuus ſuſtulit inuidiam:
Internum remouens modici penetrale ſacelli,
Ampláque tecta leuans exteriore domo.
Creuerúntque ſimul valido tribuente patrono,
In ſpatiis ædes, conditor in meritis:
Quæ Salomoniaco potis eſt confligere temlpo,
Septima quæ mundo fabrica mira fuit.
Nam gemmis,auro, argento,ſi ſplenduit illud.
Iſtud tranſgreditur cuncta metalla fide.

Liuor abit mordax, abſoluantúrque priores,
Nil nouet, aut addat garrula poſteritas.
Dúmque venit Chriſtus, populos qui ſuſcitet omnes,
Perpetuò durent culmina perpetui.

Obtulimus, vt cernis, quod cantilenæ recentis obuiam manui fuit: ſed nec hoc minùs, ſi moras nectis, aſtra quatienus, verſibus quoque ſatyrographis, ſi res exegerit, vſuri: quos huic carmini lenitate adęquandos falſò putabis. Namque efficaciùs, citiùs, ardentiùs natura mortalium culpat aliqua, quàm laudet. Vale.

SIDONIVS FLORENTIO SVO SALVT. EPIST. XIX.

ET moras noſtras, & ſilentium accuſas, vtrumque purgabile eſt. Namque & venimus, & ſcribimus.

SIDONIVS DOMNITIO SVO SALVTEM. EPIST. XX.

TV cui frequenter arma, & animatos, & armatos, inſpicere iocundum eſt, quam voluptatem putamus mente conciperes, ſi Sigiſmerem regium iuuenem, ritu atque cultu gentilitio ornatum, vtpote ſponſum, ſeu petitorem, prætorium ſoceri expetere vidiſſes? Illum equus quidem phaleris comptus, imò equi radiantibus gemmis onuſti antecedebant, vel etiam ſubſequebantur: cùm tamen magis hoc decorum ibi inſpiciebatur, quod curſoribus ſuis ſiue pediſſequis, pedes & ipſe medius inceſſit, flammeus cocco, rutilus auro, lacteus ſerico. Tum cultu tanto, coma, rubore, cute concolor. Regulorum paquoque ſociorúmque comitantum forma & in pace terribilis: quorum pedes primi, perone ſetoſo, talos aduſque vinciebantur. Genua, crura, ſuræque ſine tegmine. Præter hoc veſtis alta, ſtricta, verſi-

color,vix appropinquans poplitibus exertis. Manicæ ſola brachiorum principia velantes. Viridantia ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humero gladij, balteis ſuper currentibus ſtrinxerant clauſa bullatis latera rhenonibus.Eo quo comebantur ornatu muniebātur,lanceis vncatis, ſecuribúſque miſſibilibus dextræ refertæ, clypeis læuam partem adumbrantibus,quorum lux in orbibus niuea,fulua in vmbonibus,ita cenſum prodebat,vt ſtudium. Cuncta prorſus huiuſmodi, vt in actione thalamorum non appareret minor Martis pompa quàm Veneris. Sed quid hæc pluribus? Spectaculo tali ſola præſentia tua defuit. Nam cùm viderem quæ tibi pulchra ſunt non te videre, ipſam eo tempore deſiderij tui impatientiam deſideraui.

Sidonivs Aspro svo salvtem. Epist. XXI.

Est quidem princeps in genere monſtrando partis paternæ prærogatiua,ſed tamen multum eſt, quod debemus & matribus. Non enim à nobis aliquid exilius fas eſt honorari, quòd pondera illarum quàm quòd iſtorum ſemina ſumus. Sed originis noſtræ definiendę materia vel ratio ſit penes phyſicos. Nos vnde hæc ipſa præmiſimus perſequamur: Heduus pater tibi,mater Aruerna eſt. Primus Heduis deberis, ergo non ſolis vel propter illud exemplum noſtri Maronis, quo teſte, Pallas ſic habitus Archas quod pariter & Samnis,in Mezentium mouere potuiſſet,vt peregrinus,arma Hetruſcorum, ni mixtus matre Sabella, partem quoque patriæ inde traxiſſet. Ecce habes magnum maximo autore documentum,quòd patriæ pars computanda ſit, & regio ma-

terna,niſi poëtas, & cùm ab hiſtoria non recedunt, mentiri exiſtimabis. Igitur Aruerni ſi portionem tui ſaltim viciſſim iure ſibi vendicant, patienter admitte querimoniam deſiderantũ,qui tibi per vnius oris mei officium, non vnius pectoris profudêre ſecretum, quos palàm & coràm dicere puta. Quid in te mali tantum, ingrate, commiſimus, vt per tot annos quondam humum altricem nunc velut hoſticum ſolum fugias? Hîc incunabula tua fouimus, hîc vagientis infantiæ lactantia membra formauimus, hîc ciuicarum baiulabare pondus vlnarum. hinc auus Fronto blandus tibi,ſibi ſeuerus,qui exẽplo eſſe potuiſſet his, quos habemus nos in exemplo. hinc auia Auſpicia, quæ tibi poſt tuæ matris orbata deceſſum,dependit vnà curam duarum.Sed & matertera tua hinc, & hinc fuit ſanctior ſanctis Frontina virginibus, quam verebatur mater, pater venerabatur, ſummæ abſtinentiæ puella,ſummi rigoris, ac fidei ingentis, ſic Deum timens, vt ab hominibus metueretur:hîc te imbuendum liberalibus diſciplinis, grammatici rethoriſque florentia ſtudia monitu certante fouerunt: vnde tu non tam mediocriter inſtitutus exiſti, vt tibi liceat Aruernos, vel propter literas non amare. Taceo territorij peculiarem iocũditatem, taceo illud ęquor agrorum, in quo ſine periculo quæſtuoſæ fluctuant in ſegetibus vndæ: quod induſtrius quiſque quo plus frequentat, hoc minus naufragat: viatoribus molle, fructuoſum aratoribus,venatoribus voluptuoſum: quod montium cingunt dorſa paſcuis, latera vinetis, terrena villis, ſaxoſa caſtellis,opaca luſtris,aperta culturis, concaua fontibus, abrupta fluminibus. quod denique huiuſmodi eſt, vt ſemel viſum aduenis, multis patriæ obliuionem ſæpe perſuadeat.

Taceo ciuitatem ipſam tui ſemper ſic amantiſſimã, vt ſolo nobilium contubernio pręferre nil debeas: cui tu manu iniecta feliciter raptus inſerebare: ſicq́ue omnis præſentiæ veſtræ voluptas, quòd tamen nullum ſatias, cœpit. Iam quid iſtic de re familiari tua dicam, cuius hic ſtatus eſt, vt tuam expenſam hoc ſit faciliùs toleratura quo crebriùs? Nam dominus agricola ſi larem hîc foueat, ſic facit ſumptũ quod auget & reditum. Hæc vnus tibi omnium, certè bonorum ciuium voto petitu, vice garrio: qui cùm tanto honore te poſcant, tanto amore deſiderent, intelligi datur, gaudij plus te, dum tribuis quod rogaris, aſſequuturum. Vale.

Sido. Leoni svo s. epist. xxii.

VIr magnificus Heſperius, gemma amicorum literarúmque, nuper vrbe cùm rediit è Toloſatium, præcipere te dixit, vt epiſtolarũ curam iam terminatis libris earum conuerteremus ad ſtylum hiſtoriæ. Reuerentia ſumma, ſummo & affectu talem atque tantam ſententiam amplector. idoneum quippe pronuncias, ad opera maiora, quem mediocria putas deſerere debere. Sed quod fatendum eſt faciliùs, audeo huiuſmodi ſuſpicere iudicium, quàm ſuſcipere conſilium. res eſt quidem digna quam tu iuberes, ſed non minùs digna quàm faceres. Namque & antiquitus cùm Caius Cornelius Caio Secundo paria ſuaſiſſet, ipſe poſtmodum quod iniunxit, arripuit. ídque ab exemplo nunc me meliùs aggrederis, quia & ego Plinio vt diſcipulus aſſurgo, & tu vetuſto genere narrandi iure Cornelium anteuenis, qui ſeculo noſtro ſi reuiuiſceret, téque qualis in literis, & quantus habeare conſpicaretur, modo veriùs Tacitus eſſet. Itaque tu molem thematis miſſi rectè capeſſis,

cui præter eloquentiam ſingularem, ſcientiæ ingentis magna opportunitas. Quotidie nanque per potentiſſimi conſilia regis, totius ſolicitus orbis, pariter eius negotia, & iura; fœdera, & bella, loca, ſpacia, merita cognoſcis. Vnde quis iuſtiùs ſeſe ad iſta ſuccinxerit, quàm ille quem conſtat gentium motus, legationum varietates, facta ducum, pacta regnantium, tota denique publicarum rerum ſecreta didiciſſe? quíque præſtanti poſitus in culmine, nec neceſſe habet vel ſupprimere verum, vel cõcinnare mendacium? At noſtra longè conditio diſpar, cui dolori peregrinatio noua, nec vſui lectio vetuſta. Tum religio profeſſioni eſt, humilitas appetitui, mediocritas obſcuritati: nec in præſentibus rei tantum, quantum in futuris ſpei locatum. Poſtremò languor impedimento, iamque vel ſerò propter hunc ipſum deſidia cordi æquæua. Certè iam ſuper ſtudijs nulla laus curæ, ſed ne poſthuma quidem: præcipuè gloriam nobis paruam ab hiſtoria petere fixum, quia per homines clericalis officij temerariò noſtra, iactanter aliena, præterita infructuoſè, præſentia ſemiplenè, turpiter falſa, periculosè vera dicuntur. Eſt enim huiuſcemodi thema vel opus, in quo bonorum ſi facias mentionem modica gratia paratur: ſi notabilium, maxima offenſa. Sic ſe ille protinus dictioni color ordóque ſatyricus admiſcet. Ilicet ſcriptio hiſtorica videtur ordine à noſtro multum abhorrere, cuius inchoatio inuidia, continuatio labor, finis eſt odium. Sed tunc iſta proueniunt clericis, ſi aliquid dictetur autoribus, qui colubrinis oblatratorum molaribus fixi, ſi quid ſimpliciter edamus inſani, ſi quid exactè præſumptuoſi vocamur. At ſi tuipſe, cui datum eſt ſaltibus gloriæ præterire poſſe ceruices vituperonum, ſeu ſuper-

currere, materiæ iſtius libens prouinciam ſortiare, nemo te celſiùs ſcripſerit, nemo antiquiùs, etiam ſi placeat recentia loqui, quandoquidem ſermonum copia impletus antè, nunc rerum, non reliquiſti, cur venenato morſu ſecêre. Atque ideo te in poſterum conſuli vtilitas, audiri voluptas, legi autoritas erit. Vale.

SIDONIVS PROCVLO SVO SALVTEM. EPIST. XXIII.

Filius tuus imò communis ad me cucurrit, qui te relicto deliquiſſe ſe mœret, obrutus pœnitendi pudore transfugij. Igitur audito culpæ tenore, corripui latitabundum verbis amaris, vultu minaci, & mea quidem voce, ſed vice tua: dignum abdicatione, cruce, culleo clamans, cæteríſque ſupplicijs parricidialibus. Ad hęc ille confuſus irrubuit, nil impudenti excuſatione deprecatus errorem, ſed ad cuncta conuictum cùm redarguerem, verecundiæ iunxit comites lacrymas, ita profluas vbertímque manantes, vt ſecuturæ correctioni fidem fecerint. Rogo ergo ſis clemens in ſe ſeuero: & dominum ſequens, non habeas te iudice reum, ſe profitente damnabilem: quem ſi inaudita genera pœnarum iubeas inexoratus excipere, non poteſt ampliùs per te dolore, quàm per ſe pudore torqueri: libera metu deſperationem ſuam, libera confidentiam meam, & pietatis paternę neceſſitate, ſi bene interpretor, te quoque abſolue, qui conficeris occulto, quòd filius publico mœrore conficitur, cui feciſſe me conſtat plurimum iniuriæ: ſi tu tamen vel parum feceris, quam certè vt ſpero non facies, niſi ſcopulis durior duras, aut adamantibus rigidior perſeueras inſeca-

bilibus. Ergo ſi de moribus tuis, déque amicitiis iuſtè meliora præſumo, excuſato propitius indulge, quẽ reconcilians fore fidelẽ conſtanter in poſterũ ſpondeo: quóque velociter culpa ſoluto, ego beneficio ligor, magnopere depoſcens, non vt ignoſcas modò, verum vt protinus, & reuertentem nõ domo ſolùm ſed & pectore admittas. Deus magne! quàm lætus orietur tibi dies, mihi nuntius, animus illi, cum paternis pedibus affuſus, ex illo ore læſo, ore terribili cõuitium expectans, oſculum exceperit. Vale.

SIDONIVS TVRNO SVO SALVTEM. EPIST. XXIIII.

Bene nomini, bene negotio tuo congruit Mantuani illud:

Turne quod optanti diuûm promittere nemo
Auderet, voluenda dies en attulit vltrò.

Pecuniam pater tuus Turpio vir Tribunitius mutuam pridem, ſi recordaris, à maximo Palatino poſtulauit, impetrauítque, nil quidem loco fiduciæ pignoríſque, vel argenti ſequeſtrans vel obligans prædiorum: ſed vt chirographo facto docetur, cauta, centeſima eſt fœneratori, quæ per biluſtre producta tempus modum ſortis ad duplam adduxit. Sed cùm pater tuus morti propinquæ morbo incumbente ſuccumberet, atque ob hoc ipſum publica autoritas malè valentem patremfamiliâs violentiùs ad reformandum debitum arctaret, nec ſuſtineri valeret improbitas exequutorum, proficiſcenti mihi Toloſam, iam deſperatus literis imperauit, vt me rogante creditor veſter modicas ſaltem largiretur inducias: Precibus orantis citus annui, quia cum Maximo mihi non notitiæ ſolùm,

verùm & hoſpitij vetera iura. Igitur ad amicum liberis ex itinere petrexi, quanquam villa non paucis aggere à publico milibus abeſſet. Vt veni,occurrit mihi ipſe, quem noueram anteriùs corpore erectum, greſſu expeditum, voce liberum, facie liberalem,multùm ab antiquo diſſimilis inceſſu. habitus viro, gradus, pudor, color, ſermo religioſus. tum coma breuis, barba prolixa, tripodes ſellæ, cilicum vela foribus appenſa,lectus nil habens plumæ, menſa nil purpuræ, humanitas ipſa ſic benigna, quod frugi, nec ita carnibus abundans, vt leguminibus. Certè ſi quid in cibis vnctiùs, non ſibi, ſed hoſpitibus indulgens. Cùm ſurgeremus clàm percontor aſtantes, quod genus vitæ de tribus arripuiſſet ordinibus, monachum ageret, an clericum, pœnitentémne? dixerunt nuper impacto ſacerdotio fungi, quo recuſantem factiosè ligaſſet ciuicus amor. Luce reuoluta dum pueri clientéſque capiendis animalibus occuparentur, ſecretæ collocutionis peto copiam: Pręſtat. Amplector nil opinantem,gratularíque me primùm pro ſui ſtatus apice confirmo, tum conſequẽtes miſceo preces. Turpionis noſtri rogata profero, allego neceſſitates, extrema deploro, quę duriora mœrentibus amicis hinc viderentur, quòd fœnore ligatus corpore ſolueretur: meminiſſet ergo profeſſionis nouæ,ſodalitatis antiquæ, exactorúmque circunlatrantũ barbaram inſtantiam indultis tantiſper induciis moderaretur: & ſi deceſſiſſet æger, tribueret hæredibus annui luctus tempus immune: Si (quod optarem) priſtinã Turpio ſalutẽ recuperaſſet, indulgeret exhauſto per ocium facultatẽ cõualeſcẽdi. Adhuc rogabam cùm repentè vir charitatis flere grãditer cœpit,non moram debiti, ſed periculũ debitoris: fræ-

natóque ſingultu: Abſit à me, inquit, vt hæc repoſcam clericus ab ægro, quæ vix petiſſem miles à ſoſpite. Sed & liberos eius ita diligo, vt etiam ſiquid aduerſum ceſſerit amico, nil ſim ampliùs ab his poſtulaturus quàm mei officij ratio permittit. Quapropter ſcribe ſolicitis: quóque credant plus literis tuis, meas iunge, quiſquis ille fuerit languoris euentus (quem tamen fratri proſperum optamus) quod & annuum ſolutioni ſpatium prorogabo, & ſuperpoſitam medietatem quæ per vſuræ nomen accreuit, indulgeam, ſola ſimpli reſtitutione contentus. Egi ad hæc gratias Deo maximas, hoſpiti magnas, qui ſic amaret tam ſuam famam, quàm cõſcientiam: confirmans amicum præmittere ſibi, quod dimitteret vobis: atque hinc ſuperna regna mercari, quòd beneficia terrena non venderet. Ergo quod reſtat, enitere, vt autore te protinus ſaltem commodata ſumma ſoluatur, ſic vt ingentes nihilominus gratias agas etiam nomine illorum, qui tibi germanitate coniuncti, fors per ætatem ſapere non poſſunt, quid muneris conſequantur. Nõ eſt cur dicere incipias, Habeo conſortes, necdum celebrata diuiſio eſt. auariùs conſtat me eſſe tractatum quàm cohæredes; frater & ſoror ſub annis adhuc tutelaribus agunt, ſorori necdum maritus, fratri necdum curator, curatori necdum ſatiſdator inuẽtus eſt. Quod quidem totum creditoribus bene, ſed malis dicitur: at cum habet talis perſona contractum, quæ velit medium relaxare, cùm totum poſſit exigere, ſi morã patitur: quicquid propter miſericordiam conceſſerat piè, iuſtè repoſcit propter iniuriam. Vale.

SIDONIVS DOMNVLO SVO SALVTEM. EPIST. XXV.

NEqueo differre, quin grandis communione te gaudij feſtinus impartiam, nimirum noſſe cupientem, quid pater noſter in Chriſto, pariter & Pontifex Patiens, Cabillonum profectus, more religionis, more conſtantiæ ſuæ fecerit. Cùm veniſſet in oppidum ſupraſcriptum, prouincialium ſacerdotum præuio partim, partim comitante collegio, ſcilicet, vt municipio ſummus aliquis antiſtes ordinaretur, cuius eccleſię diſciplina nutabat. Poſtquam epiſcopus Paulus iunior diſceſſerat, deceſſerátque, exceperunt Pontificale conſilium varię voluntates oppidanorum, necnon & illa quę bonum publicum ſemper euertunt ſtudia priuata, quę quidam triumuiratus accéderat competitorum: quorum hic antiquam natalium prærogatiuam reliqua deſtitutus morum dote ructabat. hic per fragores paraſiticos, culinarum ſuffragio comparatos, Apicianis plauſibus ingerebatur, hic apice votiuo ſi potiretur, tacita pactione promiſerat, eccleſiaſtica ploſoribus ſuis prædę prædia fore. Quod vbi viderunt ſanctus Patiens, & ſanctus Euphronius, qui rigorem firmitatémque ſententiæ ſanioris, præter odium gratiámque, primi tenebant, conſilio cum coëpiſcopis priùs clam communicato, quàm palàm prodito, ſtrepitúque furentis turbæ deſpecto, iactis repentè manibus arreptum, nihílque tum minùs quàm quæ agebantur optantem, ſuſpicantémque. ſanctum Ioannem, virum honeſtate, humanitate, manſuetudine inſignem (lector hîc primùm, ſic miniſter altaris, ídque ab infantia: pòſt laborum temporúmque proceſſu, archidiaconus, in quo ſeu gradu, ſeu miniſterio multùm retentus propter in-

duſtriam, diu dignitate non potuit augeri, ne poteſtate poſſet abſolui: Attamen hunc iam ſecundi ordinis ſacerdotem, diſſonas inter partium voces, quæ differebant, laudare non ambientem, ſed nec audebant culpare laudabilem) ſtupentibus factioſis, erubeſcentibus malis, acclamantibus bonis, reclamantibus nullis, collegam ſibi conſecrauêre. Nunc ergo Virenſia ſi te remittunt iam monaſteria, in quæ libenter ſolitus aſcēdere, iam cœleſtibus ſuperníſque præludis habitaculis, gaudere te par eſt de communium patrum vel patronorum, ſeu ſic ſentiēte concordia, ſeu ſic concordante ſententia. Illius quoque nomine exulta, quem creauerunt. Euphronius teſtimonio, manu Patiens, ambo iudicio: In quo fecit Euphronius quod conueniret non ſenectutis modò ſuæ, verùm etiam dignitatis longæuitati; fecit & Patiens vir quamlibet magnis tamen par laudibus, quod ſatis decuit facere perſonam, quæ caput eſt ciuitati noſtræ per ſacerdotium, prouinciæ verò veſtræ per ciuitatem.

Vale.

CAII SOLLII
APOLLINARIS
SIDONII

EPISTOLARVM

LIBER V.

SIDONIVS PETRONIO SVO SALVTEM. EPIST. I.

AVDIO quòd lectitandis epiſtolis meis voluptuoſam patientiam impendas. Magnum hoc eſt,& literarũ viro cõuenientiſſimum, cùm ſtudijs ipſe maximis polleas,ea in alijs etiam minima complecti, ſed ex hoc ipſo conſummatiſſima tibi gloria reponderatur : Nam ſatis eminet meritis ingenij proprij, qui fuerit fautor alieni. Commendo Vindicium neceſſarium meum virum religioſum, & Leuiticæ dignitati, quam nuper indeptus eſt, accommodatiſſimum. Cui meis è pugillaribus transferre, quæ iuſſeras, non vacans, per quam prouincia fuit, hic vobis aliquid næniarum munuſculi vice detulit, quanquam quæ tua ſanctitas ſemper grandia literas noſtras præmia

putes. Interea neceſſitatem præfari portitoris inſinuo, quem traxit iſta negotij oborti bipartita conditio. Siquidem hac diffinitione perrexit, vt aut ineat litem, aut adeat hæreditatem. Nam patrueli paterno cœlibi inteſtatóque defuncto,per agnationis prærogatiuam ſuccedere parat, niſi tamẽ cœptis factioſa vis obuiet, contra quas tamen cunctas difficultates ſolus poſt opem Chriſti ſupplici tuo ſufficis,cuius confido quòd ſi meruerit perſona gratiam, conſequetur cauſa victoriam. Vale.

SIDONIVS NYMPHIDIO SVO SALVTEM. EPIST. II.

LIbrum de ſtatu animæ tribus voluminibus illuſtrem Mamercus Claudianus peritiſſimus Chriſtianorum philoſophus, & quorumlibet primus eruditorum,totis ſectatæ philoſophiæ membris, artibus, partibúſque comere & excolere curauit, nouem, quas vocant Muſas, diſciplinas aperiens eſſe non fœminas.Namque in paginis eius vigilax lector inueniet, veriora nomina camœnarum quæ propriam de ſe ſibi pariunt nuncupationem.Illic enim & grãmatica diuidit,& oratoria declamat, & arithmetica numerat, & geometrica metitur, & muſica põderat,& dialectica diſputat,& aſtrologia pręnoſcit, & architectorica ſtruit, & metrica modulatur. Huius lectionis nouitate lætatus, excitatúſque maturitate,raptim recenſendam transferendámque, vt videras, petiſti, vt petieras impetraſti ſub ſponſione citæ redhibitionis.Nec me falli, nec te fallere decet. Tempus eſt commodata reſtitui, quia liber ipſe ſi placuit,debuit exhibere ſatietatem, ſi diſplicuit debuit mouere faſtidium.Tu autem quicquid illud eſt fidem tuam celeriter abſolue:ne ſi repetitum libellum ſeriùs reddere paras, membranas potiùs videa-

ris amare quàm literas. Vale.

SIDONIVS APOLLINARI SVO SALVTEM. EPIST. III.

PAr erat quidem garrulitatem noſtram ſilẽtij veſtri talione frænari. Sed quoniam perfecta dilectio non tam debet recolere quid officiorum ſoluat quàm meminiſſe quid debeat, etiam nunc laxatis verecundiæ habenis obſequium alloquij impudentis iteramus. Cuius improbitas vel hinc maximè dignoſcitur;quod tacetis ergo ne quid tempore hoſtilitatis ageretis,frater,noſſe non merui? Diſſimulaſtis trepido pro vobis amico vel ſecuritatem prodere,vel timorem? Quid eſt aliud ſi requirenti tuas ſupprimis actiones,quàm ſuſpicari eum, qui tui ſolicitus exiſtat, aut certè non gauiſurum compertis proſperis, aut triſtem,ſi diuerſa ceſſerint,non futurum? Faceſſat hæc à bonis moribus impietatis opinio, & à candore ſuo vera charitas næuum tam miſeræ ſuſpicionis eliminet.Nanque,vt Criſpus noſter affirmat,idem velle atque idem nolle ea demum firma amicitia eſt.Intereà ſi vel vos valetis bene eſt. Ego autem infelicis conſcientiæ mole depreſſus, vi febrium nuper extremum ſalutis acceſſi, vt pote cui indigniſſimo tantæ profeſſionis pondus impactum eſt,qui miſer ante compulſus docere,quàm diſcere, & antè præſumens bonum prædicare,quàm facere, tanquam ſterilis arbor, cùm non habeam opera pro pomis,ſpargo verba pro folijs. Quod reſtat, orate vt operæpretium ſit,quod ab inferna propemodum ſede remeauimus:ne ſi in præteritis criminibus mãſerimus, incipiat ad animæ potiùs mortem pertinere,quòd viuimus. Ecce quod agimus indicamus;ecce adhuc quid agatis inquirimus. Fit à noſtra parte

quod pium eſt,vos deinceps facite quod videtur.Illud ſanè velut Atticas leges ita ære credite inciſum, nos ſub ope Chriſti nunquam admiſſuros amoris terminum , cuius ſtuduimus fundare principium. Vale.

Sidonivs Simplicio svo salvtem. Epist. IIII.

QVòd non recepi ſcripta qui miſeram, imputo amicitiæ, ſed deputo plus pudori. Nam (niſi præter æquum autumo) vt ſalutatio mihi debita diſſimularetur, non illud contumacia, ſed verecundia fuit. At ſi vlteriùs paginæ garrienti forem claudis,peſſulum opponis,quieti quidem tuę non inuitus indulgeo, ſed nõ procul à te reos meos inuenturum me eſſe denuntio. Nam totam ſilentij veſtri inuidiam verti non iniurium eſt ad ſuperbiam filiorum,qui ſe diligi ſentientes quoddam patiuntur de noſtra ſedulitate faſtidium:quos monere pro patria autoritate debetis , vt contractæ apud nos offenſæ amaritudinem politis affatibus dulcare non deſinant. Vale.

Sidonivs Siagrio svo salvtem. Epist. V.

CVm ſis conſulis pronepos, ídque per virilem ſucceſſionem (quanquam id ad cauſam ſubijciẽdam minùs attinet.)Cum ſis igitur è ſemine poëtæ,cui proculdubio ſtatuas dederant literæ , ſi trabeæ non dediſſent : quod etiam nunc autoris culta verſibus verba teſtantur, à quo ſtudia poſterorum, ne parum quidem , quippe in hac parte , degenerauerunt:immane narratu eſt, quantum ſtupeam ſermonis te Germanici notitiam tanta facilitate rapuiſſe,at qui pueritiam tuam competenter ſcholis liberalibus memini imbutam, & ſępenumero acriter

eloquenterque declamaſſe coram oratore ſatis habeo compertum. Atque hæc cùm ita ſint, velim dicas, vnde ſubitò hauſerunt pectora tua euphoniam gentis alienæ, vt modò mihi poſt ferulas lectionis Maronianæ, poſtque deſudatam varicoſi Arpinatis opulentiam, loquacitatémque, quaſi de Hilario vetere nouus falco prorumpas? Æſtimari minimè poteſt, quanto mihi cæteriſque ſit riſui, quoties audio, quòd te præſente formidet facere linguæ ſuæ barbarus barbariſmũ. Adſtupet tibi epiſtolas interpretanti, curua Germanorum ſenectus & negocijs mutuis arbitrum te diſceptatorémque deſumit. Nouus Burgundionum Solon in legibus diſſerendis, nouus Amphion in citharis, ſed tricordibus temperandis, amaris, frequentaris, expeteris, oblectas, adhiberis, eligeris, decernis, audiris. Et quãquam æquè corporibus ac ſenſu rigidi ſint, indolatiléſque, amplectuntur in te pariter & diſcunt ſermonem patrium, cor Latinũ. Reſtàt hoc vnum, vir facetiſſime, vt nihilo ſegnius, vel cum vacabit aliquid lectioni operis impendas, cuſtodiaſque hoc prout es elegantiſſimus, temperamentum, vt iſta tibi lingua teneatur, ne ridearis: illa exerceatur, vt rideas. Vale.

SIDONIVS APPOLLINARI SVO SALVTEM. EPIST. VI.

CVm primùm ęſtas deceſſit Autũno, & Aruernorum timor potuit aliquantiſper ratione temporis temperari, Viennam veni, vbi Thaumaſtum germanum tuum, quem pro iure vel ſanguis vel ætatis, reuerenda familiaritate complector, mœſtiſſimũ inueni. Qui quanquam recenti cœlibatu granditer afficiebatur, pro te tamen parum minùs anxius erat. Timebat enim verebatúrque, ne quã tibi calũniam turbo barbaricus, aut militaris cõcinnaret improbi-

tas. Nanque confirmat magiſtro militum Chilperico victorioſiſſimo viro, relatu venenato quorumpiam ſceleratorum fuiſſe ſecreto inſuſurratum tuo pręcipuè machinatu, oppidum Vaſionenſe partibus noui principis applicari. Si quid hinc tibi tuiſque ſuſpicionis incutitur, raptim doce recurſu familiarium paginarum, ne vobis ſollicitudinis, aut præſentiæ meæ oportunitas pereat. Curæ mihi peculiariter erit, ſi quid tamen cauendum exiſtimabis, vt te faciat aut gratia impetrata ſecurum, aut explorata iracundia cautiorem. Vale.

SIDONIVS THAVMASTO SVO SALVTEM. EPIST. VII.

INdagauimus tandem, qui apud tetrarcham noſtrum germani tui, & è diuerſo partium, noui principis amicitias criminarentur, ſi tamen fidam ſodalium ſagacitatem clandeſtina delatorum non fefellêre veſtigia. Hi nimirum ſunt, vt idem coràm poſitus audiſti, quos ſe iam dudum perpeti inter clementiores Barbaros Gallia gemit. Hi ſunt, quos timent, etiam qui timentur. Hi ſunt, quos hæc peculiariter prouintia manet, inferre calumnias, deferre perſonas, afferre minas, auferre ſubſtantias. Hi ſunt, quorum laudari audis in otio occupationes, in pace prædas, inter arma fugas, inter vina victorias. Hi ſunt, qui cauſas morantur adhibiti, impediunt prætermiſſi, faſtidiunt admoniti, obliuiſcuntur locupletati. Hi ſunt, qui emunt lites, vendunt interceſſiones, deputant arbitros, iudicanda dictant, dictata conuellunt, attrahunt litigaturos, protrahunt audiendos, trahunt addictos, retrahunt tranſigentes. Hi ſunt, quos ſi petas etiam nullo aduerſante beneficium, piget promittere, non pudet negare, pœnitet præſtitiſſe. Hi ſunt, quorum comparationi,

parationi, digitum tollerent, Narciſſus, Aſiaticus, Maſſà, Marcellus, Carus, Parthenius, Licinius, & Pallas. Hi ſunt, qui inuident tunicatis otia, ſtipendia paludatis, viatica veredarijs, mercatoribus nundinas, munuſcula legatis, portoria quadruplatoribus, prædia prouincialibus, flamonia municipibus, archarijs pōdera, menſuras allectis, ſalaria tabularijs, diſpoſitiones numerarijs, prætorianis ſportulas, ciuitatibus inducias, vectigalia publicanis, reuerentiam clericis, originem nobilibus, conſeſſum prioribus, congreſſum æqualibus, cinctis iura, diſcinctis priuilegia, ſcholas inſtituendis, mercedes inſtituentibus, literas inſtitutis. Hi ſunt, qui nouis opibus ebrij, vt & minima cognoſcas, per vtendi intemperantiam, produnt imperitiam poſſidendi: Nam libenter incedunt armati ad epulas, albati ad exequias, pelliti ad eccleſias, pullati ad nuptias, caſtorinati ad lætanias. Nullum illis genus hominum, ordinum, temporum, cordi eſt. In foro Scythæ, in cubiculo viperæ, in conuiuio ſcurræ, in exactionibus harpyię, in collocutionibus ſtatuæ, in quæſtionibus beſtiæ, in tractatibus cocleæ, in contractibus trapezitæ, ad intelligendum ſaxei, ad iudicandum ignei, ad ſuccenſendum flammei, ad ignoſcēdum ferrei, ad amicitias pardi, ad facetias vrſi, ad fallendum vulpes, ad ſuperbiendum tauri, ad conſumendum minotauri. Spes firmas in rerum motibus habent, dubia tempora certiùs amant, & ignauia pariter conſcientiáque trepidantes, cum ſint in prętorijs leones, in caſtris lepores, timēt fœdera ne diſcutiātur, bella ne pugnent: Quorū ſi nares afflauerit vſpiā rubiginoſi aura marſupij, cōfeſtim videbis illic & oculos Argi, & manus Briarei, & Sphingarum vngues, & periuria Laomedontis, & Vlyſſi

argutias,& Sinonis fallacias, & fidem Polymneſtoris,& pietatem Pygmalionis adhiberi.His moribus obruunt virum non minùs bonitate,quàm poteſtate præſtantem. Sed quid faciat vnus vndique venenato vallatus interprete ? Quid,inquam,faciat, cui natura cum bonis, vita cum malis eſt ? Ad quorum conſilia Phalaris cruentior, Mida cupidior, Ancus iactãtior,Tarquinius ſuperbior,Tyberius callidior, Caius periculoſior, Claudius ſocordior, Nero impurior, Galba auarior,Otho audacior, Vitellius ſũptuoſior,Domitianus truculentior redderetur.Sanè quòd principaliter medetur afflictis, temperat Lucumonem noſtrum Tanaquil ſua,& aures mariti viroſa ſuſurronum fæce completas, oportunitate ſalſi ſermonis eruderat, cuius ſtudio factum ſcire vos par eſt,nihil interim quieti fratrum communiũ apud animum communis patroni iuniorum Cyberatarum venena nocuiſſe, neque quicquam (Deo propitiante) nocitura ; ſi modò, quandiu præſens poteſtas Lugdunenſem Germaniam regit,noſtrum ſuúmque Germanicum præſens Agrippina moderetur. Vale.

SIDONIVS SECVNDINO SVO SALVTEM. EPIST. VIII.

DIu quidem eſt,quòd te hexametris familiariùs inſeruientem ſtupentes prædicantéſque lectitabamus. Erat ſiquidem materia iocunda, ſeu nuptiales tibi thalamorum faces, ſiue perfoſſæ regijs ictibus ferę deſcriberentur.Sed triplicibus trochęis nuper in metrum hendecaſyllabum compaginatis nihil ne tuo quidem iudicio ſimile feciſti.Deus bone!quid illic ineſſe mellis, lepôris, piperatæque facundiæ minimè tacitus inſpexi ? niſi quòd feruentis fulmẽ ingenij,& eloquij ſalſa libertas,plus perſoni-

fortè quàm cauſis, impediebantur: vt mihi non figuratiùs Conſtantini domum vitámque videatur vel pupugiſſe verſu gemello cõſul Ablaui⁹, vel momordiſſe diſticho tali clã palatinis foribus appẽſo:

Saturni aurea ſæcla quis requirat?
Sunt hæc gemmea, ſed Neroniana;

Quia ſcilicet prædictus Auguſtus ijſdem ferè tẽporibus extinxerat coniugẽ Fauſtam calore balnei, filium Criſpum frigore veneni. Tu tamen nihilo ſegniùs operã ſaltem facetis ſatyrarũ coloribus intrepidus impẽde. Nam tua ſcripta, noſtrorũ vitijs proficientibus Tyrannopolitanorum locupletabũtur. Non enim tam mediocriter intumeſcunt, quos noſtra iudicia, ſęcula, loca, fortunatos putãt, vt de nominibus ipſorũ quandoq; reminiſcẽdis ſit poſteritas laboratura. Nãque improborũ probra ęquè, vt præconia bonorum, immortalia manent. Vale.

SIDONIVS AQVILINO SVO
SALVTEM. EPIST. IX.

IN meo ære duco, vir omniũ virtutũ capaciſſime, ſi dignum tu quoque putas, vt quantas habemus amicitiarum cauſas, tantas habeamus ipſi amicitias. Auitũ eſt quod repoſco, teſtes mihi inpræſentiarũ aui noſtri ſuper hoc negocio Apollinaris, & Ruſticus aduocabuntur, quos laudabili familiaritate cõiunxerat literarum, dignitatum, periculorum, conſcientiarũ ſimilitudo: cùm in Conſtãtino incõſtantiã, in Iouino facilitatem, in Geroncio perfidiã, ſingula in ſingulis, omnia in Dardano crimina ſimul execrarẽtur. Aetatéq; media, patres noſtri ſub vno contubernio, vixdũ à pueritia, in totam adoleſcẽtiã euecti, principi Honorio tribuni notariíque militauêre, tanta charitate peregrinantes, vt inter eos minima fuerit cauſa concordiæ, quòd filij amicorum

commemorabantur. In principatu Valentiniani imperatoris vnus Galliarum præfuit parti, alter ſoliditati. Sed ita ſe quodam modo tituli amborum compenſatione fraterna ponderauerunt, vt prior fuerit faſcium tempore, qui erat poſterior dignitate. Ventum ad nos, id eſt, ventum eſt ad nepotes, quos nil decuerit plus cauere, quàm ne parentum antiquorumque noſtrorum per nos fortè videatur antiquata dilectio. Adhoc in ſimilem familiaritatẽ præter hæreditariam prærogatiuã, multifaria oportunitate compellimur, ætas vtriúſque non minùs iuncta, quàm patria. Vnus nos exercuit ludus, magiſter inſtituit, vna nos lætitia diſſoluit, ſeueritas coërcuit, diſciplina formauit. De cætero, ſi Deus annuit, in annis iam ſenectutis initia pulſantibus; ſimus, niſi reſpuis, animę duæ, animus vnus: imbuamúſque liberos inuicem diligentes, idem velle, nolle, refugere, ſectari. Hoc patrum verò iam ſupra vota, ſi per Ruſticum Apollinarémque proauorũ prædicabilium, tam reformentur corda, quàm nomina. Vale.

SID. SAPAVDO SVO S.

EPIST. X.

SI quid omninò bene Pragmatius illuſtris, hoc inter reliquas animi virtutes optimè facit, quòd amore ſtudiorum te ſingulariter amat, in quo ſolo, vel maximè animum aduertit, veteris peritiæ diligentiæque reſediſſe veſtigia, & quidem non iniuria tibi fautor eſt. Nam debetur ab eo percopioſus literis honor. hunc olim perorantem & rhetorica ſedilia plauſibili oratione frangentem, ſocer eloquẽs vltro in familiam patritiam adſciuit, licèt illi ad hoc (vt ſileam de genere vel cenſu) ætas, venuſtas, pudor, patrocinarentur. Sed vt comperi, erubeſcebat iam etiam tunc vir ſeriùs, & formæ dote pla-

cuiſſe,quippè cui merito ingenij ſuffeciſſet adamari.& verè optimus quíſque,morum præſtãtiùs pulchritudine placet.Porrò autem prę teruolantia corporis decoramenta currentis æui profectu deſectúque labaſcunt.Hunc quoque, manente ſententia,Gallijs pòſt præfectus Priſcus Valerianus conſilijs ſuis tribunalibúſque ſociauit, iudicium antiquũ perſeuerantiſſimè tenens, vt cui ſcientię obtentu iunxerat ſobolem,iungeret & dignitatem. Tua verò tam clara,tam ſpectabilis dictio eſt, vt illi diuiſio Palæmonis,grauitas Gallionis,abundantia Delphidij,Agrœcij diſciplina, fortitudo Alcimi, Adelphij teneritudo,rigor Magni,dulcedo Victorij, nõ modò non ſuperiora, ſed vix ęquiparabilia ſcribantur. Sanè ne videar tibi ſub hoc,quaſi hyperbolico rhetorum catalogo blãditus quippiam gratificatúſque, ſolam tibi acrimoniam Quintiliani, pompámque Palladij comparari nõ ambigo, ſed potiùs adquieſco. Quapropter ſi quis poſt vos Latiæ fauet eruditioni,huic amicitiæ gratias agit, & ſodalitati veſtræ ſiquid hominis habet, tertius optat adhiberi: quanquam quod eſt grauius non ſit ſatis ambitus iſte faſtidium vobis excitaturus, quia pauci ſtudia nunc honorant.Simul & naturali vitio fixum eſt radicatúmque pectoribus humanis,vt qui non intelligunt artes,non mirentur artifices. Vale.

SID. POTENTINO SVO S. EPI. XI.

MVltũ te amamus,& quidem huiuſce dilectionis non eſt erroneus aut fortuitus affectus. Namque vt ſodalis tibi deuinctior fierem, iudicaui.Eſt enim conſuetudinis meę,vt eligam antè,pòſt diligam.Quęnam,inquis,in me tibi probanda placuêre ? Dicam libenter & breuiter, quorum vnum fieri gratia, alterum charta compellit. Veneror in

actionibus tuis quòd multa bono cuique imitabilia geris. Colis, vt qui ſolertiſſimè: ædificas, vt qui diſpoſitiſſimè: venaris, vt qui efficaciſſimè: paſcis, vt qui exactiſſimè: iocaris, vt qui facetiſſimè: iudicas, vt qui æquiſſimè: ſuades, vt qui ſinceriſſimè: commoueris, vt qui tardiſſimè: placaris, vt qui celerrimè: redamas, vt qui fideliſſimè. Hæc omnia exempla viuendi iam hinc ab annis puberibus meus Apollinaris ſi ſequitur, gaudeo; certè vt ſequatur admoneo: In quo docendo, inſtituendóque modo ſub ope Chriſti diſpoſita ſuccedant, plurimùm lætor, maximam me formulam vitæ de moribus tuis mutuaturum. Vale.

Sidonius Calminio svo salvtem. Epist. XII.

QVòd rariùs ad vos à nobis pagina meat, non noſtra ſuperbia, ſed aliena impotentia facit. Neque ſuper his quicquam planius quęras, quippè cum ſilétij huius neceſſitatem par apud vos metus interpretetur. Hoc ſolum tamē liberè gemo, quòd turbine diſſidentium partium ſegreges facti, mutuo minimè fruimur aſpectu. Neque vnquam patriæ ſolicitis offerris obtutibus, niſi forſitan cùm ad arbitrium terroris alieni, vos loricæ, nos propugnacula tegunt. Vbi ipſe in hoc ſolum captiuus adduceris; vt pharetras ſagittis vacuare, lacrymis oculos implere cogaris, nobis quoque non recuſantibus quòd tua ſatis aliud moliuntur vota, quàm iacula. Sed quia interdum, etſi non per fœderum veritatem, ſaltem per induciarum imaginem, quædam ſpei noſtræ libertatis feneſtra reſplendet, impenſè flagito vti nos, cum maximè potes, affatu paginæ frequentis impertias, ſciens tibi in animis obſeſſorum ciuium illam manere gratiam, quæ obliuiſca-

tur obſidentis inuidiam. Vale.

SIDONIVS PANNYCHIO SVO SALVTEM. EPIST. XIII.

SEronatum Toloſa noſti redire ſi nondum, (& credo quòd nondum) vel per hęc diſce. Iam pergit Clauſeciam Euâthius, iámque contractas operas cogit eruderare, ſi quid fortè deiectu caducæ frondis ager inſorduit. Certè ſi quid voraginoſum eſt, ipſe humo aduecta ſcrobibus oppletis trepidus exæquat, vtpote beluam ſuam de valle Tarmis ducaliter anteceſſurus, muſculis ſimilis inter ſaxoſa vel breuia balenarũ corpulentiam prægubernantibus. At ille ſic ira celer, quòd piger mole, ceu draco è ſpecu vix euolutus, iam metu exanguibus Gabalitanis, è proximo infertur: quos ſingulos ſparſos inoppidatos, nunc inauditis indictionum generibus exhaurit, nunc flexuoſa calumniarum fraude circumretit, ne tum quidem domũ laborioſos redire permittens, cùm tributum annuum datauêre. Signum & hoc certum eſt imminentis aduentus, quòd cateruatim quò ſe cunque conuerterit, vincti trahuntur vincula trahentes: Quorum dolore lætatur, paſcitur fame præcipuè pulchrum arbitratus, antè turpare, quàm punire damnandos. crinem viris nutrit, mulieribus incîdit: è quibus tamen ſi rara quoſdam venia reſpexerit, hos venalitas ſoluit, vanitas illos, nullos miſericordia. Sed explicandæ beſtiæ tali, nec oratorum princeps Marcus Arpinas, nec poëtarum Publius Mantuanus, ſufficere poſſunt. Proinde quia dicitur hæc ipſa pernicies appropinquare (cuius proditionibus Deus obuiet) pręueni morbũ prouidentię ſalubritate, cõtráq; lites iurgioſorum, ſi quæ mouentur, pactionibus conſule contra tributa

ſecuritatibus: ne malus homo rebus bonorum vel quod noceat, vel quod præſtet inueniat. In ſumma de Seronato vis accipere quid ſentiam? Cæteri affligi per ſupraſcriptum damno verentur, mihi latronis & beneficia ſuſpecta ſunt. Vale.

Sidonius Apro suo salutem. Epist. XIIII.

CAlentes nunc te Baiæ, & ſcabris cauernatim ructata pumicibus aqua ſulphuris, atque iecoroſis ac phtiſiſcentibus languidis medicabilis piſcina delectat. An fortaſſe montana ſedes circum caſtella, & in eligenda ſede perfugij, quandam pateris ex munitionum frequentia difficultatem? Quicquid illud eſt, quod vel otio, vel negocio vacas, in vrbem tamen (ni fallimur) rogationum contemplatione reuocabere: Quarum nobis ſolemnitatem primus Mamercus pater & pontifex reuerentiſſimo exemplo, vtiliſſimo experimento, inuenit, inſtituit, inuexit. Erant quidem priùs (quod ſalua fidei pace ſit dictum) vagæ, tepentes, infrequentéſque, vtque ſic dixerim, obſcitabundę ſupplicationes, quę ſæpè interpellantium prandiorum obicibus hebetabantur, maximè aut imbres, aut ſerenitatem deprecaturę, ad quas (vt nil ampliùs dicam) figulo pariter atque ortulano nō oportuit conuenire. In his autem quas ſuprafatus ſummus ſacerdos nobis & protulit pariter & contulit, ieiunatur, oratur, pſallitur, fletur. Ad hęc te feſta, ceruicum humiliatarū & ſternacium ciuium ſuſpirioſa contubernia, peto. & ſi ſpiritalem animum tuum benè metior, modò citiùs venies, quòd non ad epulas, ſed ad lacrymas euocaris. Vale.

SIDONIVS RVRICIO SVO SALVTEM. EPIST. XV.

OFficij ſermone præfato bibliopolam veſtrũ non gratioſè, ſed iudicialiter expertus inſinuo : cuius vt fidem in pectore, ſic in opere celeritatem, circa dominum te mihi ſibíque communem ſatis abundè probaui. Librum igitur iam ipſe deportat Heptateuchi, ſcriptum velocitate ſumma, ſummo nitore, quanquam & à nobis relectum & retractatum. Defert & volumen prophetarum, licèt me abſente decurſum, ſua tamen cura manúque de ſuperuacuis ſententiis eruderatum, nec ſemper illo cõtra legente, qui promiſerat operam ſuam : credo quia infirmitas fuerit impedimẽto, quo minùs pollicita compleret. Reſtat vt exhortatio veſtra ſeu ſponſio, famulum ſic vel ſtudẽtem placere, vel meritum gratia competenti remuneretur : Quæ vtique pro tali labore ſi ſoluitur, incipiet veſtram reſpicere mercedem. Sed cùm hoc ego de ſola gratia precer, vos quid mereatur aſpicite, quem conſtat affectum domini magis ambire quàm præmium. Vale.

SIDONIVS PAPIANILLÆ SVÆ SALVTEM. EPIST. XVI.

RAuenna veniens quæſtor Licinianus, cùm primùm tetigit, Alpe tranſmiſſa, Galliæ ſolum, literas aduentus ſui pręuias miſit, quibus indicat eſſe ſe gerulum codicillorum, quorum in aduentu fratri etiam tuo Hecdicio, cuius æquè titulis, ac meis gaudes, honor patricius accedit, celerrimè, ſi cogites eius ætatem; ſi merita, tardiſſimè. Namque ille iam pridem ſuffragium dignitatis ineundę non ſoluit in lance, ſed in acie : ærariúmque publicũ ipſe priuatus, non pecuniis, ſed manubiis locupletauit.

Hoc tamen ſanctè Iulius Nepos armis pariter ſummus Auguſtus ac moribus, quòd deceſſoris Anthemij fidem fratris tui ſudoribus obligatam, quo citerior hoc laudabilior abſoluit, ſiquidem iſte cõpleuit, quod ille ſæpiſſimè pollicebatur. Quo fit, vt deinceps pro republica optimus quiſque poſſit ac debeat (ſi quid cuipiam virium eſt) quia ſecuriùs hinc auidiùs impendere, quandoquidem mortuo quoque imperatore, laborantum deuotioni quicquid ſpoponderit princeps, ſemper redhibet principatus. Interea tu (ſi affectum tuum bene colligo) hiſce compertis, magnum ſolatium inter aduerſa maxima capis, nec animum tuum à tramite communium gaudiorum vicinę quoque obſidionis terror exorbitat. Noui enim probè, ne meo quidem te, quem ex lege participas ſic honore lætatam, quia licèt ſis vxor bona, ſoror optima es. Qua de re propitio Deo Chriſto ampliatos proſapiæ tuæ titulos ego feſtinus gratatoriis apicibus inſcripſi, pariter abſoluens ſolicitudinem tuam, fratris pudorem: quem nil de propria dignitate indicaturum, ſi verecundũ fortè neſcires: nec ſic impiũ, iudicares. Ego verò non tantũ inſignibus veſtris, quæ tu hactenus quãto liberiùs, tantò impatiẽtiùs pręſtolabare (quãquã iis quoque granditer) quantũ concordia fruor, quàm parẽ noſtris ſuiſq; liberis in poſterũ exopto, votis in cõmune depoſcens, vt ſicut nos vtraque familiam noſtrã præfectoriã nacti, etiam patritiã diuino fauore reddidimus: ita ipſi quã ſuſcipiũt patritiã, faciãt conſularem. Roſcia te ſalutat, cura cõmunis: quæ in auiæ amitarúmque indulgentiſſimo ſinu (quod rarò nepotibus cõtingit alienis) & cũ ſeueritate nutritur, qua tamen tenerum non infirmatur æuum, ſed informatur ingenium. Vale.

SIDONIVS ERIPHIO SVO SALVTEM. EPIST. XVII.

ES Eriphi meus ipſe qui ſemper: nunquámque te tantùm venatio, ciuitas, ager auocat, vt non obiter voluptate literarum teneare. ſitque eo ſtudio vt nec noſtra faſtidias, qui tibi, vt ſcribis, Muſas olemus. Quę ſententia tamen largè probatur vero carere, quanquam & apparet, aut ex ioco venire ſi lætus es, aut ex amore, ſi ſerius. Cęterùm à iuſto lõgè reſultat, cùm mihi aſsignas quæ vix Maroni, vix aut Homero competenter accommodarētur. Hęc relinquamus: ídque, vnde cauſa, ſermocinemur. Dirigi ad te præcipis verſus, quos viri ampliſſimi ſoceri tui precibus indulſi: qui contubernio mixtus æqualium, viuit moribus ad iubendum obſequendúmque iuxtà paratis. Sed quia ſcire deſideras & locum & cauſam, quo faciliùs intelligas rem perexiguam, tibi potiùs vitio verte, quòd loquacior erit opere præfatio. Conueneramus ad ſancti Iuſti ſepulchrum, ſed tibi infirmitas impedimento, ne tunc adeſſes, proceſſio fuerat antelucana, ſolemnitas anniuerſaria, populus ingens ſexu ex vtroque, quem capaciſſima baſilica non caperet, & quamlibet cincta diffuſis Crypta porticibus. Cultu peracto vigiliarum, quas alternante mulcedine monachi clericíque pſalmicines concelebrauerant, quiſque in diuerſa ſeceſſimus, non procul tamen, vtpote ad tertiam pręſtò futuri cum ſacerdotibus res diuina facienda. De loci ſanè turbarúmque compreſſu, déque numeroſis luminibus illatis, nimis anheli: ſimul & æſtati nox adhuc proxima tacito clauſos vapore torruerat: etſi iam primo frigore, tamen autumnalis auroræ detepeſcebat. Itaque cùm paſsim varia ordinum corporą diſper-

incaleſcentibus. Namque & iecuſculi fibra tumente pungebant exercitatum crebri dolores. Deſtiti protinus & ipſe, facturus communione ceſſandi rem charitatis, ne verecundiam laſſitudo fraterna pateretur. Ergo vt reſedimus, & illum mox aquam ad faciem petere ſudor admonuit, exhibita, poſcenti eſt: pariter & linteum villis onuſtum, quòd pridiana ſquama politum caſu ſub ipſis ędiculę valuis bipatentibus de ianitoris erecto trocleatim fune nutabat; quo, dum per ocium genas ſiccat, Vellē, inquit, ad pannum ſimilis officij, aliquod tetraſtichon mihi ſcribi iuberes. Fiat, inquam. Sed quod meum, dixit, & nomen metro teneret. Reſpondi poſſibilia factu, quæ popoſciſſet. Ait & ipſe, Dicta ergo. Tunc ego arridens, Ilicò ſcias Muſas moueri, ſi choro ipſarum non abſque arbitris vacem. Reſpondit ille violenter, & perurbanè, vt eſt naturâ vir flammeus, quidámque facundiæ fons inexhauſtus: Vide, domine Solli, ne magis Apollo fortè moueatur, quòd ſuas alumnas ſolus ad ſecreta ſolicitas. Iam potes noſſe quem plauſum ſententia tam repentina, tam lepida, commouerit. Nec plus moratus mox ſuo ſcriba, qui pugillarem iuxta tenebat, ad me vocato ſubditum ſic epigramma compoſui:

Manè nouo ſeu cum feruentia balnea poſcunt,
Seu cùm venatu frons calefacta madet:
Hoc foueat pulcher faciem filimatius vdam,
Migret vt in bibulum vellus ab ore liquor.

Epiphanius noſter vix ſupraſcripta perarauerat, & nuntiatum eſt hora monente progredi epiſcopum de receptorio: Nóſque ſurreximus: Da poſtulatæ tu veniam cātilenæ. Illud autem ambo quod maius eſt, quódque me nuper in quendam dies bonos

malè ferentem parabolicè ſeu figuratè dictare iuſſiſtis, quódque expeditum cras dirigetur, clam recenſete. Et ſi placet edentes fouete; ſi diſplicet, dolentes ignoſcitote. Vale.

SIDONIVS ATTALO SVO SALVT. EPIST. XVIII.

HEduę ciuitati te præſidere cœpiſſe, libens atque cum gaudio accepi, lætitiæ cauſa quadripartita eſt: Prima, quòd amicus: ſecunda, quòd iuſtus es: tertia, quòd ſeuerus: quarta, quòd proximus. Quo fit, vt noſtris, noſtrorúmque contractibus, primùm velis, debeas, poſsis opitulari. Igitur amplectens in familiari vetuſto nouum ius poteſtatis indeptæ, materiam beneficiis tuis iam diu quæro. Quibus me tantum fidere agnoſce, vt etſi non inueniam quæ poſcam, quæſiturus mihi videaris ipſe quæ tribuas.

SIDONIVS PVDENTI SVO SALVT. EPIST. XIX.

NVtricis meæ filiam filius tuæ rapuit facinus indignum: quódque nóſque vos inimicaſſet, niſi protinus ſciſſem te neſciſſe faciendum. Sed conſcientiæ tuæ purgatione prælata, petere dignaris culpæ calentis impunitatem ſub conditione concedo, ſi ſtupratorem pro domino iam patronus originali ſoluas inquilinatu. Mulier autem illa iam libera eſt, quæ tum demum videbitur non ludibrio addicta, ſed aſſumpta coniugio, ſi reus noſter pro quo precaris mox cliens factus è tributario, plebeiam potiùs incipiet habere perſonam quàm colonariam. Nam meam hæc ſola ſeu compoſitio,

ſeu ſatisfactio, vel non mediocriter contumeliam emendat: qui tuis votis atque amicitiis hoc adquieſco; ſi laxat libertas, maritum ne conſtringat pœna raptorem.

SIDONIVS PASTORI SVO SALVTEM. EPIST. XX.

QVòd die heſterno tractatui ciuitatis in concilio defuiſti, ex induſtria factum pars melior accepit, quæ ſuſpicata eſt id te cauere, ne tuis humeris onus futuræ legationis imponeretur. Gratulor tibi quòd iſtis moribus viuis, vt neceſſe habeas electionem tui timere, laudo efficaciam, ſuſpicio prudentiam, proſequor laude felicitatem. Opto denique æqualia, iis quos æqualiter amo. Multi frequẽter, quos execrabilis popularitas agit, ciuium maximos manu prenſant, éque conſeſſu publico abducunt, ac ſequeſtratis oſcula impingunt, operam ſuam ſpondent, ſed non petiti. Vtque videantur in negotij cõmunis aſſertione legari, euectionem refundunt, ipsóſque ſumptus vltrò recuſant, & ab ambitu clam rogant ſingulos, vt ab omnibus palàm rogentur. Sic quoque cùm fatigatio gratuita poſſit libenter admitti, libentiùs tamen atque amabiliùs verecundi leguntur, ídque cum expenſa tantum impudentia ſeſe ingerentium ponderis habet, etiam faſcium tributario nomine ipſorum nil ſuperfunditur. Proinde quanquam te non fefellit quid boni quique meditarentur, redde te tamen expectantium votis, expetentúmque charitatem proba, qui iam probaſti pudorem. Quòd defuiſti primùm, modeſtiæ aſcribitur: Ad ignauiam reſpicit ſecunda dilatio. Pręterea tibi Arelatem profecturo eſt venerabilis in itinere tuo mater, fratres, amãtes, redamãtiſq; patriæ ſolum, ad quod & præter

occaſionem voluptuosè venitur. tum domus propria, cuius autorem, vineam, meſſem, oliuetum tectum quoque ipſum, vel dum prętereucharis, inſpicere res commodi eſt. Quapropter miſſus à nobis, & tibi peruenis. Namque erit talis viæ tuæ cauſæque noſtræ conditio (ni fallor) atque opportunitas, vt pro beneficio ciuitati poſſe imputare quandocunque videaris, quòd tuos videris. Vale.

Sidonivs Sacerdoti et Ivstino svis s. epist. xxi.

VIctorius patruus veſter, vir vt egregius, ſic vndecunque doctiſſimus, cùm cætera potenter, tum potentiſſimè condidit verſus. Mihi quoque ſemper à paruo cura Muſarum. Nunc vos parenti venitis hæredes, quàm iure, tam merito. Ilicet ego poëtæ proximus fio profeſſione, vos ſemine. Ergo iuſtiſſimum eſt, vt die functo ſic quiſque noſtrum ſuccedat, vt iungitur. Ideóque patrimonia tenete, date carmina.

Valete.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM LIBER VI.

SIDONIVS DOMINO PAPAE LVPO S. EPIST. I.

BENEDICTVS Spiritus ſanctus, & pater Dei omnipotentis, quòd tu pater patrum, & epiſcopus epiſcoporũ, & alter ſæculi tui Iacobus, de quadam ſpecula charitatis, nec de inferiore Ieruſalem, tota Eccleſiæ Dei noſtri membra ſuper inſpicis, dignus qui omnes conſoleris infirmos, quíque meritò conſularis ab omnibus. Et quid nunc ego dignum dignationi huic putris & fœtida reatu terra reſpondeam? Colloquij ſalutaris tui, & indigentiam patiens, & timorem, recordatione vitæ plectibilis adducor, vt clamem tibi quod dixit Domino tuus ille collega: Exi à me, quia homo peccator ſum, Domine. Sed ſi iſte timor non

temperetur affectu,vereor ne Geraſenorũ deſtituar exemplo,& diſcedas à finibus meis.Quin potiùs illud quod mihi conducibilius eſt, colleproſi mei te propoſita conditione cõſtringam, vt aiam tibi, Si vis,potes me mundare. Qua ille ſententia non plus de Chriſto,quid peteret prodidit, quàm quid crederet publicauit. Ergo ne cum ſis procul ambiguo primus omnium toto, qua patet, orbe pontificum, cùm prærogatiuæ ſubijciatur, cùm cenſuræ tuæ attremat etiam turba collegij,cùm in grauitatis veſtrę cõparationem, ipſa etiam grãdæuorum corda pueraſcant,cùm poſt deſudatas militię Lirinenſis excubias,& in apoſtolica ſede nouem iam decurſa quinquennia, vtriuſque ſanctorum ordinis quendam te cõclamatiſſimum primipilarem ſpiritalia caſtra venerentur,tu nihilominus haſtatorum anteſignanorúmque pauliſper cõtubernio ſequeſtratus,vltimos calones tuos, lixáſque non deſpicis, & ad extimos trahariorũ,qui per inſipientiam ſuam adhuc ad carnis ſarcinas ſedent,crucis diu portatæ vexilla circũfers,ac manũ linguæ porrigis,in conſcientia vulneratus. Noſti (vt apparet) ex aduerſa acie ſauciatos, Dux veterane,colligere, & peritiſſimus tubicen ad Chriſtũ à peccatis receptui canere,& euangelici paſtoris exemplo non ampliùs lætaris, ſi permaneant ſani,quàm ſi non remaneãt deſperati.Te ergo norma morũ,te columna virtutum, te ſi blãdiri reis licet,vera,quia ſancta,dulcedo,deſpicatiſſimi vermis vlcera,digitis exhortationis cõtrectare non piguit: tibi auaritiæ non fuit paſcere monitis animam fragilitate ieiunã, & de apotheca dilectionis altiſſimæ ſectandæ nobis humilitatis propinare menſuram. Sed ora,vt quandoque reſipiſcam, quantum meas deprimat oneris impoſiti maſſa ceruices facinorum

continuatione miſer eò neceſſitatis acceſſi, vt is pro peccato populi nunc orare compellar, pro quo populus innocentum vix debet impetrare, ſi ſupplicet. Nam quis bene medelam æger impartiat? Quis febriẽs, arroganti tactu, pulſum diſtinguat incolumẽ? Quis deſertor ſcientiam militaris rei iure laudauerit? Quis eſculentus abſtemium competẽter arguerit? Indigniſſimus mortalium, neceſſe habeo dicere, quod facere detrecto: & ad mea ipſe verba damnabilis; cùm imperem quæ non impleo; idem in me cottidie cogor dictare ſentẽtiam: Sed ſi tu inter me & illum, cui concrucifigeris Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum pro ſcelerum meorum populo iunior mage quàm minor Moſes; interceſſor aſſiſtas: non vlterius deſcendemus in infernũ viuentes, nec per carnalium vitiorum incentiua flammati ad altare domini ignem diutiùs accẽdemus alienum. Quia quanquam nos, vtpote reos, gloriæ libra non reſpicit, ſatis tamen ſuperque gaudebimus, ſi precatu tuo leuare valeamus interioris hominis noſtri, etſi non integrum ad remunerationem, certè vel cicatricatum pectus aduenià m. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa. Vale.

SIDONIVS PAPAE PRAGMATIO SALVTEM. EPIST. II.

VEnerabilis Europia matrona, quòd ad nos ſpectat ſingularis exẽpli (quę parcimonia & humanitate certantibus, non minùs ſe ieiunijs quàm cibis pauperes paſcit, & in Chriſti cultu peruigil, ſola in ſe cõpellit peccata dormire; mœroribus orbitatis, neceſſitate litis adiecta, in remedium mali duplicis perfectionem veſtræ conſolationis expetere feſtinat, gratanter habitura ſiue iſtud tibi peregrina-

tio breuis ſeu longum computetur officium.Igitur præfata venerabilis,fratris mei nunc iam præſbyteri Agrippini,ne iniurioſum ſit dixiſſe nequitijs,certè fatigatur argutijs: qui abutens imbecillitate matronæ non deſiſtit ſpiritalis animæ ſerenitatem ſęculariũ verſutiarum flatibus turbidare, cui filij nec pòſt multò nepotis amiſſi duę pariter plagæ recentes,ad diuturni viduuij vulnus adduntur. Tentauimus inter vtrumque componere nos, maximè quibus in eos nouum ius profeſſio vetuſtúmque faciebant amicitiæ,aliqua cenſentes, ſuadẽtes quæpiam, plurima ſupplicantes. Quôdque miremini in omnem concordiæ ſtatum promptiùs à fœminea parte diſceſſum eſt.Et quanquàm ſe altiùs profututum filiæ paterna iactaret prærogatiua,nurui tamen magis placuit munificentiæ ſocrualis oblatio. Iurgium interim ſemiſopitum veſtris modò finibus infertur. Pacificate certantes, & pontificalis autoritate cenſuræ ſuſpectis ſibi partibus indicite gratiam, dicite veritatem.Sãcta enim Eutropia, ſiquid vadimonio meo creditis,victoriam computat,ſi vel poſt damna non litiget. Vnde & ſuſpicor vobis vnam pronuntiandam domum diſcordioſam,licèt inueniatis vtramque diſcordem. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ LEONTIO SALVTEM. EPIST. III.

ET ſi nullis hortatibus primordia noſtræ profeſſionis animatis, neque ſitim ignorantiæ hactenus ſæcularis, vllo ſupernæ rigatis imbre doctrinæ, non ego tamen tantum mei meminens non ſum,vt à meis præſumam partibus æquali officiorum lance certandum.Nam cum noſtra mediocritas ætate vitæ,tempore dignitatis,priuilegio loci,laude ſciẽtiæ,

dono conſcientiæ veſtræ facilè vincatur, nullum meremur,ſi par expectamus,alloquium.Igitur non incuſantes ſilĕtium veſtrum, ſed loquacitatem noſtram potius excuſare nitentes,commendamus apicum portitorem:Cuius ſi peregrinationem prompto fauore foueatis,grandis actionibus illius portus ſecuritatis aperitur. Negocium huic teſtamentariũ eſt,latent eum propriarum merita chartarum. Togatorum illic perorantum peritiam conſulere perrexit, pro victoria computaturus ſi ſe intellexerit iure ſuperari, modò ne ſibi ſuiſq; deſidiæ vitio perperam cauiſſe culpetur.Hunc eatenus commendare præſumo, vt ſi eum inſtruere dignanter aduocatio conſulta faſtidit, autoritas coronæ tuæ diſſimulantibus ſtudeat excudere reſpõſi celeritatem. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ LVPO SALVTEM. EPIST. IIII.

PRæter officium quod incomparabiliter eminẽti apoſtolatui tuo ſine fine debetur, etſi abſque intermiſſione ſoluatur, commendo ſupplicum baiulorum pro noua neceſſitate vetuſtam neceſſitudinem:qui in Aruernam regionem longum iter (his quippe temporibus) emenſi,caſſo labore venerunt. Nanque vnam fœminam de affectibus ſuis, quam fortè Vargorum (hoc enim nomine indigenas latrunculos nuncupant) ſuperuentus abſtraxerat,iſtò deductam ante aliquot annos, iſticque diſtractam, cùm non falſo indicio comperiſſent, certis quidem ſignis,ſed non recentibus inquiſiuêre veſtigijs : atque obiter hæc eadem laborioſa priuſquam ij adeſſent,in negociatoris noſtri domo,dominióque palam ſanè venundata defungitur,quodam Prudente (hoc viro nomen, quem nunc Tricaſſibus degere

ſama diuulgat)ignotorum nobis hominum collaudante cõtractum,cuius ſubſcriptio intra formulam nundinarum,tanquam idonei aſtipulatoris, oſtẽditur. Autoritas perſonæ, opportunitas præſentiæ tuæ, inter coram poſitos facile valebit, ſi dignabitur, ſeriem totius indagare violentiæ. Quæ,quod grauius eſt,eò facinoris acceſſit (quantum portitorum datur noſſe memoratu) vt etiã in illo latrocinio quendam de numero viantum cõſtet extinctũ. Sed quia iudicij veſtri medicinã expetũt,ciuilitatẽmque, qui negociũ criminale parturiunt, veſtrarũ(ſi bene metior)partium, pariter & morum eſt,aliqua indemni compoſitione iſtorum dolori, illorũ periculo ſubuenire,& quodam ſalubris ſententiæ temperamẽto hanc partem minùs afflictam,illam minùs ream, & vtranque plus facere ſecuram:ne iurgij ſtatus(vt ſeſe fert temporis locíque ciuilitas) talem diſcedat ad terminum, quale cœpit habere principium. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa. Vale.

Sidonivs Domino Papae Theoplasto salvtem. Epist. V.

Cauſam meam neſciens agit, qui à me ad vos literas portat. Nam dum votiui mihi ſit gerulus opportunius officij,beneficiũ pręſtat, quod ſe arbitratur accipere, ſicuti nũc venerabilis Donidius dignus inter ſpectatiſſimos quoſque numerari, cuius clientem puerósque cõmendo,profectos,ſeu in patroni neceſſitatẽ,ſeu in domini,laborẽ peregrinantiũ,qua poteſtis ope, humanitate, interceſſione tutamini: ac ſi in aliquo amicus ipſe per imperitiam nouitatémque publicę cõuerſationis videbitur minùs efficax, vos hoc potius aſpicite, quid abſentis cauſa, non quid præſentis perſona mereatur. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPAE EVTROPIO S. EPIST. VI.

POſtquam fœdifragam gẽtem redijſſe in ſuas ſedes comperi, neque quicquam viãtibus inſidiarũ parare, nefas credidi vlteriùs officiorum differre ſermonem, ne veſter affectus quandam vitio meo duceret, vt gladius impolitus, de curę raritate rubiginem. Vnde miſſo in hoc ſolum negocij gerulo literarum, quàm vobis ſit corpuſculi ſtatus in ſolido, quámve ex animi ſententia res agantur, ſolicitus inquiro: ſperans ne ſemel mihi amor veſter indultus, aut interiecti itineris lõgitudine, aut abſentię communis diuturnitate tenuetur, quia bonitas conditoris habitationem potiùs hominum, quàm charitatẽ finalibus claudit anguſtijs. Reſtat vt veſtra beatitudo compunctorij ſalubritate ſermonis, auidam noſtræ ignorantię paſcat eſuriẽ. Eſt enim tibi nimis vſui, vt exhortationibus tuis interioris hominis maciem ſæpenumerò myſticus adeps & ſpiritalis aruina diſtendat. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPAE FONTELO SALVTEM. EPIST. VII.

SI aliquid ad inchoandem gratiam compẽdij poſteris tribuit neceſſitudo pręmiſſa ſeniorum, ego quoq; ad apoſtolatus tui notitiam pleniorẽ cũ prærogatiua domeſticæ familiaritatis accedo. Nã ſic te familię meę validiſſimũ in Chriſto ſemper patronũ fuiſſe reminiſcor, vt amicitias tuas non tam expetẽdas mihi, quàm repetendas putẽ. Ijs adijcitur, quod indigniſſimo mihi impoſitum ſacerdotalis nomen officij confugere me ad precum veſtrarum præſidia compellit: vt adhuc vlceroſæ conſcientiæ ni-

mis hiulca vulnera veſtro ſaltem cicatricentur oratu. Quapropter me meóſque commēdans, & excuſans literas ſeriores, granditer obſecro, vt interceſſione conſueta, cuius viribus immane polletis, clericalis tyrocinij in nobis reptantia rudimenta tueamini: vt ſi quid dignabitur de morum prauitate noſtrorum immutabilis Dei mutare clementia, totum id ſuffragiorum veſtrorum patrocinio debeamus. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa. Vale.

Sidonivs Domino Papae Graeco s. epist. viii.

APicum oblator pauperem vitam ſola mercãdi actione ſuſtentat: non illi eſt opificium quęſtui, militia commodo, cultura compendio: hoc ipſum quod mercenarijs proſecutionibus & locatitia fatigatione cognoſcitur. Fama quidem ſua, ſed facultas creſcit aliena: ſed tamē quoniam illi fides magna eſt (etſi parua ſubſtantia) quotiens cum pecunijs quorumpiam caſapli recentis nundinas adit, creditoribus bene credulis ſola deponit morum experimēta pro pignore. Inter dictandum mihi iſta ſuggeſta ſunt, nec ob hoc dubito audita fidēter aſſerere: quia non parum mihi intimos agunt, quibus & ipſe ſatis intimus. Huius igitur teneram frontem, dura rudimenta commendo: & quia nomen eiuſdem, Lectorum nuper albus accepit, agnoſcètis profecturo ciui me epiſtolam, clerico debuiſſe formatā: quem propediem non iniuria reor mercatorem ſplendidum fore, ſi hinc ad veſtra obſequia feſtinans frigoribus fontium ciuicorum ſæpe fontem mercatoris anteferat. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE LVPO S. EPIST. IX.

VIR iam honeſtus Gallus, quia iuſſus ad cõiugem redire non diſtulit, literarum mearum obſequium: veſtrarum reportat effectum. Cui cùm pagina, quam miſeratis, reſeraretur, actutum compũctus ingemuit: deſtinatãq; non ad me epiſtolam, ſed in ſe ſententiã iudicauit. Itaque cõfeſtim iter in patriam ſpopondit, adornauit, arripuit. Quem nos propter hanc ipſam pœnitudinis celeritatem, non increpatiuè, ſed conſolatoriè potiùs compellare curauimus: quia vicinaretur innocentiæ feſtinata correctio. Neque enim quiſquam etiam ſibi bene conſcius plus facere præſumpſit (ſi quis tamen veſtræ correptionis orbitam non reliquit) quippe cùm ea ipſa, quæ legimus parcentis verba cenſuræ, maximæ emendationis incitamenta ſint. Nam quid poteſt eſſe caſtigationis huiuſce tenore prétioſius, in qua fortè peccato animus æger, reperit intrinſecus remedium, cùm non valeret extrinſecus inuenire conuitium? Quod ſupereſt, obſecramus, vt crebra oratione, per quam vitijs omnibus immane dominamini, nos quoque ſicut Euangelicos Magos remeaſſe manifeſtùm eſt, vel iam nunc per aliam viam morum in beatorum patriam redire faciatis. Penè omiſeram, quod prætereundum minimè fuit: Agite gratias Innocentio ſpectabili viro, qui vt præceperatis, gnauiter morem geſſit iniunctis. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ CENSORIO S. EPIST. X.

GErulum literarum Leuitici ordinis honeſtat officium. Hic cùm familia ſua deprædationis Gothicę turbinem vitans, in territorium veſtrum de-

latus eſt,ipſo (vt ſic dixerim) pondere fugę:vbi in re Eccleſiæ cui ſanctitas tua præſidet, paruam ſementem ſemicōfecto ceſpiti aduena ieiunus iniecit: cuius ex ſolido colligendæ fieri ſibi copiam exorat. Quem ſi domeſticis fidei deputata humanitate foueatis,id eſt,vt debitum glebæ canonem non petatis, tantum lucelli præſtitum ſibi computat (peregrini hominis vt cenſus, ſic animus anguſtus) ac ſi in patrio ſolo ruſticaretur.Huic ſi legitimā, vt mos eſt,ſolutionem perexiguæ ſegetis indulgeas,tanquā opiparè viaticatus, cum gratiarum actione remeabit. per quem ſi me ſtylo ſolitæ dignationis impartias,mihi fraternitatique iſtic ſitę pagina tua veluti polo lapſa reputabitur.Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ ELEVTHERIO SVO S. EPIST. XI.

IVdæum præſens charta commendat, non quòd mihi placeat error,per quem pereūt inuoluti,ſed quia neminem ipſorum nos decet ex aſſe damnabilem pronuntiare,dum viuit. In ſpe enim adhuc abſolutionis eſt,cui ſuppetit poſſe conuerti. Quæ ſit verò negocij ſui ſeries, ipſe rectiùs præſentanea coram narratione patefaciet. Nam prudentiæ ſatis obuiat, epiſtolari formulæ debitam concinnitatem pluriſario ſermone porrigere.Sanè quia ſecundùm vel negocia,vel iudicia terrena ſolent huiuſcemodi homines honeſtas habere cauſas, tu quoque potes huius laborioſi, etſi impugnas perfidiam, propugnare perſonam. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ PATIENTI S. EPIST. XII.

ALiquis aliquem: ego illum præcipuè puto ſuo viuere bono,qui viuit alieno: quique fidelium calamitates, indigētiámque miſeratus facit in terris opera cœlorum.Quorſum iſta hæc inquis?Te ſententia quàmmaximè, Papa beatiſſime petit,cui non ſufficit illis tantùm neceſſitatibus opem ferre, quas noueris, quíque vſque in extimos terminos Galliarum charitatis indage porrecta,priùs ſoles indigentũ reſpicere cauſas,quàm inſpicere perſonas. Nullius obeſt tenuitati debilitatíque,ſi te expetere non poſſit. Nam præuenis manibus illum qui nõ valuerit ad te pedibus peruenire. Tranſit in alienas prouincias vigilantia tua, & in hoc curæ tuæ latitudo diffunditur, vt longè poſitorum conſoletur anguſtias: & hinc fuit, vt quia crebrò te non minùs abſentum verecundia, quàm præſentum querimonia mouet, ſæpe terſeris eorum lacrymas, quorum oculos non vidiſti. Omitto illa quæ cottidie propter defectionem ciuium pauperatorum, irrequietis toleras excubijs, precibus, expenſis. Omitto te tali ſemper agere temperamento, ſic ſemper humanum, ſic abſtemium iudicari: vt conſtet indeſinenter regem præſentem prandia tua, reginam laudare ieiunia. Omitto te tanto cultu Eccleſiam tibi creditam conuenuſtare, vt dubitet inſpector meliùs ne noua opera conſurgant,an vetuſta reparentur.Omitto per te plurimis locis baſilicarum fundamenta conſurgere, ornamenta duplicari.Cumque multa in ſtatu fidei tuis diſpoſitionibus augeātur, ſolùm hæreticorum numerum minui,téque quodam venatu apoſtolico, feras Photinianorum mētes ſpiritalium prædicationũ caſſibus

implicare, atque à tuo barbaros iam ſequaces quotiens conuincuntur verbo, non exire veſtigio, donec eos à profũdo gurgite erroris feliciſſimus animarum piſcator extraxeris, & horum aliqua tamen cum reliquis forſan communicanda collegis. Illud autem deberi tibi quodam, vt iuriſconſulti dicunt præcipui titulo, nec tuus poterit ire pudor inficias, quòd poſt Gothicam depopulationẽ, poſt ſegetes incendio abſumptas, peculiari ſumptu inopię communi per deſolatas Gallias gratuita frumenta miſiſti, cùm tabeſcentibus fame populis nimium contuliſſes, ſi commercio fuiſſet ſpecies iſta non munere. Vidimus anguſtas tuis frugibus vias, vidimus per Araris & Rhodani ripas, non vnum quod vnus impleueras, horreum. Fabularum cedant figmenta gẽtilium, & ille quaſi in cœlũ relatus pro reperta ſpicarum nouitate Triptolemus, quem Græcia ſua cęmentarijs, pictoribus, ſignificibúſque illuſtris, ſacrauit templis, formauit ſtatuis, effigiauit imaginibus. Illum dubia fama conciliat per rudes adhuc, & Dodonigenas populos duabus vagum nauibus, quibus poëtæ deinceps formam draconum deputauerint ignotam contuliſſe ſementem. Tu, vt de mediterranea taceam largitate, victum ciuitatibus Tyrrheni maris erogaturus, granarijs tuis duo potiùs flumina quàm duo nauigia compleſti. Sed ſi fortè Achaicis Eleuſinæ ſuperſtitionis exemplis, tanquam minus idoneis, religioſus laudatus offenditur, ſepoſita myſtici intellectus reuerentia, venerabilis patriarchæ Ioſeph hiſtorialem diligentiam comparemus, qui contra ſterilitatem ſeptem vberes annos inſecuturam, facilè prouidit remedium quod præuidit. Secundum tamen moralem ſententiam nihil iudicio meo minor eſt, qui in ſuperueniente ſimili

neceſſitate nō diuinat & ſubuenit. Quapropter etſi ad integrum conijcere non poſſum, quantas tibi gratias Arelatenſes, Reienſes, Aueniocus, Arauſionenſis quoque & Albenſis, Valentinæque, necnon & Tricaſtinæ vrbis poſſeſſor exoluat, quia difficile eſt eorum ex aſſe vota metiri, quibus noueris alimoniam ſine aſſe collatam. Aruerni tamen oppidi ego nomine, vberes perquàm gratias ago, cui vt ſuccurrere meditarère, non te communio prouinciæ, non proximitas ciuitatis, non opportunitas fluuij, non oblatio pretij adduxit. Itaque ingentes per me referunt grates, quibus obtigit per panis tui abundantiam, ad ſui ſufficientiam peruenire. Igitur ſi mandati officij munia ſatis videor impleſſe, ex legato nuntius ero. Ilicet ſcias volo, per omnem fertur Aquitaniam gloria tua: amaris, laudaris, deſideraris, excoleris, omnium pectoribus, omnium votis. Inter hæc temporum mala, bonus ſacerdos, bonus pater, bonus annus es, quibus operæpretium fuit, fieri famem ſuam periculo, ſi aliter eſſe non poterat tua largitas experimento. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM

LIBER VII.

SIDONIVS DOMINO PAPAE MAMERCO S. EPIST. I.

RVMOR eſt Gothos in Romanum ſolum caſtra mouiſſe. Huic ſemper irruptioni nos miſeri Aruerni ianua ſumus. Nãque odijs inimicorum hinc peculiaria fomenta ſubminiſtramus, quia quod necdum terminos ſuos ab Oceano in Rhodanum Ligeris a luco limitauerunt, ſolam (ſub ope Chriſti) moram de noſtro tãtum obice patiuntur. Circumiectarum verò ſpatia tractúmque regionum iam pridem regni minacis importuna deuorauit impreſſio: ſed animoſitati noſtræ tam temerariæ tamque periculoſę non nos aut ambuſtam murorum faciem, aut putrem ſudium cratem, aut propugnacula vigilum tri-

ta pectoribus confidimus opitulatura: ſolo tamen inuectarum te autore rogationum palpamur auxilio, quibus inchoandis inſtituendíſque populus Aruernus, etſi non effectu pari, affectu certè non impari cœpit initiari, & ob hoc circumfuſis necdum dat terga terroribus. Non enim latet noſtram ſciſcitationem, primis temporibus harumſce ſupplicationum inſtitutarum, ciuitas cœlitus tibi credita, per cuiuſmodi prodigiorum terriculamenta vacuabatur. Nam modò ſcenæ mœnium publicorum crebris terræ motibus concutiebantur: nunc ignes ſæpe flammati caducas culminum criſtas ſuperiecto fauillarum monte tumulabant: nunc ſtupenda foro cubilia collocabat audacium pauenda manſuetudo ceruorum: cùm tu inter iſta diſceſſu primorum populariúmque ſtatu vrbis exinanito, ad noua celer veterum Niniuitarum exempla decurriſti, ne diuinæ admonitioni tua quoque deſperatio conuiciaretur, & verè iam de Deo tu minimè poteras abſque peccato poſt virtutum experimenra diffidere. Nam cum vice quadam ciuitas conflagrare cœpiſſet, fides tua in illo ardore plus caluit: & cùm in conſpectu pauidæ plebis, obiectu ſolo tui corporis ignis recuſſus in tergum fugitiuis flexibus ſinuaretur, miraculo terribili, nouo, inuſitato, affuit flãmæ cedere per reuerẽtiam, cui ſentire defuit per naturam. Primùm igitur & his paucis noſtri ordinis viris indicis ieiunia, interdicis flagitia, ſuppliciaprędicis, remedia promittis, exponis omnibus nec pœnam lõginquã eſſe, nec veniam; doces denũtiatæ ſolitudinis minas orationũ frequentiâ eſſe amoliẽdas: mones aſſiduitatẽ furentis incendij, aqua potiùs oculorum quàm fluminum poſſe reſtingui: mones minacẽ terrę motuum cõflictationẽ fidei ſtabilitate firmandũ, cuius

confeſtim ſequax humilis turba conſilij, maioribus quoque ſuis fuit incitamento, quos cùm nō piguiſſet fugere,redire non puduit. Qua deuotione placatus inſpector pectorum Deus, fecit eſſe obſecrationē veſtrā vobis ſaluti,cæteris imitationi,vtriſque præſidio. Denique illic deinceps non fuêre vel dāna calamitati,vel oſtēta formidini.Quę omnia ſciēs populus iſte Viennenſibus tuis & accidiſſe priùs,& nō acceſſiſſe poſteriùs, veſtigia tam ſacroſanctæ informationis amplectitur ſedulò,petēs vt conſciētiæ tuę beatitudo mittat orationū ſuarum ſuffragia,quibus exempla tranſmiſit.Et quia tibi ſoli conceſſa eſt poſt auorum memoriam,vel confeſſorem Ambroſium duorum martyrum repertorem, in parte orbis occidui, martyris Ferreoli ſolida tranſlatio, adiecto noſtri capite Iuliani, quòd iſtinc turbulento quondam perſecutori,manus retulit cruenta carnificis: non iniurium eſt quod pro compenſatione depoſcimus:vt nobis inde veniat pars patrocinij, quia vobis hinc redijt pars patroni. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE GRAECO SALVTEM. EPIST. II.

ONeras,conſummatiſſime pontificum, verecundiam meam multifaria laude cumulando,ſi quid ſtylo ruſticante perarauero,atque vtinam reatu careat, quòd apicum primore congreſſu quanquam circunſcriptus, veritati reſultantia tamen & diuerſa connexui.Ignorātiæ ſiquidem meæ callidus viator impoſuit. Nam dū ſolùm mercatoris prætendit officium,literas meas ad formatæ vicem, ſcilicet vt Lector, elicuit, ſed quas aliquam gratiarum actionem continere decuiſſet. Nanque

(vt

(vt poſt comperi) plus Maſſilienſium benignitate profectus eſt quàm ſtatus ſui, ſeu per cēſum, ſeu per familiam forma pateretur: quæ tamen vt geſta ſunt, ſi quiſpiam dignus relator euolueret, fierent iocunda memoratu. Sed quoniam iubetis ipſe, vt aliquid vobis à me lætum copioſúmque pagina ferat: date veniam ſi hāc ipſam tabellarij noſtri hoſpitalitatem comicis ſalibus comparandam ſalua veſtrarum aurium ſeueritate perſtringamus, ne ſecundo inſinuatum non nunc primum noſſe videamur: Simul etſi moris eſt regularum, vt ex materia omni vſurpentur principia dicendi, cur hic quoque quodcunque mihi ſermocinaturo materia longiùs quęratur expetatúrque, niſi vt ſermoni noſtro ſit ipſe pro cauſa, cui noſter ſermo erit pro ſarcina? Aruerni huic patria, parentes natalibus non ſuperbis, ſed abſolutis, & ſicut nihil illuſtre iactantes, ita nihil ſeruile metuentes, contenti cenſu modico, ſed eodē vel ſufficiente vel libero: militia illis in clericali potiùs quàm in palatino decurſa comitatu, Pater iſtius grāditer frugi, & liberis parum liberalis: quíque per nimiam parcimoniam iuueni filio plus prodeſſe quàm placere maluerit: Quo relicto tunc puer iſte vos petiit nimis expeditus, quòd erat maximum conatibus primis impedimentum: nihil eſt enim viatico leui grauius. Attamen primus illi in veſtra mœnia ſatis ſecundus introitus. Sancti Euſtachij (qui vobis deceſſit) actutum dicto factóque gemina benedictio eſt hoſpitium breui quæſitū, iam Euſtachij cura facilè inuentum celeriter aditum, ciuiliter locatum. Iam primùm crebro accurſu excolere vicinos, idétidem ab iis ipſe haud aſpernanter reſalutari. Agere cū ſingulis, provt ætatis ratio permitteret grandęuos obſequiis, æquæuos officiis obligare pudicitiam, præ

cęteris ſobrietatémque ſectari,quod tam laudãdum in iuuentute, quàm rarum. Summatibus deinceps & tunc comiti ciuitatis nõ minùs opportunis quàm frequentibus excubiis agnoſci,innoteſcere,familiareſcere; ſicque eius indies ſedulitas maiorum ſodalitatibus promoueri: fouere boni quique certatim, votis omnes,plurimi conſilijs,priuati donis, cuncti beneficijs adiuuare:pérque hæc ſpes opeſque iſtius raptim ſaltuatímque cumulari. Fortè accidit, vt diuerſorio cui ipſe ſucceſſerat, quædam fœmina non minùs cenſu quàm moribus idonea,vicinaretur:cuius filia infantiæ iam temporibus emerſis necdum tamen nubilibus annis appropinquabat. Huic Hichaldus(ſiquidem ea ætas infantulæ, vt adhuc decenter) nunc quædam friuola, nunc ludo apta virgineo ſcruta donabat:quibus iſti parum grandibus cauſis plurimum virgunculæ animus copulabatur. Anni obiter thalamo pares quid morer multis? adoleſcens ſolus,tenuis,peregrinus,filiusfamilias, & è patria patre non ſolùm non volẽte, verùm etiam ignorante diſcedens,puellam non inferiorem natalibus, facultatibus ſuperiorẽ, medio epiſcopo,quia Lector,ſolatio comitis,quia cliens,ſocru non inſpiciente ſubſtantiam, ſponſa non diſpiciente perſonam, vxorem petit, impetrat, ducit, conſcribuntur tabulæ nuptiales: & ſi qua iſtic municipioli noſtri ſuburbanitas, matrimonialibus illic inſerta documentis,mimica largitate, recitatur. Peracta circunſcriptione legitima,& fraude ſolenni,leuat diuitem coniugem pauper adamatus, & diligenter quæ ad ſocerum pertinuerant rimatis conuaſatiſque, non paruo etiam corollario facilitatẽ credulitatémque munificentiæ ſocrualis emungens, receptui in patriam cecinit præſtigiator inuictus. Quo profectò

mater puellæ pro hyperbolicis inſtrumentis cœpit actionem repetundarum velle proponere, & tunc demum de mancipiorũ ſponſalitię donationis paucitate mœrere, quãdo iam de nepotum numeroſitate gaudebat. Ad hanc placandam noſter Hippolitus perrexerat, cùm literas meas priùs obtulit. Habetis hiſtoriam iuuenis eximij, fabulam militiæ vel Atticæ parem. Simul & ignoſcite præter æquum epiſtolarem formulam porrigenti, quam ob hoc ſtylo morante produxit: vt non tanquam ignotum reciperetis, quem ciuem beneficijs reddidiſtis. Pariter & natura comparatum eſt, vt quibus impendimus ſtudium, præſtemus affectum. Vos verò Euſtachiũ põtificem tunc ex aſſe digno hærede deceſſiſſe mõſtrabitis, ſi vt propinquis teſtamenti, ſic clientibus patrocinij legata ſoluatis. Ecce parui, & obedientis officium garrulitate compleui, licèt qui indocto negotium prolixitatis iniungit, ægrè ferre nõ debeat, ſi non tam eloquẽtes epiſtolas recipit, quàm loquaces. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE MIGECIO S. EPIST. III.

DIv multúmque deliberaui, quãquam mihi animo affectus ſtudióque parendi ſolicitaretur, an deſtinarem (ſicuti iniungis) conteſtatiunculas quas ipſe dictaui: vicit ad vltimum ſententia, quę tibi obſequendũ definiebat. Igitur petita tranſmiſi, & quid modo dicemus? grandíſ-ne hæc obedientia? puto grãdis eſt: grandior impudẽtia tamẽ. hac enim frõte poſſemus, fluminibus aquas, ſyluis ligna trãſmittere. hac enim temeritate Apellẽ peniculo, cœlo Phidiã, malleo Polycletum muneraremur. Dabis ergo

veniam præſumptioni, Papa ſancte, facunde, venerabilis, quæ doctiſſimo examini tuo naturali garrulitate deblaterat. Habet conſuetudo noſtra pro ritu, vt etſi pauca edit, multa conſcribat: veluti eſt canibus innatum, vt etſi non latrant, tamen hirriant. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE FONTELO SALVTEM. EPIST. IIII.

INſinuare quoſcunque iam paueo, quia commendatis nos damus verba, vos munera: tanquam nō principalitas ſit cenſenda beneficij, quòd à me peccatore digreſſis ſanctæ communionis portio patet. Teſtis horum eſt Vindicius noſter, qui ſegniùs domum pro munificentiæ veſtræ faſce remeauit, quoquò loci eſt conſtanter affirmans, cum ſitis opinione magni, gradu maximi, non tamen eſſe vos ampliùs dignitate, quàm dignatione laudandos. Prædicat melleas, ſanctas & floridas, quæ procedunt de temperata communione blanditias: nec tamen ex hoc quicquam pontificali deperire perſonæ, quòd ſacerdotij faſtigium non frangitis comitate, ſed flectitis. Quibus agnitis ſic inardeſco, vt cùm me ſim feliciſſimum iudicaturus, cùm mihi coram poſito ſub diuina ope contigerit tam ſecurum de Deo ſuo pectus, licèt pręſumptuoſis, arctis tamen, fouere cōplexibus. Accipite cōfitentem: ſuſpicio quidem nimis ſeueros, & imbecillitatis meæ conſcius æquanimiter fero aſperos mihi: ſed (quod fatendum eſt) hiſce moribus faciliùs humilitate ſubmittimur, quàm familiaritate ſociamur. In ſumma, viderit qua conſcientiæ dote turgeſcat, qui ſe ambientibus rigidum reddit: ego tamen morum illius æmulator eſſe prælegerim, qui etiam longè poſitorum incitare in ſe affectat affectum. Illud quoque mihi inter maxima

granditer cordi eſt, quòd apoſtolatus veſtri patrocinium copioſum veriſſimis dominis animæ meæ Simplicio, & Apollinari interna interceſſione conferre vos comperi. Si verum eſt, rogo vt non habeat veſtra charitas finem: Si falſum eſt, peto vt non differat habere principium. Pręterea cōmendo gerulum literarum, cui iſtic, id eſt, in Vaſionenſi oppido quiddam neceſſitatis exortum ſanari veſtræ autoritatis reuerentiæ pondere poteſt. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE AGROETIO S. EPIST. V.

BIturicas decreto ciuium petitus adueni, cauſa fuit euocationis titubans Eccleſiæ ſtatus: quæ nuper ſummo viduata pontifice, vtriuſque profeſſionis ordinibus ambiendi ſacerdotij quoddam claſſicum cecinit: fremit populus per ſtudia diuiſus: pauci alteros, multi ſeſe non offerunt ſolùm, ſed inferunt. Si aliquid pro virili portione ſecũdùm Deum conſulas, veritati omnia occurrunt leuia, varia, fucata. & quid dicam? Sola eſt illic ſimplex impudentia. Et niſi me immeritò queri iudicaretis, dicere auderem tam præcipitis animi eſſe pleroſque, tamque periculoſi, vt ſacroſanctam ſedem, dignitatémque affectare, pretio oblato non reformidẽt: & rem iam dudum in nũdinam mitti auctionémque potuiſſe, ſi quàm paratus inuenitur emptor, vẽditor tam deſperatus inueniretur. Proinde quæſo vt officij mei nouitatem, pudorem, neceſſitatẽ, ſpectatiſſimi aduentus tui ornes contubernio, tuteris auxilio. Nec te (quanquã Senoniæ caput es) inter hęc dubia ſubtraxeris intentionibus medendis Aquitanorum: quia minimũ refert, quòd nobis eſt in habitatione diuiſa prouincia, quando in religione cauſa coniun-

gitur. Iis accedit, quòd de vrbibus Aquitanicæ primę ſolùm oppidum Aruernum Romanis reliquum partibus bella fecerit. Quapropter in conſtituendo præfatæ ciuitatis antiſtite, prouincialium collegarũ deficimur numero: niſi metropolitanorum reficiamur aſſenſu. De cætero quod ad honoris veſtri ſpectat prærogatiuam, nullus à me hactenus nominatus, nullus adhibitus, nullus electus eſt; omnia cenſuræ tuæ ſalua, illibata, ſolida ſeruantur. Tantùm hoc meum duco, veſtras inuitare perſonas, expectare voluntates, laudare ſententias. Et cùm in locum ſtatúmque pontificis quiſque ſufficitur, vt à vobis præceptum, à me procedat obſequium. Sed ſi (quod tamen arbitror minimè fore) precibus meis apud vos maleſuadus obſtiterit interpres, poteritis præſentiã veſtram potiùs excuſare quàm culpam; ſicut è diuerſo, ſi venitis, oſtenditis, quia terminus potuerit poni veſtræ quidem regioni, ſed non potuerit charitati. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ BASILIO SALVTEM. EPIST. VI.

SVnt nobis, munere Dei, nouo noſtrorum tẽporum exemplo, amicitiarum vetera iura, diúque eſt quòd inuicem diligimus ex æquo. Porrò autem quod ad communem conſcientiam pertinet, tu patronus, quanquam hoc ipſum præſumptuosè arrogantérque loquar. Namque iniquitas mea tanta eſt, vt mederi de lapſuum eius aſſiduitate vix etiam tuæ ſupplicationis efficacia queat. Igitur quia mihi es tam patrocinio, quàm dilectione bis dominus, pariter & quod memini probè quo polleas igne ſenſuum, fonte verborum, qui viderim Modaharium

ciuem Gothum Arrianæ hæreſeos iacula vibrantem, quo tu ſpiritalium teſtimoniorum mucrone confoderis, ſeruata tam cæterorum reuerentia, quàm pace pontificum: non iniuria tibi defleo, qualiter eccleſiaſticas caulas iſtius aëris lupus, qui peccatis pereuntium ſaginatur animarum, clandeſtino morſu necdum intellecti dentis arrodat. Namque hoſtis antiquus quo faciliùs inſultet balatibus ouiũ deſtitutarum, priùs dormitantum incipit ceruicibus imminere paſtorum. Neque ego ita mei meminens non ſum, vt nequaquam me hunc eſſe reminiſcar, quem longis adhuc abluenda fletibus cõſcientia premat: cuius ſtercora tamen (ſub ope Chriſti) quandoque myſticis orationum tuarum raſtris eruderabuntur. Sed quoniam ſupereminet priuati reatus verecundiam publica ſalus, non verebor, etſi carpat zelum in me fidei, ſiniſter interpres, ſub vanitatis inuidia cauſam prodere veritatis. Euarix rex Gothorum, quod limitem regni ſui rupto diſſolutóque fœdere antiquo, vel tutatur armorum iure, vel promouet: nec nobis peccatoribus hîc accuſare, nec vobis ſanctis hîc diſcutere permiſſum eſt. Quin potiùs ſi requiras, ordinis res eſt, & vt diues hîc purpura byſſóque veletur, & Lazarus hîc vlceribus & paupertate feriatur. Ordinis res eſt, vt (dum in hac allegorica verſamur) Ægypto, Pharao incedat cum diademate, Iſraëlita cum cophino. Ordinis res eſt, vt dum in hac figuratę Babylonis fornace decoquimur, nos cum Ieremia ſpiritualem Ieruſalem ſuſpirioſis plangamus vlulatibus: & Aſſur faſtu regio tonans ſanctorum ſancta proculcet, quibus præſentum ego futurarũque beatitudinum viciſſitudinibus inſpectis, communia patientiùs incommoda fero. Primum, quòd

mihi quæ merear introſpicienti, quæcunque aduerſa prouenerint leuiora reputabũtur. dein quòd certum ſcio, maximum eſſe remedium interioris hominis, ſi in hac area mundi varijs paſſionum flagellis trituretur exterior. Sed, quod fatendum eſt, præfatum regem Gothorum, quanquam ſit ob virium merita terribilis, nõ tam Romanis mœnibus quàm legibus Chriſtianis inſidiaturum paueſco; tantum (vt ferunt) ori, tantum pectori ſuo, catholici mẽtio nominis acer, vt ambigas ampliùs ne ſuæ gentis an ſuæ ſectæ teneat principatum. Ad hoc, armis potẽs, acer animis, alacer annis, hunc ſolum patitur errorẽ quod putat ſibi tractatuum conſiliorúmque ſucceſſum tribui pro religione legitima, quem potiùs aſſequitur pro felicitate terrena. Propter quod diſcite citò catholici ſtatus valetudinem occultam, vt apertem feſtinetis adhibere medicinam. Burdegala, Petrogorij, Ruteni, Lemouices, Gabalitani, Heluſani, Vaſates, Conuenę, Auſcenſes, multóque iam maior numerus ciuitatum (ſummis ſacerdotibus ipſorum morte truncatis, nec vllis deinceps epiſcopis in defunctorum officia ſuffectis, per quos vtique minorum ordinum miniſteria ſubrogabantur) latũ ſpiritualis ruinæ limitem traxit, quam ferè conſtat ſic per ſingulos dies morientum patrum proficere defectu, vt non ſolùm quoſlibet hæreticos præſentum; verùm etiam hæreſiarchas priorum temporũ potuerit inflectere: ita populos exceſſu pontificum orbatos, triſtis interciſæ fidei deſperatio premit, nulla in deſolatis cura dioceſibus parrochiiſque. Videas in Eccleſiis aut putres culminum lapſus, aut valuarum cardinibus auulſis, baſilicarũ aditus hiſpidorum vepriũ fruticibus obſtructos. Ipſa, proh dolor! videas armenta, non modò ſemipatentibus

iacere veſtibulis,ſed etiam herboſa viridantium altariũ latera depaſci. Sed iam nec per ruſticas ſolùm ſolitudo parrochias,ipſa inſuper vrbanarum Eccleſiarum conuenticula rareſcũt. Quid enim fidelibus ſolatij ſupereſt, quando clericalis non modò diſciplina, verumetiam memoria perit? Equidem cùm clericus quiſque defungitur, ſi benedictione ſuccidua non accipiat dignitatis hęredem,in illa Eccleſia ſacerdotium moritur,non ſacerdos. Atque ita quid ſpei reſtare pronunties, vbi facit terminus hominis finem religionis? Altiùs inſpicite ſpiritualium membrorum damna: profectò intelligetis quanti ſubripiuntur epiſcopi, tantorum vobis populorum fidẽ periclitaturã. Taceo veſtros Crocũ Simpliciúmque collegas, quos cathedris ſibi traditis eliminatos, ſimilis exilij cruciat pœna diſſimilis. Nanque vnus ipſorum ſe dolet nõ videre quò redeat: alter ſe dolet videre quò non redit. Tu ſacratiſſimorum pontificum Leontij,Fauſti,Græci,vrbe,ordine,charitate medius inueniris: per vos mala fœderum currũt, per vos regni vtriuſque pacta conditionéſque portantur. Agite quatenus hæc ſit amicitia, concordia principalis,vt epiſcopali ordinatione permiſſa, populos Galliarum, quos limes Gothicæ ſortis incluſerit, teneamus ex fide, etſi non tenemus ex fœdere. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE GRAECO SALVTEM. EPIST. VII.

Ecce iterum Amantius nugigerulus noſter Maſſiliam ſuam repetit, aliquid, vt moris eſt, de manubiis ciuitatis domum reportaturus (ſi tamẽ cataplus arriſerit) per quem ilocalariter plura garrirem, ſi pariter vnus idémque valeret animus exercere

læta,& triſtia ſuſtinere.Siquidem noſtri hic nunc eſt infelicis anguli ſtatus,cuius(vt fama confirmat)melior fuit ſub bello quàm ſub pace conditio, facta eſt ſeruitus noſtra pretium ſecuritatis alienæ:Aruernorum,proh dolor!ſeruitus, qui (ſi priſca replicarentur) audebant ſe quondam fratres Latio dicere, & ſanguine ab Iliaco populos computare. Si recentia memorabuntur, ij ſunt qui viribus proprijs hoſtiũ publicorum arma remorati ſunt: Cui ſæpe populo Gothus non fuit clauſo intra mœnia formidini,cùm viciſſim ipſe fieret oppugnatoribus poſitis intra caſtra terrori. Ii ſunt qui ſibi aduerſus vicinorum aciẽ tam duces fuêre quàm milites. De quorum tamen ſorte certaminum ſi quid proſperum ceſſit, vos ſecunda ſolata ſunt: ſiquid contrarium, illos aduerſa fregerunt. Illi amore reipublicæ Seronatum barbaris prouincias propinantem, non timuêre legibus tradere, quem conuictum deinceps reſpublica vix præſumpſit occidere. Hóccine meruerunt inopia, flamma,ferrum,peſtilentia,pingues cædibus gladij, & macri ieiunijs præliatores? Propter huius tamen inclytæ pacis expectationem, auulſas muralibus rimis herbas in cibum traximus:crebrò per ignorantiam venenatis graminibus infecti, quæ indiſcretis folijs ſuccíſque viridantia,ſæpe manus fame concolor legit.Pro ijs tot tantíſque deuotionis experimẽtis noſtri(quantum audio) facta iactura eſt. Pudeat vos precamur huius fœderis, nec vtilis, nec decori. Per vos legationes meant.Vobis primùm pax,quãquam principe abſente, non ſolùm tractata reſeratur, verumetiam tractanda committitur. Veniabilis ſit,quæſumus,apud aures veſtras veritatis aſperitas, cuius conuitij inuidiam dolor eripit. Parum in cõmune conſulitis: & cùm in concilium conueniris,

non tam curæ publicis mederi periculis, quàm priuatis ſtudere fortunis, quod vtique ſæpe diúque facientes,iam non primi, comprouincialium cœpiſtis eſſe,ſed vltimi. At quouſque iſtæ poterunt durare præſtigię?Non enim diutius ipſi maiores noſtri hoc nomine gloriabuntur, qui minores incipiunt non habere.Quapropter vel conſilio, quo poteſtis, ſtatum concordię tam turpis incidite.Adhuc ſi neceſſe eſt obſideri,adhuç pugnare, adhuç eſurire delectat. Si verò tradimur qui non potuimus viribus obtineri, inueniſſe vos certum eſt quid barbarum ſuaderetis ignaui.Sed cur dolori nimio fręna laxamus? Quin potiùs ignoſcite afflictis, nec imputate mœrentibus. Namque alia regio tradita ſeruitium ſperat Aruerna ſupplicium.Sanè ſi medicari noſtris vltimis non valetis,ſaltem hoc efficite prece ſedula vt ſanguis viuat, quorum eſt moritura libertas, parate exulibus terram, capiendis redemptionem, viaticum peregrinaturis. Si murus noſter aperitur hoſtibus,non ſit clauſus veſter hoſpitibus.Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ EVPHRONIO SALVT. EPIST. VIII.

QVandoquidē me clericalis officij vincula ligāt, feliciſſimū mediocritatis meæ ſtatum pronūtiarem, ſi nobis haberentur quàm territoria vicina tàm mœnia. De minimis videlicet rebus coronā tuā maximíſque cōſulerem:fierétq; actionum mearum quaſi cuiuſpiam fluuij placidiſſimus curſus atque inoffenſus: ſic è tractatu tuo veluti è ſaluberrimo fonte manaret. Proculdubio tunc ille non eſſet aut ſpumoſus per iactantiam, aut turbidus per ſuperbiā, aut cœnoſus per conſcientiam, aut præceps per

iuuenturem. Quin potius in illo ſqualidũ (ſiquid ac purre ſorderet, totum id admixta conſilij tui vena dilueret. Sed quod huiuſcemodi votis ſpatia ſunt longa interpoſita, præpedimento, ſedulò precor vt conſulentem de ſcrupulo incurſæ ambiguitatis expedias: & quia Simplicium ſpectabilem virum epiſcopum ſibi flagitat populus Biturix ordinari, quid ſuper tanto debeam negotio facere, decernas. Huius es nanque vel erga me dignationis, vel erga reliquos autoritatis, vt ſi quid fieri voles (voles autem quicquid æquiſſimum eſt) non ſuadere tam debeas, quàm iubere: De quo tamen Simplicio ſcitote narrari plurima bona, atque ea quidem à plurimis bonis: Quę teſtimonia mihi prima frõte colloquij non ſatis grata, quia ſatis gratioſa iudicabantur. At poſtquam æmulos eius nihil vidi ampliùs quàm ſilere, atque eos maximè qui fidem fouent Arrianorum (neque quippiam nominato licet, necdum noſtræ profeſſionis illicitum opponi) animum aduerti exactiſſimum virum poſſe cenſeri, de quo quiuis malus loqui bonus tacere non poſſet. Sed cur ego iſta hæc ineptus adieci, tanquàm darem conſilium qui popoſci? Quin potiùs omnia ex veſtro nutu, arbitrio, literiſque diſponentur, ſacerdotibus, popularibus manifeſtabuntur. Neque enim ita deſipimus in totum, vt euocandum te primum (ſi venire poſſibile eſt) deinde ſi quid ſecus, certe conſulendum decerneremus, niſi in omnibus obſequuturi. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonivs Domino Papæ Perpetvo s. Epist. ix.

DEſiderio ſpiritualium lectionum (quarum tibi tam per authẽticos, quàm per diſputatores bibliotheca fidei catholicæ perfamiliaris eſt) etiam il-

la, quæ maximè tuarum ſcilicet aurium minimè digna ſunt occupare cenſuram, noſcere cupis. Siquidem iniungis vt orationem quam videor ad plebem Biturigis in Eccleſia ſermocinatus, tibi dirigã: cui non rethorica partitio, non oratoriæ minæ, non grammaticales figuræ congruentem decorem diſciplinámque ſuppeditauerunt. Neque illic (vt exactè perorantibus mos eſt) aut pondera hiſtorica, aut poëtica ſchemata, ſcintillásve controuerſialium clauſularum libuit aptari. Nam cùm me partium ſeditiones, ſtudia, varietates, in diuerſa raptarent, ſic dictandi mihi materiam ſuggerebat iniuria, quod tempus occupatio ſubtrahebat. Etenim tanta erat turba competitorum, vt cathedræ vnius numeroſiſſimos candidatos, nec duo recipere ſcamna potuiſſent. Omnes placebant ſibi, omnes omnibus diſplicebant. Neque enim valuiſſemus aliquid in commune conſulere, niſi iudicij ſui faciens plebs lenita iacturam, ſacerdotali ſe potius iudicio ſubdidiſſet, Preſbyterorum ſanè paucis angulatim fringultientibus, porrò autem palàm ne muſſitãtibus quidem, quia plerique non minùs ſuum quàm reliquos ordines pertimeſcebant. Igitur dum publicè totos ſinguli cauent, factum eſt, vt omnes non aſpernanter audirent, quod deinceps ambienter expeterent. Itaque paginam ſume ſubditis voluminibus adiunctã, quam duabus vigilijs vnius noctis æſtiuæ (Chriſto teſte) dictatam, plurimum vereor, ne ipſi ampliùs lectioni, quæ hoc de ſe probat, quàm mihi credas.

CONCIO.

REfert hiſtoria ſæcularis, dilectiſſimi, quendam philoſophorum diſcipulis aduenientibus priùs tacendi patientiam, quàm loquendi monſtraſſe doctrinam, & ſic incipientes quoſque inter diſputan-

tium conſectaneorum cathedras mutum ſuſtinuiſſe quinquennium , vt etiam celeriora quorumpiam ingenia non liceret antè laudari, quàm deceret agnoſci. Ita fiebat, vt eoſdem poſt longam taciturnitatem loquutos, quiſque audire cœperat, non taceret, quia donec ſciẽtiam natura combiberit, non maior eſt gloria dixiſſe quod noueris, quàm ſiluiſſe quod neſcias. At nunc mediocritatem meam manet longè diuerſa conditio, cui per ſuſpirioſas voragines, & flagitiorum volutabra gradienti, profeſſionis huiuſce pondus impactum eſt. Et priùs quàm vlli bonorum reddam diſcentis obſequium, cogor debere cæteris docentis officium. adijcitur huic impoſſibilitati pondus pudoris, quod mihi peculiariter paginę decretalis oblatu, pontificis eligendi mãdaſtis arbitrium, coram ſacroſancto & pontificatu maximo digniſſimo Papa: qui cum ſit ſuæ prouinciæ caput, ſit etiam mihi inſtitutione, facundia, priuilegio, tempore, ætate præſtantior: ego deque coramque Metropolitano verba facturus, & prouincialis, & iunior pariter, fero imperiti verecundiam, procacis inuidiam. Sed quoniam veſtro ſic libitum errori, vt ipſe prudentia carens, prudentem vobis, in cuiuſque perſonam bona multa concurrant, ſub ope Chriſti epiſcopum exquiram: vt noritis huiuſmodi aſſenſu multum me honoris, plus oneris excipere. Primore loco grandem publicę opinionis ſarcinam penditote, quod iniunxiſtis incipienti, conſummata iudicia: atque ab hoc rectum conſilij tramitem poſtulatis, in quo recolitis adhuc nuper erratum. Igitur quia vobis id fuit cordi, obſecro vt quales nos fide creditis, tales interceſſione faciatis, atq; dignemini humilitatem noſtram orationibus potiùs in cœlum ferre, quàm plauſibus. Primùm tamẽ

noſſe vos par eſt, in quas me obloquiorũ ſcyllas, & in quo linguarũ, ſed humanarũ latratus quorundã vos infamare conantum, turbo coniecerit. Eſt enim hęc quædã vis malis moribus, vt innocentiã multitudinis deuenuſtent ſcelera paucorum: cùm tamen è diuerſo bonorum raritas flagitia multorum nequeat excuſare virtutibus communicatis. Si quempiam nominauero monachorum quamuis illum, Paulis, Antonijs, Hilarionibus, Macharijs conferendum, ſectatæ anachoreſeos pręrogatiua comitetur, aures ilicò meas incondito tumultu circumſtrepitas ignobilium pumilionum murmur euerberat conquerentium: Hic qui nominatur, inquiunt, non epiſcopi, ſed potiùs abbatis complet officium: & intercedere magis pro animabus apud cœleſtem, quàm pro corporibus apud terrenum iudicem poteſt. Sed quis non exacerbaſcat cùm videat ſordidari virtutum ſinceritatem criminatione vitiorum? Si eligimus humilem, vocatur abiectus: Si proferimus: erectum, ſuperbire cenſetur: Si minùs inſtitutum, propter imperitiam creditur irridendus: Si aliquatenus doctum, propter ſcientiam clamatur inflatus: Si ſeuerum, tanquam crudelis horretur: Si indulgentem, facilitate culpatur: Si ſimplicem, deſpicitur vt brutus: Si acrem, vitatur vt callidus: Si diligentem, ſuperſtitioſus decernitur: Si remiſſum, negligẽs iudicatur: Si ſolertem, cupidus: Si quietúm, pronũtiatur ignauus: Si abſtemium producimus, auarus accipitur: Si eũ qui prãdẽdo paſcat, edacitatis impetitur. Si eum qui paſcẽdo ieiunet, vanitatis arguitur. Libertatẽ pro improbitate condemnant: Verecũdiã pro ruſticitate faſtidiunt: Rigidos ab auſteritate non habent charos: Blandi apud eos communione vileſcunt. Ac ſi vtrolibet genere viuatur

ſemper hîc tamen bonarũ partium mores pũgentibus linguis maledicorũ veluti bicipitibꝰ hamis inũcabuntur. Inter hæc monaſterialibus diſciplinis ægrè ſubditur, vel popularium ceruicoſitas, vel licentia clericorum. Si clericum dixero, ſequentes æmulantur, derogant antecedentes. Nam ita ex ijs pauci (quòd reliquorum pace ſit dictum) ſolam clericatus diuturnitatem pro meritis autumant calculandam, vt nos in antiſtite conſecrando, non vtilitatem velint eligere, ſed ætatem: tanquam diu potius quàm bene viuere debeat, accipi ad ſummum ſacerdotium adipiſcẽdum, pro omnium gratiarum priuilegio, decoramento, lenocinamento. Et ita quipiam in miniſtrando ſegnes, in obloquendo celeres, in tractatibus otioſi, in ſeditionibus occupati, in charitate infirmi, in factione robuſti, in æmulationum conſeruatione ſtabiles, in ſententiarum aſſertione nutantes, nituntur regere Eccleſiam, quos iã regi neceſſe eſt per ſenectã. Sed nec diutiùs placet propter paucorum ambitus, multorum notare perſonas: hoc ſolum aſtruo, quòd cum nullum proferam nuncupatim, ille cõfitetur repulſam, qui profitetur offenſam. Sanè id liberiùs dico, de multitudine circunſtantium multos epiſcopales eſſe, ſed totos epiſcopos eſſe non poſſe, & cum ſinguli diuerſorum chariſmatum proprietate potiantur, ſufficere omnes ſibi, omnibus neminem. Si militarem dixero fortè perſonam, protinus in hæc verba conſurgitur; Sidonius ad clericatum, quia de ſęculari profeſſione tranſlatus eſt, ideo ſibi aſſumere Metropolitanum de religioſa congregatione diſſimulat, natalibus turget, dignitatum faſtigatur inſignibus, contemnit pauperes Chriſti. Quapropter inpræſentiarum ſoluam, quàm non tam bonorum chari-

tati, quàm maledicorum ſuſpicioni debeo fidem. Viuit Spiritus ſanctus, omnipotés Deus noſter, qui Petri voce damnauit in Simone Mago, cur opinaretur gratiam benedictionis pretio ſeſe poſſe mercari, me in eo quem vobis opportunum cenſui, nec pecuniæ fauere, nec gratiæ, ſed ſtatu ſatis ſupérque trutinato, perſonæ, temporis, prouinciæ, ciuitatis, virum, cuius in conſequentibus raptim vita replicabitur, competentiſſimum credidiſſe. Benedictus Simplicius, hactenus veſtri, iamque ab hinc noſtri (modò per vos Deus annuat) habendus ordinis comes. ita vtrique parti vel auctu, vel profeſſione reſpondet, vt & reſpublica in eo quòd admiretur, & Eccleſia poſſit inuenire quòd diligat. Si natalibus ſeruanda reuerentia eſt, quia & hos non omittẽdos Euangeliſta monſtrauit (nam Lucas lautionem Ioãnis aggreſſus, præſtantiſſimum computauit, quòd ſacerdotali de ſtirpe veniebat: & nobilitatem vitæ prędicaturus, priùs tamen extulit familiæ dignitaté) parẽtes ipſius, aut cathedris, aut tribunalibus præſederũt illuſtris in vtraq; conuerſatione proſapia, aut epiſcopis floruit, aut præfectis. ita ſẽper huiuſce maioribus, aut humanũ, aut diuinũ dictare ius vſui fuit. Si verò perſonam ſuam tractatu cõſilioſiore penſemus, inuenimus illam tenere iſtic inter ſpectabiles principes locum. Si dicitis viro Eucherium & Pannychium illuſtres haberi ſuperiores, quòd hactenus eos eſto putatos, ſed præſentem iam modò ad cauſam illi ex canone non requiruntur, qui ambo ad ſecundas nuptias tranſierunt. Si annos ipſius computemus, habet efficaciam de iuuentute, de ſenectute conſilium. Si literas vel ingenium conferamus, certat natura doctrinæ. Si humanitas requirenda eſt, ciui, clerico, peregrino, minimo, maximóque etiam

ſupra ſufficientiam offertur, & ſuum ſæpius panem ille potiùs,qui non erat redditurus,agnouit. Si neceſſitas arripiendæ legationis incubuit, non ille ſemel pro hac ciuitate ſtetit ante pellitos reges, vel ante principes purpuratos Si ambigitur quo magiſtro rudimentis fidei fuerit imbutus,vt prouerbialiter loquar domi habuit vnde diſceret. Poſtremò iſte eſt ille,chariſſimi, cui in tenebris ergaſtularibus conſtituto, multipliciter obſerata barbarici carceris diuinitus clauſtra patuerunt. Iſtum (vt audiuimus) tam ſocero quàm patre poſtpoſitis, ad ſacerdotium duci oportere vociferabamini: quo quidem tempore plurimum laudis domum retulit, quando honorari maluit parentum dignitate,quàm propria. Penè tranſieram, quòd præteriti non oportuerat ſub Moſe quondam (ſicut pſalmographus ait (in diebus antiquis; vt tabernaculi fœderis forma conſurgeret, totus Iſraël in heremo ante Beſelehelis pedes,oblatitij ſymbolum coaceruauit impendij. Salomon deinceps, vt templum ædificaret in Solymis, ſolidas populi vires in opere concuſſit, quamuis Palęſtinorum captiuas opes, & circumiectorum regum tributarias functiones auſtralis reginæ Sabaitis gaza cumulauerit. Hic vobis Eccleſiam iuuenis, miles, tenuis, ſolus, adhuc filius familias, & iam pater extruxit. Nec illum à propoſita deuotione ſuſpendit vel tenacitas ſenum, vel intuitus paruulorum, & tamen fuit morum factura quæ taceret. Vir eſt namque,ni fallor, totius popularitatis alienus: gratiam non captat omnium,ſed bonorum,non indiſcreta familiaritate vileſcens, ſed examinata ſodalitate precioſus: & bonouiratu æmulis ſuis magis prodeſſe cupiens quàm placere, ſeueris patribus comparandus, qui iuuenum filiorum non

tam cogitant vota quàm commoda. In aduerſis cõſtãs,in dubijs fidus,in proſperis modeſtus, in habitu ſimplex,in ſermone cõmunis,in contubernio ęqualis,in cõſilio pręcellẽs.Amicitias probatas enixè expetit,conſtãter retinet,perenniter ſeruat.Inimicitias indictas honeſtè excercet, tardè credit,celeriter deponit maximè ambiendus,quia minimè ambitioſus non ſtudet ſuſcipere ſacerdotium,ſed mereri. Dicit aliquis : Vnde tibi de illo tam citò tanta comperta ſunt?Cui reſpõdeo:Priùs Bituriges noueram, quàm Biturigas. Multos in itinere, multos in commilitio, multos in contractu, multos in tractatu, multos in ſua,multos in noſtra peregtinatione cognoſcimus. Plurima notitiæ dantur & ex opinione compendia, quia non tam paruos terminos poſuit natura famæ, quàm patriæ. Quocirca ſi vrbium ſtatus non tam murorum ambitu, quàm ciuium claritate taxandus eſt, non modò primùm qui eſſetis, ſed vbi eſſetis agnoui. Vxor illi de Palladiorum ſtirpe deſcendit, qui aut literarum, aut altarium cathedras cum ſui ordinis laude tenuerunt. Sanè quia perſonę matronæ verecundam ſuccinctámque ſui exigit mentionem,conſtanter aſtruxerim reſpondere illam fœminam, ſacerdotijs vtriuſque familiæ, vel vbi educta creuit, vel vbi electa migrauit. Filios ambo bene & prudenter inſtituunt,quibus comparatus pater inde felicior incipit eſſe,quia vincitur.Et quia ſententiam paruitatis meæ in hac electione valituram eſſe iuraſtis (ſiquidem non eſt validiùs dicere ſacramenta quàm ſcribere) In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti; Simplicius eſt, quem prouinciæ noſtræ Metropolitanum,ciuitati veſtrę ſummum ſacerdotẽ fieri debere pronuntio. Vos autem de viro,de quo loquimur, ſi nouam ſententiam meam ſequimini,

ſecundum veſtram veterem conſonate. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS PAPAE AVSPICIO SALVTEM. EPIST. X.

SI ratio temporũ regionúmq; pateretur, non per ſola officia verborum amicitias ſemel initas excolere curarem. Sed quoniam fraternæ quietis voto ſatis obſtrepit conflictantium procella regnorum, ſaltim inter diſcretos ſeparatóſque literarij conſuetudo ſermonis iure retinebitur, quæ iam pridem charitatis obtentu merito inducta veteribus annuit exemplis. Supereſt vt ſollicito veneratori culpam raſę occurſionis indulgeas, quę quo minùs aſſiduè cõſpectus tui ſacroſancta cõtéplatione potiatur, nũc periculum de vicinis timet, nunc inuidiam de patronis. Sed de ijs iſta hæc etiam multa ſunt. Interim Petrum Tribunitium virum portitorem noſtri ſermonis inſinuo, qui idipſum ſedulò expoſcit, quíque quid negocij ferat præſentaneo compendioſiùs poteſt intimare memoratu: cui precor, quòd in vobis eſt opis, intuitu paginæ præſentis accedat, manente reſpectu nihilominus æquitatis: contrà quàm nec magis famuiarium cauſas commendare conſueui. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ GRÆCO SALVTEM. EPIST. XI.

INuideo felicitati cõſuetudinarij portitoris, à quo contingit ſæpius vos videri. Sed quid de Amãtio loquar cum ipſas quoque literas meas æmuler, quæ ſacroſanctis reſerabuntur digitis, inſpicientur obtutibus; Et ego iſtic inter ſemiuſtas muri fragilis clau-

ſus anguſtias,belli terrore contigui deſiderio de vobis meo nequaquam ſatisfacere permittor? Atque vtinam hæc eſſet Aruernæ forma vel cauſa regionis,vt minùs excuſabiles excuſaremur. Sed quod eſt durius, per iniuſtitiæ noſtræ merita conficitùr, vt excuſatio nobis iuſta non deſit. Quocircà ſalutatione præfata(ſicut mos poſcit officij) magnoperè depoſco, vt interim remittatis occurſionis debitum vel verba ſoluenti. Nam ſi commeandi libertas pace reuocetur,illud magis verebor,ne aſſiduitas præſentiæ meæ ſit potiùs futura faſtidio. Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa.

Sidonivs Ferreolo svo S. Epist. XII.

SI amicitiæ noſtræ potiùs, affinitatíſque quàm perſonæ tuæ,tempus,ordinem, ſtatum cogitaremus, iure vobis in hoc opere (quantulumcunque eſt)primæ titulorum rubricæ, prima ſermonum officia dedicarentur. Iſſet per auitas tibi ſtylus noſter curules:patritias nihilominus infulas enumeraturus non tacuiſſet triplices præfecturas, & Syagrio tuo pro totiens mutatis præconibus præconia non negaſſet, patrē inde patruóſque minimè ſilendos percurriſſet,& quamlibet poſſet triumphalibus adoreis familiæ tuę defatigari,non tamen eatenus explicandis antiquorum ſtemmatibus exinaniretur, vt ob hoc ad narrandam gloriam tuam fieret obtuſior, qui ſi etiam in ſcribendis maiorum tuorum virtutibus fuiſſet hebetatus, tuis denuò meritis acuminaretur. Sed ſalutationem tibi publicam deſtinaturus, non quid fuiſſes, ſed quid potiùs nunc eſſes conſiderauit. Prætermiſit Gallias tibi adminiſtratas tunc,

cùm maximè incolumes erant. Prætermiſit Attilam Rheni hoſtem, Thoriſmodum Rhodani hoſpitem Aëtium Ligeris liberatorem ſola te diſpoſitionum ſalubritate toleraſſe: proptérque prudentiam tantam, prouidentiámque, currum tuum prouinciales cum plauſuum maximo accentu ſpontaneis ſubiſſe ceruicibus, quia ſic habenas Galliarum moderarêre, vt poſſeſſor exhauſtus tributario iugo releuaretur. Prætermiſit regem Gothiæ ferociſſimum, inflexum affatu tuo melleo, graui, arguto, inuſitato: & ab Arelatenſium portis quem Ethius non potuiſſet prælio, te prandio remouiſſe. Hæc omnia prætermiſit, ſperans congruentiùs tuum ſalue, Pontificum quàm ſenatorum iam nominibus adiungi: cenſuítque iuſtiùs fieri, ſi inter perfectos Chriſti, quàm ſi inter præfectos Valentiniani conſtituerêre: neque te ſacerdotibus potiùs admixtum vitio vertat malignus interpres. nam grandis ordinum ignorantia tenet hinc aliquid derogaturos, quia ſicuti cùm epulum feſtiuitas publica facit, prior eſt in prima menſa conuiua poſtremus, ei qui primus fuerit in ſecunda: ſic abſque conflictatione pręſtantior ſecũdùm bonorum ſententiam computatur honorato maximè, minùs religioſus. Vale. Ora pro nobis.

SIDONIVS SVLPICIO SVO SALVT. EPIST. XIII.

HImerius antiſtes filius tuus, notus mihi hactenus, parum vultu, ſatis opinione (quæ quidem in bonam partem porrigebatur) Lugdunum nuper à Trecaſſibus venit, quò loci mihi raptim ac breuiter inſpectus, ſanctum epiſcopũ Lupum facilè principem pontificum Gallicanorũ, ſuę tam profeſſionis magiſtrum quàm dignitatis autorem, morum nobis imitatione reſtituit. Deus bone! quæ viro cenſura cũ

venuſtate, ſiquid vel deliberet fortè, vel ſuadeat? abundat animi ſale cùm conſulitur, melle cùm conſulit. Summa homini cura de literis, ſed maximè religioſis: in quibus eum magis occupat medulla ſenſuum quàm ſpuma verborum. Tota illi actionum ſuarum intentio, celeritas, mora, Chriſtus eſt. Quódque mirêrè, vel laudes, nihil ocioſum facit, cum nihil faciat non quietum. Ieiunijs delectatur, edulijs adquieſcit, illis adhæret propter conſuetudinem crucis, iſtis flectitur propter gratiam charitatis: Summo vtrunque moderamine, quia comprimit quoties prandere ſtatuit, gulam: quoties abſtinere, iactãtiam. officia multiplicat propria, vitat aliena. Cũque ipſi viciſſim deceat occurri, gratiùs habet ſi ſibi mutuus honor debeatur magè quàm rependatur. In conuiuio, itinere, conſeſſu, inferioribus cedit: quo fit, vt ſe illi voluptuoſiùs turba poſtponat ſuperiorum. Sermonem maximo temperamento cùm colloquente diſpẽſat, in quo non patitur aut vllam verecundiam externus, aut familiaris iniuriam, aut credulus inuidiam, aut curioſus repulſam, aut ſuſpicioſus nequitiam, aut peritus calumniã, aut imperitus infamiam. Simplicitatem columbæ in Eccleſia ſeruat, in foro ſerpẽtis aſtutiam, bonis prudens, malis cautus, neutris callidus iudicatur. Quid plura? Totum te nobis ille iam reddidit: totam tuam temperantiam, religionem, libertatem, verecũdiam & illam delicatæ mentis pudiciſſimam teneritudinem iocunda ſimilitudine exſcripſit. quapropter quantum volueris deinceps frui ſecreto, indulgere ſeceſſui, licebit indulgeas: quandoquidem nos in fratre meo Himerio, auum nomine, patrem facie, vtrunque prudentia iam tenemus. Vale.

Sidonius Philagrio suo salutem. Epist. XIIII.

PRoximè inter ſummates viros (erat & frequens ordo) veſtri mentio fuit. Omnes de te boni in commune ſenſerunt omnia bona, cùm tamen ſinguli quique varia virtutum genera dixiſſent. Sanè cùm ſibi quippiam de præſentia tua quaſi te magis noſſent,præter æquum gloriarentur, incãdui:quippe cùm dici non æquanimiter admitterem, virum omnium literarum vicinantibus ruſticis, quàm inſtitutis fieri remotioribus notiorem, proceſſit in vlteriora contentio : & cùm aliqui ſuper hoc errore peruicaciter controuerſarentur (idiotarum ſiquidem eſt,ſicut facilè conuinci,ita difficilè compeſci) conſtanter aſſerui,ſi eloquentibus amicis nunquam agnitio contemplatiua proueniat,eſſe aſperum, vtcumque tolerabile tamen:quia præualeant ingenia ſua, coram quibus imperitia ciuica peregrinatur ad remotarum deſideria prouinciarum, ſtylo adminiculante porrigere: per quem ſæpenumero abſentũ duntaxat inſtitutorum tantus colligitur affectus, quantus nec præſentanea ſedulitate conficitur. Igitur ſi ita eſt, deſiſtant calumniari, communis abſentiæ neceſſitatem,vultuum mage quàm morum prædicatores. Equidem ſi humana ſubſtantia rectiùs mole quàm mente cenſenda eſt, plurimum ignoro quid ſecundùm corpulentiam per ſpacia quamuis porrecta finalẽ in homine miremur,quo nihil æquè miſerũ deſtitutũq; naſcendi cõditio produxit:quippe cũ prębeat tanquam ab aduerſo,boui pilus, apro ſeta,volucri pluma veſtitum:quibus inſuper, vt vim vel inferant vel repellant,cornu,dens,vnguis, arma

genuina ſunt, membra verò noſtra in hunc mũdum ſola cenſeas eiecta non edita. cúmque gignendis artubus animalium cæterorum multifario natura pręſidio, quaſi quædam ſinu patente mater occurrat, humana tantùm corpora effudit, quorum imbecillitati quodammodo nouercaretur. Nam illud (ſicuti ego cẽſeo, qui animum tuum membris duco potiorem) non habet æqualitatem, quòd ſtatum noſtrum ſupra pecudes veri falſique neſcias, ratiocinatio animæ intellectualis euexit: cuius ſi tãtiſper ſubmoueant dignitatem iſti, qui amicos ludificabundì non tam iudicialiter quàm oculariter intuentur, dicant, velim, in hominis forma quid ſatis præſtans, quid ſpectabile putent! proceritatémne? quaſi non hæc ſæpe congruentiùs trabibus aptetur. An fortitudinem? quæ valentior in leoninæ ceruicis toris regnat. An decorem lineamentorum? quem crebrò meliùs infigit, & argilla ſimulacris, & cæra picturis. An velocitatem? quę competentiùs canibus aſcribitur. An vigilantiam? cui certat & noctua. An vocem? cui non ceſſerit aſinus claritate. An induſtriam? cui pro ſuo modulo comparari nec formica formidat. Sed forſitan præferunt vim videndi: tanquam non ſit eminentior viſus aquilarum. Præferunt audiendi efficaciam: tanquam ſus hiſpidus non antiſtet auditu. Præferunt odorandi ſubtilitatem: tanquam non præcedat vultur olfactu. Præferunt guſtandi diſcretionem: tanquam non plurimum hinc nos cedamus & ſimio. Quid de tactu loquar, quinto ſenſu corporis noſtri, quem ſibi indifferenter tam philoſophus quàm vermiculus vſurpant? Taceo hîc de appetitibus illecebroſis, quos in coitu motui beluino carnis humanæ voluptas inclinata cõmunicat. Ecce quam miſeriam præferunt excolúntque, qui mihi quod eis

ſolo ſis obtutu notior,turgidi inſultant. Aſt ego illum ſemper Philagrium video, cuius ſi tacentis viderem faciem, Philagrium non viderem. Vnde illud ſimile vulgatum eſt, quod ait quidam in cauſa diſpari,ſententia pari; Filium Marci Ciceronis Populus Romanus non agnoſcebat loquentem. Conclamata ſunt nanque iudicio vniuerſalis ſcientię,dignitas,virtus: prærogatiua cuius, ad maximum culmen meritorum gradibus aſcēditur. Primùm etiam beſtiale corpus,ſi iam fortè formatum eſt, dignitate tranſcendit materiam informem.Deinde formato præponitur corpus animatum.Tertiò præcedit animam pecudis humanus animus. Quia ſicut inferior eſt caro vitæ, ſic vita rationi: cuius aſſequendæ ſubſtantiam noſtram compotem Deus artifex, ferinam verò impotem fecit.Ita tamen,quod in ſtatu mentis humanę pollet bipartita conditio.Nam ſicut animæ humanitus licèt ratiocinantes, hebetes tamen pigrioréſque prudentum acutarúmque calcantur ingenio:Ita ſi quæ ſunt, quæ ſola naturali ſapientia vigent, hæ peritarum ſe meritis ſuperueniri facilè cōcedunt. Quorum ego gradum differentiam obſeruans, illum Philagrium cordis oculo ſemper inſpicio,cui me animus potentialiter notum, morum ſimilitudine facit. Nam licèt bonis omnibus placeas,nemo te plus valuit intrinſecus intueri, quàm qui forinſecus affectat imitari. Sane qualiter ſtudiorum tuorum conſectaneus fiam, conſequa paginæ parte reſerabitur. Amas,vt comperi,quietos: ego & ignauos.Barbaros vitas,quia mali putentur:etiam ego,ſi boni.Lectioni adhibes diligentiam,ego quoq; in illa parum mihi patior nocere deſidiam. Cōples perſonam religioſi, ego vel imaginem. Aliena non appetis,ego etiam refero ad quęſtum,ſi propria non

perdam. Delectaris contubernijs eruditorum, ego turbam quamlibet magnam literariæ artis expertẽ, maximam ſolitudinem appello. Diceris eſſe lætiſſimus: ego quoque lacrymas omnes perire definio, quas quiſque profuderit, niſi quotiens Deo ſupplicat. Humaniſſimus eſſe narraris: noſtrã quoque mẽſulã nullus, vt ſpecum Polyphemi, hoſpes exhorruit. Summa clementia tibi in famulos eſſe perhibetur: nec ego torqueor, ſi mei, quoties peccauerint, non toties torqueantur. Ieiunandum alternis putas: non piget ſequi, ad prandendum non pudet præuenire. De cætero ſi vos à me videri Chriſti munere datur, ita gaudeam, tanquam cui de te nec minora ſubtracta ſint. Porrò autem quæ ſint in te maiora, iam ſatis noui. Propter quæ fieri faciliùs poteſt, vt & ſi quandoque faciem tuam coram poſitus inſpexero, aliqua de te recens mihi lætitia potiùs quàm ſententia accedat. Vale in Chriſto.

SIDONIVS SALONIO SALVT. EPIST. XV.

QVotiens Viẽnam venio, emptum maximo velim, vt te fratrémque communem colonum ciuitatis habitatio plus haberet, qui mihi non amore ſolùm, verum etiam profeſſione ſociamini. Sed & ille imputationem meam prętextu frequentatæ ſuburbanitatis eludit: per quam efficitur, vt nobis, nec præſens ipſe, nec reus ſit. & tu habes, quo te interim excuſes, quia te diu poſſidet vix recepta poſſeſſio. Quicquid illud eſt, iam venite, hac deinceps conditione diſceſſum impetraturi, vt aut viciſſim redeatis, aut ſeriùs. Nanque licèt ruri poſiti ſtrenuos impleatis agricolas, tum verò propriam terram fœcũdabitis, ſi Eccleſiam quam plurimum colitis, plus colatis. Vale.

SIDONIVS CHARIABAVDI ABBATI SALVTEM. EPIST. XVI.

FAcis, ô vnice in Chriſto patrone, rem tui pariter & amoris & moris, quòd peregrini curas amici literis mitigas conſolatorijs. atque vtinam mei ſemper ſic recorderis, vt ſolicitudines ipſas angore ſucciduo concathenatas, qui exhortator attenuas, interceſſor incidas. De cętero libertos tuos cauſis quas iniunxeras expeditis, reuerti puto, quos ita ſtrenuè conſtat rem peregiſſe, vt nec eguerint adiuuari: per quos nocturnalem cucullum, quo membra confecta ieiuniis, inter orandum cubandúmque dignanter tegare trāſmiſi: quanquam non opportunè ſpecies villoſa mittatur hyeme finita, iámque temporibus æſtatis appropinquantibus. Vale.

SIDONIVS VOLVSIANO SVO SALVTEM. EPIST. XVII.

IVbes me, domine frater, lege amicitię, quam nefas eſt lædi, iam diu deſides digitos incudibus officinæ veteris imponere, & ſancto Abrahæ die functo næniam funebrem luctuoſis carminibus inſcribere. Celeriter iniunctis obſecundabo, cùm tua tractus auctoritate, tū principaliter ampliſſimi viri Victorij comitis deuotione præuentus, quē iure ſęculari patronum, iure Eccleſiaſtico filium, excolo vt cliēs, vt pater diligo: Qui ſatis docuit, quæ ſibi aut qualis erga famulos Chriſti cura ferueret, cùm thorum circa decumbētis antiſtitis, non dignitatem minùs quàm membra curuatus, ac ſupra vultum propinqua morte pallentem, dolore concolor factus, quid viro vellet lacrymis indicibus oſtenderet. Et quia ſibi maximas humandi funeris partes ipſe præripuit, totum apparatum ſupercurrentis impendij, quod funerando ſacerdoti competeret, impartiens, ſaltém ad ob-

ſequium, quæ remanſerunt, verba conferimus, nihil aliud exaraturi ſtyli ſcalpentis impreſſu, quàm teſtimonium mutuæ dilectionis. Cæterùm viri mores, geſta, virtutes, indigniſſimè meorum vilitate dictorum ponderabuntur.

Abraham ſanctis meritò ſociande patronis,
Quos tibi collegas dicere non trepidem?
Nam ſic præcedunt, vt mox tamen ipſe ſequare:
Dat partem regni portio martyrij.
Natus ad Euphratem pro Chriſto ergaſtula paſſus,
Et quinquennali vincula laxa fame,
Elapſus regi truculento Suſidis oræ,
Occiduum properas ſolus aduſque ſolum.
Sed confeſſorem virtutum ſigna ſequuntur:
Spiritibúſque malis fers fugitiue fugam.
Quáque venis, Lemurum ſe clamat cædere turba:
Dæmonas ire iubes exul in exilium.
Expeteris cunctis, nec te capit ambitus vllus,
Eſt tibi delatus plus oneroſus honor.
Romuleos refugis Byzantinóſque fragores,
Atque ſagittifero mœnia fracta Tito.
Murus Alexandri te non tenet, Antiochíque:
Spernis Eliſſeæ Byrſica tecta domus.
Rura paludicolæ temnis populoſa Rauennæ,
Et quæ lanigero de ſue nomen habent.
Angulus iſte placet, paupertinúſque receſſus,
Et caſa cui culmo culmina preſſa forent,
Aedificas hîc ipſe deo venerabile templum,
Ipſe dei templum corpore facte prius.
Finiti curſus iſtic vitaq; viaque,
Sudori ſupereſt dupla corona tuo.
Iam te circunſtant paradiſi millia ſacri,
Abraham iam te comperegrinus habet.
Iam patriam ingrederis, ſed de qua decidit Adam

Iam potes ad fontem fluminis ire tui.

Ecce, vt iniunxeras, quæ reſtant, ſepulto iuſta perſoluimus. ſed ſi viciſſim charitatis imperijs, fratres, amicos, commilitones, obſequi decet, ad vicem quęſo tu quoque, quibus emines inſtitutis, diſcipulos eius aggredere ſolari: fluctuantémque regulam fratrum deſtitutorum ſecundùm ſtatuta Lirinenſium patrum vel Grinincenſium feſtinus informa: cuius diſciplinæ ſi qui rebelles, ipſe caſtiga: ſi qui ſequaces, ipſe collauda. Præpoſitus illis quidem videtur ſanctus Auxanius, qui vir (vt noſti) pluſculum iuſto & corpore infirmus, & verecundus ingenio: eóque parendi quàm imperandi promptior, exigit te rogari vt tuo ipſe ſub magiſterio monaſterij magiſter accedat: & ſi quis illum de iunioribus ſpreuerit tanquam imperitum vel puſillanimen, per te vnum ſentiat vtrunque non impunè contemni. Quid multa? Vis vt paucis quid velim agnoſcas? quæſo vt Abbas ſit frater Auxianus ſupra congregationem, tu verò & ſupra Abbatem. Vale.

Sidonivs Constantio svo salvtem. Epist. XVIII.

At e principium tibi deſinet. nam petitum miſimus opus, raptim relectis exemplaribus, quę ob hoc in manus pauca venerunt; quia mihi nihil de libelli huiuſce conſcriptione meditanti, hactenus incuſtodita nequeunt inueniri. Sanè iſta pauca, quæ quidem & leuia ſunt, celeriter abſolui, quanquam incitatus ſemel animus necdum ſcripturire deſineret, ſeruans hoc ſedulò genus temperamenti, vt epiſtolarum produceretur textus, ſi numerus breuiaretur. Pariter & cenſui librum, quem lector delicatiſſimus deſiderares, & ſatis habilem nec parum excuſabilem fore: ſi, quoniam te ſenſuum ſtructurarúm-

que leuitas poterat offendere, membranarum certè faſcibus minus onerarêre. Commendo igitur varios iudicio tuo noſtri pectoris motus, minimè ignarus quòd ita mens pateat in libro, veluti vultus in ſpeculo. dictaui enim quæpiam hortando, laudando plurima, & aliqua ſuadendo, mœrendo pauca, iocādóque nonnulla. Et ſi me vſpiam lectitauiſti in aliquos concitatiorem, ſcias, volo, Chriſti dextera opitulante, me nunquam toleraturum animi ſeruitutem, compertiſſimum tenens bipartitam ſuper ijs moribus hominum eſſe cenſuram. Nam vt timidi me temerarium, ita conſtantes liberum appellant. Inter quæ ipſe decerno ſatis illius iacere perſonam, cuius neceſſe eſt latêre ſententiam. Ad propoſitum redeo: Interea tu ſi quid à lectionis ſacræ continuatione reſpiras, ijs licebit nænijs auocêre. Nec faciet materia vt immenſa faſtidium, quia cùm ſingulæ cauſæ ſingulis fermè epiſtolis finiantur, citò cognitis in quæ oculum intenderis, antè legere ceſſabis, quàm lecturire deſiſtas.

Vale.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM

LIBER VIII.

SIDONIVS PETRONIO SVO SALVTEM. EPIST. I.

TV quidem pulchrè:mos hic tuus: & perſeuera vir omnium bonorũ qui vſpiã degunt,laude digniſſime.quòd amicorum gloriæ ſicubi locus,lenocinaris. Hinc eſt quòd etiam ſcrinia Aruerna petis euentilari, cui ſufficere ſuſpicabamur ſiquid ſuperiore vulgatu protuliſſemus.Itaque morem geremus iniunctis, actionem tamen ſtyli eatenus prorogaturi, vt epiſtolarum ſeriem nimirum à primordio voluminis inchoatarum, in extimo fine parui adhuc numeri ſumma protendat,opus videlicet explicitũ quodam quaſi marginis ſui limbo coronatura.Sed plus cauendũ eſt, ne ſera propter iam propalati augmenta voluminis, in aliquos forſitan inci-

Incidamus vituperones, quorũ fugere linguas cote liuoris naturalitùs acuminatas, nec Demoſthenis quidẽ Ciceroníſque ſententiæ artifices, & eloquia fabra potuêre: quorum anterior orator Demadem, citerior Antonium tolerauêre derogatores: qui liuidi cùm fuerint, malitiæ claræ, dictionis obſcuræ, tamen ad notitiam poſterorum per odia virtutum decurrerunt. Sed quia hortaris, repetitis laxemus vela turbinibus: & qui veluti maria tranſmiſimus, hoc quaſi ſtagnum pernauigemus. Nam ſatis habeo deliberatum, ſicut adhibendam in conſcriptione diligentiam: ita tenendam in editione conſtantiam. Demum verò medium nihil eſt. Namque aut minimum ex hiſce metuendum eſt, aut per omnia omnino conticeſcendum. Vale.

SIDONIVS IOANNI SVO SALVTEM. EPIST. II.

CRedidi me, vir peritiſſime, nefas in ſtudia committere, ſi diſtuliſſem proſequi laudibus, quòd aboleri tu literas diſtuliſti, quarum quodammodo iam ſepultarum ſuſcitator, fautor, aſſertor concelebraris, téque per Gallias vno magiſtro ſub hac tempeſtate bellorum Latina tenuerunt ora portum, cùm pertulerint arma naufragium. Debent igitur vel æquæui vel poſteri noſtri vniuerſatim feruentibus votis alterum te vt Demoſthenem, alterum vt Tullium, nunc ſtatuis (ſi liceat) conſecrare, nunc imaginibus: qui te docente formati inſtitutíque iam ſinu in medio ſic gentis inuictæ, quòd tamen alienæ talium vetuſtorum ſigna retinebunt. Nam iam remotis gradibus dignitatum, per quas ſolebat vltimo à quoque ſummus quiſque diſcerni, ſolùm erit poſthac nobilitatis indicium literas noſſe. Nos verò cæteros ſupra doctrinæ tuæ beneficia con-

ſtringunt,quibus aliquid ſcribere aſſuetis, quódque venturi legere poſſint,elaborantibus, ſaltem de tua ſchola ſeu magiſterio competens lectorum turba proueniet. Vale.

Sidonivs Leoni svo salvt. Epist. III.

APollonij Pithagorici vitam, non vt Nicomachus ſenior è Philoſtrati, ſed vt Taſcius Victorianus è Nicomachi ſchedio exſcripſit, quia iuſſeras miſi:quam dum parere feſtino celeriter eiecit in tumultuarium exemplar,turbida,& pręceps, & opica tranſlatio. Neque mihi rem credito,diuturniùs elaboratam,vitio vertas. Nam dum me tenuit incluſũ mora mœnium Liuianorum(cuius incommodi finẽ poſt opem Chriſti tibi debeo) non valebat curis animus æger, ſaltim ſaltuatím tradenda percurrere, nunc per nocturna ſuſpiria, nunc per diurna officia diſtractus. Ad hoc & cùm me defatigatum ab excubiis ad diuerſorium crepuſculaſcens hora reuocauerat, vix dabatur luminibus inflexis paruula quies. nam fragor ilicò, quem mouebant vicinantes impluuio cubiculi mei duæ quæpiam Gethides, anus quibus nihil vnquam litigioſius,bibacius,vomacius erit. Sanè cùm primùm reduci aliquid otij fuit, impolitum hunc ſemicrudúmque,& (vt aiunt)tanquã muſteum librum,plus deſiderij tui quàm officij mei memor obtuli.Quocirca ſepone tantiſper Pythicas lauros; Hippocrenémque, & illos carminum modos tibi vni tantúm penitiſſimè familiares, qui tamen doctis,vt es ipſe,perſonis non tam fonte quàm fronte ſudantur.Suſpende perorandi illud quoque celeberrimum flumen, quod non ſolùm gentilitiũ ſed domeſticum tibi, quódque in tuum pectus per ſucciduas ætates ab atauo Frontone transfunditur.

Sepone pauxillulum conclamatiſſimas declamationes, quas oris regij vice conficis, quibus ipſe rex inclytus modò corda terrificat gentium tranſmarinarum, modò de ſuperiore cum barbaris ad Vachalim trementibus fœdus victor innodat: modò per promotæ limitem ſortis vt populos ſub armis, ſic fręnat arma ſub legibus. Exuere vtcunque continuatiſſimis curis, & otium tuum molibus aulicis motibúſque furare. Hiſtoriam flagitatam tunc recognoſces opportunè competētérque, ſi cum Tyaneo noſtro, nunc ad Caucaſum Indúmque, nunc ad Æthiopum Gymnoſophiſtas, Indorúmque Bracmanas totus lectioni vacans, & ipſe quodammodo peregrinêre. Lege virum (fidei catholicæ pace præfata) in plurimis ſimilem tui, id eſt, à diuitibus ambitum, nec diuitias ambientem: cupidum ſcientiæ, continentem pecuniæ, inter epulas abſtemium, inter purpuratos linteatum, inter alabaſtra cenſorium, concretum, hiſpidum, hirſutum: in medio nationum delibutarum, atque inter ſatrapas regum tyaratorum myrrhatos, pumicatos, malobatratos venerabili ſqualore pretioſum: cúmque proprio nihil eſui, aut indutui de pecude cōferret, regnis ob hoc, quæ pererrauit, non tam ſuſpicioni, quàm fuiſſe ſuſpectui: & fortuna regum ſibi in omnibus obſecundante, illa tantùm beneficia poſcentem, quæ magè ſit ſuetus oblata præſtare, quàm ſumere. Quid multis? Si vera metimur æſtimamúſque, fors fuat an philoſophi vitæ ſcriptor æqualis maiorum temporibus acceſſerit, certè par ſæculo meo per te lector obuenit. Vale.

SIDONIVS CONSENTIO SVO SALVTEM. EPIST. IIII.

VNquámne nos Dei nutu, Domine maior, vnà videbit ille ager tuus Octauianus, nec tuus tantum quantum amicorum? Qui ciuitati, fluuio, mari proximus, hoſpites epulis, te paſcit hoſpitibus; Pręter hæc, oculis intuentium ſitu decorus: primore loco, quòd domicilium parietibus attollitur, ad concinnantiam ſcilicet architectonicam fabrè locatis: Tum ſacrario, porticibus, ac thermis conſpicabilibus latè coruſcans: ad hoc agris, aquíſque, vinetis, atque oliuetis, veſtibulo, campo, colle amœniſſimus: iam ſuper penum, vel ſupellectilem copioſam theſauris bibliothecalibꝰ largè refertus, vbi ipſe dum non minùs ſtylo quàm vomeri incumbis, difficile diſcernitur domini plúſne ſit cultum rus an ingenium. Hîc tu igitur (quantum recordor) citos iambos, elegos acutos, ac rotundatos hendecaſyllabos, & cętera carmina muſicos flores, thimúmque redolentia, nunc Narbonenſibus cantitanda, nunc Biterrenſibus, ambigendum celeriùs an pulchriùs elucubraſti, apud æquæuos gratiam tuam, famam apud poſteros ampliaturus. Certè quotiens mihi tui verſus à meditationis incude tanquam adhuc calidi deferebantur, ſic videbatur, qui etſi non bene ſcribo, bene iudico. Sed quod fatendum eſt, talibus ſtudiis anterior ætas iuſtè vacabat, ſeu (quod eſt verius) occupabatur: modò tempus eſt ſeria legi, ſeria ſcribi, déque perpetua vita potiùs quàm memoria cogitari, nimiúmque meminiſſe, noſtræ poſt mortem non opuſcula, ſed opera penſanda. Quæ quidem ad præſens non ita loquor, quâſi tu non vtraque laudanda conficias: aut ſi adhuc durat in ſermone lætitia, non cuſtodiatur in actione cenſura: ſed vt qui Chriſto fauente clam ſanctus es, iam palàm religioſè venerãdus iugo

ſalubri colla pariter & corda ſubdare: inuigilétque cœleſtibus lingua præconiis, anima ſententiis, dextera donariis, præcipuè tamẽ dextera donariis: quia quicquid eccleſiis ſpargis, tibi colligis, ad cuius exercitia virtutis illud vel principaliter te poterit accendere, quòd inter opes quaſlibet poſiti (quæ bona ſtultis falſò vocantur) ſiquid agimus noſtrum, ſiquid habemus alienum eſt. Vale.

SIDONIVS FORTVNALI SVO SALVTEM. EPIST. V.

IBis & tu in paginas noſtras, amicitiæ columen, Fortunalis, Ibericarum decus illuſtre regionum: Neque enim tibi familiaritas tam parua cum literis, vt per has ipſas de te aliquid poſt te ſupereſſe non deceat. Viuet ilicet, viuet in poſterum nominis tui gloria. Nam ſi qua noſtris qualitercúnque gratia, reuerentia, fides chartulis ineſt, ſciat ætas volo poſthuma, nihil tua fide firmius, forma pulchrius, ſentẽtia iuſtiꝰ, patientia tolerãtius, cõſilio grauius, cõuiuio lætius, colloquio iocundius. Illud quoque ſupra cætera agnoſcet, præconia laudibus tuis ex votorum contrarietate veniſſe. Nam propè eſt, vt eminentius cenſeatur quod probauerunt te aduerſa cõſtantem, quàm ſi celarent ſecunda felicem. Vale.

SID. NAMMATIO SVO S. EPIST. VI.

CAium Cæſarem dictatorẽ (quo ferunt nullum rem militarem ducaliùs adminiſtraſſe) ſtudia certandi, dictandi, lectitandíque ſibi mutuò vindicauêre. Et licèt in perſona vnius eiuſdémque tẽpore ſuo principis viri, caſtrenſis, oratoriǽque ſcientiæ cura certauerit fermè gloria æquipari, idem tamen nunquam ſe ſatis duxit in vtriuſque artis arce compoſitum, priuſquam veſtri Arpinatis teſtimonio anteferretur cæteris mortalibꝰ. Quod mihi quoque (ſi

parua magnis componere licet) ſecundùm modulū meum, quanquam diſſimillimo, ſimiliter acceſſit. Quæ ſuper cunctos te quamprimùm decuit agnoſcere, quia tibi eſt tam gloria mea quàm verecūdia plurimū curæ. Flauius Nicetius vir ortu clariſſimus, priuilegio ſpectabilis, merito illuſtris, & hominum patriæ noſtræ prudentia peritiáque iuxtà maximus, præconio (quantum comperi) immenſo præſentis opuſculi volumina extollit, inſuper prædicās quòd plurimos iuuenum, nec ſenum paucos, vario genere dictandi militādíque (quippe adhuc æuo viridis) ipſe ſim ſupergreſſus. Equidem in quantum fieri præter iactantiam poteſt, gaudeo de pręſtantiſſimi viri autoritate, ſi certus eſt: amore, ſi fallitur: licèt nunc quis prouocatus ad facta maiorum, nō inertiſſimus, quis quoque ad verba nō infantiſſimus erit? Namque virtutes artium iſtarum ſæculis potiùs priſcis ſæculorum rector ingenuit: quę per ætatem mundi iam ſeneſcentis, laſſatis veluti ſeminibus emedullatæ, parum aliquid hoc tempore in quibuſcunque, atque id in paucis mirandum, ac memorabile, oſtentant. Huius tamen ego (etſi ſtudiorum omnium caput eſt, literarúmque) quia perſonā ſemper excolui, vereor ſententiam ſuprà, quàm veritas habet, affectu ponderatiore prolatam. Neque ob hoc in inficias ierim, me ſæpe luculentis eius actionibus adſtitiſſe: Quarum me (etſi mutuum reddêre videor) vel ex parte curſímque fieri memorē fas eſt. Audiui eum adoleſcens, atque adhuc nuper ex puero, cùm pater meus præfectus prætorio, Gallicanis tribunalibus præſideret, ſub cuius videlicet magiſtratu conſul Aſterius anni ſui fores votiuum trabeatus aperuerat. Adhærebam ſellæ curuli, etſi non latens per ordinem, certè non ſedens per æ-

tatem: mixtúſque turmæ cenſualium penulatorum Conſuli proximæ, proximus eram. Itaque, vt primùm breui peracta, nec breuis ſportula, datíque faſti, acclamatum eſt ab omni Galliæ cœtu, primorib⁹ aduocatorum, vt feſtiuitate præuentas horas antelucanas, qui diem ſerum cum ſilentio præſtolarentur, congrua meritorum faſcium laude honeſtarent. Nicetium protinus circunſpexêre conſpecti, qui non ſenſim ſingulatímque, ſed tumultuatim petitus & cunctim cum quodam prologo pudoris vultum modeſtè demiſſus irrubuit. Atque ob hoc illi maximum ſophos non eloquentia priùs quàm verecundia dedit. Dixit diſpoſitè, grauiter, ardenter, magna accrimonia, maiore facundia, maxima diſciplina, & illam Sarranis ebriam ſuccis inter crepitantia ſegmenta, palmatam plus picta oratione, plus aurea cõuenuſtauit. Per ipſum ferè tempus, vt decemuiraliter loquar, lex de præſcriptione tricennij fuerat proquiritata: cuius peremptoriis abolita rubricis lis omnis in ſextum tracta quinquennium terminabatur. Hanc intra Gallias an neſciam primus, quem loquimur, orator indidit proſecutionibus, edidit tribunalibus, prodidit partibus, addidit titulis, frequente conuentu, rarò ſedente, paucis ſententiis, multis laudibus. Præter iſta per alias vices doctrinam illius (quo more citiùs homo diſcitur) inobſeruatus inſpexi tunc, cùm, quæ regit prouincias faſcibus, Nicetiano regeretur prçfectura conſilio. Quid multa? Nil quod non meum vellem: nil quod non admirarer audiui. Propter quæ omnia bona in viro ſita, lætor ad puncta cenſoris omnium voce concelebrati. Granditer enim ſua in vtramuis de me opinionem, ſententia valet: quæ (ſi veram com-

perimus) tantum mihi eſt fauens ſecuritati, quantum fieret aduerſa formidini. De cætero fixum apud me ſtat cõſtitutúmque, prout ré ex aſſe cognouero, vel ſilentio me lora laxare, vel ſtringere fræna garritui. Namque ſi ſupradicti confirmor aſſenſu, Athenis loquacior: ſi minùs, Amyclis ipſis taciturnior, ero. Sed de ſodali, déque me, ſatis dictum. Tu nunc inter iſta quid rerum? Quas mihi ad vicem noſſe non minùs cordi. Venaris? ædificas? ruſticarísne? An horum aliquid vnum, an ſingula viciſſim, an pariter cuncta? Sed de Vitruuio, ſiue Columella, ſeu alterutrum ambóſve ſectêre, decentiſſimè facis. Potes enim vtrumque móre, quo qui optimo, id eſt, vt cultor aliquis è primis, architectúſque. Cæterùm vt tibi de venatoris officio quàm minimum blandiaris, maximè iniungo. Namque apros fruſtra in venabula vocas, quos canibus miſericordiſſimis, quibus abundas, & quidem ſolus, mouere potius quàm commouere conſueſti: Eſto, ſit indulgentia dignum, quod reformidant catuli tui beſtiis appropinquare terribilibus, corpulentíſque: Illud ignoro quomodo excuſes quod capreas pecus ſimum, pariter & damas in fugam pronos iacentibus animis, pectoribus erectis, paſſibus raris, crebris latratibus proſequuntur. Quapropter de reliquo fructuoſiùs retibus caſibúſque ſcrupeas rupes, atque opacandis habilia luſtris cluſor ſtatarius nemora circumuenis: ac pudor ſiquis, temperas curſibus apertis quatere campos, & inſidiari lepuſculis Olarionenſibus, quos nec eſt tanti rarò te inſectante ſuperando ſcopulis palàm ductis inquietari: niſi forſitan dũ tibi ac patri noſter Apollinaris interuenit, rectiùs fiet vt exerceantur. Exceptis iocis, fac ſciam tandem, quid te, quid domũ cir-

ca. Sed ecce dũ iã epiſtolã, quæ diu garrit, claudere optarem, ſubitus à Santonis nuntius, cum quo dum tui obtẽtu aliquid horarum ſermocinanter extraximus, conſtanter aſſeuerauit, nuper vos claſſicum in claſſe ceciniſſe, atque inter officia nũc nautæ, modò militis, littoribus Oceani curuis inerrare contra Saxonum pãdos myoparones, quorum quot remiges videris, totidem te cernere putes archipiratas, ita ſimul omnes imperant, parent, docent, diſcunt latrocinari. Vnde nunc etiam vt quamplurimùm caueas cauſa ſucceſſit maxima monendi. Hoſtis eſt omni hoſte truculentior. Improuiſus aggreditur, prouiſus elabitur: ſpernit obiectos, ſternit incautos: ſi ſequatur, intercipit; ſi fugiat, euadit. Ad hoc, exercent illos naufragia, nõ terrent. Eſt eis quædam cum diſcriminibus pelagi nõ notitia ſolùm, ſed familiaritas. Nam quoniam ipſa, ſi qua tempeſtas eſt, hinc ſecuros efficit occupandos: hinc proſpici vetat occupaturos in medio fluctuum ſcopulorúmque confragoſorum ſpe ſuperuentus læti periclitantur. Præterea priuſquam de continenti in patriam vela laxantes, hoſtico mordaces anchoras vado vellant, mos eſt remeaturis decimum quemque captorum per aquales & cruciarias pœnas, plus ob hoc triſti quòd ſuperſtitioſo ritu, necare, ſupérque collectam turbã periturorum mortis iniquitatem ſortis æquitate diſpergere. Talibus ſe ligant votis, victimis ſoluunt: & per huiuſmodi non tam ſacrificia purgati, quàm ſacrilegia polluti, religioſum putant cędis infauſtæ perpetratores, de capite captiuo magis exigere tormenta quàm pretia. Quamobrem metuo multa, ſuſpicor varia: quanquam me è contrario ingentia hortentur: Primùm, quòd victoris populi ſigna comitaris: dein quòd in ſapientes viros, quos inter

iure cenſeris, minus annuo licere fortuitis. Tertiò, quòd pro ſodalibus fide iunctis, ſede diſcretis frequenter incutiunt & tuta mœrorem: quia promptiùs de actionibus longinquis ambigendíſque ſiniſtra quæque metus augurat. Sed dicas non eſſe tantùm forte curanda quę perhorreſco. Id quidem verum eſt: ſed nec hoc falſum, quòd iis, quos ampliùs diligimus, plus timemus. Vnde nihilominus precor: obortum tui cauſa ſenſibus noſtris quamprimùm proſpero relatu exime angorem. Neque enim ex integro flecti vnquam ad hoc poſſum, vt de peregrinantibus amicis (quippe quos bellica militaríſque teſſera terit) donec ſecunda cognoſco, non aduerſa formidem. Varronem logiſtoricum ſicut popoſceras, & Euſebium Chronographum miſi: quorum ſi ad te lima peruenerit, ſiquid inter excubiales curas, vtpote in caſtris, ſaltem ſortitò vacabis, poteris poſtquam arma deterſeris ori quoque tuo loquendi rubiginem ſummouere. Vale.

SID. AVDACI SVO S. EPIST. VII.

VBinam ſe nunc, velim dicas, gentium abſcondunt, qui ſæpe ſibi de molibus facultatum cōgregatarum, déque congeſtis iam nigreſcentis argenti ſtruibus blandiebantur? vbi etiam illorum prærogatiua qui contra indolem iuniorum ſola occaſione præcedentis ætatis intumeſcebant? Vbi ſunt illi quorum affinitas nullo indicio maiore cognoſcitur quàm ſimultate? Nēpe cùm primùm bonis actibus locus, & ad trutinam iudicij principalis appenſa tandem non numorum libra, ſed morum: remansére illi, qui ſuperbiſſimè opinabantur ſolo ſe cenſu eſſe cenſendos: quíque ſic vitiis vt diuitiis incubantes, volunt vanitatis videri alienam ſurrexiſſe perſonam, cùm nolint cupiditatis notari ſuam cre-

uiſſe ſubſtantiam. In qua tamen detrahendi palæſtra exercitati, tanquam per oleum, ſic per infuſa æmulationum venena macerantur. Tu verò inter hæc macte, qui præfecturæ titulis ampliatus, licèt hactenus è proſapia illuſtris computarère, peculiariter nihilo ſegniùs elaboraſti: vt à te glorioſiùs poſteri tui numerarentur. Nihil enim eſt illo per ſententiam boni cuiuſque generoſius, quiſquis ingenij, corporis, opum iunctam in hoc conſtans operam exercet, vt maioribus ſuis anteponatur. Quòd ſupereſt, Deum poſco, vt te filij conſequantur, aut quod plus decet velle, tranſcendant. & quicunque non ſuſtinet te diligere prouectum, medullitus æſtuantes à ſemetipſo liuoris proprij ſemper exigat pœnas: cúmque nullas in te habuerit vnquam cauſas miſericordię, habeat inuidiæ. Siquidem iuſtè ſub iuſto principe iacet, qui per ſe minimus, & tantùm per ſua maximus: animo exiguus viuit, & patrimonio plurimus. Vale.

SID. SIAGRIO SVO S. EPIST. VIII.

DIc Gallicanæ flos iuuentutis, quouſque tandem ruralium operum negotioſus vrbana faſtidis? Quandiu attritas teſſerarum quondam iactibus manus contra ius faſque ſibi vindicant inſtrumenta cerealia? Quouſque prati comantis exuuias, hibernis noualibus, non vt eques, ſed vt bubulcus abſcondis? Quouſque tua te Taionnacus patritiæ ſtirpis laſſabit agricolam? Quouſque pōdus ligonis obtuſi nec perfoſſis antibus ponis? Quid Serranorũ æmulus, & Camillorũ, cùm regas ſtiuam diſſimulas optare palmatam? parce tantùm in nobilitatis inuidiam ruſticari. Agrum ſi mediocriter colas, poſſides: ſi nimiùm poſſideris. Redde te patri, redde te patriæ, redde te etiam fidelibus amicis, qui iure

ponuntur inter affectus. Aut ſi te tantùm Cincinnati dictaroris vita delectat, duc Erciliam quæ boues iungat. Neque dixerim ſapienti viro rem domeſticam non eſſe curandam, ſed eo tēperamento, quòd non ſolùm quid habere, ſed quid debeat eſſe conſideret. Nam ſi cæteris nobilium ſtudiorū artibus repudiatis, ſola te propagādę rei familiaris vrtica ſollicitat: licèt tu deductū nomen à trabeis, atque eboratas curules, & geſtatorias bracteatas, & faſtos recolas purpuriſſatos, is profectò inueniêre, quem debeat ſic induſtrium quòd latentem, non tam honorare cenſor, quàm cenſus onerare. Vale.

SIDO. LAMPRIDIO SVO S. EPIST. IX.

CVm primùm Burdegalam veni, literas mihi tabellarius tuus obtulit, plenas nectaris, florum, margaritarū: quibus ſilentium meū culpas, & aliquos verſuum meorum verſibus paucis, qui tibi ſolent per muſicum palati concauum, voce variata tinnientes, quaſi tibiis multiforatilibus effundi. Sed hoc tu munificentia regia ſatis abutens, iam ſecurus poſt munera facis, quia forſitan ſatyricum illud de ſatyrico non recordaris: Satur eſt cùm dicit Horatius, heuohe. Quid multis? Meritò me cantare ex otio iubes, quia iam te ſaltare delectat. Quicquid illud eſt, pareo tamen, ídque non modò non coactus, verumetiam ſpontaliter facio, tantùm tu vtcūque moderêre Catonianum ſuperciliosæ frontis arbitrium. Noſti enim probè lætitiam poëtarū, quorum ſic ingenia mœroribus, vt piſciculi retibus amiciuntur. Et ſi quid aſperum aut triſte; non ſtatim ſeſe poëtica teneritudo à vinculo incurſi angoris elaqueat. Necdum enim quicquam de hereditate ſocruali vel in vſū tertię ſub pretio medietatis obtinui. Interim tu videris, quàm tibi ſit epigrammatis

flagitati lemma placiturum: me tamen nequaquam ſolicitudo permittit aliud nunc habere in actione, aliud in carmine. Illud ſanè præter iuſtitiam feceris, ſi in præſentiarum viciſſim ſcripta quaſi compares. Ago laborioſum, agis ipſe felicem. Ago adhuc exulem, agis ipſe iam ciuem: & ob hoc inæqualia cano, quia ſimilia poſco, & paria non impetro. Quòd ſi quopiam caſu ineptias iſtas, quas inter animi ſupplicia conſcripſimus, nutu indulgentiore ſuſceperis, perſuadebis mihi, quia cantuum ſimiles fuerint olorinorum, quorum modulatior eſt clangor in pœnis: ſimiles etiam chordæ lyricæ violentiùs tenſæ, quæ quo plus torta, plus muſica eſt. Cæterùm ſi probari nequeunt verſus, otij aut hilaritatis expertes, tu quoque in pagina quam ſubter attexui, nihil quod placeat inuenies. iis adhuc adde, quòd materiam cui non auditor, ſed potiùs lector obtigerit, nihil abſentis autoris pronuntiatio iuuat. Neque enim poſt opus miſſum ſupereſt, quod poëta vel vocaliſſimus agat, quem diſtantia loci nec hoc facere permittit, quod ſolent chori pantomimorum, qui bono cantus malè dictata cõmẽdant.

QVid Cyrrham vel Hyantias camœnas,
Quid doctos Heliconidum liquores
Scalptos alitis hinnientis ictu,
Nunc in carmina commouere tentas,
Noſtræ ô Lampridius decus Thaliæ?
Et me ſcribere ſic ſubinde cogis,
Ac ſi Delphica Delio tuliſſem
Inſtrumenta tuo? nouúſque Apollo
Cortinam, tripodas, chelym, pharetras,
Arcus grypas agam, duplæque frontis
Hinc baccas quatiam, vel hinc corymbos?

Tu iam, ô Tityre, rura poſt recepta,
Myrthos, & Platanona peruagatus
Pulſas barbiton, atque concinentes
Ora & plectra tibi modos reſultant.
Chorda voce, metro ſtupende pſaltes,
Nos iſtic poſitos, ſemélque viſos,
Bis iam menſtrua luna conſpicatur,
Nec multùm domino vacat vel ipſi,
Dum reſponſa petit ſubactus orbis.
Iſtic Saxona cærulum videmus
Aſſuetum antè ſalo, ſolum timere:
Cuius verticis extimas per oras
Non contenta ſuos tenere morſus
Altat lamina marginem comarum.
Et ſic crinibus ad cutem reciſis
Decreſcit caput, additúrque vultus.
Hîc tonſo occipiti ſenex Sicamber
Poſtquam victus es elicis retrorſum
Ceruicem ad veterem nouos capillos,
Hîc glaucis Herulus genis vagatur,
Imos Oceani colens receſſus
Algoſo propè concolor profundo.
Hîc Burgundio ſeptipes, frequenter
Flexo poplite ſupplicat quietem.
Iſtis Oſtrogothus viget patronus,
Vicinóſque premens ſubinde Chunos
His quod ſubditur, hinc ſuperbit illis.
Hinc Romanæ tibi petis ſalutem:
Et contra Scythicæ plagæ cateruas,
Si quos Parrhaſis vrſa fert tumultus,
Eorice tuæ manus rogantur:
Vt Martem validus per inquilinum
Defenſet tenuem Garunna Tybrim.
Ipſe hîc Parthicus Arſaces precatur,

Aulæ Suſidis vt tenere culmen
Poſsit, fœdere ſubſtipendiali.
Nam quod partibus arma Boſphoranis
Grandi hinc ſurgere ſentit apparatu.
Mœſtam Perſida iam ſonum ad duelli
Ripa Euphratide vix putat tuendam:
Qui cognata licèt ſibi aſtra fingens,
Phœbea tumeat propinquitate,
Mortalem hîc tamen implet obſecrando.
Hæc inter, terimus moras inanes,
Sed tu, ô Tityre, parce prouocare.
Nam non inuideo magíſque miror,
Qui dum nil mereor, precéſque fruſtrà
Impendo, Melibœus eſſe cœpi.

En carmen quod recenſeas otiabũdus, noſtrúmque ſudorem ac puluerem ſpectans, veluti iam coronatus auriga de podio. De reliquo non eſt quod ſuſpiceris par me officij genus repetiturum, etiam ſi delectêre præſenti, niſi priùs ipſe deſtiterim vaticinari magis damna, quàm carmina.

Sid. Rvricio svo s. epist. x.

Esse tibi vſui pariter & cordi literas granditer gaudeo. Nam ſtylum veſtrum quãta comitetur vel flamma ſenſuum, vel vnda ſermonum, liberiùs aſſererem, niſi dum me laudare nõn parum ſtudes, laudari plurimum te vetares. Et quanquam in epiſtola tua ſeruet charitas dulcedinẽ, natura facundiã, peritia diſciplinam; in ſola materiæ tamen electione peccaſti: licèt id ipſũ poſſit prædicari in voto, quod videris erraſſe iudicio. Ingẽtes præconiorum titulos moribus meis applicas. Sed ſi pudoris noſtri feciſſes vtcũque rationẽ, Symmachianũ illud te cogitare par fuerat: Vt vera laus ornat, ita falſa caſtigat. Quo loci tamen ſi animũ veſtrũ bene metior, ſuper affectum quẽ maximũ oſtẽdis, hoc tu & arte feciſti.

Nam moris eſt eloquentibus viris, ingeniorum facultatem, negotiorũ probare difficultatibus, & illic ſtylum peritum quaſi quendam fœcundi pectoris vomerem figere, vbi materiæ ſterilis argumentum velut arida ceſpitis macri gleba, ieiunat. ſcaturit mundus ſimilibus exemplis. Medicus in deſperatione, gubernator in tempeſtate cognoſcitur. horũ omnium famam præcedentia pericula extollunt: quæ profectò deliteſcit, niſi vbi probetur, inuenerit. Sic & magnus orator ſi negotium aggrediatur anguſtum, tunc amplum plauſibilius manifeſtat ingenium. Marcus Tullius in actionibus cæteris cæteros, pro aulo Cluentio ipſe ſe vicit. Marcus Fronto cùm reliquis orationibus emineret, in Pelopem ſe ſibi prętulit. Caius Plinius pro Actia Variola plꝰ gloriç de cẽtumuirali ſuggeſtu domũ retulit, quàm cùm Marco Vlpio incomparabili principi comparabilem Panegyricum dixit. Sic & ipſe feciſti, qui dum vis exercere ſcientiam tuam, non veritus es fore tibi impedimento etiam conſcientiam meam. Quin potiùs ſupplicando meis medere lãguoribus: neque per decipulam malè blandientis eloquij ægrotantis adhuc animæ fragilitatem gloriæ falſæ pondere premas. Sanè cùm tibi ſermone pulchro vita ſit pulchrior, plus mihi indulges ſi mei cauſa orare potiùs velis, quàm perorare. Vale

SIDONIVS LVPO SVO S. EPIST. XI.

QVid agunt Nitiobroges, quid Veſunnici tui, quibus de te ſibi altrinſecus vindicãdo naſcitur ſemper ſancta contentio? vnus te patrimonio populus, alter etiam matrimonio tenet. Cùmque hic origine, iſte coniugio: melius illud, quod vterque iudicio. Te tamen conſtat munere Dei inter iſta, felicem: de quo diutiùs occupando poſſidendóque

dóque operæpretium eſt, votiua populorum ſtudia confligere. Tu verò vtriſque præſentiam tuam diſpoſitè viciſſimque partitus, nunc Dripanium illis, modò iſtis reſtituis Antedium. Etſi à te inſtructio rhetorica poſcatur, hi Paulinum, illi Alcimum non requirunt. Vnde te magis miror quem cottidie tam multiplicis bibliothecæ ventilata laſſat egeries, aliquid à me veterum flagitare cantilenarum. Pareo quidem, licèt intempeſtiua videatur recordatio iocorum tempore dolendi, Lampridius orator modò primùm mihi occiſus agnoſcitur, cuius interitus amorem meum ſummis conficeret angoribus, etiã ſi nõ eum rebus humanis vis impacta rapuiſſet. Hic me quondam (vt inter amicos ioca) Phœbum vocabat, ipſe à nobis vatis Odryſij nomine accepto. Quod eo congruit ante narrari, ne vocabula figurata ſubditum carmen obſcurent. Huic quodam tempore Burdegalam inuiſens metatoriam paginam quaſi cum muſa præuia miſi. puto hanc liberiùs offerri, quàm ſi aliquid ſuper decedentis occaſu lugubre componens, qui non placebam per eloquentiam, per materiam diſplicerem.

Dilectæ nimis & peculiari
Phœbus commonitorium Thaliæ.
Paulum depoſitis alumna plectris
Sparſam ſtringe comam virente vitta,
Et rugas tibi ſyrmatis profundi
Succingant hederæ expeditiores.
Soccos ferre caue, nec (vt ſolebat)
Laxo pes natet altus in cothurno.
Sed tales crepidas ligare cura,
Quales Harpalice, vel illa vinxit,
Quæ victos gladio procos cæcidit.
Perges ſic meliùs volante ſaltu,

Fumant cum crepitantibus patellis.
Hîc cùm feſta dies ciere rauos
Cantus cœperit, & voluptuoſam
Scurrarum querimoniam crepare,
Tunc tunc carmina digniora vobis,
Vinoſi hoſpitus excitus camœna
Plus illis ego barbarus ſuſurrem.
O neceſſitas abiecta naſcendi,
Viuendi miſera, dura moriendi!

Ecce quo rerum volubilitatis humanæ rota ducitur. Amaui fateor ſatis hominem, licèt quibuſdam tamen venialibus erratis implicaretur, atque virtutibus minora miſceret. Náq; crebrò leuibus ex cauſis, ſed leuiter excitabatur: quod nihilominꝰ ego ſtudebam ſentẽtię cæterorũ naturã potiùs perſuadere quàm vitiũ: aſtruebãq; meliora quatenus in pectore viri iracũdia materialiter regnãs, quia næuo crudelitatis fuerat infecta, prætextu ſaltẽ ſeueritatis emacularetur. Præterea etſi cõſilio fragilis, fide firmiſſimus erat: Incautiſſimus, quia credulus: ſecuriſſimus, quia nõ nocẽs. Nullus illi ita inimicus, qui poſſet eius extorquere maledictum: & tamen nullus ſic amicus, qui poſſet effugere conuitiũ. Difficilis aditu, cùm facilis inſpectu: & portandus quidem, ſed portabilis. De reliquo ſi orationes illius metiaris, acer, rotundus, compoſitus, excuſſus. Si poëmata, tener, multimeter, argutus, artifex erat. Faciebat ſiquidem verſus, oppido exactos, tam pedũ mira, quàm figurarum varietate: Hẽdecaſſyllabos lubricos, & enodes: Hexametros crepantes, & cothurnatos: Elegos verè nunc eſchoicos, nunc recurrentes, nunc per anadiploſim fine principiíſque connexos. Hîc (vt arreptũ ſuaſerat opus) & hîc additionẽ pro perſonæ temporis & loci qualitate variabat: Idque non ver-

bis qualibuſcunque ſed grandibus, pulchris, elucubratis. In materia controuerſiali, fortis & lacertoſus: In ſatyrica, ſolicitus & mordax: In tragica, ſæuus & flebilis. In comica, vrbanus, multiformiſque: In Feſcennina, vernans verbis, ęſtuans votis: In Bucolica, vigilax, parcus, carminabundus: In Georgica ſic ruſticans multum, quòd nihil ruſticus. Præterea quòd ad epigrammata ſpectat, nō copia, ſed acumine placens, quæ nec breuiùs diſticho, nec longiùs tetraſticho finiebantur: eadémque cùm non pauca piperata, mellea multa conſpiceres, omnia tamen ſalſa cernebas. In Lyricis autem Flaccum ſequutus, nunc ferebatur in Iambico citus, nūc in Choriambico grauis, nunc in Alchaico flexuoſus, nunc in Sapphico inflatus. Quid plura? ſubtilis, aptus, inſtructus, quáq; mens ſtylum ferret, eloquentiſſimus prorſus, vt eum iure cenſeres poſt Horatianos & Pindaricos cycnos gloriæ pennis euolaturum. Aleæ, ſphæræ non iuxtà deditus. Nam cùm teſſeris ad laborem occuparetur, pila tantùm ad voluptatem fatigabat libenter: quódque plus dulce, libentiùs fatigabatur. Scribebat aſſiduè, quanquam frequentiùs ſcripturiret. Legebat etiam inceſſanter autores cum reuerentia antiquos, ſine inuidia recentes. Et quod inter homines difficillimum eſt, nulli difficulter ingenij laude cedebat. Illud ſanè non ſolùm culpabile in viro fuit, ſed peremptorium, quòd mathematicos quondam de vitæ ſuæ fine conſuluit, vrbium ciues Africanarum, quibus vt eſt regio, ſic animus ardentior, qui conſtellatione percunctantis inſpecta, pariter annū, menſem, diémque dixerunt: Quos (vt verbo matheſeos vtar) Climactericos eſſet habiturus, vtpote quibus themate oblato quaſi ſanguinariæ genituræ ſchema patuiſſet, quia videlicet amici naſcentis an-

no quencunque clementem planeticorum ſiderum globum in diaſtemate zodiaco proſper ortus erexerat:hunc in occaſu cruentis ignibus inrubeſcentes ſeu ſuper diametro Mercurius aſynditus, ſeu ſuper tetragono Saturnus retrogradus, ſeu ſuper centro Mars apocataſticus exacerbaſſent. Sed de ijs qualia, quóque modò ſint, quámque ſint maximè falſa, ideóque fallentia, ſi quid pleniùs planiúſque rectiùs cohæret, licet & ipſe arithmeticæ ſtudeas, & quæ tua diligentia Vertacum, Traſibalum Saturninum ſolicitus euoluas, vt qui ſemper nil niſi arcanum celſúmque meditere, interim ad præſens nil coniecturaliter geſtum,nil per ambages:quandoquidem hũc noſtrum temerarium futurorum ſciſcitatorem, & diu fruſtrà tergiuerſantem, tempus & qualitas prædictæ mortis innexuit. Nam domi preſſus ſtrangulatúſque ſeruorum manibus, obſtructo anhelitu, gutture obſtricto,ne dicam Lentuli,Iugurthę,atque Seiani,certè Numantini Scipionis exitu perijt. Hæc in hac cæde triſtia minùs,quòd nefas ipſum cum autore facti parricidalis diluculo inuentum eſt. Nam quis ab hominum tam procul ſenſu,quis ita gemino obtutu eluminatus, qui exanimati cadauere inſpecto,non ſtatim ſigna vitæ colligeret extortæ? Etenim protinus argumento fuêre liuida cutis, oculi protuberantes, & in obruto vultu non minora iræ veſtigia,quàm doloris. Inuenta eſt quidem terra tabo madefacta deciduo, quia poſt facinus ipſi latrones ad pauimentum conuerſa defuncti ora pronauerant, tanquam ſanguinis eum ſuper æſtuans fluxus exinaniſſet. Sed protinus capto qui fuerat ipſius factionis fomes,incentor, anteſignanus, cæteriſque complicibus oppreſſis,ſeorſúmque diſcuſſis, criminis veritatem de pectoribus inuitis tormentorum

terror extraxit. Atque vtinam hunc finem, dum inconſultè fides vana conſultat, non meruiſſet excipere. Nam quiſque præſumpſerit interdicta, ſecreta, vetita, rimari, vereor huiuſmodi à catholicæ fidei regulis exorbitaturum, & effici dignum in ſtatum cuius reſpondeantur aduerſa, dum requiruntur illicita. Sequuta quidem vltio eſt extinctum, ſed magis proſunt iſta victuris. Nam quoties homicida punitur, nõ eſt remedium, ſed ſolatium vindicari. Longiuſculè progredi me amor impulit, cuius angorem ſilentio exhalare non valui. Tu interim ſiquid iſtic cognitu dignum, citus indicà, ſaltem ob hoc ſcribens vt animum meum triſtitudine grauem lectio leuet. Namque confuſo pectori mœror, & quidem iure plurimus erat, cum paginis iſta committerem ſola. Neque enim ſatis mihi aliud hoc tempore manu, ſermone, conſilio, ſcribere, loqui, voluere libet. Vale.

Sidonivs Trigetio svo salvt. Epist. XII.

TAntúmne te Vaſatium ciuitas, non ceſpiti impoſita ſed pulueri? tantum Syrticus ager, ac vagum ſolum & volatiles ventis alter cantibus arenæ ſibi poſſident: vt te magnis flagitatum precibus, paruis ſeparatum ſpatijs, multis expectatum diebus, attrahere Burdegalam, non poteſtates, non amicitiæ, non opimata viuarijs oſtrea queant? An temporibus hybernis viarum te dubia ſuſpendunt? & quia ſolet Bigerricus turbo mobilium aggerum indicia confundere, quoddam vereris in itinere terreno pedeſtre naufragium? Vbi, quæſumus, animo tam celeriter exceſſit, veſtigijs tuis nuper ſubacta

Calpis ? vbi fixa tentoria in occiduis finibus Gadianorum ? Vbi ille Trigetio meo idem qui Herculi quondam terminus peregrinandi ? Tantúmne à te ipſo ipſe tu diſcrepas, vt totus in deſidiæ iuta conceſſeris? Quo peragrante ſecreta regionum fabuloſarum priùs defuit actio laboris, quàm fatigationis intentio ? Poſt & poſt hæc portum Alingonis tam piger calcas, ac ſi tibi nunc eſſet ad limitem Danubinum contra incurſaces Maſſagetas proficiſcendum: vel ſi nunc etiam tuæ naues ſtagna Nilotidis aquæ per indigenas formidata crocodilos transfretarent. Et cum nec duodecim millium obiectu ſic retarderis, quid putamus cum exercitu Marci Catonis in Lepticana Syrte feciſſes ? Sed quamlibet ſola hyemaliũ mẽſium nomina tremas, tam clemẽs eſt facies cœli, tam tepida, tã ſuda, & ſic auras magè quàm vẽtos habet: vt te non valeat enixiùs retinere tẽpus, quàm inuitare tẽperies. Sed ſi epiſtolam ſpernis euocatoriam, credo vel verſibus non reluctaberis, impulſoribus blandis, & deſiderij mei quantum ſuſpicor ſtrenuis executoribus quorum in te caſtra poſt biduum commouebuntur. Ecce iam Leontius meus facilè primus Aquitanorũ, ecce iam parũ inferior parente Paulinus, ad locum quem ſuprà dixi per Garunnæ fluenta refluentia, non modò tibi cũ claſſe, verùmetiam cum flumine occurrẽt. Hîc tuas laudes modificato celeumate, ſimul inter tranſtra remiges, gubernatores inter apluſtria canent. Hîc te ædificatus culcitis chorus, hîc tabula calculis ſtrata bicoloribus, hîc teſſera frequens eboratis reſultatura pyrgorum gradibus expectat. hîc ne tibi pendulum tinguat volubilis ſentina veſtigium, pãdi carinarum ventres, abiegnarum trabium textu pulpitabuntur. hîc ſuperflexo crate paradarum

ſereni brumalis infida vitabis. Quid delicatę pigritię tuę plus poterit impedi, quàm vt te perueniſſe inuenias, cùm venire vix ſentias? Quid muſſitas? Quid moraris? Ipſę mihi tuum videntur aduentum reptiles cocleæ cum domibus natiuis anteceſſuræ. Eſt præterea tibi copioſiſſima penus aggeratis opiparè referta delicijs, modò ſit euentilando par animus impendio. Quid multa? Veni vt aut paſcaris, aut paſcas: imò quod gratius, vt vtrũque. Veni cum mediterraneo inſtructu ad debellandos ſubiugandóſque iſtos Medulicæ ſupellectilis epulones. Hîc Aturricus piſcis Garunnicis mugilibus inſultet, hîc ad copias Lapurdenſium locuſtarum, cedat vilium turba cancrorum. Tu tametſi cæteris eris in hoc genere pugnandi dimicaturus, ſiquid iudicio meo cenſes acquieſcendum (neque enim iniuſtum eſt credere experto) ſenatorem noſtrum hoſpitem meum conflictui huic facies exſortem, cuius ſi conuiuio tectóque ſuccedas, dapes Cleopatricas & loca Latia putes. Nam quamuis ſuper hoc ſtudio tam ipſe quàm patria confligant, olim lata ſententia eſt, quòd ille tranſeat cæteros ciues, licet & illa cæteras ciuitates. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPAE NOVETIO S. EPIST. XIII.

MVlta in te genera virtutum, Papa beatiſſime, munere ſuperno cōgeſta gaudemus, ſiquidem agere narraris ſine ſuperbia nobilem, ſine inuidia potentem, ſine ſuperſtitione religioſum, ſine iactantia literatum, ſine ineptia grauem, ſine ſtudio facetum, ſine aſperitate conſtantem, ſine popularitate communem. Præterea ijs hoc præſtantiſſi-

mum bonis fama ſuperaggerat, quòd te aſſerit haſce tot gratias faſtigatiſſimæ charitatis arce tranſcendere: Fama, inquam, quæ de laudibus tuis cùm canat multa, plus reticet. Nam longiùs conſtitutis, actionum tuarum propoſitum poteſt aſſignare, non numerum: Quarum relatione ſuccenſus, vltrò primus, vt longè inferiorem decet, ad ſoluenda officia procurro, nec vereor garrulitatis aliquando argui, qui potui taciturnitatis hucuſque culpari. Commendo promotum gerulum literarum, nobis quidem iam antè cognitum, ſed noſtrum nuper effectum veſtris orationibus contribulem: qui cùm ſit gente Iudæus, fide tamen prælegit cenſeri Iſraëlita, quàm ſanguine: & municipatum cœleſtis illius ciuitatis affectans, occidentémque literam ſpiritu viuificante faſtidiens, pariter hinc iuſtis pręmia propoſita contemplans, hinc niſi faceret ad Chriſtum de circunciſione transfugium, præuidens ſeſe per æterna ſecula ęquiterna ſupplicia paſſurum, patriam ſibi maluit Ieruſalem potiùs quàm Ieroſolymam computari. Quibus agnitis, aduentantem Abrahæ nunc filium veriorem maternis vlnis ſpiritalis Sara ſuſcipiat. Namque ad Agar ancillam pertinere tunc deſiit, cùm legali obſeruantiæ ſeruitutem, gratiæ libertate mutauit. De cætero quæ ipſi fuerit iſto cauſa veniendi, præſentaneo cōducibilius idem poterit explicare memoratu. Nobis verò propter quę ſuprà ſcripſi chariſſimus habetur, quod eo ſignifico, quia is efficaciſſimè quenque commendat, qui meras cauſas iuſtæ commendationis aperuerit. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonius Domino Papæ Principio salut. epist. XIIII.

IAm diu nobis Papa venerabilis, & ſi necdum veſter vultus aſpectus, tamen actus inſpectus eſt. Namque ſanctorum diffuſa laus meritorum ſtringi ſpatijs non eſt cōtenta finalibus. Hinc eſt quòd quia bonæ conſciētiæ modus non ponitur, nec bonæ opinioni terminus inuenitur. Quæ loquor, falſa cenſete, niſi profeſſioni meæ competens aſtipulator acceſſerit ſatis in illo quondam cœnobio Lirinenſi ſpectabile caput, Luporum cōcellita Maximorúmque, & parcimonię ſaltibus conſequi affectans Mēphiticos, & Palæſtinos archimandritas, is & epiſcopus Antiolius: cuius relatu, qui pater vobis, quíque qualéſque vos fratres, qua morum prærogatiua pōtificatu maximo ambo fungamini, ſolicitus cognoſcere ſtudui, gaudens cognouiſſe me memini: cui patri quondam videlicet vos habenti, vix domus Aaron pontificis antiqui meritò compararetur: quem licet primum In medio plebis eremitidis, ſanctificationis oleo legiferi fratris dextra perfuderit, filios eius in ſimilis officij munia vocans, tamen ipſius ſuper Ithamar, & Eleazaro felicitatē, Nadab & Abiu fulminibus afflati decolorauêre: quorum quamlibet interemptorum credamus abſoluēdas animas, punitas tamen ſcimus eſſe perſonas. Vos verò tacturi paginam altaris, nihil, vt audio, offertis ignis alieni, ſed comitantibus victimis, charitatis, caſtitatíſque fragrantiſſimum incenſum in thuribulis cordis adoletis. Ad hoc quoties iugum legis ceruicibus ſuperbientium per vincula prædicationis aſtringitis,

tunc Deo tauros ſpiritualiter immolatis. Quotiens conſcientiæ luxuriantis fœtore pollutos,ad ſuaueolentiam pudicitiæ, ſtimulis correctionis impellitis, hircorum vos obtuliſſe virulẽtiam Chriſtus ſibi cõputat. Quotiens hortantibus vobis in quocunque compuncto culpas ſuas anima pœnaliter recordata ſuſpirat:quis vos ambigat paria turturum, aut binos pullos columbarum,qui duplicem ſubſtantiam vtriuſque hominis noſtri,tam numero quàm gemitu aſſignant myſtico litaſſe ſacrificio? Quotiens veſtro monitu obeſum quicũque corpus, æſtuantémque turgidi ventris aruinam,crebro ieiuniorum decoquendus igne,torruerit,nulli dubium eſt vos tũc ſimilam frictam in quadam continentiæ ſartagine conſecraturos. Quotiens aliquem mentis perfidæ figmenta ponentẽ,ſanam reſpondere doctrinã,fidẽ credere,viam tenere,vitã ſperare ſuadetis:quis vos dubitet in huius emẽdatione cõuerſi,qui iã ſit liber ab hęreſi,liber ab hypocriſi,liber ab ſchiſmate,purgatiſſimũ propoſitionis panem, cum ſinceritatis & veritatis azymis dedicaturos? Poſtremò quis neſciat quicquid Legis diebus figuraliter immolabatur in corporibus, quòd totum id gratiæ tempore manifeſtè vos offeratis in moribus? Atque ideo grates vberes Deo refero, quòd ſecundum veſtræ paginæ qualitatem,facilè agnoſco antiſtitem ſuprafatum de vobis cùm magna dixerit,maiora tacuiſſe. Quapropter nemo dubitauerit,qui bonus es cũ indicaris,& melior cùm legeris,te eſſe optimũ cùm videris. Megetius clericus veſtri gerulus eloquij, rebus ex ſentẽtia geſtis, quia tuorum apicum detulit munera, meorum reportat obſequia: quem ſaltem iuuimus voto,quia re forſitan non valemus,per quem obſecrò impẽſè vt ſitim noſtram frequẽter literis litera-

tis, ambo germani, tu frequentiùs, irrigetis. Sed ſi difficultas itineris interſiti reſultat optatis, vel aliquoties pro ſupplicibus ſupplicate. Maius eſt autem ſi nobis tribuere dignemini raris interceſſionibus ſalutem, quàm ſi crebris affatibus dignitatem. Vale. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonius domino Papæ Prospero s. epist. xv.

10

DVm laudibus ſummis ſanctum Anianum maximum conſummatiſſimúmque pontificem, Lupo parem, Germanóque non imparem, vis celebrari: fideliúmque deſideras pectoribus infigi viri talis ac tanti mores, merita, virtutes: cui etiam illud non abſque iuſtitia gloriæ datur, quod te ſucceſſore deceſſit: exegeras mihi vt promitterem tibi Attilæ bellum ſtylo me poſteris intimaturum, quo videlicet Aurelianenſis vrbis obſidio, oppugnatio,
irruptio, nec direptio: & illa vulgata exauditi cœ- 02
litus ſacerdotis vaticinatio, continebatur. Cœperam ſcribere, ſed operis arrepti faſce perſpecto, tæduit inchoaſſe. propter hoc nullis auribus credidi, quod primùm me cenſore damnaueram. Dabitur vt proſpero precatui tuo, & meritis antiſtitis ſummi, quatenus præconio ſuo ſub quacunque & quidem celeri occaſione famulemur. Cæterùm tu creditor iuſtus, laudabiliter hoc imprudentiæ temerarij debitoris indulſeris, vt quod mihi inſo-
lubile videtur, tibi quoque videatur irrepoſcibile. 05
Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS CONSTANTIO SVO SALVTEM. EPIST. XVI.

SPoponderam Petronio illuſtri viro præſens opuſculum,paucis me epiſtolis expediturum : cuius auribus non peperci , dum tuis parco. Malui namque vt illum correctionis labor , te honor editionis aſpiceret , peruenirétque in veſtras manus volumen iſtud alieno periculo,obſequio meo. Peracta promiſſio eſt:nam peritia tua ſi coactorum in membranas inſpiciat ſigna titulorum, iam copioſum te (ni fallor) pulſat exemplar , iam venitur ad margines vmbilicorum,iam tempus eſt,vt ſatyricus ait,Oreſtem noſtrum vel ſuper terga finiri.Non hîc ego commentitiam Terpſichorem more ſtudij veteris aſciui,nec iuxta ſcaturiginem fontis Aganippici per roſcidas ripas , & pumices muſcidos ſtylum traxi. Atque vtinam hîc nil molle , nil fluidum , nil de triuijs compitalibus mutuatum reperiretur. Siquidem maturo(vt es ipſe) lectori, non tantùm dictio exoſſis , tenera delumbis , quantum vetuſcula, toroſa,& quaſi maſcula placet. Sed reſeruentur iſta potioribus. mihi ſufficit , ſi citò ignoſcas , quòd ſumus tardi. Præterea ſi vir illuſtris aliquid inſuper ampliuſculè ſcribi depopoſciſſet,in moras grandes incidiſſemus. Nam per armariola & goteculas noſtras non remanſerũt digna prolatu. Vnde cognoſce, quod etſi tacere necdum,cœpimus certè taciturire,duplici ex cauſa:vt ſi placemus, pauca lecturis incitent voluptatem:Si refutamur, non excitent multa faſtidium:quippe in hoc ſtylo cui non vrbanus lepos ineſt,ſed pagana ſimplicitas. Vnde enim nobis illud loquendi tetricum genus ac peranti-

quum? Vnde illa verba ſaliaria, vel Sibyllina vel Sabinis abuſque Curib. accita, quæ magiſtris plerunque reticentibus promptiùs Fœcialis aliquis aut Flamen, aut veternoſus legalium quæſtionum enigmatiſta, patefecerit? Nos opuſcula ſermone edidimꝰ arido, exili certè maxima ex parte vulgato: Cuius hinc honor rarus, quòd frequens vſus: hinc difficilis gratia, quia facilis inuentio eſt. Sanè profiteor audenter, ſicut iſtic nil acre, nil eloquens: ita nihil inditum, non abſolutum, non ab exemplo. Sed quid hæc pluribus? Dictio mea (quod mihi ſufficit) placet amicis. In quibus tamen vtrunque complector, ſiue non fallunt examine, ſeu charitate falluntur: Deúmque (quod reſtat) in poſterum quæſo, vt ſecuturi aut fallantur ſimiliter, aut cenſeant.

Vale.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

EPISTOLARVM

LIBER IX.

SIDONIVS FIRMINO SVO SALVTEM. EPIST. I.

EXIGIS, domine fili, vt epiſtolarum priorum limite irrupto, ſtylus noſter in vlteriora procurrat, numeri ſupradicti priuilegio non contẽtus includi. Addis & cauſas quibus hic liber nonus octo ſuperiorum voluminibus accreſcat, eo quòd Caius Secundus, cuius nos orbitas ſequi hoc opere pronuntias, paribus titulis opus epiſtolare determinet. Quæ iubes non ſunt improbabilia, quanquam & hoc ipſum, quod piè iniungis arduum exiſtat, ac laudi quantulæcunque iam ſemel partæ non opportunũ: primum, quod opuſculo priùs edito præſentis augmenti ſera cõiunctio eſt. Deinde quòd arbitros ante quoſcunq; (niſi

fallimur) indecentiſſimum eſt materiæ vnius ſimplex principium,tri plices epilogos inueniri. Pariter & neſcio,qualiter fieri veniabile queat, quòd coërceri noſtra garrulitas, nec poſt denuntiatum terminum ſuſtinet, niſi quia forſitan qui modus paginis, non poteſt poni ipſe amicitijs. Quaprópter eſſe te in quadam contuendæ opinionis meæ quaſi ſpecula decet,curioſiſque facti huiuſce rationem manifeſtare:quid ve ad hoc ſentiant optimi quique, reſcripto quàm frequentiſſimo mihi pandere. Porrò autem ſi me garrire compulſo, ipſe reticere perſeueraueris, te quoque ſilentij noſtri talione ad vicem plecti non periniurium eſt.Itaque tu primus,tu maximè ignoſce negotio quod imponis,ac miniſterio. Nos verò ſi quod exemplar manibus occurrerit,libri marginibus octaui celeriter addemus. etſi Apollinaris tuus cùm in cæteris rebus,tum eſt in hac certè negligentiſſimus, quippe qui perexiguum lectione teneatur, vel coactus,vel voluntarius,quantum tamen mihi videtur, qui patribus ijs iungi non recuſauerim,quorum ſtudio,voto,timori, laudabile aliquid in filijs,licèt difficile perſuadeatur,difficilius ſufficit. Vale.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ EVPHRONIO SALVTEM. EPIST. II.

ALbiſo antiſtes,Proculúſque Leuites,ideo nobis morum magiſtri pronuntiandi, quia veſtri merentur eſſe diſcipuli,literas detulerunt:quarum me ſacroſancto donaſtis affatu:quæ tamen literæ plurimum nobis honoris, plus oneris imponunt. Vnde & ipſarum ſic benedictione lætor,quòd iniunctione confundor : quippe qui ex aſſe turbatus vel ex parte non pareo. Iubetis enim tã diuerſa quàm minima,

nima, explicaríque decernitis opus, quod ab extremitate mea tam difficilè completur, quàm impudenter incipitur. Sed ſi amplitudinem in vobis pietatis expertæ bene metior, Plus laboraſtis, vt affectus cordis veſtri, quàm noſtri operis effectus publicaretur. Neque enim cùm Hieronymus interpres, Dialecticus Auguſtinus, Allegoricus Origenes, grauidas tibi ſpiritualium ſenſuum ſpicas doctrinæ ſalubris meſſe parturiant, non ſcilicet tibi partibus meis arida ieiunantis linguæ ſtipula crepitabit. Hoc more tu & olorinis cantibus, anſeres rauos, & modificatis luſciniarum querelis, improborum paſſerum fringultientes ſuſurros iure ſociaueris. Quid quod quoque arroganter fieret, indecentérque, ſi negotij præcepti pondus aggrederer, nouus clericus, peccator antiquus, ſcientia leui, graui conſcientia? videlicet vt ſi ſcriptum quocunque miſiſſem, perſona mea nec tunc abeſſet riſui iudicantium cum defuiſſet obtutui. Ne quęſo, domine Papa, nimis exigas verecundiam meam, qualitercunque latitantem, cœpti operis huiuſce temeritate deuenuſtari: quia tantus eſt liuor derogatorum, vt materia quam mittis velocius ſortiatur inchoata probum, quàm terminata ſuffragium. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonivs Domino Papæ Favsto s. epist. III.

Seruat conſuetudinem ſuam tam facundia veſtra quàm pietas: atque ob hoc granditer quòd ſic diſertè in ſcriptis eloquium ſuſcepimus, quod libenter affectum. cæterum ad præſens petita venia priùs impetratáque, cautiſſimum reor ac ſaluberrimum, per has maximè ciuitates quæ multum ſitu ſegreges agunt, dum ſunt gentium motibus itinera

ſuſpecta, ſtylo frequentiori renuntiate: dilatáque tantiſper mutui ſedulitate ſermonis, curam potiùs aſſumere conticeſcendi: quod inter obſtrictas affectu mediante perſonas aſperrimum quáquam atque acerbiſſimum eſt, non tamen cauſis efficitur qualibuſcunque, ſed plurimis certis & neceſſariis: quæque diuerſis proficiſcuntur ex originibus: quarum iſta calculo primore numerabitur, quod cuſtodias aggerum publicorum nequaquam tabellarius tranſit inrequiſitus: qui etſi periculi nihil, vtpote crimine vacans, plurimum ſanè perpeti ſolet difficultatis, dum ſecretum omne gerulorum peruigil explorator indagat: quorum ſi fortè reſponſio quantulumcumque ad interrogata trepidauerit, quæ non inueniuntur ſcripta, mandata creduntur: ac per hoc ſuſtinet iniuriam plerúnque qui mittitur, qui mittit inuidiam: plúſque in hoc tempore, quo æmulantum inuicem ſeſe pridem fœdera, ſtatuta regnorum denuo per conditiones diſcordioſas ancipitia redduntur. Præter hoc ipſa mens noſtra domeſticis hinc inde diſpendiis ſaucia iacet. nam per officij imaginem, vel (quod eſt verius) neceſitatem, ſolo patrio exactus, hîc relegatus variis quaqua verſum fragoribus, quia patior hîc incommoda peregrini, illic damna proſcripti. Quocirca ſoluere modò literas paulò politiores aut intempeſtiuè petor, aut impudenter aggredior, quas vel ioco lepidas, vel ſtylo cultas alternare felicium eſt. Porrò autem quidam barbariſmus eſt morum, ſermo iocundus, & animus afflictus. quin potiùs animam malè ſibi conſciam, & per horas ad recordata pœnalis vitæ debita contremiſcentem, frequentiſſimis tuis illis & valentiſſimis orationum munerare ſuffragiis, precum peritus Iuſulanarum, quas de palæſtra congre-

gationis cremitidis, & de ſenatu Lyrinenſium Cellulanorum, in vrbem quoque (cuius eccleſiæ ſacra ſuperinſpicis) tranſtuliſti, nil ab abbate mutatus per ſacerdotem: quippe cùm nouæ dignitatis obtentu, rigorem veteris diſciplinæ non relaxaueris. Iis igitur, vt ſuprà dixi, precatibus efficaciſſimis obtine, vt portio noſtra ſit dominus: atque vt aſſcripti turmis contribulium Leuitarum, non remaneamus terreni, quibus terra non remanet: incoëmúſque, vt à ſæculi lucris, ſic quoque à culpis peregrinari. Tertia eſt cauſa vel maxima exinde, ſcribere tibi cur ſuperſederim: quod immane ſuſpicio dictandi iſtud in vobis tropologicum genus ac figuratum, limatíſque plurifariam verbis eminentiſſimum: quod veſtra quam ſumpſimus epiſtola oſtendit. licèt enim prędicationes tuas, nunc repentinas, nunc cùm ratio popoſciſſet elucubratas, raucus ploſor audierim, tunc pręcipuè, cùm in Lugdunenſis eccleſię dedicatæ fęſtis hebdomadalibus collegarum ſacroſanctorum rogatu exorareris, vt perorares. ibi te inter ſpiritales regulas, vel forenſes medioximum quiddam concionantem (quippe vtrarumque doctiſsimum diſciplinarum) pariter erectis ſenſibus, auribúſque curuatis ambiebamus: hinc parum factitantem deſiderio noſtro, quia iudicio ſatisfeceras. Hiſce de cauſis temperaui ſtylo, temperabóque, breuiter locutus vt paream: longum taciturus, vt diſcam. Sunt de cætero tuæ partes, domine Papa, doctrinæ ſalutaris, ſingularíſque, victuris operibus incumbere ſatis. Neque enim quiſquis auſcultet docentem te, diſputantémque, plus loqui diſcit, quàm facere laudāda. Nunc verò, quod reſtat, donte venia paginā ruſticantē, vobis obſecundantē: cui me quoque autore ſi veſtris literis comparetur,

ſtylus infantiſſimus ineſt. Sed iſta quorſum ſtolidus allego ? Nam nimis deprecari ineptias ipſas eſt ineptiſſimum, in quibus tu merus arbiter, ſi rem ex aſſe diſcingas, ridebis plurima, plura culpabis. Sed & illud amplector, ſi pro charitate, qua polles, non fueris vſquequáque cenſendi cõtinétiſſimus, id eſt, ſi ſentẽtia tua quippiam ſuper his apicibus antiquet, Tunc enim certiùs te probaſſe reliqua gaudebo, ſi lituraſſe aliqua cognouero. Memor noſtri, &c.

Sidonivs Domino Papæ Græco s. epist. IIII.

Viator noſter ac tabellarius terit orbitas itineris aſſueti, ſpacium viæ regionúmque, quòd oppida noſtra diſcriminat, ſæpe relegendo. Quocirca nos quoque decet ſemel propoſitæ ſedulitatis officia ſectari, quę cùm reliquis cõmeantibus, tum pręcipuè Amantio intercurrente geminare, cum quadam mentis intentione debemus: ne fortè videatur ipſe plus literas ex more depoſcere, quàm nos ex amore dictare. Domine Papa ideo veſtrorum plus mementote, quos inter præſumimus computari: quíque ſicut veſtris erigimur ſecundis, ita deprimimur aduerſis. Nam quod nuper quorumpiam fratrum neceſſitate multos pertuleritis angores, flebili ad flentes relatione peruenit. Sed tu flos ſacerdotũ, gemma pontificum, ſcientia fortis, fortior conſcientia, minas vndáſque mundialium ſperne nimborum: quia frequenter ipſe docuiſti quòd ad promiſſa conuiuia patriarcharum, vel ad nectar cœleſtium poculorum, per amaritudinum terrenarum cálices perueniretur. Velis nolis, quiſque contempti mediatoris conſequitur regnum, ſequitur exemplum. Quantaſlibet nobis anxietatum pateras vitæ præſentis propinet afflictio, parua toleramus: ſi recor-

damur quid biberit ad patibulum, qui inuitat ad cœlum. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ IVLIANO SALVT. EPIST. V.

ETſi pluſculum fortè diſcreta, quàm communis animus optabat, ſede conſiſtimus : non tamen medij itineris obiectu quantum ad ſoluendum ſpectat officiũ, noſtra ſedulitas impediretur: niſi quòd per regna diuiſi, à commercio frequentioris ſermonis, diuerſarum ſortium iure reuocaremur: quæ nũc ſaltem poſt pacis initam pactionem, quia fidelibus animis fœderabuntur, apices noſtri incipient commeare crebri, quoniam ceſſant eſſe ſuſpecti. Proinde domine Papa cum ſacroſanctis fratribus veſtris pariter ſupplicaturas Chriſto iungite preces: vt dignatus proſperare quæ gerimus, noſtrique dominij temperans lites, arma compeſcens, illos muneretur innocentia, nos quiete totos ſecuritate. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPÆ AMBROSIO S. EPIST. VI.

VIguit pro dilectiſſimo noſtro (quid loquar, nomen, perſonam ? Tu recognoſces cuncta) apud Chriſtum, tua ſanctitas interceſſionis effectu: de cuius facilitate iuuenili ſæpe, nunc arbitris palàm aſcitis conquerebare, nunc tacitus ingemiſcebas. Igitur hîc proximè abrupto cõtubernio ancillæ propudioſiſſimæ, cui ſe totum conſuetudine obſcœna iunctus addixerat, patrimonio, poſteris, famæ ſubita ſui correctione conſuluit. Namque per rei familiaris damna vacuatus, vt primùm intelligere cœpit, & retractare quantum de bonuſculis auitis paternîſque ſumptuoſitas domeſticę charibdis abligurriſſet, quanquam ſerò reſipiſcens, attamen tandẽ

veluti fręnos momordit, excuſſitque ceruices, atque Vlyxeas, (vt ferunt) cæras auribus figens, fugit aduerſum vitia ſurdus, meretricij blandimenta naufragij: puellámque (prout decuit) intactam vir laudandus in matrimonium aſſumpſit, tam moribus natalibúſque ſummatem, quàm facultatis principalis. Eſſet quidem gloria, ſi voluptates ſic reliquiſſet, vt nec vxori coniugaretur: Sed etſi fortè contingat, ad bonos mores ab errore migrare, paucorum eſt incipere de maximis: & eos qui diu totum indulſerint ſibi, protinus totum & pariter incidere. Quocirca veſtrum eſt, copulatis obtinere quàm primùm prece ſedula ſpem liberorum: & poſt conſequens erit vt filio vno alteróve ſuſceptis (& nimis dixi) abſtineat de cætero licitis, qui illicita præſumpſit. Namque & coniuges ipſi, quanquam nupti, nuper, iis moribus: ac verecundia agunt verè, vt agnoſcas ſi ſemel videris, plurimum eſſe, quid differat ille honeſtiſſimus vxorius amor, figmentis illecebríſque concubinalibus. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonius domino Papæ Remigio s. epist. vii.

Quidam ab Aruernis Belgicam petens (perſona mihi cognita eſt, cauſa ignota nec refert) poſtquàm Remos aduenerat, ſcribam tuum ſeu bibliopolã, pretio fors fuat officióve demeritum copioſiſſimo, velis nolis declamationum tuarum ſchedio emunxit: qui redux nobis atque oppido gloriabundus (quippe præceptis tot voluminibus) quicquid detulerat quanquam mercari paratis, quòd tamen vt ciuis, nec erat iniuſtum, pro munere ingeſſit, curę mihi è veſtigio fuit, híſque qui ſtudent, cùm meritò lecturitemus, plurima tenere, cuncta

tranſcribere. Omnium aſſenſu pronuntiatum, pauca nunc poſſe ſimilia dictari. Etenim rarus aut nullus eſt, cui meditaturo par aſſiſtat diſpoſitio per cauſas, poſitio per literas, compoſitio per ſyllabas. Ad hoc opportunitas in exemplis, fides in teſtimoniis, proprietas in epithetis, vrbanitas in figuris, virtus in argumentis, pondus in ſenſibus, flumen in verbis, fulmen in clauſulis. Structura verò fortis & firma, coniunctionúmque perfacetarum nexa cæſuris inſolubilibus: ſed nec hinc minùs lubrica & leuis, ac modis omnibus erotundata: quæ lectoris linguam inoffenſam decenter expediat, ne ſalebroſas paſſa iuncturas, per cameram palati volutata balbutiat. Tota denique liquida prorſus & ductilis, veluti cùm cryſtallinas cruſtas, aut onychintinas non impacto digitus vngue perlabitur: quippe ſi nihil eum, rimoſis obicibus exceptum, tenax tractura remoretur. Quid plura? Non extat ad præſens viui hominis oratio, quam peritia tua non ſine labore tranſgredi queat ac ſuperuadere. Vnde & propè ſuſpicor, domine Papa, propter eloquium exundans atque ineffabile (venia ſit dicto) te ſuperbire: ſed licèt bono fulgeas vt cōſciētiæ, ſic dictionis ordinatiſſimæ, nos tibi tamē minimè ſumus refugiēdi, qui bene ſcripta laudamus, etſi laudāda nō ſcribimus. Quocirca deſine in poſterū noſtra declinare iudicia, quę nil mordax, nihil quoq; minātur increpatoriū. Alioqui ſi diſtuleris noſtrā ſterilitatē facundis fœcundare colloquiis, aucupabimur nūdinas inuolantū: & vltrò ſcrinia tua cōniuentibus nobis, ac ſubornantibus, effractorū manus arguta populabitur: inchoabíſque tūc fruſtrà moueri, ſpoliatus furto, ſi nunc rogatus non mouêris officio. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonius Domino Papæ Principio s. epist. viii.

QVanquam nobis, non opinantibus, deſiderantibus tamen, literas tuas reddidit gerulus antiquus, idoneus inuentus, cui iure repetita credantur officia, quandoquidem prima ſic detulit, Igitur affatu ſecundo, vel potiùs benedictione donatus, ipſe quoque rependo alterum ſalue, obſequia combinans numeris æquata, non meritis. Et quia, domine Papa, modò viuimus iunctis abiunctiſque regionibus, conſpectibúſque mutuis frui diſſociatæ ſitu habitationis inhibemur; orate vt optabili religioſóque deceſſu vitæ præſentis angoribus atque onere perfuncti, cùm iudicij dies ſanctus obfulſerit, cùm reſurrectione agminibus veſtris famulaturi vel ſub Gabaoniticæ ſeruitutis occaſione iungamur; quia ſecundùm promiſſa cœleſtia, quæ ſpoponderunt filios fidei, de nationibus congregandos, ſic nos reos venia ſoletur, dum vos beatos gloria manet, etſi per actionum differētiam, nō tamen per locorum diſtantiam diuidemur. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

Sidonius domino Papæ Fausto s. epist. ix.

LOngum tacere, vir ſacratiſſime, nos in commune dequeſtus es. cognoſco veſtræ partis hinc ſtudium, noſtræ reatum non recognoſco. Namque iam pridem iuſſus garrire, non ſilui, iſtas literis antecurrētibus: quibus etiam recenſendis cùm Reios aduenerant, qui tunc aptè fuiſtis, aptiſſimè defuiſtis: Idque votiuum mihi granditer fuit, ac peroptatum, vt epiſtola iniuncta nec negaretur ſcripta amicitiæ, nec ſubderetur lecta cenſuræ. Iſta omittamus. Mitti paginam copioſam denuò iubes. Patere pro-

peráti vota adſunt,cauſæ abſunt. Nam ſalutationi ſi negotium aliquod actiua nō deportet materia, ſuccincta eſt, quam qui porrigit verbis non neceſſariis, à regula Saluſtiani tramitis detortus exorbitat, qui Catilinam culpat habuiſſe ſatis eloquentię, parum ſapientiæ. Vnde aue dicto, mox Vale dicimus, orate pro nobis. Sed bene eſt, bene eſt,quia chartulam iamiámque complicaturo res fortis accurrit, de qua exprobranda, ſi diutius vel lętitia ſeſe mea, vel ira cohibuerit,ipſe me accepta dignum contumelia iudicabo. Veniſti magiſter in manus meas, nec exulto tantùm, verùm inſulto veniſti: & quidem talis, qualem ab hinc longo iamdiu tempore deſideria noſtra præſtolabantur. Dubito ſanè vtrum & inuitus,at certè ſimilis inuito, quippe quo prouidente, vel (ſi tamen hoc nimis abnuis) adquieſcente, ſim tuis libris inſalutatus,iiſque(quod multo eſt iniurioſius)territorium Aruernum cùm præterirent, non ſolùm mœnia mea, verumetiam latera radentibus. An verebare ne tuis dictis inuideremus? Sed Dei indultu vitio nulli minùs addicimur: cui ſi ita vt cæteris, à mea parte ſubiaceretur, ſi quoque auferret congrediendi æmulationem deſperatio conſequendi. An ſupercilium tanquam difficilis ac rigidi ploſoris extimeſcebas? & quęnam eſt cuiquam peritiæ ceruix tanta, quíve hydrops, vt etiam tepida veſtra, non feruentiſſimis laudibus perſequatur? An ideo me faſtidiendum, negligendúmque curaſti,quia contēneres iuniorem? quod parum credo. An quia indoctum? quod magis fero: Ita tamē vt qui dicere ignorem,non & audire: quia & qui Circenſibus ludis adfuerunt, ſententiam de curribus non ferunt. An aliquo caſu diffidebamus,vt putaremur iis quos libellis edidiſſetis derogaturi? atqui

præſule Deo tenues nobis eſſe amicitias,nec inimici
fingere queunt. Iſta quorſum? inquis. Ecce iam pã-
do vel quid indagaſſe me gaudeam, vel quid te ce-
laſſe ſuccenſeam. legi volumina tua quæ Riochatus
antiſtes ac monachus,atque iſtius mũdi bis peregri-
nus tuis Britãnis pro te reportat, illo iam in præſen-
tiarum Fauſto potius qui non ſeneſcit, quique viuẽ-
tibus non defuturus, poſt ſepulturam fiet per ipſa
quæ ſcripſit ſibi ſuperſtes. Hîc igitur ipſe venerabi-
lis apud oppidum noſtrum cùm moraretur, donec 1
gentium concitatarum procella defremeret:(Cuius
imaginis hinc & hinc turbo tunc inhorruerat) ſic
reliqua dona veſtra detexit,vt perurbanè quæ præ-
ſtantiora,portabat, operuerit ſpinas meas illuſtrare
diſſimulans tuis floribus. Sed poſt duos aut iis am-
pliùs menſes,ſic quoque à nobis citò profectũ,cum
quippiam prodidiſſent de viatoribus, myſticæ gazæ
clauſis inuolucris clàm ferre theſauros, pernicibus
equis inſequutus abeuntem, qui facilè poſſint itine-
ris pridiani ſpatia præuertere, oſculo in fauces oc- 2
cupati latronis inſilui, humano ioco, geſtu ferino,
veluti ſi excuſſura quencunque,catulorũ Parthi col-
la raptoris pede volatico tigris orbata ſuperemicet.
Quid multa? capti hoſpitis genua cõplector, iumẽ-
ta ſiſto,fræna ligo,ſarcinas ſoluo, quæſitũ volumen
inuenio,produco, lectito,excerpo, maxima ex ma-
gnis capita defruſtans.Tribuit & quoddam dictare
celeranti ſcribarũ ſequacitas ſaltuoſa,compendium,
qui cõprehendebant ſignis,quod literis nõ tenebãt.
Quibus lacrymis ſanè maduerimus, mutuò viciſſim 3
fletu rigati tunc, cùm ab amplexu ſæpe repetito ſe-
pararemur: longũ eſt dixiſſe,nec refert; quòd triũ-
phali ſufficit gaudio,ſpoliis onuſtũ charitatis,& ſpi-
ritualis cõpotẽ prædæ me domũ retuli. Quæris nũc

quid de manubiis meis iudicẽ,nollem adhuc prodere,quo diuturnius expectatione penderes. plus me enim vlciſcerer, ſi quod ſenſi tacerem. Sed iam nec ipſe fruſtrà ſuperbis,vtpote intelligẽs tibi ineſſe virtutem ſic perorandi, vt lectori tuo ſeu reluctãti, ſeu voluntario vis voluptatis excudat præconij neceſſitatem. proinde accipe quid ſuper ſcriptis tuis & iniuriã paſsi cenſeamus. Legimus,opus operoſiſsimũ, multiplex,acre,ſublime,digeſtum titulis,exẽpliſque congeſtũ,bipartitum ſub dialogi ſchemate,ſub cauſarum themate quadripartitum.Scripſeras autẽ plurima ardenter, plura pompoſè: ſimpliciter iſta,nec argutè illa,nec callidè: grauia maturè,profunda ſolicitè,dubia conſtanter, argumentoſa diſputatoriè, quædam ſeuerè,quępiam blandè,cuncta moraliter, lectè,potenter, eloquentiſſimè. Itaque per tanta te genera narrandi toto latiſſimæ dictationis campo ſequutus, nihil in facundia cæterorũ, nil in ingeniis facilè perſpexi iuxtà politum : Quæ me vera ſentire ſatis approbas , cum nec offenſus aliter iudico. Denique abſentis oratio (quantum opinamur) plus nequit creſcere , niſi forſitan aliquid iis addat coràm loquentis autoris vox , manus , motus , pudor , artifex. Igitur his animi literarúmque dotibus præditus , mulierem pulchram , ſed illam, Deuteronomio aſtipulante , nubentem , domine Papa,tibi iugaſti:quã tu adhuc iuuenis inter hoſtiles conſpicatus cateruas , atque illic in acie contrariæ partis adamatam , nihil per obſtantes repulſus pręliatores, deſiderij brachio vincente rapuiſti, philoſophiam ſcilicet , quæ violenter è numero ſacrilegarum artium exempta , raſo capillo ſuperfluę religionis , ac ſupercilio ſcientiæ ſęcularis, amputatíſque peruetuſtarum veſtium rugis , id eſt,triſtis dia-

lecticæ flexibus falſa morum & illicita velantibus, myſtico amplexu iam defæcata tecum membra cõiunxit. Hæc ab annis veſtra iam dudum pediſſequa primoribus, hæc tuo lateri comes inſeparabilis, ſiue in palęſtris exercereris vrbanis, ſiue in abſtruſis macerarêre ſolitudinibus: hæc Athenæi conſors, hæc monaſterij, tecum mundanas abdicat, tecum ſupernas prædicat diſciplinas. Huic copulatum te matrimonio qui laceſſiuerit, ſentiet eccleſiæ Chriſti Platonis Academiam militare, téque nobiliùs philoſophari: Primùm, ineffabilẽ Dei Patris aſſerere cum ſancti Spiritus æternitate ſapiẽtiam: Tum præterea, non cæſariem paſcere, neque pallio aut claua velut ſophiſticis inſignibus gloriari, aut affectare de veſtium diſcretione ſuperbiam, nitore pompam, ſqualore iactantiam, neque te ſatis hoc æmulari, quòd per gymnaſia pingantur Areopagitica, vel Prytaneum, Zeuſippus ceruice curua, Aratus panda, Zenon fronte contracta, Epicurus cute diſtenta, Diogenes barba comante, Socrates coma candente, Ariſtoteles brachio exerto, Xenocrates crure collecto, Heraclitus fletu oculis clauſis, Democritus riſu labris apertis, Chryſippus digitis propter numerorum indicia conſtrictis, Euclides propter mẽſurarum ſpacia laxatis, Cleanthes propter vtrunque corroſis, quin potiùs experietur quiſque conflixerit, Stoicos, Cynicos, Peripateticos, Hæreſiarchas propriis armis, propriis quoque concuti machinamentis. Nam ſectatores eorũ Chriſtiano dogmati ac ſenſui ſi repugnauerint, mox te magiſtro ligati, vernaculis implicaturis in retia ſua præcipites implagabuntur, ſyllogiſmis tuæ propoſitionis vncatis volubilem tergiuerſantum linguam inhamantibus, dum ſpiris categoricis, lubricas quæſtiones tu

potiùs innodas, acrium more medicorum, qui remedium contra venena cùm ratio compellit, & de ſerpente conficiunt: ſed hoc temporibus iſtis, ſub tuæ tantùm vel contemplatione conſcientiæ, vel virtute doctrinæ. Nam quis æquali veſtigia tua greſſu ſequatur? cui datum eſt ſoli loqui meliùs, quàm didiceris, viuere meliùs quàm loquaris: Quocirca meritò te beatiſſimum boni omnes, ídque ſupra omnes tua tempeſtate concelebrabunt, cuius ita dictis vita factíſque dupliciter inclaruit, vt quandoquidem tuos annos iam dextera numerauerit, ſæculo prædicatus tuo deſiderandus alieno, vtraque laudabili actione, decedas, te relicturus externis, tua proximis. Memor noſtri eſſe dignare, dominè Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE APRVNCVLO S. EPIST. X.

Reddidit tibi epiſtolas meas, quem mihi tuas offerre par fuerat. nam frater noſter Cæleſtinus, nuper ad te reuerſus de Biterrenſi, quoddam mihi ſuper ſtatu iniurioſi noſtri vinculum ceſſionis elicuit. Quod quidem ſcripſi non minùs tua verecundia fractus quàm voluntate. Namque nos vltrò veſtro pudori quaſi quibuſdam pedibus obſequij decuit occurrere. Quocirca me quoque volēte poſſide indultū, ſed liberaliter, nec enim, vt ſuſpicor plus aliquid hoc genere ſolatij vel ipſe quęſiſti. Quē literis iſtis non commendatorijs minùs quàm reſuſorijs iam placatus inſinuo, ſic tamen vt tibi aſſiſtat, tibi pareat, te ſequatur, atque vt ſi permanſerit tecum neutri noſtrum iudicetur famulus, ſi fortè diſceſſerit, quæratur vtrique fugitiuus. Memor noſtri eſſe dignare, domine Papa.

SIDONIVS DOMINO PAPAE LVPO S. EPIST. XI.

PRopter libellum quem non ad vos magis quàm per vos miſſum putaſtis, epiſtolam veſtram non ad me magis quàm in me ſcriptam recepi. Ad exprobrata reſpõdeo pro æquitate cauſæ, non pro æqualitate facundiæ: quanquam quis nunc ego, aut quantus qui agere præſumam vobis imputantibus innocentem? Quocirca delicto huic (quantulumcunque eſt) inter principia confeſtim ſupplico ignoſci, diffidentiæ tantùm & non ſuperbiæ faſſus errorem. Nam cùm mihi rigor cenſuræ tuę in literis æquè vt moribus ſit ambifariàm contremiſcendus, fateor tamen in voluminis ipſius operíſque reſeratu illam mihi fuiſſe plus oneri, quàm prætenditis charitatem: Nec citra iuſtum iſta coniicio, quandoquidem mortalium mentibus ius hoc naturaliter ineſt, vt ſi quid perperam fiat minus, indulgeant plus amici. Scripſeram librum ſicut pronuntiatis, plenum onuſtúmque vario cauſarum, temporum, perſonarúmque congeſtu: facturus rem videbar impudentiſſimam, ſi tantum mihi cuncta placuiſſent vt nulla tibi diſplicitura confiderem: huc item quiſquis iudicij euentus foret, vidi partibus meis nequaquam pietatis ex ſolido conſtare rationem, ſi non ſaltem vobis eſſet anterius allatum volumen, & ſi non videretur oblatum ſub hoc videlicet temperamento; vt ſi fortè placuiſſem, non vos arrogãtia præteriſſe; ſi ſecus, non vos improbitas expetiſſe iudicaretur. Nec ſanè multo labore me credidi deprecaturum vitatas cauſas erubeſcendi. Pariter illud noſſe vos noueram, quod autores in operibus ædendis pudor potius quàm cõſtantia decet: quódque tetricis puncta cenſoribus, tardiùs procacitas recitatoris, quàm

trepidatio excudit. Alioqui ſi quis eſt ille, qui cum fiduciæ prærogatiua, thematis antè inauditi operam peruulgat: incipit expectationi publicæ, quamuis ſoluerit multa, plura redhibere. Prætetea quicquid ſuper huiuſce ſcripti tenore cenſueris, malui factum confiteri ſimpliciter, quàm trebaciter diffiteri. Dixiſſet alius, neminem tibi prætuli, nullas ad vllum peculiares literas dedi. quem prælatum ſuſpicabare vnius epiſtolæ forma contentus abceſſit, atque ea quidem nihil ſuper præſenti negotio deferente. Tu qui te quereris omiſſum, tribus loquaciſſimis paginis fatigatus, potius in nauſeam concitaris, dum frequenter inſulſæ lectionis verbis inanibus immoraris. Adde quia etiam in hoc quod forſitan non notaſti, reuerentiæ tuæ meritorúmque ratio ſeruata eſt: quod ſicut tu antiſtitum cæterorum cathedris, prior eſt tuus in libro titulus. illius nomen vix ſemel tantùm, & ſibi aſcripta pagina ſonat: tuo præter tibi deputatas frequenter illuſtrantur alienæ. Illud iis iunge, quod ſi quid ibi vel caſualiter placet, tu per conſilium meum lectitas: ille quandoque per beneficium tuum, qui munuſculi mei incaſſum preſſus inuidia, necdum ad facultatem legendi (vt ſuſpicor) venit, cùm iamdiu ipſe perueneris ad copiam transferendi. Aio, tanquã nõ ſit autographas membranas arbitraturus, ſi tamen quod ante percurras, vel exemplar acceperit. neque enim in iis quæ tractaueris vlla culpabitur, aut diſtinctionum raritas, aut frequentia barbariſmorum. Nempe ad extremum palàm videtur etiã tibi tranſmiſſa proprietas, cui vſus abſque temporis fixi præſcriptione tranſmiſſus eſt, qui ſupradicto tãdiu potes vti libello, vt eum non ampliùs gothecula tua quàm memoria includat. hæc & his plura fors

aliquis. Ego verò cuncta prætereo,& malo precari veniam,quàm reatum, ſi hoc eſſe creditur deprecari:præſentum quoque negligentiam literarum nunc nec excuſo. primùm, quod etſi cupiam,parum cultiùs ſcribere queo:dein,quòd libellari opere confecto,animus tandem feriaturus, iam quæ propalare diſſimulat, excolere detrectat. At tamen cùm ſatis tibi, & quidem meritò (quidnam enim ſimile?) in omnibus cedam(quipe in alio genere virtutum,iam per quinquennia decem,non æquęuis ſacerdotibus tantùm, verùm & antiquis,quoties collatus antelatúſque ſis)noueris volo: quamuis queſtibus quatias aſtra,atque maiorum cineres,fauilláſque in teſtimonium læſæ charitatis implores, pedem me conflictui tuo, ſi mutuo ſuper amore certandum eſt, non retracturum: quia cùm in cæteris rebus,tum fœdiſſimum perquam eſt in dilectione ſuperari: Quæ velis nolis certa profeſſio conuitiis tuis illis cuncta ſanè blandimentorum mella vincentibus non præter æquum reponderatur. Ecce habes literas tam garrulas fermè, quàm requirebas: quanquam ſunt omnes (ſi quę vſpiam tamen ſunt) loquaciſſimę. Namque in audentiam ſermocinandi quem nō ipſe cōpellas? qui omnium(de me enim taceo)literatorū,licet oculi affectent, ſic ingenia producis, vt ſolet aquam terræ in viſceribus abſconditā per atomos bibulos radius extrahere ſolaris. Cuius lucis aculeo non ſola penetratur aut arena ſubtilis, aut humus foſſilis:ſed ſi ſaxei montis oppreſſu,fontium conditorum vena celetur,apperit arcanum liquentis elementi ſecretorum cœleſtium natura violentior. Ita ſi quos, vir ſacroſancte, ſtudioſorum ſenſeris, aut quietos, aut verecundos, aut in obſcuro iacentes, famæ receſſu deliteſcentes, hos eloquij tui claritas,

claritas,artifice confabulatu,dum compellat,& publicat.Sed quorſum quam moris eſt?Redeamus ad cauſam, ſuper cuius abundante blateratu, quia pareo,precor vt errata confeſſum veniæ clementis indultu placatus impartias, licèt quæ lætitia tua ſancta quæque communio, copioſiùs hilararère, ſi meæ culpæ defenſio potiùs tibi ſcripta ferretur,quàm ſatisfactio.Memor noſtri eſſe dignare,domine Papa.

SIDONIVS ORESIO SVO SALVTEM. EPIST. XII.

VEnit in noſtras à te profecta pagina manus,quę trahit multam ſimilitudinem de ſale Hiſpano in iugis cæſo Tarraconenſibus. Nam recenſenti lucida & ſalſa eſt,nec tamen propter hoc ipſum mellea minùs, ſed ſermo dulcis & propoſitionibus acer.Sic enim oblectat eloquio, quod turbat imperio,quippe qui parum metiens, quid ordinis agam, carmina à nobis,nũc noua petat.primum, ab exordio religioſæ profeſſionis, huic principaliter exercitio renuntiaui, quia nimirum facilitati poſſet accommodari,ſi me occupaſſet leuitas verſuũ, quem reſpicere cœperat grauitas actionum. Tum præterea conſtat omnem operam, ſi longa intercapedine quieſcat,ægrè reſumi. Quiſnam enim ignoret cunctis aut artificibus, aut artibus maximum decus vſu venire? Cúmque ſtudia conſueta non frequentantur,brachia in corporibus,ingenia pigreſcere in artibus. Vnde eſt & illud, quod ſerò correptus aut raró,plus arcus manui,iugo bos,equus fręno rebellat. Inſuper deſidiæ noſtræ verecundia comes ad hoc ſententiam inclinat,vt me poſtquam in ſilentio decurri tres olympiadas tam pudeat nouum poëma conficere quàm pigeat.hoc item nefas,etiã difficilia factu tibi negari,cuius affectum tanto minùs decipi

decet, quanto conſtantius nil repulſam veretur. Tenebimus igitur quippiam mediũ: & ſicut epigrãmata recentia, modò nulla dictabo, ita literas (ſi quę iacebunt verſu refertæ ſcilicet, ante præſentis officij neceſſitatem) mittam tibi, petens, ne tu ſis eatenus iuſtitiæ præuaricator, vt me opineris nunquam ab huiuſmodi conſcriptione temperaturum. Neque enim ſuffragio tuo minùs augear, ſi fortè digneris iã modeſtum potiùs, quàm facetum exiſtimare. Vale.

Sid. Tonantio ſuo s. epi. xiii.

Est quidem, fateor, verſibus meis ſententia tua tã plauſibilis olim, tam fauoribilis, vt poëtarum me quibuſque lectiſſimis comparandum putes, certè compluribus ãnteponendum. Crederem tibi, ſi non, vt multum ſapis, ita quoque multùm me amares. Hinc eſt quod de laudibus meis charitas tua mentiri poteſt, nec poteſt fallere præter hoc poſcis, vt Horatiana incude formatos Aſclepiadeos tibi quoſpiam, quibus inter bibendum pronuntiandis exerceare, tranſmittam. Pareo iniunctis, licet ſi vnquam, modò maximè proſario loquendi genere diſtrictus occupatúſque. Denique probabis circa nos, plurima ex parte, metrorum ſtudia refrigeſcere. Non enim promptum eſt vnum eundémque probè facere aliquid & raró.

Iam dudum teretes hendecaſyllabos,
Attrito calamis pollice luſimus,
Quos cantare magis pro Choriambicis
Excuſſo poteras mobilius pede.
Sed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis vt noſtra dehinc curſitet orbita,
Qua Flaccus Lyricos Pindaricum ad melos
Frænis flexit equos plectripotentibus,
Dum metro quatitur chorda glyconio.
Necnon Alcaico, vel Pherecratio

Junƈto Lesbiaco, ſiue anapæſtico,
Vernans per varij carminis eglogas,
Verborum violis multicoloribus.
Jſtud (da veniam) fingere vatibus
Priſcis difficile eſt, difficile & mihi,
Vt diuerſa ſonans os epigrammata,
Nil crebras titubet propter epiſtolas
Quas cantu ac modulis luxuriantibus
Laſciuire vetat maſcula dictio.
Jſtud vix Leo, rex Caſtalij chori,
Vix, hunc qui ſequitur. Lampridius queat,
Declamans gemini pondere ſub ſtyli
Coram diſcipulis Burdegalenſibus.
Hoc me téque decet, parce precor iocis,
Quæſo pollicitam ſeruet ad extimum
Oratoris opus cura modeſtiam:
Quo nil deterius, ſi fuerit ſimul
In primis rigidus mollis in vltimis.

QVinimò quoties epulo menſæ lautioris hilarabere, religioſis (quod magis approbo) narrationibus vaca. ijs proferendis, confabulatio frequens: ijs redicendis ſolicitus auditus inſeruiat. Certè ſi ſaluberrimis auocamentis, vt qui adhuc iuuenis tepidiùs inflecteris, à Platonico Madaurenſi ſaltem formulas mutuare conuiualium quæſtionum: Quóque reddaris inſtructior, has ſolue propoſitas, has propone ſoluendas, ijſque te ſtudijs & dum otiaris exerce. Sed quia mentio conuiuiorum ſemel incidit: túque ſic carmen nobis vel ad aliam cauſam perſonámque compoſitum ſedulò expoſcis, vt me eius edendi diutius habere nõ poſſis hæſitatorem: ſuſcipe libens quod temporibus Auguſti Maioriani cùm rogatu cuiuſdam ſodalis ad cœnam conueniremus, in Petri librum magiſtri

epiſtolarum ſubitò prolatum , ſubitus effudi, meis quoque contubernalibus (dum rex conuiuij circa ordinandum moras nectit oxygarum) Dumnulo, Seueriano,atque Lampridio paria pangentibus(iactanter hoc dixi,imò meliora) quos vndique vrbiũ aſcitos imperator in vnam ciuitatem,inuitator in vnam cœnam,fortè contraxerat.Id morę tantum;dũ genera metrorum ſorte partimur. Placuit namque pro charitate collegij,licèt omnibus eadem ſcribẽdi materia exiſteret, non vno tamen epigrammata ſingulorum genere proferri, ne quiſpiam noſtrum qui cęteris dixiſſet exiliùs,verecundia primùm,pòſt morderetur inuidia. Etenim citiùs agnoſcitur in quocunque recitante,ſi quo cæteri metro canat, an eo quoque ſcribat ingenio. Tu verò tunc oportuniùs ſubiecta laudabis,cum totum te ſocio indulſeris. Non enim iuſtum eſt vt cenſor incipias cum ſeueritate diſcutere, quod non potuit amicus cum ſerietate dictare.

AGe conuocata pubes,
Locus,hora,menſa,cauſa
Iubet,vt volumen iſtud,
Quod & aure & ore diſcis
Studijs in aſtra tollas.
Petrus eſt tibi legendus,
In vtraque diſciplina
Satis inſtitutus autor,
Celebremus ergo fratres
Pia feſta literarum.
Peragat diem cadentem
Dape,poculis,choreis
Genialis apparatus.
Rutilum toreuma byſſo,
Rutiláſque ferte blattas,

Recoquente quas aheno
Melibœa fucat vnda,
Opulentet vt meraco
Bibulum colore vellus.
Peregriná det ſupellex
Cteſiphontis ac Niphatis
Iuga texta, beluáſque
Rapidas, vacante panno,
Acuit quibus furorem
Bene ficta plaga cocco,
Iaculóque ſeu forante
Cruor incruentus exit.
Vbi toruus, & per artem
Reſupina flexus ora
It equo, redítque, telo
Simulacra beſtiarum
Fugiens, fugánſque Parthus.
Nunc pulchriora lina
Gerat orbis, atque lauris,
Hederíſque, pampiníſque
Viridantibus tegatur.
Cytiſos, crocos, amellos,
Caſias, liguſtra, calthas
Calathi ferant capaces:
Redolentibúſque ſertis
Abacum, thoróſque pingant.
Manus vncta ſucco amomi
Domet hiſpidos capillos:
Arabúmque meſſe pinguis
Petat alta tecta fumus.
Veniente nocte necnon
Numeroſus erigatur
Laquearibus coruſcis
Camera in ſuperna lychnus.

Oleúmque neſcientes,
Adipéſque glutinoſos,
Vtero tumente fundant
Opobalſamum lucernæ.
Geruli caput plicantes
Anaglyptico metallo
Epulas ſuperbiores
Humeris ferant onuſtis.
Pateræ, ſcyphi, lebetes,
Socient falerna nardo.
Tripodáſque, cantharóſque
Roſa ſutilis coronet.
Iuuat ire per corollas
Alabaſtra ventilantes:
Iuuat & vago rotatu
Dare fracta membra ludo:
Simulare vel trementes
Pede, veſte, voce Bacchas.
Bimari remittat vrbe
Thymelen, palénque doctas
Tepidas ad officinas
Cithariſtrias Corinthus:
Digiti quibus canentes
Pariter ſonante lingua,
Vice pectinis fatigent
Animata fila pulſu.
Date & æra fiſtulata
Satyris amica nudis.
Date raulos choraulas
Quibus antra per palati
Crepulis reflanda buccis,
Gemit aura tibialis.
Date carminata ſocco,
Date dicta ſub cothurno,

Date quicquid aduocati,
Date quicquid & Poëtæ
Vario ſtrepunt in actu.
Petrus hæc & illa tranſit.
Opus editum tenemus,
Dimetra quod arte texens
Iter aſperum viáſque
Labyrinthicas cucurrit.
Sed in omnibus laborans
Et ab omnibus probatus,
Rapit hinc & inde palmam,
Per & ora docta fertur
Procul hinc & Hippocrenen,
Aganippicóſque fontes,
Et Apollinem canorum
Comitantibus Camœnis
Abigamus & Mineruam:
Quaſi præſulem canendi.
Remouete ficta fatu:
Deus iſta præſtat vnus.
Stupuit virum loquentem
Diadematis poteſtas,
Toga, miles, ordo equeſter,
Populúſque Romularis:
Et adhuc ſophos volutant
Fora, templa, rura, caſtra.
Super hæc, fragorem alumno,
Padus, atque ciuitatum
Dat amor liguſticarum.
Similis fauor reſultat
Rhodanitidas per vrbes:
Imitabitúrque Gallos
Feritas Ibericorum.
Nec in hoc moratus axe

Citò ad arua perget Euri,
Aquilonibúſque & Auſtris
Zephyríſque perferetur.

ECce dum quæro,quid cantes, ipſe cantaui. Tales enim nugas in imo ſcrinij fundo muribus perforatas,poſt annos circiter viginti profero in lucem , quales pari tempore abſentans cùm domum redijt Vlyſſes inuenire potuiſſet. Proinde peto vt præſentibus ludicris libẽter ignoſcas.Illud verò nec verecundè,nec impudẽter iniungo,vt quod ipſe de 10 familiaris mei integro libro pronũtiaui,hoc tu quaſi ſolicitatus exẽpli neceſſitate de meo ſentias.Vale.

SIDONIVS BVRGVNDIONI SVO SALVTEM. EPIST. XIIII.

DVpliciter excrucior,quòd noſtrum vterque lecto tenetur. Nihil enim eſt durius quàm cùm præſentes amici diuidũtur communione lãguoris, quippe ſi accidat,vt nec intra vnũ cõclaue decũbãt, nulla ſunt verba,nulla ſunt ſolatia,nulla deniq; mutui oratus viciſſitudo.Ita ſingulis mœror ingẽs, íſq; 2 plus de altero.Nam parum poſſis,quanquam & infirmus,periclitante quem diligas, tibi timere. Sed Deus mihi,fili amantiſſime,pro te pauenti validiſſimum ſcrupulum excuſſit , quia priſtinas incipis vires recuperare.Diceris enim iam velle conſurgere, quódque plus opto,iam poſſe. Me certè taliter cõſulis,& ſolicitudine propè præcoqua quæſtiunculis literarum,iam quaſi ex aſſe vegetus exerces, audire plus ambiens (etſi adhuc æger) Socratem de moribus , quàm Hippocratem de corporibus diſputantem:dignus omnino,quem plauſibilibus Roma foueret vlnis: quoque recitante , crepitantis Athenæi ſubſellia cuneata quaterentur : Quod proculdubio conſequebare , ſi pacis locíque conditio permitte-

ret,vt illic ſenatoriç iuuentutis contubernio mixtus erudirêre,cuius te gloriæ pariter ac famæ capacem, de orationis tuæ qualitate coniecto, in qua decentiſſimè te nuper pronuntiante, quæ quidem ſcripſeras extemporaliter, admirabantur beneuoli, mirabantur ſuperbi, morabantur periti. Sed ne impudenter verecundiam tuam laudibus nimijs vltrò premamus, præconia tua iuſtiùs de te quàm tibi ſcribimus. Hoc potius vnde eſt cauſa ſermonis intromittamus. Igitur interrogas per pugillatorem, quos recurrentes aſſeram verſus, vt celer explicem, ſed ſub exemplo. Ii nimirum ſunt recurrentes qui metro ſtãte,neque literis loco motis,vt ab exordio ad terminum, ſic à fine releguntur ad ſummum.Sic eſt illud antiquum:

Roma tibi ſubito,motibus ibit amor.

Et illud:

Sole medere pede,ede perede melos.

Necnon habentur pro recurrẽtibus, qui pedum lege ſeruata, etſi non per ſingulos apices, per ſingula tamẽ verba replicãtur, vt eſt vnum diſtichon meũ, (qualia reor,& quidem legi multa multorum)quod de riuulo luſi, qui repentino procellarum paſtus illapſu, publicúmq; aggerem confragoſo diluuio ſupergreſſus,ſubdita viæ culta inundauerat, quanquã depoſiturus inſanam mox abundantiam, quippe quàm pluuijs appendicibus intumeſcentem,nil ſuperna venæ perennis pondera inflarent. Igitur iſtic (nam viator adueneram) dum magis ripam quàm vadum quæro,tali iocatus epigrammate,per turbulenti terga torrentis,his ſaltem pedibus inceſſi:

Præcipiti modo quod decurrit tramite flumen,
Tempore conſumptum iam citò deficiet.

Hos ſi recurras,ita legitur.

Deficiet citò iam conſumptum tempore flumen,
Tramite decurrit quod modò præcipiti.

Et, *Muſa mihi cauſas memora quo numine læſo.*

Ecce habes verſus,quorũ ſyllabatim mirere rationem.Cęterum pōpam,quam non habēt,non docebunt.Sufficienter indicaſſe me ſuſpicor,quòd te requirēdum exiſtimaſti. Simile quiddam facis & ipſe, ſi propoſita reſtituas:Eq; diuerſo,quæ repeteris expedias.Nāque eminet tibi thematis celeberrimi votiua redhibitio,laus videlicet peroranda,quàm edideras Cæſaris Iulij:Quæ materia tam grandis eſt,vt ſtudentum,ſiquis fuerit ille,copioſiſſimus,nihil amplius in ipſa debeat cauere,quàm ne quid minùs dicat.Nam ſi omittantur,quæ de titulis Dictatoris inuicti ſcripta Patauinis ſunt voluminibus,quis opera Suetonij,quis Iuuenci,Martialis hiſtoriã, quiſve ad extremum Balbi ephemeridem fando adęquauerit? Sed tuis ceris hæc reſeruamus. Officij magis noſtri eſt auditoribus ſcāna componere, præparare aures fragoribus intonaturas. dúmque virtutes tu dicis alienas,nos moliamur tuas dicere:neque vereare,me quoſpiã iudices Catonianos aduocaturũ,qui modò inuidiã,modò ignorãtiã ſuã fictę ſeueritatis velamine tegãt, quãquã imperitis venia debetur:cęterùm quiſquis ita malus eſt,vt intelligat bene ſcripta, nec tamen laudet:hunc boni intelligũt, nec tamen laudant.Proinde curas tuas hoc metu abſoluo, fauẽtes audiunt cuncti,cuncti fouentes:gaudiiſque,quæ facies recitaturus,vnà fruemur. Nam plerique laudabunt facundiam tuam, plurimi ingenium, toti pudorem. Non enim minùs laudi feretur, adoleſcentem,vel(quod eſt pulchrius) penè adhuc puerum, de palæſtra publici examinis tam morum referre ſuffragia,quàm literarum. Vale.

SID. GELASIO SVO S. EPIST. XV.

PRobas, neque deprecor me deliquiſſe: deliqui quippe, qui necdũ nomine tuo vllas operi meo literas iunxerim. Sed tamen ſcribis tũ, quod errauerim, veniabile fore: ſi quod & ipſe decãtes mittã ab exẽplo, quia ſcilicet Tonantio meo, ad parẽ cauſam futuras vſui literas bimetras miſerim. Præter hoc quereris paginam meam, ſi reſoluatur in luſum, ſolis hendecaſyllabis frequẽtari. Qua de re trochaica garrulitate ſuſpẽſa ſenariolos aliquos plus requiris, Seruio iniunctis tu modò placidus accipias, ſiue odam hancipſam mauis vocare, ſiue eglogam. Nam metrum diu infrequentatum durius texitur.

IVbes amice noſtra per volumina
Modis reſultet incitatioribus,
Ferox Iambus & Trochæus hactenus,
Pigráſque bigas, & quaterna tempora
Spondeus addat, vt moram volucripes
Habeat parumper inſita trimetra
Reſonétque mixtus ille pes celerrimus.
Bene nuncupatus quondã ab arte Pyrricha,
Loco locandus vndecunque in vltimo,
Spondam daturus & ſubinde verſui
Modò in priore parte, nunc in extima
Anapaſtus, ipſe quanquam & abſolutiùs
Pronuntietur cum ſecuta tertia.
Gemina breuíque longa adhæret ſyllaba,
Quæ temperare vix valet Gregarius
Poëta, vt ipſe cernis eſſe Sollium.
In pectine errat, nec per ora concaua
Vaga lingua flexum competenter explicat
Epos, ſed iſtud, aptius parauerit
Leo, Leonis aut ſequutus orbitas
Cantu in Latino, cum prior ſit Attico

Conſentiorum qui ſuperſtes eſt patri
Fide,voce,metris,ad fluenta Pegaſi
Ceciniſſe dictus omniforme canticum,
Quotiéſque verba Graia carminauerit
Tenuiſſe celſa iunctus aſtra Pindaro
Montémque victor iſſe per biuerticem
Nulli ſecundus inter aſtra Delphica,
At vterque vatum ſi lyra Poeticæ
Latiare carmen aptet abſque Dorico,
Venuſina Flace plectra ineptus exeras.
Iapygíſque verna cycnus Aufidi,
Atacem tonare cum ſuis óloribus.
Cana & canora colla victus ingemas.
Nec iſta ſola ſunt perita pectora,
Licèt & peritis hæ peritiora ſint.
Seuerianus iſta Rhetor altius,
Affer,vaférque Donnulus politiùs
Scholaſticúſque ſub rotundioribus
Petrus camœnis dictitaſſet acriùs,
Epiſtolaris vſquequaque nec ſtylus
Virum vetare, vt ſtupenda pangeret,
Potuiſſet iſta ſemper efficaciùs,
Humo atque gente cretus in Liguſtide
Proculus,melodis inſonare pulſibus
Limans faceta quæque ſic poëmata
Venetam laceſſat vt fauore Mantuam:
Homericæq; par & ipſe gloriæ
Rotas Maronis arte ſectans compari.
Ego corde,& ore,iure deſpicabilis,
Quid inter hoſce te rogante garriam,
Loquacitatis impudentiam probans,
Animíque vota diſtent vt à literis?
Sed quid negabo,nec pudore territus?
Amor timere neſcit,inde parui.

IGnoſce deſueta repetenti, atque ob impleta, quæ iuſſeras, nihil amplius quàm raritatis indulgentiá præſtolaturo. Cęterùm mihi ſimilia pòſt (ſi iuſſeris) quò queam fieri magis obſequens, ſic curabis ad vicem carminis aut dictare quæ cantem, aut ſaltare quæ rideam. Vale.

SIDONIVS FIRMIO SVO SALVT. EPIST. XVI.

SI recordaris, domine fili, hoc mihi iniunxeras, vt hic nonus libellus peculiariter tibi dictatus, cæteris octo copularetur, quos ad Conſtantium ſcripſi, virum ſingularis ingenij, ſalutaris conſilij, certè in tractatibus publicis cæteros eloquentes, ſeu diuerſa ſiue paria decernat, pręſtantioris facundię dotibus antecellentem. Sponſio impleta eſt, non quidem exactè, ſed vel inſtanter. Nam peragratis fortè dioceſibus, cum domum veni, ſiquod ſchedium temere iacens chartulis putribus, ac veternoſis continebatur, raptim coactimque tranſlator feſtinus exſcripſi, tempore hiberno nil retardatus, quin actutum iuſſa complerem, licèt antiquarium moraretur inſiccabilis gelu pagina & calamo durior gutta, quàm iudicaſſes imprimentibus digitis non fluere ſed frangi. Sic quoque tamen compotem officij priùs agere curaui, quàm duodecimum noſtrum (quem Numæ menſem vos nuncupatis) Fauonius flatu teporo, pluuiiſque natalibus maritaret. Reſtat, vt te arbitro non repoſcamur res omnino diſcrepantiſſimas maturitatẽ celeritatémque. Nam quotiens liber quiſpiam ſcribi citò iubetur, non tantum honorem ſpectat autor à merito, quantũ ab obſequio. De reliquo quia tibi nuper ad Gelaſiũ virũ ſat benigniſſimũ miſſos iãbicos placuiſſe pronũtias, per hos te quoq; Mitylenęi oppidi vernulas munerabor.

Iam per alternum pelagus loquendi
Egit audacem mea cymba curſum.
Nec bipertito timuit fluento
Flectere clauum.
Soluit antennas, ligat alta vela,
Palmulam ponit manus, atque tranſtris
Littori iunctis petit oſculandam
Saltus arenam.
Muſsitans quanquam chorus inuidorum
Prodat hirritu rabiem canino,
Nil palam ſanè loquitur, pauétque
Publica puncta.
Verberant puppem, quatiunt carinam
Ventilant ſpondas laterum rotundas,
Arborem circa volitant ſiniſtræ
Sibila linguæ.
Nos tamen rectam comite arte proram,
Nil tumeſcentes veriti procellas
Siſtimus, portu geminæ potiti
Fronde coronæ.
Quam mihi indulſit populus Quirini,
Blattifer vel quam tribuit ſenatus,
Quam peritorum dedit ordo conſors
Iudiciorum.
Cum meis poni ſtatuam perennem
Nerua Traianus titulis videret,
Inter autores vtriuſque fixam
Bibliothecæ.
Quámque poſt viſus, prope poſt biluſtre,
Tempus, accepi cupiens honorem,
Qui patrum ac plebis ſimul vnus olim
Iura gubernat.
Præter heroos, ioca multa, multis
Texui pannis, elegos frequenter

Subditos ſenis pedibus rotaui
Commate bino.
Nunc per vndenas equitare ſuetus
Syllabas,luſi celer:atque metro
Saphico creber cecini citato
Rarus iambo.
Nec recordari queo quanta quondam
Scripſerim primo iuuenis calore,
Vnde pars maior vtinam taceri
Poſſit & abdi.
Nam ſenectutis propiore meta
Quicquid extremis ſociamur annis,
Plus pudet ſi quid leue luſit ætas
Nunc reminiſci.
Quod perhorreſcens ad epiſtolarum
Tranſtuli cultum genus omne curæ,
Ne reus cantu petulantiore,
Sim reus actu.
Neu puter ſolui per amœna dicta
Schema ſic artis phaleráſque iungam:
Clerici ne quid maculet rigorem
Fama poetæ.
Denique ad quoduis epigramma poſthac
Non ferar pronus teneróque metro,
Vel graui nullum citò cogar exhinc
Promere carmen.
Perſequutorum niſi quæſtiones
Forſitan dicam,meritóſque cœlum
Martyres,mortis pretio paraſſe
Præmia vitæ.
Et quibus primùm mihi pſallat hymnus
Qui Toloſatum tenuit cathedram,
De gradu ſummo capitoliorum
Præcipitatum.

Quem negatorem Iouis ac Mineruæ,
Et crucis Chriſti bona confiſtentem
Vinxit ad tauri latus iniugati
Plebs furibunda:
Vt per abruptum boue concitato
Spargeret curſus lacerum cadauer,
Cautibus tinctis calida ſoluti
Pulte cerebri.
Poſt Saturninum, volo plectra cantent,
Quos patronorum reliquos probaui
Anxio duros mihi per labores
Auxiliatos.
Singulos quos nunc pia nuncupatim
Non valent verſu cohibere verba.
Quos tamen chordæ nequeunt ſonare,
Corda ſonabunt.

REdeamus in finem ad oratorium ſtylum, materiam præſentem propoſito ſemel ordine terminaturi, ne ſi epilogis muſicis opus proſarium clauſerimus, ſecundùm regulas Flacci vbi amphora cœpit inſtitui, vrceus potius exiſſe videatur. Vale.

Epiſtolarum C. Sidonij Apollinaris

FINIS.

CAII SOLLII APOLLINARIS SIDONII

CARMINA.

PRÆFATIO IN PANEGYRICVM Dictum Anthemio Auguſto bis Conſuli.

Carmen I.

CVM iuuenem ſuper aſtra Iouem natura locaret,
Suſciperétq; nouus regna vetuſta Deꝰ,
Certauêre ſuum venerari numina numen,
Diſparibúſque modis par cecinêre ſophos.
Mars clangente tuba patris præconia dixit,
Laudauitque ſono fulmina fulmineo.
Arcas & Arcitenens fidibus ſtrepuêre ſonoris,
Doctior hic citharæ pulſibus, ille lyræ.
Caſtalidúmque chorus vario modulamine plauſit,
Carminibus, cannis, pollice, voce, pede.
Sed poſt cœlicolas etiam mediocria fertur
Cantica ſemideûm ſuſtinuiſſe deus.

Tunc Faunis Dryades, Satyríſque Mimallones aptæ,
Fuderunt lepidum ruſtica turba melos.
Alta cicuticines liquerunt Mænala Panes,
Póſtq; chelim placuit fiſtula rauca Ioui:
Hos inter Chiron ad plectra ſonantia ſaltans,
Flexit inepta ſui membra facetus equi:
Semiuir audiri meruit, meruítque placere.
Quamuis hinnitum dum canit ille daret.
Ergo ſacrum diues & pauper lingua litabat,
Summáque tunc voti victima cantus erat.
Sic nos, ô Cæſar noſtri ſpes maxima ſæcli,
Poſt magnos proceres paruula thura damus,
Audacter docto coram doctore canentes,
Aut Phœbi, aut veſtro qui ſolet ore loqui:
Qui licèt æterna ſit vobis quæſtor in aula,
Æternum nobis ille magiſter erit.
Ergo colat variæ te princeps hoſtia linguæ,
Nam noua templa tibi pectora noſtra facis.

Panegyricus, quem Romæ Sidonius dixit Anthemio Auguſto bis Conſuli.

Carmen. II.

Auſpicio & numero faſces, Auguſte, ſecundos
Erige, & effulgens trabealis mole metalli
Annum pande nouum, conſul vetus, ac ſine faſtu,
Scribere bis faſtis: quanquam diademate crinem
Faſtigatus eas, humeróſque ex more priorum
Includat Sarrana chlamis, te picta togarum
Purpura plus capiat, quia res eſt ſemper ab æuo
Rara, frequens conſul. Túque, ô cui laurea Iane
Annua debetur, religa torpore ſoluto

Quanis fronde comas, ſubita nec luce paueſcas
Principis, aut rerum credas elementa moueri,
Nil natura nouat. ſol hîc quoque venit ab ortu.
Hîc eſt, ô proceres, petiit quem Romula virtus,
Et quem veſter amor. cui ſe ceu victa procellis,
Atque carens rectore ratis, reſpublica fractam
Intulit, vt digno melius flectenda magiſtro,
Ne tempeſtates, ne te pirata timeret.
Te prece ruricola expetiit, te fœdere iunctus
Aſſenſu, te caſtra tubis, te curia plauſu,
Te punctis ſcripſère tribus, collegáque miſit
Te nobis, regnúmque tibi. ſuffragia tot ſunt,
Quanta legit mundus, fateor, trepidauimus omnes.
Ne vellet collega pius permittere voto
Publica vota tuo, credet ventura propago
In nos, vt poſſit princeps, ſic cuncta licere,
De te, non totum licuit tibi. Facta priorum
Exuperas, Auguſte Leo: nam regna ſuperſtat
Qui regnare iubet. meliùs reſpublica veſtra
Nunc erit vna, magis quæ ſic eſt facta duorum.
Salue ſceptrorum columen, regina orientis
Orbis Roma tui, rerum mihi principe miſſo,
Iam non Eoo ſolùm veneranda Quirini
Imperij ſedes, ſed plus pretioſa, quòd extas
Imperij genitrix. Rhodopem quæ portat & Æmum,
Thracum terra tua eſt, heroum fertilis ora.
Excipit hîc natos glacies, & matris ab aluo
Artus infantum molles, nix ciuica durat.
Pectore vix alitur quiſquam, ſed ab vbere tractus,
Plus potat per vulnus equum, ſic lacte relicto,
Virtutem gens tota bibit. Creuère parumper:
Mox pugnam ludunt iaculis, hos ſuggerit illis
Nutrix plaga iocos. pueri venatibus apti,

Luſtra feris vacuant, rapto ditata iuuentus,
Iura colit gladij: conſumatámque ſenectam,
Non ferro finire pudet. tali ordine vitæ
Ciues Martis agunt. At tu circunflua ponto
Europæ atque Aſiæ commiſſam carpis vtrinque
Temperiem, nam Biſtonios Aquilonis hiatus
Proxima Calchidici ſenſim tuba temperat Euri.
Interea te Suſa tremunt, ac ſupplice cultu
Flectit Achæmenius lunatum Perſa tiaram.
Indus odorifero crinem madefactus amomo,
In tua lucra feris exarmat guttur alumnis:
Vt pandum dependat ebur, ſic trunca reportat
Boſphoreis elephas inglorius ora tributis.
Porrigis ingentem ſpacioſis mœnibus vrbem,
Quam tamen anguſtam populus facit, itur in æquor
Molibus, & veteres tellus noua contrahit vndas,
Nanque Dicarcheæ tranſlatus puluis arenæ
Intratis ſolidatur aquis: duratáque maſſa
Suſtinet aduectos peregrino in gurgite campos,
Sic te diſpoſitam, ſpectantémque vndique portus,
Vallatam pelago terrarum commoda cingunt,
Fortunata ſatis, Romæ partita triumphos.
Et iam non querimur, valeat diuiſio regni.
Concordant lancis partes, dum pondera noſtra
Suſcipis, æquaſti. Tali tu ciuis ab vrbe
Procopio genitore micas: cui priſca propago
Auguſtis venit à proauis, quem dicere digno
Non datur eloquio, nec ſi modò ſurgat Auerno
Qui cantu flexit ſcopulos, digitíſque canoris
Compulit auritas ad plectrum currere ſyluas:
Cùm ſtarent Hebri latices, curſúque ligato
Fluminis attoniti carmen magis vnda ſitiret.
Huic quondam iuueni reparatio credita pacis
Aſſyriæ ſtupuit primis ſe Parthus in annis

Conſilium non ferre ſenis. conterritus hæſit
Quiſque ſedet ſub rege Satraps ita iunxerat omnes
Legati genius tremuerunt Medica rura,
Quæque Draconigenæ portas non clauſerat hoſti,
Tum demum Babylon nimis eſt ſibi viſa patêre.
Partibus at poſtquam ſtatuit noua formula fœdus,
Procopio dictante, magis iuratur ab illis,
Ignis & vnda Deus, necnon rata pacta futura.
Hic diuos teſtatur auos, Chaldæus in extis
Pontificum de more ſenex arcana peregit
Murmura, gemmantem pateram rex ipſe retentans,
Fundit thuricremis carcheſia cernuus aris.
Suſcipit hinc reducem duplicati culmen honoris,
Patritius, necnon peditúmque equitúmque magiſter
Præficitur caſtris, vbi Tauri clauſtra coërcens,
Æthiopáſque vagos belli terrore relegans,
Gurgite pacato famulum ſpectaret Orontem.
Huic ſocer Anthemius præfectus, conſul & idem,
Iudiciis populos, atque annum nomine rexit.
Purpureos fortuna viros cum murice ſemper
Proſequitur, ſolùm hoc tantùm mutatur in illis,
Vt regnet qui conſul erat. ſed omittimus omnes.
Iam tu ad plectra veni, tritus cui caſſide crinis
Ad diadema venit, rutilum cui Cæſaris oſtrum
Depoſito thorace datur, ſceptróque replenda,
Mucrone eſt vacuata manus cunabula veſtra
Imperij fulſêre notis, & praſcia tellus
Aurea conuerſo promiſit ſæcula fœtu.
Te naſcente, ferunt exorto flumina melle,
Dulcatis cunctata vadis, oleique liquores
Iſſe per attonitas bacca pendente trapetas.
Protulit vndantem ſegetem ſine ſemine campus:
Et ſine ſe natis inuidit pampinus vuis.
Hyberna rubuêre roſæ, ſpretóque rigore

Lilia permixtis inſultauêre pruinis,
Tale puerperium quotiens Lucina reſoluit,
Mos elementorum cedit, regníque futuri
Fit rerum nouitate fides, veniſſe beatos
Sic loquitur natura Deos. cunctantis Iuli
Lambebant teneros incendia blanda capillos.
Aſtyages Cyro pellendus fortè nepoti,
Inguinis expauit diffuſum vitæ racemum.
Præbuit intrepido mammas lupa fœta Quirino.
Iulius in lucem venit, dum laurea flagrat
Magnus Alexander, necnon Auguſtus habentur
Concepti, ſerpente Deo: Phœbúmque, Iouémque
Diuiſêre ſibi. namque horum quæſiit vnus
Cynifia ſub Scyrte patrem maculis genitricis.
Alter Phœbigenam ſeſe gaudebat haberi,
Pæonij tactans Epidauria ſigna draconis.
Multos cinxerunt aquilæ, ſubitúmque per orbem
Luſit venturas famulatrix penna coronas.
Aſt hunc, egregij proceres, ad ſceptra vocari
Iam tum noſſe datum eſt, laribus cum fortè paternis
Protulit exciſus iam non ſua germina palmes.
Imperij ver illud erat. ſub imagine frondis,
Dextra per arentem florebant omina virgam.
At poſtquam primos infans exegerat annos,
Reptabat ſuper arma patris: quanquam arcta terebat
Lamina ceruicem, gemina complexus ab vlna,
Liuida laxatis intrabat ad oſcula criſtis.
Ludus erat puero raptas ex hoſte ſagittas
Feſtina tractare manu, captóſque per arcus
Flexa reluctantes in cornua trudere neruos.
Nunc tremulum tenero iaculum torquere lacerto,
Inque frementis equi dorſum cum pondere conti
Indutas calybum ſaltu transferre cathenas,
Inuentas agitare feras, & fronde latentes

Quærere, depenſas modò claudere caſſibus arctis.
Nunc torto penetrare veru, tum ſæpe fragore
Laudari comitum, frendens cùm bellua ferrum
Ferret, & intratos exirent arma per armos.
Conde Pelethronios alacer puer & venator
Æacidæ titulos, quanquam ſubiecta magiſtri
Terga premens, & ob hoc ſecurus luſtra pererrans,
Tu potiùs regereris equo. Non principe noſtrò
Spicula direxit meliùs Pythona ſuperſtans
Pæan, cum vacua turbatus penè pharetra,
Figeret innumeris numeroſa volumina telis.
Nec minùs hæc inter veteres audire ſophiſtas
Mileto quod crete Thales vadimonia culpas:
Lindie quod Cleobule canis modus optimus eſto:
Ex Ephyra totum meditaris, quod Periander:
Attice quódve Solon finem bene reſpicis æui:
Priennæe Bia, quod plus tibi turba malorum eſt:
Noſcere quod tempus Lesbô ſate Pittace ſuades:
Quod ſe noſſe omnes vis ex Lacedæmone Chilon.
Præterea didicit varias noua dogmata ſectas,
Quicquid laudatum eſt Scythicis Anacharſis in aruis,
Quicquid legifero profecit Sparta Lycurgo,
Quicquid Erichthæis Cynicorum turba volutat
Gymnaſiis imitata tuos Epicure ſodales:
Quidquid nil verum ſtatuens academia duplex.
Perſonat, arroſo quicquid ſapit vngue Cleanthes:
Quicquid Pythagoras, Democritus, Heraclitus
Defleuit, riſit, tacuit: quodcunque Platonis
Ingenium quod in arce fuit, docet: ordine terno
Quæ vel Ariſtoteles partitus membra loquendi,
Argumentoſis dat retia ſyllogiſmis:
Quicquid Anaximenes, Euclides, Archita, Zenon
Arceſilas, Chryſippus, Anaxagoráſque dederunt,

Socraticúſque animus poſt fatum in Phædone viuus,
Deſpiciens vaſtas tenuato in crure cathenas,
Cum tremeret mors ipſa reum, ferrétque venenum
Pallida ſecuro lictoris dextra magiſtro.
Præterea quicquid Latialibus indere libris
Priſca ætas ſtuduit, totum percurrere ſuetus:
Mantua quas acies pelagíque pericula luſit,
Smyrnæas imitata tubas, quamcunque loquendi
Arpinas dat conſul opem: ſine fine locutus
Fabro progenitus, ſpreto cui patre polita
Eloquiis plus lingua fuit: vel quicquid in æuum
Mittunt Euganeis Patauina volumina chartis:
Qua Criſpus breuitate placet, quo pondere Varro,
Quo genio Plautus, quo fulmine Quintilianus:
Qua Pompa Tacitus nunquàm ſine laude loquendus.
Iis hunc formatum ſtudiis, natalibus ortum,
Moribus imbutum, princeps cui mundus ab Euro
Ad zephyrum tunc ſceptra dabat, cui nubilis atque
Vnica purpureos debebat nata nepotes.
Elegit generum: ſed non vt deſide luxu
Fortuna ſoceri contentus, & otia captans
Nil ſibi deberet: comitis ſed iure recepto
Danubij ripas, & tractum limitis ampli
Circuit, hortatur, diſponit, diſcutit, armat.
Sic ſub patre Pius moderatus caſtra parentis.
Sic Marcus viuente Pio, poſt iura daturi
Innumerabilibus legionibus imperitabant.
Hinc reduci datur omnis honor, & vtrique magiſter
Militiæ: conſúlque micat: coniuncta poteſtas
Patritij, celeríque gradu priuata cucurrit
Culmina, conſcendítque ſenum puer ipſe curulem,
Sedit & emerito iuuenis veteranus in auro.
Iámque paris diuos, ſed vobis nulla cupido
Imperij, longam diademata paſſa repulſam

Inſignem legêre virum: quem deinde legentem
Spernere non poſſes. ſoli tibi contulit vni.
Hoc fortuna decus. quanquam te poſceret ordo,
Vt lectus princeps magè quàm videare relictus.
Poſt ſocerum Auguſtum regnas, ſed non tibi venit
Purpura per thalamos, & coniunx regia regno
Laus potius quàm cauſa fuit: nam iuris habenis
Non generum legit reſpublica, ſed generoſum.
Fallor bis gemino niſi cardine rem probat orbis,
Ambit te Zephyrus, rectorem deſtinat Eurus,
Ad Boream pugnas, & formidaris ad Auſtrum,
Ante tamen quàm te ſocium collega crearet,
Perſtrinxiſſe libet quos Illyris ora triumphos
Viderit, exciſam quæ ſe Valameris ab armis
Fortè ducis noſtri vitio deſerta gemebat.
Haud aliter, cæſus quondam cum Cepio robur
Dedidit, Auſonium ſubita cogente ruina,
Electura ducem poſt guttura fracta Iugurthæ,
Vltum Arpinatem Calpurnia fœdera lixam,
Oppoſuit rabido reſpublica territa Cimbro.
Hîc primùm vt veſtras aquilas prouincia vidit,
Deſiit hoſtiles confeſtim horrere dracones,
Ilicet edomiti bello prædáque carentes,
Mox ipſi tua præda iacent, ſed omittimus iſtos
Vt populatores: belli magis acta reuoluo.
Quod bellum non parua manus, neque carcere fracto
Ad gladiaturam tu Spartace vincte paraſti:
Sed Schiticæ vaga turba plagæ, feritatis abundans,
Dira, rapax, vehemens ipſis quoque gentibus illic,
Barbara barbaricis, cuius dux Hormidac atque
Ciuis erat, queis tale ſolum eſt, muríque genúſque.
Albus Hyperbóreis Tanais quâ vallibus actus,
Riphea de caute cadit, iacet axe ſub vrſæ
Gens animis membríſque minax, ita vultibus ipſis

Infantum ſuus horror ineſt: conſurgit in arctum
Maſſa rotunda caput, geminis ſub fronte cauernis
Viſus adeſt oculis abſentibus. acta cerebri
In cameram vix ad refugos lux peruenit orbes,
Non tamen & clauſos; nam fornice non ſpacioſo,
Magna vident ſpacia, & maioris luminis vſu,
Perſpicua in puteis compenſant puncta profundis.
Tum ne per malas excreſcat fiſtula duplex,
Obtundit teneras circundata faſcia nares,
Vt galeis cedant. Sic propter prælia natos
Maternus deformat amor, quia tenſa genarum
Non interiecto fit latior area naſo,
Cætera pars eſt pulchra. viris ſtant pectora vaſta,
Inſignes humeri, ſuccincta ſub ilibus aluus.
Forma quidem pediti media eſt, procera, ſed extat
Si cernas equites, ſic longi ſæpe putantur,
Si ſedeant. vix matre carens vt conſtitit infans,
Mox præbet dorſum ſonipes cognata reare
Membra viris, ita ſemper equo ſeu fixus adhæret
Rector cornipedum tergo. Gens altera fertur:
Hæc habet & teretes arcus, & ſpicula cordi,
Terribiles certæq; manus, iaculiſque ferendæ
Mortis fixa fides: & non peccante ſub ictu,
Edoctus peccare furor. gens iſta repentè
Erumpens, ſolidúmque rotis tranſuecta per Iſtrum
Venerat, & ſectas inciderat orbita lymphas.
Hanc tu directus per Dacica rura vagantem
Contrahis, aggrederis, ſuperas, includis: & vt te
Metato ſpatio caſtrorum Serdica vidit
Obſidione premis, quæ te ſic tempore multo
In vallo poſitum ſtupuit, quòd miles in agros
Nec licitis nec furtiuis excurſibus ibat:
Cui deeſſet cùm ſæpe Ceres, ſempérque Lyæus,
Diſciplina tamen non defuit. inde propinquo

Hoſte, magis timuêre ducem. ſic denique factum eſt,
Vt ſocius tum fortè tuus mox proditor, illis
Fruſtrà terga daret, commiſſæ tempore pugnæ,
Qui iam cùm fugeret, flexo pede cornua nudans,
Tu ſtabas acie ſolus, te ſparſa fugaci
Expetiit ductore manus, te Marte pedeſtri
Sudantem repetebat eques tua ſigna ſequutus:
Non ſe deſertum ſenſit certamine miles.
I nunc, & veteris profer præconia Tulli
Ætas cana patrum, quòd pulchro hortamine mendax
Occuluit refugi nutantia fœdera Meti.
Nil ſimile eſt, fallíque tuum tibi non placet hoſtem,
Tunc vicit miles, dum ſe putat eſſe iuuandum.
Hic vicit, poſtquam ſe comperit eſſe relictum.
Dux fugit, inſequeris: renouat certamina, vincis:
Clauditur, expugnas: elabitur, obruis: atque
Sarmaticæ paci, pretium ſua funera ponis.
Paretur, iuſſum ſubiit iam transfuga lethum,
Atque peregrino cecidit tua victima ferro.
Ecce iterum, ſi fortè placet, conflige vetuſtas,
Hannibal ille ferox ad pœnam fortè petitus
Etſi non habuit ius vitæ, fine ſupremo
Certè habuit mortis: quem cæcus carcer & vncus,
Et quem ſpectabat fracturus guttura lictor,
Hauſit Bebrycio conſtantior hoſpite virus.
Nam te qui fugit mandata morte peremptus,
Non tam victoris periit, quàm iudicis ore.
Nunc ades ô Pæan, lauro cui gryphas obuncos,
Docta lupata ligant, quotiens per frondea lora
Flectis penniferos hederis bicoloribus armos:
Huc conuerte chelym non eſt modò dicere tempus,
Pythona extinctum, nec bis ſeptena ſonare
Vulnera Tantalidum, quorum tibi funera ſeruat
Cantus, & æterno viuunt in carmine mortes.

Vos quoque Caſtalides, paucis quo numine nobis
Venerit Anthemius gemini cum fœdere regni,
Pandite. pax rerum miſit, qui bella gubernet.
Auxerat Auguſtus naturæ lege Seuerus
Diuorum numerum, quem mox Oenotria caſum
Vidit vt aërei de rupibus Apennini,
Pergit, cærulei vitreas ad Tybridis ædes,
Non galea concluſa genas, nec ſutilis illi
Circulus impactis loricam texuit hamis,
Sed nudata caput. pro crine racemifer exit
Plurima per frontem conſtringens oppida palmes,
Pérque humeros teretes, rutilantes pérque lacertos
Pendula gemmiferæ mordebant ſuppara bullæ.
Segnior incedit genio, venerandáque membra
Viticomam retinens baculi vice flectit ad vlmum:
Sed tamen vbertas ſequitur: quacunque propinquat,
Inceſſu fœcundat iter, comitatáque greſſum
Læta per impreſſas rorat vindemia plantas.
Ilicet ingreditur Tyberini gurgitis antrum.
Currebat fluuius, reſidens & arundinis altæ
Concolor in viridi fluitabat ſylua capillo.
Dat ſonitum mento vnda cadens, licèt hiſpida ſetis
Suppoſitis, multum ſedaret barba fragorem.
Pectore ructabat latices, lapſúque citato,
Sulcabat madidam iam torrens alueus aluum:
Terretur veniente dea, manibúſque remiſſis
Remus, & vrna cadunt, veniæ tum verba parant
Illa prior, Venio viduatam præſule noſtro
Per te ſi placeat lacrymis inflectere Romam,
Expetat auroræ partes, faſtúque remoto
Hoc vnum præſtet, iam plus dignetur amari.
Inſtrue quas quærat vires, orbíque iacenti
Quo poſcat dic orbe caput. quemcunque creauit
Axe meo, natum confeſtim fregit in illo,

Imperij fortuna rotas hinc Vandalus hoſtis
Vrget, & in noſtrum numeroſa claſſe quotannis
Militat excidium: conuerſóque ordine fati
Torrida Caucaſeos infert mihi Byrſa furores.
Præterea inuictus Ricimer, quem publica fata
Reſpiciunt, proprio ſolus vix Marte repellit,
Piratam per rura vagum, qui prælia vitans,
Victorem fugitiuus agit. quis ſufferat hoſtem,
Qui pacem pugnámque negat? nam fœdera nulla
Cum Ricimere iacit, quem cur nimis oderit audi.
Incertum crepat ille patrem, cùm ſerua ſit illi
Certa parens, nunc vt regis ſit filius, effert
Matris adulterium. Tunc liuet, quod Ricimerem
In regnum duo regna vocant: nam patre Sueuus,
A genitrice Gethes, ſimul & reminiſcitur illud,
Quod Tarteſiacis auus huius Vallia terris
Vandalicas turmas, & iuncti Martis Alanos
Strauit, & occiduam texêre cadauera Calpen.
Quid veteres narrare fugas, quid damna priorum?
Agrigentini recolit diſpendia campi,
Inde furit quòd ſe docuit ſatis iſte nepotem
Illius eſſe viri, quo viſo Vandale ſemper
Terga dabas, nam non Siculis illuſtrior aruis
Tu Marcelle redis, per quem tellure, maríque
Noſtra Syracuſios preſſerunt arma penates:
Nec tu cui currum curru ſuperare Metelle
Contigit, oſtentans nobis elephanta frequentem,
Grex niger albentes tegeret cum mole iugales,
Autorémque ſuum celaret pompa triumphi,
Noricus Oſtrogothum quòd continet, iſte timetur.
Gallia, quòd Rheni Martem ligat, iſte pauori eſt.
Quòd conſanguineo me Vandalus hoſtis Alano
Diripuit tradente, ſuis hic vltus ab armis.
Sed tamen vnus homo eſt, nec tanta pericula ſolus

Tollere, ſed differre poteſt. modo principe nobis
Eſt opus armato, veterum qui more parentum,
Non mandet, ſed bella gerat: quem ſigna mouentem
Terra vel vnda tremant, vt tandem iure recepto.
Romula deſuetas moderentur claßica claſſes,
Audiit illa pater, ſimul annuit. itur in vrbem
Continuò. videt ipſe deam, ſummiſſus adorat,
Pectus & exertam tetigerunt cornua mammam,
Mandatas fert inde preces, quas diua ſecuta
Apparat ire viam. laxatos torua capillos
Stringit, & incluſæ latuerunt caßide turres.
Infula laurus erat. bullis hoſtilibus aſper
Applicat à læua ſurgentem balteus enſem.
Inſeritur clypeo victrix manus. illius orbem
Martigenæ lupa, Tybris, amor, Mars, Ilia, complent,
Fibula mordaci refugas à pectore veſtes
Dente capit. micat haſta minax, quercúſque tropæis
Curua tremit, placidóque deam ſub faſce fatigat.
Perpetuò ſtat planta ſolo, ſed faſcia primos
Siſtitur ad digitos, retinacula bina cothurnis
Mittit in aduerſum vincto de fomite pollex,
Quæ ſtringant crepidas: & concurrentibus anſis
Vinclorum pandas texant per crura cathenas.
Ergo ſicut erat liquidam tranſuecta per æthram,
Naſcentis petiit tepidos Hyperionis ortus.
Eſt locus Oceani, longinquis proximus Indis
Axe ſub Eoo, Nabatheum tenſus in Eurum,
Ver ibi continuum eſt: interpellata nec vllis
Frigoribus palleſcit humus: ſed flore perenni
Picta peregrinos ignorant arua rigores,
Halant rura roſis, indeſcriptóſque per agros
Fragat odor: violam, cytiſum, ſerpylla, liguſtrum,
Lilia, narciſſos, caſiam, colocaſia, calthàm,
Coſtum, malobathrum, myrrhas, opobalſama, thura,

Parturiunt campi: necnon pulſante ſenecta,
Hinc rediuiua petit vicinus cinnama phœnix,
Hic domus auroræ rutilo cruſtante metallo,
Baccharum profert leues aſprata lapillos.
Diripiunt diuerſa oculos, & ab arte magiſtra,
Hoc vincit quodcunque videt. ſed conditur omnis
Sub domina præſente decor, nimióque rubore
Gemmarum varios perdit, quia poſsidet ignes.
Fundebat coma pexa crocos, flexóque lacerto
Lutea depreſſus comebat tempora pecten.
Fundebant oculi radios, color igneus illis,
Non tamen ardor erat: quamuis de nocte recuſſa,
Excepti ſoleant ſudorem fingere rores.
Pectora bis cingunt Zonæ, paruíſque papillis
Inuidiam facit ipſe ſinus. pars extima pepli
Perfert puniceas ad crura rubentia rugas.
Sic regina ſedet ſolio. ſceptri vice dextram
Lampadis haſta replet. nox aſtat proxima diuæ,
In refugos conuerſa pedes: ac ponè tribunal,
Promit lux ſummum, vix intellecta cacumen,
Hinc Romam liquido venientem tramite cernes,
Exiluit propere, & blandis prior orſo loquelis.
Quid caput ô mundi, dixit, mea regna reuiſis?
Quídve iubes? paulùm illa ſilens, atque aſpera miſcens
Mitibus, hæc cœpit, Venio (deſiſte moueri,
Nec multùm trepida) non vt mihi preſſus Araxes
Impoſito ſub ponte fluat, nec vt ordine priſco
Indicus Auſonia potetur caſside Ganges,
Aut vt tigrifer pharetrata per arua Niphatis
Depopuletur ouans Artaxata Caſpia conſul:
Non Pharij modò regna precor, nec vt hiſce lacertis
Frangat Hydaſpeas aries impactus Erythras.
Non in bactra feror, nec committentia pugnas,
Noſtra Semiramiæ rident ad claſsica portæ.

Arſacias non quæro domus, nec teſſera caſtris
In Cteſiphonta datur. totum hunc tibi ceßimus axem,
Et nec ſic mereor noſtram vt tueare ſenectam.
Omne quod Euphraten Tigrímque interiacet, olim
Sola tenes. res empta mihi eſt de ſanguine Craßi:
Ad Charras precium ſcripſi, nec inulta remanſi,
Aut periit ſic emptus ager. ſi fallo, probaſti
Ventidio mactante Pacor. nec ſufficit iſtud,
Armenias, Pontúmque dedi, quo Marte petitum
Dicat Sylla tibi. forſan non creditur vni,
Conſule Lucullum. Taceo iam Cycladas omnes.
Adquiſita meo ſeruit tibi Creta Metello.
Tranſcripſi Cilicas, hos Magnus fuderat olim.
Adieci Syriæ, quos nunc moderaris Iſauros:
Hos quoque ſub noſtris domuit Seruilius armis.
Conceßi Ætolos veteres, Acheloïáque arua.
Transfudi Attalicum malè credula teſtamentum.
Epirum retinens: tu ſcis cui debeat illam
Pyrrhus. in Illyricum ſpecto te mittere iura,
Ac Macedum terras: & habes tu Paule nepotes.
Ægypti frumenta dedi. mihi vicerat olim
Leucadiis Agrippa fretis. Iudæa tenetur
Sub ditione tua, tanquam tu miſeris illuc,
Inſignem cum patre Titum. Tibi Cypria merces
Fertur: pugnaces ego pauper laudo Catones.
Dorica te tellus & Achaïca iura tremiſcunt:
Tendis & in bimarem felicia regna Corinthon.
Dic, Byzantinus quis rem tibi Mumius egit?
Sed ſi fortè placet veteres ſopire querelas,
Anthemium concede mihi. ſit partibus iſtis
Auguſtus, longúmque Leo. Mea iura gubernet.
Quem petij patrio veſtiri murice natam
Gaudeat Euphemiam ſidus diuale parentis.
Adijce præterea priuatum ad publica fœdus.

Sit ſocer Auguſtus genero Recimere beatus,
Nobilitate micans eſt vobis regia virgo,
Regius ille mihi. ſi conſors annuis iſtud,
Mox Lybiam ſperare dabis. circunſpice tædas
Antiquas: par nulla tibi ſic copula præſto eſt.
Proferat hîc veterum thalamos diſcrimine partos
Græcia, ni pudor eſt. reparatis Piſa quadrigis,
Suſcitet Oenomaum: natæ quem fraude cadentem
Cerea deſtituit, reſolutis axibus, obex.
Procedat Colchis priùs agnita virgo mariti
Crimine, quàm ſexu: ſpectet de carcere circi
Pallentes Athalanta procos, & poma decori
Hippomenis iam non pro ſolo colligat auro.
Deianira tuas Achelous gymnade pinguis
Illuſtret tædas, & ab Hercule preſſus anhelo
Laſſatum foueat riuis riualibus hoſtem.
Quantumuis repetam veteris connubia ſæcli,
Tranſcendunt hic Heroas, Heroides illa.
Hos thalamos Recimer, virtus tibi pronuba poſcit
Atque Dionæam dat Martia laurea myrtum,
Ergo age trade virum non otia pigra fouentem,
Deliciiſque grauem: ſed quē modò nauticus vrit
Æſtus, Abydeníque ſinus, & Seſtias ora
Helleſpontiacis circumclamata procellis:
Quas pelagi fauces non ſic tenuiſſe vel illum
Crediderim, cui ruptus Athos cui remige Medo,
Turgida ſyluoſam currebant vela per Alpem.
Nec Lucullanis ſic hæc freta cincta carinis,
Segnis ad inſignem ſedit cum Cyzicon hoſtis.
Qui cogente fame, cognata cadauera mandens,
Vixit morte ſua: ſed quid mea vota retardo
Tarda magis? Tum pauca refert Titonia coniunx.
Duc age ſancta parens quanquam mihi maximus vſus
Inuicti ſummíque ducis, dum mitior extes,

QVid faceret, lætas ſegetes, quòd tempus amandum
Meßibus, & gregibus, vitibus, atque apibus,
Aa Mæcenatis quondam ſunt edita nomen:
Hinc Maro poſt audes arma virúmque loqui,
At mihi Petrus erit Mæcenas temporis huius,
Nam famæ pelagus ſidere curro ſuo.
Si probat, emittit: ſi damnat, carmina celat.
Nec nos ronchiſono Rhinocerote notat.
I liber, hic noſtrum tutatur, crede, pudorem.
Hoc cenſore etiam diſplicuiſſe placet.

FINIS.

PRÆFATIO PANEGYRICI DICTI Cæſar. Iul. Val. Maioriano.

CARMEN IIII.

TItyrus vt quondam patulæ ſub tegmine fagi
Solueret inflatos murmura per calamos,
Præſtitit afflicto ius vitæ Cæſar & agri,
Nec ſtetit ad tenuem celſior ira reum,
Sed rus conceſſum dum largo in principe laudat,
Cælum pro terris ruſtica Muſa dedit.
Nec fuit inferiùs Phœbeia dona referre,
Fecerat hic dominum, fecit & ille deum,
Et tibi Flacce acies Bruti Caßiíque ſequuto,
Carminis eſt autor qui fuit & veniæ.
Sic mihi diuerſo nuper ſub Marte cadenti,
Iuſſiſti, placido victor, vt eſſem animo,
Seruiat ergo tibi ſeruati lingua poetæ,
Atque mea vitæ laus tua ſit pretium.
Non ego mordaci fodiam modo dente Maronem,
Nec ciuem carpam terra Sabella tuum.
Res minor ingenio nobis, ſed Cæſare maior:
Vincant eloquio dummodo nos domino.

PANEGYRICVS IVLIO VALERIO Maioriano Auguſto dictus.

Carmen. V.

Concipe præteritos reſpublica mente triumphos:
Imperium iam conſul habet, quem purpura non plus
Quàm lorica operit, cuius diademata frontem
Non luxu, ſed lege tegunt, meritiſque laborum
Poſt palmam palmata venit: decora omnia regni
Accumulant falces, & princeps conſule creſcit.
Perſonat ergo tuum cœlo, rure, vrbibus, vndis,
Exultans Europa ſophos, quòd rector haberis,
Victor qui fueras. fateor trepidauerat orbis,
Dum non vis viciſſe tibi, nimióque pudore
Quod regnum merêare doles, triſtíque repulſa
Non moderanda ſubis, quæ defendenda putaſti.
Sederat exeſo bellatrix pectore Roma
Criſtatum turrita caput, cui pone capaci
Caſſide prolapſus perfundit terga capillus.
Lætitiam cenſura manet, terrórque pudore
Creſcit, & inuita ſuperat virtute venuſtas.
Oſtricolor pepli textus, quem fibula torto
Mordax dente vorat. tum quicquid mamma refundit
Tegminis, hoc patulo concluſit gemma recuſſu.
Hinc fulcit rutilus ſpatioſo circite læuum
Vmbo latus. videas hîc craſſo fuſa metallo
Antra Rheæ, fœtámque lupam, quam fauce retecta
Blandiri quoque terror erat, quanquam illa vorare
Martigenas & picta timet. pars proxima Tybrim
Exprimit, hic ſcabri fuſus ſub pumice tophi,
Proflabat madidum per guttura glauca ſoporem.
Pectus palla tegit, quam neuerat Ilia coniunx,

Liquenti quæ iuncta thoro vult murmura lymphis
Tollere, & vndoſi ſomnum ſeruare mariti.
Iſta nitcant clypeo. cuſpis trabe ſurgit eburna,
Ebria cæde virûm propter Bellona tropæum.
Extruit, & quercum captiuo pondere curuat.
Conſurgit ſolium ſaxis, quæ cæſa rubenti
Aethiopum de monte cadunt, vbi ſole propinquo
Natiua exuſtas afflauit purpura rupes.
Iungitur hîc Sinnas, Numadum lapis additur iſthic,
Antiquum mentitus ebur. pòſt cautè Laconum
Marmoris herboſi radiens interuiret ordo.
Ergo vt ſe mediam ſolio dedit, aduolat omnis
Terra ſimul. Tum quæque ſuos prouincia fructus
Expoſuit, fert Indus ebur, Chaldæus amomum,
Aſſyrius gemmas, Ser vellera, Thura Sebæus
Atthis mel, Phœnix palmas, Lacedæmon oliuum,
Argos equos, Epirus equas, pecuaria Gallus,
Arma Calybs, frumenta Libes, Campanus iacchum,
Aurum Lydus, Arabs guttam, Panchaïa myrrhum,
Pontus caſtorea, blattam Tyrus, æra Corinthus,
Sardinia argentum, naues Hiſpania defert
Fulminis & lapidem, ſcopulos iaculabile fulgur
Fucat, & accenſam ſilicem fœcunda maritat
Ira deûm. quoties cœlum ſe commouet illic,
Plus ibi terra valet. ſubitò flens Aphrica nigras
Procubuit lacerata genas, & cernua frontem
Iam malè fœcundas in vertice fregit ariſtas.
Ac ſic orſa loqui eſt, Venio pars tertia mundi,
Infelix felice vno, famula ſatus olim,
Hic prædo, & dominis extinctis, barbara regum
Sceptra tenet tellure mea, penitúſque fugata,
Nobilitate furens, quod non eſt, non amat hoſpes,
O Latij ſopite vigor, tua mœnia ridet,
Inſidiis ceßiſſe ſuis. non concutis haſtam?

Non pro me vel capta doles? tua nempe putantur
Surgere fata malis, & celſior eſſe ruina.
Sed meliùs quod terror abit. Iam vincere reſtat
Si pugnas, vt victa ſoles. Porſenna Superbum
Tarquinium impingens compleuit milite Thuſco
Ianiculum quondam: ſed dum perrumpere portas
Obſidione parat, totam te pertulit vno
Coclitis in clypeo, preſſerunt millia ſolum
Multa virûm, pendente via: nec ponte ſoluto,
Cùm caderet, cecidit. Rex idem denique morte
Admonitus ſcribæ didicit ſibi bella moueri,
Non ſolum cùm bella forent. mox pace petita,
In regnum rediјt, non tam feriente fugatus,
Quàm flagrante viro ſteterat. nam corde gelato
Scæuola, & appoſito dextram damnauerat igni,
Plus felix peccante manu, cum fortè ſatelles
Palleret, conſtante reo: tormentáque capti
Is fugeret, qui tortor erat. Brennum tremuiſti
Poſt melior. quodcunque tuum eſt, quodcunque vocaris
Iam ſolus Tarpeius erat. ſed reppulit vnus
Tum quoque totam aciem, Senones dum garrulus anſer
Nuntiat, & vigilat veſtrum ſine milite fatum.
Me quoque (da veniam, quod bellum geſſimus olim)
Poſt Trebiam, Cannáſque, domos Romanáque tecta
Hannibal ante meus, quàm vidit Scipio noſtra.
Quid merui? fatis cogor tibi bella mouere,
Cùm volo, cùm nolo trepidus te territat hoſtis:
Sed tutus claudente freto, velut hiſpidus alta
Sus propè teſqua iacet, clauſúſque cacuminat albis
Os nigrum telis: grauidum, circumlatrat ingens
Turba canum, ſi fortè velit concurrere campo.
Ille per obiectos vepres timet, atque ſuperbit,
Vi tenuis fortíſque loco, dum proximus Eia
Venator de colle ſonet. vox nota magiſtri

Laſſatam reparat rabiem: tum vulnera cæcus
Faſtidit ſentire furor. Quid prælia differs?
Quid mare formidas pro cuius ſæpe triumphis,
Et cœlum pugnare ſolet? Quid quòd tibi princeps
Eſt nunc eximius, quem præſcia ſæcula clamant
Venturum excidio Libyæ, qui tertius ex me
Accipiet nomen? debent hoc fata labori
Maioriane tuo, quem cur conſcendere claſſem,
Ac portus intrare meos, vrbémque ſubire
Si iubeas, cupiam, paucis ex ordine fabor.
Fertur Pannoniæ qua Martia pollet Acbintus
Illyricum rexiſſe ſolum cum tractibus Iſtri,
Huius auus. nam Theodoſius, quo tempore Sirmij
Auguſtum ſumpſit nomen, per vtramque magiſtrum
Militiam ad partes regni venturus Eoas
Maiorianum habuit. Latiùs ſunt condita faſtis
Facta ducis: quótiens Scythicis illata colonis
Claſsica preſſerunt Hypanim? Peucémque rigentem,
Monte ſalutatis, irriſit lixa pruinis?
Hunc ſocerum pater huius habet vir clarus, & vno
Culmine militiæ ſemper contentus, vt vnum
Caſibus in dubijs iunctus ſequeretur amicum.
Non ſemel oblatis tentauit faſcibus illum
Aëtio rapere aula ſuo, ſed perſtitit ille,
Maior honoratis: cœpit pretioſior eſſe,
Sic precio non capta fides. Erat ille quòd olim
Quæſtor conſulibus tractabat publica iura,
Aere ſuo: tantúmque modum ſeruabat, vt illum
Narraret rumor iam rebus parcere nati.
Senſerat hoc, ſed fortè ducis iam liuida coniunx,
Augeri famam pueri, ſuffuſáque bili,
Coxerat internum per barbara corda venenum.
Ilicet explorat cœlum, totámque volutis
Percurrit matheſim numeris, interrogat vmbras,

Fulmina rimatur, fibras videt, vndique gaudens
Secretum rapuiſſe Deo. ſic torua Pelaſgûm
Colchis in apluſtri ſteterat trepidante marito,
Abſyrtum ſparſura patri, facturáque caſi
Germani plus morte nefas, dum funere pugnat,
Et fratrem ſibi tela facit: vel cum obruit ignem
Taurorum, plus ipſa calens, texítque trementem
Frigida flamma virum, quem defendente veneno
Inter flagrantes perhibent alſiſſe iuuencos.
Ergo animi dudum impatiens. poſtquam audiit iſti
Imperium & longum ſtatui, laniata lacertos
Ingreditur, qua ſtrata viri vocémque furentem
Iis rupit, ſecurè iaces oblite tuorum,
O piger, & mundo princeps (ſic ſæcula poſcunt)
Maiorianus erit, clamant hoc ſidera ſignis,
Hoc homines votis iſti quid ſidera quæro,
Fatum aliud cui fecit amor? nihil fortius illo.
Et puer eſt cupidus nunquam, ſed parcus habendi.
Pauper adhuc iam ſpargit opes; ingentia ſuadet
Conſilia, & ſequitur. totum quod cogitat, altum eſt.
Vrget, quod ſperat. ludum ſi fortè retexam,
Conſumit, quicquid iaculis feciſſe putaris,
Iſtius vna dies. tribus hunc tremuêre ſagittis
Anguis, ceruus, aper. non ſic librauit in hoſtem
Spicula, qui nato ſerpentis corpore cincto,
Plus timuit dum ſuccurrit, dum ictibus iiſdem
Interitum vitámque daret, ſtabilémque teneret,
Corde tremente, manum, totámque exiret in artem
Spe propiore metus, dans inter membra duorum
Vnius mortem. libeat decernere caſtu,
Ceſſit Erix Siculus, ſimili nec floruit arte
Sparta Therapnæa pugilem cum gymnade pinguem
Stratum Bebrycis Amycum ſuſpexit arenis,
Qui vigor in pedibus? fruſtrà ſibi natus Ophelte,

Sicaniam tribuit palmam, plantáſque ſuperbas
Haud ita per ſiccam Nemeen citus extulit Arcas,
Cuius in Ætolo volitantem puluere Martem,
Horruit Hippomenes, multo qui ceſpite circi,
Contempto præmiſſus erat, cùm carceris antro
Emicuit pernix populo trepidante virago,
Nil toto tactura gradu, cum pallidus ille
Reſpiceret medium poſt ſe decreſcere campum,
Et longas ad ſigna vias, flatúque propinquo,
Preſſus in hoſtili iam curreret anxius vmbra,
Donec ad anfractum metæ iam iámque relictus
Concita ter ſparſo fregit veſtigia pomo.
Qui videt hunc equitem, Ledæum ſpernit alumnum,
Ac iuuenem Stenobæa tuum. cui terga vetuſtas
Pennati largitur equi, Lyciámque Chimeram
Quem ſuperaſſe refert, vulnus cùm ſuſcipit vnum
Tres animas. vitam tum ſi tibi fata dediſſent
Maioriane ferox, vetuiſſes Caſtora frænos,
Pollucem cæſtus, Alconem ſpicula noſſe,
Bellerophonteis inſultaturus opimis.
Si clypeum capiat vincit Telamone creatum,
Qui puppes inter Graias contra Hectoris ignem
Ipſam etiam infidi claſſem defendit Vlyxis,
Miſſile ſi quanto iaculetur pondere quæris,
Segniùs inſertæ trepidans pro faſce Camillæ
Excuſſit telum Metabus, nec turbine tanto
Stridula Pelidæ per Troilon exiit ornus,
Nec ſic Hêroum tardantem buſta Creontem
Atticus Ægides rupit Marathonide quercu:
Nec ſic intertum violatæ Phœbados vltrix
In Danaos fulmen iecit, cùm Græcia Troiæ
Noctem habuit, ſimilémque facem, fixúſque Caphareï
Cautibus inter aquas flammam ructabat Oïleus.
Parua loquor quid quòd quotiens tibi bella geruntur,

Diſcipulus non miles adeſt? & fingit alumnum,
Aemulus econtrà ſpectat? Quod viceris odit,
Et quos vincis amat. Totus dormitat ad iſtum
Magnus Alexander: patris quem gloria torſit.
Quid faciam infelix? nato quæ regna parabo,
Excluſo ſceptris Geticis, reſpublica ſi me
Præterit, & paruus ſuper hoc Gaudentius huius
Calcatur fatis? iſtum iam Gallia laudat,
Quódque per Europam eſt. rigidis hunc abluit vndis,
Rhenus, Arar, Rhodanus, Moſa, Matrona, Sequana,
Clitis, Elaris, Atax, Vacalis: Ligerîmque bipenni Ledus,
Exciſum, per fruſta bibit, cùm bella timentes
Defendit Turones. aberas. poſt tempore paruo
Pugnaſtis pariter Francis, quà Cloio patentes
Atrebatum terras peruaſerat, hìc coeuntes
Claudebant anguſta vias, arcúque ſubactum
Vicum Helenam, fluménque ſimul ſub tramite longo
Arcus ſuppoſitis trabibus tranſmiſerat agger.
Illic te poſito pugnabat ponte ſub ipſo
Maiorianus eques. fors ripa colle propinquo,
Barbaricus reſonabat hymen: Scythicíſque choræis
Nubebat flauo ſimilis noua nupta marito.
Hos ergo, vt perhibent, ſtrauit. crepitabat ad ictus
Caßis, & appoſitis haſtarum verbera thorax
Arcebat ſquamis, donec conuerſa fugatus
Hoſtis terga dedit. plauſtris rutilare videres
Barbarici vaga feſta thori, conuectáque paßim
Fercula, captiuáſque dapes, cirróque madente
Ferre coronatos redolentia ſerta lebetas.
Ilicet increſcit Mauors, thalamíque refringit
Plus ardens Bellona faces. rapit eſſeda victor
Nubentémque nurum. non ſic Pholoëtica monſtra
Atque Pelethronios Lapithas Semeleïus Euan
Miſcuit Aemonias dum flammant Orgia matres.

Et Venerem Martémque cient, ac prima cruentos
Conſumunt ad bella cibos, Bacchóque rotato
Pocula tela putant, cum crudeſcente tumultu
Polluit Aemathium ſanguis centauricus Othrym.
Nec plus nubigenûm celebrentur iurgia fratrum.
Hic quoque monſtra domat, rutuli quibus arce Cerebri
Ad frontem coma tracta iacet, nudatáque ceruix
Setarum per damna nitet, tum lumine glauco
Albet aquoſa acies, ac vultibus vndique raſis,
Pro barba tenues perarantur pectine criſtæ.
Strictiùs aſſutæ veſtes procera coërcent
Membra virûm, patet ijs altato tegmine poples,
Latus & anguſtam ſuſpendit baltheus aluum.
Excuſſiſſe citas vaſtum per inane bipennes,
Et plagæ præſciſſe locum, clypeóſque rotare
Ludus, & intortas præcedere ſaltibus haſtas,
Inq; hoſtem veniſſe priùs puerilibus annis,
Eſt belli maturus amor ſi fortè premantur
Seu numero, ſeu ſorte loci mors obruit illos.
Non timor: inuicti perſtant, animóque ſuperſunt
Iam prope poſt animam. Tales te teſte fugauit,
Et laudante viros, quisnam ferat? omnia tecum,
Te ſine multa facit. pugnant pro principe multi.
Quàm timeo, ne iam iſte ſibi ſi regna tenebit,
Huic vincas quodcunque domas. nil fata relinquunt
Hic medium. percuſſor enim ſi reſpuis eſſe,
Seruus eris. certè recto ſi tramite ſeruat
Sidera Chaldæus, nouit ſi gramina Colchus,
Fulgura ſi Thuſcus, ſi Theſſalus elicit vmbras,
Si Lyciæ ſortes ſapiunt, ſi noſtra volatu
Fata loquuntur aues, doctis balatibus Hammon
Si ſanctum ſub Syrte gemit, ſi denique verum
Phœbe, Themis, Dodona canis poſt tempora noſtra,
Iulius hic Auguſtus erit. Coniunctus amore

Præterea eſt iuueni grandis quem ſpiritus armat.
Regis aui quò te vertas ? ad culmina mundi
Hic fatum fert, ambo animum. conſurge, ſimúlque
Aggredere ignaros. neutrum mactare valebis,
Si iubeas vtrunque mori : ſed necte doloſas
Blanditias vni. ferro tamen iſte petatur.
Quid loquor incaſſum ? nihil eſt quod tanta canamus.
Vt regnet victurus erit. Commotus in iras
Aetius, ſi pauca refert. Compeſce furentis
Impia vota animi. mortem mandare valebo,
Inſontis (taceam) noſtri ? quiſquámne precatur
Vt ſine criminibus crimen fiat bene naſci ?
Ad pœnam quis fata vocet ? tua viſcera ferro
Maioriane petam, Phœbus ſi nocte refulget,
Luna die, duplex ponto ſi plauſtra nouatur
Parrhaſis, Athlantem Thanais, ſi Bagrada cernit
Caucaſon, Hercinij nemoris ſi ſtirpite lintris
Texta Nabatheum pro Rheno ſulcat Hidaſpem,
Si bibit Hiſpanus Gangem, tepidíſque ab Erythris
Ad Tarteſſiacum venit Indus aquator Iberum:
Si ſe Pollucis perfundit ſanguine Caſtor:
Theſea Pirithous, Pyladem ſi ſtrauit Oreſtes
Vel furibunda manus, raperet cùm Taurica ſacra
Matricida pius. Sed ne ſpreuiſſe dolorem
Fortè tuum videar, viuat careátque parumper
Militia. Heu nobis potuit, niſi triſte putaſſes
Fortunam debere ſuam. Sic fatur, & illum
Rure iubet patrio ſuetos mutare labores,
Fatorum currente rota, quo diſceret agro,
Quid poſſeſſorem maneat, quos denique mores
Ius ciuile paret, ne ſolam militis artem
Ferret ad imperium, ſuſpenderat ilicet arma
Emeritus iuuenis, ſterilis ieiunia terræ
Vomere fœcundans. ſic quondam conſule curuo

Vertebas campos, paulùm ſi pace ſequeſtra
Claſſica laxaſſes, fortis cui læua regebat
Stiuam poſt aquilas, humili dum iuncta camino
Victoris fumum biberet palmata bubulci.
Principis interea gladio lacrymabile fatum
Clauſerat Aëtius, cuius quo tutius ille
Magna Palatinis coniungeret agmina turmis,
Euocat hunc precibus. ſed non ſe pœna moratur
Sanguinis effuſi: numerum collegerat ergo,
Non animum populi. ferri mala crimina ferro
Soluit, & in noſtram poſt concidit ille ruinam,
Iam tunc imperium præſentis principis aurea
Voluebant bona fata colu: ſed publica damna
Jnuidiam fugêre viri, quicunque fuerunt
Nomen in Auguſtum lecti, tenuêre relictum
Cæſaribus ſolium. poſtquam tu capta laboras,
Hic quod habet fecit. Traianum Nerua vocauit,
Cum pignus iam victor erat, Germanicus eſſet
Vt titulis, meritis fuerat: res ordine currit.
Hanc ambit famam, quiſquis ſic incipit olim
Poſt Capreas Tyberi, poſt turpia munia Caj,
Cenſuram Claudij, citharam thalamóſque Neronis
Poſt ſpeculi immanis pompam, quo ſe ille videbat,
Hinc turpis quod pulcher Otho: poſt quina Vitelli
Millia famoſi ventris damnata baratro.
Jis titulis princeps lectus, ſimilíque labore
Veſpaſianus erat. Sed ne fortaſſe latronis
Me clauſam virtute putes, conſumpſit in illo
Vim gentis, vita vitium, Scythicam feritatem.
Non vires ſed vota tenent, ſpoliíſque potitus
Jmmenſis, robur luxu iam perdidit omne,
Quo valui dum pauper erat. mea viſcera proſe
In me nunc armat. laceror tot capta per annos
Iure ſuo, virtute mea: fœcundáque pœnis

Quos patiar pario. proprijs nil conficit armis.
Getulis, Numidis, Garamantibus, Autholoíſque,
Auxuge, Marmarida, Pſyllo, Naſamone timetur,
Segnis: & ingenti ferrum iam neſcit ab auro.
Ipſi autem color exanguis, quem crapula vexat,
Et pallens pinguedo tenet, ganeáque perenni
Preſſus aceſcentem ſtomachus non explicat auram,
Par eſt vita ſuis, non ſic Barcheus opimam
Hannibal ad Capuam perijt, cùm fortia bello
Inter delicias mollirent corpora Baiæ.
Et ſe Lucrinas quâ vergit Gaurus in vndas
Brachia Maſſylus iactaret nigra natator.
Atque ideo hunc dominum ſaltem poſt ſecula tanta
Vltorem mihi redde, precor, ne dimicet vltrà
Carthago Italiam contra. Sic fata dolore
Ingemuit, lacrymíſque preces adiuuit obortis.
Iis hæc Roma refert. Longas ſuccinge querelas,
O deuota mihi vindex, tibi nomine diuûm
Maiorianus erit, ſed paucis pauca retexam.
Ex quo Theodoſius communia iura fugato
Reddidit autoris fratri, cui guttura fregit,
Poſt in ſe vertenda manus, mea Gallia rerum
Ignoratur adhuc dominis, ignaráque ſeruit.
Ex illo multum perijt, quia principe clauſo,
Quicquid erat miſeri diuerſis partibus orbis,
Vaſtari ſolenne fuit. quæ vita placeret,
Cùm rector moderandus erat? contempta tot annos
Nobilitas iacuit. pretium reſpublica forti
Rettulit inuidiam: princeps hæc omnia noſter
Corrigit, atque tuum vires ex gentibus addens,
Ad bellum per bella venit. nam maximus ipſe eſt,
Non pugnaſſe labor. terimus cur tempora verbis?
Peruenit, & vincit. Tali ſermone peractum
Concilium eſt, verbíſque dea famulante metallo,

Aurea concordes traxerunt fila ſorores.
Hos me quos cecini Romæ Lybiæq; labores
Vota hominum docuêre loqui. iam tempus ad illa
Ferre pedem, quæ fanda mihi vel Apolline muto.
Pro Muſis Mars veſter erit. Conſcenderat Alpes,
Rhæthorúmque iugo per longa ſilentia ductus,
Romano exierat populato trux Alamannus.
Pérque cani quondam dictos de nomine campos,
In prædam centum nouies dimiſerat hoſtes.
Iámque magiſter eras, Burconem dirigis illò
Exiguæ comitante manu. ſed ſufficit iſtud,
Cum pugnare iubes, certa eſt victoria noſtris
Te mandaſſe acies. peragit fortuna triumphum,
Non populo, ſed amore tuo. nolo agmina campo
Quò mittis paucos, fœlix te reſpicit iſte
Euentus belli. certatum eſt iure magiſtri,
Auguſti fato. Nuper poſt hoſtis aperto
Errabat lentus pelago. ſimul ordine vobis
Ordo omnis regnum dederat, plebs, curia, miles,
Et collega ſimul. Campanam flantibus auſtris
Ingrediens terram, ſecurum milite Mauro
Agricolam aggreditur, pinguis per tranſtra ſedebat
Vandalus, operiens prædam, quam iuſſerat illuc
Captiuo capiente trahi. ſed veſtra repentè
Inter vtrunque hoſtem dederant ſeſe agmina planis
Quæ pelagus collémque ſecant: portúmque reducto
Efficiunt flexu fluuij. Perterrita primùm
Montes turba petit, trabibus quæ clauſa relictis,
Præda prædæ fuit, cùm concitus agmine toto,
In pugnam pirata coit. pars lintre cauata
Iam dociles exponit equos: pars ferrea texta
Concolor induitur, teretes pars explicat arcus,
Spiculáque infuſum ferro latura venenum,
Quæ feriant bis miſſa ſemel. iam textilis anguis

Diſcurrit per vtramque aciem, cui guttur adactis
Turgeſcit Zephyris: patulo mentitur hiatu
Iratam pictura famem: pannóque furorem
Aura facit, quotiens craſſatur vertile tergum
Flatibus, & nimium iam non capit aluus inane.
At turba terriſono ſtrepuit graue rauca fragore;
Reſponſat clamor lituis, virtúſque repentè
Ignauis vel parua furit. cadit vndique ferrum,
Huic tamen in iugulos. hunc torta falarica iactu
Præterit ad mortem vix ceſſatura ſecundam.
Hunc conti rotat ictus. equo ruit aclide foſſus
Ille, verúque alius. iacet hic ſimul alite telo,
Abſentem paſſus dextram. pars poplite ſecto,
Mortis ad inuidiam viuit, partémque cerebri
Hic galeæ cum parte rapit, fortíque lacerto
Diſsicit ancipiti miſerabile ſincipit enſe.
Vt primùm verſis dat tergum Vandalus armis,
Succedit cædes pugnæ diſcrimine nullo.
Sternuntur paſsim campis, & fortia quæque
Fecit iners. trepidante fuga mare pallidus intrat,
Et naues pertranſit eques, turpíque natatu
De pelago ad cimbam redit. Sic tertia Pyrrhi
Quondam pugna fuit: cæſis cum millibus illum
Dentatus premeret, laceræ vix fragmina claſsis
Traxit in Epirum, qui Chaonas atque Moloſſos,
Qui Thracum Macedúmque manus per littora veſtra
Sparſerat, & cuius vires Oenotria pallens,
Ipſáque, quæ petiit, trepidauerat vncta Tarentus.
Hoſtibus expulſis, campum qui maximus extat
Iam luſtrare vacat. videas hîc ſtrage ſub illa,
Vtrorumque animos. nullus non pectore cæſus
Quiſquis veſter erat. nullus non terga foratus
Illorum quiſquis. clamant hoc vulnera primi
Prædonum tum fortè ducis; cui regis auari

Narratur nupſiſſe ſoror, qui puluere cæco
Clauſus, & eliſus pilis, veſtigia turpis
Geſtat adhuc probroſa fugæ. ſic agmina veſtra
Cum ſpolijs campum retinent, & Marte fruuntur.
Interea duplici texis dum littore claſſem
Inferno ſuperóque mari, cadit omnis in æquor
Sylua tibi, nimiúmque diu per vtrumque reciſus
Appennine latus, naualíque arbore diues,
Non minus in pelagus nemorum, quàm mittis aquarum.
Gallia continuis quanquam ſit laſſa tributis,
Hoc cenſu placuiſſe cupit, nec pondera ſenſit,
Quæ prodeſſe probat: non tantis maior Atrides
Carpathium texit ratibus, cùm Doricus hoſtis
Sigæas rapturus opes, Rhæteïa clauſit
Pergama: nec tantæ Seſton iuncturus Abido
Xerxes claſſis erat, tumidas cum ſterneret vndas,
Et pontum ſub ponte daret, cùm ſtagna ſuperbo
Irrupit temerata gradu, turmæq; frequentes
Helleſpontiaco perſultauêre profundo.
Nec ſic Leucadio claſſis Mareotica portu
Actiacas abſcondit aquas, in bella mariti
Dum venit à Phario dotalis turba Canopo:
Cum patrio Cleopatra ferox circundata ſiſtro
Milite vel piceo fuluas onerata carinas,
Dorida diffuſam premeret Ptolemeide gaza.
Hoc tu non cultu pugnas, ſed more priorum,
Dite magis ferro, meritò cui ſubiacet aurum.
Diuitis ignaui tales ne ſperne rebelles.
Etſi non acies, decorant tamen iſta triumphos,
Nec me Lagæam ſtirpem memoraſſe pigebit
Hoſtis ad exemplum veſtri. namque auguror ijſdem
Regnis fortunam ſimilem, cum luxus in illa
Parte ſit æqualis, nec peior Cæſar in iſta.
Illicet aggrederis, quod nullus tempore noſtro

Auguſtus potuit, rigidum ſeptemplicis Iſtri
Agmen in arma rapis. nam quicquid languidus axis
Cardine Sithonio ſub Parrhaſe parturit vrſa,
Hoc totum tua ſigna pauet. Baſterna, Sueuus,
Pannonius, Neurus, Chunus, Geta, Dacus, Alanus,
Bellonothus, Rugus, Burgundio, Veſus, Alites,
Biſalta, Oſtrogothus, Procruſtes, Sarmata, Moſchus
Poſt aquilas venêre tuas. Tibi militat omnis
Caucaſus, & Scythicæ potor Tanaïticus vndæ.
Quid faciat fortuna viri? quaſcunque minatur
Has tremuit iam Roma manus: modo principe ſub te
Ne metuant, propè parua putat, niſi ſeruiat illi
Quod timuit regnante alio. Iam caſtra mouebas,
Et te diuerſis ſtipabant millia ſignis.
Obſequium gens vna negat, quæ nuper ab Iſtro
Rettulit indomitum ſolito truculentior agmen:
Quod dominis per bella caret, populóque ſuperbo
Tuldila plectendas in prælia ſuggerit iras.
Hîc tu vix armis poſitis, iterum arma retractas:
Biſtonides veluti Ciconum cùm fortè pruinas
Ogygiis complent Thyaſis, ſeu Strimonos aruis,
Seu ſe per Rhodopen, ſeu qua nimboſus in æquor
Voluit. Hyperboreis in cautibus Iſmarus Hebrum,
Dat ſomno vaga turba, ſimul laſſata quieſcunt
Orgia, & ad biforem reboat nec tibia flatum.
Vix requies. iam ponte ligant, rotat Enthea Thirſum
Baſſaris, & maculis Erythrææ Nebridos horrens,
Excitat Odryſios ad marcida tympana myſtas.
Tu tamen hanc differs pœnam, ſed ſanguinis autor
Maioris, dum parcis, eras. non pertulit vltra
Hoc pro te plus cauta manus, veſtrúmque pudorem
Spreuit, pro vobis primi cadit hoſtia belli,
Quiſque rebellis erat. prædam quoque diuidis illis,
Mens deuota quibus fuerat, quæ territa ſeruit:

Exemplo, gaudet pretio. Pharſalica Cæſar
Arua petens, ſubitas ferro compeſcuit iras:
Sed ſua membra ſecans, & cauſæ mole coactus,
Fleuit quos perimit. veſtris hæc proficit armis
Seditio. quodcunque iubes, niſi barbarus audit,
Hic cadit, vt miles timeat, Iam tempore brumæ
Alpes marmoreas, atque occurrentia iuncto
Saxa polo, rupéſque vitri, ſiccámque minantes
Per ſcopulos pluuiam, primus pede carpis, & idem
Lubrica præmiſſo firmas veſtigia conto.
Cœperat ad rupis medium, quæ maxima turba eſt,
Interno ſqualere gelu, quod colle ſupino
Arctatis concluſa viis, reptare rigenti
Non poterat reuoluta ſolo. fors vnus ab illo
Agmine, canentem cuius rota triuerat Iſtrum,
Exclamat, Gladios malo, & ſolenne quieta
Quod frigus de morte venit, mea torpor inerti
Membra rigore ligat. quondam mihi corpus aduſtum
Frigoris igne perit ſequimur ſine fine labori
Inſtantem iuuenem, quiſquis fortißimus ille eſt,
Aut rex, aut populus: caſtris modò clauſus, aprica
Vel ſub pelle iacet. nos anni vertimus vſum.
Quod iubet hic, lex rebus erit. non flectitur vnquam
Acceptis, damnúmque putat, ſi temporis iras,
Vel per damna timet. qua dicam gente creatum,
Quem Scytha non patior? cuius lac Tigridis infans
Hircana ſub rupe bibit? quæ ſuſtulit iſtum
Axe meo, grauior tellus? en vertice ſummo,
Algentes cogit turmas, ac frigora ridet,
Dum ſolus plus mente calet. cùm claßica regis
Arctoi ſequerer Romani principis arma.
Cæſareúmque larem, luxu torpere perenni
Audieram. dominos nil prodeſt iſſe priores,
Si rex hic quoque fortis erat. Maiora parantem

Dicere, de ſcopulo verbis accendis amaris.
Quiſquis es oppoſiti metuis qui lubrica cliui,
Frange cutem pendentis aquæ, ſcalptóque fluento
Sit tibi lympha gradus. turpes depone querelas.
Otia frigus habent. num quid mihi membra biformis
Hylæi natura dedit? num Pegaſus alis
Adiuuit quicquid gradior? pennáſque volanti
Dat Calais Zetúſque mihi, quem ninguida cernis
Calcantem iam dorſa iugi; vos frigora frangunt,
Vos alpes. Iam iam ſtudeam penſare pruinas,
Aeſtatem ſub Syrte dabo. Sic agmina voce
Erigis, exemplóque leuas, primúſque labores
Aggrederis quoſcunque iubes: tum cætera paret
Turba libens, ſeruit proprijs cum legibus autor.
Qui tibi prætereà comites, quantúſque magiſter
Militiæ, veſtrûm poſt vos qui compulit agmen,
Sed non inuitum? dignus cui cederet vni
Sylla acie, genio Fabius, pietate Metellus,
Appius eloquio, vi Fuluius, arte Camillus,
Si præfecturæ quantus moderetur honorem
Vir quæras, tendit patulos qua Gallia fines:
Vix habuit mores ſimiles cui teſte ſenatu,
In ſe etiam tractum commiſerat Vlpius enſem:
Qui dictat modò iura Gethis ſub iudice veſtro
Pellitus rauum præconem ſuſcipit hoſtis.
Quid loquar hîc illum, qui ſcrinia ſacra gubernat?
Qui quum ciuilis diſpenſet partis habenas,
Suſtinet armati curas, interprete ſub quo
Flectitur ad veſtras gens effera conditiones.
Quid laudare Petrum paruis temeraria Clio
Viribus aggrederis? cuius dignatur ab ore
Cæſar in orbe loqui. licet & quæſtore diſerto
Polleat, attamen hic nuper placidiſſime princeps,
Obſide percepto, noſtræ de mœnibus vrbis,

Viſceribus miſeris inſertum depulit hoſtem.
Et quia laſſatis nimium ſpes vnica rebus
Veniſti, noſtris petimus ſuccurre ruinis:
Lugdunúmque tuam, dum præteris, aſpice victor,
Ocia poſt nimios poſcit te fracta labores.
Qui pacem das, redde animum. laſſata iuuenci
Ceruix depoſito meliùs poſt ſulcat aratro,
Telluris glebam ſolidæ. boue, fruge colono,
Ciuibus exhauſta eſt. ſtantis fortuna latebat,
Dum capitur, væ quanta fuit? poſt gaudia princeps,
Delectat meminiſſe mali. populatibus, igni
Etſi concidimus, veniens tamen omnia ſecum
Reſtituis: fuimus veſtri quia cauſa triumphi,
Ipſa ruina placet. cùm victor ſcandere currum
Incipies, crinémque ſacrum tibi more priorum
Nectet muralis, vallaris, ciuica laurus,
Et regum aſpicient capitolia fulua cathenas.
Cùm veſties Romam ſpolijs, cùm diuite cera
Pinges Cinyphij captiua mapalia Bocchi:
Ipſe per obſtantes populos raucóſque fragores
Præcedam, & tenui (ſicut nunc) carmine dicam,
Te geminas Alpes, te Syrtes, te mare magnum,
Te freta, te Libycas pariter domuiſſe cateruas.
Antè tamen viciſſe, mihi quod lumina flectis,
Quódque ſerenato miſeros iam reſpicis ore,
Exultare libet. memini, cum parcere velles,
Hic tibi vultus erat. mitis dat ſigna venuſtas.
Annue, ſic veſtris reſpiret Byrſa tropæis.
Sic Parthus certum fugiat, Maurúſque timore
Albus eat: ſic Suſa tremant, poſitíſque pharetris
Exarmata tuum circumſtent Bactra tribunal.

In Panegyricum, quem dixit Auito Auguſto ſocero ſuo, Romæ: Præfatio.

CARMEN. VI.

PAllades armiſonæ feſtum dum cantibus ortum
Perſonat Iſmario Thracia vate Chelys:
Et dum Mopſopium ſtipantur per Marathonem,
Qui ſteterant fluuij, quæq; cucurrit humus:
Dulciſonum quatitur fidibus dum pectine murmur,
Has perhibent laudes laude probaſſe deam.
Diua, Gigantei fudit quam tempore belli
Armatus partus vertice diuiduo:
Quam neque veliacis peperit Latona ſub antris;
Fixura errantem Cyclada pignoribus.
Nec quæ Cadmæis pariens Alciden in oris,
Suſpendit triplici nocte puerperium.
Nec cuius pluuio turris madefacta metallo eſt,
Cum matrem impleret filius aurigena.
Sed te cùm trepidum ſpectaret Phlegra tonantem,
Impulit excuſſam vertice ruptus apex.
Cúmque deos aliæ traherent in prælia vires,
Confuſum valido te ſine robur erat.
Protulit vt mox te patrius ſapientia vertex,
Tum magè vicerunt cùm te habuêre dei.
Te propter ceſſit manibus conſtructa tremendis,
Iam propè per rutilum machina tenſa polum.
Pindus, Othrys, Pholoë, dextris cecidêre Gigantum.
Decidit & Rhœti iam grauis Oſſa manu.
Sternitur Ægæon Briareus, Ephialta, Mimáſque,
Arctoas ſueti lambere calce rotas.
Enceladus patri iacuit, fratríque Tiphoëus,

Euboïcam hic rupem ſuſtinet,hic Siculam.
Hic ſeſe ad totam genitricem tranſtulit Orpheus,
Et docuit chordas dicere Calliopem,
Aſſurexerunt Muſæ ſub laude ſororis,
Et placuit diuæ carmine plus pietas.
Quòd ſi maternas laudes cantaſſe fauori eſt,
Nec valeo priſcas æquiparare fides.
Publicus hic pater eſt, voui cui carmen Auitus,
Materia eſt maior, ſi mihi Muſa minor.

Panegyricus, Auito Auguſto Socerò dictus.

CARMEN. VII.

PHœbe peragrato tandem viſurus in orbe,
Quem poßis proferre parem, da lumina cœlo.
Sufficit hic terris, nec ſe iam ſignifer aſtris
Iacte, Marmaricus quem vertice conterit Athlas.
Sidera ſunt iſti, quæ ſicut merſa niteſcunt,
Aduerſis ſic Roma amicat, cui fixus ab ortu
Ordo fuit creuiſſe. malis modò principe ſurget
Conſule, nempe patres collatos cernere faſces,
Vos iuuat, & ſociam ſceptris mandaſſe curulem:
Credite plus dabitis currus. Iam necte bifrontes
Anceps Iane comas, duplicique accingere lauro.
Principis anterior, iam conſulis iſte coruſcat
Annus, & emerita trabeis diademata creſcunt.
Incaſſum iam Muſa paues, quod propulit auſter,
Vela ratis noſtræ pelago quia currere famæ
Cœpimus. en ſidus, quod nos per cærula ſeruet.
Fortè pater ſuperûm proſpexit ab æthere terras,
Ecce viget quodcunque videt. mundum reparaſſe
Aſpexiſſe fuit. ſolus fouet omnia nutus.

Iámque vt conueniant ſuperi, Tegeticus Arcas,
Nunc plantis, nunc fronte volat. vix contigit arua,
Et toto deſcendit auo. mare, terra, vel aër,
Indigenas miſcere deos. Germane tonantis
Prime venis, viridi qui Dorida findere curru
Suetus, in attonita ſpargis citò terga ſerenum.
Humentes Nymphas Phorcus comitatur: ibíque,
Glaucus Glauce venis: vatum & certiſſime Protheu
Certus eras. longo veniunt poſt ordine diui:
Pampineus Liber, Mars trux, Tirynthius hirtus,
Nuda Venus, fœcunda Ceres, pharetrata Diana,
Iuno grauis, prudens Pallas, turrita Cybele,
Saturnus profugus, vaga Cynthia, Phœbus ephæbus,
Pan pauidus, Fauni rigidi, Satyri petulantes.
Conuenêre etiam cœlum virtute tenentes,
Caſtor equo, Pollux caſtu, Perſeïus harpe,
Fulmine Vulcanus, Typhis rate, gente Quirinus.
Quis canat hîc aulam cœli, rutilantia cuius
Ipſa pauimentum ſunt ſidera? Iam pater aureo
Tranquillus ſeſe ſolio locat. inde priores
Conſedêre dei, fluuijs quoque contigit illo
Sed ſenibus reſidere loco. tibi maximè fluctu
Eridane, & flauis in pocula fracte Sicambris
Rhene tumens, Scythíaque vagis equitate cateruis
Iſter, & ignotum plus notus Nile per ortum,
Cum procul erecta cœli de parte trahebat
Pigros Roma gradus, curuato cernua collo
Ora ferens. pendent crines de vertice tecti
Puluere non galea: clypeúſque impingitur ægris
Greſſibus, & pondus non terror fertur in haſta.
Vtque pijs genibus primùm eſt affuſa tonantis,
Teſtor, ſancte parens, inquit, te numen & illud
Quicquid Roma fui, ſummo ſatis obruta fato,
Inuideo abiectis, pondus non ſuſtinet ampli

Culminis arta domus, nec flumen vallibus inſtat.
Quid (rogo) bis ſeno mihi vulture Thuſcus aruſpex
Portendit? iaciens prima cum mœnia genti
Ominibus iam celſa fui. dum collis Hetruſci
Fundamenta iugis aperis mihi Romule pauper,
Plus gladio ſecura fui. cùm turbine iuncto
Me Rutulus, Veiens, paritérque Auruncus, & Aequus,
Hernicus, & Volſcus premerent. ſat magna videbar.
Et tibi dum rumpit vitiatum fœmina ferro
Corpus, & ad caſtum remeas pudor crute vulnus:
Iam cùm vallatam ſocio me clauſit Hetruſco
Tarquinius, proh Mutij ignes! proh Coclitis vnda!
Proh dolor! hic qui-nam eſt, qui ſub mea iura redegit
Samnitem & Gurges? Volſci qui terga cecidit
Martius, & Senones fundens Dictator & exul?
Fabritij vitam vellem, mortes Deciorum.
Vel ſic vincentem, vel ſic victos mea redde
Principia. heu quò nunc pompæ ditéſque triumphi,
Et pauper conſul, Libycum mea terruit axem
Cuſpis, & infido poſui iuga tertia Pœno.
Indorum Ganges, Colchorum Phaſis, Araxes
Armeniæ, Tagus Aethiopum, Tanaiſque Getarum,
Tybrinum tremuêre meum. Me Teutone iuncto
Quondam fracte ſubis Cimber, gladiíſque grauatas
Ante manus, ſolas iuſſi portare cathenas.
Væ mihi qualis eram, cum per mea iuſſa iuberent,
Sylla, Aſiagenes, Curius, Paulus, Pompeius,
Tigrani, Antiocho, Pyrrho, Perſæ, Mithridati,
Pacem, regna, fugam, vectigal, vincla, venenum.
Sauromatem taceo, ac Moſcum, ſolitóſque cruentum
Lac potare Getas, ac pocula tingere venis:
Vel cùm diffugiunt, fugiendos tum magè Perſas,
Nec terras dixiſſe ſat eſt. fulgentibus armis
Tot maria intraui duce te longéque remotas

Sole ſub occiduo gentes. victricia Cæſar
Signa Calidonios tranſuexit aduſque Britannos,
Fuderit & quanquam Scotum, & cum Saxone pictum,
Hoſtes quæſiuit, quem iam natura vetabat
Quærere plus homines. vidit te frangere Leucas,
Trux Auguſte, Pharon dum claßicus Actia miles
Stagna quatit, profugíſque bibax Antonius armis
Inceſtam vacuat patrio Ptolemaida regno.
Cúmque priùs ſtricto quererer de cardine mundi,
Sum limes nunc ipſa mihi. Plus ſumme deorum,
Sum iuſto tibi viſa potens, quod Parthicus vltro
Reſtituit mea ſigna pauor, poſitóque thiara
Funera Craſſorum fleuit dum purgat. & hinc iam
Proh dolor! excuſſo populi iure atque ſenatus,
Quod timui incurri. ſum tota in principe, tota
Principis, & fio lacerum de Cæſare regnum,
Quæ quondam regina fui: capreáſque Tiberij,
Et caligas Caij, Claudij cenſura ſecuta eſt.
Et vir morte Nero triſti. Piſone verendum
Galbam ſternis Otho, ſpoculo qui pulcher haberi
Dum captas, ego turpis eram. mihi fœda Vitelli
Intulit ingluuies ventrem, qui tempore paruo
Regnans ſerò perijt. laſſam poſt inclytus armis
Veſpaſianus habet, Titus hinc: poſt hunc quoque frater:
Poſt quem tranquillus vix me mihi reddere Nerua
Cœpit: adoptiuo factus de Cæſare maior
Vlpius inde venit, quo formidata Sicambris
Agrippina fuit, fortis, pius, integer, acer.
Talem capta precor Traianum. neſcio ſi quis
Æquiparet, ni fors iterum tu Gallia mittas,
Qui vincat. Lacrymæ vocem clauſêre precantis,
Et quicquid ſupereſt luctus, rogat. Vndique cœli
Aſſurgunt proceres, Mars, Cypris, Romulus, & qui
Autores tibi Roma dei. iam mitior ipſa

Flectitur,atque iras veteres Saturnia donat.
Iuppiter iſta refert. Fatum quo cuncta reguntur,
Quóque ego,non licuit frangi.ſat celſa laborant
Semper,& elatas noſtro de munere vires
Inuidit natura ſibi:ſed concipe magnos
Quanquam fracta animos. Si te Porſenna ſoluto
Plus timuit de ponte tremens,ſi mœnia capta
Mox Brenni vidêre fugam,ſi denique dirum
Hannibalem iuncto terræ cœlíque tumultu
Repulimus.cùm caſtra tuis iam proxima muris
Starent,Collina fulmen pro turre cucurrit.
Atque illic iterum timuit natura pauentem,
Poſt Phegram pugnare Iouem. Torpentia tolle
Lumina,deterſam mentem caligo relinquat.
Te mirum eſt vinci,incipies cum vincere mirum
Non erit?vtq; tibi pateat quo ſurgere tandem
Feſſa modo poſſis,paucis cognoſce docebo.
Eſt mihi,quæ Latio ſe ſanguine tollit alumnam,
Tellus clara viris,cui non dedit optima quondam
Rerum opifex natura parem. fœcundus ab vrbe
Pollet ager,primo qui vix proſciſſus aratro,
Semina tarda ſitit,vel luxuriante iuuenco
Arcana exponit piceam pinguedine glebam.
Aſſurrexit huic,coxit quod torridus auſter
Niliacum,Libycúmque ſolum:collatáque ſemper
Arida Mygdoniæ damnarunt Gargara falces.
Apulus & Calaber ceſsit.ſpes vnica rerum,
Hanc Aruerne colens,nulli pede cedis in armis,
Quosvis vincis equo. teſtis mihi Cæſaris eſto.
Hic nimium fortuna pauens,cùm colle repulſus
Gergouiæ,caſtris miles vix reſtitit ipſis.
Hos ego tam fortes volui,ſed cedere Auitum
Dum tibi Roma paro,rutilat cui maxima dudum
Stemmata complexum germen:palmata cucurrit

Per proauos, gentíſque ſuæ, te teſte Philagri,
Patritius reſplendet apex. Sed portio quanta eſt
Hæc laudum laudare patres? quos quippe curules
Et præfecturas conſtat debere nepoti?
Sunt alij, per quos ſe poſthuma iactet origo,
Et priſcum titulis numeret genus. Altera Auite
Nobilitas, tu ſolus auos. Libet edere tanti
Geſta viri, & primam paucis percurrere vitam.
Soluerat in partum generoſa puerpera caſti
Ventris onus, manifeſta dedi mox ſigna futuri
Principis, ac totam fauſto trepidi patris aulam
Impleui augurio: licet idem grandia nati
Culparet fata, & pueri iam regna videret.
Sed ſibi commiſſum tanto ſub pignore cernens
Mundi depoſitum, ne quid tibi Roma periret
Iuuit fortunam ſtudio. lactantia primum
Membra dedit niuibus, glaciémque irrumpere plantis
Iuſſit, & attritas paruum ridêre pruinas.
Surgentes animi Muſis formantur, & illo
Quo Cicerone tonas. didicit quoque facta tuorum,
Ante ducum. didicit pugnas, libróque relegit
Quæ gereret campo. primus vix cœperat eſſe
Ex infante puer, rabidam cum fortè cruentis
Rictibus, atque eſcas ieiuna fauce parantem,
Plus catulis ſtrauit (fuerant nam fragmina propter)
Arreptam de caute lupam, fractúſque molari
Diſſiluit vertex, & ſaxum vulnere ſedit.
Sic meus Alcides Nemeæ dum ſaltibus errat
Occurrit monſtro vacuus, non robora portans,
Non pharetras: ſtetit ira tremens atque hoſte propinquo
Conſuluit ſolos virtus decepta lacertos.
Parua quidem, dicenda tamen. Quis promptior iſto,
Tenſa cathenati ſummittere colla moloſſi?
Et luſtris recubare feras interprete nare

Diſcere non viſas, & in aëre quærere plantas?
Iam ſi fortè ſuem latratibus improbus Vmber
Terruit, albentes nigro ſub gutture lunas
Frangere ludus erat, colluctantíque lacerto
Vaſta per aduerſas venabula cogere prædas,
Quàm pulchrum, cum fortè domum poſt luſtra reuertens
Horrore ſplenderet apri, victúſque repugnans
Proderet inuictum per fortia facta pudorem.
Sic Pandionijs caſtæ Tritonidos aruis,
Hippolytus roſeo ſudum radiabat ab ore,
Sed ſimul ac gemino flagrans cum Creſſa furore
Tranſiit affectu matres, & fraude nouercas.
Quid volucrum ſtudium, dat quas natura rapaces,
In vulgus prope cognatum? quis doctior iſto
Inſtituit varias per nubila iungere lites?
Alite vincit aues celeríque per æthera plauſu,
Hoc nulli melius pugnator militat vnguis,
Nec minus hæc inter, ciuilia iura ſecutus,
Eligitur primus iuuenis ſolus mala fractæ
Alliget vt patriæ, poſcátque informe recidi
Vectigal. procerum tum fortè potentior illic,
Poſt etiam princeps Conſtantius omnia præſtat,
Indole defixus tanta, & miratus in annis
Paruis grande bonum, vel in ore precantis ephæbi
Verba ſenis. ducis hinc pugnas & fœdera regum
Pandere Roma libet. Varijs incuſſa procellis
Bellorum, regi Getico tua Gallia pacis
Pignora iuſſa dare eſt: inter quæ nobilis obſes
Tu Theodore venis, quem pro pietate propinqui
Expetis in media pelliti principis aula
Tutus Auite fide. probat hoc iam Theodoris altum
Exemplum officij. res mira & digna relatu,
Quod fueris blandus, regi placuiſſe feroci.
Hinc te paulatim prælibat ſenſibus imis,

Atque animis, vult eſſe ſuum, ſed ſpernis amicum,
Plus quam Romanum gerere, ſtupet ille repulſam,
Et plus inde places. Rigidum ſic Pyrrhe videbas
Fabritium, ingeſtas animo cum diuite fugit
Pauper opes, regem temnens dum ſupplice cenſu
Pignus amicitiæ vili mendicat ab auro.
Aetium interea Scythico qui ſæpe duello eſt
Edoctus, ſequeris: qui quanquam celſus in armis,
Nil ſine te geſſit, cùm plurima tu ſine illo,
Nam poſt Vithungos & Norica bella, ſubacto
Victor Vindelico, Belgam, Burgundio quem trux
Preſſerat, abſoluit: iunctus tibi vincitur illic
Curſu Herulus, Chunus iaculis, Francúſque natatu,
Sauromata clypeo, Salius pede, falce Gelonus,
Vulnere vel ſi quis plangit, cui fleſſe periſſe eſt,
Ac ferro peraraſſe genas, vultúque minaci
Rubra cicatricum veſtigia defodiſſe.
Illuſtri iam tum donatur Celſus honore.
Squameus, & rutilis etiam num liuida criſtis
Ora gerens, vix arma domum ſordentia caſtris
Retulerat: noua bella iterum, pugnámque ſub ipſis
Jam patriæ muris periturus commouet hoſtis.
Lithorius Scythicos equites tum fortè ſubacto
Celſus Aremorico Geticum rapiebat in agmen
Per terras Aruerne tuas, qui proxima quæque
Diſcurſu, flammis, ferro, feritate, rapinis
Delebant, pacis fallentes nomen inane.
Huius tum famulum quidam truculentior horum
Mox feriende feris. ruit ille, & triſtia fata
Commendat domino abſenti, partémque futuram
Vindictæ moriens Stygium ſpe portat ad amnem.
Et iam fama viro turres portáſque tuenti,
Intuitu pauidæ plebis perfert ſcelus actum.
Excutitur, reſtat, pallet, rubet, alget, & ardet,

Ac ſibimet multas vultum variata per vnum
Ira facit facies. vel qui mos ſæpe dolenti
Plus amat extinctum tandem prorumpit. & arma
Arma fremit, pinguíſque etiam num ſanguine fertur
Lorica, obtuſus per barbara vulnera contus,
Atque ſub aſſiduis dentatus cædibus enſis.
Includit ſuras ocreis, capitíque micantem
Imponit galeam, fuluus cui creſcit in altum
Conus, & iratam iaculatur vertice lucem.
Et iam ſcandit equum, vulſiſq; à cardine portis
Emicat. aſſiſtunt ſocio virtúſque dolórque,
Et pudor. armatas pilo petit impiger alas,
Pugnando pugnam quærens, pauidúmque per agmen
Multorum interitu compenſat, quod latet, vnus.
Sic Phrygium Aemathia victorem cuſpide poſcens
Aeacides, cæſo luctum frænauit amico,
Per mortes tot Troia tuas, iam vilia per ſe
Agmina contentus ruere, ſtrictúmque per amplos
Exerere gladium populos. natat obruta tellus
Sanguine, dúmque hebetat turba graue cædua telum,
Abſens in cuncto ſibi vulnere iam cadit Hector.
Proditus vt tandem tanti qui cauſa tumultus,
Inquit, Auitus, Age, Scythica nutrite ſub arcto,
Qui furis & cæſo tantum qui fidis inermi,
Congredere armato. multum tibi præſtitit ira
Iam mea, conceſſi pugnam, iubeóque reſiſtas:
Certantem mactaſſe iuuat. Sic fatur, & æquor
Proſilit in medium, nec non ferus aduenit hoſtis.
Vt primùm pectus vel cominus ora tulêre,
Hic ira tremit, ille metu. iam cætera turba
Diuerſis trepidat votis, varióſque per ictus
Pendet ab euentu. ſed poſtquam prima, ſecunda,
Tertiáque acta rota eſt, venit ecce, & celſa cruentum
Perforat haſta virum. poſt & confinia dorſi

Cedit transfoſſo ruptus bis pectore thorax.
Et dum per duplicem ſanguis ſingultat hiatum,
Diuidua ancipitem carpſerunt vulnera vitam
Hæc poſt geſta viri. Temet Styx liuida teſtor,
Intemerata mihi præfectus iura regebat.
Et caput hoc ſibimet ſolitis defiſſa ruinis
Gallia ſuſcipiens, Getica pallebat ab ira.
Nil prece, nil precio, nil milite fractus agebat
Aetius. capto terrarum damna patebant
Lithorio. in Rhodanum proprios producere fines
Theodoridæ fixum, nec erat pugnare neceſſe,
Sed migrare. Gethis rabidam trux aſperat iram
Victor. quod ſentit Scythicum pro mœnibus hoſtem
Imputat, & nihil eſt grauius (ſi forſitan vnquam
Vincere contingat) trepido. Poſtquam vndique nullum
Præſidium, ducibúſque tuis nil Roma relictum eſt,
Fœdus Auite nouas. ſæuum tua pagina regem
Lecta domat. iuſſiſſe ſat eſt, te quod rogat orbis.
Credant hoc vnquam gentes, populíque futuri.
Litera Romani caſſat quod Barbare vincis.
Iura igitur rexit, namque hoc quoque par fuit, vt cùm
Aſſertor fieret legum, qui nunc erit autor:
Ne dandus populis princeps, caput, induperator,
Cæſar, & Auguſtus ſolùm fera prælia noſſet.
Iam præfectura perfunctus culmine tandem
Se dederat ruri. nunquam tamen otia, nunquam
Deſidia imbellis. ſtudiúmque & cura quieto
Armorum ſemper: ſubito cùm rupta tumultu
Barbaries totas in te transfuderat arctos
Gallia. Pugnacem Rugum comitante Gelono,
Gepida trux ſequitur. Scotum Burgundio cogit,
Chunus, Bellonotus, Neurus, Baſtarna, Toringus,
Bructerus, vluoſa quem vel Nicer abluit vnda,
Prorumpit Francus. cecidit citò ſecta bipenni

Hercinia in lintres, & Rhenum texuit alno,
Et iam terrificis diffuderat Attila turmis
In campos ſe Belga tuos. Vix liquerat Alpes
Aëtius, tenues & rarum ſine milite ducens
Robur, in auxilijs Geticum malè credulus agmen
Incaſſum proprijs præſumens adfore caſtris.
Nuntius at poſtquam ductorem perculit, Hunos
Iam propè contemptum proprijs in ſedibus hoſtem
Expectare Getas, verſat vagus omnia ſecum
Conſilia, & mentem curarum fluctibus vrget.
Tandem cunctanti ſedit ſententia, celſum
Exorare virum, collectiſque omnibus vna
Principibus, coràm ſupplex ſic talibus infit:
Orbis Auite ſalus, cui non noua gloria nunc eſt,
Quod rogat Aëtius voluiſti, & non nocet, hoſtis
Vis, prodeſt. incluſa tenes tot millia nutu,
Et populis Geticis ſola eſt tua gratia limes.
Infenſi ſemper nobis, pacem tibi præſtant.
Victrices, i, prome aquilas. fac optime Chunos,
Quorum fortè prior fuga nos concuſſerat olim,
Bis victos prodeſſe mihi, ſic fatus, & ille
Pollicitus votum, fecit ſpem. Protinus inde
Aduolat, & famulas in prælia concitat iras.
Ibant pellitæ poſt claſſica Romula turmæ,
Ad nomen currente Geta. timet ære vocari
Dirutus, opprobrium non damnum barbarus horrens.
Hos ad bella trahit tum iam ſpes orbis Auitus,
Vel iam priuatus, vel adhuc. Sic cinnama buſto,
Collis Erythræi portans Phœbeïus ales,
Concitat omne auium vulgus. famulantia currunt
Agmina, & anguſtus pennas non explicat aër.
Iam propè fata tui biſſenas vulturis alas
Complebant (ſcis nanque tuos ſcis Roma labores)
Aëtium placidus mactauit ſemiuir amens.

Vixque tuo impoſitum capiti diadema Petroni,
Ilicò barbaries: necnon ſibi capta videri
Roma Getis, tellúſque ſuo ceſſura furori,
Raptores ceu fortè lupi, quis nare ſagaci,
Monſtrat odor pinguem clauſis ab ouilibus auram,
Irritant, acuúntque famen, portántque rapinæ
In vultu ſpeciem, patulo ieiunia rictu
Fallentes. iam iámque tener ſpe frangitur agnus,
Atque abſens auido crepitat iam præda palato.
Quin & Aremoricus piratam Saxona tractus
Sperabat, cui pelle ſalum ſulcare Britannum
Ludus, & aſſuto glaucum mare findere lembo.
Francus Germanum primum, Belgámque ſecundum
Sternebat, Rhenúmque ferox Alamanne bibebas
Romanis ripis. & vtroque ſuperbus in agro
Vel ciuis, vel victor eras. Sed perdita cernens
Terrarum ſpatia, princeps iam Maximus, vnum
Quod fuit in rebus peditúmque equitúmque magiſtrum
Te ſibi Auite legit. collati rumor honoris
Inuenit agricolam, flexi dum fortè ligonis
Exercet dentes, vel pando pronus aratro
Vertit in excoctam per pinguia iugera glebam.
Sic quondam ad patriæ res fractas pauper arator
Cincinnate venis, veterem cùm te induit vxor
Ante boues trabeam, dictatorémque ſalignæ
Excepêre fores, atque ad ſua tecta ferentem
Quod non perſæuit, turpíque è faſce grauata
Vile triumphalis portauit purpura ſemen.
Vt primùm ingeſti pondus ſuſcepit honoris,
Legas qui veniam poſcant, Alamanne, furori.
Saxonis incurſus ceſſat, Chattúmque paluſtri
Alligat Albis aqua: vixque hoc ter menſtrua totum
Luna videt, iámque ad populos & rura feroci
Tenta Getæ protendit iter, quâ pulſus ab æſtu

Oceanus refluum ſpargit per culta Garumnam
In flumen currente mari. tranſcendit amarus
Blanda fluenta latex; fluuiíque impacta per alueum
Salſa peregrinum ſibi nauigat vnda profundum.
Hîc iam diſpoſito laxantes fræna duello
Veſorum proceres raptim ſuſpendit ab ira
Rumor ſuccincto referens diplomate Auitum
Iam Geticas intrare domos, poſitáque parumper
Mole magiſterij, legati iura ſubiſſe.
Obſtupuêre duces, pariter Scythicúſque ſenatus,
Et timuêre ſuam pacem ne fortè negaret.
Sic rutilus Phaëthonta leuem cùm carperet axis,
Iam pallente die, flagrantíque excita mundo
Pax elementorum fureret, vel ſicca propinquus
Sæuiret per ſtagna vapor, limúſque ſitiret
Puluereo ponti fundo, tunc vnica Phœbi
Inſuetum clemens extinxit flamma calorem.
Hîc aliquis tum fortè Getes dum falce recocta
Ictibus informat, ſaxó quo cacuminat enſem,
Iam promptus caluiſſe tubis, iam iámque frequenti
Cæde ſepulturus terram, non hoſte ſepulto,
Claruit vt primùm nomen venientis Auiti,
Exclamat, perijt bellum. date rurſus aratra.
Otia ſi replico priſcæ bene nota quietis,
Non ſemel iſte mihi ferrum tulit. ô pudor, ô Dij,
Tantùm poſſe fidem? quid fœdera lenta minaris?
In damnum mihi fide meum. compendia pacis
Et præſtare iubes, nos & debere. quis vnquam
Crederet? En Getici reges parere volentes,
Inferiùs regnaſſe putant, nec dicere ſaltim
Deſidiæ obtentu poſſem te prælia nolle.
Pacem fortis amas. iam partes ſternit Auitus
Inſuper & Geticas præmiſſus continet iras
Meſsianus. adhuc mandaſti & ponimus arma

Quid reſtat,quod poſſe velis?quod non ſumus hoſtes,
Parua reor.priſco tu ſi mihi notus in actu es,
Auxiliaris ero.vel ſic pugnare licebit.
Hæc ſecum rigido Veſus dum corde volutat,
Ventum in conſpectum fuerat.rex atque magiſter,
Propter conſtiterant.hic vultu erectus,at ille
Lætitia erubuit,veniámque rubore popoſcit.
Poſt hinc germano regis,hinc rege retento,
Palladiam implicitis manibus ſubiêre Toloſam.
Haud ſecus inſertis ad puluinaria palmis
Romulus & Tatius fœdus iecêre parentum:
Cum ferro & rabidis cognato in Marte maritis
Herſilia inſeruit palantes colle Sabinas.
Interea incautam furtiuis Vuandalus armis
Te capit,infidóque tibi Burgundio ductu
Extorquet trepidas mactandi principis iras,
Heu facinus!in bella iterum.quartóſque labores
Perfida Eliſſeæ crudeſcunt claßica Byrſæ.
Nutritis quod fata malum conſcenderat arces?
Euandri Maßyla phalanx,montéſque Quirini
Marmarici preſſêre pedes,rurſúſque reuexit
Quæ captiua dedit quondam ſtipendia Barche.
Exilium patrum,plebis mala,principe caſo
Captiuum imperium ad Geticas rumor tulit aures.
Luce noua veterum cœtus de more Getarum
Contrahitur.ſtat priſca annis,viridíſque ſenectus
Conſilijs.ſqualent veſtes,ac ſordida macro
Lintea pingueſcunt tergo,nec tangere poſſunt
Altatæ ſuram pelles,ac poplite nudo
Peronem pauper nodus ſuſpendit equinum.
Poſtquam in concilium ſeniorum venit honora
Pauperies,pacíſque ſimul rex verba popoſcit.
Dux ait:Optaſſem patrijs ſecurus in aruis,
Emeritam fateor ſemper fouiſſe quietem,

Ex quo militiæ poſt munera trina, ſuperbum
Præfecturæ apicem quarto iam culmine rexi.
Sed dum me noſtri princeps modò Maximus orbis
Ignarum, abſentem, procerum poſt mille repulſas
Ad lituos poſt iura vocat, voluítque ſonoris
Præconem mutare tubis, promptiſſimus iſtud
Arripui officium, vos quo legatus adirem.
Fœdera priſca precor, quæ nunc meus ille teneret,
Iuſſiſſem ſi fortè ſenex, cui ſemper Auitum
Sectari creuiſſe fuit, tractare ſolebam
Res Geticas olim. ſcis te neſciſſe frequenter
Quæ ſuaſi niſi facta. Tamen fortuna priorem
Arripuit genium. perijt quodcunque merebar,
Cum genitore tuo. Narbonem tabe ſolutum
Ambierat (tu paruus eras) trepidantia cingens
Millia, in infames iam iámque coëgerat eſcas.
Iam triſtis propriæ credebat defore prædæ,
Si clauſus fortaſſe perit: cùm noſtra probauit
Conſilia, & refugo laxauit mœnia bello.
Téque ipſum (ſunt ecce ſenes) hoc pectore fotum
Hæ flentem tenuêre manus, ſi forſitan altrix
Te mihi cum nolles lactandum tolleret. Ecce
Aduenio, & priſci repeto modò pignus amoris.
Si tibi nulla fides, nulla eſt reuerentia patris,
I durus, pacémque nega. Prorumpit ab omni
Murmur conſilio fremitúſque, & prælia damnat
Seditioſa, ciet concordem turba tumultum.
Tum rex affatur: Dudum dux inclyte culpo
Poſcere te pacem noſtram, cùm cogere poſſis
Seruitium, trahere ac populos in bella ſequaces.
Ne quæſo inuidiam patrio mihi nomine inuras,
Quid mereor, ſi nulla iubes? ſuadere ſub illo
Quod poteras, modò velle fas eſt, ſolúmque moratur,
Quod cupias, neſciſſe Getas. mihi Romula dudum

Per te iura placent: paruúmque ediſcere iuſsit
Ad tua verba pater, docili quo priſca Maronis
Carmine molliret Scythicos mihi pagina mores,
Iam pacem tum velle doces. ſed percipe, quæ ſit
Conditio obſequij, rata forſan pacta probabis.
Teſtor Roma tuum nobis venerabile numen,
Et ſocium de Marte genus, vel quicquid ab æuo,
(Nil te mundus habet melius, nil ipſa ſenatu)
Me pacem ſeruare tibi, vel velle abolere
Quæ noſter peccauit auus, quem fuſcat id vnum,
Quod te Roma capit. ſed Dij ſi vota ſecundant,
Excidij veteris crimen purgare valebit
Vltio præſentis: ſi tu dux inclyte ſolum,
Auguſti ſuebas nomen. Quid lumina flectis?
Inuitum plus eſſe decet, non cogimus iſtud
Sed conteſtamur. Romæ ſum te duce amicus,
Principe te miles. regnum non præripis vlli:
Nec quiſquam Latias Auguſtus poſsidet arces.
Qua vacat, aula tua eſt. teſtor, non ſufficit iſtud,
Ne noceam, atque tuo hoc vtinam diademate fiat,
Vt proſim. ſuadere meum eſt, nam Gallia ſi te
Compulerit, quæ iure poteſt, tibi pareat orbis.
Ne pereat. Dixit, paritérque in verba petita
Dat ſanctam cum fratre fidem. Diſcedis Auite
Mœſtus, qui Gallos ſcires non poſſe latere
Quid poſsint ſeruire Getæ te principe. namque
Ciuibus vt patuit trepidis, te fœdera ferre,
Occurrunt alacres, ignaróque ante tribunal
Sternunt. vtq; ſatis ſibimet numeroſa coiſſe
Nobilitas viſa eſt, quam ſaxa viualia Cottij
Deſpectant, varijs nec non quam partibus ambit
Tyrrheni, Rhenique liquor, vel longa Pyrene,
Quam iuga ab Hiſpano ſecluſam iure coërcent,
Aggreditur nimio curarum pondere triſtem.

Gaudens turba virum. procerum tum maximus vnus
Dignus qui patriæ perſonam ſumeret, infit:
Quàm nos per varios dudum fortuna labores
Principe ſub puero, laceris terat aſpera rebus,
Fors longum, dux magne, queri, cum quippe dolentum
Maxima pars fueris, patriæ dum vulnera lugens
Sollicitudinibus vehementibus exagitaris.
Has nobis inter clades ac funera mundi
Mors vixiſſe fuit. ſed dum per verba parentum
o 1 *Ignauas colimus leges, ſanctúmque putamus*
Rem veterem per damna ſequi, portauimus vmbram
Imperij. generis contenti ferre vetuſti.
Et vitia, ac ſolitam veſtiri murice gentem
More magis quàm iure pati. promptiſſima nuper
Fulſit conditio, proprias qua Gallia vires
Exereret, trepidam dum Maximus occupat vrbem.
Imò orbem potuit, ſi te ſibi tota magiſtro
Regna reformaſſet. Quis noſtrum Belgica rura,
Littus Aremorici, Geticas quis mouerit iras,
o 2 *Non latet. ijs tantis tibi ceſſimus inclyte bellis.*
Nunc iam ſumma vocant. dubio ſub tempore regnum
Non regit ignauus: poſtponitur ambitus omnis.
Vltima cùm claros quærunt poſt damna Ticini,
Ac Trebiæ. trepidans raptim reſpublica venit
Ad Fabium. Cannas celebres Varrone fugato,
Scipiadúmque etiam turgentem funere Pœnum
Liuius electus fregit. captiuus (vt aiunt)
Orbis, in vrbe iacet. princeps perit, hîc caput omne
Nunc habet imperium. Petimus conſcende tribunal,
Erige collapſos. non hoc modo tempora poſcunt,
o 3 *Vt Romam plus alter amet. ne fortè reare*
Te regno non eſſe parem, cum Brennica ſigna
Tarpeium premerent: ſcis, tum reſpublica noſtra
Tota Camillus erat, patriæ qui debitus vltor

Texit fumantes hoſtili ſtrage fauillas.
Non tibi centurias aurum populare parauit,
Nec modò venales numeroſóque aſſe redemptæ
Concurrunt ad puncta tribus.ſuffragia mundi
Nullus emit.pauper legeris,quod ſufficit vnum.
Es meritis diues.patriæ cur vota moraris,
Quæ iubet,vt iubeas?hæc eſt ſententia cunctis.
Si dominus ſis,liber ero.Fragor atria complet
Tyrrheni,quo fortè loco pia turba,ſenatus
Detulerat vim,vota,preces.Locus,hora,diéſque
Dicitur imperio felix:ac protinus illic
Nobilium excubias gaudens ſolertia mandat.
Tertia lux refugis Hyperiona fuderat aſtris.
Concurrunt proceres,ac milite circunfuſo
Aggere compoſito ſtatuunt,ac torque coronant
Caſtrenſi mœſtum,donántque inſignia regni.
Iam priùs induerat ſolas de principe curas.
Haud alio quondam vultu Tirynthius heros
Pondera ſuſcepit cœli,ſimul atque nouercæ,
Cum Libyca ſe rupe Gigas ſubduceret,& cùm
Tutior Herculeo ſediſſet machina dorſo.
Hunc tibi Roma dedi,patulis dum Gallia campis
Intonat,Auguſtum plauſu,fauſtúmque fragorem
Portat in exanguem Boreas iam fortior auſtrum
Hic tibi reſtituet Libyen per vincula quarta,
Et cuius ſolum amiſſas poſt ſæcula multa
Pannonias,reuocauit iter.iam credere promptum eſt,
Quid faciat bellis.ô quas tibi ſæpe iugabit
Inflictis gentes aquilis!qui maxima regni
Omina priuatus fugit,cum fortè vianti
Excuteret præpes plebeium motus amictum.
Lætior at tanto modo principe priſca deorum
Roma parens attolle genas,ac turpe veternum
Depone:en princeps facies iuueneſcere maior,

Quàm pueri fecère ſenem. Finem pater ore
Vix dederat, plauſere Dij, fremitúſque cucurrit
Concilio. felix tempus neuêre ſorores
Imperijs Auguſte tuis, & conſulis anno
Fulua volubilibus duxerunt ſæcula penſis.

AD PRISCVM VALERIANVM virum præfectorium, editio Panegyrici.

CARMEN VIII.

Priſce decus ſemper noſtrum, cui principe Auito
Cognatum, ſociat purpura celſa genus,
Ad tua cùm noſtræ currant examina nugæ,
Dico, ſtate vagæ, quò properatis? amat.
Diſtrictus ſemper cenſor, qui diligit, extat:
Dura fronte legit mollis amicitia.
Nil votum prodeſt adiectum laudibus illud,
Vlpia quod rutilat porticus ære meo:
Vel quod adhuc populo ſimul & plaudente ſenatu
Ad noſtrum reboat concaua Roma ſophos.
Reſpondent illæ, properabimus, ibimus: & nos
Non retines. tanto iudice culpa placet.
Cognitor hoc nullus melior. bene carmina penſat,
Contemptu tardo, iudicio celeri,
Et quia non potui temeraria ſiſtere verba,
Hæc rogo ne dubites lecta, dicare rogo.

Ad magnum Felicem Conſulem CAR. IX.

Largam SOLLIVS hanc APOLLINARIS,
FELICI Domino, pióque fratri
Dicit SIDONIVS ſuus
ſalutem.

DIc, dic, quod peto, magne, dic amabò
Felix nomine, mente, honore, fama,
Natis, coniuge, fratribus, parente,
Germanis genitoris atque matris,
Et ſummo patruelium Camillo,
Quid nugas temerarias amici
Quas ſparſit tenera iocus iuuentæ
In formam redigi iubes libelli?
Ingentem ſimul & repentè faſcem
Conflari inuidiæ & perire chartam?
Mandatis famulor, ſed antè teſtor
Lector, quas patieris hîc ſalebras.
Non nos currimus aggerem vetuſtum,
Nec quicquam inuenies, vbi priorum
Antiquas terat orbitas Thalia.
Non hîc antipodas ſalúmque rubrum,
Non hîc Memnonios canemus Indos
Auroræ face ciuica peruſtos,
Non Artaxata Suſa, Bactra Carrhas,
Non coctam Babylona perſonabo,
Quæ largum fluuio patens alumno,
Incluſum bibit hinc & inde Tigrim.
Non hîc Aſſyriis Ninum priorem,
Non Medis caput Arſacem profabor,
Nec quàm diuite, cum refugit hoſtem,
Arſit Sardanapalus in fauilla
Non Cyrum Aſtiagis loquar nepotem
Nutritum, vbere quem ferunt canino,
Cuius non valuit rapacitatem
Vel Lydi ſatiare gaza Crœſi:
Cuius nec feritas ſubacta tunc eſt,
Cæſis millibus antè cùm ducentis
In vallis Scythicæ coactus arcum,
Orbata ad Tomyris veniret vtrem.

Non hîc Cecropios leges triumphos,
Vel ſi quo Marathon rubet duello,
Aut cùm millia mille concitarent
Inflatum numeroſitate Xerxen.
Atque hunc fluminibus ſatis profundis
Confeſtim ebibitis adhuc ſitiſſe:
Necnon Thermopylas & Hellis vndas,
Spretis obicibus ſoli ſalíque
Inſanis equitaſſe cum cateruis,
Admiſſóque in Athon tumente ponto
Iuxta frondiferæ cacumen Alpis
Scalptas claſſibus iſſe per cauernas.
Non prolem Garamantici tonantis,
Regnis principibúſque principantem,
Porrectas Aſiæ loquar paterno
Actum fulmine peruolaſſe terras,
Et primùm Darÿ tumultuantes
Præfectos, ſatrapáſque perculiſſe:
Mox ipſum ſolio patrum ſuperbum
Cognatóſque ſibi deos crepantem,
Captis coniuge, liberis, parente
In caſus hominis redire iuſſum:
Qui cùm maxima bella concitaſſet,
Tota & Perſidis vndique gregatæ
Vno conſtituiſſet arma campo,
Hoc ſolùm perhibetur aſſecutus,
Dormire vt meliùs liberet hoſti.
Non vectos Minyas loquente ſylua
Dicam Phaſiaco ſteiſſe portu,
Forma percita cùm Ducis Pelaſgi
Molliret rabidos virago tauros,
Nec tum territa, cùm ſuus colonus
Peſt anguis domiti ſatos molares,
Armatas tremebundus inter herbas

Florêre in ſegetem ſtuperet hoſtem,
Et pugnantibus hinc & hinc ariſtis
Supra belliferas madere glebas,
Culmoſos viridi cruore fratres.
Non hîc terrigenam loquar cohortem
Admixto magè viuidam veneno,
Cui præter ſpeciem modò carentem
Angues corporibus voluminoſis
Altè ſquamea crura porrigentes
In veſtigia fauce deſinebant.
Sic formæ triplicis procax iuuentus
Tellurem pede proterens voraci
Currebat, capitum ſtupenda greſſu:
Et cum claſsica numinum ſonabant,
Mox contrà tonitrus reſibilante
Audebat ſuperos ciere planta.
Nec Phlegræ legis ampliata rura,
Miſsi dum volitant per aſtra montes,
Pindus, Pelion, Oſſa, Olympus, Othrys,
Cum ſyluis, gregibus, feris, pruinis,
Saxis, fontibus, oppidis, leuati
Vibrantum ſpatioſiore dextra
Non hîc Herculis excolam labores,
Cui ſus, cerua, leo, Gigas, Amazon,
Hoſpes, taurus, Eryx, aues, Lycus, fur,
Neſſus, Libs, iuga, poma, virgo, ſerpens,
Oeta, Thraces equi, boues Iberæ,
Luctator fluuius, canis triformis,
Portatúſque polus polum dederunt.
Non hîc Elida nobilem quadrigis,
Nec notam nimis amnis ex amore
Verſus proſequar, vt per ima ponti
Alpheus fluat, atque tranſmarina
In fluctus cadat vnda coniugales.

Non hîc Tantaleam domum retexam,
Qua mixtum Pelopea per parentem eſt
Prolis facta ſoror, nouóque monſtro
Infamem genuit pater nepotem.
Nil mæſtum hîc canitur: nec eſculentam
Fletus pangimus ad dapem Thyeſtæ,
Fratris crimine qui miſer voratis
Viuum pignoribus fuit ſepulcrum:
Cum poſt has epulas repentè flexis
Titan curribus occidens, ad ortum
Conuiuam fugeret, diem fugaret.
Nec Phryx paſtor erit tibi legendus
Decreſcens cui Dindymon reciſo
Fertur vertice texuiſſe claſſem:
Cum iuſſu Veneris patrocinantis
Terras Oebalias & hoſpitales,
Raptor depopulatus eſt Amyclas,
Prædam trans pelagus petens ſequacem.
Sed nec Pergama, nec decenne bellum,
Nec ſæuas Agamemnonis phalangas:
Nec periuria perſequar Sinonis,
Arx quo Palladio dicata ſigno
Pellaci reſerata proditore,
Portantem pedites equum recepit.
Non hîc Mæoniæ ſtylo camœnæ,
Ciuis Dulichiíque Theſſalíque
Virtutem ſapientiámque narro:
Quorum hîc Peliaco putatur antro
Venatu, fidibus, palæſtra, & herbis
Sub Saturnigena ſene inſtitutus:
Dum nunc luſtra terens puer ferarum
Paſſim per Pholoën iacet niuoſam,
Nunc præſepibus accubans amatis,
Dormit molliùs in iuba magiſtri:

In le Scyriadum datus parenti
Falſæ nomina pertuliſſe Pyrrhæ,
Atque inter tetricæ choros Mineruæ
Occultos Veneri rotaſſe thyrſos:
Poſtremò ad Phrygiæ ſonum rapinæ
Tractus laudibus Hectoris trahendi.
Aſt illum cui contigit paternam
Quartum poſt Ithacam redire luſtrum,
Nec Smyrnæ ſatis explicat volumen.
Nam quis continuare poſſit illos
Quos terra & pelago tulit labores?
Raptum Palladium, repertum Achillem:
Captum præpetibus Dolona plantis.
Et Rheſi niueas priùs quadrigas,
Xanthi quàm biberent fluenta, tractas?
Ereptam quoque quam deo patronus
Philocteta tibi dedit pharetram?
Aiacem Telamonium furentem
Quod ſeſe ante rates agente cauſam,
Ignauis tulit eloquens coronam?
Vitatum hinc Polyphemon, atque Circen,
Et Laſtrygonij famem tyranni?
Tum pomaria diuitis Calipſûs
Sirenas pereuntibus placentes
Vitatas, tenebras ſacémque Naupli.
Et Scyllæ rabidum voracis inguen:
Vel Taurominitana quos Charybdis
Ructatos ſcopulos cauat profundo?
Non diuos ſpecialibus fauentes
Agris, vrbibus, inſuliſque canto,
Saturnum Latio, Iouémque Cretæ.
Iunonémque Samo, Rhodóque Solem,
Aennæ Perſephonem, Mineruam Hymeto,
Vulcanum Liparæ, Papho Dionem,

Argis Perſea, Lampſaco Priapum,
Thebis Euchion, Ilióque Veſtam.
Thimbræ Delion, Arcadem Licao.
Martem Thracibus, ac Scythis Dianam,
Quos fecêre deos dicata templa,
Thus, ſal, far, mola vel ſuperfluarum
Conſecratio cærimoniarum.
Non cum Triptolemo verendam Eleuſin,
Qui primas populis dedêre ariſtas
Paſtis Chaonium per Jlicetum.
Non Apin Mareoticum ſonabo
Ad Memphitica ſiſtra concitari.
Non dicam Lacedæmonis iuuentam
Vnctas Tyndaridis dicaſſe luctas
Doctos quos patriis Palem Therapnis
Gymnas Bebricij tremit theatri.
Non ſortes Lyciáſque, Cæritumque,
Reſponſa aut Themidis priora Delphis
Nec quæ fulmine Thuſcus expiato,
Sectum numina quærit ad bidental.
Nec quos Euganeum bibens Timauum,
Colle Antenoreo, videbat augur
Diuos Theſſalicam mouere pugnam.
Nec quos Amphiaraus, & Melampus.
Ex ipſis rapuit deos fauillis,
Per templum malè fluctuante flamma,
Gaudens lumine perdito Metellus.
Non hîc Cinyphius canetur Ammon
Mitratum caput eleuans arenis,
Vix ſe poſt Hecatombeon litatum
Suetus promere Syrtium barathro.
Non hinc Dindyma, nec crepante buxo
Curetas Berecynthiam ſonantes:
Non Bacchum Trieterica exerentem

Deſcribam, & tremulas furore feſto
Ire in Baſſaridas, vel infulatos
Aram ad thuricremam rotare myſtas.
Non hîc Heſiodea pinguis Aſcræ
Spectes carmina, Pindaríque chordas.
Non hîc ſocciferi iocos Menandri:
Non læſi Archilochi feros iambos,
Vel plus Sterſichtori graues camœnas,
Aut quod compoſuit puella Lesbi.
Non quod Mantua contumax Homero,
Adiecit latialibus loquelis,
Aequari, ſibimet ſubinde liuens
Buſto Parthenopem Maroniano.
Non quod per ſatyras epiſtolarum
Sermonúmque ſales nouúmque epodon
Libros carminis, ac poëticam artem,
Phœbi laudibus & vagæ Dianæ
Conſcriptis voluit ſonare Flaccus.
Non quod Papinius tuus meúſque
Inter Labdacios ſonat furores.
Aut cum fortè pedum minore rhythmo
Pingit gemmea prata ſyluularum.
Non quod Corduba præpotens alumnis
Facundum ciet, hîc putes legendum:
Quorum vnus colit hiſpidum Platona,
Incaſſúmque ſuum monet Neronem.
Orcheſtram quatit alter Euripidis.
Pictum fæcibus Aeſchylon ſecurus,
Aut plauſtris ſolitum ſonare Theſpin,
Qui poſt pulpita trita ſub cothurno
Ducebant olidæ marem capellæ.
Pugnam tertius ille Gallicanam.
Dixit Cæſaris, vt gener ſocérque
Cognata impulerint in arma Romam

Tantum dans lacrymas ſuis Philippis
Vt credat Cremeræ leuem ruinam,
Infra & cenſeat Alliam dolendam,
Ac Brenni in trutina bouem redemptum,
Poſtponat Trebiam grauéſque Cannas,
Stragem nec Thraſimenicam loquatur:
Fratres Scipiadas putet ſilendos,
Quos Tarteſiacus retentat orbis:
Euphratem taceat malè appetitum,
Craſſorum & madidas cruore Carrhas,
Vel quos Sparthace conſulum ſolebas
Victrici gladios fugare ſicca.
Ipſum ne fleat ille plus duellum,
Quod poſt Cimbrica turbidus tropæa,
Et vinctum Naſomonium Iugurtham,
Dum quærit Mithridaticum triumphum,
Arpinas voluit mouere Syllæ.
Non Getulicus hîc tibi legetur,
Non Marſus, Pedo, Silius, Tibullus.
Non quòd Sulpiciæ iocos Thaliæ
Scripſit blandiloquum ſuo Celeno.
Non Perſij rigor, aut lepos Propertij:
Sed nec centimeter Terentianus.
Non Lucilius hic, Lucretiúſque eſt.
Non Turnus. Memor, Ennius, Catullus.
Stella, & Septimius, Petroniúſque,
Aut mordax ſine fine Martialis.
Non qui tempore Cæſaris ſecundi
Æterno incoluit Tomos reatu.
Nec qui conſimili deinde caſu
Ad vulgi tenuem ſtrepentis auram
Irati fuit hiſtrionis exul.
Non Peluſiaco ſatus Canopo,
Qui ferruginei thoros mariti

Et Muſa canit inferos ſuperna.
Nec qui iam patribus fuêre noſtris
Primo tempore maximi ſodales,
Quorum vnus Bonifacium ſequutus,
Necnon præcipitem Sebaſtianum,
Natales puer horruit Cadurcos,
Plus Pandionias amans Athenas,
Cuius ſi varium legas poëma
Tum Phœbum vel Hyantias puellas
Potato madidas ab Hippocrene:
Tunc Amphiona, filiúmque Maiæ,
Tunc vatem Rhodopeïum ſonare
Collato modulamine arbitreris.
Nunc tu hinc non legeris, tuúmque fulmen,
O digniſſime Quintianus alter,
Spernens qui Lygurum ſolum & penates
Mutato lare Gallias amaſti.
Inter claſſica ſigna, pila, turmas,
Laudans Aëtium, vacánſque libro,
In caſtris hedera ter aureatus.
Sed nunc tertius ille non legetur,
Betin qui patrium ſolum relinquens,
Vndoſæ petijt ſitim Rauennæ.
Ploſores cui fulgidam Quirites
Et charus popularitate princeps
Traiano ſtatuam foro locarunt.
Sed ne tu mihi comparare tentes
Quos multo minor ipſe plus adoro,
Paulinum, Ampeliúmque, Symmachúmque,
Meſſalam ingenij ſatis profundi.
Et nulli modo Martium ſecundum,
Dicendi arte noua parem vetuſtis,
Petrum & cùm loquitur nimis ſtupendum,
Vel quem municipalibus poëtis

Præponit bene villicum ſenatus.
Noſtrum aut quos retinet ſolum diſertos
Dulcem Anitedion, & mihi magiſtri
Muſas ſat venerabiles Hoeni
Acrem Lampridium catum Leonem,
Præſtantémque tuba Seuerianum,
Et ſic ſcribere non minùs valentem,
Marcus, Quintilianus vt ſolebat.
Nos valdè ſteriles modos camœnæ.
Raræ credimus hos, breuíque chartæ,
Quæ ſcombros merito pipérque portet.
Nam quis, nam deus hoc dabit reiectæ;
Vt vel ſuſcipiens bonos odores.
Nardum ac pinguia nicerotianis
Quæ flagrant alabaſtra tincta ſuccis,
Indo cinnamon ex rogo petitum,
Quo Phœnix iuueneſcit occidendo,
Coſtum, malobatrum, roſas, amomum,
Mirrham, thus, opobalſamúmque ſeruet?
Quapropter facinus meum tuere.
Et condiſcipuli tibi obſequentis,
Incautum precor aſſeras pudorem.
Germanum tamen antè ſed memento
Doctrinæ columen probum, aduocare:
Iſti qui valet exarationi
Diſtritum bonus applicare theta.
Noui ſed bene, non refello culpam,
Nec doctis placet impudens poëta,
Sed nec turgida contumelioſi
Lectoris nimium verebor ora.
Si tanquam grauior ſeueriórque
Noſtræ Terpſichores iocum refutans,
Rugato Cato terricus labello
Narem Rhinoceroticam minetur.

Non te terreat hic nimis peritus
Verùm ſi cupias probare tanta,
Nullus ſcit (mihi crede) quanta neſcit.

Epithalamij dicti Ruricio & Hiberiæ, Præfatio.

CARMEN. X.

FLucticolæ cùm feſta nurus Pegaſæa per antra
Rupe ſub Æmathia Pelium explicuit,
Anguſtabat humum ſuperum ſatis ampla ſupellex,
Certabant gazis, hinc polus, hinc pelagus.
Ducebátque choros viridi propè tectus amictu,
Cærulea pallæ concolor ipſe ſocer.
Limpha quoque in thalamos veniens de gurgite nuda,
Veſtiti cœpit membra timere viri.
Tum diuûm quicunque aderat terrore remoto,
Quo quis pollebat luſit in officio.
Iupiter emiſit tepidùm ſine pondere fulmen,
Et dixi meliùs nunc Cytherea calet.
Pollux tum cæſtu laudatus, Caſtor habenis.
Pallas tum criſtis, Delia tum pharetris.
Alcides claua, Mauors tum luſit in haſta,
Arcas tum virga, Nebride tum Bromius.
Huc & Pimpliadas induxerat optimus Orpheus,
Chordis, voce, manu, carminibus, calamis.
Ambitioſus Hymen totas ibi contulit artes,
Qui non ingenio, fors placuit genio.
Feſcennina tamen non ſunt admiſſa, priuſquam
Intonuit ſolita noſter Apollo lyra.

Epithalamium Ruricio & Iberiæ dictum.

CARMEN XI.

INter Cyaneas Ephyræa cacumina cautes
Quâ ſuper Idalium leuat Orithion in æthram,
Exeſi ſale montis apex, vt fortè vagantem
Dum fugit, & fixit trepidus Symplegada Typhis,
Atque recurrentem ructatum ad rauca Maleam,
Exit in Iſthmiacum pelagus claudentibus alis,
Saxorum de rupe ſinus, quo ſæpe receſſu
Sic tanquam toto coëat de lumine cœli
Arctatur collecta dies, tremuláſque per vndas
Inſequitur ſecreta vadi, tranſmittitur alto
Perfuſus ſplendore latex, miróque relatu
Lympha bibit Solem, tenuíque inſerta fluento
Perforat arenti radio lux ſicca liquorem,
Profecit ſtudio ſpatium, nam Lemnius illic
Ceu templum luſit Veneri, fulménque relinquens,
Hic ferrugineus fumauit ſæpe Pyracmon.
Hic lapis eſt de quinque locis, dans quinque colores,
Æthiopis, Phrygius, Parius, Pœnus, Lacedæmon,
Purpureus, viridis, maculoſus, eburnus & albus.
Poſtes Chryſolithi fuluus difulgurat ardor,
Myrrhina Sardonices, amethyſtus Iberus, iaſpis
Indus, Chalcidicus, Scythicus, Berillus, Acathes,
Attollunt duplices argenti cardine valuas;
Per quas incluſi lucem vomit vmbra ſmaragdi.
Limina craſſus onix cruſtat, proptérque hyacinthi
Cærula concordem faciunt in ſtagna colorem.
Exterior non compta ſilex, ſed prominet altè
Aſper ab aſsiduo limpharum verbere pumex.
Interiore loco ſimulauit mulciber auro
Extantes latè ſcopulos, atque arte magiſtra
Ingenti cultu naturæ inculta fefellit,
Huic operi inſiſtens, quod necdum nouerat illa
Quæ pro Lemniacis damnauit furta cathenis.
Squameus huc Triton duplicis confinia dorſi,

Quâ coeunt ſupra ſinuamina tortilis alui
Inter aquas calido portabat corde Dionem.
Sed premit adiecto radiantis pondere conchæ,
Semiferi Galathea latus, quod pollice fixo
Vellit, & occulto ſpondet connubia tactu.
Tum gaudens torquente ioco, ſubridet amator
Vulnere, iámque ſuam parcenti piſtre flagellat.
Ponè ſubit turmis flagrantibus agmen Amorum.
Hic cohibet delphina roſis, viridíque iuuenco
Hic vectus, ſpretis pendet per cornua frenis.
Hij ſtantes motu titubant, plantáque madenti
Labuntur, firmántque pedum veſtigia pinnis.
Jlla recuruato dimiſerat ora lacerto
Mollia, marcebant violæ, grauiórque ſopore
Cœperat attritu florum deſcendere ceruix.
Solus de numero fratrum qui pulchrior ille eſt,
Deerat amor, dum feſta parat celeberrima Gallis,
Quâ ſocer Omatius magnorum maior auorum,
Patritiæq́ nepos gentis, natæ generóque,
Excolit auſpiciis fauſtis. ſed fulſit vt ille
Fortè dies, matrem celeri petit ille volatu.
Cuius fax, arcus, choritus pendebat. at ille
Cernuus & leuæ pendens in margine palmæ
Libratos per inane pedes aduerberat alis.
Oſcula ſic matris carpens, ſomnóque reſuſæ
Semiſopora leui ſcalpebat lumina penna.
Tum prior iis alacer cœpit. Noua gaudia porto
Felicis prædæ, genitrix. calet ille ſuperbus
Ruricius noſtris facibus, dulcíque veneno
Tactus, votiuum ſuſpirat corde dolorem.
Eſſet ſi præſens ætas, impenderet illi
Lemnias imperium, Creſſa ſtamen labyrinthi,
Alceſte vitam, Circe herbas, poma Calypſo,
Scylla comas, Atalanta pedes, Medea furores,

Hippodame ceras Cygno Ioue nata coronam.
Huic Dido in ferrum, ſimul in ſuſpendia Phyllis,
Euadne in flammas, & Seſtias iſſet in vndas.
His hæc illa refert. Gaudemus nate rebellem
Quod vincis, laudáſque virum: ſed forma puellæ eſt,
Quam ſi ſpectaſſet quondam Sthenobeïus heros,
Non pro contemptu domuiſſet monſtra Chymeræ.
Thermodoontiaca vel qui genitrice ſuperbus
Spreuit Gnoſiacæ temeraria vota nouercæ.
Hac viſa occiderat, fateor, ſed crimine vero.
Et ſi iudicio forſan mihi quarta fuiſſet,
Me quoque Rhethea damnaſſet paſtor in Ida.
Vincere vel ſi optas iſtam da malo puellam,
* *Dixerat, hanc dederam formam, pro munere forma,*
Tantus honor, geniúſque genis. collata rubori
Pallida blatta latet, depreſſáque lumine vultus
Nigreſcunt vincto baccharum vulnera collo.
Te quoque multimodis ambiſſet Iberia ludis,
Axe Pelops, curſu Hippomenes, luctáque Achelous,
Aeneas bellis, ſpectatus Gorgone Perſeus.
Nec minor hæc ſpecies, totiens cui Iuppiter eſſet,
Delia, taurus, olor, ſatyrus, draco, fulmen, & aurum,
Quare age, iungantur. nam cenſus, forma, genúſque
Conueniunt. nil hîc diſpar tua fixit harundo.
Sed quid vota moror? Dixit currúmque popoſcit,
Cui dederant cryſtalla iugum, quæ frigore primo
Orbis adhuc teneri, glacies vbi Caucaſon auget,
Strinxit Hiperboreis Tanaitica cruſta pruinis
Naturam ſumens gemmæ, quia perdidit vndæ.
Perforat hanc fuluo formatus temo metallo.
Miſerat hoc fluuius, cuius ſub gurgite nympha
Mygdonium fouêre Midam, qui pauper in auro
Ditauit verſis Pactoli flumina votis.
Splendet perſpicuo radios rota margine cingens

Marmaricæ de fauce fera, dum bellua curuis
Dentibus excuſſis, gemit exarmarier ora.
Miſit & hoc munus, tepidas qui nudus Erythras
Concolor Aethiopi, vel crinem pinguis amomo
Fluxus odoratis vexat venatibus Indus.
Illa tamen paſci ſuetos per Cypron olores,
Vittata ſtringit myrtho, queis cætera denſis
Lactea puniceo ſinuantur colla corallo.
Ergo iter aggreſſi pendens rota ſulcat inanem
Aëra, & in liquido non ſoluitur orbita tractu.
Hîc triplex vno comitatur gratia nexu,
Hîc redolet patulo fortunæ copia cornu.
Hîc ſpargit calathis, ſed flores Flora perennes,
Hîc Cererem Siculam Pharuis comitatur Oſiris,
Hîc grauidos Pomona ſinus pro tempore portat,
Hîc Pallas madidis venit inter prela trapetis.
Hîc diſtincta latus maculoſa Nebride Thyas
Indica Echionio Bromij rotat orgia Thyrſo,
Hîc & Sigæis ſpecubus qui Dindyma ludit,
Iam ſectus recalet Coribas, cui gutture rauco
Ignem per biſores regemunt caua buxa cauernas.
Sic ventum ad thalamos, thus, nardus, balſama, myrrhæ
Hîc ſunt, hîc phœnix buſti dat cinnama viui.
Proxima quin etiam feſtorum afflata calore,
Iam minùs alget hyems, ſpeciémque tenentia vernam
Hoc dat vota loco, quod non dant tempora mundo.
Tum iuuenis Paphiæ dextram, dextrámque puellæ
Complectens, paucis cecinit ſolennia dictis
Ne facerent vel verba moram. Feliciter æuum
Ducite concordes, ſint nati, ſintq; nepotes.
Cernat & in proauo ſibimet quod pronepos optet.

Ad Catulinum V.C. quòd propter hoſtilitatem barbarorum Epithalamium ſcribere non valuerit.

CARMEN. XII.

QVid me, & ſi valeam, parare carmen
Faſcenninicolæ iubes Diones,
Inter crinigeras ſitum cateruas,
Et Germanica verba ſuſtinentem,
Laudantem tetrico ſubinde vultu,
Quod Burgundio cantat eſculentus,
Infundens acido comam butyro?
Vis dicam tibi, quid poëma frangat?
Ex hoc barbaricis abacta plectris
Spernit ſemipedem ſtylum Thalia,
Ex quo ſeptipedes videt patronos.
Felices oculos tuos & aures,
Felicémque libet vocare naſum
Cui non allia ſordidaq; cæpa
Ructant mane nouo decem apparatus.
Quem non vt vetulum patris parentem,
Nutricíſque virum, die nec orto
Tot tantique petunt ſimul Gigantes,
Quot vix Alcinoi culina ferret.
Sed iam Muſa tacet tenétque habenas
Paucis hendecaſyllabis iocata,
Ne quiſquam ſatyram vel hos vocaret.

Epigramma, quo ab imperatore Maioriano trium capitum remedium poſtulauit Sidonius.

CARMEN XIII.

AMphitrioniaden perhibet veneranda vetuſtas,
Dum releuat terras promeruiſſe polos.

Et licet in nuda toruus confregerit vlna,
Ille Cleoneæ guttura rauca feræ.
Et quanquam ardenti gladio vix ſtrauerit hydram
Cùm duplices pareret vulnere mors animas:
Captiuúmque ferens ſylua ex Erymanthide monſtrum
Exarmata feri riſerit ora ſuis.
Colláque flammigenæ dirumpens fumida furis,
Tandem directas iuſſerit ire boues:
Taurus,cerua,Gigas,hoſpes,luctator,Amazon
Cres,canis,Heſperides ſint monimenta viri:
Nulla tamen fuſo prior eſt Gerione pugna,
Vni tergeminum cui tulit ille caput.
Hæc quondam Alcides.at tu Tirynthius alter,
Sed princeps magni maxima cura dei,
Quem draco,ceruus,aper,paribus ſenſère ſagittis,
Cùm dens,cùm virus,cùm fuga nil valuit.
Geriones nos eſſe puta,monſtrúmque tributum:
Hîc capita,vt viuam,tu mihi tolle tria.

HAs ſupplex famulus preces dicauit,
Reſponſum opperiens pium ac ſalubre,
Vt reddas patriam,ſimúlque vitam,
Lugdunum exonerans ſuis ruinis,
Hoc te Sidonius tuus precatur.
Sic te Sidonio recocta fuco,
Multos purpura veſtiat per annos.
Sic luſtro imperij perennis acto,
Quinquennalia faſcibus dicentur.
Sic ripæ duplicis tumore fracto,
Detonſus Vachalim bibat Sicamber.
Quod ſi contuleris tuo poëtæ,
Mandem perpetuis legenda faſtis,
Quæcunque egregijs geris triumphis.
Nam nunc Muſa loquax tacet tributo,

Quæ pro Virgilio Terentióque,
Sextantes legit vnciáſque fiſci,
Marſyæque timet manum ac rudentem,
Qui Phœbi ex odio vetuſtiore
Nunc ſuſpendia vatibus minatur.

SIDONIVS POLEMIO SVO SALVTEM.

CVm poſt profectionem tuam,mi Polemi,frater amantiſſime,mecum granditer reputo , quatinus in votis tuis Philoſophi Feſcennina cantarem, obrepſit materia , quæ decurſa facilè dignoſci valeret , magis me doctrinæ quàm cauſæ tuæ habuiſſe rationem. Omiſſa itaque epithalamij teneritudine per aſperrimas philoſophiæ & ſalebroſiſſimas regulas ſtylũ traxi. Quarum talis ordo eſt,vt ſine plurimis nouis verbis quæ præfata pace reliquorũ eloquentium,ſpecialiter tibi & complatonicis tuis nota ſunt,nugæ ipſe non valuerint expediri. Videris vtrum aures quorundã per imperitiam temerè mentionem centri,proportionis,diaſtematum,climatũ, vel mirarũ epithalamio conducibilem non putent. Illud certè cõſulari viro verè Magno quæſtorio viro Domulo , ſpectabili viro Leone ducibus audacter affirmo,muſicã & aſtrologiam , quæ ſunt infra arithmeticam conſequentia membra philoſophiæ, nullatenus poſſe ſine hiſce nominibus indicari:Quę ſi quiſpiam vt Græca(ſicut ſunt)& peregrina verba contempſerit,nouerit ſibi aut ſuper eiuſcemodi artis mentione ſuperſedendum, aut nihil omnino ſe, aut certè nõ ad aſſem,Latiali lingua hinc poſſe diſſerere. Quod ſi aliquis ſecus atque aſſero,rẽ ſe habere cenſuerit , do quidem abſens obtrectatoribus

manus:ſed nouerint ſententiam meam, diſcrepantia ſentientes,ſine Marco Varrone,ſine Sereno non Septimio,ſed Sammonico, ſine Cenſorino,qui de die natali volumen illuſtre confecit, non poſſe damnari. Lecturus es hîc etiam nouum verbum, id eſt,eſſentiam:ſed ſcias hoc ipſum dixiſſe Ciceronē. Nam eſſentiam,necnon & indoloriam nominauit, addens:Licet enim nouis rebus, noua nomina imponere,& rectè dixit. Nam ſicut ab eo quod eſt, verbi gratia,ſapere & intelligere, ſapientiam & intelligentiam nominamus regulariter,& ab eo quod eſt eſſe eſſentiam non taceamus. Igitur quoniam tui amoris ſtudio inductus homo Gallus,ſcholę ſophiſticæ intromiſi materiam vel te potiſſimùm facti mei deprecatorem requiro. Illi Venus vel Amorū commentitia pigmenta tribuantur, cui defuerit ſic poſſe laudari. Vale.

Calliopen inuocat ad canendum Epithalamium.

CARMEN XIIII.

PRoſper connubio dies coruſcat,
Quem Clotho niueis benigna penſis,
Albus quem picei lapillus Indi,
Quem pacis ſimul arbor,& iuuentæ
Æternúmque virens oliua ſignet,
Eia Calliope nitente palma
Da ſacri laticis loquacitatem,
Quem fodit pede Pegaſus volanti,
Cognato madidus iubam veneno.
Non hîc impietas,nec hanc puellam
Donat mortibus ambitus procorum.

Non hîc Oenomai cruenta circo
Audit pacta Pelops, nec inſequentem
Pallens Hippomenes ad ima metæ
Tardat Schœnida ter cadente pomo.
Non hîc Herculeas videt palæſtras
Aetola Calydon ſtupens ab arce,
Cùm cornu fluuij ſuperbientis
Alcides premeret ſubinde feſſum,
Vndoſo refouens ab hoſte pectus:
Sed doctus iuuenis decénſque virgo,
Ortu culmina Galliæ tenentes
Iunguntur. citò diua necte chordas,
Nec quod detonuit camœna maior
Noſtram pauperiem ſilere cogas.
Ad tædas Thetidis probante Phœbo.
Et Chiron cecinit minore plectro.
Nec riſit pia turba ruſticantem,
Quamuis ſæpe ſenex biformis, illic
Carmen rumperet hinniente cantu.

Epithalamium Polemio & Araneolæ dictum.

Carmen XV.

Fortè procelloſi remeans ex arce Caphareï,
Phœbados Iliacæ raptum ſatis vlta pudorem
Pallas, Erichtheo Xanthum mutabat Hymetto,
Aurato micat ære caput, maiúſque ſerenum
De terrore capit. poſito nam fulmine necdum.
Cinyphio Tritone truces hilarauerat artus.
Gorgo tenet pectus medium, factura videnti
Et truncata moras. nitet inſidioſa ſuperbum
Effigies, viuítque anima pereunte, venuſtas.

Alta ceraſtarum ſpiris caput aſperat atrum
Congeries, torquet maculoſa volumina mordax
Crinis, & irati dant ſibila tetra capilli.
Squammeus ad mediam thorax non peruenit aluum
Poſt calibem pendente peplo. tegit extima limbi
Circite palla pedes, qui cùm ſub veſte mouentur,
Criſpato rigidæ crepitant in ſyrmate rugæ.
Læuam parma tegit Phlegræi plena tumultus.
Hîc rotat excuſſum vibrans in ſidera Pindum
Enceladus, rapido fit miſſilis Oſſa Typhæo.
Porphyrion Pangæa rapit, Rhodopénque Adamaſtor
Strymonio cum fonte leuat, veniénſque supernè,
Interto calidum reſtinguit flumine fulmen.
Hîc Pallas Pallanta petit, cui. Gorgone viſa
Inuenit ſolidum iam lancea tarda cadauer.
Hîc Lemnon pro fratre Mimas contra Ægida torquet,
Impulſúmque quatit iaculabilis inſula cælum.
Plurimus hîc Briareus populoſo corpore pugnat,
Cognatam portans aciem, cui vertice ab vno
Cernas ramoſis palmas fruticare lacertis.
Nec ſpecies ſolas monſtris dedit arte furorem
Mulciber, atque ipſas timuit quas finxerat iras.
Haſtam dextra tenet, nuper quam valle Aracinthi
Ipſa ſibi poſita Pallas protraxit oliua.
Hoc ſteterat genio, ſuper vt veſtigia diuæ
Lambentes teneat Maratonia bacca trapetas.
Hîc duo templa micant, quorum ſupereminet vnus
Vt meritis, ſic ſede locus, qui continet alta
Scrutantes ratione viros: Quid machina cæli,
Quid tellus, quid foſſa maris, quid turbidus aër,
Quid noctis lucíſque vices, quid menſtrua lunæ
Incrementa parent, totidem cur damna ſequantur,
Ilicet hîc ſummi reſident ſeptem ſapientes.
Innumerabilium primordia philoſophorum

Thales Mileto genitus vadimonia damnat.
Lyndie tu Cleobule iubes modus optimus vt ſit.
Tu meditans totum decoras Periandre Corinthon.
Atticus inde Solon, Nequid nimis, approbat vnum.
Prienæe Bia plureis ais eſſe malignos.
Tu Mitylene ſatus cognoſcis Pittace tempus.
Noſcere ſeipſum Chilon Spartane docebas.
Aſſerit hic Samius poſt docta ſilentia luſtri
Pythagoras, ſolidum princeps quod muſica mundum
Temperet, & certis concentum reddat ab aſtris:
Signáque, Zodiacus, quæ circulus axe ſupremo
Terna quater retinet, proprio non currere motu,
Aequis inter ſe ſpacijs tamen eſſe locata.
Fixáque ſignifero pariter quoque cernua ferri.
Præcipuúmque etiam ſeptem vaga ſidera cantum
Hinc dare, perfectus numerus quòd vterque habeatur.
Hoc numero affirmans, hoc ordine cuncta rotari,
Falciferi Cronon ire ſenis per ſumma polorum,
Martis contiguum, medio Ioue, pergere ſidus,
Poſt hos, iam quarto ſe flectere tramite Solem,
Sic placidam Paphien ſeruare diaſtema quintum,
Arcadium ſexto, Lunam ſic orbe ſupremo
Ter denas tropico propè currere climate miras.
Si quos ergò chelys, ſi quos lyra, tibia ſi quos
Ediderint cum voce modos, exemplar ad iſtud
Ponderibus poſitis, quantum proportio ſuadet,
Interualla ſequi ſeptem ſideris edit,
Harmoniam dicens etiam, quòd quatuor iſtis
Sic ſedeant elementa modis, vt pondere magnis
Sit locus inferior media tellure. quòd autem
Perfectæ medium eſt, imum patet eſſe rotundi:
Hinc fieri, vt terram leuior ſuperemicet vnda:
Altior ijs quoque ſit, qui purior eminet aër:
Omnia concludat cœlum leuitate ſuprema,

Pendeat vt totum ſimul hoc ab origine centri.
Thales hoc etiam numeris inquirit, & aſtris
Defectum vt Phœbi necnon lunæque laborem
Nuntiet anteriùs, ſed rebus inutile ponit
Principium, dum credit aquis ſubſiſtere mundum.
Huius diſcipuli verſa eſt ſententia dicens,
Principijs proprijs ſemper res quaſque creari,
Singula qui quoſdam fontes decreuit habere
Aeternum irriguos, ac rerum ſemine plenos.
Hunc etiam ſequitur, qui gignere cuncta putabat
Hunc aëream, paritérque deos ſic autumat ortos.
Quartus Anaxagoras *Thaletica dogmata ſeruat:*
Sed diuinum animum ſentit, qui fecerit orbem.
Iunior huic iunctus reſidet collega, ſed idem
Materiam cunctis creaturis aëra credens
Iudicat inde deum, faceret quo cuncta, tuliſſe.
Poſt hos Arceſilas *diuina mente patratam*
Conijcit hanc molem, confectam partibus illis,
Quas atomos vocat ipſe leues. Socratica poſt hunc
Secta micat, quam de naturæ pondere migrans
Ad mores hominum limandos tranſtulit vſum,
Hanc ſectam perhibent ſummum excoluiſſe Platona,
Sed triplici formaſſe modo, dum primus & vnus
Phyſica vel logico, logicum vel iungit ad ethos.
Inuenit hic princeps quid prima eſſentia diſtet
A ſummo ſextóque, bono, cum denique ſaxa
Sint tantùm, penitúſque niſi nihil eſſe probentur,
Proxima ſuccedant, quibus eſſe & viuere promptum eſt,
Addere queis poſſis nil ampliùs arbore & herba:
Tertia ſit pecorum, quorum eſſe & viuere motu
Non caret & ſenſu: mortales quarta deinde
Reſpiciat facturæ ſuos, quibus eſſe, moneri,
Viuere, cum ſenſu datur, & ſupereminet illud,
Quod ſapiunt, veróque valent diſcernere falſum.

Quinta

Quinta creaturas ſuperas ſubſtantia prodat,
Quas quidam dixêre deos, quia corpora ſumant
Contemplanda homini, paulò pòſt ipſa relinquant,
Inq́ ſuam redeant, ſi qua eſt tenuiſſima, formam:
Sic fieri vt pateat ſubſtantia ſumma creator,
Sexta tamen, ſupráque nihil, ſed cuncta ſub ipſo
Hoc in gymnaſio Polemi ſapientia vitam
Excolit, adiunctúmque ſuo fouet ipſa Platoni,
Obuiet & quanquam totis academia ſectis
Atque neget Verum, veris hunc laudibus ornat
Stoica poſt iſtos, ſed concordantibus ipſis
Chryſippus, Zenónque docent præcepta tenere.
Excluſi prope iam Cynici, ſed limine reſtant:
Aſt Epicureos eliminat vndique virtus.
At parte ex alia textrino prima Mineruæ
Palla Iouis rutilat, cuius bis coctus aheno
Serica Sidonius fucabat ſtamina murex.
Ebria non ſolùm ſpirat conchylia ſandix.
Inſertum nam fulgur habet, filióque rigenti
Ardebat grauidum de fragmine fulminis oſtrum.
Hic Viridis patrio Glaucus pendebat amictu:
Vndabant hîc arte ſinus, fictóque tumore
Merſabat pandas tempeſtas tecta carinas.
Amphitrioniadi ſurgebat tertia veſtis.
Paruulus hîc gemino cinctus ſerpente nouercæ,
Inſcius arridet monſtris, ludúmque putando
Inſidias dum neſcit amat, vultúque dolentis
Extingui deflet, quos ipſe interficit angues.
Præterea ſparſis ſunt hæc ſubiecta figuris,
Sus, leo, ſerua, Gigas, taurus, iuga, Cerberus, hydra,
Hoſpes, Neſſus, Erix, volucres, Trax, Cacus, Amazon,
Cres, fluuius, Lybs, poma, Lycus, virgo, polus, Oete,
Hoc opus, & ſi quid ſupereſt, quod nomine veſtri

Virgineæ poſuêre manus. ſed in agmine toto
Inter Cecropias Ephyreidáſque puellas
Araneola micat. proprias conferre laborat
Ipſa Minerua manus, calatíſque euicta recedens,
Cum tenet hæc telas, vult hæc plus tela tenere.
Hîc igitur proaui trabeas imitata rigentes,
Palmatam parat ipſa, patri qua conſul, & idem
Agricolam contingat auum, doceátque nepotes,
Non abaui ſolum ſed aui quoque iungere faſces.
Texuerat tamen & chlamydes, quibus ille magiſter
Per Tarteſiacas conſpectus ſplenduit vrbes,
Et quibus ingeſtæ ſub tempore præfecturæ
Conſpicuus, ſanctas ſe reddit præſule leges.
Attamen in trabea ſegmento luſerat alto,
Quod priſcis illuſtre thoris. Ithaceſia primùm
Fabula, Dulciíque lares formantur: & ipſam
Penelopen tardas texit diſtexere telas.
Tænaron hic fruſtrà, bis rapta coniuge, pulſat
Thrax fidibus, legem poſtquam temerauit Auerni,
Et prodeſſe putans, iterum non reſpicit vmbram.
Hic vouet Alceſte prælato coniuge, vitam
Rumpere, quam cernas Parcarum vellere in ipſo
Nondum pernetam, fato reſtante ſalutem,
Hîc nox natarum Danai lucebat in auro,
Quinquaginta enſes genitor quibus impius aptat,
Et dat concordem diſcordia iuſſa furorem.
Solus Hypermeſtræ ſeruatus munere Lynceus
Effugit. aſpicias illam ſibi parua pauentem,
Et pro dimiſſo tantum pallere marito.
Iámque Iouem in formas mutat, quibus ille tenere
Mnemoſin Europam, Semelem, Lædam, Gynoſuram,
Serpens, bos, fulmen, cygnus, Dictymna ſolebat.
Iámque opus in turrem Danaæ, pluuiámque metalli

Ibat, & hîc alio ſtillabat Iuppiter auro
Cùm virgo aſpiciens vidit Tritonida verſo
Lumine, doctiſonas ſpectare libentiùs artes.
Commutat commota manus, ac pollice docto
Pingere philoſophi victricem Laida cœpit,
Quæ Cynici per menta feri rugoſáque colla
Rupit odoratam redolenti forpice barbam.
Subriſit Pallas, caſtóque hæc addidit ore:
Non noſtra vlterius ridebis dogmata virgo
Philoſopho nuptura meo, mage flammea ſumens,
Hoc mater ſine texat opus. conſurge ſophorum
Egregium Polemi decus, ac nunc Stoica tandem
Pone ſupercilia, & Cynicos imitatus amantes
Incipies iterum paruum mihi ferre Platona.
Hærentem tali compellat voce magiſter
Perge libens, neu tu damnes fortaſſe iugari
Quod noſter iubet ille ſenex, qui non piger hauſit
Numina condemnans Anyto pallente venenum,
Dixerat. ille ſimul ſurgit, vultúque modeſto
Tetrica nodoſæ commendat pallia clauæ.
Amborum tum diua comas viridantis oliuæ
Pace ligat, nectit dextras, ac fœdera mandat,
Nymphidius quæ cernat auus. probat Atropos omen,
Fuluáque concordes iunxerunt fila ſorores.

Euchariſticum ad Fauſtum Reienſem epiſcopum.

Carmen XVI.

Phœbum & ter ternas decima cum Pallade Muſas,
Orpheáque & laticem ſimulatum fontis equini,
Ogygiánque chelym, quæ ſaxa ſequacia flectens
Cantibus, auritos erexit carmine muros,

Sperne fidis, magis ille veni nunc ſpiritus oro
Pontificem dicture tuum, qui pectora priſcæ
Intraſti Mariæ, rapiens cum tympana ſiccus
Iſraël, appenſi per concaua gurgitis iret.
Aggeribus vallatus aquæ, mediáſque per vndas
Puluerulenta tuum clamaret turba triumphum.
Quíque manum Iudith ferientem colla Holofernis
Iuuiſti, exciſo iacuit cùm gutture truncus,
Et fragilis valido latuit bene ſexus in ictu.
Expreſſo vel qui complens de vellere pellem,
Inficiénſque, dehinc non tacto vellere terram
Firmaſti Gedeona, tubis inſerte canoris
Spiritus, & ſolo venit victoria cantu.
Quíque etiam adſumptum pecoroſi de grege Ieſſe
Afflaſti regem, plauſtro cùm fœderis arcam
Imponens hoſtis, nullo moderante bubulco,
Proderet obſcœnum turgenti podice morbum.
Quíque trium quondam puerorum in fauce ſonaſti,
Quos in Chaldæi poſitos fornace tyranni,
Roſcida combuſto madefecit flamma camino,
Quíque volubilibus ſpaciantem tractibus alui
Compleſti Ionam, reſonant dum viſcera monſtri
Introrſum pſallente cibo, vel pondera ventris
Ieiuni, plenique tamen vate intemerato.
Ructat cruda fames, quem ſingultantibus extis
Eſuriens vomuit ſuſpenſo bellua morſu.
Quíque duplex quondam veniſti in pectus Eliſei,
Theſbiten cum fortè ſenem iam flammeus axis
Tolleret, & ſciſſam linquens pro munere pellem
Hiſpidus ardentes auriga intraret habenas.
Quíque etiam Eliam terris miſſure ſecundum,
Zachariæ iuſti linguam placatè ligaſti,
Dum faceret ſerum rugoſa puerpera patrem
Edita ſignificans iuſſo reticere propheta,

Gratia cùm fulſit, noſſet ſe vt lex tacituram.
Quíque etiam naſcens ex virgine ſemine nullo,
Ante vllum tempus Deus, atque in tempore Chriſtus,
Ad corpus quantum ſpectat vt te ipſe creaſti.
Qui viſum cæcis, greſſum quoque reddere claudis,
Auditum ſurdis, mutis laxare loquelam
Suetus, ad hoc etiam veniſti vt mortua membra
Lecto, ſandapila, tumulo conſurgere poßint.
Quíque etiam pœnas ſuſcepta in carne tuliſti,
Suſtentans alapas, ludibria, verbera, vepres,
Sortem, vincla, crucem, clauos, fel, mißile, acetum,
Poſtremò mortem, ſed ſurrecturus, adiſti,
Eripiens, quicquid veteris migrauerat hoſtis
In ius per noſtrum facinus, cum femina prima
Præceptum ſoluens culpa nos perpete vinxit:
Qui cùm te interitu petiit, nec reperit in te
Quod poſſet proprium conuincere, perdidit omne
Quod lapſu dedit Eua ſuo. chirographon illud
Quo peruaſus homo eſt, hæc compenſatio rupit.
Expers peccati, pro peccatoribus amplum
Fis precium, veterèmque nouus vice fœnoris Adam
Dum moreris de morte rapis. ſic mortua mors eſt,
Sic ſeſe inſidiis, quas fecerat ipſa fefellit.
Nam dum indiſcretè petit inſontéſque reóſque,
Egit vt abſolui poſſent, & crimine nexi.
Quíque etiam iuſtos ad tempus ſurgere tecum
Iußiſti cineres, cùm tectis tempore longo
Irrupit feſtina ſalus, infuſáque raptim
Excußit tumulis ſolidatas vita fauillas:
Da fauſtum laudare tuum, da ſoluere grates
Quas & poſt debere iuuat. Te magne ſacerdos,
Barbitus hic noſter, plectro licèt impare, cantat.
Hæc igitur prima eſt vel cauſa, vel actio laudum,
Quod mihi Germani dum lubrica voluitur ætas,

Seruatus tecum domini per dona probatur
Nec fama titubante pudor. te reſpicit iſtud
Quantumcumque bonum, merces debebitur illi.
Ille tibi. ſit laus (ſi labi noluit) eius:
Nam quod nec potuit, totum ad te iure redundat.
Præterea quod me pridem Reios veniente
Cùm Procion fureret, cùm ſolis torridus ignis
Flexilibus rimis ſitientes ſcriberet agros,
Hoſpite te noſtros excepit proximus æſtus
Pax domus, vmbra, latex, benedictio, menſa, cubile.
Omnibus attamen iis ſat præſtat, quod voluiſti
Vt ſanctæ matris ſanctum quoque limen adirem.
Dirigui, fateor, mihi conſcius, atque repentè
Tinxit adorantem pauido reuerentia vultum:
Nec ſecus intremui, quàm ſi me fortè Rebeccæ
Iſraël, aut Samuel crinitus duceret Annæ.
Quapropter vel te votis ſine fine colentes,
Affectum magnum per carmina parua fatemur,
Seu te flammatæ Syrtes, & inhoſpita teſqua,
Seu cœno viridante palus, ſeu nigra receſſu
Incultum magè ſaxa tenent, vbi ſole remoto
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras.
Seu te præruptis porrectæ in rupibus Alpis,
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos,
Anachorita tremit, quæ quanquam frigora portet,
Conceptum Chriſti nunquam domat illa calorem,
Quâ nunc Elias, nunc te iubet ire Ioannes,
Nunc duo Macharij, nunc & Paphnutius heros,
Nunc Or, nunc Ammon, nunc Sarmata, nunc Hilarion,
Nunc vocat in tunica nudus te Antonius illa
Quam fecit palmæ folijs manus alma magiſtri.
Seu te Lirinus priſcum complexa parentem eſt,
Qua tu iam fractus pro magna ſæpe quiete
Diſcipulis ſeruire venis, víxque otia ſomni

Vix coctos capture cibos, abſtemius æuum
Ducis, & inſertis pingis ieiunia pſalmis,
Fratribus inſinuans, quantos illa inſula plana
Miſerit in cœlum montes, quæ ſancta Capraſij
Vita ſenis, iuueníſque Lupi: quæ gratia patrem
Manſit honoratum: fuerit quis Maximus ille,
Vrbem tu cuius monachúſque antiſtes & abbas
Bis ſucceſſor agis, celebrans quoque laudibus illis
Eucherij venientis iter, redeuntis Hilarij.
Seu te commiſſus populus tenet, & minor audet
Te medio tumidos maiorum temnere mores,
Seu tu ſolicitus curas, qua languidus eſca,
Quáve peregrinus viuat quid paſcat & illum
Lubrica crura cui tenuat ſub compede carcer.
Seu mage funeribus mentem diſtractus humandis
Liuida defuncti ſi pauperis oſſa vireſcant,
Infaſtiditum fers ipſe ad buſta cadauer.
Seu te conſpicuis gradibus venerabilis aræ
Concionaturum plebs ſedula circunſiſtit,
Expoſitæ legis bibat auribus vt medicinam.
Quicquid agis, quocunque loci es, ſemper mihi Fauſtus,
Semper Honoratus, ſemper quoque Maximus eſto.

Inuitat Ominatium ad natalem diem ſuorum.

Carmen XVII.

Qvatuor ante dies quàm lux Sextilis aduſti
Primò ſpiciferum proferat orbe caput:
Natalis noſtris decimus ſextúſque coletur,
Aduentu felix qui petit eſſe tuo.
Non tibi gemmatis ponentur prandia menſis,
Aſſyrius murex nec tibi ſigma dabit.

Nec per multiplices abaco ſplendente cauernas,
Argenti nigri pondera defodiam.
Nec ſcyphus hic dabitur, rutilo cui fortè metallo
Cruſtatum ſtringit tortilis anſa latus.
Fercula ſunt nobis mediocria, non ita facta
Menſuræ vt grandis ſuppleat ars pretium.
Non panes Libyca ſolitos flaueſcere Syrte
Accipiet Galli ruſtica menſa tui.
Vina mihi non ſunt Gazetica, Chia, Falerna,
Quæque Serapteno palmite miſſa bibas.
Pocula non hîc ſunt illuſtria nomine pagi,
Quod poſuit noſtris ipſe triumuir agris.
Tu tamen vt venias, petimus. dabit omnia Chriſtus,
Hic mihi qui patriam fecit amore tuo.

De Balneis villæ ſuæ ſupra lacum poſitæ.

Carmen XVIII.

SI quiſquam Abitacum dignaris viſere noſtram,
Non tibi diſpliceat, ſi quod habes placeat.
Aemula Baiano tolluntur culmina cono,
Párque cothurnato vertice fulget apex.
Garrula Gauranis plus murmurat vnda fluentis,
Contigui collis lapſa ſupercilio.
Lucrinum diues ſtagnum Campania nollet,
Aequora ſi noſtri cerneret illa lacus.
Illud puniceis ornatur littus echinis,
Piſcibus in noſtris hoſpes vtrunque vides.
Si libet & placido partiris gaudia corde,
Quiſquis ades, Baias tu facis hîc animo.

Tetraſtichon ſupra piſcinam.

CARMEN XIX.

INtrate algentes poſt balnea torrida fluctus,
Vt ſolidet calidam frigore lympha cutem,
Et licet hoc ſolo mergatis membra liquore,
Per ſtagnum noſtrum lumina veſtra natant.

Ad Sororium ſuum Hecdicium.

CARMEN XX.

NAtalis noſter nonas inſtare Nouembreis
Admonet, occurras non rogo ſed iubeo,
Sit tecum coniunx, duo nunc properate, ſed illud
Poſt annum optamus tertius vt venias.

De piſcibus nocte captis.

CARMEN XXI.

QVatuor hæc primùm piſces nox inſuit hamis,
Inde duos tenui, tu quoque ſume duos.
Quos miſi ſunt maiores, rectiſſimus ordo eſt,
Nanque animæ noſtræ portio maior eras.

SOLLIVS APOLLINARIS SIDONIVS PONTIO LEONTIO S.

DVM apud Narbonem quondam Martium dictũ, ſed nuper factum, moras necto, ſubijt animum quoſpiam ſecũdùm amorem tuũ hexametros

cõcinnare, quibus lectis oppidò ſcires, etſi vtrique noſtrum diſparatis æquo pluſculum locis lar familiaris incolitur, non idcirco tam nobis animum diſſidere quàm patriam. Habes ergo hîc Dionyſiũ inter triumphi Indici oblectamenta marcentem: Habes & Phœbum quem tibi iure poëtico inquilinũ factum conſtat ex numine, illum ſcilicet Phœbum Antedij mei perfamiliarem, cuius collegio vir præfectus, non modò muſicos quoſque, verùm etiam Geometras, arithmeticos, & aſtrologos diſſerendi arte ſuperuenit: Si quidem nullum hoc exactius cõpertum habere cenſuerim, quid ſidera zodiaci obliqua, quid planetarum vaga, quid exotica ſparſa præualeant. Nam ita his (vt ſic dixerim) membris philoſophiæ claret, vt videatur mihi Iulium Firmicum, Sammonicum, Saturninum, in libris matheſeos peritiſſimos conditores abſque interprete ingenio tantùm ſuffragante, didiciſſe. Nos veſtigia doctrinæ ipſius adorãtes coram canoro cycno raucum anſerem profitemur. Quid te amplius moror? Burgum tuam, quo iure amicum decuit, meam feci, probè ſciens, vel materiã tibi eſſe placituram, etiam ſi ex ſolido poëma diſpliceat.

Burgus Pontij Leontij.

CARMEN. XXII.

BIſtonij ſtabulum regis, Buſiridis aras,
Antiphatæ menſas, & Taurica regna Thoantis,
Atque Ithaci ingenio fraudatum luce Cyclopem
Portantem fontis campo, per concaua montis
Par prope transfoßi tenebroſum luminis antrum
Hoſpes adi, ſiquis Burgum taciturus adiſti.
Et licet in carmen non paßim laxet habenas

Phœbus,& hîc totis non pandat carbaſa fandi,
Quiſque tamen tantos non laudans ore penates
Inſpicis,inſpiceris:reſonat ſine voce voluntas.
Nam tua te tacitum linere ſilentia clamant.
Ergo age,Pierias Erato mihi p.rcute chordas.
Reſponſent Satyri,digitúmque pedémque mouentes,
Ludant,& tremulo non rumpant cantica ſaltu.
Quicquid fortè Dryas,vel quicquid Hamadrias vnquàm
Connexis ſibimet feſtum plauſêre Napæis,
Dependant modò Burge tibi vel Naidas iſtic
Nereidum chorus alme doce cùm fortè Garumna
Huc redeunte venis,pontúmque in flumine ſulcas.
Pande igitur cauſas Erato,laribúſque ſit ede
Quis genius.tantum non eſt ſine præſule culmen.
Fortè ſagittiferas Euan populatus Erythras,
Vite capiſtratas cogebat ad eſſeda tigres:
Intrabat duplicem qua temo racemifer arcum.
Marcidus ipſe ſedet,curru madet ardua ceruix
Sudati de rore meri.caput aurea rumpunt
Cornua,& indigenam iaculantur fulminis ignem.
Sumpſerat hoc primum naſcens,cum tranſiit olim
In patrium de matre femur.fert tempus vtrumque
Veris opes,rutilóſque ligat vindemia flores.
Cantharus & thyrſus dextra læuáque feruntur:
Nec tegit exertos,ſed tangit palla lacertos.
Dulce natant oculi,quos ſi fors vertat in hoſtem,
Attonitos,ſolum dum cernit,inebriat Indos.
Tum ſalebras ſaliens quotiens ſe concutit axis,
Paſsim deciduo perfunditur orbita muſto.
Baſſaridas Satyros,Panas,Faunóſque docebat
Ludere Silenus iam numine plenus alumno,
Sed comptus tamen ille caput:nam vertice nudo
Amiſſos ſertis ſtudet excuſare capillos.
Corniger inde noui fit Ganges pompa triumphi.

Cernuus impexam faciem ſtetit ore madenti, &
Arentes vitreis adiuuit fletibus vndas,
Coniectas in vincla manus, poſt terga reuinxit
Pampinus, hîc ſenſim captiuo humore refuſus
Sponte refrondeſcit, per roſcida brachia palmes.
Necnon & rapti coniunx ibi vincta mariti
It, croceas demiſſa genas, vetitáque recondi
Lampade cum ſolis radijs aurora rubebat.
Affuit hîc etiam poſt perdita cinnama phœnix,
Formidans mortem ſibi non ſupereſſe ſecundam.
Succedit captiua cohors, quæ fercula Gazis
Fert onerata ſuis. ebur hîc, hebenúſque, vel aurum,
Et niueæ piceo raptæ de pectore baccæ
Geſtantur. quicunque nihil ſuſtentat odoris
Mittitur innexus. Videas hîc ipſa placere
Supplicia, & virides violis halare cathenas
Vltima nigrantes incedunt præda elephanti:
Informis cui forma gregi. riget hiſpida dorſo
Vix ferrum paſſura cutis. quippe improba cratem
Natiuam nec tela forant, contracta viciſſim
Tenſáque terga feris crepitant, vſúque cauendi
Pellunt excuſſis impactum miſſile rugis.
Iámque iter ad Thebas per magnum victor agebat
Aëra, & ad ſummas erexerat orgia nubes:
Cùm videt Aonia venientem Delion arce.
Gryphas & ipſe tenet vultus ijs laurea curuos,
Fronde lupata ligant, hederis quoque circumplexis
Pendula lora virent. ſenſim fera ſubuolat ales
Aërias terræque vias, ne forte citato
Alarum ſtrepitu lignoſas frangat habenas.
Æternum nitet ipſe genas. creuêre corymbis
Tempora, & auratum verrit coma concolor axem,
Læua parte tenet vaſta dulcedine raucam
Celato Pythone lyram, pars dextra ſagittas

Continet, atque alio reſonantes murmure neruos.
Ibant Pimpliades pariter, mediúmque noueno
Circunſiſtentes vmbrabant ſyrmate currum.
Pendet per teretes tripodas Epidaurius anguis
Diffuſus ſanctum per colla ſalubria virus.
Hippocriniſatas iungebat Pegaſus alas.
Portans doctiloquo facundum crure Creontem.
Vt ſeſe iunxêre chori, conſurgit vterque
Fratris in amplexus: ſed paulò ſegnior Euan
Dum pudet inſtabiles ſi ſurgat prodere plantas.
Tum Phœbus, Quo pergis? ait, num fortè nocentes
Bacche petis Thebas? te cretus Echione nempe
Abnegat eſſe deum. linque ijs, rogo, mœnia, linque.
Et mecum magè flecte rotas. deſpexit Agaue
Te colere, & noſmet Niobe. riget inde ſuperbum
Vulnera tot patiens, quot ſpectat pignora ventris,
Optantémque mori grauius clementia fixit.
Parcere ſæpe malum eſt, ſenſúmque inferre dolori.
Ipſa autem nato occiſo Pentheïa mater
Amplius vt furiat, nunquid veſana futura eſt?
Ergo nec Aonios colles habitare valemus,
Cum patris extincti thalamis potietur adulter,
Frater natorum, coniunx genitricis habendus
Victricus ipſe ſuus. Cordi eſt ſi iungere greſſum,
Dicam qua pariter ſedem tellure locemus.
Eſt locus, irrigua qua rupe Garumna rotatus,
Et tu qui ſimili feſtinus in æquora lapſu
Exis, curuata Durani muſcoſe ſaburra,
Jam pigreſcentes ſenſim confunditis amnes.
Currit in aduerſum hic pontus, multóque recurſu
Flumina quas voluunt, & ſpernit & expedit vndas.
At cùm ſummotus lunaribus incrementis
Ipſe Garumna ſuos in dorſa recolligit æſtus,
Præcipiti fluctu raptim redit, atque videtur

In fontem iam non refluus,ſed defluus ire.
Tum recipit laticem,quamuis minor ille,minore
Stagnanti de fratre ſuum,turgeſcit & ipſe
Oceano,propriáſque facit ſibi littore ripas.
Hos inter fluuios vni magè proximus vndæ eſt
Æthera mons rumpens,alta ſpectabilis arce,
Plus celſos habiturus heros,vernámque ſenatum:
Quem generis princeps Paulinus Pontius olim,
Cùm latius patriæ dominabitur,ambiet altis
Mœnibus,& celſæ tranſmittent aëra turres.
Quarum culminibus ſedeant commune micantes
Pompa vel auxilium.non illos machina muros,
Non aries,non alta ſtrues,vel proximus agger,
Non quæ ſtridentes torquet catapulta molares,
Sed nec teſtudo,nec vinea,nec rota currens,
Iam poſitis ſcalis nunquam quaſſare valebunt.
Cernere iam videor,quæ ſint tibi Burge futura.
Diceris ſic.nanque domus de flumine ſurgunt,
Pendentéſque ſedent per propugnacula thermæ.
Hîc cùm vexatur piceis aquilonibus æſtus,
Scrupeus aſprata latrare crepidine pumex
Incipit,ac fractis ſaliens è cautibus altum
Excutitur torrens.ipſíſque aſpergine tectis
Impluit,ac tollit nautas,& ſæpe iocoſo
Ludit naufragio.nam tempeſtate peracta
Deſtituit refluens miſſas in balnea claſſes.
Ipſa autem quantis,quibus aut ſunt fulta columnis?
Cedat puniceo precioſus liuor in antro.
Synnados,& Numadum qui portat eburnea ſaxa
Collis,& herboſis quæ vernant marmora venis.
Candentem iam nolo Paron,iam nolo Caryſton.
Vilior eſt rubro quæ pendet purpura ſaxo.
Et ne poſteritas dubitet,quis conditor extet,
Fixus in introitu lapis eſt.hic nomina ſignat

Autorum. ſed propter aquam & veſtigia preſſa
Quæ rapit, & fuſo detergit gurgite cœnum.
Sectilibus paries tabulis cruſtatus ad aurea
Tecta venit, fuluo nimis abſcondenda metallo.
Nam locuples fortuna domus non paſſa latere,
Diuitias prodit, cùm ſic ſua culmina celat.
Hæc poſt aſſurgit, duplicémque ſuperuenit ædem,
Porticus, ipſa duplex, duplici non cognita plauſtro:
Quarum vnam molli ſubductam vertice curuæ
Obuerſis paulùm reſpectant cornibus alæ.
Ipſa diem natum cernit ſinuamine dextro
Fronte videns medium, læuo viſura cadentem.
Non perdit quicquam trino de cardine cœli,
Et totum ſolem lunata per atria ſeruat.
Sacra tridentiferi Iouis hîc armenta profundo
Pharnacis immergit genitor. percuſſa ſecuri
Corpora cornipedum, certáſque rubeſcere plagas
Sanguineo de rore putes. ſtat vulneris horror
Verus, & occiſis viuit pictura quadrigis.
Ponticus hic rector numeroſis Cyzicon armis
Claudit. at hinc ſocijs conſul Lucullus opem fert:
Compulſúſque famis diſcrimina ſumma ſubire
Inuidet obſeſſo miles Mithridaticus hoſti.
Enatat hic pelagus Romani militis ardor,
Et chartam madido tranſportat corpore ſiccam.
Deſuper in longum porrectis horrea tectis
Creſcunt, atque amplis anguſtant fructibus ædes.
Huc veniet calidis quantum metit Aphrica terris,
Quantum vel Calaber, quantum colit Apulus acer,
Quanta Leontino turgeſcit meſſis aceruo,
Quantum Mygdonio committunt Gargara ſulco,
Quantumque tacitis Cererem venerata choræis
Attica Triptolemo ciui condebat Eleuſis,
Cùm populis hominum glandem linquentibus olim

Fulua fruge data iam ſæcula fulua perirent.
Porticus ad gelidos patet hinc æſtiua triones,
Hinc calor innocuus thermis hyemalibus exit,
Atque locum tempus mollit, quippe illa rigori
Pars eſt apta magis. nam quod fugit ora leonis,
Inde Lycaoniæ rabiem malè ſuſtinet vrſæ.
Actus at in thermas longè venit altior amnis.
Et cadit in montem, patuliſque canalibus actus,
Circunfert clauſum caua per diuortia flumen.
Occiduum ad ſolem poſt horrea ſurgit opaca,
Quæ dominis hiberna domus. ſtrepit hîc bona flamma
Appoſitas depaſta trabes. ſinuata camino
Ardentis perit vnda globi, fractóque flagello
Spargit lentatum per culmina tota vaporem.
Continuata dehinc videas, quæ conditor auſus
Æmula Palladiis textrinæ ducere templis:
Hac celſi quondam coniunx veneranda Leontÿ
(Qua non vlla magis nurus vnquam Pontia gaudet
Illuſtris pro ſorte viri) celebrabitur æde
Vel Syrias vacuaſſe colus, vel ſerica fila
Per cannas torſiſſe leues, vel ſtamine fuluo
Prægnantis fuſi mollitum neſſe metallum.
Parietibus poſt hinc rutilat quæ machina iunctis,
Fert Recutitorum primordia Iudæorum.
Perpetuum pictura micat: nec tempore longo
Depretiata ſuas turpant pigmenta figuras.
Flecteris ad læuam? te porticus accipit ampla
Directis curuata viis, vbi margine ſummo
Pendet, & arctatis ſtat ſaxea ſylua columnis.
Alta volubilibus patet hinc cœnatio valuis.
Fuſilis Euripus propter. cadit vnda ſupernè
Ante fores pendente lacu, venámque ſecuti
Vndoſa inueniunt nantes cœnacula piſces.
Cominus erigitur vel prima, vel extima turris.

Mos erit

Mos erit hic dominis hibernum ſigma locare.
Huius conſpicuo reſidens in culmine, ſæpe
Dilectum noſtris muſis ſimul atque capellis
Aſpiciam montem, lauri ſpatiabor in iſtis
Frondibus, hîc trepidam credam mihi credere Daphnem
Iam ſi fortè gradus geminam conuertis ad Arcton,
Vt venias in templa Dei, qui maximus ille eſt:
Delicijs redolent iunctis apotheca penúſque
Hîc multus tu frater eris. Iam diuide ſedem
Ceſſurus mihi fonte meo, quem monte fluentem
Vmbrat multicauus ſpacioſo circite fornix.
Non eget hic cultu, dedit huic natura decorem.
Nil fictum placuiſſe placet, non pompa per artem
Vlla, reſultanti non comet malleus ictu
Saxa, nec exeſum ſupplebunt marmora tophum.
Hîc fons Caſtaliæ nobis vice ſufficit vndæ.
Cætera diues habe: colles tua iura tremiſcant.
Captiuos hîc ſolue tuos, & per iuga Burgi
Læta relaxatæ fiant vineta cathenæ.
Confirmat vocem iamiam propè ſobrius iſtam
Silenus, paritérque chori cecinêre fauentes.
Nyſa vale Bromio, Phœbo Parnaſſe biuertex.
Non illum Naxus, non iſtum Cyrrha requirat:
Sed magè perpetuo Burgus placitura petatur.

Ecce quotiens tibi libuerit pateris capacioribus hilarare conuiuium, miſi quod inter ſcyphos & amyſtidas tuas legas. Subueneris verecundiæ meæ, ſi in ſobrias aures iſta non venerint, nec iniuria hoc ac, ſecus atque æquum eſt flagito: quandoquidem Baccho meo iudicium decemuirale paſſuro, tempeſtiuiùs quàm conuenit tribunal erigitur. Si quis autem carmen polixiùs eatenus duxerit eſſe culpandum, quod epigrammatis exceſſerit paucitatem,

iſtum liquidò patet; neque balneas Etruſci, neque Herculem Surrentinum, neque Cumas Flauij Sabini, neque Tybur Vopiſci. neque omnino quicquam de Papinij noſtri ſiluulis lectitaſſe: quas omnes deſcriptiones vir ille præiudicatiſſimus, non diſtichorum aut tetraſtichorum ſtringit anguſtiis, ſed potiùs vt Lyricus Flaccus in artis poëticę volumine præcipit, multis iſdémque purpureis locorum communium pannis ſemel inchoatas materias decenter extendit. Hæc me ad defenſionis exemplum poſuiſſe ſufficiat, ne hæc ipſa longitudinis deprecatio longa videatur. Vale.

NARBO.

Ad Conſentium clariſſimum ciuem Narbonenſem.

Carmen XXIII.

Cum iam pro meritis tuis pararem
Conſenti columen decúſque morum
Veſtræ laudibus hoſpitalitatis
Cantum impendere pauperis cicutæ,
Vltrò in carmina tu tubam recludens,
Conuerſo ordine, verſibus citaſti,
Suetum ludere ſic magis ſodalem.
Paret Muſa tibi, ſed impudentem
Inuito cautius hinc ſtylum mouebit.
Nam cùm carmina poſtules, diſertè
Suades ſcribere, ſed facis tacere.
Nuper quadrupedante cum citato
Ires Phocida Sexiáſque Baias
Illuſtres titulíſque præliíſque
Vrbes, per duo conſulum tropæa
(Nam Martem tulit iſta Julianum,

Et Bruto duce nauticum furorem:
Aſt hæc Teutonicas cruenta pugnas,
Erectum & Marium cadente Cimbro)
Miſiſti mihi multiplex poëma,
Doctum, nobile, forte, delicatum.
Ibant hexametri ſuperbientes,
Et veſtigia iuncta, ſed minora
Per quinos elegi pedes ferebant,
Miſiſti & triplicis metrum trochai,
Spondeo comitante dactylóque
Dulces hendecaſyllabos, tuúmque
Blando fœnore Sollium ligaſti.
Vſuram petimúſque reddimúſque.
Nam quod carmine pro tuo rependo,
Hoc centeſima laudium tuarum eſt.
Quid primum venerer, colámque pro te?
Ni fallor patriam, patrémque iuxtà.
Qui quanquam ſibi vindicare ſummum
Poſsit iure locum, tamen neceſſe eſt
Illam vincere, quæ parit parentes.

SAlue Narbo potens ſalubritate,
Vrbe & rure ſimul bonus videri
Muris, ciuibus, ambitu, tabernis,
Portis, porticibus, foro, theatro,
Delubris, capitoliis, monetis.
Thermis, arcubus, horreis, macellis,
Pratis, fontibus, inſulis, ſalinis,
Stagnis, flumine, merce, ponte, ponto.
Vnus qui venerere iure diuos,
Lenæum, Cererem, Palem, Mineruam,
Spicis, palmite, paſcuis, trapetis:
Solis ſice viris, nec expetito
Naturæ auxilio, procul relictis,
Promens montibus altius cacumen.

Non te foſſa patens, nec hiſpidarum
Obiectu ſudium coronat agger.
Non tu marmora bracteam vitrúmque
Non teſtudinis Indicæ nitorem,
Non ſi quas eboris trabes, refractis
Roſtris Marmarici dedêre Barri,
Figis mœnibus, aureáſque portas
Exornas Aſaroticis lapillis:
Sed per ſemirutas ſuperbus arces,
Oſtendens veteris decus duelli,
Quaſſatos geris ictibus molares,
Laudandis pretioſior ruinis.
Sint vrbes aliæ ſitu minaces,
Quas vires humiles per alta condunt,
Et per præcipites locata criſtas
Nunquam mœnia cæſa glorientur.
Tu pulſate places, fidémque fortem
Oppugnatio paſſa publicauit.
Hinc te Martius ille rector, atque
Magno patre prior, decus Getarum,
Romanæ columen ſalúſque gentis,
Theodoricus, amat: ſibíque fidum
Aduerſos probat ante per tumultus.
Sed non hinc videare forte turpis,
Quod te machina crebra perforauit,
Namque in corpore fortium virorum
Laus eſt amplior, amplior cicatrix.
In caſtris Marathoniis morantem
Vulnus non habuiſſe grande probrum eſt,
Inter publicolas manu feroces,
Trunco Mutius eminet lacerto.
Vallum Cæſaris opprimente Magno,
Inter tot facies ab hoſte tutas
Luſcus Scæua fuit magis decorus.

Laus eſt ardua dura ſuſtinere.
Ignauis, timidis, & improbatis
Multum ringitur otioſa virtus.
Quid quod Cæſaribus ferax creandis,
Felix prole, virum ſimul dediſti,
Natos cum genitore principantes?
Nam quis Perſidis expeditionem,
Aut vitricia caſtra præteribit
Cari principis, & per ambulatum,
Romanis legionibus Niphatem
Tum, cum fulmine captus imperator,
Vitam fulminibus parem peregit?
Iis tu ciuibus vrbe, rure pollens,
Conſentij mihi gignis alme patrem,
Illum cui nitidi ſales, rigórque
Romanus fuit Attico in lepore.
Hunc Mileſius & Thales ſtupere
Auditum potuit, ſimúlque Lindi
Notus qui Cleobulus inter arces,
Et tu qui Periandre de Corintho es,
Et tu quem dederat Bias Priene,
Et tu Pittace Leſbius ſophiſtes,
Et tu qui tetricis potens Athenis
Vincis Socraticas Solon palæſtras,
Et tu Tyndareis ſatus Therapnis
Chilon legifero prior Lycurgo.
Non hîc ſi voluit, vacante cura,
Quis ſit ſideribus notare curſus,
Diuerſas Arato vias cucurrit.
Non hunc cùm geometricas ad artes
Mentes compoſuit, ſequi valebit
Euclides ſpacium ſciens olympi:
Non hunc ſi voluit rotare rhythmos,
Quidquam propoſito virum morari

Chryſippus potuiſſet ex aceruo.
Hic cùm Amphiona ſtudebat arti
Plectro, pollice, voce, tibiáque,
Thrax vates, Deus Arcas, atque Phœbus,
Omni carmine poſt erant, & ipſas
Muſas non ita muſicas putares.
Hic ſi ſyrmate cultus & cothurno
Intraſſet ſemel Atticum theatrum
Ceſsiſſent Sophocles & Euripides.
Et ſi pulpita perſonare ſocco
Comœdus voluiſſet, huic leuato
Palmam tu digito dares Menander.
Hic cum ſenipedem ſtylum polibat,
Smyrnææ incude doctus officinæ,
Aut cum ſe hiſtoriæ dabat ſeueræ
Primos vix poterant locos tueri.
Torrens Herodatus, tonans Homerus,
Non iſto potior fuiſſet olim,
Qui Pandioniam mouebat arte
Orator caueam tumultuoſus,
Seu luſcum raperetur in Philippum,
Cauſam ſeu Cteſiphontis actitaret,
Vir ſemper popularitate creſcens,
Et iuſtè reſidens in arce fandi,
Qui fabro genitore procreatus,
Oris maluit expolire limam,
Quid vos eloquij canam Latini
Arpinas, Patauine, Mantuane,
Et te comica qui doces Terenti,
Et te tempore qui ſatus ſeuero
Graios Plaute ſales lepôre tranſis.
Et te multimoda ſatis verendum
Scriptorum numeroſitate Varro?
Et te qui breuitate Criſpe polles?

Et qui pro ingenio fluente nulli
Corneli Tacite es tacendus ori?
Et te Maſilienſium per hortos
Sacri ſtipitis Arbiter colonum
Helleſpontiaco parem priapo?
Et te carmina per libidinoſa
Notum Naſo tener, Tomóſque miſſum,
Quondam Cæſareæ nimis puellæ
Ficto nomine ſubditum Corinnæ.
Quid celſos Senecas loquar, vel illum
Quem dat Bilbilis alta Martialem,
Terrarum indigenas Hibericarum?
Quid quos duplicibus iugata tædis
Argentaria Polla dat portas?
Quid multos varij ſtyli retexam,
Arguti, teneri, grauis, dicacis?
Si Conſentius affuit, latebant.
Huic ſummi ingenij viro, ſimúlque
Summæ nobilitatis atque formæ,
Iuncta eſt fœmina, quæ domum ad mariti,
Priſci inſignia transferens Iouini,
Impleuit trabeis larem ſophiſtæ.
Sic intra proprios tibi penates
Conſenti, patriæ decus ſuperbum,
Factis viuit auus, paterque libris.
Hæc per ſtemmata te ſatis potentem,
Morum culmine ſed potentiorem
Non poßim merita ſonare laude:
Nec ſi me Odryſio canens in antro,
Quà latè trepidantibus fluentis,
Cautes per Ciconum reſultat Hebrus,
Princeps conſtituiſſet ille vatum,
Cum dulces animata ſaxa chordæ
Ferrent per Rhodopen trahente cantu.

Et verſa vice fontibus ligatis
Terras currere cogerent anhelas:
Nec non Iſmara ſolibus paterent,
Aurita chelyn expetente ſylua,
Et nulli reſolubiles calori
Curuata ruerent niues ab Oſſa,
Stantem aut Strymona Biſtones viderent
Cùm carmen rapidus latex ſitiret:
Nec ſi s Pelıaco datus bimembri
Ad Centaurica plectra conſtitiſſet
Hinnitum duplicis timens magiſtri:
Nec ſi me docuiſſet ille fari
Juſſus paſcere qui gregem eſt clientis
Amphryſi ad fluuium Deus bubulcus,
Qui ferrugineos Cyclopas arcu
Strauit, ſub Liparenſibus caminis,
Vibrans plus graue fulmen in ſagitta,
Quem primo tenero calentem ab ortu,
Excepêre ſinu nouem ſorores.
Et te de genitrice vagientem
Texerunt vitrei vado Hippocrenis:
Tunc hac merſus aqua loquacis vndæ,
Pro fluctu magè literas bibiſti.
Tunc tunc iam puer aptior magiſtro,
Quicquid rhetoricæ inſtitutionis,
Quicquid grammaticalis, aut palæſtræ eſt,
Sicut iam tener hauſeras, voraſti.
Et iam te aula tulit, piúſque princeps
Jnter conſpicuos ſtatim locauit,
Conſiſtoria quos habent, tribunos.
Namque & purpureos in arce regni
Præeſſe officiis tuis ſolebat,
Mores nobilitate quod merebant.
Tantum culminis & decus ſtupendum

Scripti annalibus indicant honores,
Hinc tu militiam ſecutus amplam,
Caſtrenſem licet ampliare cenſum
Per ſuffragia iuſta debuiſſes,
Solennis tamen abſtinens lucelli,
Fama plus locuples domum rediſti,
Solum quod dederas tuum putando.
Tum ſi fortè fuit quod imperator
Eoas ſoceri venire in aures
Fido interprete vellet & perito,
Te commercia duplicis loquelæ
Doctum ſoluere protinus legebat,
O ſodes, quotiens tibi loquenti,
Byzantina ſophos dedêre regna?
Et te ſeu Latialiter ſonantem
Tanquam Romulea ſatum ſuburra,
Seu lingua Argolica rotunditate
Vndantem, Marathone ceu creatum.
Plaudentes ſtupuêre Boſphorani,
Mirati minus Atticos alumnos?
Hinc ſi fœdera ſoluerentur orbis
Pacem te medio darent feroces.
Chunnus, Sauromates, Getes, Gelonus.
Tu Tuncrum, & Vachalim, Viſurgin, Albin,
Francorum & penitiſſimas paludes
Intrares venerantibus Sicambris,
Solis moribus inter arma tutus.
Tu Mæotida Caſpiáſque portas,
Tu fluxis equitata Bactra Parthis
Conſtans intrepidúſque ſic adires,
Vt faſtu poſito tumentis aulæ,
Qui ſupra ſatrapas ſedet tyrannus,
Ructans ſemideûm propinquitates,
Lunatum tibi flecteret tiaram.

Tu ſi publica fata non vetarent
Et Byrſam peteres, vel Africana
Telluris Tanaiticum rebellem,
Confeſtim poſito furore Martis,
Poſt piratica damna deſtinaret
Plenas mercibus inſtitor carinas:
Et per te bene pace reſtituta
Non vltra mihi bella nauigarent.
Iam ſi ſeria fortè terminantem,
Te ſpectacula cœperant theatri,
Pallebat chorus omnis hiſtrionum,
Tanquam ſi Arcitenens nouémque Muſæ
Propter pulpita iudices ſederent.
Coram te Caramalus aut Phabaton
Clauſis faucibus & loquente geſtu
Nutu, crure, genu, manu, rotatu,
Toto in ſchemate vel ſemel latebit.
Siue Æetias & ſuus Iaſon
Inducuntur ibi, ferúſque Phaſis,
Qui iactos ſuper arua Colcha dentes
Expauit fruticante cum duello
Spicis ſpicula mixta fluctuarent:
Siue prandia quis refert Thyeſtæ
Seu veſtros Philomela torua planctus
Diſcerptum aut puerum, cibúmque factum,
Iam iam coniugis innocentioris,
Seu raptus Tyrios, Iouémque taurum
Spreto fulmine, fronte plus timendum:
Seu turris Danaë refertur illic,
Cum multum pluuio rigata cenſu eſt,
Dans plus aurea furta quàm metalla.
Seu Ledam quis agit, Phrygémque ephebum
Aptans ad cyathos, facit tonanti
Succo nectaris eſſe dulciorem:

Seu Martem ſimulat modò in cathenas
Miſſum Lemniacas,modò aut repulſo
Formam imponit apri,capútque ſetis
Et tergum aſperat,hiſpidíſque malis
Læue incuruat ebur,vel ille fingit
Hirtam dorſa feram repanda tela
Attritu aſsiduo cacuminantem:
Seu Perſeia virgo vindicata
Illic luditur Harpe coniugali:
Seu qui carminis atque fabularum
Clauſa ad Pergama dat biluſtre bellum.
Quid dicam citharíſtrias choraules,
Mimos,ſcœnobatas,gelaſianos,
Cannas,plectra,iocos,palen,rudentem,
Coram te trepidanter explicare?
Nam Circenſibus ipſe quanta ludis
Victor geſſeris intonante Roma,
Lætam par fuit exarare Muſam,
Ianus fortè ſuas bifrons Calendas,
Anni tempora circinante Phœbo,
Sumendas referebat ad curules.
Mos eſt Cæſaris,hîc die bis vno,
Priuatos vocitent parare ludos.
Tunc cœtus iuuenum ſed aulicorum
Elei ſimulacra torua campi
Exercet ſpaciantibus quadrigis.
Et iam te vrna petit,ciétque raucæ
Acclamatio ſibilans coronæ.
Tum qua eſt ianua,conſulúmque ſedes,
Ambit quam paries vtrinque ſenis,
Cryptis,carceribúſque fornicatus
Vno è quatuor,axe fortè lecto
Curuas ingrederis premens habenas.
Id collega tuus,ſimúlque vobis

Pars aduerſa facit. micant colores,
Albus vel Venetus, virens rubénſque:
Veſtra inſignia continent miniſtri.
Ora, & lora, manus, iubáſque tortas
Cogunt flexilibus latere nodis,
Hortantúrque obiter, iuuántque blandis
Vltro plauſibus, & voluptuoſum
Dictant quadrupedantibus furorem.
Illi ad clauſtra fremunt, repagulíſque
Incumbunt ſimul, ac per obſcratas
Transfumant tabulas, & ante curſum
Campus flatibus occupatur abſens.
Impellunt, trepidant, trahunt, repugnant,
Ardeſcunt, ſaliunt, timent, timentur,
Nec greſſum cohibent, ſed inquieto
Duratum pede ſtipitem flagellant.
Tandem murmure buccinæ ſtrepentis,
Suſpenſas tubicen vocans quadrigas,
Effundit celeres in arua currus.
Non ſic fulminis impetus triſulci,
Non pulſa Scythico ſagitta neruo,
Non ſulcus rapidè cadentis aſtri,
Non fundis balearibus rotata
Vnquam ſic liquidos poli meatus
Rumpit plumbea glandium procella.
Cedit terra rotis, & orbitarum
Moto puluere ſordidatur aër.
Inſtant verberibus ſimul regentes,
Iámque & pectora prona de couinno
Extenſi rapiuntur, & iugales
Trans armos feriunt vacante tergo,
Nec cernas citò cernuos magiſtros,
Temones magè ſufferant an axes,
Iam vos ex oculis velut volantes,

Conſumpto ſpacio patentiore,
Campus clauſerat arctus arte factus,
Per quem longa humilem duplámque muro
Euripus ſibi machinam tetendit.
Vt meta vlterior remiſit omnes,
Fit collega tuus prior duobus,
Qui te tranſierant.ita ipſe quartus
Gyri conditione tum fuiſti.
Curæ eſt id medijs,vt ille primus
Preſſus dexteriore concitatu,
Partem ſi patefecerit ſiniſtram,
Totas ad podium ferens habenas,
Curru prætereatur intus acto.
Tu conamine duplicatus ipſo
Stringis quadriiugos, & arte ſumma
In gyrum bene ſeptimum reſeruas.
Inſtabant alij manu atque voce,
Paſſim & deciduis in arua guttis
Rectorum alipedúmque ſudor ibat.
Raucus corda ferit fauor fauentum,
Atque ipſis pariter viris equíſque
Fit curſu calor,& timore frigus.
Itur ſic ſemel,itur & ſecundo,
Eſt ſic tertius atque quartus orbis,
Quinto circite non valens ſequentum
Pondus ferre prior,retorquet axem:
Quod velocibus imperans quadrigis,
Exhauſtos ſibi ſenſerat iugales,
Iam ſexto reditu perexplicato,
Iámque & præmia flagitante vulgo,
Pars contrária nil timens tuam vim
Securas prior orbitas terebat,
Tenſis cum ſubito ſinu lupatis,
Tenſis pectoribus,pede ante fixo:

Quantum auriga ſuos ſolebat ille
Raptans Oenomaum tremente Piſa,
Tantum tu rapidos teris iugales.
Hîc compendia flexuoſa metæ
Vnus dum premit, incitatus à te
Elatas ſemel impetu quadrigas
Iunctim non valuit plicare gyro:
Quem tu quod ſine lege præteriret
Tranſiſti remanens, ab arte reſtans.
Alter dum popularitate gaudet
Dexter ſub cuneis nimis cucurrit.
Hunc, dum obliquat iter, diúque lentus
Sero cornipedes citat flagello,
Tortum tramite tranſis ipſe recto.
Hic te incautius aſſecutus hoſtis,
Sperans anticipaſſe iam priorem,
Tranſuerſum venit impudens in axem.
Incuruantur equi, proterua currûm
Intrat turba rotas, quatérque terni
Arctantur radij, repleta donec
Interualla crepent, volubilíſque
Frangat margo pedes. ibi ipſe quintus
Curru præcipitatus obruente,
Montem multiplici facit ruina.
Turpans prociduam cruore frontem.
Miſcet cuncta fragor reſuſcitatus,
Quantum non Cypariſſifer Lycæus,
Quantum non nemoroſa tollit Oſſa,
Crebras inrequieta per procellas:
Quantum nec reboant volutæ ab auſtro
Doris, Trinacris, aut voraginoſo
Quæ vallat ſale Boſphorum Propontis.
Hic mox præcipit æquus imperator,
Palmis ſerica, torquibus coronas

Coniungi, & meritum remunerari.
Victis ire iubens ſatis pudendis,
Villis verſicoloribus tapetas.
Iam verò iuuenalibus peractis,
Quem te prabueris ſequente in æuo,
Intra aulam ſoceri mei expetitus,
Curam cùm moderatus es palatij,
Chartis poſterioribus loquemur,
Si plus temporibus vacat futuris.
Nunc quam diximus hoſpitalitatem,
Paucis perſonet obſequens Thalia.
O dulcis domus, ô pij penates!
Quos res difficilis ſibíque diſcors
Libertas ſimul excolit pudórque.
O conuiuia, fabulæ, libelli,
Riſus, ſerietas, dicacitates,
Occurſus, comitatus, vnus idem:
Seu delubra dei colenda nobis,
Siue ad pontificem gradus ferendi,
Siue ad culmina Martij Myronis,
Tecta illuſtria ſeu videnda Liuij.
Siue ad doctiloqui Leonis ædes,
Quo bis ſex tabulas docente iuris
Vltrò Claudius Apius taceret
Claro obſcurior in decemuiratu:
Ac ſi dicat epos, metrúmque rhythmis
Flectat commaticis tonante plectro,
Mordacem faciat ſilere Flaccum,
Quamuis poſt Satyras lyrámque tendat
Ille ad Pindaricum volare cycnum.
Seu nos Magne tuus fauor tenebat,
Multis prædite dotibus virorum.
Forma, nobilitate, mente, cenſu,
Cuius ſi varios eam per actus

Centum & ferrea laſſet ora laude,
Conſtans, ingenioſus, efficáxque,
Prudens arbiter, optimus propinquus,
Nil fraudans genij ſibi, tibi, vlli,
Perſonas, loca, tempus intuendo.
Seu nos atria veſtra continebant,
Marcelline meus perite legum,
Qui verax nimis & nimis ſeuerus,
Aſper crederis eſſe neſcienti.
At ſi te bene quiſpiam probauit,
Neſcis quid velit ipſe iudicare,
Nam nunquam metuis loqui quod æquum eſt,
Si te Sylla premat ferúſque Carbo,
Si triſtes Marij trucéſque Cinnæ,
Et ſi fortè tuum caput latúſque
Circunſtent gladij triumuirales.
Seu nos Lympidij lares habebant
Ciuis magnifici, viríque ſummi
Fraternam bene regulam ſequentis,
Seu nos eximij ſimul tenebat
Nectens officioſitas Marini,
Cuius ſedulitas ſodalitáſque
Æterna mihi laude ſunt colendæ.
Seu quoſcunque alios videre fratres
Cordi vtrique fuit, quibus vacaſſe
Laudandam reor occupationem.
Horum nomina cùm referre verſu
Affectus cupiat, metrum recuſat.
Hinc nos ad propriam domum vocabas,
Cùm mane exierat nouum, & caleſcẽs
Horam ſol dabat alteram ſecundam.
Hic promens teretes, pilas, trocóſque,
Hic talos crepitantibus fritillis,
Nos ad verbera tractuum ſtruentes,

Tanquam

Tanquam Naupliades repertor artis.
Gaudebas hilarem ciere rixam.
Hinc ad balnea non Neroniana,
Nec quæ Agrippa dedit, vel ille cuius
Buſtum Dalmaticæ vident Salonæ,
Ad thermas tamen ire ſed libebat,
Priuato bene præbitas pudori.
Poſt quas nos tua pocula, & tuarum
Muſarum medius chorus tenebat:
Quales nec ſtatuas imagineſque
Aere aut marboribus coloribuſque
Mentor, Praxiteles, Scopas dederunt,
Quantas nec Polycletus ipſe finxit,
Nec fit Phidiaco figura cælo.
Sed iam te veniam loquacitati
Quingenti hendecaſillabi precantur.
Tantum & ſi placeat poëma, longum eſt.
Iam iam ſufficit, ipſe & impediris,
Multum in carmine perlegens amicum
Dormitantibus ocioſorem.

PROPEMPTICON AD LIBELLVM.
Carmen XXIIII.

EGreſſus foribus meis libelle,
Hanc ſeruare viam precor memento,
Quæ noſtros bene duxit ad ſodales,
Quorum nomina ſedulus notaui.
Antiquus tibi nec teratur agger,
Cuius per ſpacium, ſatis vetuſtis
Nomen Cæſareum viret columnis.
Sed ſenſim gradere, & moras habendo
Affectum celerem moues amicis.
Ac primum Domitij larem Seueri

Intrabis, trepidantibus camœnis,
Tam Cenſorius haud fuit vel ille
Quem riſiſſe ſemel ferunt in æuo.
Sed gaudere potes rigore docto.
Hic ſi te probat, omnibus placebis,
Hinc te ſuſcipiet benigna Briuas
Sancti quæ fouet oſſa Iuliani,
Quæ dum mortua mortuis putantur,
Viuens è tumulo micat poteſtas:
Hinc iam dexteriora carpis arua,
Emenſusque iugum die ſub vno
Flauum craſtinus aſpicis Triorbem:
Tum terram Gabalum ſatis niuoſam:
Et quantum indigenæ volunt putari,
Sublimem in puteo videbis vrbem.
Hinc te temporis ad mei Laconas
Iuſtinum rapies, ſuúmque fratrem,
Quorum notus amor per orbis oras
Calcat Pirithoúmque Theſeúmque,
Et fidum rabidi ſodalem Oreſtæ.
Quorum cùm fueris ſinu receptus,
Ibis Treuidon, & calumnioſis
Vicinum nimis heu iugum Rutenis!
Hîc docti inuenies patrem Tonantij.
Rectorem columénque Galliarum,
Priſci Ferreolum parem Syagrij,
Coniunx Papianilla quem pudico
Curas participans iuuat labore.
Qualis nec Tanaquil fuit, nec illa
Quam tu Tricipitine procreaſti,
Qualis nec Phrygiæ dicata Veſtæ,
Quæ contra ſatis Albulam tumentem
Duxit virgineo ratem capillo.
Hinc te Leſora Caucaſon Scytharum

Vincens aſpiciet, citúſque Tarnis
Limoſum & ſolido ſapore preſſum,
Piſcem perſpicua gerens in vnda.
Hic Zeti & Calais tibi adde pennas:
Nimboſúmque iugum fugax caueto:
Nanque eſt aßidua ferax procellæ,
Sed quamuis rapido ferare curſu,
Laſſum te Vorocingus obtinebit.
Noſtrum hic inuenies Apollinarem,
Seu contra rabidi leonis æſtus
Veſtit frigore marmorum penates.
Siue ortis ſpatiatur in repoſtis,
Quales mellifera virent in Hybla:
Quales Coricium ſenem beantes
Fuſcabat picei latex Galeſi:
Siue inter violas, thymum, liguſtrum,
Serpyllum, caſiam, crocum atque caltham,
Narciſſos hyacinthinóſque flores
Spernit, quàm pretii petitor ampli,
Glebam Thurifer aduehit Sabæus.
Seu ficto potius ſpecu quieſcit,
Collis margine, quâ nemus reflexum
Natiuam dare porticum laborans,
Non lucum arboribus facit, ſed antrum,
Quis pomaria priſca regis Indi
Hic nunc compararet, aureasque vites,
Electro viridante pampinatas,
Cùm Porus poſuit crepante gaza
Fuluo ex palmite vineam metalli,
Gemmarum fluitantibus racemis?
Hinc tu Cottioni bis, atque Auito
Noſtro dicis, aue: dehinc vale to.
Debes obſequium viro perenne.
Nam dent hinc veniam mei propinqui,

Non nobis prior eſt parens amico,
Hinc iam te Fidulus decus bonorum,
Et nec Tetradio ſatis ſecundus,
Morum dotibus aut tenore recti,
Sancta ſuſcipit hoſpitalitate.
Exin tende gradum, tribúſque villis
Theaumaſtum expete, quemlibet duorum
Quorum iunior eſt mihi ſodalis,
Et collega ſimul gradúque frater.
Quòd ſi fors ſenior tibi inuenitur
Hunc pronus prope patruum ſaluta.
Hinc ad conſulis ampla tecta Magni,
Felicémque tuum veni libelle.
Si te bibliotheca, quæ paterna eſt,
Qualis nec tetrici fuit Philagrij,
Admitti faciet Probus probatum
Hîc ſæpe Eulaliæ meæ legeris,
Cuius Cecropiæ pares Mineruæ
Mores, & rigidi ſenes, & ipſe
Quondam purpureus ſocer timebant.
Sed iam ſufficit, ecce, linque portum,
Ne te pondere plus premam ſaburræ.
His in verſibus anchoram leuato.

FINIS CARMINVM C. SOLLII APOLLINARIS SIDONII.

ANTIQVVS SANTONENSIS LIBER, CARMImina aliorum poëtarum aliquot, tanquam ſi eſſent Sidonij, hîc adiiciebat: inter quæ hæc fuerunt.

De itinere ſuo ad ciuitatem Andigauam.

CAſibus innumeris hominum momenta rotantur,
Inſtabilíque gradu pendula vita manet.
Ipſa futurarum titubans mens anxia rerum
Ventura, ignorat, quid ſibi lux pariat.
Nam me digreſſum à vobis Edmondus amator
Illa ſuſcepit, qua bonitate ſolet.
Hinc citus excurrens, Cariacæ deuehor aulæ
Tincillacenſi perferor inde loco.
Hinc ſacer Antiſtes rapuit me Domitianus.
Ad Sancti Albini gaudia feſta trahens.
Inde relaxatum, per plura pericula feſſum,
Pupe ſub exigua fluctus & imber agit:
Quo grauis incumbens aquilo ſubuerterat amnem,
Et male curuatos extulit vnda ſinus.
Ne ſua commotos capiebat littora fluctus:
Inuadunt terras æquora fuſa nouas.
Paſcua, rura, nemus, ſegetes, viburna, ſalictum
Viribus iratis vna rapina tenet.

Hinc modò commiſſo per confraga murmura ponti
Flatibus horrificis laxa fremebat hyems:
Surgebatque cadens per aquoſa cacumina puppis,
Aſcendens liquidas monte vagante vias.
Quo rate ſuſpenſ.i modo nubila nauta tenebat.
Gurgite ſubductor rurſus ad arua redit.
Fluctibus infectis pelagi ſpumante procella.
Aßiduè repidas prora bibebat aquas.
Æquora lambebant inimica pace carinam,
Triſtius amplexu nec nocitura ſuo.
Sed mora nulla vetat varias memorare querelas,
Poſt referenda ſimul murmura corde tego.
Hoc mihi præcipuè diuina potentia præſtet,
Vt citò fœlices vos reuidere queam.

ITEM.

Paßim ſtricta riget glacies concreta pruinis,
Non leuat afflictas flexilis vmbra comas.
Terra iacet cõſtrata gelu, ſub cortice duro
Mollis & arboreas nix tegit alta comas,
Proflua conſtractum ſtruxerũt flumina murum
Et denſata grauem veſtijt vnda cutem.
Mole ſua frænantur aquæ: ſe lympha ligauit:
Obice ſub proprio vix ſibi prabet iter
Fluminibus nata gelidis cryſtallina ripa:
Nec capitur ſubter, nec ſuper itur iter.
Aſperiùs tumuit glacies Aquilone fremente.
Cui dabit illa viam, quæ ſibi pugnat aqua?

DE ÆGIRCIO FLVMINE.

Laus tibi fortè minor fuerat, generoſa Garumna,
Si non exiguas alter haberet aquas.
Lubricat huc quoniam tenuato Ægircius hauſtu,
Præfert diuitias paupere fonte tuas.

Denique diſsimilem ſi comparet vllus vtrumque,
Hic vbi ſit riuus, tu, puto, Nilus eris.
Te famulans intrat: ſed & hunc tua regna refrænant.
Gallicus Euphrates tu fluis, iſte latet.
Nam quantum oceanum tumidis tu curſibus auges,
Iſte tuas tantùm creſcere præſtat aquas.
Torrida præſertim cum terris incubat æſtas,
Ac ſitiente ſolo triſtis anhelat ager.
Cùm Titan radijs feruentibus exarat arua,
Et calor ignifero vomere findit humum.
Languidos arentes fugiens vix explicat vndas,
Et cùm piſce ſuo palpitat ipſe ſimul.
Flumine ſubducto vacuatas lambit arenas.
Sedibus in proprijs exul oberrat aquis.
In limo, migrante lacu, conſumitur amnis:
Terráque fit ſterilis, quo fuit vnda rapax
Deficiunt vſto ſolatia cuncta rigoris,
Nomine cum proprio triſtis & ager eget.
Fortè viator, iter gradiens, non inuenit hauſtus
Vnde alios recreet, qui ſitit ipſe ſibi?
Se cupit infundi, fluuius ſi porrigit vndas:
Si tamen eſt fluuius, quem madefactat humus.
Gurgitis impreſſas labens rota ſignat arenas,
Atque redundantes orbita ſiſtit aquas.
Si venias equitando viam ſub tempore Cancri.
Vix tantùm inſidens vngula mergit equi.
Vidimus exiguum de limo ſurgere piſcem
Qui retinente luto naufragus errat humo.
Nec fluuius, nec campus adeſt, nec terra, nec vnda.
Piſcibus inhabilem nullus arare poteſt.
Sola palude natans querulos dat rana ſuſurros:
Piſcibus excluſis, aduena regnat aquis.
At ſi fortè fluat tenuis de nubibus imber
Vix pluit in terris, iam tumet iſte minax.

Ingentes animos parua de nube reſumit:
Fit ſubitò pelagus, qui fuit ante lacus.
Turbidus incedens vndis eget ipſe lauari,
Semper inæqualis, qui nihil aut nimis eſt.
Non ripis contentus agit compendia curſus,
Quod de monte bibit, per ſata plena vomit.
Vertice torrenti rapitur quaſi more tyranni,
Indignatus iter, munera vaſtat agri.
Diſcurrit ſeges in fluuium: ſtat piſcis in aruos
Ordine peruerſo meſſe natante iacet.
Quæ fuerant ouibus, donantur paſcua ranis
Prata tenent piſces, & trahit vnda petras.
Obtinet expulſus ſtabulum campeſtre ſilurus,
Plus capitur terris, quàm modo piſcis aquis.
Sarcula quos foderent, agris malè retia miſcent.
Figitur hîc hamus, quo ſtetit antè palus.
Sors vna eſt piſcis, ſiccent aut flumina creſcant,
Nunc reſidet limo, nunc iacet exul agro.
Sed cur triſte diu loquimur de gurgite paruo?
Vritur & verbis, nec recreatur aquis.
Sufficiat flagrare ſibi. cur addo vapores?
Atque bis æſtiuum creſcere tempus agro
Vnica ſed tandem damus hæc ſolatia laudi,
Quod tribuit piſces euacuatus aquis.

Epiſtola Regis Auarum ad Imperatorem Romanum.

*REx Auarum * Cagan debellas vltima mundi,*
Famoſos ſtraui magna virtute tyrannos:
Innumeros populos & fortia regna ſubegi:
Cuius Threïcium fortis exercitus Hebrum
Exhauſto ſiccare lacu, fluuiúmque bibendo
Nudare, & nondum potuit ſatiatus abire.

* Omnes reges gentis illius hoc appellantur nomine: Greg. Turo. lib.4.c.29.in fine.

Quem

Quem Perſæ timuêre feri genibúſque minantis
Admouere manus, pacem & meruere precando,
Ne fortè excelſis fruſtrà Babylonia muris
Cincta foret. Didicit dominos patientia ferre.
Rupimus Euphratem, gelidos ſuperanimus amnes,
Hybernos curſus quando refrænat aquarum
Frigus, & omnigenis fit durior vnda metallis.
Vidimus & tectos vitrea teſtudine pontes
Stagna, lacus, fluuióſque ſuper, fontéſque iacere:
Calcantéſque niues, vel ſtratæ marmora terræ
Cognatos latices laticum cum cruſta tegebat,
Plauſtra ſuper ſolidas ſtridentia duximus vndas.

De ſeptem Sapientibus.

TE Solo pręcipuè laudauit Græcia, vóſque
Pittace, Chylo, Thales, Cleobule, Bia, Periander.
Pittacus ex Lesbo ſatus, ex Lacedæmone Chilo.
Mileto natus Thales, & Lyndo Cleobulus.
Prienéque Bian tulit, aſt Ephyre Periandrum
Atthicus Actalicum Solo *ſeptimus eſt ſapientum.*
Hic iubet attente meditarier vltima vitæ.
Ille nihil rerum fieri probat immeditatum.
Eſſe malos plures tandem deprenderat alter.
Alter habere modum perhibet moderamina rerum
Quintus opes vitæ communes præcipit eſſe,
Sextus, vt ipſum ſe curet cognoſcere quiſque.
Primus, temporibus dat res & tempora rebus.

FINIS.

HÆc cuiuſcunque autoris ſint, antiquitatis gratia adijcere viſum eſt: quorũ poſtremum de Sapientibus ſeptem Græciæ, longè eſt elegantiſſimum: in quam etiam ſententiam Auſonius Burdigalenſis, & Græci poëtæ luſerunt.

Epiſtola Regis Auarum, imperfecta videtur & manca: ſi quid tamen vnquam tale quippiam Romano Imperatori ſcripſit Caganus ille. Fuerunt autem Auares, quibus iuncti Hunni (vtraque gens è Scythia fuit, niſi malis vnam eandémque fuiſſe duobus nominibus) Hunguariam quaſi Hunnauariam appellarunt, quę antea Pannonia dicebatur, quandiu tenuerunt. Hi regem ſeu ducem ſua lingua (quantum equidem audio) Cagan dicebant, vnde Latina forma Cagani appellati Hunnorum in Pannonia reges, Eginharto, Sigeberto, & aliis. Ægircius autem paulò ſuprà Aginum opidum in Garumnam influit, quem Gers & Gerc reiecta antiqui nominis propter articulum Gallicum, ſyllaba prima, nunc appellant Guaſcones: de qua gente Aquitaniæ nos in indice in Sidonium. Andigaua autem vrbs, *Angiers*, haud procul Ligerim fluuiũ, vbi D. Albino ſacrum eſt celebre monaſterium, neſcio an *i* potius habere debeat in ſecunda ſyllaba, quam *e* Andes & Andegaui gens apud Cæſarem, Plinium, & alios: vnde Andegauenſis epiſcopus vulgò appellatur, qui ſub ditione eſt Archiepiſcopi Turonenſis.

EPISTOLARVM

CAII SOLLII SIDONII APOLLINARIS,

INDEX ALPHABETICVS.

A

Agricolæ. epiſt.2.lib.1.epiſt.12.lib.2.
Agretio.ep.5.l.7.
Ambroſio. ep.6.l.9.
Apro.ep.21.l.4.ep.14.l.5.
Aprunculo. ep.10.l.9.
Apollinari.ep.13.l.3.ep.4.l.4.ep.6.l.4.ep.3.6.l.5.
Aruogaſti. ep. 17.l.4.
Aquilino.ep.9.l.5.
Attalo.ep.18.l.5.
Auito. ep.1.l.3.
Audaci.ep.7.l.8.
Auſpicio.ep.10.l.7.

B

Baſilio.ep.6.lib.7.
Burgundioni. ep.14.l.9.

C

Calminio. epiſt.12.lib.5.
Campanio.ep.10.l.1.
Candidiano. ep.8.l.1.ep.3.l.4.
Cenſorio.ep.10.l.6.
Chariabaudi. ep.16.l.7.
Claudianus Sidonio.l.4.ep.2.
Claudiano.ep.3.l.4.ep.8.l.5.
Conſtantio.ep.1.l.1.ep.2.l.3.ep.18.l.7 ep.16.l.8.
Conſentio. ep.4.l.8.

D

Deſiderato. epiſt.8 lib.2.
Donidio. ep.2.l.2.ep.9.l.2.
Donitio.ep.20. l.4.
Dumnulo.ep.25.l.4.

E

Elaphio.epiſt.15.l.4.
Eleutherio. ep.2.l.6.
Eripho. ep.17.l.5.
Eucherio. ep.8.l.3.
Euuodio. ep.8.l.4.
Euphronio. ep.8.l.7.ep.2.l.9.
Eutropio. ep.6.l.1.ep.6.l.3.ep.6.l.6.
Explicio.ep.7.l.2.

F

Fauſto.epiſt.3.lib.9.ep.9.l.9.
Felici. ep.3.l.2.ep.4.l.3.ep.7.l.3.ep.5.l.4.ep.10.l.4.
Ferreolo.ep.12.l.7.
Firmino.ep.1.l.9.ep.16.l.9.
Florentio.ep.19. l.4.
Fontelo. ep.7.l.6.ep.4.l.7.
Fortunali.ep.5.l.8.

G

Gaudentio.epiſt.4.l.1.
Gelaſio. ep.15.l.9.
Græco.ep.8.l.6.ep.2.7.2.l.7.ep.4.l.9.

H

Hecdicio.epiſt.1.l.2.ep.3.l.3.
Heronio. ep.5.l.1.ep.9.l.1.
Heſperio. ep.10.l.2.
Hiſpatio.ep.5.l.3.

I

Induſtrio. epiſt.9.l.4.

*Joanni.ep.*2.*l.*8.
*Juliano.ep.*5.*l.*9.
*Juſtino.ep.*21.*l.*5.

L

*Lampridio. ep.*9.*l.*8.
*Leoni. ep.*22.*l.*4.*ep.*3.*l.*8.
*Leontio.ep.*3.*l.*6.
*Lucontio.ep.*18.*l.*4.
*Lupo.ep.*1.*l.*6.*ep.* 4.9.*l.*6.*ep.*2.*l.*8.*ep.*2.*l.*9.

M

*Manerco.epiſt.*1.*lib.*7.
*Maurusio.ep.*14.*l.*2.
*Migecio.ep.*3.*l.*7.
*Montio.ep.*2.*l.*1.

N

*Nammatio. epiſt.*6.*lib.*8.
*Nouetio.ep.*13.*l.*8.
*Nymphidio.ep.*2.*l.*5.

O

*Oresio.epiſt.*12.*l.*9.

P

*Pagatio.epiſt.*6.*lib.*2.
*Pannichio.ep.*13.*l.*5.
*Papianillæ.ep.*16.*l.*5.
*Patienti.ep.*12.*l.*6.
*Paſtori.ep.*20.*l.*5.
*Petronio.ep.*5.*l.*2.*ep.*1.*l.*5.*ep.*1.*l.*8.
*Petreio.ep.*2.*l.*4.
Perpetuo.ep 9.*l.*7.
*Philimachio ep.*3.*l.*1.
*Philagrio.ep.*14.*l.*7.
*Placidio. ep.*14.*l.*3.
*Polemio.ep.*14.*l.*4.
*Potentino ep.*2.*l.*5.

Probo. ep.1.l.4.
Proculo.23.l.4.
Pragmatio. ep.2.l.6.
Principio.14.l.8.ep.8.l.9.
Proſpero.ep.15.l.8.
Pudenti. ep.19.l.5.

R

Remigio.epiſt.7.lib.9.
Riothamo.ep.9.l.3.
Ruricio.ep.16.l.4.ep.12.l.8.ep.15.l.5.
Ruſtico.ep.2.l.2.

S

Sacerdoti.epiſt.21.l.5.
Salonio.ep.15.l.7.
Sapaudo.ep.10.l.5.
Secundo.ep.12.l.3.
Secundino.ep.8 l.5.
Serano.ep.13.l.2.
Siagrio.ep.8.l.8.ep.5.l.5.
Siſagrio. ep.4.l.2.
Simplicio.ep.2.l.3.ep.4.l.4.7.& 12.l.4.ep.4.l.5.
Sulpicio.ep.13.l.7.

T

Tetradio.ep.10.l.3.
Thaumaſto.ep.7.l.5.
Theoplaſto.ep.5.l.6.
Tonantio.ep.13.l.9.
Trigretio.ep.12.l.8.
Turno.ep.24.l.4.

V

Vectio.epiſt.13.l.4.
Vincentio.ep.7.l.1.
Voluſiano.ep.17.l.7.

FINIS.

Extraict du Priuilege.

PAr grace & Priuilege du Roy, il eſt permis à ADRIAN PERIER, marchant libraire en l'Vniuerſité de Paris, d'imprimer ou faire imprimer, & expoſer en vente, ce preſent liure intitulé, *Caij Sollij Sidonij Apollinaris Aruernorum Epiſcopi Opera*, IOANNIS SAVARONIS *operâ caſtigatiùs recognita*. Et defenſes ſont faictes à tous autres libraires & imprimeurs, d'imprimer, vendre, ny diſtribuer d'autres que de ceux dudit Perier, ou de ſon conſentement, iuſques à dix ans entiers, finis & accomplis, apres la premiere impreſſion qui en ſera faicte: à peine de confiſcation deſdits liures, & d'amende arbitraire, comme plus amplement eſt declaré par lettres ſur ce données à Paris, ce 11. Febrier 1598.

Par le Roy.

Signé

DE LAVETS.

PETRI
COLVI BRVGENSIS
IN
C. SOLLI SIDONI
APOLLINARIS OPERA
NOTÆ.

IOANNES
DE
VVOVVEREN
VIRO CL.
THEODORO MARCILIO S.

VIR Cl. Quiſquis vnquam extitit diuino quodam inſtinctu excelſior, qui præmunitus robore animi, victor & triumphator voluptatum digna virtutis indole adfectauit, maligna fati lege repente vt oſtenſus, interceptus fuit. Quod, quoniam mutare noſtri roboris non eſt, deplorare velle, muliebre tormẽtum: vt Fortunæ crimen aſperè inſectari, Neceſſitati aut Naturæ rerũ bellum inferre. Vtinam tantum in vnius capite crudelitas iſta deſæuiret. irritat ſe ipſa tyrannis, dúmque parentat optimi cuiúſque morte inexplebili auiditati, quærit quem ſecutorem paret; ita videas ſublimes animas, quaſi quoddam collegium triſtis carnificinæ. Nuperrimæ P. Colvius emerſerat, in quo non exiles ingenij virtutes collegimus, quas magis probeſſet, ſi per inuidiam fati maturuiſſent.

Nunc *flos iuuenum*
Oſtentatus
Raptúſque ſimul
Solſtitialis velut herba ſolet.

Vix enim annum xxvij tetigerat, cum fatale hoc ferrum, non tantum acerbo, ſed triſti ictu (vt vulgi ſententia eſt) ferij ſurgentem eius indolem inter ipſa virtutum incremẽta. Eſt profectò arcana quædam fati

inuidia, quæ praſcindit grauidas ſpes noſtras, ne altius quàm homini datum ſit exſurgemus. Sed tu, mi Colui, lacrymis meis compoſitus beatior non eris, neque maior per me poſteris narratus, tantum vt manes tuos placarem iuueniles fœtus publicare volui: quos ſi vixiſſes (vt ætas & tempus ſemper apportat aliquid noui) ſub acumen atrocis ſtyli reuocaſſes, vbi ſane periculum ijs fuiſſet cum Auguſti Aiace in ſpongiam incumbere. Periniurium itaque eſt iuuenis eruditionem ex hiſce velle æſtimare: cum neque hoc conſilio à me edantur, vt ſplendorem ei hinc conciliem, neque adeò Sidonio ipſi, cuius veſtẽ hoc limbo præcingi fortaſſe tãti nõ erat. Cæterùm quid facere debui? Solus ne ego ſæuirem in acerbos labores vt æterna obliuione perirent? hoc neque naturæ meæ facilitas ſiuit, neque infixa mentibus mortalium pietatis æterna lex, qua mortuis tenemur, cùm & longè ineptiora nobis hodie obtrudantur: nugæ & ſomniorum interpretamenta, quæ, vt ait Plinius, ſuis horis moriuntur: quod ſi ſcombros & thus veſtiant, eſt profectò cur abunde ſibi placeant harum quiſquiliarum auctores. Nemo igitur, vt opinor erit, qui improbabit, quod hoc quaſi extremo officio defunctum adfecerim. Tibi verò Clariß. Marcili, tanquam conſeruatori præmaturi iſti fœtus lucem & vitam debent. ego, vt poſteri intelligant, me te tuíque animi dotes incomparabiles ſerio æſtimare didiciſſe, publicitus teſtatum volo, qui non exiguum taciti gaudij fructum ſentiam, quòd me inter amantiſſimos tui numeraris, ſimúlque obteſtor ne tibi & publicæ vtilitati ea inuideas quæ in omni genere ſtudiorum concepta ſeruas. Vale, & me ama. Lutetiæ Pariſiorũ Prid. Non. Iun. CIↃ. IↃ. XCVII.

PETRI

PETRI

COLVI BRVGENSIS

AD

C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. I.

NOTÆ.

EPISTOL. I.

C. PLINII *diſcipl.*] Secutus eſt præcipuè in Epiſtolis C. Plinium ſecundum, quod nos aliquoties in hiſce notis oſtendemus. Sed & ipſe fatetur epiſt. 1. lib. 9. *Eo quod C. Plinius cuius nos orbitas ſequi hoc opere pronuncias.* & hæc 1. Epiſt. magna ex parte ſimilis eſt Epiſt. 1. Plinij lib. 1. & Epiſt. 22. lib. 4. *Ego Plinio diſcipulus aſſurgo.*

Iul. Ticianus] Quædam de Ticiano dixit B. Pius in ſuo ad hunc auctorem Commentario, quibus nos addamus ea quæ apud Auſonium Gratiarum actione: *Quomodo Ticianus magiſter? Sed glorioſius ille municipalem ſcholam apud Viſontionem, Lugdunúmque variando non ætate quidem, ſed vilitate conſenuit* de eodem videtur ſenſiſſe epiſt. 16. ad Probum, quem Apologos Æſopi tranſtuliſſe dicit, ſed præſtat verba ſubiicere: *Apologos Ticiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios Apologos (nam et ipſa inſtar fabularum ſunt) ad nobilitatem tuam miſi.* & paulo poſt:

Apologos en miſi tibi
Ab vſque Rheni limite,
Auſonius nomen Italum
Præceptor Auguſti tui

Æſopicam trimetriam
Quam vertit exili ſtylo
Pedeſtre concinnans opus
Fandi Titianus artifex.

Frontonianorum] à Frontone Oratore Lucij & Antonini Augg. magiſtro, de quo in Gratiarum actione hunc in modum loquitur Auſonius: *Vnica mihi amplectenda Frontonis imitatio, quem tamen Auguſti magiſtrum ſic conſulatus ornauit, vt præfectura nõ cingeret. Et poſt: quærendum, vt reliquerit tantus orator, quibus conſulibus geſſerit conſulatum. Ecce aliud quod aliquis opponat. in tanti igitur oratoris faſtigium te glorioſus attollis? cui talia requirenti reſpondeo breuiter. Non ego me contendo Frontoni: ſed Antonino præfero Gratianum.* Hæc latius adſcripſi, quo tota de Frõtone, vnde hi Frontoniani, manifeſtior fieret hiſtoria. Rectè hæc retulit doctiſſimus Scaliger ad hanc veterem inſcriptionem, quam, mihi temperare non poſſum, quin adſcribam. Eſt autẽ huiuſmodi:

M. AVFIDIO FRONTONI,
PRONEPOTI M. CORNELII
FRONTONIS, ORATORIS,
CONSVLIS, MAGISTRI
IMPERATORVM, LVCII
ET ANTONINI, NEPOTIS
AVFIDI VICTORINI,
PRÆFECTI VRBIS, BIS CONSVLIS,
FRONTO, CONSVL.
FILIO DVLCISSIMO.

Firmicus etiam meminit Frontonis lib. 2. & Sidon. lib. I. Epi. III. lib. VIII. epi. III. & epi. X. laudat Chariſius lib. I. Frõtonis ad M. Antoninum libros, & orationem pro Ptolemæo.

Varia occaſione fluxerũt] ad eum modũ Auſonius epi. XVI. ad Probum: *Adiuro beneuolentiam tuam verecundiæ meæ teſtem, eos mihi ſubita perſuaſione fluxiſſe.*

In portu iudicij publici poſt Ciuidulorum Scyllas enauigatas ſufficientis gloriæ ancora ſedet] ita ſcripti. non ſidit. ad idemq; exemplum carmine 2. ſed vtrumque eodem ſignificatu ac modo. Virgil. Æneid. 7.

Fluminis intraſtis ripas, portúque ſedetis.

Et lib. 10.

Donec roſtra tenent ſiccam, & ſedere carinæ
Omnes innocuæ—

Et

Et inde ſedere, pro firmiter hærere, optimi Latinitatis auctores vſurpant, Virgilius, Plautus, vt alios omittam, ex quibus alij annotarunt. Ad I.C. noſtros venio, ex quibus Vlp. in l. 7. qui ſatiſd. cog. ait: *ſi hoc iudici ſedeat.* Iordanes. *Conſilio ſedit.* Sidere ea in re vſurpat Propertius lib. II.

Nunc ad te mea lux veniet mea littore nauis,
Seruata in mediis ſidet onuſta vadis.

Tacit. Annal. 2.

Mille naues ſufficere viſa quo facilius portu ſiderentur.

Genuinũ molarem] ita omnes MS. ſed ego ſatis eſſe putabam genuinum, exemplo Perſij:

—Et genuinum fregit in illis.

Sed nihil abſque librorum auctoritate tollo, poteſt enim eſſe ex iis, quæ Sidon. fruſtra multis locis poſuiſſe animaduertimus: ſed & Aimonius monachus lib. 4. *Nec ignoro multos fore, qui ſolita libidine omnibus detrahant & genuinum infigant dentem.* Dentes in inuidis ſemper. Horatius:

Et iam dente minus mordeor inuido.

Iordanes: *Qui vitam aliorum ſolent dente maledico lacerare.* & poſtea: *liuidulorum latratum.* Hieronymus ad Vigilant. *Tanquam rabidi canes contra Chriſti latrant diſcipulos.* Symmac. lib. I. epiſt. 25. *An veteris æmuli venena lectoris ne libellus tuus admorſu inuidi dentis vratur.*

EPIST. II.

Theudrici] ita plerumque habent MS. & eſt hæc antiquiſſima ſcribendi ratio: ſic Lacoonte pro Lacconte, in Petronio, & pleraque alia.

In quo patulum] Victorinus vnus deterioris notæ liber: in quo patulum, quam lectionem non admitto.

Aurium legula] neſcio quid hic ſibi velit Pius ſua interpretatione, neque tamen ipſe intelligo, ſed mihi videbatur quale illud apud Petronium: *deſcendentes ab aure capillos*: aut ſimile quid.

Recedente aluo] Plin. lib. 6. epiſt. *Si receſſit venter.*

Sed ſucculenti] corpus ſolidum, ſucci plenum. Terent. Eunucho, vbi Donatum vide.

Excluſa velis incluſa cancellis] vt hunc locum intelligat legendus doctiſ. P. Pithæi Aduerſ. lib. 2. cap. 12. & Lipſ. ad 13. lib. Annal. Taciti.

Menſis cedentibus] ita omnes MS. quod quid ſibi velit nõdum recte ſcio, niſi, cedentibus, videlicet pondere argenti,

quod ita debere intelligi ſequentia conuincunt: *Suſpinoſus miniſter, &c.*

Toreumatum peripetaſmatúmque] Virgil. Culice:

—nec pocula gratum

Alconis referent Bœtique toreuma.

Feſtis autem diebus ſternebant lectos peripetaſmatis, quod alij etiam annotarunt, quibus hæc poterunt addi. Ouidius Metamorph. lib. VIII.

—in medio thorus eſt de mollibus herbis

Impoſitus lecto ſponda pedibúſque ſalignis.

Et non ſolum feſtis verum etiam profeſtis ſi quos honeſto conuiuio excipere vellent ita lectos ſedéſque ornabant. Æneid. I. *—thoris iuſſi diſcumbere pictis.* & lib. IV.

—Mauriſia pictis gens epulata thoris. & alij alibi.

Abundantiam Gallicam] Ammianus Marcellinus Gallis conuiuij elegantiam tribuit.

Acroama ſimul intonat] ſic Plinius lib. VI. epiſt. XXXI. *Interdum acroamata audiebamus interdum iucundiſſimis ſermonibus nox ducebatur.*

Luxu ſabbatario] ieiunia ſabbatariorum Martial. lib. 4. epig. 4. de quibus piget repetere quæ alij ante me dixerunt, quorum ſcrinia non compilo.

Ioculariter compellat] ita edidi ex conſenſu MSS. Codd. Cùm antea vel iocularter vel luculenter legeretur, dicit Theodoricum compellaſſe iocularitur in luſu; quod quid ſit non opus eſt vt exponam, ſic infra lib. II. epiſt. IX. *inter aleatoriarum vocum competitiones*, Symmach. lib. 5. epiſt. 25.

Fidem fecerit] MS. fidefecit, & quidni ita dictum ſit, vt fideiubere.

Organa hydraulica] de iis Athenæus lib. 4. Deipnoſophi. quem lege.

Sub phonaſco] ille erat qui aliorum vocem vel ad dicendum vel ad canendum formabat. Suetonius Octauiano, cap. 96. *Pronunciabat dulci & proprio quodam oris ſono: dabat aſſiduè phonaſco operam.* eſt enim φωνασκεῖν τὴν φωνὴν ἀποπλεῖν. Heſychius.

Meſochorus] vtitur hac voce Plinius lib. II. Epiſt. XIV. *Infiniti clamores commouentur, cum μεσόχορος dedit ſignum,* quod vt illo loco ſuſpectum ſit docto viro; cauſſa non eſt.

Non hiſtoriam ſed Epiſtolam] ita loquebantur cùm prolixitatem ſuam incuſarent. Saluianus lib. I. de Gubernatione

Dei,

Dei, *poſſum innumera proferre, ſed vereor ne hiſtoriam texiſſe videamur.* Sed hæc clauſula ex quadam Epiſtola Plinij ſumpta eſt.

EPIST. III.

Legibus ambitus] variæ fuerunt variis temporibus latæ ambitus honorum coërcendi gratia leges, de quibus videndi illi qui ex profeſſo de legibus ſcripſerunt, & noſtri I.C. Modeſtinus l. 1. de lege Iulia. ambitus. Paulus lib. 5. ſentent. tit. XXXII. huc pertinet illa Suetonij Iulio cap. XLI. *Nudatos opere Cenſorio, aut ſententia iudicum de ambitu condemnatos reſtituit.*

Cui pater, ſocer, auus, proauus] Non ſemel parentum ſuorum dignitatem recenſet, vide epiſt. IX. lib. V. & epiſt. II. lib. VIII.

Amicabilibus] Retinui ita, libris quibuſdam reclamantibus, Plautus Trinummo:

Vos porro, vt occœpiſtis date operam amicabilem.

Antiquati honoris] Symma. li. III. epi. XX. lib. VI. epiſt. XXIX. Ille arbiter ſtertentum oblatratorũ aures rauci voce præconis obuerberat. Sic apud Caſſiod. variar. lib. XII. epiſt. V. *Falſarius vocem præconis exhorreat.* Apud Homer.

—ταλθύβιος δ' θεῷ ἐναλίγκιος αὐδήν.

EPIST. V.

Romæ poſitus] Sidon. *Mediolani etiamnum poſito.* Sulpit. Seuerus in Epiſt. ad Boſſulam: *Ego enim Toloſæ poſitus.* Iordanes: *Sed dum eum ſemper ibi poſitum nō potuiſſet lædere.* Symmach. eodẽ ferè modo li. V. ep. XXVIII. Idẽ epiſt. XXV. *Capuam locutus accepi.* & Salluſtius Hiſto. lib. I. apud Priſcian. lib. XV. *Apud Præneſte locutus.* ita enim ex vet. lib. legendum.

Publicus curſus vſui fuit, vtpote ſacris apicibus auxito] de curſu publico videndus C. lib. XII. tit. LI. & præcipuè l. 6. vbi quædam quæ huic loco faciunt.

Rhodanuſiæ] Iordanuſiæ quidam libri: ſed male. vide Stephan. περὶ πολέων Ῥοδανουσία, πόλις ἐν Μασσαλίᾳ.

Vtrimque torrentis latera] ita Victorini lib. non vt alij, vtraque, quod tamen ſequi malo: nam eodem modo Iordanus de rebus Geticis de Caucaſo loquens: *lateribus in altitudinem vtrimque directis.*

Phaëtontiados] Videndus Ouidius Metamorphoſ. lib. II. Seruius Honoratus in Eclog. VI. & X. lib. Æneid. & fabuloſiſſimi Græcorum commentarij.

Cærulum Aduam.] Quidam libb. Cęruleum,ſed vtrũque æquè dicitur, & idem ſignificat, quod æquore ab maris tali colore. Tibull.eleg.viij. lib.3.

Teſtis Arar,Rhodanuſq; celer, magnuſq; Garunna,

& ideo apud Ouid. Metamorphoſ.lib.5. Neptunus Iouis

Cæruleus frater iuuat auxiliaribus vndis.

Huc pertinent ea quæ Appianus de Sexto Pompeio gloriabundo ob geminum naufragium aduerſariæ partis phœniceum paludamentũ conuertiſſe in cęruleũ ad inſtar Neptuni, cuius fili⁹ haberi ambiebat ob felicẽ in nauigatione ſucceſsũ.

Quorum ripa thoriſque paſſim acernis quernisque nemoribus veſtiebantur.] Virgil. Æneid. lib. 10.

Quales aëria Liquetia flumina circum

Siue Padi ripis, Atheſin ſeu propter amœnum

Conſurgunt geminæ quercus—— & quæ ſequuntur.

Nidorũ ſtrues impoſita nutabat] omnes ferè MSS. Codd. natabat habent,ſed malè,ſi quid iudico.hoc enim mihi velle videtur propter rotationem arundinum & iuncorum quibus impoſiti ſunt,qui nunc huc nunc illuc ventorum flatibus agitati variè mouentur, nidos mutaſſe. quod quid ſit ex ſimili loco Virgil. facile eſt intelligere,qui Ænei.li.x.de quercubus

——*intonſáque cælo*

Attollunt capita & ſublimi vertice nutant. & alibi:

Aſpice conuexo nutantem pondere mundum.

Tityro Mantuano]. Ecloga VIII.

Mantua væ miſeræ nimium vicina Cremonæ.

Peruectus] ita credo ſcripſiſſe Sidonium in MSS. enim eſt pereuectus,quod tam peruectus, quam prouectus eſſe poſſit.

Rauennam] deſcriptio ſitus ciuitatis,quæ illuſtrari poteſt iis, quæ de ea ſcripſit Iordanus celeberrimus Rauennatum epiſcopus lib. de reb. Gott.

Qui ab alueo] liber Colonienſis: Quadus ex quo lego: qua dum, id eſt, ex qua parte.

Amœna fontium] ſic Virgil. Æneid. v. *Ardua terrarum.* & VIII. *Pelagi alta.* Apuleius lib.5. Metamorph. *Poſtquam ardua montium, & lubrica vallium, & roſcida ceſpitum, & gleboſa camporũ emerſi.* Lucret.lib.9. *Saxorum ſtructa*, Saluſt. hiſtoriis: *Caua terræ.* quæ iis,quæ alij ante me in hũc loquẽdi modum annotarũt,poterunt addi,vide Iuret.Symm.lib.6. Epiſt. LXXI.

Naumachias epotaturus] quidam, epoturus, ſed parum intereſt. Iuuenal.

Epota

--Epotaque flumina Medo
prandente.--
Martialis.
Venit & epoto Sarmata paſtus equo.
porrò ex Lucillio hoc eſt, quem nõ ſemel imitatur Sidonius. is Satyrarum, lib.xiv.
Naumachiam licèt hanc nunquam, alueolúmque potare, & Calices, delectes te hilo non rectius viuas.
Ita enim illum locum partim ex coniectura, partim ex librorum ſcriptorum auctoritate emendamus, quem alibi, Deo volente, explicabimus, & bene ita ſcribi copioſius probabimus.

Nuptijs Patricij Ricimeris] De ijs ad hunc eundem Herennium huius libri epiſt. 9. Paulus Diaconus quædam lib. 6. Iordan. de reb. Geticis. Vide Panegyr. Anthem. dictum.

Thalaſſio Feſcenninus] Hunc locum de veteribus libris correxit elegantiſſimus P. Pithæus Aduerſ. lib. 11. cap. 6. quidam ex libris noſtris etiam id referunt.

Penulam deponit inglorius] Erat illa veſtis humilioris conditionis hominum, vt viri docti docuerunt. Obſeruo ego promiſcuè veteres peregrinantes vſos fuiſſe. Cicero pro Mil.
Cum hic de rheda reiecta penula deſiluiſſet.

EPIST. VI.

Buſſequas] Apuleius Apolog. pro ſeipſo 1. *Sed Æmilianus vir vltra Virgilianos opiliones & buſſequas.*

Trabeatis pro auorum imaginibus] Ex ijs nobilitas Romæ æſtimata fuit. præferebantur autem in pompis funebribus imagines maiorum. vide Turneb. in locos Cicer.

Runcantes] Non aſſequitur Pius, qui è terra herbas euellere exponit. vti etiam Iſidorus originum lib. 17. cap. 11. vnde auerruncare apud Nonium, Arnobium, alióſque. At mihi eſt roncantes aut ronchantes ῥέγχοντας Roncus aut ronchus ῥέγχος aut ῥόγχος Hinc veriſimili deductione roncare.

Floreas opes] Victorinus expreſſe *Floras*, antique quod non abhorret Sidonius: & exemplo Virgilij id facere poterat, qui xij. Æneid. ad Ennij imitationem ſcripſerat:
Filia prima manu flores Lauinia crines
Et roſeas laniata genas--
Si, in Flauos, veteribus Criticis id mutare viſum non fuiſſet,

ſet,quod ex Seruio datur colligere. Næuius Lycurgo: *vt videam Vulcani opera hæc fimbrijs fieri Flora.* vbi inuita Minerua doctiſſ.Iunius,Floridæ,reponit.

Frugibus rupta congeſtis horrea] Virgil.2.Georg.

Illique immenſa ruperunt horrea fruges.

malè quidam libri : Fructibus.

EPIST. VII.

Seruandi] Ita meus liber,& ſic eum vocat Diaconus lib.6. cuius hæc de eo: *Sequenti anno ſeruandus Gallorum præfectus imperium tentans inuadere, iuſſu Anthemij in exilium truſus eſt.*

Cumulus accedit laudibus imperatoris] Plinius lib. 3. Epiſt.7. *Magna Cæſaris laus eſt,ſub quo hoc liberum fuit.* & lib.3. *Accedere ergo hoc quoque laudibus principis.*

Quod amare palam licèt & capite damnatos] Vide optimi & doctiſſimi Ræuardi Var.lib.1.cap.3.

Comite ſacrarum largitionum] De eó. tit. 6. lib. 12. C. L. vnica C.de Auri publ.perſ.l.4.C.de ſepulch. viol. Symm. lib. 10.epiſt.33.l.1.C.de Auri publ.perſ.

Detonſus pumicatuſq; qui] rectè ita ex MS. cōſenſum emendaui cum antea legeretur nullo ſenſu,pumicatus,& hoc optimè conueniat. Solebant illi. qui radebantur poſtea pumice læuigari. Cteſias lib. 3. rerum Perſicarum Sardanapalum κατεξυρημένον τ̃ πώγωνα καὶ κατακεκισηλόμενον deſcribit Lucillius apud Nonium in *deſquamare.* Tibullus lib. 3. Elegia. 1.

Lutea ſed niueum inuoluat membrana libellum,

---Pumex,& canas tondeat ante comas.

Ouidius lib.1.Triſtium Elegia.1.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes,

Hirſutus ſparſis vt videare comis.

ad quem morem illud Perſij referendum:

Iam liber & poſitis bicolor membrana capillis.

Scribit autem libros primùm in Sicilia circumcidi cæpiſſe Iſidorus originum lib. 6. ſed iſta ab hoc loco alieniora quo fortaſſe magis Plinianus iſte locus pertineat lib. 2. epiſt. 2. *Qui titulus à vita hominis corrupti & pumicati ſemper non abhorrebat.*

Reo debitam] MS.omniū hæc eſt lectio, ſed & ita ex ſuo veteri Codice emendauit V.C.Petrus Faber ſemeſt.lib.2. c.25.

In

In imo ſubſelliorum capite] non rectè impreſſum erat, in vno imi ſubſellij vir apud Plaut. Capteiuis & Sticho.

Pœnitudine] Pacuuianum, quem vt neminem alium ex intima antiquitate imitatur libenter Sidonius, Teucro:

Qua deſiderio alumnum, pœnitudine
Squale ſcabreque, inceria vaſtitudine.

Quem locum eò adduxi, vt ita rectè ſcribi probarem, & non ab alijs neſcio quomodo interpolari debere. confirmat enim ad eius loci imitationem locutus M. Varro Maco: *Ager derelinqueretur ac periret ſquale ſcabreq́, illuuie & vaſtitudine.*

Publico carceri adiudicatus] De reorum cuſtodia, & earum differentia accuratè diſſeruit Ræuardus noſter Varior. lib. iij. cap. xij. & eodem lib. cap. vij. hoc tantùm ex Venulleio Saturnino I.C. addere neceſſe hîc eſt, reum confeſſum, qualis fic ſeruandus, dònec de eo pronũcietur in vincula publica conſici ſolere. in l. 5. de cuſtodia reorum. adde L. iv. D. ad l. Iul. maieſt. adde ex Plutarch. quæſt. 62.

Duceretur addictus] Plautus Bacchidibus: *Ducite nos quocumque libet tanquam vobis addictos quidem.* Næuius apud M. Ciceronem de oratore lib. II.

Quanti addictus? mille nummum. nihil addo, ducas licet. De addictis nota lex. xij. Tabularũ, & quæ alij ad illam, quorum omnium parẽtem vide in lib. II. de oratore. Turnebum.

Lautumijs] ita omnes vett. lib. 6. & ſic ſcribẽdum eſſe docuit doctiſſ. Turnebus aduerſar. lib. xxij. cap. xvij. & ita in Pandectis Florentinis ſemper ſcribitur, quod certum eſſe iam dudum docuit I. Cuiacius, doctor meus, cuius famæ verba mea nihil addent, Obſeruat. lib. vj. cap. vij. de Lautumijs. Pius hoc loco diſſeruit, quibus ſi quid addere vis, adi P. Fabrum lib. ij. Semeſt. cap. vij. vbi de varijs carcerum generibus agit, & Iſidorum Orig. lib. v. λατομίας Græci vocant. Phanias de Philoxeno Citherio: Ἐπεὶ δὲ τὴν ἐρωμένην γαλατείαν, ἐφωράθη διαφθείρων εἰς τὰς λατομίας ἀνεβλήθη ἐν οἷς ποιῶν τὸν κύκλωπα &c.

Ex vetere Senatuſc. Tiberiano,) *triginta dierum vitam poſt ſententiam trahit*] repugnat Sidonius quod rectè à Iuriſconſultorum maximo Cuiacio obſeruatum tum hiſtoria, tum ex Taciti Annal. lib. 3. & Sueton. in Tiberio cap. LXXV. non pluſquam decem dierũ ſpatium damnatis fuiſſe tributũ conſtet.

Vncum & Gemonias] ita Suetonius Tiber. capit. LXI. *Nemo punitorũ non & in Gemonias abiectus vncoque tractus.* & cap.

& cap.LXXV. *Alij vncum & Gemonias cadauere minarentur.* Damnatos in carcere ſtrangulari ſolere docet Semeſt. lib.II. cap.IX.P.Faber Panegyr.Anthemio:

——quem cæcus carcer & vncus
Et quem ſpectabat fracturus guttura lictor.

EPIST. VIII.

Fatigationum alibus] ita omnes lib. quos ſequi malui, quam aliorum ſomnia.quid ſibi velit amplius deliberandum cenſeo.

Ceſenatis furni potius quàm oppidi verna) Vilitas oppidi locum ridiculario prouerbio dedit. C.Cicero ad Tyronẽ lib. xvj.epiſt.Famil.vlt. *Nam isti duo vix ſunt digni quibus alteri Ceſenam,alteri Coſſutianarũ tabernarũ fundamenta credas.*

Iudicauiſti]an rectius,indicauiſti.Sed nihil muto ſine libris.

Auribus padano culice perfoſſis] in Epigr. Græco lib. 7. ἄζυβοοι Κώνωπες vocantur.

Negotiatores militant. milites negotiantur) Pro , milites, Victorini lib.Monachi habent.vidẽda l.vnic.C.Ne mil.nego.

Syri pſallunt] Neſcio quid per nebulam Pius. ego quod antiquitatis cognitioni dignum nihil comminiſci potui.Syri valde frequentes Romanis in ſeruitio fuerunt , & quidem ſemper nequam habiti.Plautus Bacchidib.

——non mihi placent iſti Parmenenes Syri
Qui duas aut tres minas auferunt heris.

M.Cicero lib.II.de Oratore.*Noſtros homines ſimiles eſſe Syrorum venalium,vt quiſque optime ſciret, ita eſſe requiſitum. Natione enim ſerui hi meliores ſunt illi peiores.* Varro:*Atque in hominibus emẽdis ſi natione alter eſt melior emimus plures.* Lucil.apud Nonium Verſipellis.Petronius : *Ad quẽ ictum exclamauit illa pariterque & fures prodidit,& partem ebriorũ excitauit. Syri illi qui venerant ad prædam, poſtquam ſe deprehenſos intellexerunt,pariter ſecundum lectum conſiderunt vt putares hoc conueniſſe, & ſtertere tanquam olim dormientes cœperunt.* Martialis.

Vt Canaſinatus noſtro Syrus aſſere ſedet.

Nequitia itaque Syrorum locum prouerbio dedit, nam Sidonius,qui omnia hic contraria vult eſſe,dicit Syros pſallere, & quaſi laudabilem operam nauare,cum publica fama aliter ſedebat,eos numquam niſi nequiter agere.

Litteris fœderati] omnium hæc veterum librorum lectio eſt,quam non intelligo.in textum tamen recifcere Pij probabilem

bilem coniecturam, quam etiam Lugdunenſis editio ſecuta eſt, non volui.

Pilæ ſenes] Petronius: *Videmus ſenem caluum tunica veſtitum ruſſea inter pueros capillatos ludentem pilis*. Plinius. Epiſt. 1. lib. 3. *Deinde mouetur pila vehementer & diu, nã hoc quoque exercitationis genere pugnat tum ſenectuse.*

EPIST. IX.

Rebus actitandis] litibus Iuriſconſulti cum lite coniungunt Impp. in l. ix. ff. ſi defunctus. C. de ſuis & legitim. Adelph. Terent. *Rem ipſam putemus*. Donatus: *Cauſſam ipſam litis oſtendit*. Aliud eſt res lib. 1. apud Arnob. quam ſignificationem vt adnotarem non tanti mihi eſſet: niſi ſimul maculam, quæ in loco inſidet ſtuderem eluere, ait igitur religionis Chriſtianæ propugnator maximus, vt quidẽ vulgo legitur: *Quemadmodum enim res agi, & vſque ad hoc tempus genus qui duraret mortalium, ſi non omnia quæ vſus poſceret adminiſtraret fertilitas rerum*. Nullo ſenſu quis non videt? & ineptiſſima verborum ſtructura, quapropter animus inclinabat legere: *Quemadmodum enim res augeret, & quomodo*, inquit, quotidie res hominũ augeretur & eorum genus duraret, ſi rem ipſa fertilitas non quotidie, quæ vſus exigeret, ſuppeditaret. Scripſi tribus verbis: quemadmodũ, quomodo vides in Plauto Bacchidibus: P. *Qui ſcire poſſum?* C. *Nullus plus*. P. *Quemnam ad modum*. L. vij. de dolo. *Quem ad modum de dolo actio dabitur*. Res augeret, ſequitur pro augeretur, quod vel de triuio diſces & rem etiam eodem modo accipio, quo idem ait M. Plautus Amphitruone, ſignificatione ſatis vulgari:

— libertas, ſalus, vita
Res, parentes, patria, & prognati tutantur, ſeruantur.

Cicero lib. II. de repub. *Quod tunc erat res in pecore, & locorũ poſſeſſionibus, ex quo pecunioſi & locupletes vocabantur*. Et multis alijs locis. vt hic res mortalium humana res Lactantio lib. 7. c. 6. ſed & rem augere, vt correctio noſtra nullo in dubio ſit, dixit M. Tullius pro Rabirio: *Ita vt in augẽda re non auaritiæ pradã. ſed inſtrumentũ bonitati quærere videretur*. Reſtituendus ille loquẽdi locus quãdoquidẽ ſemel nobis excurrere licuerit, Lactantio, ſeu potius, Annæo Senecæ ab eo laudato lib. 3. c. 15. *Facit ſapiens etiã quæ non probabit, vt etiã ad maiora tranſitum inueniat, nec relinquat bonos mores, ſed tempori aptabit, vt quibus alij vtuntur in gloriã aut voluptatem vtatur augendæ rei cauſſa*. Male enim agendæ excuditur.

Adde

Adde hac phraſi vſum etiam ipſum Arnobium lib. II. *Quod cum genera pœnarum tanta ſint à nobis propoſita religionis huius ſequentibus leges, augeatur res magis, & contra omnes minas atque interdicta formidinũ animoſius populo obnitatur.* Sed iam ad noſtrum redeundi tempus.

Ianuam campumque patefecit] Catullus:

Is laxum lato patefecit limite campum.

Propertius:

Et campum Hemonio, iam dare tempus equo.

minuta hæc, at elegantia tamen ipſe epiſtol. II. *Multis Satyris hoc iurgio campus aperitur* Plinius epiſt. I. lib. 18.

Cúmque ſemper domeſticis candidatis diſtringeretur] ſic MSS. omnes, vulgò diſtraheretur. iſtud à Plinio & Symmacho mutuatus eſt noſter. Epiſtol. lib. v. Epiſt. v. ad Maximum: *Quamuis enim agendis cauſſis diſtringerer.* & lib. I. Epiſt. x. *Nam diſtringor officio, vt maximo ita & moleſtiſſimo.* Adde lib. IX. Epiſt. XIII. & ideo rectè legitur in PP. Florent. apud Paulum in l. XVI. de rep. *quod ſine vlla diſtrictione ipſius,* & Caius l. XXV. D. quib. ex cauſ. maiores, *quod multitudine rerum diſtringeretur.*

Coruinorum familia Deicana praeferebatur] pete lucem ab hiſtoria, quam Titus Liuius lib. VII. tractat.

EPIST. XI.

Grammaticam vel ſalutanti] ſic ſcripſi cùm omnes ferè libri Grammaticum ſalutanti haberent: vulgò Grammatico, vel ſaltem vati: quod etiam ferri poteſt.

Quod me ſiniſtra] Legó: quo m. ſ.

Catullinus] Ad quem carmen XII. ſcriptum eſt.

Qui ad Gallias adminiſtrandas faſcibus priuſquam codicillis auſus accingi] mandabantur officia in codicillis. Tacitus lib. XIIJ. Annal. *Scriptis eſſe ad Cacinam Tuſcum codicillos mãdata ei pratoriarum cohortium cura.* Hermogenianus I.C. *Adminiſtrantes res principum ex indulgentia ipſorum licèt citra codicillos à tutela, itémque cura tempore adminiſtrationis delata excuſatur.* Vide plura, ſi vacat ad eum quem laudaui Taciti locum, apud acutiſſimum antiquitatis omnis indagatorem I. Lipſium quem non exſcribo. Gregor. Turonenſis lib. II. cap. XXXIIJ. *Ab Anaſtaſio Imperatore codicillos de conſulatu accepit.*

Nume

Numerariorum] ad hunc locum vide accuratiſſimum Iuriſconſultum B. Briſſonium de verborum ſignificatione libro xij.

Fugere poſt ſtatuas, oculi poſt columnas] Cuiacius libr. 1.cap.xiii.lib. 11. cap. vlt. Obſeruat. Briſſon. Select. Antiquit. Alciat.parergis.

Cathedrarios ſeruos] Cathedralicios Martialis vocat libr. x.Epig.xiii.

Cum cathedralicios portet tibi Roma miniſtros.

Et Libys in longo puluere ſudet equos.

quos aliter ibi explicare fruſtra meo animo conatur Turneb. lib.xxx.cap.xxx.quod ex hoc loco puto liquet.

Poſtridie iuſſit Auguſtus vt epulo ſuo Circenſibus ludis intereſſemus] inter varia epulorum publicorum genera accurate de hoc diſſeruit P.Faber Semeſt.lib.2. cap.6.quo referendus hic Fl.Voſpici locus in Aureliano: *Dabis ad editionem Circenſium aureos Antonianos.* & paulo poſt. *Conuiuiū autem publicū edi iubebis Senatoribus, Equitibus Romanis.* & quæ ſequent.

Obtigit] fere omnes libri: Attigit, ſi quid mutandum legerim:accidit,ſed nihil hoc neceſſe.

Caſſauerimus]deleuerimus.ſic Virgil.1.Æneid.

Caſſatam ventis liceat ſubducere claſſem.

Panegyrico Auiti:

Littera Romani caſſat,quòd barbare vincit.

Tanquam manibus aquam peterem] de veterum lotione crebra accurate Lipſius Saturn. lib.11.cap. 1. quo etiam refero illud Senecæ Epiſt.lxxxiiii, *Panis deinde ſiccus & ſine menſa prandium, poſt quod non ſint lauandæ manus.* Lamprid. Heliogabalo: *Et manus quaſi comediſſent lauarent.* &:*cum & lauarent per ſingula fercula.*

Ad exertum præbere ceruices iuſſa mucronem] Prudentius περὶ στεφάνων Hymno 1.

ſeu foret præbenda ceruix ad bipennim publicam.

Etiamnum chlamidibus induebamur] de cœnatoria veſte accurate & docte, vt ſolet I. Lipſius Saturnaliorum libr.1. cap.1.

IN C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. II. NOTÆ.

EPIST. I.

Catilina ſeculi noſtri vt ſanguinem fortunáſque miſerorum quas ille ſibi ex parte propinauerat] Alludit ad illud quod illum factitaſſe his verbis narrat Salluſtius: *Fuere ea tempeſtate qui dicerent Catilinam oratione habita, cum ad iuſiurandum populares ſceleris ſui adigeret, humani corporis ſanguinem vino permixtum: in pateris circuntuliſſe: inde cum poſt execrationem omnes deguſtauiſſent, ſicuti in ſolemnibus ſacris fieri conſueuit, aperuiſſe conſilium ſuum.* Vnde paret etiam in ſequentibus noſtrum ad Salluſtij verba reſpexiſſe. Vide & Iul. Florum lib. IIII. cap. I. Iunge libr. VII. epiſt. VII.

Litteras epiſtolas] ita omnes libri. poſtremum tamen, puto gloſſema. quale illud lib. I. epiſt. I. genuinum molarem. in quibus admirandus omnium MS. conſenſus.

Altaria reis] Tam ſanctæ Romanorum aræ & templa erant, vt abripi inde neminem fas eſſet. quod copioſe docuit Reuardus noſter Var. lib. I. cap. VI. Addatur locus Plutarchi ex problematis, qui ita habet: *ὅτι μάχιμον ὄντα τὸν κύνα τῶν ἀσύλων καὶ ἁγίων ἐξείργουσιν ἱερῶν, ἀσφαλῆ καταφυγὴν τοῖς ἱκέταις διδόντας.*

EPIST. II.

Iam ver decedit æſtate] Symmachus lib. II. Epiſt. VI.
Aeſtas propè deceſſit auctumno.

In carbaſo ſudat vnus, alter in bombyce.] Ex illis veſtes fiebant, quas pellucidas Latini vocabant, de quibus abunde à doctis dictum. inde, Propertius:

Nec ſi qua Aſſyrio lucet bombyce puellæ.

——— vocant Græci. Vide Petr. Fabr. lib. I. Semeſt

Endromidatus exterius] de Endromide cæperat dicere

hoc

hoc loco Pius,pergam ego ad frigus defendendum veſtem fuiſſe rectè ille ex Martialis Epigrammi. cxxvi. lib. xiv. ad ſtruit.Tu adde eiuſdem ad pleniorem intelligentiam auctoris lib.iv.epig.xix.quod quia prolixius eſt non adſcribo, dixit Iuuenalis Saty. vi. Endromidas Tyrias, cuius locum cum illo Martialis confer.Idem Iuuenalis Satyr.iii.

Nec dolet igniculum brumæ ſi tempore poſſis,
Accipit Endromidem ———

Samia mihi mater fuit] Terentius:

T.*Samia mihi mater fuit.ea habitabat Rhodi.*
P. *poteſt taceri hoc* ———

Vbi Donatus notat:Peregrinas ſemper in cōmœdijs eſſe ſolere meretrices, vt in Andria : Adeone eſt demens ex peregrina ego obſeruaui aliquoties Samias, vt illo loco, Plautino,Bacchidibus.

C.Eho,an inueniſti Bacchidem P.Samiam quidem.
C.Vide quæſo ne quis tractet illam indiligens.
Scintu vt confingi vas cito Samium ſolet.

Ioculariter,vt & hic Sidonius,qui Domitium,vt pote Grammaticum ridet.

Quis ſit agri in quem vocaris ſitus] Prædij hæc deſcriptio ad imitationem Plinianam,quæ eſt in lib.ii.Epiſt.xvii. & li. v.Epiſt.vi.concinnata eſt,multa ex ijs petita ſunt:annotabimus quædam ſuis locis lucis cauſſa.

Aquarum cella coctilum] Plinius:*Inde balnei cella frigidaria ſpacioſa & effuſa.*

Vnguentarij ſpacij]Plinius, Vnguentarium hypocauſtum.

Solij capacis hemicyclio]ita omnes libb. M. Cicero hemicyclum dixit Lælio : *Domini in hemicyclo ſedente.* Plinius epiſt.viii.lib.v.*Rectus hic Hippodromi limes,in poſtrema parte hemicyclo frangitur.*

Publicis operibus extructus]Plinius:*Cryptoporticus prope publici operis inſtar extenditur.*

Tot poſſit recipere ſellas]Plinius:*Lectum & duas cathedras capit.*

Quot ſolet ſigma perſonas]Octo vt hic Pius ex Martiale, vel ſeptē,vt ille idem auctor lib. x. *Septem ſigma capit,ſex ſumus adde Lupū* Sidon.Carm. xxii. *mos erat hic Dominis hybernū ſigma locare*,quod ita vocaretur,quod Plauto Bacchdibus Biclinīū eſt,expoſuit Lipſ.Antiq.lect.lib.iii.minus

fectè Lampridij locus Heliogabalo poſſit arguere. *Primus denique*, inquit, *inuenit ſigma in terra ſternere, non in lectulis, vt à pedibus vt res per pueros ad reflandum ſpiritum ſoluerentur.* quæ verba, mihi Sybillæ folia, exponam Deo faciente commodius alibi. meminit ſigmatis idem Lãpridius in eadem vita locis duobus, quorum alter notatus à Lipſio: alterum non pigebit adſcribere. *Cùm capi non poſſunt omnes vno ſigmate, vt de his omnibus riſus citaret.*

Non hic per nudam pictorum corporum pulchritudinem turpis proſtat hiſtoria] vt ferè fieri aſſolet, & præcipue in minus honeſtorum hominum domubus. vt apud Terent. Eunucho Act. III. ſc. V.

——— ibi erat pictura, Iouem
Quo pacto Danaës miſiſſe aiunt in gremium imbrem aureũ.

& quæ ſequuntur. improbat hoc Symmachus 6.50.

Et fallaci aſpectu paries pictus rutilus.

Frequentes erant tales tabulæ & imagines Propertij tempore: vt ex eius querela conſtat, verba adſcribam.

Non iſtis olim variabam tecta figuris,
Cum paries nullo crimine pictus erat.

Iam ſi marmora inquiras] Moleſtus eſt ſæpe nobis vſque ad nauſeam ſua affectatione Sidonius. Enumerat loca aliquot marmoris melioris feracia: quorum pleraque in auctoribus obuia; non omnia tamen.

Paros] Nihil huiuſmodi marmore frequentius, adſcribam tamen de hoc Alexidis verſus lepidiſſimos, Archilocho:

ὦ τὴν συντυχῆ γεράων Πάρον ὄλβιε πρέσβυ
ἣ κάλλιστα φέρει χώρα δύο τῶν συμπασῶν
κόσμον μὲν μακάρεσσι λίθον θνητοῖς δὲ πλακοῦντας.

Caryſtos] Varia de hoc etiam ſcriptorum verba omitto, duo proferam. Lucillius dixit ideo:

Qua maris anguſtat fauces ſaxoſa Caryſtos.

& Plinio Epiſt. VI.

Columella Cariſtia.

Proconeſos] ſic ſcripſi ex Stephano, qui ait: *Προκόννησος μία τῶν σποράδων ἐν προποντίδι*. & ita Pompon. Mela lib. II. cap. VII. Strabo lib. XIII. de marmore. cuius hæc inſula ferax; nihil mihi lectum. ſit tamen veriſimile Pl n. lib. .V. cap, XXXI.

Numida] Pl. lib. XXXVI. c. VI. Paneg. Maior. ¡*Numidũ lapis.*

ſpartia

Spartiata]Ad Panegyr.Maioriano dictum.

AEthiopices ſcopulos] Alte & manifice illi ex lapidibus exſtruebant ædificia & templa. Hellanicus Æthiopicis: αὐτὴ θεῶν ὁμήγυρεις καὶ ἱερὸν μέγα καὶ ἁγνὸν ἐν μέσῃ τῇ πόλει λίθινον καὶ θύρετρα λίθινα.Panegyrico Maioriano dicto:

Conſurgit ſolium ſaxis:qua cæſa rubenti
Aethiopum de monte cadunt, vbi ſole propinquo
Natiua exuſtos afflauit purpura rupes.

Epithalamio Runcio & Iberiæ:

Hinc lapis eſt de quinque locis dans quinque colores
Aethiopis,Phrigius,Parius ——

Aedificiorum purpuras]Puteani libri lectio eſt:apſidas. cui ſupraſcriptum eſt, vel piramides. nihil in contextu mutare voluimus, quod omnes reliqui libri conſtanter vulgatæ lectioni conſentirent, ſi autem quis apſidas, malit (nam illud piramides gloſſema eſt) non abſurde quantum ego iudico facturus videbitur, ſiquidem Plinij auctoritate nixus, qui id verbi in Epiſtolis vtitur alieniore tamen ſenſu. *Cubiculum,* inquit,*in apſidã curuatum.*

Supercilio montis]Siculus Flaccus de conditionibus agrorum:*Supercilia de quibus mentionem habui, ſi frontem faciet, intuendumerit in quantum ſpatij deuexitas extendatur: ne mons ſupercilium ſit*, & alijs eodem in libro locis plurimis. ita exaudiendum apud T.Liuium vbi eſt: *Ipſe expeditesque qui pridie ſtationes hoſtium perpulerant ad leuem ac maturam in ſummo ſtantem ſupercilio ducit.* Noſter lib. III.epiſtol.XII. *E ſupercilio vicini collis.*

Colũnis inuidioſa nobilibus]monibilibus:alius,mobilibus; ego ita reſpoſui,vt expreſsũ vides,ex optimę notę mẽbranis.

Nota breuiatis]fortaſſe legendum : modo breu: error ex compendio. modo ex quo tã facilè,nõ quam modo imperiti expreſſerunt librarij.multa eo pacto emendauit præclarè P.Faber Semeſt.lib.I.

Salares]Ioſ.Scaliger Auſon.lect.lib.I.cap.III.

Fiſtula Septiforis]Virgil.ecloga II.

Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis
Fiſtula ——

Tintinnabulatos greges]Rectè ita conexi. Tintinnabula in pecoribus vulgo nota.alluſit ad ea Plautus Pſeudolo.

——*Cainos inde accerſam duo cum tintinnabulis*
Eadem duo greges ——

BB 3 de quo

de quo loco Turnebus, Scaliger, Muretus.

Depaſta buceta] M. Varro libris rerum humanarum: *Quorum in Italia magna copia fuit bucetáque in ea terra gigni paſciq́; ſolita ſunt compluria.*

Ventis motantibus] Virgil. ita.

Siue ſub incertas Zephyris motantibus vmbras,
Siue antro potius ſuccedimus.—

Spumoſo caneſcit impetu] ideo recte apud Catull. eſt:

Totáque remigio ſpumis incanuit vnda.

Minutius Felix Octauio: *Fluctus ſpumoſos canóſque vocat.* Val. Cato Diris:

Et fas cum cinerem canis exhauriat vndis. Plinius lib. VI. epiſt. XXXI. *Vaſtus illic fragor, canumq́; mare.*

Viuum & circumlaticium carcerem] vt apud Horat.

Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti, paſtáque rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.

Drepanitanum agonem Troianæ ſuperſtitionis] vide Virgil. Æneid. 5. & in eum Seruium, Scaligerum Auſon. lectio. cap. II. lib. I.

Non paginam quæ ſpacia deſcribit, ſed villam quæ deſcribitur ſpacioſa grandem pronunciabunt] Plin. lib. V. epiſt. VI. *Non epiſtola quæ deſcribit, ſed villa quæ deſcribitur magna eſt.*

EPIST. IV.

Niſi aſſenſum tuum] vide l. XXXV. C. de Nuptiis.

EPIST. V.

Petronio] lib. quidam: Explicio, & veriſimile mihi fit argumēto epiſtolæ huiuſce lib. VII. ad quem ea eſt, hanc etiam ad eundem ſcriptum fuiſſe.

EPIST. VII.

Et hoc ipſum quod copiam tui iurgantibus difficile concedis, iudicium eſt bene iudicaturi.] Nam vt Vlpianus ait, ille hoc ipſo ſuſpectus eſt qui operam ſuam ingerit inuito. l. XXV. D. de procuratoribus.

Vt vtrimque fuerint oppoſita diſcingas] ita lib. III. epiſt. IX.

Sed

Sed ſi inter corā poſitos æquanimiter obiecta diſcingitis. vnde etiam recte nos repoſuiſſe liquere puto, ita fortaſſe emēdanda l.xvi.de recept.qui arb.vbi pro diſtinctione, aut vt alij libri diſtrictione nō abſurde fortaſſe diſtinctione legatur,quod confirmat locus emendandus lib.ix. epiſto.iii. *In quibus tu merus arbiter ſi rem ex aſſe diſcingas.*

EPIST. IX.

Culina fumaret] Virgil. Ecloga i.

Et iam ſumma procul villarum culmina fumant.

Tanquam ſcæuus cauendúſque tractator] ita repoſui libris omnibus auctoribus cum ſæuus in omnibus excuſis ſit, quod ſæpius in aliis etiam auctoribus accidiſſe monſtrabo. *Scæua res*, inquit Feſtus, *dicitur mala:quaſi ſiniſtra. σκαιὸν* enim Græcè ſiniſtrum dicitur: exempla in mundo.Symmac. lib.iii.epiſt.lxix.Gell.lib.vi.cap.ii.Salluſt. *Quæ cuncta ſcæuus ille Romulus quaſi externis rapta tenet.* Seruius in 3. Æneid. *Scæua porta dicta eſt,non à pugnis ante ſe factis ſcæuis,id eſt, malis,nec ab itinere,ingreſſis ſcæuo, id eſt, ſiniſtro.* Plinius Secundus Panegyrico Traiano dicto *Non ſpoliarium ciuium cruentarúmque prædarum ſcæuum receptaculum.* Arnobius aduerſus gentes lib.v. *Ne ſcæuus aliquis nuptialia interrumperet gaudia.* & hæc exempla adferimus præter ea, quæ alij notarunt,vt Turnebus qui id verbi Vitruuio &Gellio aduerſ. lib.xxx.cap.xxxvi.reſtituit, & V.Giſelinus noſter mihi inter paucos amiciſſimus Sulp.Seuero ſuo,reſtituendum ego puto Lucillio lib.xxx.Satyrarum.

Idq; tuis ſcæuis factis, & triſtibus dictis.

alij male apud Non.ſæuiſ. eodem errore legitur.& Iuuenal. Saty. v.

——*Scæua dignum veráque charybdi*

vti poſtea apud Priſcianum lib. vii. in veteribus libris legi repperi reſtituerem etiam Gregorio Turonēſi,ſi fortaſſis tanti eſt lib.v.cap.xxv. *Et totū ſe Imperatoris præcordiis immittet ſcæua malignitas*, vbi vulgo, ſæua, & Plauto Rudente.

Tempeſtate ſcæua experiri expetiui paupertatem heri,qui Et manu ſimul tolerarem——

vti etiam Ciſtellar. Scena vii. & Symmacho lib.x. epi. xl.iv. Non bene Nonius obſcæuandi verbum apud Plaut. Aſin. exaudit,tanquam à ſcæuo deriuatum,cum potius obſcenādi,

quod in veteribus pleriſque eſt editionibus retinendum ſit, verba ponam:

Metuo ne ille obſcenauit, inquit, *mea falſa fallacia*, ab obſceno videlicet omine quod infelix erat. Varro lib. VII. de lingua Latina: *Quare quod dixi ſcæuum bonum omen eſt, obſcenum verò turpe.* Æneid. lib. III. & XII. *obſcenæ volucres*, Seruio interprete ſunt quæ aduerſa canendo ſignificāt. Gell. lib. XIII. cap. XIV. *Omnes qui pomærium protulerunt, idcirco montem iſtum excluſerunt, quaſi auibus obſcœnis ominoſum.* Arnob. lib. I. *Nec aduerſus ſpes bonas mali ominis obſcœnitate traducor.* Attius Oenomao:

——omnibus fauſtis auguſtam adhibeant
Fauentiam, ore obſcœna dicta ſegregent.

ita enim illa apud Nonium legenda ſunt, & eiuſdem verſus ſunt Aſtyanacte apud eundem litteratorem, quæ huc quia faciũt & corruptiſſimi legũtur, vt à me correcti ſunt proponã:

——hunc extipiſcem
Regionum fac deſiſtat, aſt exercitum
Morari, necme ab domuitione arceat
Obſcœno omine——

Scio quid alij tentauerint, quæ videbis ſi vacat, & ſi tanti eſt. Senſus planus: hunc, inquit, fac Aruſpicem Regionum: ſed ne me hic diutius moretur, & obſcæno omine reditum in patriam impediat. Et hæc hactenus.

Multas epulas paucis paropſidibus apponi] alij libri parapſidibus habent, ſed vtriuſque ſcripturæ apud bonos auctores exempla. Phrynichus: Παροψὶς τὸ ὄψον ἐςὶ ἢ τὸ ἀγγεῖον, τοῦτο δὲ πινάκιον. quæ ex Athenæo ſunt lib. IX. ſtatim in principio, vbi de hoc nomine Xenophon de Cyri inſtitutione lib. I. Προσῆγεν αὐτῷ παροψίδας καὶ παντοδαπὰ ἐμβάμματα καὶ βρώματα. Ex Latinis Suetonius Galba cap. XII. *Parapſidem leguminis pro ſedulitate porrexiſſe.* Vlpianus l. XIX. §. idē Celſus. D. de auro & arg. leg. *Nec aurea emblemata quæ in parapſidibus argenteis ſunt*, vt recte in veterib. libris ibi eſt. Iuuen. Saty. III.

——quam multa magnáque paropſide canat.

Memini me hoc nomen apud Iſidor. legiſſe, ſed non lubet περιττολογεῖν.

Quia nec facile crebro cubilium noſtrorum inſtrumenta circumferebantur] fuiſſe apud veteres lectos exemptiles portatileſque hic locus arguit: vt & ille Terentij Heauton. Act. V. ſc. I.

Eſt

Eſt mihi vltimis conclaue in ædibus quoddam retro,
Huc eſt intro lectus latus veſtimentis ſtratus.

& ille Homeri Iliad. ψ.

Ἐνθάδ' ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος ἔμβαλετ' εὐνὴν
Κώεα καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.

Cilicum velis] Vlpianus l.XVII.§.quæ tabulæ.D.de action. empt.Cilicia vela de iis Varro li.II.cap.XI.de re ruſtica.Virg. Georg.III.& in eum Seruius. Adi Iſidor. Orig. lib. XIX. cap. XXVI. Siſenna hiſtor. lib.IV. apud Non. Centones. Aſcon. in III.Verr. *Cilicia texta in vſum caſtrorum atque nautarum.* Vtitur Columella lib.XII.cap.XLVI.

EPIST. X.

Quod literas amas] Epiſt.XXII.lib.VI.*Vir magnificus Heſperius, gemma litteratorum amicorúmque.*

Curuorum hinc chorus Helciariorum] hic verſus & ille qui ſtatim ſequitur, ad illorum Martialis imitationem facti ſunt:

Quem nec rumpere nauticam celeuſma,
Nec clamor valet Helciariorum.

Ad celeuſma ſiue hortamentum remigabant, Martialis:

Lento figitis ad celeuſma remos.

Intellexit Seneca epiſt. LVII. *Sed cum me ſic ad omnia iſta duraui, vt audire vel Palinurum poſſim acerbiſſima voce remigibus modos dantem.* Virgil.Æneid.VIII.

—& tacitis incumbere remis.

in quæ Seruius: *pro ipſi taciti: id eſt ſine celeuſmate.* Hortari id, & ipſi Hortatores dicti Æneid.V.

Hortatúrque viros, clauúmque ad littora torquet.

Idem Grammaticus: *Dicit celeuſma: nam hortatores dicũtur.*

EPIST. XIII.

Cur per ampliſſimos] quidam, quod at nihil muto: ita reperi lib. I. in veteribus libb. *Cur veternoſum dicendi genus imitaretur, oratorum ſimiam nuncuparunt.* Ita Gregorius Turonenſis lib. II. cap. II. *Cur faciles res ſequeretur arguebatur.*

In arcem præfectoriam, patriciam, conſularémque] eo ordine lib.V. epiſt.XVI. *Vt ſicut nos vtrumque familiam no-*

ſtram præfectoriã nacti, etiam patriciam diuino fauore reddidimus: ita ipſi quam ſuſcipiant patriciam, faciant conſularem. Vide P.Fabri ſemeſt. lib.I. cap.II.

Principatus paulo amplius quam bimeſtus] at Paulus VVarnefridus lib.VI. *Mortuo Valentiniano regni iura Maximus inuadens apud vrbem, nedum duobus expletis menſibus, à Romanis peremptus eſt.*

Damocles] de eo Cic. Tuſcul. V.

Aureo lecto] ſimili modo Virgil. VI Æneid.

Quos ſuper atra ſilex iam iam lapſura, cadenti
Imminet adſimilis: lucent genialibus altis
Aurea fulcra thoris, epulaq́; ante ora parata.

Regifico luxu——

Peregrinos odores] vt Plautus Moſtell. *vnguenta exotica*

Mucro diſtrictus] de eo Horat. Ode III. lib.I.

Diſtrictus enſis cui ſuper impia
Ceruice pendet, non Sicula dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem
Non auium citharaq́; cantus,
Somnum reducent——

EPIST. XIV.

Tunicata quiete] lib.V. epiſt.VII. *Tunicatis ocia.*

IN

C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOLARVM. LIB. III.

NOTÆ.

EPIST. I.

Sororia hæreditatis duo conſortes] ita vocantur etiã à Iuriſconſul. noſtris, quos cohæredes vulgari ſermone dicimus. Non. Marcellus vult, eoſdem veteribus particulones dictos, quod partes patrimonij ſumãt; adfert exẽplum è Pomponio, quod

quod quia ab alijs, ſæpius tentatum eſt, nec dum tamen, vt mihi quidem videtur, perſanatum, ita vt in vett. libris rectè legi cenſeo proponam:

—— age modo,
ſta, garri, particulones producam tibi.

Ad tuum patrocinium, vel ob tuum patrimonium] ita ſupra lib.II.epiſt.XIII. *Patrimonia & patrocinia florebant.*

Septimaniam] Ioſephus Scaliger Auſonia. lection. lib.I. cap.XXIV.

EPIST. III.

Terra quæ genuit] Cic.lib.II.de legib.

Aliquot millia Gothorum] Narrat Gregorius Turonenſis lib.II.cap.XXIV.

Quibus nec euolutis veſtimenta, nec veſtitis ſepulchra tribuebant] pro euolutis, quod ex Iac.Bongarſij libro, cuius mihi copiam fecit ad omnem humanitatẽ factus Iuuenis, Hieronymus Groſlotius Liſtæus, audacter reſtitui: *elutis* cum vulgatis reliqui MS. retinebant. at rectè me illud repoſuiſſe puto hoc ſenſu: nec, inquit, nudatis planè veſtimenta, nec veſtitis ſepulchra tribuebant. Nudatis dico, id enim valet, euolutus. M.Cicero lib.II. de Oratore: *Libenter enim te cognitum iam artificem, aliquandoque euolutum illis integumentis diſſimulationis tuæ nudatúmque perſpicio.* Veſtibus porrò preciosis ſecundum dignitatem vniuſcuiuſque, inuoluti, vel cõburebant, vel etiam ſepeliebantur: in quam rem quæ præter alios collegi proponã. Marcianus Iuriſc. L.XXII.§.vlt. de legatis lib.I. *Ineptas voluntates defunctorum, veluti veſtes, aut ſi qua alia ſuperuacua in funus impendantur.* Virg.lib.VI.Æneid.

—— Tum membra thoro defleta reponunt
Purpureaſque ſuper veſtes velamina nota
Iniiciunt —— Ad hunc morem reſpexiſſe videri poteſt Appianus in Iberica vbi de pompa funebri Vriathi. Οὐρίαθον μὲν δὴ λαμπρότατα κοσμήσαντες, ἐπὶ ὑψηλοτάτης πυρᾶς ἔκαιον, & Plutarchus in Romanis.quæſtio.ait ideò fœminas in veſtibus albis lugere ſolitas, καθάπερ τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος ἀμφιεννύουσι λευκοῖς. Ad hunc morem hæc notabam. De ornamentis vna cum defuncto in ſepulchro poſitis alij dixerunt. hoc me monere fugerat in quibuſdam libris. elotis pro euolutis legi: quod etiam verum eſſe poteſt, ſed non æquè bene ſi

Sidonium

Sidonium recte noui. Si aliquis tamen malit, poterit defendi vt ad lauationem cadauerum referatur, quæ veteribus ſolemnis. Virg.

Pars calidos latices, & ahena vndantia flammis
Expediunt, corpuſque lauant frigentis & vngunt.

Vbi lege Seruium. Ennij veteribus recentibuſque iactatus verſiculus, ad cuius imitationem ille Virgilij eſt, id etiam indicat:

Ex in Tarquinium bona fœmina lauit & vnxit.

Arnob. lib. v. *Priuſquam veſte velaret ac fugeret, lauit vtique balſamis atque vnxit:* & hæc ad hunc locum dicta ſufficient; plura dicant illi qui de re funebri commentarios promittunt.

EPIST. VI.

Non poſſe potius, quam nolle conſcendere] vetus liber concedere, ex quo vide num cõtendere legi poſſit: ego putabam.

EPIST. VIII.

Neque ſi Romana] Sic C. Tacitus de claris oratorib.
De te ad te mihi ſermo eſt] Cic. Academicis.

EPIST. XII.

Humatis quæ ſuperducitur] Cicero lib. II. de legib. *ſubducta tellus, &c.*

Tam per æquata, quam per abrupta] ita ante nos P. Faber ſemeſtr. lib. I. vide Cuiac. Obſer. lib. III. cap. v. vbi ſimiles loquendi formulæ.

Pronuntians more maiorum] ita in ſententijs pronuntiandis fieri ſolet. Salluſtius Catilinaria: *De confeſſis ſicuti de manifeſtis rerum capitalium more maiorum ſupplicium ſumendum.* Varro ſexageſi. *Vix hæc fatus erat, cum more maiorum de ponte in Tiberim deturbant.* lege Valerium Max. lib. IV. cap. VII. Tacitus lib. XX. Annal. *Elanguimus, patres conſcripti: nec iam ille ſenatus ſumus, qui occiſo Nerone delatores & miniſtros more maiorum puniendos flagitabat.* Suetonius Nerone cap. XLIV. *Legitque ſe hoſtem à ſenatu indicatũ, & quæri vt puniatur more maiorum* & Domitiano cap. XI. *Vt etiam more maiorum puniendi condemnarentur.* Apuleius lib. X. Meta

Metamorph. *Extrema pœna, quæ more maiorum in eum competit.* Sunt & infiniti alij quam Ciceronis tam Liuij loci, quos huc congerere otio eſſet abuti.

Videri] id etiam in ſolemnibus formulis verbum iudicum & arbitrorum, vt in l. xxi. in princip. de recept. qui arbitr. *Si arbiter ita pronunciaſſet, nihil videri Titium debere Seio.* Seneca lib. i. Natural. quæſtion. *Auguſtus non pronunciauit iure cæſum videri* Apuleius Apolog. i. *Cum Lollius teſtamētum verum videri de cōſilio conſularium virorum pronunciaſſet.* Valerius Probus in Notis. I.C.E.V. *Iuſta cauſa eius videtur.* Iuriſconſultis etiam in reſpondendo familiare eſt. Vlpianus. l. xxvii. §. ſi ea perſona. D. de lib. cauſſa. *Et ſi cognouerint pronunciare debebunt. Seruum eius non videri.* item : *parum cauiſſe videri pronunciet Senatus.* Cuiac. Obſeru. lib. 3. cap. 26.

Quadratario] Briſſonius de verb. ſignif. lib. xv.

Poſt pretoria recta Galliarum] Ad epiſt. iii. lib. i.

Magnum Alexandrum parentaſſe manibus Achillis] in eius vita Plutarchus : *καὶ τοῖς ἥρωσιν ἐνάγισεν. τὴν δὲ Ἀχιλλέως στήλην ἀλειψάμενος λίπα, καὶ μετὰ τῶν ἑταίρων συναναδραμὼν γυμνὸς, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἐστεφάνωσεν.*

Iulium Cæſarem Hectori] Suetonius cap. vii.

EPIST. XIII.

Vmbris maſtificata carnalibus] Apuleius Apolog. i. *Tertiū mendacium fuit macilētam, vel omnino euiſceratam formam cadaueris fabricatā prorſus horribilē & laruale*. in Priapeijs:

Ad me nocte ſolet venire, & affert
Pallorem maciemque laruale m.

Reliquam ſui molem] legebam. *ſuis molem* id eſt, porci, quo nomine obœſi & pingues notantur. Panegyrico Maioriani vbi obeſum depingit: *Par eſt vita ſuis*—— Varro Prometheo lib. i. *In tenebris viuunt, niſi non ſorum hara, atque homines qui nunc plerique ſues ſunt exiſtimandi.* Non. in Hara. Horatius:

——*bene curata cute viſes*
Si ſpectare voles Epicuri de grege porcum.

Alarum ſpecubus hircoſis atque areſcētibus latera captiua vallatus] Liber vnus pro areſcentibus, accreſcentibus habet. vulgares vt etiā quidam veteres, areſcentibus. Gemina ſunt his omnibus illa Catulli, quæ quia huc pertinent adſcribam:

Lædit

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum: nam mala valde eſt
Beſtia, nec qui cum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem
Aut admirari deſine cur fugiam.

Et hinc Plauti iocus Pſeudolo, doctiſſimo Turnebo ex mẽbranis recte emendante. *Sed iſtic ſeruus ex Caryſto qui aduenit quid ſapit?* CH. *Hircum ab'alis.* Sed pro areſcentibus, quod in locum eius facilè ſuccedit legerim, fracceſcentibus, id eſt, putreſcentibus. vide Nonium in Fracceſcere. Columell. lib. *I*. Catonem cap. cxxv*III*.

Oſſuum ramoſa compago] ita habet diſertim liber Bongarſij, non oſſiũ, quod magis mihi placet, & neſcio quomodo auribus melius ſonare videtur. at non à nominandi caſu τῦ ὀς. ſed oſſu formatum hic exaudio, quod veteres ita extuliſſe, & Chariſius lib. *I*. & Priſcianus lib. *VI*. affirmant. quibus adſtipulatur Rhemnius Palæmon in arte Grammatica. inde apud Plaut. eſt exoſſuatus, eadem forma, qua exdorſuatus dicitur, non exoſſatus, vt meo animo male in pleriſque editionibus ſcribitur. Amphitruone:

Exoſſuatum eſſe oportet quem probè percuſſeris.

quod ita ſcribi ipſius verſus ratio requirit.

Spartacum] Plutarchus in Craſſo. noſter Carm. *IX*.

IN C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. IV.

NOTÆ.

EPISTOL. III.

Diuitiſſimus] Fateor hic quoſdam libros ditiſſimus habere, pauciores tamen, at illud in textu retinere placuit, vt probum & antiquuum, in quo probando otio meo nõ abuterer, niſi quorumdam ſemidoctorum ſiniſtra curioſitas id me facere cogeret. Sciant igitur illi diuitior in comparandi gradu veteribus vſurpatum. Plautus Aulularia.

Qua

Quadrilibrẽ ollam auro onuſtã habeo quis me eſt diuitior.
Et Pſeudolo:

——nam hinc numquam eris nummo diuitior.

Sed & M.Cicero de oratore: *Inde ille licentior & diuitior fluxit Dithyrambus.* Sidonius ita diuitiſſimus formauit, ſed & diuitare pro ditare priſci dicebant: Accius Aſtyanacte:

Nil credo auguribus, qui aures verbis diuitant
Alienas, vt ſuas auro locupletent domos.

Pauci, quos aquus amauit, Iupiter] Ex lib. VI. Æneidos, quod ex Pindaro eſt expreſſum. is Pythijs Od. I.

ὅσσα μὴ πεφίληκε Ζεὺς

EPIST. IV.

In pila, in teſſeris, ſaltibus, curſu] Hæc ferè adoleſcentium exercitia. Plautus Bacchidibus:

Ibi curſu luctando, haſta, diſco, pugillatu, pila
Saliendo ſe exercebant magis quam ſcortis aut ſanijs.

& Moſtellaria, ——*quo neque*
Induſtrios de iuuẽtute erãt, arte gymnaſtica diſco, haſtis, pila.
Curſu, armis, equo.

& mille alia exempla, & ſuprà lib. III. epiſt. III. adde infrà. epiſt. IX.

EPIST. VI.

Status tanta familia] Cicero lib. I. de legib. *Agnationibus familiarum diſtinguntur ſtatus.*

EPIST. VII.

Chironomantas] Adi Lipſium Saturnal. lib. II. cap. II. & adde illum locum Athen. lib. I. καὶ ὁ τὰ χεῖρα ὁπλῶν διαγρὸς, ἐπεὶ ἴσλω ἑκάστῳ μοῖραν ἐδίδου.

EPIST. VIII.

Caterua proſecutorum] Solebãt illi, qui in aliqua dignitate eſſent conſtituti, officiosè ab alijs obſeruari, coli & comitari, quod poſtremum proſequendi verbo in eam rem proprio dicebant Latini. Gellius lib. IV. c. XVIII. *Tum concio vniuerſa, qua ad dicendam de Scipione ſententiã conuenerat, relicto Tribuno Scipionẽ in capitoliũ comitata, atque inde eũ ad ades cum*

gratulatione proſecuta eſt. Idem lib.XII.& lib.XV.cap.I.C. Tacitus in lib.de Claris Orator. *Quis noſtrum egregium Poëtam, vel ſi hoc honorificentius eſt, praclariſsimum vatem deducit, aut ſalutat, aut proſequitur.* Symmach.libro I.epiſtol. XCV. & libr.V.epiſt.LIV.epiſtol.LIX.Tit.Linius lib. II. *decedentem domum cum fauore ac laudibus proſecuti.* Plautus, Caſina:

——*& nouam nuptam volo rus proſequi*——

ita & cadauer proſequi Calliſtrato l. III. de in ius vocando.hinc *proſecutores* apud Imperatores in l. IX. C.de curſum publ.Adde ex lib.VI.epiſtol.VIII. *Mercenarias proſecutiones.* Quod verò Tacitus de ſalutatoribus Gellius etiã indicat lib. XVI.cap.V.& libr.VI.cap.XX.Symmach.lib.8.epiſt.41.

Aequora campi] Lucretius.

Voluitur, & plani raptim petit aequora campi.

EPIST. IX.

Equis canibus, accipitribus inſtituendis] epiſt.III.lib.III. *Omitto quod hic tibi primum pila, pyrgus, accipiter, canis, equus, arcus ludo fuere.* vide quæ ad epiſt. IV. huiuſce libri notaui.

EPIST. X.

Toleranter, quam libẽter accepi] vulgo legitur magis toler.,ſed magis,pleriſque veteribus libris abeſt: & elegantius ſubauditur,vt apud Plaut.

Tacita bona eſt mulier ſemper, quàm loquens.

Moſtellaria: *Nihilo ego quam nimio amata ſum.*

Iuſtinus lib. VI. *Merceturque ab his vt differant bella quam gerant.* Arnobius lib.I. *Aut non ſimillimum veri eſt.fidem vicinis & finitimis, quam ſpatiorum ineſſe longinquitate diſtantibus.* Tertullianus de Oratione,cap.VII. *Quia vult eã quam mortem peccatoris* pro magis vult,vel mauult. Symmach.lib I.epiſt.LXXXIX. *Longè enim diuerſa conditio eſt fortuiti, quam affectati ſilentij.* Paulus Iuriſc.in l.II.De reb.cred. *Quia in genere ſuo functionem recipiunt per ſolutionem, quam ſpecie.* Et alijs locis.D.quæ diligenter Ant.Auguſtinus emendat. lib.VI. c.VIII.executus eſt.

EPIST. XI.

Pallium & clauam] inſignia philoſophorũ.Hic epiſt. IX lib.

libr.9. *Tum praeterea non Caſariem paſcere, neque pallio aut claua velut Sophiſticis inſignibus gloriari.* Herodes apud Gellium: *Video barbam & pallium: Philoſophum nondum video.* Lactantius de falſa ſapientia cap. 24. *Maximum itaque argumentum eſt, Philoſophiam neque ſapientiam oſtendere, neque ipſam eſſe ſapientiam, quod myſterium eius barba tantum celebratur & pallio* & de iuſtitia cap. 11. *Tamen, vitia ſua capillis & pallio, &, quod maximum eſt velamentum, diuitijs praetegebat.* videndus Capitol. in Anton. Philoſoph. adde l. 7. C. Theodoſ. de medic. & profeſſ. Symmach. libr.1.Epiſtol.23.libr.11.Epiſtol.60. Sidon.Carm.15.

——Vultuque modeſto

Tetrica nodoſa commendat pallia claua.

Schematis cuiuſpiam geſtu artificioſo] ita Non.Marcellus, *Petauriſta*, inquit, *à veteribus dicebantur, qui ſaltibus vel ſchemis leuioribus mouerentur.* vt rectè reſtituit ibi Turnebus.

Dicere inſtitueramus] quidam libri, caeperamus, quod ego gloſſema iudico. Terent.Eun. prologo; —— *Si perget lędere ita vt facere inſtituit.* M. Cato. ſuaſione legis Voconiae: *Ex qua ſibi dote tata retinuit pecuniam à viro fortè irata repetere inſtituit*, id eſt, repetiuit. quod lib.11.de inuent. mutuatus eſt M. Cicero. Sic C. Caeſar apud Gell. oratione quam pro Bithymis habuit, apud Gell.libr.5.cap.13. & Gellius ipſe libr.15.cap.22. Fateor illud caeperamus etiam locum habere poſſe, ſed cum poſtea in veteri MS. meo gloſſematis loco eſſe vidi, illud in textum recipere malui. Pricianus lib. 18. *Sic ergo & apud nos cum imperfectum ſit dicere capi*, pro dicebam.

EPIST. XII.

Epitrepontem Menandri] Donatus ex Apollodore hanc fabulam Terentij tranſlatam dicit. Turneb. Aduerſ. libr. 9. cap.24.

EPIST. XIIII.

Ob iurisdictionem gloria] haec ſunt ad imitationem Symmachi lib.8.epiſt.1.

Qui propria vobis non tacuerit flagitia damnatur] Paulus IC. *Confeſſus pro iudicato eſt, quia quodammodo ſua ſententia*

tentia dominatur, & toto tit.D. de confeſſis. Val. Max. libr. 8. cap. 4. *Fannij ſeruus Alexandriæ cum in hanc veniſſet ſuſpicionem, perneganit ſe culpæ affinem eſſe, ſed perinde atque confeſſus à iudicibus damnatus, & à T. Calpurnio Triumuiro in crucem actus.*

EPIST. XVII.

Quorum dextera ſolebat non minus ſtylum tractare, quàm gladium] qualem Auguſt. ſuum Auſon. libr. 1. epigram.1.

EPIST. XVIII.

Expeditis impedimentis] vt Catullus:
Aptis ſarcinulis & expeditis.
Perpetuus Epiſcopus [Vide Gregor.Turon.lib. 2. cap. 14. & lib.10.cap.30.

EPIST. XX.

Perone ſetoſo, talos aduſque] ad hunc locum adi Ræuard.Varior.libr.1.cap.8.
Viridantia ſaga limbis marginata puniceis] liber vnus macerata,inepte.optime illud, eſt enim limbus pars veſtis extremæ,vt in 2. Æneid.ſcribit Seruius, & in illud lib.4.
Sidoniam picto chlamidem circundata limbo.
inde Plauto in Aulularia *limbolarij,qui eas veſtium extremitates conficiunt* Noſter epiſt.1. lib.8. *Opus videlicet explicitum quodam quaſi marginis ſui limbo coronatura.*
Rhenonibus]Varro lib.4.de lingua Latina.Seruius Georg. 3.Cæſar libro 6.in Germanorum veſtib.agnoſcit.

EPIST. XXII.

Cum Cornelius Tacitus] Plinius epiſtolis.
Thematis iuſſi] lego, iuſſi. antea: *Res eſt quidem digna, quam tu iuberes.*
Molaribus fixi] notauimus lib.1.epiſt.1.
Te in poſterum conſuli vtilitas] Ita T.Liuius lib. 1. *Vtcunque erit iuuabit tamen rerum geſtarum memoriæ principis terrarum populi pro virili parte & meipſum conſuluiſſe.*

EPIST. XXIII.

Abdicatione] Eam Romanis legibus non comprobari aiunt in l.vi.C.de patr.poteſtate.Lactantius lib.4.cap.4.*ſicut abdicati hæreditatem patris non aſſequuntur.*

Deumſequens] epiſt.14. *Namque, vt is qui propria vobis non tacuerit flagitia damnatur:ita nobiſcum qui eadem Deo fuerit confeſſus abſoluitur.*

EPIST. XXIV.

Cauta centeſima eſt fœneratori]Vide l.8.C Si cert. pet. & Cicer.ad Atticum.Briſſon.Select.Antiquit.lib.3. cap. 1. & lib. 19.de verbor.ſign.l.2. C. Tit.de vſuris. quædam doctor meus Iac.Cuiacius Obſeruat.lib.3.cap.35.

Executorum]de iſs Briſſon.lib.5.de verb.ſigni.abunde.eoſdem puto hac ead.epiſtola infra dici exactores.

Cilicum verba foribus appenſa] de cilicum velis ad epiſt. 9.lib. 2. De velis,quæ foribus appendebantur cubiculorum. Martialis lib.11.epigr.46.

Contentus non es foribus veloque ſeraque.

Gregor.Turon.lib.11.cap.20. Ræuardus Variarum lib.5.cap. 11.Briſſon.Lexico.Iur.

IN

C. SOLLI SIDONI

APOLLINARIS EPIST.

LIB. V.

NOTÆ.

EPIST. I.

Indeptus] librorum pars maxima hic, adeptus habet, quod non admiſi in textum, quod illud probum antiquum eſſet verbum, infra epiſt.18.Symmach.lib.4.epiſt.23. Plauto in Aſinaria,Aulularia,Sticho,Trinummo,& mille alijs locis vſurpatum:vnum apponam ex Aulularia leuiter corrigendi gratia,

——*neque partem*

Tibi ab eo, quiqui eſt, indipiſces, neque furem excipies. ita enim ex Nonio, vt in Excipere, laudatur, ille verſus rectè legitur, cum in alijs eſſet, cui eſt, at illud vel mediocriter in Plautina lectione verſatis melius videbitur, quod idem eſt Plauto, quod quicumque, Aſinaria:

Quiqui obuiam occeſſent huic irato, vapulabit.

Pſeudolo:

Quiqui eſtis, vos commendo.

Eleganter Ianus Guilielmius, amicus ſummus mihi id verbi M. Ciceroni multis locis reſtituiſſe memini, ſed hæc præter inſtitutum.

EPIST. II.

Architectonica] ita ſcripſi. Architectpria excudebatur. Plautus Amph. *Diuum regnator archictetor omnibus.* Moſtellaria: *Nam ſibi laudaſſe ſedes ait architectorem.* & apud Varron. *— harum ædium ſumma atria confutabant architectores.* ita omnes veteres libri Nonij Marcelli. cum vulgo ſit, architecti, at illud verſuum ratio deſiderat.

EPIST. IV.

Affatibus dulcare] MS. delicare, non bene. Cn. Matius Mimijambis.

Quapropter edulcare conuenit vitam
Curaſque acerbas gubernare ſenſibus.

EPIST. V.

Conſulis pronepos] Fortaſſis is, qui cum Eucherio conſul fuit, ad quem multæ extant D. Ambroſij epiſtolæ. videndus Caſſiod. Chronico. meminit hoc ipſo libro epiſtol. 17. conditorij Syagrij conſulis, Symmach. epiſt. 95. lib. 1. lib. 3. epiſt. 21. lib. 9. epiſt. 103.

EPIST. VII.

Tunicatis alia] libr. 2. capit. 14. Tunicata quiete dixit vt Martialis:

Quos Fauſtine dies, qualem tibi Roma Rauennam,
Abſtulit ô ſolis, ô tunicata quies

Tunicata enim veſtis erat ruſticis propria, qui inde tunicati dicti. Cicero in Rullum: *Iam verò qui metus erat tunicatorum illorum in Albana & ſeplaſia, quæ concurſatio percunctantium*

ſtantium quid Prætor edixiſſet. Plautus Pænulo:

Nouiſtin' tu illum tunicatum hominem qui ſiet?

ſeruilis etiam enim veſtis erat, quod alij docuerunt, quibus adde Iuſtini locum lib. 20. *Sordida,* inquit, *ſeruiliq; tunica diſcinctus.* & vide Gellium lib. 7. cap. 2.

Munuſcula legatis] donis ſemper legati quam apud Romanos aut exteras gentes honorari conſueuerunt. Vide Plutarch. Pelopida vbi illuſtre apud Athenienſes exemplum, is Timagora legato, quem populus Athenienſium ob donorũ quæ accipiebat multitudinem morti adiudicabat, necabatque. Vide eundem, apophtegmatis: vbi de Dionyſio ſeniore Syracuſanorum Tyranno.

Flamonia municipibus] ἐπέχω adhuc.

Arcarijs pondera] de arcarijs quædam Fr. Iuretus accuratæ diligentiæ vir ad Q. Symmachi epiſt. 72. lib. 1. quibus adde è gloſſis P. Danielis IC. *Arcarius, diſpenſator,* quod arcæ & nummis Domini præſit, Scæpolam in l. 41. §. de fideicommiſſ. libert. *Stichus arcarius probante Domino nomina fecit.*

Menſuras allectis] Per nebulam ex Turneb. aduerſ. lib. 11. cap. 9.

Numerarijs] recte ita, non munerarijs, ſcribitur. Vide Briſſon. Lexic.

Pullati ad nuptias] cum albati, ſeu candidati eſſe deberent. Plautus Caſina. de villico ſponſo.

Villicus hic autem cum corona candide,
Laute veſtitus exornatuſque ambulat.

Antea de eodem dixerat:

At candidatus cedit hic maſtigia.

Lucamonem] ſcaliger Auſon. Lection. libr. 2. cap. 12.

EPIST. IX.

Conſtantino inconſtantiam] Paul. VVarnefridus Diaconus lib. 4. Droſius lib. 7. cap. 29.

Geroncio perfidiam] Idem Diacon. eodem libr. 4. ſtatim in principio.

Soliditati] quidam MSS. ſodalitati, minus bene, intellige ex ijs quæ dixi ad epiſt. 3. lib. 1.

EPIST. X.

Vel maxime animum auertit] cum nulla in veteribus libris lectionis huius ſit varietas, & ſenſus optimè, vti hæc leguntur conſtare poſſit: non neceſſe habemus audire alios, qui hic, pro animum, omnium, reponunt.

Sedilia plauſibili oratione frangentem] Iuuenalis de Statio poëta:

—Sed cum fregit ſubſellia verſu
Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agauen.

qui verſus Satyrico morſu conditus eſt, & aliud vult, quam hic noſter Sidonius.

Vir ſerius] Vnus liber, vir ferreus; non æquè bene, quod triſtem & quaſi ſine riſu, triſti vultu, vt interpretatur rectè Nonius, ſignificat, & ita hic exaudiendum conſequentia conuincunt. Afranius Priuigno:

Non ego te noui triſtem ſeruum ſerium.

Lego ibi: ſæuum. Lucill. *Cumq; tuis ſæuis factis & triſtibus dictis.* ſed & illa varietas ſcripturæ, quæ in vno libro eſt, facit me meminiſſe, loci cuiuſdam Afraniani ab aliis ita corrigi tentati, vt pro, ſerius, quod legitur, ferreus, reponerent. Eſt autem apud Feſtum is locus, ſed præſtat quidem, vt hodie legitur aſcribere. Afranius Epiſtola:

Nunc ſerrium autem maria Tyria concient.

ego legebam:

Hunc ſerium nautem maria Tyria concient.

aut ſi mauis:

Huic ſerio nautæ maria Tyria conciet.

huic, inquit, concitabit nautæ maria Tyria, id eſt, maximas & periculoſiſſimas tempeſtates.

Delphidij] de hoc Auſon. in Profeſſorib. Burdigal. carum meminit Ammian. Marcellin. lib. 18.

Agricij] ita vett. libri. Auſonius carm. 111.

Alcimi] Auſonius carmin. 3.

Adelphidij] male hic vult non bene legi vir doctus ita, ſed delphidij repònere, cum ſemel eius meminerit.

Palladij] meminit Symmachus lib. 1. epiſt. 9 & lib. 3. epi. 50.

EPIST. XII.

Segreges] alij ſegregi, quod vſus Auſonius parentalibus:
—Ipſe tuo viuens ſegregus arbitrio.

EPIST. XIII.

Flexuoſa calumniarum fraude circumretit] quidam libri circumuenit. at nihil muto in verbo probo & proprio. Cicero Verrina VII. *Cum te implicatum ſeueritate iudicum circumretitum frequentia populi Roma. eſſe videam.* Eleganter id verbi reſtituit Arnobio. lib. 4. I. Guillelmius amicus meus in politiſſimis ſuis Plautinis Quæſt. cuius coniecturę cōfirmandæ addam ex eodem Arnobio locos duos, lib. 5. *Martem & Venerem Vulcani eſſe circumretitos* , lib. 7. *Ex quibus eſt nomen omenti pars quædam quo receptacula ventrium circumretita finiuntur ad alia.* Lucret. lib. 5.

Circumretit enim vis atque iniuria quemque.

Mihi latrones & beneficia ſuſpecta ſunt] ἔχθρων enim ἄδωρα δῶρα.

EPIST. XIV.

Calenſes Baiæ] meminit villæ Calenſis cuiuſdam Gregorius Turonenſ. lib. 6. cap. 44. & lib. 5. cap. 39. lib. 7. cap. 4. ipſe carm. 33.

Tres Phocida, Sextiáſque Baias.

Phtiſiſcentibus] pro phtiſicis aut phtiſi adfectis.

Rogationum] ad epiſt. 2. lib. 7.

EPIST. XVI.

Preuias] lib. quidam primas. Fortaſſis legendum, prænuncias, ſi quid mutandum, quod non arbitror. nam lib. 8. epi. 9. *Burdigalam inuiſuri metatoriam paginam quaſi cum muſa preuia miſi.* ſed Symmach. lib. 5. epiſt. 1. *Et te breui affore ſcripta prenuncia ſpoponderunt.*

Vtramque familiam] ſcripſi ad epiſt. 13. lib. 2.

EPIST: . XVII.

Ipſe qui ſemper] quidam : idem q. ſ. quod fieri poteſt: Appianus Emancipato:

Item quid me cenſes? B. Non audiuiſti obſecro
Idem es qui ſemper, idq́; vt rite intelligas
Te fac here———

Ita enim illum verſum legimus, & duo ſeparatim laudata

fragmenta coniungimus. loquitur forte filius emancipatus ad ſeruum, quem ſe manu patris miſſum ignorare putabat. Plautus Amphitruone:

Sed cum cogito equidem, idem ſum, qui ſemper fui.

Trucul. *Idem es ecaſtor qui ſoles.* Cicero ad Attic. lib. 8. epiſt. 9. *Eſt idem qui ſemper in rep ubl. fuit.* repoſui autem in Afranio, vt rite intelligas te fac, phraſi loquendi modo Comico; qui à Græcis eſt. Ariſtophanes Pluto:

Αγε δὴ σὺ πρότερον σαυτὸν ὅστις εἶ, φράσον.

Plautus Amphit. *Quod me meus herus fecit vt vigilem* Aſinar. *vt ipſe cito te faciam vt ſcias.* Aulularia:

Quem ego *auum feci, iam vt eſſes filia nuptiis.*

Epidico: *Quia hanc quæ ſiet neque ſcio neque noui.* & infinita alia in Plauto Terentióque paſſim obuia.

Syagrij coſ.] epiſt. 5. huius libri.

Abſque arbitru] liber vnus, Armatis, peſſime. Capteiuis:

——vt ſine hiſce arbitris

Atque vobis, nobis detis loquendi locum.

Caſina. *—non mihi licere meam rem me ſolum, vt volo loqui atque cogitare ſine te arbitro.* Ciſtellar. *—ſola facito vt ſcias ſine arbitris.* & arbitrari aliorum dicta vel facta videre, dixit idem Comicus. Apul. lib. 1. de aſino aur. *Curſaua crudelitas vel propter indicium arbitro pepercit.* Symm. li. 7. epi. 18.

EPIST. XIX.

Soluas inquilinatu] cum interficere poſſit. hoc enim conſtitutum l. 1. in princ. C. de raptu virg.

Sed aſſumpta coniugio] quod non licuit conſtitutione Iuſtiniani, cuius verba: *Nec ſit facultas raptæ virgini, vel viduæ, vel cuilibet mulieri raptorem ſuum ſibi maritum expoſcere, ſed cui parentes voluerint, excepto raptore, eam legitimo copulent matrimonio: quoniam nullo modo, nulloque tempore datura noſtra ſerenitate licentia eis conſentire, qui hoſtili more in noſtra repub. matrimonia ſtudent ſibi coniungere.* & c. dicta. l. 1. C. eodem tit.

EPIST. XX.

Ciuium maximos manu prenſant] Candidatorum id proprium clarè, & eleganter Auſonius gratiarum actione *Qui non,*

non, inquit, *prenſauerim manus,nec cum ſalutantium confuſus occurſu, aut ſua amicis nomina non reddiderim, aut aliena impoſuerim.* Plinius lib.I.epiſt.ad Apollinarem: *Itaque prendo amicos,ſupplico ambo domos ſtationéſque circumeo: quantúmque vel auctoritate,vel gratia valeam precibus experior.* ab hac re apprehendere lib.I. dixit. *Nunc ergo conſcientia exterritus prehendit. Celerem mox Fab. Iuſtum rogat vt me ſibi reconcilient.*

Oſcula impingunt] officioſum id in maioribus lib.I. epi. II. *Id vbi nuntius retulit, protinus cuncti non modeſte, neque ſinguli, ſed propere ac cateruatim oſcula ac dextras mihi dederunt.* id enim ſolitum in aduentu. Ennius:

Saluete optima corpora, & manus veſtras meaſq; accipite.

IN C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. VI. NOTÆ.

EPIST. I.

Trabariorum] ita Lugdunenſis editio, cui omnes quotquot vidi equidem MSS. conſentiunt. Pius edidit, Triariorum, quod facile factu erat, ſed nobis præter veterũ librorum conſenſum non licet eſſe tam audacibus; vt ea quæ prima fronte non intelligimus, pro libito noſtro mutemus, aut inuertamus, potius formatũ verbum fortaſſe à genere vehiculi fuerit ſine rotis, quod Traha, teſte. in I.Georgič. Seruio Honorato, vocant Latini. Trabarij igitur Sidonio fuerint viliſſimæ conditionis milites, qui Trahis, & id genus vehiculis ſiue annonam, ſiue aliud quid ad caſtra vehere fuerint ſoliti. & hoc ita mihi videtur.

Febrienti ægrotanti] reſcribendum ex MSS. omnibus, Arrogante, quod verum eſſe facile credo: illud enim ægrotanti, facile mutatum fuerit propter præcedentia.

IDEM IN ME. *cottidie cogor dictare ſententiam*] ita diſtinguenda & ſcribenda. hæc eſt autem iuriſiurandi formula ſolemnis, & præcipuè in iudicibus. alludit Cicero pro Cælio: *Non idem iudicium comeſſatorumq; conſpectus.*

EPIST. VIII.

Proſecutionibus] Ad lib.4.epiſt.8.ſed aliud hic mihi videtur. an leg. perſecutionibus.

Catapli recentis nundinas adit] iunge epiſt.7.lib.7.rectè legit apud Martialem Domitius lib.12. epigr. 70.

Cum tibi Niliacus portet cryſtalla cataplus.
quicquid Iunius, & Brodæus exponant.

EPIST. X.

Debitum glebæ canonem] Anniuerſariam penſionẽ, præſtationem. Lege Briſſon. de verbor.ſignifi.lib.1.Saluianus lib. 4.de Prouident. Dei: *Ac primum ſerui ſi fures ſunt ad furandum forſitan egeſtate coguntur, quia etiamſi ijs ſtipendia vſitata præſtentur conſuetudini hæc magis quam ſufficientiæ ſatisfaciunt: & ita implent canonem, vt non expleant ſatietatem.* quæ verba tamen de demenſo capienda ſunt.

EPIST. XI.

Cur non ſufficit &c.] De Patientis hoc erga eos, qui famè opreſſi erant beneficio, Gregorius Turonenſ. lib. 2. cap. 24. vbi & huiuſce epiſtolæ meminit.

Eccleſiam tibi creditam conuenuſtare] lib.2. epiſt.10.

IN
C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS
EPISTOLARVM. LIB. VII.
NOTÆ.

EPIST. I.

Inuectarum te auctore rogationum] lib.5. epiſt.14. Gregor. Turon. lib.2. cap.34. de hac omni hiſtoria. Ado Viennenſ. in Chronico.

Initiari] V.Codex, inuitari. illud melius. vult populum ſuum rogationibus à Mamerco inſtitutis tanquam nouis ſacris imbui. hoc enim eſt initiari Cic.lib.2.de legib.Arnob.li.5.

Præter

Praeteruehi etiam myſteria, quibus Phrygia initiatur. De iiſdẽ Lactant. lib. 1. cap. 15. *Reminiſcere quoniam es cruciatus, qua traducitur myſterijs* Bene habet illud verbi apud Plaut. ſi noſtri æui Criticis nimis ſæpè numero audaculis placeret. Locum proponam, vt explicetur, & cautius poſthac illi, qui ſibi quidlibet licere putant agant, is eſt Caſina:

Hanc ego de me coniecturā domi facio magis quam ex auditis,
Qui poſtquā amo Caſinā, magis initio mūditijs mūditiāti Deo.

Vbi Lambinus, magis initio munditijs munditiam antideo; alij aliter, quorum deliramenta operæ non eſt referre, igitur ita cum verſum capio. Poſtquam, inquit, Caſinam amare cœpi, magis munditianti Deo, id eſt, illi Deo, qui munditiæ præeſt, initio, hoc eſt ſacrificare incipio, vt Plinius iunxit alibi etiam id verbum cùm dandi caſu eodem plane ſenſu, ſed loci non memini. Munditiantem Deum hic exaudio eodem modo, quo Lactentem, ex libris M. Varronis rerum diuinarum in illud 1. Georg. ——— *& cum*

Frumenta in viridi ſtipula turgentia ſurgunt.

Seruius ſcribit Deum eſſe, qui ſe infundit ſegetibus, & eas facit lacteſcere, eadem ratione Dij conferentes apud Arnobium lib. aduerſus Gentes. v.

Prodigiorum terriculamenta] Gregor. de eadem:

Dum vrbs illa multis terretur prodigijs.

Terræ motibus] Nam terræ motu frequenter quatiebatur, inquit, Turonenſis.

Manſuetudo ceruorū] Gregorius: *ſed & ceruorū atq; luporū feritas portas ingreſſa per totam, vt ſcripſit, vrbem oberrabat.*

Ciuitas conflagrare cœpiſſet] Turonenſis: *ſubito palatium intramuraneum diuino igne ſuccēditur, pauore omnibus perterritis, & Eccleſiam egreſſis, credentibus, ne aut hoc incendio vrbs tota conſumeretur, aut certè diſrupta tellure dehiſceret, ſanctus ſacerdos proſtratus ante altare cum gemitu, & lacrymis, Domini miſericordiā imprecatur. Quid plura? penetrauit excelſa poli oratio Pontificis inclyti reſtrinxitque domus incendium, flumen profluentium lacrymarum.*

Indicit ieiunia] Greg. *Indixit populis ieiuniū, inſtituit orādi modum, edendi ſeriem, erogandi hilarem diſpenſationem.*

Amouendas] ita ſcripſi ex auctoritate vet. librorū. eodẽ modo moneo apud Symmach. legēd. lib. 1. epiſt. 4. *Quare animus eſt amouere ædium ſenectutem.* cum vulgo, amoliri legatur.

Aqua oculorum] vt Greg. *flumen profluentium lacrymarum*

rum. Ado Viennenſis: *Calorem fidei ſuæ accendit flumine lacrymarum.* qui de hac omni hiſtoria in Chronico.

EPIST. II.

Ad formatæ vicem ſcilicet vt lector elicuit] lib. 6. epiſt. 8. *& quia nomen eiuſdem lectorum nuper albus accepit, agnoſcitis profecturo ciui me epiſtolam, clerico debuiſſe formatum.*

Accurſu excolere vicinos, identidem ab iis haud aſpernanter reſalutari] liber ſcriptus pro excolere, colere habebat. quod ſufficiebat & aptum erat. Cic. pro Cœlio: *Quo facilius & noſtras abire domos, & ipſe à ſuis coli poſſet.* Symm. lib. 3. epiſt. 27. Seneca de breuitate vitæ cap. 11. *Quemadmodum non placet ſibi ſi illum mendicus coluerit, nec contumeliam iudicabit ſi illi homo plebis vltimę ſalutanti mutuam ſalutationem non reddiderit.* Plinius lib. 3. epiſt. 7. ad Caninium. *Salutabatur, colebatur, &c.* Suetonius Othone cap. 11. *Libertinam aulicam gratioſam, quo efficacius coleret etiam diligere ſimulauit.*

Scruta] Politianus Miſcell.

Hypobolicis inſtrumentis] ita omnes ſcripti ante nos. emendauit non ſolum iuris omnis, verum etiam humanitatis peritiſſimus Iacob. Cuiacius ad tit. 6. frag. Vlpiani, quem vide.

EPIST. IV.

Pro munif.] lego præ mun.
Intermina] Auſon.

EPIST. V.

Per ſtudia diuiſus] Æneid. 11.
Scinditur incertum ſtudia in contraria vulgus.
Symmach. lib. 6. epiſt. 7. *Diuiſis in ſtudia partibus.*

EPIST. VI.

Euarix] ita ſcripſi ex M.SS. & ita apud Turonenſ. quem ſuper hoc vide lib. 2 cap. 25.

Hiſpidorum veprium fructibus obſtructos] Gregor. *Nam & ipſos ſacrorum templorum aditus ſpinis iuſſerat obſerari.*

EPIST

EPIST. VII.

Ecce iterum] iunge lib.6.epiſt.8.& huiuſce libri 2.
Seronatum barbaris prouinciis propinantem] lib.2.epiſt.1.

EPIST. X.

Angulatim fringuetientibus] omnium ſcriptorum librorum hæc eſt lectio, impreſſ. habent ſingultientibus legendum fortaſſe, frigutientibus exemplo Plauti Caſina.
Nam quid frigutis, quid iſtuc tam cupidè cupis.
Sed nihil mutauerim præter veterum codicum aſſenſum. Paſſeribus fringultire attribuitur lib.9.epiſt.2.
Hamis inuncabuntur] ex Apuleio eſt, ſed illi reſtituendum tamen ideo locum adſcribam Apologia.1. *At tu piſcium inſimulator, longè diuerſa inſtrumenta magis attribuis non frontibus teneris detergenda, ſed dorſis ſquallentibus exſcindenda: nec fundo reuellenda, ſed profundo extrahenda, nec falcibus metenda, ſed hamis inuncanda.* Vbi meo periculo ſic lege, etſi non deſint qui ineſcanda legant. at illud aptius. Collumella etiam lib.7.cap.3. *Quibus velut hamis inuncata* (de lana loquitur) *à paſcentium tergoribus auellitur.*

EPIST. XIII.

Syagrio] Epiſt.5. lib.5.

EPIST. XVII.

Naniam ſepulchralem] ita veteres libri vulgo: *funebrem.* vt lib.2. epiſt.8. illud tamen Apul. vſurpatum Mileſior. lib. *Deuotionibus ſepulchralibus in ſcrobem procuratis.*
Nocturnalem cucullum] Iuuenalis.
Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos.

EPIST. XVIII.

Sancto Abraha] De eo Gregor.Tur.lib.2.cap.21.
Et qua lanigero] Mediolanum. Auſon. de clar. Verb. carm. 4.

IN

IN C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. VIII. NOTÆ.

Tibi vni tantum penitiſſime familiares] Plerique libri, peritiſſime, pro penitiſſime habent. hoc rectius. ſignificat carminum modos illi intus & in cute notos. ea eius nominis notio, vt apud Plautum Ciſtellaria:

—in latebras abſcondas pectore penitiſſimo
Tuam ſtultitiam. ——

& alijs locis. Sed & de hoc alibi mihi dictum.

Frontone] vide quæ dixi ad epiſt.1.lib.1.

Pumicatos] lib.1.epiſt.7.

EPIST. VI.

C. Cæſarem] Sueton.cap.55. Plutarchus in eius vita.

Arpinatis teſtimonio] in Bruto de eodem. idem Cicero ad Nepotem: *Quid? Oratorum quem huic antepones eorum, qui nihil aliud egerunt. quis ſententijs aut acutior, aut crebrior. Quis verbis ornatior, aut elegantior*, &c.

Secundum modulum meum] Horatius lib.1.epiſt.7.

Metiri ſe quemque ſuo modulo ac pede verum eſt.

Quod ex Pindaro eſt traſlatum. adſcribā verba Pindari, quia à nemine ad eum locum hactenus animaduerſa. Od.11.

—χρὴ δὲ καθ' ἀυτὸν αἰεὶ
Παντὸς ὁρᾶν μέτρον.

Cum pater meus prefectus pretorio] lib. 1. epiſt. 3. & lib.5. epiſt.9. P. Fab. lib.1. Semeſt.

Lex de preſcriptione tricennij] ita legendum ex libris pleriſque, non triennij. Vide l.3. C. de præſcriptione 30. vel 40. annorum.

Proſecutionibus] lib.6.epiſt.8.

Nil quod non meum vellem] ſimilis locus eſt apud Plaut. Caſina; quem, quia mendoſus eſt, & à me iamdudum correctus, adſcribam:

—*nam*, inquit, *vicinam neminem*
Amo merito magis, quam te, nec quam plura ſunt mihi
Quæ ego ipſa velim

Ita

Ita legitur in veteribus editionibus. poſteriores pro illo poſteriori,quã,qua cum ſubſtituerunt.at ego tantũ diſpeſco voces,& lego,qua in,id eſt,in qua,hoc ſenſu, in qua plura ſunt, quæ mihi ipſa velim.Vt hic qua in pro in qua.ita Cicero,quo in,pro in quo.De offi. lib.1. *Nam hanc, quam interpretamur modeſtiam.quo in verbo modus eſt.* Pro Cecinna:*Si quiſquam ſpopondit, qua in re ſe verbo obligat.*Bacchidibus: *—quem ad epiſtolam Mneſilochus miſit ſuper amica Bacchide.*

Cluſor ſtatarius] Cludendi & concludendi verbum venatoribus aucupibuſque proprium eſt.Virgilius Bucolicis:

——claudite nymphæ,
Dictææ nymphæ nemorum iam claudite ſaltus.

in illud Andriæ Terentianæ Act.2.ſc.3.

Vt ab illa excludar hac concludar.

Donatus,inquit,*ex ferarum tranſlatione concludar dixit:* & Phormione Act.5.ſc.1.

Concluſam ſic habeo uxorem ſæuam—

Bene inquit,*cõcluſam prætulit,vt ſi diceret feram*S. ic opinor hic locus illuſtrari meruerat.

Saxonum pandos Myoparones] Nauiculas piratarum proprias,vt hic locus indicat.M.Cicero.de repub.lib.3.*Nam cum quæreretur,ex eo quo ſcelere impulſus mare haberet infeſtum vno Myoparone.Eodem,inquit,quo tu orbem terræ.* Salluſtius lib.3.Hiſtoriarum:*Marique placido à duobus prædonum Myoparonibus circumuenta.*Apuleius Apolog.1. *Et qui Myoparonem quæſierit pirata erit.* Sed & alibi in Verrinis Marcus Tullius Myoparonem piraticum vocat.

EPIST. VIII.

Celeriamque boues iungat] Sic omnes impreſſi. M.SS. erciliam vocat Raciliam T.Liuius lib.3. *Togam* inquit,*propere è tugurio proferre vxorem Raciliam iubet*, Omnibus his gemina ſunt illa. & Panegyrico Aucto dicto:

Sic quondam ad patrias res fractas pauper arator
Cincinnate venis,veterem cum te induit vxor,
Ante boues trabeam,dictatorémque ſaligna,
Excepere fores,atque ad ſua tecta ferentem,
Quod non perſcuit:turpique è faſce grauata.
Vile triumphalis portauit purpura ſemen.

Geſtatorias bracteatas] lege Lipſij elect.cap.19.

EPIST. IX.

Tibijs multiforatilibus] libri quidam, multis forarilibus duabus vocibus, non admitto. Apuleius lib. 1. Floridorum: *Nondum quidem tam feſſa anima ſono, nec tam pluri formi modo, nec tam multiforatili tibia, ita enim lego.* male vulgo pro feſſa, infeſſa, quod ex præcedenti ſyllaba hæſiſſe ſequenti dictioni puto.

Chunos] ita vocat quos nos Hunnos appellamus, & ita ſemper eos vocat Gregor. Turonenſis.

Theudorica] libri plerique. Eorice, qui etiam fuit Gothorum rex. de quo Gregor. Turonenſis lib. 2. cap. 20.

EPIST. XI.

Rugas ſyrmatis profundi] *Rugas veſtium* lib. 9. epi. 9. Plautus, vt quidem Gell. laudat lib. 8. cap. 12.

——Quid eſt hoc rugat pallium
Amictus non ſum commode.
Caſina: *——id eſt mecaſtor palliolum*
Vide vt rugat——

Seruius 1. Æneid. *Quod ſecundum Varronem palla dicta eſt ab irrugatione & mobilitate, quæ eſt circa finem huiuſmodi veſtium* ἀπὸ τοῦ πάλλειν. Panegyrico Anthemij:

——pars extima pepli
Perfert puniceas ad crura rubentia rugas
Carm. 15. *——tegit extima limbi*
Circite palla pedes, qui cum ſub veſte mouentur
Criſpato rigidæ crepitant in ſyrmate rugæ.

Laxo pes natet in cothurno] Val. Martialis. Symmach. lib. 1. epiſt. 82. *At illi quos cothurnus laxior vehit.*

Elegos vero nunc ſtoichos] libri ſcripti. Exhoicos plerique habent, quod nihil hic ad rem. at ϛοῖχος Grecis etiam ὁ eſt.

Pindaricos cycnos] vt Horat.
Multa Dircæum leuat aura cycnum.

Quibus themate oblato quaſi ſanguinariæ genituræ ſchema patuiſſet] adſcribam in hanc rem C. Suetonij verba ex Auguſto cap. 94. *In ſeceſſu Apolloniæ, Theogenis mathematici pergulam comite Agrippa aſcenderat: cum Agrippæ, qui prior conſulebat magna & pœne incredibilia, prædicerentur, reticere ipſe genituram ſuam, nec velle edere perſeuerabat, metu*

ac

ac pudore ne minor inueniretur. Qua tamen poſt multas adhortationes vix & cunctanter edita exſiluit Theogenes, adorauitq; eum. Tantam mox fiduciam fati Auguſtus habuit, vt thema ſuum vulgauerit, nummumque argenteum nota ſyderis Capricorni, quo natus eſt, percuſſerit. quo loci thema reponere nihil neceſſe eſt, & hoc vel hic locus ſatis indicare debebat.

EPIST. XII.

Vaſalium] Scal. Auſon. lect. lib. 11. cap. 16.

Pyrgorum gradibus] Auſonius:

Vidimus & quondam tabulæ certamine longo,
Omnes qui fuerant enumeraſſe bolos.
Alternis vicibus quos præcipitante rotatu
Fundunt exciſi per caua buxa gradus.

Vide Scalig. lib. 11. cap. 19.

Paradarum] Auſonius ad Theonem:

Puppe citus propera, ſinuoſaque lintea veli
Pande, Medullini te feret ora nobis.
Expoſitum ſubter paradas, lectoque iacentem
Corporis vt tanti non moueatur onus.

in quo explicando eruditiſſimi Turnebi conniuiſſe videri poteſt ingenium aduerſ. lib. 22. cap. 10. notauit Scaliger.

EPIST. XV.

Sanctum Anianum] de eo Gregor. Turonenſis libr. 11. capit. 7.

Aurelianenſis vrbis obſidio] narrat loco citato Turonenſis rem totam.

EPIST. XVI.

Zetecula] libri ſcripti quidam, Gothecuſas, praue vt puto. Lampridius Heliogabalo id verbi vſurpauit, verba eius ſunt: *Odores Indicos ſine carbonibus ad vapocandas Zetas iubebat incendi.* Plinius lib. 11. epiſtolarum, vbi alij pro Horti zeta, Horti dieta legunt, ſed quam recte id ab ipſis fiat, ipſi viderint.

IN C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS EPISTOL. LIB. II.

NOTÆ.

EPIST. III.

Diſcingas]ita ex omniũ conſenſu librorum reſtituimus, vt & antea lib.2. epiſt.7. vbi probaui ampliter,& hic locus coniecturam meam approbat in l.16. D. De recept. qui arb. rec.vbi vt in Piſanis Pandectis eſſe viri docti monẽt vbi eſt, *Quod ſine vlla diſcinctione ipſius interdum futurum eſt*, vbi diſtinctione reponebam.

EPIST. IV.

Sæpe relegendo] quidam libri,Redeũdo, non æque bene, quas varietates lectionum ſæpe ideo annotamus, ne incauti ſæpe lectores qui in eiuſdem notæ libros incidant fallantur, rectum igitur eſt relegendo,Virgilij exemplo Æneid. lib.3.

——*relegent errata retrorſum*
Littora Achæmenides——

Renauigans,inquit Seruius, *hic ad terreſtre,iter tranſlatum.*

EPIST. VII.

Præceptis tot voluminibus] MSS. omnes præceptis. Vnde & perceptis non incommode etiam legi poteſt.

Facundis fœcundare]ita ſcribo, cum antea fœcundis fœc. & in pleriſque MSS.facundis facundare ſit. ſic ſupra lib. 8. epiſt.x.*quaſi quendam facundi pectoris vomerem*,reſtitui ex libris,cum facundi legeretur.

EPIST. IX.

Longum tacere] conſimilis argumenti fere eſt. Q. Symmachi lib.1.epiſt.8.

Vitio

Vitio nulli minus addimur] ita correximus, cum vulgo addicimur legeretur, paulo alia apud Plaut. id verbi eſt vſurpatum Amphitruone,

Pudicitia huius, inquit, *vitium me hic abſente eſt additum.*

Excudat praeconij neceſſitatem] ita ex libris ſcripſimus, ſupra lib.3.epiſt.14. *Quod moribus tuis hanc voluptatem non operis affectus. excudit ſed auctoris ad affectus*, libr.6. epiſt.3. *Auctoris corona tua diſuadentibus excudat reſponſi celeritatem*, infra hoc libro epiſtol. *Quodque tetricis punita cenſoribus tardius procacitas recitatoris quam trepidatio excudit.* Symmach.lib.2.epiſt. 73. *Familiaribus noſtra deſideratum munus excudat reſtituendū.* lib.6.epiſt.66.lib.7.epiſt.16.

Veſtium rugis] Ad Epiſt.11.lib.8.

Pallio aut claua] Dixi lib.4.Epiſt.11.

EPIST. XI.

Zetecula] eadem librorum hic lectio, quæ lib.8.epiſt.16.

Autographos membranas] Liber Iac. Bongarſij : diographas, littera vna omiſſa eſt, verum erat: idiographas, vt Gellius lib.9.cap.14.

EPIST. XIII.

Bimari remittat vrbe] Ornauit antea eo Epitheto Corinthum Horatius, Xenophō ἀμφιθάλασσον appellauit, vt recte annotatum eſt Mureto Var.Lection.lib.1.c.7. Lactantius, ſiue is Luctatius eſt in 1.Thebaid.Statij, ideo bimarem dicit, quod inter Ionicum & Ægæum mare ſita ſit.

EPIST. XIIII.

Recurrentes] Qui κάρκινοι ϛίχοι Græcis dicuntur, vt eſt, in libr.6.Epigrammatum Græcorum ex quorum numero hoc eſt vnum.

Præcipit modo] tale in eodem epigrammatum libro pueri iiſdem muneris conuertimus.

Πηνελόπη, τόδε σοι φᾶρος καὶ χλαῖναν Ὀδυσσεὺς
Ἤνεγκεν δολιχὴν ἐξανύσας ἄπραπον.

Penelope, tibi do lanam, do pallia Vlyxes
Emenſus cymbis hoc iter æquoreis.

Quod æque atque illud Græcum poteſt conuerti.

DD 2 EPIST.

EPIST XVI.

Salutaris conſilij] ſcribit ad eum. *uti es in ijs, quæ delibe- rabuntur conſilioſiſſimus.*

Mitylenæi oppidi vernulæ] ſic lib.1.epiſt.8. *Ceſenatis furni potius, quàm oppidi verna.*

Legit alta vela] Male vulgabatur, legat, pro legit Virgil. Æneid.5.

Vela legunt ſocij & proras ad littera torquent.

Titulis] ad epiſt.vlt.lib.1.

Secundum regulas Flacci] Arte Poëtica:

——— *Amphora cepit*

Inſtitui, currente rota cur vrceus exit.

quod vt accipiendum ſit Vide doctiſſimi Turnebi aduerſ. lib.19.cap.9.

IN

C. SOLLI SIDONI APOLLINARIS CARMINA

NOTÆ.

Satyriſque Mimallones apta] Recte ita omnes lib.vulgo, aſtæ nullo ſenſu. Dicit Dryades Faunis, Satyris Mimallones iunctas. ita exponit illud Virgilij Seruius 4.Æneid.

——— *Vbi maximus Atlas*

Axem humeris torquet ſtellis ardentibus aptum:

Satis perite dicit, inquit, *nam aptum coniunctam dicit* ἀπὸ τῦ ἅπτεσθαι &c.quæ repetütur lib.4.& lib.11.ita Tib.lib.1.Eleg.10.

Iſta hæc perſuadet facies, auroque lacertos

Vinciat, & Tyrio prodeat apta ſinu.

Cic.v.Tuſc. *Fulgentem gladium è lacunari ſeta aptum equina demitti iuſſit.* Vetus poëta apud Cicer.3.de offic.

O fides alma apta pennis, & iuſiurandum Iouis.

Apul.Apol.11. *Si verba, vt Poëtæ aiunt, pennis apta vulgo volarent.* Gellius lib.1.cap.15.lib.6. cap. 2. alijsque multis in locis. Vide Lucæ Fruterij Veriſimil.lib.1.cap.19.

CARM.

CARM. II.

Trabeatis mole metalli] intelligit fibulas, quæ in trabea aureæ erant. Conſulare veſtimentum fuiſſe trabeam etiam indicat Virgil. 7. Æneid. his verſibus:

Ipſe quirinali trabea cinctuque Sabino
Inſignis reſerat ſtridentia limina conſul.

In Victorino vno MS. pro trabealis trabeatis legitur, quod ferri poteſt. Latinus Pacatus Panegyr. Theodoſ. dicto: *Vidimus reductas in numerum ciuitates, & exules trabeatis conſulares.* Ouid. 11. Faſtor.

Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini,
Cum rudibus populis annua iura daret.

T. Liuius: *Trabeatus ad hoſtem ducere cœpit.*

Scribere bis faſtu] lib. 1. epiſt. 9. *Ecce Calendæ Ianuariæ, qua Auguſti Conſulis mox futuri repetendum faſtis nomen opperiebamur.*

Humeroſque ex more priorum Includat &c.] Ex Statio Papinio adumbratum videri poteſt, qui ita canit, in Siluis:

Primaq; patritia clauſit veſtigia luna.
Mox Tyrios ex more ſinus, Tunicamque potentem
Agnouere humeri ——

Plus potat per vulnus equum] Equis floruiſſe Thraciam conſtat. Vnde Thracius equus apud Virgil. Æneid. 9.

—— Maculis quem Thracius albis
Portat equus ——

Sed & Heſiodus ſcribit,

ὥστ διὰ Θρήκης πωλοτρόφου.

Magis iuratur ab illis Ignis & vnda &c.] Ita Claudianus lib. 1. de laudibus Steliconis è quo ſumpta hæc videri poſſint:

—— penetralibus ignem
Sacratum rapuere adytis, rituque iuuencos
Chaldæo ſtrauere Magi, rex ipſe micantem,
Inclinat dextra pateram, ſecretaque belli
Et vaga teſtatur voluentem ſydera mithram.

De more hoc ſacrificij alij dixerunt.

Exortu flumina mella] manuſcriptorum omnium hæc eſt lectio vulgaris, Exorto flumina melle. conſidera lector.

Bacca pendente trapetas] Virgil. Georg. 11.

—— teritur Sicyonia Bacca trapetis.

quod Symmach. in lib. 3. epiſt. 23. imitatus eſt.

Iouemque] Operæpretium eſt ſcire quomodo Alexander

ſeſe Iouis filium eſſe perſuadere voluerit. Quod, quia eleganter narrat Plutarchus verba eius ſuper ea re adſcribam, ἐπεὶ δὲ, inquit, διεξελθὼν τὴν ἔρημον ἧκεν εἰς τὴν πόλιν, ὁ μὲν προφήτης αὐτὸν ὁ Ἄμμωνος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ χαίρειν, ὡς ἀπὸ πατρὸς προσεῖπεν; ὁ δὲ ἐπήρετο μή τις αὐτὸν εἴη διαπεφευγὼς τῶν τοῦ πατρὸς φονέων. εὐφημεῖν δὲ τοῦ προφήτου κελεύσαντος, οὐ γὰρ εἶναι πατέρα θνητὸν αὐτῷ, μεταβαλὼν ἐπυνθάνετο τοὺς Φιλίππου φονεῖς εἰ πεμωρημένος & paulò poſt: Ἔνιοι δὲ φασὶν τὸν μὲν προφήτην Ἑλληνιστὶ βουλόμενον προσειπεῖν μετά τινος φιλοφροσύνης, ὦ παιδίον ἐν τῷ τελευταίῳ τῶν φθόγγων ὑπὸ βαρβαρισμοῦ πρὸς τὸ σίγμα ἐξενεχθῆναι, καὶ εἰπεῖν ὦ παιδίος, ἀντὶ τοῦ ν τῷ σ χρησάμενον. Iuſtinus lib. XI. ait: *Igitur Alexander cupiens originem diuinitatis acquirere, ſimul & matrem infamia liberare, per præmiſſos ſubornat antiſtites, quid ſibi reſponderi vellet ingredientem templum, ſtatim Antiſtites vt Hammonis filium ſalutant ille latus Dei adoptione hoc ſe patre cenſeri iubet. Rogat deinde an omnes parentes ſui interfectores ſit vltus: reſpondetur patrem eius nec poſſe interfici nec moris, regis Philippi peractam vltionem eſſe.* Hæc ille quæ quia optime inter ſeſe conueniunt paulo latiùs adſcripſi, ſperans hanc hiſtoriam lectoribus non fore iniucundam. de Auguſto Suetonius, quem non exſcribam.

Raptas ex hoſte puellas] ita libri ſcripti, poteſt vulgata ferri, quæ pro puellas, habet ſagittas.

Heraclitus que] ſine copula legendum contendit Pius. at ego veteres libros ſequor. ſciend. non alienum hoc à more Sidonij cæterorúmque eius ætatis ſcriptorum. ſic Lyriſtes vltima correpta poſuit illo verſu,

Alcæo melior Lyriſtes ipſo.

& tertia producta Euripidis,

Orcheſtram quatit alter Euripidis.

& Prudentio τὸ Idola ſemper dactylus eſt: ſed & D. Auſonius vltimam in Thales alibi corripuit.

Quem cæcus carcer & vncus] Sup. lib. I. epiſt. 7. *Vncum & gemonias & laqueum per horas turbulenti carnificis horreſcens. vbi vide quæ dixi.*

Hiſpida ſetis] Sic Plautus Caſina,

Ita quaſi ſetis labra mihi compungit barba.

Vt recte ibi legi amicus noſter recte cenſuit.

Inuictus Ricimer] Narrat Paulus VVarnefrid. lib. 6.

Fibula mordaci] recte ita ſcripſi, de fibulis veſtiũ P. Faber Semeſtr. lib. I. cap. 16. Panegyr. Maior.

——*quem fibula torto mordax dente vorat.*

Quercúſque tropaeis curua fremit] Panegy. Maior.

——*Propter Bellona trophaeum*

Extruit & quercum captiuo pondere curuat.

Liuius lib. 1. *Spolia ducis hoſtium caeſi ſuſpenſa fabricato ad id apte ferculo gerens in Capitolium aſcendit, ibique cum ad quercum paſtoribus ſacram depoſuiſſet.*

Et concurrentibus anſis &c.] lib. 8. epiſt. 12.

Si veſtigia faſciata nudi,
Per ſummum digiti regant citatis
Firmi ingreſſibus, atque vinculorum
Concurrentibus anſulis reflexa
Ad crus per cameram catena ſurgat.

Tibullus: *Anſaq́ compreſſos alligat arta pedes.*

Eſt locus] Inſularum, quas fortunatas vocant eſt haec deſcriptio, de iis Seruius haec in 5. Æneid. *Secũdum philoſophos Elyſiũ eſt inſula fortunata: quas ait Saluſtius inclytas eſſe Homeri carminibus*: quarum deſcriptionem Pius commentator dicit eſſe ſublatam. Deſcribit Virgil. 6. lib. Æneid. vbi eſt:

Deuenere locos laetos, & amoena vireta
Fortunatorum nemorum, ſedéſque beatas.

& quae ſequuntur. Quaedam etiam Probus in 1. Georg.

Quamuis Elyſios miretur Graecia campos.

vide Oroſium lib. 1. cap. 2. Graphice autem & ad viuum deſcripſit diſertiſſimus M. Ant. Muret. var. lection. lib. 5. cap. 1.

Rugas] epiſt. 11. lib. 8.

Bimarem] ad epiſt. 13. lib. 9.

Sit ſocer Auguſtus] vide lib. 1. epiſt. 5. & epiſt. 9.

Nata, quem fraude cadentem] Accius Oenomao, ita Pelopem, vt opinor loquentem facit,

Vt eſſem affinis tibi ego non vt te extinguerem
Tuam petiui gnatam.——

ſic enim concinnandi illi verſus.

Metaurus] lib. 1. epiſt. 5.

Sedeat mihi carminis anchora] ſcripſi ad lib. 1. epiſt. 1.

Ad Vlpia.] Nullo ſenſu excudebatur: Ad huc pia, ſed ante nos emendauit doctiſs. IC. P. Faber, ſemeſt. lib. 2. cap. 20. ſic carm. 8.

Vlpia quod rutilat porticus aere meo.

Carmine 9. etiam meminit:

Traiano ſtatuam foro locarunt.

Donabis quos libertate Quirites] moris erat vt auſpicantes annum conſules quoſdam fauſti ominis gratia manumitterent.quod P.Faber elegánter ad Tit.de orig.iur.l.11.docuit

CARMEN V.

Prolapſos effundit terga capillos] ita in omnibus reperi manu exaratis codicibus: præter quorum conſenſum quid mihi mutare, fuit rêligio.

Scabri fuſus ſub punice tophi] Plinius Natur.hiſtor.lib.17. cap.4. *Nam tophus*, inquit, *ſcaber natura.*

Quercum captiuo pondere curuat] lege quæ dixi ad Panegyr. Anthemio dictum, & epiſt.2. lib.2.

Æthiopum de monte] lib.2.epiſt.2.

Nomadum lapis] ibidem.

De caute Laconũ Marmoris herboſi radiãs interuiret ordo] lib.2.epiſt.2. *Iam ſi marmora inquiras: non illic quidẽ Paros, Caryſtos, Proconeſſos, Phryges, Numida, Spartiata rupium variatarum poſuere cruſtas.* Seruius in illud 3. Æneid.

Bacchatámque iugis Naxon viridémque Donyſam.

A colore, inquit, *marmoris Lacedæmonij.* quæ huic loco lucem præferunt.

Dominis extentis] ſic omnes libri veteres; vulgatur, extinctis. vtrumque ferre poſſum.

Internum venenum] ita Prud. contra Symmach.lib.1.

Noſſet ab interno tutam ſeruare veneno.

Non ſic librauit in hoſtem] Maniliani ſunt verſus ſuper eadem hiſtoria lib.5.

Sicaniam palmam] notat Pius alibi etiam legi, ſquamigeram peltem. quam lectionem nullus librorum, quos equidem viderim, agnoſcit.

Gaudentius] de eo epiſt.3. lib.1.

Qua Cloio patentes Atrebatum terras] emendauit ante nos ita elegantiſſimus IC.Petr.Pithæus aduerſar.lib.2.cap.5. quem ſuadeo, vt ad hiſtoriam legas.

Et oppoſitis haſtarum verbera thorax Arcebat ſquamis] ita legi debere conieceram, cum in veteri libro eodem modo perſcriptum eſſe vidi. male vulgo, appoſitis, pro, oppoſitis legitur.

Conuictáque paſſim fercula] recte ita in vulgatis, cõiectáque, & illud ſequentia probant captiuáſque dapes, &c.

Et Venerem Martémque cient] male imprimitur, matrémque. vellit mihi aurem hic locus, vt Petronij corruptiſſimum verſum emendem, in quo Martis locum mors inuida occuparat:

Armorum ſtrepitu cœlum furit, & tuba mortem
Syderibus tremefacta ciet—

vbi rectè Martem pro mortem me puerum admodum repoſuiſſe memini.

Lacrymabile fatum] ita plerique ſcripti libri vulgo, funus.

Poſtquam Vitelli millia famoſi ventris dãnata barathro] ſic in Panegyrico Auito:

——*mihi fœda Vitellij*
Intulit ingluuies ventrem——

Barathrum eodem modo dixit Plautus Curcul. —*age effunde hos cito in barathrum, Propere prolue cloacam*— & Horatius lib. 1. epiſt. 15.

Pernicies & tempeſtas barathrúmque macelli.

Sic profundum Cuper Grammaticus pro ventre accepit. Gell. lib. 7. cap. 16. *Quæ profunda ingluuies veſtigauit.*

Victorem mihi redde, precor] Vltorem pro Victorem, vbique excuſum eſt. Non poſſum mihi temperare, quin in eodem nomine corruptum locum Accij poëtæ veteris ſuæ integritati reſtituam, apud Nonium eſt ex Clytæmneſtra:

Vt quæ tum abſentem rebus dubijs coniugem
Tetinerit, nunc prodat vltorem——

Vbi victorem reponi, ſenſus & ipſa verſuum ratio deſiderat; loquitur opinor, Electra, vel alius aliáve quæpiã de Clytæmneſtra, quę Agamemnonem à bello victorẽ domum reuerſum interfecerat. Quæ, inquit, abſentẽ & peregre in caſtris degẽtẽ coniugẽ tenuerit, illiq; fida fuerit, iam perfida pellex præſentem victoremq; prodat, quod dixit, vt Sophocles Electra:

θανόντα πατέρα & φίλοις προδοῦσα σοῖς.

& hæc puto, quamuis, nihil ad Sidonium noſtrum lectionibus fore non iniucunda.

Pauca paucã] liber vetus, paruis parua. illud melius.

Certatum eſt iure magiſtri] rectè ait iure magiſtri certatũ, id eſt, ducis ſine cuius iuſſu congredi cum hoſte apud Romanos capitale erat. Silius Italicus Pœnicorum lib. 13. id eleganter indicat; cuius verſus, quamuis aliis iactatos, adſcribam; vt amici mei in iis coniecturam ipſa veritate veriorem eſſe appareat, ſunt autem hi;

Vna mora Aeneadæ poſtquam vox attigit aures,
Dum daret auſpicium iúſque in certamina ductor.
Prauetitum namque & capital committere Martem
Sponte viris. ———

Male enim vſque, pro, quo viſq; ille amicus noſter docte repoſuit, alij rectum eſſe volunt. Tanti mihi eſt veritas, vt hęc hiſce commentaciunculis interſpergere non dubitem.

Torta falarica iactu] miror hic manuſcriptos omnes vno ore falerica habere, quos tamen ſequi hic nolui. Gloſſæ veteres: *falarica* χειροβάλλιστρα. Vide Feſtum. Q. Ennius:

Quæ valido venit contorta falarica miſſu.

Virgilius Æneid. 9. imitatus,

Sed magnum ſtridens contorta falarica venit,
Fulminis acta modo ———

Vbi operæpretium eſt huius teli videre apud doctiſſimum Grammaticum Seruium Honoratum deſcriptionem, quam more ſuo Iſidorus in cap. 7. lib. 18. Origin. tranſcripſit. Meminit & Fl. Vegetius lib. 4. cap. 18.

Aclide foſſus] Nugas egero ſi veterum librorum ineptas lectiones ſemper incalcare velim, quod tamen quoſdam factitare video. Nunquam Proteus in tot formas verſus, quod hic lectionum varietates. vnus Attide, alter vtpote. vulgata tamen, quam expreſſimus vera eſt Virgil. Æneid. 7.

———*Teretes ſunt aclides illis*
Tela, ſed hæc lento mos eſt aptare flagello.

In quæ vide Seruium.

Diſſicit ancipiti miſerabile ſyncipat enſe] ita recte ſcripti libri & Baſileenſis editio, pro quo diſijcit Lugduni excuſum.

Tuldila plectendæ &c.] Hiſtoria eſt apud Paul. VVarnefrid. lib. 5.

Ogygijs complent Thyaſis] inuitus hæc quæ luce ipſa per ſe clariora ſunt pluribus probo. faciam hoc loco tamen, nequis hic eam, quæ in quibuſdam libris eſt lectionem veram eſſe putet vbi eſt, Thyrſis pro Thyaſis inepte prorſus. Thiaſos Seruius in illa Ecloga v.

Daphnis & Armenias curru ſubiungere Tigres
Inſtituit: Daphnis Thiaſos inducere Iaccho,
Et folijs lentas intexere mollibus haſtas.

Interpretatur ſaltationes. Iam locum Accij in quo id nominis non apparet, ita vt recte poſſe legi iamdudum mihi viſum fuit, proponam. Non: laudat in modicum hoc modo:

Agite

Agite modico gradu iacet & niſus leues.
emendabam:
Agite modico gradu facite Thyaſos leues.
Aperto vt opinor, ita conieceram, cum vidi Ian. Mellerum Palmetum fere idem cenſuiſſe. at ille iacite, vbi ego facite, reponit. an Thyaſi iaciantur cõſidera lector. Thyrſos opinor, putauit. Sed quidni, quandoquidem ſemel cœpimus, Pacuuij verſum eidem Palmerio tentatum, nos quoque pro virili emendare conamur, legitur vulgo:
Theſiantem fremitu concidi melum.
legit Palmerius:
Thyaſum quale, fremitu concine melum.
Ego mihi magis veteris ſcripturæ veſtigijs videbar inſiſtere, cum legerim:
Thyaſi autem fremitu conſcidi melum.
Integer verſus non eſt fateor, neque neceſſe vt eos verſus, qui non ſæpè integri laudantur nos noſtris coniecturis integros efficere conemur. Vnus pes deſideratur tantum. Conſcidi, inquit, id eſt interrupi, melum Thyaſi fremitum, id eſt, præ nimia ſaltatione, ſeu turbæ quæ Bacchum ſequitur vociferatione cantus meus interruptus fuit. Hoc puto liquet.
Studeam penſare ruinas] Eleganter ita omnes libri ſcripti, pruinas antea erat. id quoque eadem ſignificatione elegantiſſimo poëtarum Sex. Propertio eleganter doctiſſimus Scaliger reſtituit, & bene interpretatur ruinas aquæ concretæ, nubis de cœlo ruentis Stragem. adſcribam verſus Propertij è lib. *1*. Eleg. *8*.
Tu ne audire potes veſani murmura Ponti,
Fortis, & in dura naue iacere potes.
Tu pedibus teneris poſitas fulcire ruinas.
Et potes inſolitas Cynthia ferre niues?
Eleganter expreſſit Petronius, vt idem Scaliger etiã notauit:
Ipſa iam nubes rupta ſuper arma cadebant
Et concreta gelu putri velut vnda ruebat.
Victa erat ingenti tellus niue—
Sylla acie, genio Fabius] Rectè ita diſtinxi. nugantur qui hic, Sedulo ingenio Fabius ſtudent reponere. quid enim, illa, quam poſui, lectione aptius, elegantius.
Præcidam] Sic omnes libri. excuditur præcedam; at illud, ἀρχαϊκῶς pro hoc poſitum reor. ſic pertiſum, pertæſum occidere, occedere apud Feſtum. Dicam de hac litterarum viciſſitu

ciſſitudine ad Plauti locum quendam in Obſeruationibus.

CARMEN VII.

Ignotũ plus notus Nile per ortũ] Horat. Od. 14. lib. 4. Carm.

Te fontium qui celat origines,
Niluſque & Iſter.

Aſiagenes] Sic omnes noſtri lib. ſignificare vult procul-dubio Cornel. Scipionem, qui ſuperato Antiocho Aſiatici cognomen accepit. quod etiam vidit P. Pithæus aduerſ. lib. 2. capit. 5. At verſus ruere dicas ſi ita legamus. Verum ais. ego ſuſtinere volebam legendo Aſiaſigeneos, eadem componendi forma, qua Meleſigenes, & talia multa alia componuntur: expreſſum erat Aſiæ gentes, quomodo apud Manilium. lib. 1.

Atque Aſiagentes & magno maxima Pella.

Tot Maria intraui] Ex Virgilio Æneid. 6.

Tot Maria intraui duce te, penituſque repoſtas,
Maſſylum gentes ——

Probat hoc iam theuderis] P. Pithæus IC. aduerſarior. lib. 2. cap. 5.

Caſſat] Vetus liber, quaſſat.

Imperatorque] Sic omnes ſcripti Codices. repoſuerant hic illi, qui ſe verſui conſulere putabant, induperator. at nos libros noſtros ſequimur? Quam parum Sidonius quantitatem ſyllabarum, vt vocant Grammarici, obſeruauerit, alibi abundè exemplis adhibitis demonſtrauimus. Neglexeram monere V. Cl. Claud. Puteani librum Imperiumque habere. quod ſi rectum eſt, vt eſſe poteſt, eodem modo erit accipiendum. quo coniugium apud Propertium: nimirum pro coniuge. ergo, hic, Imperium pro Imperatore.

Rhetum] ita omnes libri noſtri. ante nos reſtituit P. Pithæus aduerſ. lib. 2. cap. 5.

Vix liquerat Alpes Aetius] Paul. Diaconus narrat lib. 5.

Curarum fluctibus] recta hæc ſcriptura eſt, quicquid diſſentiant manuſcripti. Catullus:

—— Et magnis curarum fluctuat vndis.

Aetium placidus] Videndus lib. 5. ſub finem Paulus VVarnefridus, vbi multa quæ huic loco illuſtrando faciunt.

Paulo ieiuna rictu] liber vnus, ritu. Non bene mea quidem ſententia. ad eundẽ modum Prudẽtius Pſychomachia:

latet

—latet & lupus ore cruento
Lacteolum mentitus ouem ſub vellere molli,
Cruda per anguineos exercens funera rictus.
quo exemplo voluit quidam etiam alio quodam Prudentij loco idem reponere, ἀλλ' ἀφάρως.
Qui lupino capta ritu deuorant praecordia.
Cum rectum ſit neque mutari debeat. ita planè Oroſius lib. 5. cap. 18. *Canes quoque, quorum natura eſt extra homines eſſe non poſſe, lacrymoſis vlulatibus vagi luporum ritu oberrarūt.*
Veterem cum te induit vxor Ante boues trabeam] Ex Perſio ſumptum, qui Satyra prima hunc in modum:
Vnde Remus ſulcoque terens dentalia Quinti,
Quum trepida ante boues dictatorem induit vxor
Et tua aratra domum lictor tulit.
Plura ad epiſt. 8. lib. 8. Adde Cic. 2. de Finib.
Quod non perſeuit] Vulgata hæc eſt lectio, quam retinui. Veteres ſic promiſcuè, alter perſeruit; tertius, promis. Vide quid malis mi lector: ego vulgatam iſtis omnibus præfero. Mens ipſius eſt, Cincinnatum dictaturam, quam non ſeuerat domum ab aratro retuliſſe.
Infertis ad puluinaria palmis] Vnus liber pugnis. non æque bene. Vult dicere ad deorum puluinaria & aras fœdus inter Romulum & Tatium iureiurando, vt aſſolet, præſtito ictum eſſe, id moris apud veteres in quolibet iuramento. Iuſtinus lib. 24. *Ptolemaeus ſumptis in manus altaribus, contingens ipſa ſimulachra, & puluinaria deorum, inauditis vltimiſque execrationibus adiuratuſe ſyncera fide matrimonium ſororis petere.* Appianus, Alex. Annibalea: λεγόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ βωμῶν ἔτι παῖς ὁρκωθῆναι Ῥωμαίοις ἐπὶ συλλήψιν οὔποτ' ἐκλείψειν. Obſeruaui idem orantibus facere ſolemne fuiſſe. Virgil. lib. 5. Æneid.
Talibus orabat dictis, araſque tenebat. Seruius: *Rogabant enim deos ararum anſas tenentes.* Euripides Iphigenia. Ouid. Amor. lib. 1. eleg. 4:
Tange manu menſam tangunt quo more precantes.
Fœdus icere palantum] ſic duo libri veteres, quos ſecutus ſum excuſi, F. i. parentum. Haud tam bene, vt ferri tamē poſſit. Cōſtat ex T. Liuij lib. 1. & Plutarcho in vita Romuli ictum fœdus Sabinis errantibus palantibuſque in agris occiſis, quo poſito, lectio quam poſui rectiſſima eſt. probant verba Liuij lib. 1. *Raptim & ad hos* (*Antemnates qui cum Sabinis vires*

conſun

coniunxerunt) *Romana legio ducta, palantes in agris oppreſſit,* & quæ ſeqq. Parentum an recipi poſſit dubito: poſſit tamen ex hiſtoria, quæ fœdus ictum tradit præſentibus intercedentibuſque raptarum Sabinarum parentibus.

Prælia damnans] excuſi, & veteres aliquot, damnas, res eodem recidit, ſiue hoc, ſiue illo pacto legas, damnas enim eſt damnans, vt ſemper ſcribitur in Pandectis Florentinis prægnas, & mille alia vt in l. 25. & 29. D. de lib. & poſtum. & multis alijs locis. ad hanc ſcribendi rationem ſpectans. M. Varro inquit lib. 4. de lingua Lat: *Et eo obſcurius ſit ſi dicas poſ, quam impoſ. videtur enim pos ſignificare potius pontem, quam potentem*: temne hoc monere volebam tamen.

Ac torque coronant] Prudent. περὶ στεφανῶν.

Ite nunc, auferte torques ſauciorum præmia.

CARMEN VIII.

Dura fronte legit] Ita rectè Baſileenſis editio excudit, cui & quidam ex Manuſſ. conſentiunt, Lugduni ſorte, veteres quidam libri, forte. quod vitiosè ex fronte per contractionem ita ſcripto fronte litteris inuerſis natam eſſe videri poſſit.

Nil vatum] rectè ita Lugdun. editio & veteres libri quidam. Baſil. leg. Nil totum. in M. SS. quibuſdam Nil votum.

Tanto iudice culpa placet] ſic carm. 3.

Hoc cenſore etiam diſplicuiſſe place.

Symmachus lib. 1. *Silentium mihi niſi præſtiteris, miraberis, quam nihil metuamus à te improbari.*

CARMEN IX.

Coctum Babylona] Sic ex duobus libris bene mihi reſcripſiſſe videor, cum vulgò eſſet, Cyrrham Babylone. Iuſtinus lib. 1. *Hæc Babyloniam condidit murumque vrbi cocto latere circundedit, harena vice bitumine interſtrato: quæ materia in illis locis paſſim è terra æſtuat.* Cui Seruius Honoratus in VIII. eclogam adſtipulatus his verbis. *Bitumen ex flumine dicitur procreari. Vnde iuxta Babyloniam, quia frequentia cadunt fulgura hac re lacus redundat, adeò vt inde fabricaſſe muros Semiramis dicatur.* Ouid. lib. 3. Metamorphoſ.

--*vbi*

——*vbi dicitur altam*

Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem.

& aliquis alius Poeta, Cocta aggere muros Ammianis Marcell.lib.31.Martial.lib.9.

Non Medis caput Arbacem] verè ita legendum ex noſtris libris, cum male, immo falſo & præter omnem hiſtoriam Arſacem vulgo ſit. Prologo lib.1.Trogi. Pompæi: *Imperium Aſſyriorum à Nino rege vſque Sadardanapalum poſt quem tranſlatum eſt per Arbacem ad Medos.* Quamuis eundem Iuſtinus lib.1.Arbactum vocet, Athenæo lib.12. Ἀρβάκης Oroſ. lib.1.cap.19.& lib.1.cap.2. *Sed cum Arbatus*, inquit, *quem alij Arbacem vocant, præfectorum Medorum, idémque natione Medus. Sardanapalum regem ſuum apud Babyloniam interfeciſſet regni nomen & ſummam ad Medos tranſtulit.* Et hæc ad hunc locum dicta ſufficient. Loci autem hîc à me ad hanc lectionem confirmandam laudati. eandem hiſtoriam quæ hic ſequitur tractant.

Prolem Garamantici Tonantis] Notaui ad Panegyr. Anthem. dictum *perculiſſe*) vnus liber, perpuliſſe. quod fieri poteſt. at illa meo animo rectior lectio. ſignificat enim euertere & interficere. Ennius:

Percellunt magnas quercus——

Varro Parmenone: *Altius teneram abietem ſolus percellit.* Plautus Epidico: ——*perij, plauſtrum perculi*: Terent. Eun.Act.2. ſc.3. *Quo trudis percuuis iam tu me.* Donatus: *Peruerteris, vnde prouerbium plauſtrum perculit.* Vtitur & Cicero hac notione lib. 1. & 2.de Oratore. vt rectè ibi à doctis viris emendatum & obſeruatum eſt lib.3.de legib.de Tyberij Gracchi ruina: *Quid enim aliud illum perculit niſi quod poteſtatem intercedenti collegæ abrogauit.* Virgil. lib. 5. Æneid.

Perculit & fulua moribundum extendit arena:

Gell.lib.2.cap.22.Ouid.Amor.lib.2.Eleg.9.& 8.

Lectos Mynias] ex Catullo, qui in politiſſimo carmine:

Peliacò quondam prognata vertice pinus,
Dicuntur liquidas Neptuni naſſe per vndas
Phaſidos ad fluctus & fines Aeetæos,
Cum lecti iuuenes——

quo loco læſi pro lecti non bene reponunt, quod vel hic locus, qui ad eum reſpexit poteſt probare. ſed & Virgil. Eclog.4.

Alter

Alter erit tum Typhis,& altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas ——

Poſſis Chaomium per ilicetum] Ante frumenti inuentionẽ glãdibus homines veſcebantur,vt in illud Virgilij notauit Seruius:

Vuidus hiberna venit de glande Menalcas
Georg.1. —— *cum iam glandes atque arbuta ſacra*
Deficerent ſyluæ,& victum Dodona negaret.

Culice: *Quercus ante datæ leream quam ſemina vitæ.*
Iuſtinus lib.11. *Arare quoque , & ſerere frumentum veſcentibus glandem monſtrauerunt.*
Arno. lib. 11. *Ipſe autem qui infertur cibus , ſit vnus atque idem ſemper : nihil materia differens , nec per varios redintegratus ſapores:ſed aut ſit ille de milio, aut ſit panis ex farre, aut vt ſecula antiqua imitemur ex glande.*Carm.13.

Cum populis hominum glandem liquentibus olim,&c.

Symmac.lib.10.epiſt.54.Prudent.aduerſus Symm. lib.2.Gell. lib.5.cap.6.Ouid.Amor. lib.3.eleg.91.

Nec quæ fulmine Tuſcus expiato Sextum numina quærit ad bidental] Fateor mihi non liquere, niſi ſubſit antiquitas mihi nondum cognita. Sed puto legendum ex veteribus libris,Septum bidental. Bidental eſt locus qui de cœlo tactus eſt,Gloſſæ veteres : quas H.Stephanus dedit: *Bidental, ἱερὸς κεραυνόπληξ*. Perſius Satyra 11.

Aut quia non fibris ouium Ergennáque iubente
Triſte iaces lucis euitandúmque bidental.

In quæ Cornutus : *In vſu fuit vt augures vel aruſpices adducti de Ethruria certis temporibus fulmina transfigurata in lapides infra terram abſconderẽt,cuius impetratione vel oues immolabantur:*& poſtea:*Bidental dicitur locus ſacro percuſſus fulmine,qui bidente ab aruſpicibus conſecratur quem calcare nefas eſt.* Eadem fere Feſtus. Apuleius de Deo Socratis: *Poſtremo cuncta ariolum præſagia,fulgurium bidentalia, carmina Sybillarum:quæ omnia,vt dixi,media quæpiam poteſtates inter homines ac deos obediant*, quæ cuncta non obſcurè indicant, quod ſibi velit ſeptum bidental, quod calcare nefas erat.

Hedera ter aureatus] nulla in libris ſcriptis varietas:commodius legi putabam hoc modo , Hederáque laureatus præceſſit:vacánſque libro in caſtris.

Vndoſa Rauennæ] Vulgo Vinoſæ nulla ratione bene

liber

liber vnus,venoſæ,quod ferri etiam poteſt.

Eripi] Manuſcripti codices, Hœni, Galigo: at legebam tamen vt aliquid ſaltim elicerem veriſimile dum certius adferatur, Eryphi is eſt ad quem ſcribit epiſtol.17.lib.5.

Theta] Quæ improbabāt veteres hac littera ſignificabāt intellexit Caſſiodorus diuinarum inſtitutionum lib.1.*in operibus eiuſdem Originis, quantum tranſiens inuenire praualui, loca quæ contra regulas patrum dicta ſunt ac hæreſim repudiatione ſignaui.*

CARMEN X.

Huc & Pimpleidas induxerat optimus Orpheus] Nugatur hic egregie Bapt.Pius: Pimpleidas ſcripſi, vt Nereidas ſcribitur. Πιμπληίδας, Νηρηίδας, neque præter morem ſuum facit cum ſecundum corripit Sidonius. Adſcribātur hic Apollonij Rhodij verba ex lib.1. Argonauticon, quæ huc faciunt ita de Orpheo is canit:

Πρῶτα νυν Ὀρφῆος μνησώμεθα, τόν ῥά ποτ' αὐτὴ
Καλλιόπη Θρήικι φατίζεται εὐνηθεῖσα
Οἰάγρῳ, σκοπιῆς Πιπληίδος ἄγχι τεκέσθαι.

Vbi ſcholiaſtes: πιμπλείας χωρίον κατὰ Πιερίαν. οἱ δὲ ὄρος Θρᾴκης· οἱ δὲ κρήνην καὶ κώμην τῆς Πιερίας.

& carm.22. *Ibant Pimpleides pariter.* Varro lib.6. de lingua L. *Ita enim ab terreſtribus locis cognominatæ Pimpleides, Pimpliades, Theſpiades, Helioconiades.*

CARMEN XI.

Æthiopis] lego licet nulla veteris libri auctoritate nixus. Æthiopus: quod eadem forma dixere Latini, qua Arabus, &c. Seruius Honoratus in illa 7. Æneidos,

Siue Getis inferre manu lacrymabile bellum
Hyrcaniſue, Arabiſue parant ——

inquit, *Venit ab eo quod eſt hic Arabus, nam ab eo quod eſt hic Arabs ab hoc Arabe Arabibus facit: ſicut Hiberus.* Vnde eſt in Lucano:

—— *Occurrat Hiberis*
Æter & Hiber ——

Nam Horatius dicet:

Diſcet Hiber Rhodanique potor.

Item: *lectum eſt Æthiopus, ſed tantum Æthiops dicimus.*

Hæc Seruius ad hunc locum. Sic Thracus homo apud A. Gellium lib.19.cap.12.Vide quæ notaui lib.2.epiſt.2. & Panegyr.Anthemij.

Chryſolithi fuluus difulgurat ardor] Vnus codex, flauus, admitti poteſt. Propertius enim dixit, flauo lumine Chryſolithos.

Pro contemptu] Lego,præ contemptu.

Si iudicio)Lego,ſi in iudicio, originem erroris quiuis vides,qui veteres libros tri.

Baccarum fulgura)eleganter ita veteres codd. vulgo, B. vulnera.

CARMEN XIII.

Hæc quondam Alcides) ex Claudiani lib.21.de raptu Proſerpinæ cum ait:

Thracius Hecuates:ſed tu Tirynthius alter
Florentine mihi———

Leſtrygonas)ita libri noſtri : quidam tamen legit. Gergonas,non male.

Iam nunc)excuſi.Nam nunc, illud ex libris,rectius vt mihi videtur repoſui,Virgilius:

———*Iam nunc ſolemnes ducere pompas*
Ad delubra iuuat ———

Plautus captiuis:

Secede,huc nunc iam ———

Apuleius lib.1.Aſini : *faxo etiam ſero immo ſtatim immouero iam nunc.*

Marſiaque timet manum ac rudentem] De hoc Dio lib.55. Seneca de beneficijs lib.6.cap.32. Arnob. 2. & Plinius verba eorum profert elegantiſſimus Lypſius in 1.Annal. Taciti.

Sereno non ſeptimio, ſed ſammonico] ita omnes noſtri libri, vt etiam Lugdunenſis editio. Mirabar virum doctum ita emendare, cum antea ſic excuſum eſſet : & Æd. Manutium, qui Cenſorium nobis ſuis notis illuſtratum ex ſua officina dedit corruptam , quæ Baſileæ excuſa eſt, editionem in citandis veterum de Cenſorino auctorum teſtimoniis, eſſe : cum Vineti diſertim , ità vt iuſſimus excudi, & alij emendāt,habeat Sammonicum ſerenum,de arte mathematicha libros conſcripſiſſe ipſemet Sidonius noſter infra epiſt.ad Pontium Leontium probat, dum ita ſcribit :*Nam ita his,vt ſic dixerim, membris Philoſophiæ claret, vt videatur*

deatur mihi Iulium Firmicum, Sammonicum Saturninum in libris Matheſeos peritiſſimos conditores abſque interprete, ingenio tantum ſuffragante didiciſſe. Laudat Macrob. eius libros rerum reconditarum lib.9.cap.vlt.

Eſſentiam] de hoc Muret. Var. lection. lib.15.cap.20.

Indolentiam] ſic veteres quidam expreſſe: alij indoliam habent, & ita cenſuit Muretus, in doloriam excuſum eſt vbique.

CARMEN XV.

Caput aſperat antrum] Nulla in libris vel excuſis vel ſcriptis varietas: legerim tamen libenter hic pro antrũ, arrũ vt ad τὸ caput referatur, quæ coniectura certa mihi videtur: mutare tamen quicquam præter antiquorum librorum auctoritatem mihi fuit religio.

Adamaſtor] Vetus liber vnus, Damaſtor, quomodo etiam Claudiano in Gigantomachia vocatur: vt hic Pius notauit.

Diaſtema] Abuti hic, in his explicandis ocio, animus nõ eſt mihi, ad Cenſorini de die Natali librum te relego, qui vnus ad hæc intelligenda ſuffecerit.

Textrimo] quidam libri veteres, Textrinæ. Vt Carm.23.
Æmula Palladijs textrina ducere templis.

Nomina veſtis] Sic ex veteribus reſcripſi vulgo. Nomine veſtri, quod nullo ſenſu legitur, quamuis ne illud quidem quod repoſui mihi ſatisfaciat, veterem ſcripturam cum fide repræſentaui.

Et pro dimiſſo tantum pallere marito] recte ita Horatius ſimiliter,
Dum pueris omnis pater & matercula pallet.

Lunda capit] libri ita omnes vulgo, laida.

Flamea ſumens] ita conſtanter perſcribitur in libris veteribus, D. Ambroſius eodem modo in lib. de Viduis inquit: *Suaſimus fateor vt veſtem mutares, non vt flameum ſumeres, vt à ſepulcro recederes, non vt thalamum præparares flameum φοινικίδα* vocat Syneſius epiſtolis: Ἀλλ' ἐν φοινικίδι καὶ ἔτι καὶ διαφανὴς ὁ κεκρύφαλος χρυσῷ καὶ λίθοις ἐξήρτητο ἢ ἀφῄρητο. quem locum alijs non notatum hic annotare volebam.

Pallia claua] dixi ad epiſt.11.lib.4.

CARMEN XVI.

Laticem ſimulatum fontis equini] Virgilius Æneidos lib.2.

Sparſerat & latices ſimulatos fontis Auerni.

Munere pellem] liber vnus, Pallam.

Paphnucius] ita M.SS, vulgares Pampicius.

Permagna] Cl.Puteani codex, pro magna, qnod non aſpernendum.

CARMEN. XXI.

Nox inſuit hamis] non bene hami vulgatur.

Concinnare] Alius, Condere.

Rauum auferem] ita libri ſcripti ſemper non raucum.

Burgum tuam] de ea Scal.Auſon.lib.2.cap.9.ampliter.

CARMEN XXII.

Par prope transfoßi] Baſil.Lar, Lugd.Lac neutrum bene ex libris id quod expreſſum vides repoſuimus.

Laudent] Ludant, vetus liber.

Pimpleides] Ad carmen 10.

Diceris ſic] Vitioſus verſus eſt ſenſuſque, legerim,

Diceris hic &c.

Pendenteſque] liber vnus, ſplendenteſque.

Deſtituit] quidem codex Reſtituit, quod etiam poſſit ferri.

Figmenta] alius liber Pigmenta.

Vel prima] alias vel ſumma.

Sigma] ad epiſt.2.lib.2.

Praiudicantiſſimus] alij, Prædicantiſſimus.

CARMEN XXIII.

Sextiaſque Baias] Ad lib.5.epiſt.14.

In caſtris Marathonij s merentem] ita ex vno melioris notæ libro reſcripſi, cum morantem, pro merentem vbique excuſum eſſet. Apuleius lib.1. Mileſiarum: *Ibi in Attide primis pueritiæ ſtipendijs merui.* Varro: *Equo publico merent.* Quam ſtrenui milites olim vulneribus ſuis, quæ ab hoſte in ipſo conflictu acceperant, gauiſi fuerint, nemini eſt ignotum. Gellius ex Salluſtitio & Demoſthene illuſtre exẽplum in ſuis Noctium Atticarum libris dedit.

Fingi

Fingitur] ita in omnibus manuſcriptis libris exaratum: & nos expreſſimus quicquid ſuam lectionem Pius explicet.

Smyrnaa incude doctus officina] ſic ſcribendus hic verſus ex membranis eſt,cum vitioſe impreſſus ſit,vt pote cum vice pro incude male; fuerit repoſitum ab ijs qui ſyllabarum rationem habere voluerunt.

Helleſpontiaco parem priapo] Symmach. libr. 7. epiſtol. 45. ſic,

Tydidem ſuperis parem.

Inſtituiſſet] Vulgo Conſtituiſſet, illud rectius , docuiſſet, vult dicere me Orphus,quod confirmat poſtea cum ait:

Nec ſi me docuiſſet ille fari,&c.

Penitiſſimas] Vulgarem lectionem hic retinui,cum omnes M.SS.haberent penitudines,quod quid ſibi velit neſcio. De hac voce lib.8.epiſt.3.mihi dictum.

Sine Æëtias & ſuus Iaſon] Sequutus ſum Lugdunenſem editionem & pleroſque veteres libros,alij habent,

Siue Æëtes & inclytus Iaſon.

Priuatos vocitent parare ludos] Abunde de his alijs dictum.Vide Pet.Fabrum Semeſtrum lib.1.cap. 20. & amiciſſimum Lypſium in 14.lib.Annal.C.Taciti.

Et iam te vrna petit] Sorte adſcribebat adſumebat vnumquemque ordo decurrendi in ſpectaculis, quod ex hoc loco, & Tertulliani quod ſuper ea re compoſuit opuſculo paret addo Symmach.lib.10.epiſt.22.& ibi Iuret.

Suſpenſus tubicem vocans , quadrigas &c.] Hieronym. vita Hilarionis: *Igitur dato ſigno hi aduolant, iſti prepediuntur,ſub horum curru rota feruent.*

Inſtant verberibus] Virgil.3.Georg.

——illi inſtant verbere torto

Et proni dant terga——

lib.5.Æneid.

——pronique in verbera pendent.

Corda ferit] Virg.

—exultantiaque haurit Corda pauor pulſans

In quorum bene ſeptimum] Hieronymus Hilarione: *Hoc ſiquidem in Romanis vrbibus iam inde ſeruatur à Romulo , vt propter felicem Sabinarum raptum ab ipſo quaſi conſiliorum Deo quadrigæ ſepteno currant circuitu , & equos partis aduerſæ fregiſſe victoria ſit.* Propertius:

Aut prius inflecto depoſcit præmia curſu,
Septima quam metam triuerat.
Inrequieta) ita liber ſcriptus,excuſi,inquietata. vtrumque æquè benè. l.1.§.4. D.de poſtul.
Taceret) lateret,vetus Codex illud probat quod ſequitur.
Mordacem faciat ſilere Flaccum.
Mente) ita omnes MS.in primitur, Dote.
Neſcis) quidam libri : noſti.
Limphydij) alij vocari puto, Nymphidium.

CARMEN XXIV.

Fuſcabat) Sic omnino legendum, non Fucabat vt male excuditur ad imitationē enim illius Virgil. eſt lib.4.Georg.
Namque ſub Oebaliæ memini me turribus altis,
Qua niger humectat flauentia culta Galeſus,
Coricium vidiſſe ſenem, cui pauca relicti
Iugera ruris erant——
ecce ait niger, à colore, qui idem cum fuſco aut piceo. 3. Georgic.
—ne maculis infuſcet vellera pullis, &
Summáque ieiuna ſanie infuſcatur arena.
Minus recte autem doctiſs.Turneb.Aduerſ.lib.4.cap.14. Nigrum pro profundo accipit, vt ex horum locorum collatione paret.
Electro) male vulgo plectro.

AD

AD LECTOREM.

Velim aduertas, innumera hîc emendata, de quibus ſigillatim tecum in cõſilium ire præter rem duxi, quid enim attinet certis, & manifeſtò veris aduocationem quærere, cum nec ipſe ambiam ad ſingula quæq; præconem cõduci. ridicularium eſt literæ, aut vocis mutationem quadrigis, & ſtatuis conſecrare velle. Cæterum vt aliqua ſaltim ratio conſtet eorum quæ in hac editione mutata, viſum eſt breues Notas ſubnectere, tanquam variantis lectionis indiculũ. Lectiones vero paucas & neceſſarias exprimere ſatius putaui quam omnes, cui enim rei? niſi vt patientes lectoris aures inanibus nænijs implerem, quo peſtilenti ſydere plerique hodie afflati, qui proprio & alieno ocio inſidias ſtruent es horas optimas peßimè perdunt. Quod ſi quæpiam præter Varias lectiones interſperſa, adiuro conſcientiæ meæ fidem ea omnia non ſolum tumultuaria opera, imo ea leuitate, qua ſermones in vehiculo ſeruntur nobis fluxiſſe, ſed ſæpe inuito & faſtidienti nata, quod facile per ſe probabunt. Ego pulcrè diſcedo, ſi vel ab omni eruditione relictiſſimus quiſque, Rhinocerote, vt ait Sidonius, me non notet.

C. *Sollij Sidonij Apollinaris*] In quibuſdam MSS. Gaij Sollij Apoll. Modeſti Sidonij.

Aruernorum epiſcopi] MSS. 3. Claromontenſis epiſcopi.

LIB. I. EPIST. I.

Deliberabuntur] MS.3. deliberentur.

Conſilioſißimus] lib.1.inſtructiſſimus. Conſilioſus præter alios Gell. lib.4.cap.9.

Omnes] lib. 2. omnes eas.

Retractatis] lib. 2. retractis. Tacit. ad Plin. Gell. lib. 15. cap. 10.

Silere me] ME in vulgaris exemplar. non legitur.

Frontonianorum] MS. 1. Frontoninorum. Frontonis meminit Capitolin. Antonino philoſoph. Hieronym. ad Ruſt. *Frontonis grauitatem.* quo reſpexit Sidon. lib 4. epiſtol. 3. *Frontoniane grauitatis.* Scholiaſt. Iuuenal. Sat. 7.

Cum veternoſum] MS. 3 Bibliot. S. Victorij, cur vet. quod non abhorret à phraſi Sidonij. Epiſtol. 11. & lib. 2. epiſtol. 13. & paſſim.

Immane dictu] 3. Victor. immane ductu, quantum ſuper.

Quantúmque] vulg. quantumcumque.

Fautorem] MS. 2. factorem.

Haſitabundos] Vul. hæſitandos.

Editorum] MS eruditorum.

Liuidorum] vulg. liuidulorum.

Sedet] ita omnes MS. vulg. ſider.

Fixerit] MS. fecerit.

EPIST. II.

Theodori] MS. Theuderici.

Popularis] vulg populis.

Laudans in te] alij lib. laudaturus vitæ in te tam dulcatæ ſollicitius ingenuitatem. Ipſe igitur vir eſt.

Huiuſcemodi] MS. 2. huiuſcemodi ſunt, vt l. c. nihil ne regni. al. vt l. c. nec regni.

In quo paululū] plerique MS. in patulum. 2. *Capitis apex rotundus, in patulum à planicie frontis verticem caſaries refuga criſpatur.* Cæſaries refuga, crines flexi. nam Lucanus Aethiopum crines refugos dixit. Aethiopes vero οὐλοτρίχας, adſerit Ariſtoteles, & Martialis retortos crines eis tribuit hoc eſt, ἐπιστροφίδας, vt eſt apud Euſtatium. Theodectes de Indis apud Strabonem lib. 5.

ἧς ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
εἰς σώματ' ἀνδρῶν, καὶ συνείλειψε κόμας
μορφαῖς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός.

Ceruix non ſedet neruis] ita omnes MS. lib. Pithæi. Ceruix non * * * ſed neruis.

Genas adúſque forpicibus] V. C. Petri Danielis: genis vt adhuc veſticipibui.

Naſus

Naſus venuſtiſſ.] MS.Vict.naſus venuſtus.

Si caſu dentium] Hæc ex MS. interſperſimus.

Pilis infra] vulg.intra. contra apud Petron. *Hoc vt infra fiduciam poſui* L. intra.

Iuuenili] MS.3. Iuuenal.

Sit ſermo] al.ſi ſermo.

Ratione] MS.religione.

Circunſiſtit ſellam comes armiger] MS.Victor.ſedem.aptè vero *comes*, cum & Varroni *latrones*, quod ſint circa latera regũ.Apul *regalium laterum ſtipatores*.Agath.δορυφόροι ἀμφὶ τὰ βασίλεια. Armigeri ὁπλοφόροι hæc enim vocabula latius capiũtur Firm.Zoſim. lib.3.*ſcrutarij*. G.Codino: σκυτερίοι, Gloſſæ: *Armiger, qui vulgo ſpatharius. Virgil.* Spatharij vox vbique obuia. ἡ σπάθη ἐςὶ καὶ τὸ δόρυ, inquit Cedrenus, recte ergo δορυφόροι. Suid. Heſych. Procop. Euſeb. Hiſtor.Eccleſ. δορύφοροι οἰκεῖοι. Hiſtor.miſcell. *domeſtici*.Dio lib.55.Herodi. lib.2.δορυφόρους appellant milites cohortis prętoriæ.nam prætoria cohors propriè ad cuſtodiam principis. Aug. Pſal. 149. *Framea, quam vulgo ſpatam dicunt*. Iſidorus lib. 19. cap. 6. Placidus in Gloſſ. *Clunaculum.pugionẽ dictum, quod clunes ſelegit, item ſpata:* hoc vocabulum Germanis hodie remanet varij vſus,cũ ipſis ἀκόντιον notet,& lanceam,& veru,& latius ferrum vtrimque acutum,quo terram fodiũt,ſcilicet ab acumine voce deducta. in LL. VViſigothorum lib. 9. tit. 2. *vt vnuſquiſque de his quos ſecũ in exercitũ duxerit, partẽ aliquã Zabis vel loricis munitã habeat: pleroſque vero ſcutis, ſpatis, ſcramis, lãceis inſtructos. L.Spatis, framijs.* Zabas loricas interpretatur etiã Leo Imp.ἐπιλέκτους ἔχειν Ζάβας ἤτοι λωρίκια.

Excluſa velis] Lucifer Caralitanus lib. moriendum pro Dei filio: *Perſpicis in tuo palatio intra velum licet ſtans.* Corippus:*contracto patuerunt intima velo Oſtia.* quanquam hoc de velo cubiculari. Plin. epiſt. Lamprid. Elagabalo. Sidon.lib.4.epiſt.33.Velum iudicis C.Theod.lib.1.tit.De offic. rect.prou. Admiſſionales qui ad velum obſeruabãt.Lamprid. Alex. Seuero:*Salutaretur quaſi vnus è ſenatoribus, patente velo, admiſſionalibus remotis. Magiſter admiſſionum* Vopiſ. Aurel.Amm. lib 13. *officium admiſſionis.* Sueton Veſpaſ. cur vero *incluſa cancellis*, ex Agath. lib.2.claret.

Tractabitur] Iuuenal.Sat.1.*Iuriſq; peritus Apollo* Comm. *Quia iuxta Apollinis templum Iuriſconſulti ſedebant, & tractabant.* ita vbique vſurpat Sidon. lib.1. epiſtol. 9. lib.4

EE 5 epiſt.

epiſt.4.lib.9.epiſt.16.& paſſim.hinc tractatorium,lib.1.epiſt. 7. Gloſſæ: *Tractatorium, oratorium*, quod illic cauſas orabant.

Plurima] vulg plura. citra dign.

Deus obtulerit] MS. Victorini, obtulit. hoc ex conſenſu 6.lib. nunc primum inſertum.

Quod elegeris ſerit] C.Dan. quo delegeris.

Impolitam] Fortaſs. politam.

Cedentibus] Vulg. ſedentibus.

Non ſplendore] MS.5. pondere.

Luxu ſabbatorio] C.Dan. ſubactorio, inepte. Vide Canon. Trullenſ.

Iocülariter] MS.2.ioculanter. Vul. luculenter.

Ad ludum] MS.Vict.ad ludendum.

Patronorum] MS. patrociniorum.

Excubaturus] MS.2.excubatur.

Redeunt ſummouentes] MS.1.commouentes, inepte. nam pulſare & ſubmouere proprium in hac re.

Mordacis linguæ felle] vide Iuuen. Comment. ad illa Sat. 5. *Et ſalibus vehemens.* Dio. Chryſoſt. διατριβ. περὶ τῶν ἐν συμποσ.

Phonaſco] Suet.Neron.cap.25.Varro ὄνος λύρας.

Phonaſcus adſum vocis ſuſcitabulum,

Cantantiúmque gallus gallinaceus.

Acroama] Sueton.Aug.cap.84.Iuuenal Sat.VI.

Meditatum] MS.2.medietatum.

Caſa] MS.6.gaza quod tamen verum non eſt. caſam dicit cellam ſeu manſionem excubitorum.

Horæ primi ſoporis] Quippe per ſucceſſiones vigilabant, quæ vices Apul. *Tutela peruigili cuſtodiam per vices ſortium ſuſtinebant.* Sta:. *dat teſſera ſignum Excubijs poſitaq́ vices.* Lutac. *Vices, excubantium militum ſucceſſiones, qui ad vigilandum inuicem ſibi ſuccedunt.*

Conficere] MS.2.efficere.

EPIST. III.

Legibus] MS.4.legis.

Sed qui] MS.Vict.licet qui. Ortel. ſcilicet.

Suſcipiunt] al.Suſpiciunt.

Ille obiter] ita plerique MS.Vul. arbiter.

Inimicos

Immicabilibus] M.S.Vict.inimicalibus.
Antiquati] Vic.antiquitati.
In conſilium] Vul.concilium.ſanè vbique fere hæc confuſa,cum alterum alterius locum ſubierit culpa ex ſcriptorum, & litterarum vicinitate. Conſilium *συνέδριον* ſeu conceſſus. Apul.Apolog. *Vos quique eſtis in concilio L.conſilio.* Concilium *συναγωγὴ* collectus, ſeu coetus amplior.ideo Sidon.diſtinguit lib.2.epiſ.1.rectè verò in gloſſ.*Concilium conuentus.* nam *συναγωγὴν* & *πανήγυριν* notat.Spart.Hadr.*Hiſpanis in conuentum vocatis*,Suet.Ner.c.28.*Circa conuentus,mercatuſque* hinc conciliare:Eograph.Commen.in Eunuch.Terent.*Male conciliate—male emtes—nam concilium nundinas dicimus.* Concilium à conalando vulgus Grammaticorum. Varro v. de ling. Lat. *A cogitatione concilium, quod vt veſtimentum apud fullonem cum cogitur conciliari dicitur.* Hoc eſt, cogi, vnde opus ipſum coactura.& in gloſſ. *Coactiliarius πιλοποιός.* conciliare verò,quod maximo motu opus faciunt.nam cilere eſt *κινεῖν*.concilium,compoſitio.Lucretius: *Corpora, concilio quæ conſtant principiorum.*& apud Petrum, *epulæque ad certamen prolata conciliant hilaritate concilium.* vt Varro: *Vinum coagulum conuiuij.*

EPIST. IV.

Familiare faſtidium]MS.2.ſtudium.
Cum a deſperat] lib. meus. cum deſper. MS.1. cum reapſe ratione.
Cuius aptet.] MS.v.Huius enim app.nullis adhuc.
Sed hinc] MS.Vict.ſcilicet.
Velle me tibi] MS.1.velle me non t.

EPIST. V.

Heronio] lib.2. Herenio.
Illic etſi] Vict.Illicet etſi.
Rhodunuſiæ] MS. 2. Iordanuſiæ .perperam , Rhodanuſia, Lugdunum.Steph.Ptolem.
Publicus curſus vſ.fuit,quippè ſacris apicibus acc.]nã alioquin publico curſu vti non licebat.l.6.C.de curſ.publ.ideò diplomata exhibita.Capitolinus in Perlin.Iulia. Ἀφικέσθαι προλαβόντα μέχρι ἡμῶν χρόνον διὰ ὀχήματι δημοσίῳ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἡμῶν κτλ.

καὶ ἐν παρίππῳ. Sed in re vulgatiſſima difficile eſt aliquid noui adferre. Victor. Conſtantino. Capitolin. Antonino: *Vehicularium curſum ſubleuauit*. impreſſius Spartian. Seuero. *Vehicularium munus à priuatis ad fiſcum tranſtulit*. hoc eſt, quod ait in Adriano: *curſum fiſcalem inſtituit*. Fiſcalia, quæcumque publico ſumptu exhibita *panis fiſcalis*, id eſt, *de populi annona*. Gloſſographus Perſij Sat. 3.

Replicatione] al. refricatione.

Cruſtarum] MS. 2. cruſtatum.

Vtrinq; torrentis] Vul. vtraq; ineptè. Iordanus de Caucaſo: *Lateribus in altitudinem vtrinque porrectis*.

Curſoriam] Caſſiod. lib. 2. epiſt. 15. l. 2. C. de offi. præf. præt.

Commeſſaliter] lib. 1. commeſſabilitur.

Labrum] lib. 2. lambrum.

Quorum ripæ thoriquę] Opt. Cod. ripæ & ore.

Nutabant] MS. Vict. & alij 2. natabat.

Fruticauerant] Opt. C. fructificauerant.

Peruectus] Vul. prouectus.

Diſcretus] hæc eſt vera lectio, quam omnes MS. agnoſcũt, al. diſcerptus. *Molium publicarum*) Iuſtin. lib. 2. *Aduerſus vim decurrentium aquarum tantis inſtructa molibus*. Ammian. *Oceanum molibus communiebat*.

Mercatui] Vu. mercantium.

Falſum] V. ſalſum.

Cloacali] MS. claacari. ita ferè vbique, latiali & latiari.

Nomini] vu. nominis.

Qui Italis veteribus terminus] vu. veterrimus.

Flaminiæ oppida) Opt. C. flumina & oppida.

Felicitas) ita omnes MS. vul. fuſcitas.

Vitrea Fucini) lib. 1. vicina ſuccini.

Cucus non ſolum formæ) Hæc eſt veriſſima lectio, quam ex MS. eruimus. vulg. Thermas. Formæ, aquæductus. Caſſiod. Var. lib. 7. ep. 6. l. 1. C. de aq. du. C. Theod. eod. Frontin. lib. 1. de aquæduct. *Formas quoque ductuum facere curauimus*. l. *aquæductuum*. grauiter hallucinatur vir doctus aduerſ. lib. 5. cap. 5. nam Frontin. lib. 2. *riuorum formas*. Vlp. l. ſi pendentes. D. de vſufr. *Formam aquæductus*. Naumachias potare dixit Lucill. apud Priſcian. lib. 6.

Operam do) MS. 2. operæ impendo.

Filia perennis) lib. 3. Pith. filia Aſcella. ſed indubiè irrepſit è gloſſa.

Thala

Thalaſſio) Vul,thalaſſia.

Migrauit) MS.3.vict.& alij 2.peruenit.

EPIST. VI.

Te iners) MS,temet iners.

Totius mundi) MS. Victor.orbis. al. vrbis. ſoli Barbari & ſerui pereg.l.4.D.de excuſ.tut.

Pingui) MS.2.pigro.

Num minus) MS.1.Non.

Grauibus) Vulg.grauidis.al.grauidum.

Cum eos) locus variè contaminatus. Vul.cum eis quos eſ. dignum, ſi nos ſequereris videreris dolentibus anteceſſiſſe. al.viderentur dolentius.Vera eſt lectio quam expreſſimus.

EPIST. VII.

Aruandi) MS.2.ſeruandi.vide P.Diac.

Quod amare liceat & capite d.) MS.2.Vict.quod fouere l. Zoſimus lib.5.vbi agit de morte Stiliconis.

Felicitas) Nonnulli libri hoc ignorant.

Sed gubernationis) plerique MSS.damnationis.

Sequentemque) ul.conſequentem.

Poteſtate diſcinctus) MS.1.defunctus.ineptè. apud Zoſim. *ἀξίωμα τῆς ζώνης*.lib.5.Sozomen.lib.7.capit.13.Rufinus: ius militandi.Herodian.lib.21.Guid.Iouiano:*ζώνην ἀποθέσθαι*, exauctorari.Hinc *ζώνη*,ſiue cingulum latius vſurpari cæptum.ergo diſcinctus,ſolutus magiſtratum.Sidon. lib.1. epiſt.9. deſtinatus,vinctus.Apul.*capiſtro deſtinatus*.& paſſim alij.

Aſellio) MS.1.Aſello.

Prafectura nuper extorta) Opt.lib.nuper ex ore ſum.

Syagrij) Vul.Sygagrij.

Maxima r u.ſcientia præditi) Opt. lib. copia.L. maxima rerum ſcientia,verborumque copia præditi.

Cum geſtis) MS.Vict 2.congeſtis.

Correptus) Vict,1.correctus.

Super Ligerim) lib.Pith.ſuprà.

Hanc epiſtolam læſæ maieſtatis crim.) l. 7. C. ad l. Iul. Maieſt.& illa Vlp. l.1.D. eod. *Qui hoſtibus P.R.nuncium literaſve miſerit,ſignumve dederit feceritve*,& quæ ſeq.

Auxanium) MS.2.Auxanum.

Nil

Nilleue] vulg.nil quaſi leue.

Præfectorijs] Victor. lib. *1.* prætorijs , perperam prætorij enim legebantur ex equeſtris ordinis viris.Plin.lib.1.epiſt.*14.* Sidon.verò præfectorijs parentibus natus.

Trapezitorum] Fortaſ. trapezarum.

It in tractator] Vulg.& in tract.

Prenſare] lib.1.penſare.

A decemuiris] MS.2. ad eſſe viris.ſunt qui legant:quinque viris.

Sub inuidia] lib.*1.*iniuria.

Præcipi reo] Vul.miſero.

In imo] Vul.in vno.in Apul.mil.*1. Ac dum in imũ deiectus.* non,infimum.

Concito] MS.3.concitato.

Ter quaterque] τὸ quaterque vulg.deeſt.

Confeſſum reum læſæ maieſt.teneri) Nam confeſſus eſt pro damnato.l.LXXVI.D.de re iud.l.vnica C.de confeſſ.Cato apud Salluſt. *De confeſſis ſicuti de manifeſtis rerum capitalium ſupplicium ſumendum.*

Milibus formularum iuris id ſentientibus) Opt.C.ſancientum.Formulæ, vt in re vulgata moneam, ſunt verba certa ac ſollennia,quæ legitima apud Varr.v.de ling.Lat. quod ex 12. tab.deſcendunt.ita l.2. §.ſi legib.D.de orig.iur.actiones compoſitas certas ac ſollennes. dicuntur & verba ciuilia. Vlp. Fragm.tit.25.verba directa.interpres Horat.Saty.*1.*lib.2.verba concepta.Cicer.2. de Inuent. Laborioſus Sidonio , anxiè implicitus.vt,quanta laboras in charybdi. Apul. laborans veſtigium:vide Sidon.epiſt.2.lib.3.

Purpuratorum] lib.Dan.purpuratorium.

Exauctoratus] vulgo:exauguratus.

Sed vt iudic.] Vict.ſed cum.

Serpentis Epidauri] Serpentis. non eſt in lib. Daniel. & rectè.

Nunc ex vetere ſenatuſconſulto Tiberiano triginta dierũ] Verba illa:ex Vet.S.Tib.abeſſe in vet.C. monuit me optimus & humaniſſ.vir Petrus Daniel. quem onerare laudibus meis impræſentiarum non libet, ... Sidon. inſigni errore liberabimus,nam ſenatuſconſultum Tiberianum x. tantum dies indulgebat.Dion.lib.57.Seneca de Tranquill.cap.14. Theodoſius verò 30.l.ſi vindicari.C.de pœnis.12.tab.30, dies æris confeſſi debitique indulgent, vt eſt apud Gell. Quod vero C.

Fortu

Fortunatianus: *Qui proditionis damnatus fuerit magiſtratui detur cuſtodiendus,& trigeſimo die torqueatur vt conſcia dicat.* alibi interpretabimur.

Nos quidem) vulg.nos quoque quidem.

EPIST. VIII.

Illud tamen) MS.2.id tamen.

Et fatigationum ſalibus admixtis)ita omnes MS.vno conſenſu.Vulg.fatim gnatorum.al. fatim gnatonum. quod eſt à manu inſulſiſſimi correctoris. Fatigare, eſt cauillari & iocis exagitare.Sidonius lib.5.epiſt.17.*Verba dulcia,iocoſa,fatigatoria.*lib.3.epiſt.13. *Si fatiget,in contumelias, ſi fatigetur, in furias.*lib.4.epiſt.10.Dicere ſolebas.quanquam fatigãs,quod meam facundiam verere.Sulpic.de virtute Monach. Orietal, *Quid,inquam, Galle placet ne tibi prandium panis dimidius viris quinque tum ille aliquantulum erubeſcere dum fatigationem meam accepit.Facis,inquit, tuo more qui nos edacitatis fatigas.* Ioan.Caſſian. *Illuſione contenti fatigare eos potius ſtudeant,quam nocere.*Aurel.Victor in Caro;*Condiſcipulis quoque qui taxauerant eum in auditorio verbi fatigatione pernicioſus fuit.*Iuuenal.Sat.9.*Salibus vehemens.*Comment.*vrbicus es, id eſt, qui ſolebas homines in conuiuijs fatigare.*

Iſta hæc nobis)Victor.1.mihi iſta hæc.Opt.C.Et tu iſta ecce Ceſænatis Furni.optimè & concinne.

Turres) lib.1.ventres.

Aegroti de ambulant) lib.2.ægri.

Algent balnea, dormitoria conflagrant) Hæc eſt lectio optimi Cod.mei.reliqui omnes cum vulg.domicilia. hîc autem vbi rerum ordo peruerſus,rectè algent balnea,dormitoria conflagrant. curabant enim vt hæc cubicula frigidiora, quod ex Vitruu.& Pallud.conſtat.Sidon.lib.2.epiſt.2.*Hæc tamen aliquid ſpatio ſuo in extimo deambulacri capite defrudans efficit membrum bene frigidum : vbi publico lectiſternio exſtructo clientularum, ſiue nutricum chorus receptui canit.* Membrum. nam Plin. lib.2. epiſt.17. membrum dormitorium. membrum eſt pars domus. Plin. libro 5. *Multa in hac membra, atrium,&c.* Vlpian. *Si Fabris duobus vel pictoribus templum vel membrum depectum eſſet.* ergo hîc dormitorium, vt in Gloſſ. *Dormitorium* κοιτωνάριον.Plin. *dormitorium membrum.*Sidon. lib. 2. epiſtol. 2. *dormitorium cubiculum.*Sitiunt viui natant ſepulti. Quoniam hic lex na-

turæ inuerſa, leg. putabam: ſiti ſunt viui, id eſt, mortui, ſed fruſtra, nam Rauenna, de qua hic loquitur, ſita in paluſtri loco, ideoque propter ſordes aqua potu minus apta, & eadem ratione ſepultos natare dicit. Syri, qui fœneratores, pſallant, & clerici quorum eſt pſallare fœnerantur. Sed de his omnibus plenè, vt ſpero, alias.

Milites negociantur) MS. v. monachi neg. l. Vnic. C. Ne mil. negoc.

Pila ſenes) Ouid. Martial. Athen. lib. 1. Sidon. lib. 5. epiſt. 17.

Literis fœderati) ita omnes MS. Vul. lituis, quod concinnarat nobis acumen Baptiſtæ Pij: Fœderati, Gotthi. Iornandes de reb. *Nam & dum famoſiſſimam & Romæ æmulam in ſuo nomine* (Conſtantinus) *conderet ciuitatem, Gottorum interfuit operatio. qui fœdere inito cum Imp. 40. ſuorum millia in ſolatium contra gentes varias obtulere. Quorum & numerus vſque ad præſens in Republ. nominantur Fœderati.* &: *milliáque illa dudum ſub Conſtantino Imp. fœderatorum renouata. & ipſi dicti ſunt fœderati.* φοιδεράτοι, apud Zonar. & Cedren. Harmenop. lib. 4. tit. 12. Nouel. 116. Gotthi itaque inculti rerum lege peruerſa literis hîc ſtudent.

Quæ facilius territorium potuit habere quam terram) in MS 4. quam facilius. Fortaſſe: quam f. t. potuiſti, vt ludat, territorium eam ciuitatem potius quam terram.

EPIST. IX.

Heronio] lib. 2. Herenio. 1. Heremonio.

Ricimeris] lib. 6. Recim.

Partis armatæ] Hæc inter ſe opponuntur. Pars armata. Pars ciuilis. militia armata. militia ciuilis. Bellicæ artes. Vſus ciuilis. Veget. lib. 1. cap. 5. *Plures militiam ſequebantur armatam. Necdum enim ciuilis pars florentiorem abduxerat iuuẽtutem.* Latinus Pacatus: *Illa voluit, vt quia iam bellicis artibus abundabas, vſu ciuili experiens ſub ocij tempore redderêris.*

Sera numeroſitas] Vul. ſena. MS. 2. ſeria moroſitas numerabatur.

Deſtringeretur] Vul. diſtraheretur.

Atque nepotibus] in MS. 9. deeſt.

Coluiſſes] conſuluiſſes.

Vt ſeruata] lib. 3. vt reſeruata ſen conſulatus v.

Calendæ

Calendæ Ianuariæ quæ Auguſt. Coſ. repetendum faſt, nomen] Plutarch.Quæſt. 9. Lactant. lib. 6. Plin.lib.2. epiſt.12. Salu.lib.6.Herodia.lib.1. quem vide. Seneca de ira lib. 3.cap. 31. Caſſ. libr. 6.in Form. Conſulatus.l.1.C.Theodoſ. ne quid publ. læti. hinc Sydon. libr. 8. epiſtol. 8. faſti purpuriſſati.

Mole grauaris] libr.3.& lib.Danielis, onere preſſaris.MS. 1. merè preſſar.

Vt me præfectum faceret ſenatu ſuo] MS. v. & lib. Dan. ſenatui ſuo.lib.Pith.ſenatus ſui,ſed malim:ſenatu ſuo,id eſt, cum ille ſenatum haberet.

Scholiaſtes Iuliani:Nou. 22. capit. 82. *Quæſitum eſt qua dignitate fungeretur præpoſitus: & dictum eſt, præpoſitus præfectoriam habet dignitatem, nam præfectus prætorio præfectus vrbis, & magiſter militum ſimilem dignitatem.* Præfectoria dignitas acquiſita aut ipſa præfecturæ functione, aut magiſterio militum, aut quod præpoſitus ſacri cubiculi, aut indultu principis per codicillos l. Conſularis. C. Theodoſ.de metat. Sidonij præfecturæ honoraria, ita omnes ferè magiſtratus ſub Impp. agentes, aut vacantes, qui honorarij.Coſs.ordinarij aut honorarij, l.3.C.de Coſs.& non ſparg.ordinarij,aut ordinarij aut ſuffecti,ordinarij, qui conſulatum inibant Kal.Ianuarijs, & faſtis nomen dabāt, Suffecti,qui parte tantum aliqua anni conſolatum gerebant, ordinarij ſuffecti,vnde & minores, vt ordinarij maiores. Dio lib.48. ideoque ad diſcrimen Sidon.epiſt.9. conſul ordinarius. Qui mos coſs.ſufficiendi incœpit C.Iul.Cæſ.coſ. Dio lib.43.prætorij aut præfectorij qui vacantes, allecti dicebantur,hinc illa opponuntur, præturas allectione accepiſſe, & vere prætorem fuiſſe.Capitolin.Pertin. ita Palatini vacantes, adſcripti.Lamprid.Alex.Seuero: *Iureiurando deinde conſtrinxit,ne quem ad ſcriptum, id eſt,vacantium haberet.* ita tribuni militares vacantes,tribunatus vacans.Cic.epiſtol.7.lib. 8.ad Fam.Sueton. Claud. cap. 24. curius rei ignorantia doctiſs. virum pueriliter errare compulit. Præfectorij autem erant ſenatorij cenſus. Lampridius Seuero: *Præfectis prætorio ſenatoriam addidit dignitatem, vt viri clariſſimi & eſſent & dicerentur.* quod etiam ex alijs ſcriptoribus notum eſt,ideo Sidonius.epiſtol.11.*ſic præfectorius, ſic ſenator.* Sed nobilitas ſeu vt Zoſimus lib.2.ἀξία τῶν λεγομένων νωβιλισσίμων,

FF ſenato

ſenatoribus tributa. Caſſiador. lib. 8. de ſenatu V.R. *Antiquitas nos fecit nobiles haberi: nos ſenatum etiam volumus de numeroſitate prædicari.* Apul. Florid. lib. 3. *Quin etiam tibi, Nobilitas ſenatorum, claritudo ciuium, dignitas amicorum, mox ob dedicationem ſtatuæ meæ, libro etiam conſcripto plenius gratias acam: (* agam*) eiuſque ergo libro mandabo vti per omnes prouincias eat.* ita enim locum longe corruptiſs. reſtituendum arbitror. itaque Gregor. Turonenſis cum aſſerit Sidon. præcipuum ex ſenatoribus, nobilem prædicat. Sidon. lib. 9. epiſt. 14. *Quem plauſilibus Roma fouere, vlnis: ſi pacis locique conditio permitteret, vt illic ſenatoriæ iuuentutis contubernio mixtus erudirere.*] id enim moris obtinuit, vt nobilium pueri Romæ inſtituerentur. Hieronym. ad Ruſtic. *Erudiuit infantem ac poſt ſtudia Galliarum miſit Romam.*

Si tamen tetrica] ita ex MS. edimus, Vul. iocula.

Scilicet] MS. 3. ilicet.

Cinctui vndique] lib. 2. cœtus. alij MS. 4. cinctuti Fortaſſis: cinctutim, vt Zonatim. ſanè cinctuti Luperci. Ouid. in Faſtis, quod huc non facit. Opt. C. cunctim vndique omnium.

Conuaſatis acclamationibus] Vict. 2. continuatis.

EPIST. X.

Campanio] lib. 2. Campaniano.

Suæ famæ] Vul. ſuæ me, id eſt, famæ.

Facies] l. Dan. faciet.

EPIST. XI.

Grammaticam vel ſalutanti] ita correximus Opt. C. manu ducente. Vulg. Grammatico vel ſaltem vati. quo nihil ineptius.

Concitatoribus] Vict. auctoribus.

Vir illuſtris] hoc ex MS. acceſſit.

Bigerrus] MS. 2. Birengerius.

Fruſta diuerſa] Vulg. fruſtra, diuerſa q. q. p. 1. effunderent. Opt. C. cumque fruſtra diu. quæque quaſi.

Tabula Roſtratis acciperet aut Capitolina] in re vulgatiſs. tanti non eſt diutius inhærere. Columnæ roſtratæ affixæ victoriæ tituli, præſertim naualis. Quinctil. libro 1. Pliniu

lib. 3

lib.34.& V.Inſcript.Capitolinæ triumphantes affigebant victoriæ ſuæ titulum. illuſtre eſt illud Fortunatiani Grammat. *Apud noſtros in tabulis antiquis, quas triumphaturi duces in Capitolio figebant, victoriaque ſua titulum Saturnijs verſibus proſequebantur. talia reperi exempla, ex Reguli tabula Duello magno dirimendo regibus, ſubigendis, in Acilij Glabrionis tabula Fundit fugat. proſternit maximas legiones*, & recte victoriæ titulum, nam & Sueton. Domitiano cap.15. *Atqui etiam è baſi ſtatuæ triumphalis titulus excuſſus vi procellæ.* titulum intellexit Virgil. Æneid. 11.

Indutosque iubes truncos hoſtilibus armis,
Ipſos ferre duces, inimicaque nomina figi.

Sed vnicè illuſtrant Sidon. illa Suetonij Nerone cap. 10. *Recitauit & carmina in theatro, tanta vniuerſorum lætitia, vt ſupplicatio decreta ſit, atque pars carminum aureis litteris Ioui Capitolino dicata*

Dentis ignitis] ita expreſſimus conſenſu MS. Sid. *Flammant Satyræ*. Ennius:

Enni Poëta ſalue, qui mortalibus
Verſus propinas flammeos medullitus.

hæc enim de Satyris eius, non de furore quo Poëtæ agitari dicuntur, capienda. Vulg. iniqui.

Circulatores] non ἐγχύγυρτ aut ἀγύρτας dicit, ſed eos qui paſſim obambulabant, aut qui circulatim conſiſtebant, nam circus ſeu circulus quæuis corona. Plin. lib. 2. epiſtol. *Multa agmina in medio, multique circuli, & indecora confuſio.* Vopiſc. in probo: *idque per multos circulos diceretur.* Circulare, obertare. Minut. Octau. *Ceres facibus accenſis, & ſerpente circumlata. L. circulata.* Sed de his alibi.

Feſtinam] lib. 2 feſtinans.

Dixerat] lib. 1. direxerat.

Inantis interregni] Vict. inter ihiantis regni.

Faſcibus prius quam codicillis] L. 1. C. Theod. ad l. Iul. repet. lib. 9. tit. 27. Ammian. lib. 25. *Oblatis magiſterijs equitum & peditum codicillis.*

Aduocatorum quorum cum finiuntur actiones] L. 13. C. de aduocat. diuerſ. Nouel. 34. Euod. Epiſt.

Anni] Vul. anno peracto. e. m. terminum circa.

Confixit & perſcripſit] hæc à vet. Daniel. abſunt.

Compellatio] lib. 2. interrogatio.

Trebaciſſimus ſenex] libr. 1. terebraciſſ. Victor. 1. trabeatiſ

beatiſſimus. Sidon. lib. 9. epiſtol. 11. *malui ſimpliciter confiteri quam trebaciter diffiteri.* Trebax, peruicax, vnde C. Trebacij nomen. eſt autem Sammaticum vocabulum, nam apud Appian. dux Sammitum Trebacius, ſanè cur aliquid mutemus non video: cum conſtans ſcriptura ſit Optim. Cod. & commoda interpretatio.

Standi locum) Opt. C. reſpondendi.

Loquendi) loquenti.

Ille, ſed riden) Vict. 2. ſubridens parce ait nobis.

Improbaliter) lib. Dan. improbabiliter.

Aquam poſtularem) lib. 3. poſcerem, Petron. *aquam popoſcit in manus*, Caper: *in manus aquam. poſcimus.*

De cetero) lib. 4. decreto.

Ipſe ille reus amicus) Vulg. meus amicus.

LIB. II. EPIST. I.

Hæc Epiſt. in plerisque MS. vltima eſt lib. 1.

Hecdicio) Varians ſcriptura in MS. Ecdicio. Ledicio. Edicio.

Ibi ex parte) Vulg. ſibi.

In conſeſſu) vet. in eccleſia.

Si nulla à Repub. vires) Opt. C. Si nullæ aræ publicæ.

EPIST. II.

Calet vnda) lib. 5. candet.

Endromidatus exterius) lib. 1. extrinſecus, endromis, veſtis hirta & craſſior. Iuuen. *Igniculum brumæ ſi tempore poſcas Accipit endromidem.* Tertull. de Pall. *endromidis ſolocem aliqua multicia ſyntheſi extruſit.* aptiſs. Tertull. endromida Cleomacho pugili tribuit, nam Pollux lib. 2. ἀθλητοῖς δ' ἂν προσήκοιεν καὶ ἐνδρομίδες &c.

Camerini) lib. Daniel. Amerini.

Subducens) Victor. 3. ſucciderıs.

Abitaci) Auitaci.

Tramitibus) Vulg. tractibus.

Hinc aquarum ſurgit cella coctilium) Hæc eſt quæ media Plin. βαπτιστήριον ſeu, tepidarium. Vnguentaria, vt infra, natatoria, quod in Gloſſ. legitur, perperam vulg. vnguentarij. Vnguentaria, vnctorium, ἀλειπτήριον. Plin. epiſt. lib. 2. & lib. 5. Celſ. lib. 1. cap. 4. Vitruu. lib. 5. cap. 10.

Excepto

Excepto ſolij capacis hemicyclio) Quippe in vnctario etiā ſolia ad lotionem, Celſus: *Sub veſte primum in balneo inſudare: ibi vngi: tum tranſire in calidarium: ibi inſudare: in ſolium non deſcendere, ſed aqua calida caput perfundere.*

Vis feruentis) Viſum deferuentis, MS. 4.

Publicis operibus extructas) Iulianus: ὥσπερ ἐν πολιτικαῖς οἰκοδομίαις χρὴ δαπανώμενον &c.

Ipſa verò) Hæc ex Opt. C. meo adieci, quæ reliqui omnes ignorabant.

Quod ſolet ſigma) Plerique MS. quot ſolij ſigma.

Vultu & veſtibus) al. lib. veſte & vultibus.

Tortuoſi pugillata & nexibus palaſtrita) MS. 4. pugillatas nexibus. Sed nihil mutandum arbitror: neque admitto, quod viro doctiſſ. in mentem fuit, pugillatu & nexibus, τῆς πυκτικῆς ἀφαῖς Nexum, ἅμμα, ἐπὶ πάλης δεσμός. in Gloſſ. Nexus, ſunt nodi ſeu ligaturæ quibus impliciti mutuo ſeſe tenebant. quod fuſe Stat. lib. 4. Thebaid. Sidonij loco gemina germanus ille B. Baſilij ſenſus: cuius iudicium mihi fecit, omni laude maior Th. Marcilius Ἐν τῷ περὶ τοῦ μὴ προσηλῶσθαι τοῖς βιωτικοῖς: τοῦτο δὴ, ἄρα κατανοήσασιν, ὁ τῆς σωφροσύνης ἐν τοῖς παλαίστραις γέγραπται νόμος ἄσυλα παρὰ τῶν ἡδονῶν τοῖς παλαίουσι φυλαττῶν τὰ σώματα, καὶ ἐκ ἐπιτρέπων ἀγωνιζομένοις αὐτοῖς, ἀλλ' ὅσον προβλέψαι ταῖς λαμπάσαις μίξαις, ἄγε ἐθέλουσι ταφραχώσαι τὴν κεφαλήν.

Quorum viuentium) ita omnes lib. MS. Vulg. iuuenum; quaſi iuuenes oppoſuerit pueris, ſiue ijs qui nondum pleni roboris, iuuenes vero perfecti roboris, & aptos pugnæ.

Si inuoluantur obſcænius) Cyprian. de ſpectac. *Fœda luctamina, vir infra virum iacet, & amplexus inhoneſtis nexibus implicatur.*

Gymnaſiarch. virga) Seru. in Virg. Lucian. περὶ γυμνασίων. Lutat. in Stat. Tertull. Apologet.

Gemino fucatu) lib. 2. genuino.

Sparſum furfurem) maculas marmoris intellig. Zoſimo χροιαι.

Variatarum) variarum.

Fugora noſtra) Victor. 3. addunt: ſeu mapalia.

Græcari mauis) vera lectio. lib. 2. apricari.

Huc eluctis) Vul. è lucis calore.

Ædificiorum purpuras) ita fere omnes MS. & lib. 2. apſides.

Caſſ.lib.4. caueæ abſidatæ. P. Victor. & Not. Imp. abſidata Porticus lib.3. Piramidas.

Montis elicitum] lib.6. eliquatum.

Inuidioſa nobilibus] ita Opt.C.alij lib. momilibus. vulg. monibilibus. lib.2.volubilibus. puto leg. columnis nō inuidioſa manubialibus. Columnæ manubiales, ex quibus appenſæ manubiæ.columna manubialis, vt pecunia manubialis,quæ ex manubiis coacta. Sueton.Auguſt. cap.30.

Mediis non interpellata] vul. mediis interpell.

Qua non nihil] quia nonnihil vulg.

Clientularum] vul. clientiarum ſiue nutricum.

Arcuatili] lib. Pith. arquatili. ignis animatus. Plaut.Aulul. *Si ignis viuet tu exſtinguere extemplo.* Apul. de Mundo: *viuacitatis ignium paſcens.*

In quorum aream] MS.2.aram.ara,quæuis ora eminẽtior.

Niualium maculas ac fruſta nebularum] vulg. riualium m. ac fruſtra.nix antiquis in potu frequens. Sen.Nat.Quæſt. lib.5.cap.13.*niuata potiones.* Plin.1. epiſt. *alica cum mulſo & niue.* Alexis: χίονα δ' πίνειν ... Machon, Dexicrates apud Athen.li.3.Plutar. περὶ ἀοργησίας. Senec.Nat.Quæſt. lib.2.cap vlt.de Ira lib.2.cap.6.Martial. lib.14.epig.130. ſæpe glacie vſi.Plaut.Curcul.PH.*Vin' aquam. C.ſi fruſtulenta eſt, da obſecro.* Sidon: Paneg. Maior. *Ligerimq; bipenni Exciſum per fruſta bibit*— Lat. Pacatus:*Niſi æſtiuam in gemmis capacibus glaciem falerna fregiſſent.*

Blacterantes] vul. blatterantes.

Inter aſſeres minurrientem] Opt. C. inter paſſeres. Spart. in Geta. *palumbes minurriunt.* Feſt.

Fiſtula ſeptiforis] lib. 1. ſeptiformis. malè. Apul. Florid. Stat.*vario ſpiramine.* Lutac. *Tibiam variè foratam.*

Greges tinnibulatos] Seuerus Rhetor Carmine Bucolicò: *boum Picais mentis gemina conſona tinnulo concentu crepitacula.*

Cantuum certamina] lib.2. modulamina.

Vulgare] lib.Pith vagare.

Fomitibus abiunctis] Idem, fornicibus adiunctis.

Quod reſtat agnoſce] vul. aurem accommoda.

Coaleſcit] lib.3. occaleſcit.

Turbo inſorduit] Fallor aut rectius: inhorruit. Petron.Seneca. At Sidon. lib.4. epiſt. 12. *Sermo latitia mea nubilo ſuperducti mœroris inſorduit.*

Ferunt] lib.4. fecerunt.

Fluuio intratur] Helleniſmus ſcriberis Vario.li.2.Fluuius.

Fors fluat] vul. fors fuat. haud male. nam hoc familiare Sidonio.Diomed.lib.1.*Aliud verbum eſt apud antiquos, quo dicebant, fuo, fuat. vnde Terent. Fors fuat.*

An faciat] Opt.•C.farciat.

Drepanitanum agonem] Agon de quouis etiam ludicro certamine. Agon Herculeus Lamprid. Seuero. Agon Neroneus. Sueton. cap.21.

Troianæ ſuperſtitionis] Notiſs. ex Seru. in Virg. Plutarch. Catone.Sueton.Ner.cap.21.Xiphilin.epit. Dion. Iulio : τὴν δὲ ἱππασίαν τὴν τρόιαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ εὐπατρίδας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐπινύσαντο ἱππασίαν. at hîc de nauali agone. Circenſes duplices fuere : terreſtres & nauales. de prioribus ſatis conſtat Naualium meminit Nonnus Dionyſ. cui. δίρμαι. Lampridius Elagabalo:*Fertur in Euripis viro plenis nauales Circenſes exhibuiſſe ; pallia de œnanthio fudiſſe : elephantorum quadrigas in Vaticano agitaſſe.* L. *pallia oleo œnanthino perfudiſſe.* cuius corruptiſs. loci emendatio debetur illuſtr. Ioſ. Scaligero. ἔλαιον οἰνάνθινον. Dioſcor.lib.1.cap.57.Plin.lib.23.cap. 4. perfudiſſe διαχῦσαι.

Peculioſus in paſtoribus] Corrig. paſturis.

EPIST. III.

Voluiſſemus] lib. 5. noluiſſemus tranſiremur.

EPIST. IV.

Pari lance] lib. Pith. parili.

Soliditate] MS.2. ſodalitate.

Ad inſtitutionem] vul. expectationem.

Deberes] MS. 1.debebis.

EPIST. V.

P. Etronio] lib.3. Peronio.

Verebamur] lib.2.verebantur.

EPIST. VI.

Pagaſio] lib.2.Pagaguſio. lib.2.Pagaſio.

Prouerb. ſape moram meliorem) Publius: *Mora omnis odio eſt, ſed facit ſapientiam.* Plin. lib. 9. epiſt. 26.

EPIST. VII.

Cognoſceris) lib. 2. ignoſce.

Oppoſita diſcingas) vul. diſtinguas. perperam. Caſſiod. lib. 6. *querimonias diſcinge. iurgium diſcingere.* l. 4. C. Theod. fin. regund. Sid. lib. 9. epiſt. 3. *rem ex aſſe diſcingas.* lib. 3. epi. 9.

Iudicandi) lib. 2. cenſendi.

EPIST. VIII.

Philimachia) MS. 3. Philimatia.

Matre ſuperſtite) MS. ſoſpite.

Omnes externi) lib. 1. omnis heſterni.

Contineri) lib. 3. addunt: Hoc epitaphion eſt.

EPIST. IX.

Dominicio) lib. 2. Domnidio. lib. 1. Dionyſio.

Interiecta geſtatio) Plin. lib. 2. epiſt. 17. l. 12. D. de vſu & habit. V. Inſcrip. Geſtatio. circini: exterior. Geſtatio, exercitationis genus. Vecticulatio. Aurel. Vict. Veſpaſiano. Sen. vectatio. lib. de Tranq. Symm. lib. 7. epiſt. 18. Lamprid. Seuero. Iuuen. Sat. 4: *nemorum vectetur in vmbra.* Comment. *viridario vbi ſolent geſtari:* recte in Gloſſ. ἅμαξα geſtatio. vnde Proſper in Chronico: ludus geſtationis. *Principem ludo geſtationis intentum confoderunt.* vide Sueton. Claud. 33.

Culina fumaret) MS. 3. culmina fumarent. Virg. *Villarum culmina fumant.* ſed prior. lectio melior. Sidon. lib. 8. *fumifica culina.* Apul. Mileſ. *Benigne ac perſpicue in me conſuluit, qui peregrinantem cum tali viro conciliauit, in cuius hoſpitio nec fumi nec nidoris nebulā vererer.* L. proſpicue. προνοητικῶς. Proſpex. Tertull. de Teſtim. animæ: *In præſagiis vatem, in omnibus (L. ominibus) augurem, in euentibus proſpicem.* vt diſpex. Gloſſæ: *Diſpex* ἐξυβλέπτης. apud Minut. Octau. *diſpicis Iſidis ad hirundinem ſiſtrum.* ita enim locus iſte corrigēdus. vt ex Plutarch. claret. Tertul. Apolog. vbi oſtendit luxum Serapici περιδείπνων. *ad fumum cœnæ Serapicæ ſparteoli excitabuntur.* eleganter Apul. Apolog. *ſummus helluo, & omnis*

fumi

ſumi non imperitus. Seneca epiſto. 65. Apul.Mil. 2.

Ex æquo diuiſioni) lib.2.diſtingui, vel diuiſioni locũ dare.

Sedulo fidei noſtra) vul. fidei noſtræ ſpectoribus.

Scæuus) vul. ſæuus.

Tractator) Vincent. Lirinenſis. *Doctores, qui tractatores nunc appellantur.*

Quo inſitum inſtitutumq́; multas epulas paucis paropſidibus apponi) ſcilicet cum patinæ & paropſides largiores : hoc enim erat magnificum: Notum eſt de Vitellij patina. Sueto. cap.13.neque aliunde, Accij patina Tertull.aduerſus Valent. Nam diuerſi generis edulia ſtructim in iſtis patinis compoſita.vt ex Sueton. liquet.vnde & Plaut.ſtruices patinarias. ergo recti Tertull. ex hoc ritu interpretati ſumus. huius generis Satyra lanx. quamquam ea propriè fructuum. Diomed. lib.3.cap.4.ſanè inde eſt cur lanx, propriè diuitum. Ouid. de Ponto lib.4.eleg.8.Iuuen. Sat.5. Dio in Vitell.

Vorangi) lib.3.Voroangi.

Pluſiani) lib.6.Pruſiaci. lib.Dan. Pruſiani.

Deſiiſſet) lib.4. dediſſet.

Aſſeclarum meorum) Opt.C.clientum noſtrorum.

Familiarúmque) vul. famulorúmque.

Excutitur) lib.2.exciditur. vul.excluditur.

Medius it VVardo) vul.mediis i: Guardo. lib. 1. Narbo.

Illud appone) lib.2. His adiicitur.

Quarum quoque replicatio) Quippe epiſtolæ cõplicantur. ex quo patet, cur apud Martialem triplices pugillares.

EPIST. X.

Interitámque) ita ex MS.expreſſimus.vulg. interemtámque.Cl. Quadrigarius: *Pugna acriter commiſſa multis vtrimque interitis.*

His morum dotibus) Plerique MS. ignorant.

Fuſcus quiſque) vulg. quiſque fuſcus ſit.

Sed quorſum) lib. 2. curſim.

Culmus) lib.1. calamus.

Agger) lib.1. ager.

Ducenda) lib.2. reducenda.

Martia Hortenſio) lib.1.Hortenſia Marcellino.

EPIST. XI.

Ruſticio) lib.4. Ruſtico.

Cepta) MS.5. in ceptæ.

Nobis pro ſitu) Opt. C. hi nobis proſit vt ſpaciis reg. vicinemur.

Communium municipiorum) lib.2.communium lapidum.

Quod cum amicíſ.) lib.1. quandocumque amicíſ.

Transferre) lib. 2. transvenire.

Domine illuſtris) in Opt.C.initium alterius epiſtolæ.

EPIST. XII.

Germano) lib.1. germanico.

Seueriana) lib. 3. ſed veriana.

Ruris auram) lib.2. aulam.

Voluntati) vul.voluptati.

Domum totam)Victor.2. tuam.

Obſecrandúmque) lib.2. obſeruandúmque.

EPIST. XIII.

Virq; amicorum) ἐλλωνισμὸς. ἄνερ τῶν φίλων. Cic. *vides quam ſim antiquorum hominum.*

Cur per) lib.2. quod per.

Faſcium) vul. facium.

Bimeſtris) lib.2. bimembris.

Exiſtimaretur)lib.1. nominaretur.

Actutum) Opt. C.actuum.

Bonarum partium)lib.Daniel. artium.

Multimoda ſuſpiria) MS.3.lib. in vltimo data ſuſpiria.

Renitentem) Vict.3. renidentem.

Inq; criſt. calerent vng. glacialibus)lib.9.*Socient falerna nardo.* Athen. lib.2. Eunapius Iamblicho.

EPIST. XIV.

Violacenſi) lib.5.Vialoſcenſi.

Tum praterea) vul. tum præter ipſam.

Iani Numaq;) Auct.de vir. illuſtr.in Numa.

Seu tunicata) lib.2. ſiue in tunicata.

LIB. III. EPIST. I.

Longe preſtans.) lib.5. longe multúmque pr.

Cuticia

Cuticiacenſis] Vict.2.Cutiacenſis.

Duo conſortes eſſe videamini] lib.1. duo cohæredes videamini.quod indubiè eſt gloſſograph .Feſtus : *Diſertiones,patrimonij diuiſiones inter conſortes.* inſcript. adiutor. hæres. conſorti.ſuo.l.31.§.eum qui.D.de excuſ.tut.

Succeſſionum] lib.2.ſucceſſuum.

Cuticiaci] lib.1.cuticiana.

Refundunt] lib.1.effundunt.

Poſſeſſionis,turbine] ita ſcripſimus. Vulg. valde corrupta. Turbinem,Gothorum ingruentem multitudinem.L.

EPIST. II.

Ambitioſus] Vul.ambitus comitatu.

Libraſermonis] Varro περιπλ8 lib.2. περὶ φιλοσοφίας : *Itaque vidi as barba* (l.verba) *roſtro illum commentari, & vnumquodque verbum ſtatera auraria pendere.*

Proruptas] lib.2.perruptas.

Toti ſuum toti tuos] ita frequentiſſ. apud Sidon.Apul.Mil. 6.toti Dei.*Idem*.lib.10.*toti dij ſententias nundinantur.* lib.7.*totis prolatis rebus.* lib.8. & paſſim. Minut. Octau. *Plures totis hominibus Deos haberemus.*

Initiata per te] lib.3.per te incitatæ.

Indefeſsim] lib.2.indefeſſius.

EPIST. III.

Numerabantur] Vul.munerabantur.

Arcus] lib.1.circus.

Camœnalibus modis] lib.4.carminalibus.

Stupor obruit] lib.3.pauor.

Agmini non ignauia] lib.1.fugæ n.i.

Deſideratis] lib.4.interfectis.

Patentiſsima] lib.2.latiſſima.

Menſa conuiuas] lib.3.perſonas.

Victorioſiſſ.] Vulg.feliciſſimam.

Sãguinẽ,cruores,ſpumiſq;] Vulg.ſanguine ac ſpumis ping.

Digitis liueſcentibus] h.e.liuorem ex contactu loricarum contrahentibus.vt apud Sueton. Aug.cap.4. *manibus collybo decoloratis.*

Diriperis] lib.1.diſipereris.

Vt

Vt neceſſe eſſet] lib.3.neceſſe haberes.

Taceo deinceps] Hæc nonnulli MS.ignorant.

Deformoſiore] lib.Dan.deformiore.

Succincta] Vul.ſubducta.

Quam villis agnoſci crinitum, dimiſiſſe truncatum) locus corruptus.Opt.C.quam nullus miles. L. quem nolis agnoſci, crinitum,dimiſiſſe truncatum.Nox breuior impedierat Gottos ſepelire cadauera, itaque ne dies indicium faceret cuius partis, aut quot eſſent qui ceciderant, capita abſciderunt, quippè Gotti erant criniti, quod inſigne fuit gentis. Sidon. lib. 1.epiſt.2.hinc ad diſcrimen aliorũ capillati. Edict. Theodorici Regis CXLXV. *Quemlibet capillatorum tertio fuiſſe conuentum.* Quamquam alia fortaſſe huius nominis origo, Iornandes: *Reliquam vero gentem Capillatos dicere iuſſit* (Dicenæus) *quod nomen Gothi prò magno ſuſcipientes adhuc hodie ſuis cantionibus reminiſcuntur.*

Euolutis veſtimenta) ita opt.libri.Vul.elutis.euoluti,diſpoliati.Apul.mil.1.*euolutum legit.contra inuolutus.* Gell. lib.7. cap.2. *ore inuoluto ne cognoſceretur.* Cadauera autem veſtibus inuoluta.Lactant.de Orig.error.cap.4. *Defunctorum corpora odoribus & veſtibus illita & inuoluta.*Arnob.lib.5.veſte tectis atque inuolutis defuncti.Artemid.lib.1. *οἱ ἀποθνήσκοντες ἐσχισμένοις ἐνδύονται ῥάκεσι*. Suet.Ner.cap.50.Apul.Florid.

Rorantibus) lib. MS. 4. rotantibus. Opt.C anginantibus. fortaſſe:ſanguinantibus.ſanguinare *αἱμάττεσθαι.*

Virtutum) Vul.laborum.

EPIST. IV.

Gozola) lib.3.Horolas.

Deſpectui) lib.4.deſpicatui.

Grauiter) lib.2.granditer.

Bona vota ſeruauit) M 3. bona voluntate defunctorum vota ſeruauerit.

EPIST. V.

Suſpector) lib.Pith.ſpectator.

Eborolacenſis pradij) lib. 6. Eborolatenſis. lib. 3. Eborolatenſis agelli.

Ante barbaros) lib.Pith.ante à barbaris.

Ad

Ad hanc nundinationem) Opt.C.dominationem.

EPIST. VI.

Ad deſideriorum] lib.3.votorum.

Veſtra domus] lib.2.veſtram perſonam.

Vicinior putabatur) lib.4.apte habebatur.

Annum bonum) MS. 6. non de bonis frugibus,ſed de magnis poteſtatibus eſſe exiſtimandum.L. non de magnis fructibus,ſed de bonis poteſtatibus eſſe æſtimandum.

Sabiniamfamil.) lib.Daniel. Sabiniani familiam non eſſe timend.

EPIST. VII.

Releuetur) lib.2.lætetur.

Inſpectione) lib.3.expectatione.

Simulatum) lib.4.fucatumque.

Ex illorum numero) Vulg.ex illorum vt ferunt.

Nox illunis) lib.1.illuſtris.ne rectè.Apul.illuna caligo.

EPIST. VIII.

Coaqueuorum) Vul.qui æqueuorum,Exordiũ huius Epiſt. adumbratum ex illis Plinij lib.6.epiſt.21,*Sum ex ijs qui mirer antiquos, non tamen temporum noſtrorum ingenia deſpicio*, & quæ ſeq,

Filios de proditione) Hæc Opt.C.meus exhibet, quæ ſanè Sidonius, ſi eum ordo rerum in ſæcula noſtra redire pateretur, vt legitimam prolem tolleret. Quo enim ſpectant: Quicquid ſupradictis laudat hiſtoria? & dein : Quapropter ignati.Sane qui non agnoſcat locum deficientem,quid aliud quis dixerit,quam lolio victitare. Sed mihi laborandum non eſt de adſtruenda huius membri veritate.

Morari beneficia) lib.2.moderari.

Natione fœneratorum) Opt.C. Ricimerem è natione fœderatorum.

EPIST. IX.

Riochamo) lib.Daniel.Riothamo.

Cauſatio) lib.2.excuſatio.

EPIST. X.

Modeſtiſſimæ) lib.1.honeſtæ.
Meracisſimum) lib.3.largiſſimum.

EPIST. XI.

Donate venia)lib.2. veniam.lib.9. ep. 2. Donate venia paginam ruſticantem.
Recurſantis) lib.3.recuſantis.

EPIST. XII.

Superducitur) lib.4.ſuperijcitur.Cic.2.de legib. Tellus ſuperducta.Tibull. *Candidaque oſſa ſuper nigra fauilla teget.*
Sidentibus) lib.4.ſedentibus.Vul.fidentibus.
Noſtro ſacerdotis) MS.2.veſtro.
Iure caſo:) Edict.Theodor.cx.
Crebro) lib.3.crede.
Siue ab induſtria) lib.3.ſiue per induſtriam.
Incuriam) Vul.iniuriam.
Quadratarij) lib. .quadrantario. Quadratarij,marmorarij.Caſſiod.lib.2. epiſt.7. *Marmorum quadratores.* nam quadrati ſunt lapides inciſi. Vitruu.lib.4.cap.4.Stat. *Saxea frena.* Lactant. *Compages quadratorum,quæ conſtringunt & continent ædificationem.*
Muſicas) Opt lib.Muſas.

EPIST. XIII.

Aurium publicarum verecundiam)lib 3.reuerentiam.lib.2. clementiam manifeſto.L.aurium pudicarum verecundiam.
In vomicas) lib.3. vomitum.
Facibus admotis) Vulg admotum.
Sidente) lib.3.ſedente.L.cedente.
Tophoſis) Vulg.confoſſis.lib.3.toroſis.
Marginem eruum) lib.3.corium.lib.2.crurũ.Fortean:earũ
Syllano) lib.2.ſuillano.
Sui molem) lib.3.ſuis.
Vnctis) Vulg.iunctis.

Alarum

Alarum ſpecubus hircoſis atque aceſcentibus latera captiua circumuallatus] Fortaſſe non abſurdè repon. latera caprina. imitatione Catulli: *Valle ſub alarum trux habitare caper.* Hircus ſeu caper eſt odor fœtentium alarum. At pro areſcentibus MS.4.areſcentibus. lib. 2. accreſcentibus. Veriſſima lectio: aceſcentibus. Tertull. Apolog. *Tot tribubus & curijs & decurijs ructantibus aceſcit aer.* i.e. foetet. Lucill. *—exhalas tum acidos ex pectore ructus.* Eruamus nunc veriſſimam lectionem in illis Petronij: *Nunquid te oſculum meum offendit? nunquid ſpiritus ieiunio macer?* hæc mehercles traducta multorum ingenijs. Sed l. nunquid ſpiritus ieiunio acet. ieiunis ſpiritus fœtidior. Cæcilius. *—ſauium Datat ieiuna anima. Nil peccat ſauio: vt deuomas vult* — Plautus Mercat. *Ieiunitatis plenus, anima foetida ſenex hircoſus, tu oſculere mulierem.* Ita hos verſus laudat Nonius. atqui ſanè haud perperam. nam hircoſus, non tantum cui alæ hircim odoris, ſed os quoque. adeò vt rectè Gloſſæ: *Hircoſus quod ſit ore & corpore foetido.* cum & Trebatius adſerat, hircoſum eſſe, ex illuuie oris accidere. l. qui clauum. §. is cui. D. de ædilic. edict. Placidus in Gloſſis: *Blennones, putidi, hyrcones* Idem: *Blennus, ſtultus, hircoſus, impudicus.* itaque in Plaut. vbi hactenus, plenos dentes emend. Blennos dentes, id eſt, ieiunio fœtentes. atqui ex his Placidi interpretatio quærenda, non ex Gloſſ. Græco, Latinis apparet itaque, vt arbitror, quantum falſi ſint qui vulgariæ lectioni interpretamentum quærunt, aut qui ex gloſſario correctionem adſtruunt. Spiritus verò Petron. Cæcil. anima. Plaut. Caſ. *anima fœtetne vxoris.* Virgil. 2. Georg. *animas & olentia Medi.* Iun. Philarg. *Olentia ad animas referendum eſt, & ſubaudiendum male.* Plaut. Milite. *Tum in Apulis non ſum nata, non ſum animata.*

Partium genitaliumque] ita ex MS. ſcripſimus. qui valde variant. al. parti genitalium quia debilibus. alij: patum g. alij aliter. Fortaſſ. partium genitalium. quamquam & partes, qua viri ſumus. Petron. Arnob.

Aream pectoris] lib. 2. arcam p.

EPIST. XIV.

Excudit] lib. 2. extudit.

Ferme] ferinæ. Vul.

Erecta] Vul. erepta.

Sic non vtitur literis] Vul. quod non vt. l. ſic abutatur. L. ſicque vtitur literis, vt abutatur.

LIB.

LIB. IV. EPIST. I.

Iuriſconſultus obſcurum) Fuſc.Plutarch. in Solone.quem vide.Lyſias Orat. κατὰ θεομνήστου.

Gloriabantur,) lib.4.gratulabantur.

EPIST. II.

Multis modis) al. multimodis.

Dolenter,) lib.2.libenter.

Ex quo tam ex occupatu) libr.3.nec tam occupatus.

Mellitum,) lib.2.mellitum.

Implicabere) lib.1.explicabere.

Fructus feram) fructiferam.

Obduerueris) lib.2.induruerís.

EPIST. III.

Committi) lib.1.peccari.

Salue) lib.3.ſaluris.

Hoc munus pot.c.) lib.4.hoc vnum potiſ.c.

Mollitum) lib.2.mellitum.

Tapinomata) lib.Pith.tapinoſiſmata.

Vitruuio) Opt.C.Veturio.Lamprid.Alex.Seu.

Stringit) ſtringitur.

Geminata) lib.3.gemina.

Lyricos dithyrambos) Opt.C.Lyricos de choriambicis.

Cathedrarios) infra:cathedrarij ſerui.Seneca de breuit.vitæ:cathedrarij philoſophi.

EPIST. IV.

Gratias ago) lib.3.gratulor.

Honorari) lib.Dan.venerari.

EPIST. V.

Hoſolas) lib.2.Horolas.lib.1.Garolas.

Sil re medit.) Vulg.ſimile.

Me noratu) lib.Dan.memoratui.

EPIST.

EPIST. VI.

Gemina)lib.4.genuina.
Ambigo) Vul.ambigo.
Querimoniam)lib.Pith,calumniam.
Pulſat)lib.1.pulſantis.
Plectibilis)lib.1.plectibili.
Exudat)lib.2.excudat lib.1.exundat.
Hyemis accentu)παροξισμῷ.lib.6.acceſſu.

Cruſtisque glacierum)lib.Dan.glotisque eleganter,cruſtę. quæ propriè marmoris,vnde locutiò ducta, Iſid.Orig.lib.19. cap.14.Iulian. Miſop. ἐγίνετο δὲ ἦν ὁ χειμὼν τε ἀήθότερος σφοδρότερος καὶ παρέφερεν ὁ ποταμὸς ὥσπερ μαρμάρου πλάκας. Virg.3. Georg.

Concreſcunt ſubita currenti in flumine cruſta.
Vide Seru.Sidon.lib.1.

EPIST. VII.

Apicios) lib.Dan.Apicos.Apicij gula nobiliſſima. Senec. Tertull.

Bizantinos chironomantas) Theopompus: ἦσαν δὲ οἱ Βυζάντιοι καὶ διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τὴν πόλιν ἐπ' ἐμπορίου κειμένην ἔχειν καὶ τὸ ἅπαντα περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν λιμένα διατρίβειν ἀκόλαστοι, καὶ συνουσιάζειν, καὶ πίνειν εἰθισμένοι ἐπὶ τῶν καπηλείων. Chironomanta. Iuuenal.Sat.5.Athen. lib.1.καὶ ὁ τὰ κρέα ἐπτῶν διαιτρὸς, ἐπεὶ ἴσην ἑκάστῳ μοῖραν ἐδίδου.

Deſpicabilis forma)lib.Dan.deſpicabilus formè ſunt.
Ructauerit)Ructabitur.

*EPIST. VIII.

Duodeuiginti)lib.2.duodecim.
Refertus)lib.3.repletus.

Iam dua ſecunda hora) horæ in 5.MS. deeſt.lib.2. iam duæ horæ præceſſ.

Etſi nondum terreb.) ita correximus elegantiſſ. locum, cum ineptè legeb nondum terrebat labor,tamen expectatione terrebar.lib.2. etſi nondum terrebatur labore, iam t. exp. terebar.

Concha) Iuu.Sat.6. *Cum perfuſa mero ſpument vnguenta falerno.Cum bibitur concha* — ſed alia vaſa in hanc formam affigiata. quod alibi fuſius.Iuu.Satyr.3.*Pelaes*,Comm.

Conchas,in quibus pedes lauabant,vaſa fictilia.

Arota fundi] Vulg.arcta.

Striaturis]lib.8.hiſtriaturis, vt apud Tertull. de Pall. hiſtriculus,quod in Gloſſ. exponitur ὑφασμάτιον ,cum tamen legend.ſtriculus,vt ex Arnob.lib.5.videre eſt.Striæ ſunt caui. Varro lib.1.de re ruſt. *Aratrum vomere ſtriam facit*, ita in poculo, cauaturas quibus verſus inſcribendi , ſtriaturas, dicit.

Curuis]Vulg.cures.

Properaturus] ita ex Opt. lib. ſcripſimus , de cuius locutionis elegantia nemo niſi ineptior ambigit. in Vulg. præparaturus.

Aſprata lima]lib.3.aſpratili.

Piſtrigero]lib.2.hiſtrigero.

Lima poliri]lib.3.formari.

Grandem]lib.Dan.magnum.

Candor in arg]lib.3.in arg.mittitur à facie.

EPIST. IX.

Obedienter patronoque contenti] Opt.C.clientes patrono contenti.

Humanitas grandis,grandiorque ſobrietas] Humanitas, notione inſolentiori.lib.4.epiſt.13.*menſa nihil purpura , humanitas ipſa ſic benigna,quod frugi ,nec ita carnibus abundans vt leguminibus*.Fulgent. Mithol.lib.5.vbi de Saturno: *Pollucis etiam filium , ſiue à pollendo , à pollucibilitate quam nos humanitatem dicimus , vnde & Plautus in Comœdia Epidici ait : Bibite , pergræcamini pollucibiliter.* Ioan.Caſſianus collat. 20. cap. 24. *reficiendi corpuſculi cum fructu humanitatis indulget.* Sulpic. de Virtute Monach. Oriental.

Cultus in cingulis] Lib.6.ſingulis. Sed forte an de ornamentis equorum intelligenda, quoniam de phaleris ſubnectitur, cingula enim ſunt, quæ ſtrata.Macrob. & Senecæ epiſt.80. ζῶναι Græcis, in equis περιτραχήλια notant, hæc autem cingula varie culta.vnde in Apul.*cingula aurata* Stat. *flammea*.Quinimo de baltheis capiendum, nam & ij ſplendide ornati:Virg.12.Æneid.Nemeſian.Cyneg. apud Trebell. Poll.*baltheum argenteum inauratum* in Gallienis: *auratos conſtellatosque baltheos*.ita hoc eſt, aureis ſtellis & bullis inſignitos.Varro 4.de ling.lat.*latum aurū vocat*. Virg. Æneid. 5.Perſ.Sat.4.*lato balthens auro protegit.*

Iſte publicam fidem]ex MS.addita.

Admittendo]Vulg.amittendo.

EPIST. X.

Epiſtolarum]lib.6.hanc vocem non agnoſcunt.

In quo parum cultior]lib.2.cultiorem.

Formulas] Formulæ, epiſtolæ certis conceptisque verbis conſcriptæ,quæ varij argumenti,huius generis, commendatoriæ quorum ſæpe meminit Sidon.ita infra formatas dicit, & lib.9.epiſtol.11. forma epiſtolæ, Caſſiod.lib. Formularum. Sueton.Domit. cap. 13.*cum procuratorum nomine formalem dictaret epiſtolam.*

Charitatis]lib.3.charitas tua mor.p.reddit.

Infrequentata]lib.1.inuegetata.

EPIST. XI.

Statum] Vulg.ſtatim.

Complatonicorum]lib.7.epiſt.17. comperegrinus commanipulones, Spartian.peſcenn.Nigro.

Veniabilis]lib.Pith.venialis.

Id eſt gratiam non relaturo]In 3.lib. deſunt.

Gemma]lib.3.pompa.

Triplex bibliotheca] Fortean:Triplex bibliotheca,qua magiſteRomana,Attica,Chriſtiana fulſit.

EPIST. XII.

Aſſiſtebam]lib.2.aſſidebam.

Meminens]Optat.mileuit.*Quos ſi meminis,in primo libro demonſtraui.* Auſonius quoque & alij.

Epitrepontem]apud Altum. libr. 14. ἐν ἐπιτρέπουσι male : ἐν ἐπιτρέπουσι, Alciphron. ἄρτι Θαΐδας, ἄρτι Θρασωνίδας, ἄρτι ἐπιτρέποντας.

Ludebamus]Vulg.laudabamus.

Dedit inquit]lib.Pith.dedit quidem.

EPIST. XIII.

Cultuque conſpicuo]Vulg.continuo.

Maximam tribunis)Victor.3.maximis.

Nemo ferme eſt) lib. 4. & quoniam nemo ita eſt naturæ ferinæ.

Plectibilibus) rectè Vulg. prolectibilibus, cui ineptiſſ. lectioni, quam dignum commentum repererit B. Pius, tædet meminiſſe, cæterum cum hoc fecit, genium ſuũ non exuerat epiſt. 6. plectibilis inui dia.

EPIST. XIIII.

Cornelius) Hac vox in 7. lib. non extat.

Petatur) lib. 2. putatur.

Qualiter futurus) lib. 1. qualiter futurus fueras in factis.

Qui eadem Deo) lib. 2. qui cladem.

EPIST. XV.

Pluribus turbis) Vict. 2. pluribus turbis, ita bonorum contubernio ſedit, ad te venitur.

Poſtquam) lib. 2. ſimulac.

Deo) lib. 5. Domino.

Crepulo) lib. 3. creſpuloſo.

EPIST. XVI.

Exemplati libelli) Gloſſæ: *Exemplare, abbreuiare.*

Abſenti) lib. 2. abſtinenti.

EPIST. XVII.

Eruagaſti) lib. 5. Aruogaſti.

Renidentis) lib. 3. renitentis.

Quirinali impletus) Vulg. Quirinalis impletus fonte, facundiæ potot moſellæ. l. Quirinalis impletus fonte facundiæ, potot Moſellæ Tyberim ructes.

Par ducibus) lib. 1. par duobus, antiquis. Sed quos potiſſimum per hos duos intelligi velit ambigo, niſi L. Syllam, & C. Iulium Cæſ. ex Salluſtio conſtat Syllam de vita ſua reliquiſſe, Iulij Cæſ. ſcriptorum indicem Sueton. alijque recenſent. Sed vulgata lectio ſi ne controuerſia vera eſt.

Quo vel incolumi) locus indubiè corruptus, lib. quo vel incolumi perorante, ſi apud limitem cum alij: ſi apud limit.

meum, Fortaſſis legend. quo vel in columna perorante, vel ſi apud ipſum limitem latina iura ceciderunt verba non titubant.

Vaneſcentium,) lib. 4. inaneſcentium.

Poſtulabuntur,) lib 3. poſtulantur.

EPIST. XVIII.

Lucontio,) Lucentio, Lucuntio.

Naniæ) Victor. 3 nugas.

Non erat aqua ſuo,) lib. Danielis: non erat apta ſuo.

Exteriore domo,) Vulg. interiore, lib. Danielis: anteriore.

EPIST. XX.

Penduli ex humero gladij baltheis ſupercurrentibus ſtrinxerant clauſa bullatis rhenonibus latera.) Hæc eſt veriſſima lect. Vulg. penduli ex humero balthei, vel gladij baltheis. Ex baltheo verò per humeros & pectus obliquo ductu baltheos pendebant. Homerus:

Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον

hoc eſt, quod Hieronym. conſolat. ad Iulian, baltheum ambire ait. Quinctil. lib. 11. *Baltheus ex humero dextro ad ſiniſtrum ducitur oblique.* Sidon. *bullis hoſtilibus aſper Applicat à læua ſurgēte baltheus enſem.* erat autem varij vſus cingulum militibus, ad ſuſpenſionem gladij, tum ad cuſtodiam æris militaris, quod in baltheis ferebant. Sueton. Vitell. cap. 16. Vopiſcus Aureliano. Lamprid. Alex. Seu. Spartian. peſcenn. Nigro. Selli. lib. 15. cap. 12. ſigilla quoq. ſuſpenſa ex baltheis, numerum legionis habentia. Iſidor. lib. 19. Sed hæc non ſunt huius loci. Rhenones verò quos cur bullatos dixerit ſupra oſtendimus: inter veſtes Germanorum cenſet Cæſar. 5. belli Gall. *Paruis rhenonum tegumentis vtuntur.* Tacito, ſaga de moribus Germanorum. Vide Senec. de Ira.

EPIST. XXI.

Et Saminis) lib. 1. ſe armis.

Partem quoque) vulg. patrem q.

Vnius oris) lib.2. oris mei.
Profundere) lib. 4. effundere.
Ingrate,) Opt. C. ingrati.
Lactentia membra) Victor.2. luctantia.
Propter ſtudia) lib. 5. literas.

EPIST. XXII.

C,Cornel. Tacitus) lib.5.C.Cornelius C.Secundo.
Idque ab) lib.3. eoque.
Num me aggred.) vulg. non me.
Thematis iuſſi,) vulg. miſſi.
Odorque) Victor.2. odorque.
Ilicet) lib.2.ſcilicet.Opt.C.videlicet.
Obtrectatorum) al. oblatratorum.

EPIST. XXIV.

Quod recuſantem) vulg. quo.
Adhuc rogabam) lib. 2. rogabam tum, cum repente vir totius charitatis.
Si quid aduerſum ceſſerit agro) Victor. 3. ſi q. a. c. amico. Notanda formula ſi quid aduerſum ceſſerit, i. e. ſi morietur eſt enim ex circumlocutionibus, quis mortis mentionem vitabant. Si quid aduerſi acciderit. Si quid aduerſi euenerit. Cicero. Salluſt. & alij.
At cum habet) Opt.C. hauet.

EPIST. XXV.

Euphronius) lib. 5. Euphronius Auguſtodunenſis epiſcopus.
Firmitatémque) lib.2, dignitatémque.
Turbæ furentis) lib. 2. currentis.
Iactu repente) lib.3. vinctis.
Sentiente concordia) Opt. C. Sententiæ c.
Magnis par cum laudibus) lib. 6, magnis par in laudibus. Apul. *peregrinantem cum tali viro conciliauit.*

LIB. V. EPIST. I.

Minima complecti) vulg. numina.

Quæ

Quæ iuſſeras) vulg. dixeras.
Per quam prouincia fuit) Locus corruptus.
Meas munera putes) lib.2. meas præmia p.

EPIST. II.

Lectione lætatus) lib. 1. lectione oblectatus, permotus, excitúſque.

EPIST. III.

Suſpicari) lib. 2. credere.
Aut triſtem) vulg. non gauiſurum. compertis proſperis aut ſi diuerſa.
Atticas leges in ære inciſum) Opt. C. antiquas leges.

EPIST. V.

Culta) lib. [illegible] occulta. al. occulta.
Ferulæ) lib. Pith. perulas.
Deſudatam) Idem : deſidiatam.
Arpinatis opulentiam) Plerique libri abundantiam. prior lectio verior. Auſon. ad Symm. *Opulentiam Tullianam proprietas noſtri Maronis accedat*. Apul. Apolog. *vt in illa nec Caluus argutias requirat, nec parſimoniam Salluſtius, nec opulentiam Cicero.*
Quaſi de Siagrio vetere nouus Franco prorumpas) Hæc ſine controuerſia germana lectio, quæ ex MS. Claramontenſi expreſſa eſt. vulg. quaſi de Hilario vetere nouus Falco pr. lib. Ortel. quaſi de Arilao. lib. Pith. quaſi de arcola. Falco. lib. Pith. Flacco.
Curua) vulg. cur ita.
Tricordibus) lib. 2. ſepticordibus.
Decernis) lib. 1. decerneris.
Indociléſque) ita Opt. lib. ſed MS. 8. cum vulg. indolatiléſque.

EPIST. VI.

Concinnaret) lib. 1. continuaret.
Magiſtro militum) lib. 5. adiiciunt. filio Clotharij filij Clodouæi, & patre alterius Clotharij: quæ ex Gloſſa irrepſerunt.

Vaſionenſem] lib.1.Vaſcionenſem. Plin.

EPIST. VII.

Tetrarcham noſtrum] in pleriſque MS. Tetrarchum noſtrum Chilpericum. Gloſſema.

Mæret[lib.3. manet.

Accepi] Vict.3. audiſti.

Flamonia municipibus] lib. 1. Framonia. Gloſſæ: *Flamonium, honor pontificalis.* quæ vox & in 5. Inſcript. Pannonia reperitur.

Diſpoſitiones munerarijs] lib.5. numerarijs.

Intemperantiam] vulg. temper.

Caſtorinati] Victor. 2. caſtoricati.

Suſurronum] lib. 2. ſuſurrorum.

Salſi] vulg. falſi.

Communis patroni] lib.3. comm. principis.

Propiciante] al. fautore.

EPIST. VIII.

Familiaris] Hæc vox in pleriſque non extat.

Auguſtus] Victor Conſtantino.

Tyranno politarum] Victor.3.Tyranno politanorum.lib.3. Nam reliqua tua ſcripta, n. u. proficientibus Hymetio polita melle locupletabuntur. lib.2. reliqua tua ſcripta Hymetio p. m. Opt. C. Nam reliqua tua ſc. r. n. tyranno politarum felle locupletabuntur.

EPIST. IX.

Aquilino] lib.1.Aquilinio.

In Iouino] lib.2.Iouiniano.Paul.Diac.lib.4. Oroſius lib.7. cap.19.hos innuit Sidon.lib.4. *Liber ſub dominātibus tyrānis.*

Vnus Galliarum præfuit parti, alter ſoliditati] lib. 4. ſodalitati.lib.2.partialiter ſedulitati inepte. Notum eſt præfectum prætorio Galliarum vicarios ſuos habuiſſe, qui ſigillatim certas prouincias adminiſtrabant.

Faſcium tempore] lib.2.tenore.

Si Deus annuit] lib.5. ſub ope.Maximi.

Imbuamúſque] lib.3. doceamúſque.

EPIST. X.

Sapaudo) lib.1. Sapandio. al. Sipando.
Animaduertit) lib. 1. vel maxime omnium aduertit.
Reſediſſe) Opt.C.reſiduiſſe. Fortaſſis:reſidua eſſe.
Non ambigo) lib.2. non abnuo.

EPIST. XI.

Vt ſodalis tibi deuinctior) lib. 3. vt amicus tibi diſiunctior fierem.
Puberibus) lib. 1. puerilibus.

EPIST. XII.

Calminio) Caluinio. Calaminio.
Impotentia) vulg. violentia.
Recuſantibus) lib.2. neſcientibus.
Satis aliud) lib.1. non hoc.

EPIST. XIII.

Clauſeciam) lib.1.Claudas etiam.
Ager) lib.2. agger.
De valle Tharmis) Propempt.ad libell.Tarnis.cui ſcriptioni conſentiunt MS.3. lib.2.Carmis.
Balenarum) lib.2. balnearum.
Circumretit) lib.3. circumuenit.

EPIST. XIV.

Apro) lib.1.Ruricio.
Calenſes) lib. 2. Calenſes. Victor. 1. Gaienſes. lib. Dani. Gaienſes.
Phtiſiſcentibus) lib.1. fuſciſcentibus.
Ex munitionum) lib.2. emunitionum.
Inuitaris) Victor.3. euocatis.

EPIST. XV.

Præfato) lib.1. præſtito.

Iam ipſe) lib.1. hic ipſe.
Placere) lib.2. placare.

EPIST. XVI.

Iulius Nepos) lib.1. Ælius N. perperam. vide P.Diacon.
Quia ſecurius) lib.2. quia ſecurus hinc auidus.
Neſcires, nec ſi impium) lib. 5. nec ſic 1.
Granditer) lib. . grandi.
Quam par eſt) lib.5. quam parem.
Roſcia) lib.1. Salutat te Ruſticia.
Amitarúmque) vulg. amicarúmque.
Indulgentiſſimo) lib.2. indultiſſimo.
Contingit alijs) lib.2. c.aliter. al.lib. c.alienis.

EPIST. XVII.

Crypta porticibus) Opt.C. cryptoporticibus.
Mulcedine) lib.1. dulcedine. al. modulamine.
Sacerdotibus diuina facienda) lib.2. diuinas res faciẽtibus.
Tacito clauſos) lib.3. cito clauſos. Opt.C. cito laſſos.
Conditorium) Opt. C. conductorium.
Domnicius) lib.7. Domitius.
De loco ſtans turma diſcurrentis impulſu) ita expreſſimus ſecuti libros meliores. vulg. de loco ſtantum medicurrentis impulſu. ſane & apud Arnob. Mercurius quaſi medicurrius. ſed antea ſphæriſtarum turmales dixit. & lib.2. epiſt.9. ſphæriſtarum contra ſtantium paria inter rotatiles cataſtropharum gyros duplicabantur. quæ illuſtrant, & adſtruunt lectionem, quam recepimus. nam quid per cataſtropham pronari ſit, hinc haurire eſt. ſed de toto hoc loco alibi accuratius.
Nec caueret) lib.2. cauaret.
Iecuſculi) lib. Pith corculi.
Si choro ipſorum) Opt. C. ſi chorum ipſorum abſque arbitris vocem.
Da poſtulata tu) lib.2. poſtulatam.

EPIST. XIIX.

Plurimum velis) vulg. primum.

EPI

EPIST. XX.

In concilio] Opt.C.in conſilio.

Deque conſeſſu] Vulg.æquè.Fort.equè.

Recuſant] Victor.3.accuſant.

Cuius actorem,vincam] Vulg. autorem. lib. 3. aratorem. edita lectio veriſſima eſt.idem error tollendus ex Symmachi epiſt.8.lib.5. *Actores locorum ne id quidem velle redhibere, quod ſciunt per annos ſingulos ſoluendum.* ita enim ex MS. legend.Firmicus Aſtron.lib.3.cap.11.*Hortulanos actores modicarum villarum.* Plin. epiſt.32. lib. 9. *Deinde ex meis actores operi,cuſtodes fructibus ponam.* Ita enim potius legendum, quam exactores operis. niſi quod in gloſſis : περὶ γεωργίας: *Exactor* ἀπαιτητὴς. Sed de actoribus villarum ex Symmachi & Plinij epiſt.claret.

Inſpicere commodi eſt] Vulg.inſpicere res com.

LIB. VI. EPIST. I.

Benedictus] lib.3.Benedicitur.

Sequeſtratus] lib.1.ſegregatus.

Et ad extremos trahariorum] ita ferè omnes MSS.ſed opt. liber meus:& ad extimos trihariorum, qui per inſipientiam ſuam ad carnis ſarcinas ſedit. Fort:triariorum. ſed nihil mutandum. nam & Vulg. lectioni in facili interpretamentum comminiſci.

Humanitate] lib.3.humilitate.prior lectio verior. qua notiore humanitatis vox capienda ſupra oſtendimus.

Nec poſt multo] Opt. C. nec poſt multo nepotis amiſſi duo recentia vulnera ad antiquitatem viduitatis adiecta ſunt.

In omnem] lib.1.in plenum.

Profuturum] lib.2.cõſulturum.

Finibus inſeritur] lib.1.infertur.

Vadimonio] Victor.3.teſtimonio illius creditur.

EPIST. III.

Campus ſecuritatis] lib.4.portus.

EPIST. IV.

His quippe temporibus] Vulg.quippe vnam temp.de affe-

De affectibus ſuis] lib.2.de affinibus ſuis ineptè. Vulcatius Auidio:*Nec in liberos aut adfectas eius ſæuijt*.Capitolin. Maximinis:*Timentes milites, quorum adfectus in Albano monte erant*.Collat.2. Moſaycar. & Rom. *Vt ſanctè neceſſitudinum nomina obtineant apud adfectus ſuos.*
Si bene metior] lib.2.niſi fallor.

EPIST. VII.

Fontelo] Fonteio. Fontello.

EPIST. VIII.

Quod mercenarijs]lib.2.cũ mercenarijs & locatiua fũctione.
Fontium] Vulg.montium.

EPIST. IX.

Veſtræ correctioni] lib.3.noſtræ cotreptioni.
In beatorum patr.] lib.2.in verum p.
Gnauiter] Vulg.grauiter.

EPIST. XI.

Hæc epiſt.in V.MS.eſt X.lib.7.
Suppetit] lib.1.competit.

EPIST. XII.

Præcipui tit.] Vulg.præcipuo t. ineptè.
Abennicus] Vulg.Aueniocus.
Poſſeſſor] Vulg.profeſſor.
Non proximitas ciuitatis) lib.2.proxima ciuitas.

LIB. VII. EPIST. I.

Subminiſt. quod necdum term.) lib. 1. ſubminiſtrantes, quia necdum.
Ab Oceano in Rhodanum) Opt. C. Ab Oceano & alueo Ligeris in Rod.limitau.
Oſcitationem) lib.3.ſciſcitationem.

Ignis

Ignis recuſſus) lib.1.recurſus.
Sentiri defuit) Vulg.debuit.
Molliendas) lib.1.amoliendas.Vict.3.amouendas.

EPIST. II.

Perauero) Vulg.parauero.
Expetaturque) Vulg.expectetur que.
Celeriter aditum,ciuiliter locatum) lib. Pith. Fauſto aditum.Vul.f.aditum,celeriter locatum.
Sodalitatibus) lib.4.ſedulitatibus.
Emerſis) Vict.3.emenſis.
Hic blandus) lib.2.Hichaldus.
Ad ſocrum pertinueras) lib.1.ſocerum.
Inimica largit.) lib.Pith.mimica.
Praſtigiator) Vict.2.perueſtigator.
Hypobolicis) recte.Vulg.hyperbolicis.vide Harmenop.
Militia velatrica parem) Vict.2.vel atticæ.lib.1.vel acticæ. al.malitiæ veteratrici.al.veratrici.

EPIST. III.

Migecio) Migeto,Migeſtio.
Muneraremur) Vulg.veneraremur.

EPIST. IV.

Commendatis) lib.1.commendandis.
Melleas & floridas) Idem lib.& ſtellas intextu floridas.
Rigidum) lib.2.turgidum.
Apoſtolatus) lib.5.Epiſcopatus.

EPIST. V.

Non offerunt) Vulg.offeruntur.
Conſulas veritati) Vulg.conſulas veritatemque.
Senoniæ caput es) Vulg.captus es.
Muneres indultu) Hæc ex Opt. C. noſtro interiecimus. ſcribendũ vero cenſeo:conſilio cõformes,collegio confirmes.
Metrapolitanorum reficiamur aſſenſu) lib. 2. accenſu. L. acceſſu.

EPIST.

EPIST. VI.

Modabarium) lib.5.Modabarium.

Iſtius ætatis lupus) ita ferè omnes MS. Opt. C. iſtius oræ lupus. Vulg. Eccleſiaſticas caulas iſtius aëris lupus, id eſt, caulas iſtius loci. vt Plin. animalia diuerſo nara ſub cœlo. lupos verò appellant hæreticos,imitatione Euangel.Prudent. Pſychomach.

Hac ſeſe occultant Photinus & Arrius arte,
Immanes feritate lupi.——

Meminens non ſum)lib.2.immemor non ſ.ineptè.Memino ἀρχαϊκῶς.Manil.Auſon.& alij.Optat.Mileuitan. *Quas, ſi meminis,in primo libro demonſtraui.* Alloquitur enim aduerſarium ſuum.quare fruſtra ſunt,qui corrigunt:memini.

Petrogonij) lib.2.Petragonij.

Heluſani) lib.1.Heliſani.

Quanti ſubripiuntur Epiſcopi) lib.4.ſupprimuntur.Opt.C. quanto ſub rere premitis.

Mala fœderum) lib.2.mille fœder.

EPIST. VII.

De manubijs) Vulg.manibus.

Conuictum) Vulg.conuinctum.

Fami concolor) Opr.C.ſæpè manus famelicorum legit.

Sed vltimi) Vulg.ſeduli.

Minores) Vul.minoris.

Statum concord.turpis incidite)Opr.C.ſtamen c.eleganter.

Quid barbarum ſuaderetis ignauia) L. quid barbarûm ſ. ignauiæ.

EPIST. VIII.

Manaret) Vulg.maneret.

Autoritatis) lib.2.ſanctitatis.

EPIST. IX.

Decorem diſciplin.) Opt.C.pompam diſcip.

Scintillaſve controuerſialium clauſularum) Fortaſſ. ſententiaſve c.clauſ. Quinctil. lib.9.cap.5. Quanquam nihil temere mutandum,ſi aduertas morbum Sidonij.

Fringul

Fringultientibus) ita ferè omnes MS. atqui optimè ad ſententiam. Apul. Apolog. *Sæpè in rebus difficilius fringultiat vel omnino obmuteſcat.* Vulg. ſingultientibus.

Expeterent) Vict. 3 expectarent. al. exponerent.

Liceret agnoſci) Vulg deberet ag.

Qui que audire cœperat) lib. Pith. q. audiret, qui taceret.

Turbo proiecerit) Vict. 3. coniecerit.

Lenocinamento) Hanc vocem 6. MS. ignorant.

Simonem Magum) Vict. 3. in Simone Mago.

Actu) Vulg. auctu.

Huiuſce maioribus) Vulg. moribus.

Illuſtres viri) ita ex Opt. libris reſtituimus. Vulg. lib. quibus conſentiunt nonnulli MS. illuſtres viros Eucherium & Panychium illuſtres haberi ſuperiores quod hactenus eos eſſe putatos, ſed præſentem ad cauſſam illi ad canonem non requiruntur, qui ambo ad ſecundas nuptias tranſierunt.

Certa natura doctrina) Opt. C. cum acrimónia naturali certat eloquium.

Honorari parentum) lib. 6. creſcere parentum maluit honore, quam proprio.

Pene tranſieram) lib. 4. pene omiſeram, quod minimè prætereundum fuit.

Pſalmographus) lib. 1. hiſtoriographus.

Oblatitij ſymbolum) lib. 1. oblati criſóbolum.

Iuuenis miles) lib. 1. laïcus miles.

Fuit morum factura, quæ taceret) Opt. C. morum factura quæ faceret. alij lib. 3. quæ deceret. lib. Pith. morum iactura quam faceret. Has varietates peperit locutionis inſolentia. At tamen fuit morum factura quæ taceret, hoc eſt, tali morum factura vt taceret, ſiue vt non gloriaretur. οὕτως ἠθοποιηθεὶς ὥς τι μὴ καυχᾶσθαι.

Taxandus) lib. 2. penſandus.

EPIST. XI.

Diſpoſit. ſalubritate) lib. Pith. ſedulitate.

In priore menſa) lib. 2. in prima m.

Secundum bonorum ſentent.) al. honorum ſcientiam.

EPIST. XII.

Turbo ſuperiorum) Victor. ſuperior.

EPIST. VI.

Modabarium) lib.5.Modabarium.

Iſtius ætatis lupus) ita ferè omnes MS. Opt. C. iſtius oræ lupus. Vulg. Eccleſiaſticas caulas iſtius aëris lupus, id eſt, caulas iſtius loci. vt Plin. animalia diuerſo nata ſub cœlo. lupos verò appellant hæreticos,imitatione Euangel.Prudent. Pſychomach.

Hac ſeſe occultant Photinus & Arrius arte,
Immanes feritate lupi.———

Meminens non ſum)lib.2.immemor non ſ.ineptè.Memino ἀρχαϊκῶς.Manil.Auſon.& alij.Optat.Mileuitan. *Quas, ſi meminis,in primo libro demonſtraui.* Alloquitur enim aduerſarium ſuum.quare fruſtra ſunt,qui corrigunt:memini.

Petrogonij) lib.2.Petragonij.

Heluſani) lib.1.Heliſani.

Quanti ſubripiuntur Epiſcopi) lib.4.ſupprimuntur.Opt.C. quanto ſub rete premitis.

Mala fœderum) lib.2.mille fœder.

EPIST. VII.

De manubijs) Vulg.manibus.

Conuictum) Vulg.conuinctum.

Fami concolor) Opt.C.ſæpè manus famelicorum legit.

Sed vltimi) Vulg.ſeduli.

Minores) Vul.minoris.

Statum concord.turpis incidite)Opt.C.ſtamen c.eleganter.

Quid barbarum ſuaderetis ignauiæ) L. quid barbarûm ſ. ignauiæ.

EPIST. VIII.

Manaret) Vulg.maneret.

Autoritatis) lib.2.ſanctitatis.

EPIST. IX.

Decorem diſciplin.) Opt.C.pompam diſcip.

Scintillaſve controuerſialium clauſularum) Fortaſſ. ſententiaſve c.clauſ. Quinctil. lib.9.cap.5. Quanquam nihil temere mutandum,ſi aduertas morbum Sidonij.

Fringul

Fringultientibus) ita ferè omnes MS.atqui optimè ad ſententiam.Apul.Apolog. *Sæpè in rebus difficilius fringultiat vel omnino obmuteſcat.* Vulg.ſingultientibus.

Expeterent) Vict.3 expectatent.al.exponerent.

Liceret agnoſci) Vulg deberet ag.

Qui'que audire cœperat) lib.Pith.q.audiret,qui taceret.

Turbo proiecerit) Vict.3.conieceerit.

Lenocinamento) Hanc vocem 6.MS.ignorant.

Simonem Magum) Vict.3.in Simone Mago.

Actu) Vulg.auctu.

Huiuſce maioribus) Vulg.moribus.

Illuſtres viri) ita ex Opt.libris reſtituimus. Vulg. lib.quibus conſentiunt nonnulli MS . illuſtres viros Eucherium & Panychium illuſtres haberi ſuperiores quod hactenus eos eſſe putatos,ſed præſentem ad cauſſam illi ad canonem non requiruntur,qui ambo ad ſecundas nuptias tranſierunt.

Certat naturæ doctrina) Opt. C. cum acrimônia naturali certat eloquium.

Honorari parentum) lib. 6. creſcere parentum maluit honore,quam proprio.

Pene tranſieram) lib. 4. pene omiſeram , quod minimè prætereundum fuit.

Pſalmographus) lib.1.hiſtoriographus.

Oblatitij ſymbolum) lib.1.oblati criſobolum.

Iuuenis miles) lib.1.laïcus miles.

Fuit morum factura,quæ taceret) Opt.C.morum factura quæ faceret. alij lib.3. quæ deceret. lib. Pith. morum iactura quam faceret. Has varietates peperit locutionis inſolentia. At tamen fuit morum factura quæ taceret, hoc eſt, tali morum factura vt taceret,ſiue vt non gloriaretur.οὕτως ἰδεπηγλὲς ὥς τι μὴ καυχᾶσθαι.

Taxandus) lib.2.penſandus.

EPIST. XI.

Diſpoſit.ſalubritate) lib.Pith.ſedulitate.

In priore menſa) lib.2.in prima m.

Secundum bonorum ſentent.) al.honorum ſcientiam.

EPIST. XII.

Turbo ſuperiorum) Victor.ſuperior.

Delicata

Delicata mentis) lib.1.deliciatæ.lib.2.dulcatæ.
Expreſſit) Victor.3.exſcripſit.

EPIST. XIII.

Erat & freq. ordo) lib.3.inter ſumm.viros freq ordinis veſtri mentio.
Tolerabile) lib.2.intolerabile.
Et cera picturis) Opt.C.ceruſia, ineptè, Varro lib. 2. de re ruſtica. *Pictores magnas habent arculas, vbi diſcolores ſunt ceræ.* Sinod. Paneg. Maior. *dum diuite cera Pingas Cyniphij captiua mapalia Bocchi.*
Nos cedamus) Vulg.noſſe cedamus.
Iudicio vniuerſalis ſcientiæ) Hæc in pleriſque lib. non extant.
Morum ſimilitudine) lib.1.ſimplicitate.

EPIST. XV.

Salonio) vul. Salomo.
Namque licet) Victor. nam quamlibet.

EPIST. XVI.

Chariabaldo) lib.2, Chariabaudo.lib.1.Chariabaldi abbati.
Facis ô vnice) Victor.2.vnice in Chriſto patrone, rem tui geris amoris & moris.

EPIST. XVII.

Domine frater) lib.1.Domine maior.
Neniam funebrem) lib.3.ſepulchralem.
Tractus) Vulg.tractatus.
Auxianus) lib.3.Auxanius.

LIB. IIX. EPIST. I.

Petronio) lib.1.Petro.
In extimo fine) lib.1.in extimo centenarij numeri concludat fine, & parui adhuc.
Citerior Antonium) lib.Daniel.citerior Antonium dictionis tolerauere derogatores.

EPIST.

EPIST. III.

Roſcius Victorianis)lib.2.Staſius,al.Taſius,al.Statius.
Opica)Victor.opaca.
Inclamatiß.)lib.2.conclamatiſſ.declamat.
Vacalim) Vulg. Vachalim. MS. 3. Vahalim. ita apud Latin. pacat. Panegyr. Cæſar. libro quarto belli Gall. Vacalos. Sidon. Paneger. Maior. Narbon. Epigrammat. ad Maior.
Inter epulas)Vulg.epiſtolas.
Et ipſe quodammodo) lib.2.quodam loco.

EPIST. IV.

Diſcernitur)lib.2.dignoſcitur.
Rotundatos)lib 2.rotundos.
Biterrenſibus)lib.2.Biturenſibus, al. Bigerrenſibus, al Biterrenſibus.
Principaliter)lib.Dan.principale.

EPIST. V.

Viuet ilicet) Poſterior vox in Opt. C. non extat.rectè vt opinor.
Ex votorum contrarietate) Idem iſte C. ex fatorum c.

EPIST. VI.

Praſtabilius neque ducalius) libr.3. hæc verba ignorant.
Æquiparari)lib.1.æquiparari.
Curſimque memorem Vulg.fieri mem.
Generoſitatis) In plerisque libr. non extat. al. generoſitatem.
Comperti) Vulg. conſpecti.
Et cunctim) Opt. C. cunctatim , vt ad Nicetium referatur.
Orator indidit proſecutionibus) Fortaſſis rectius : perſecutionibus.perſecutiones ſunt actiones.Ioan.Caſſianus Collat.23.cap.8.

Capreas pecus ſimum) libr. 2. imnm , lib. 4. hæc duo verba , pecus ſimum, non agnoſcunt, indubiè Sidon. ſcripſit: pecus timidum.

Opacandis cubilia luſtris cluſor ſtatarius) libr. 2. opacatis , notat autem indaginem. vide Scoliaſten Statij: cluſor ſtatorius quod δίκτυα perticis , quæ σαλίδες , poll. alligata orbiculato ambitu ſiſtebantur , vnde Auſon. ad Theon. *circundare ceruos maculis.* Terent. Hecyra : *Nunc me rebus miſeram concludit, pater.* Donat. *indignatio de fera indignata. L. indagata.* Lucanus : *Et ſyluas, vaſtaque feras indagine claudit.*

Clarionenſibus) conſenſus MS. ſuaſit ita ſcribi. Vulg. Olarenenſibus.

Anchoras vellant) Vulg. velant.

Talibus ſe ligant votis) ex Optat. I. C. reliqui Vulg. aſſentiuntur. Talib. eligunt votis.

Propero relatu) Vulg. proſpero.

Teſſera terit) lib. 3. rapt.

EPIST. VII.

Proſapia illuſtris) lib. 6. illuſtri.

Qui per ſe minim.) lib. 1. qui ſemper.

EPIST. XVII.

Quouſque tua te Taionnacus) Opt. C. Quir. tua te fabrina caſtra Vincus patritiæ ſtirpis.

Celeriam) lib. 2. Eleriam. al. Exiliam. al. Erciliam, Raciliam Liu. lib. 3.

Geſtatorias Bracteatas) libr. 2. trabeatas , id eſt , conſulares , aptè ad ſententiam , trabeata ſaga apud Pollion. Gallien. bracteatæ , bracteis inductæ, apud Lampridium , Elagab. *Sella oſſea , eborata , argentata : bracteata.* Bractearij l. artifices , C. de excuſat. artif. bracteatores , Firmico libro octauo Lamprid. Alexand. Seuero : *Braccariorum , linteonum , pellionum. Scribe. Brachteariorum* , & in Gloſſ. *Bracharius* πεταλοποιός. *L. Bractearius.*

EPIST.

EPIST. IX.

Multiforatilibus) lib.2.multis foralibus,ineptè. Apul.Florid.*multiforatilem tibiam.*

Clangore) lib.1.Plangore.

Semelque viſos) lib.2.ſimulque cluſos.

Altat lamina marginem comarum) L. Artat lamina.

Hinc Romanæ) L.Hîc R.

Par me offic.) Vulg.per me.

EPIST. X.

Exerere ſcientiam) Vulg.exercere.

EPIST. XI.

Antedium) Vulg.Antendium.

Inter amicos ioca) Opt.C.iocabatur.

Metatoriam paginam, quaſi cum Muſa præuio miſi) libr. 1. quaſi cum Muſa præuiam, non omnino improbè, al. cum Muſa præuium, ſed nihil mutandum, metatoriam paginam, id eſt, literas aduentus præuias, ita enim loquitur libro quinto, epiſtola. 6. à metatoribus, qui ſequentibus iter & manſiones præparant. vnde rectè in Gloſſis: ἑτοιμάζω, *praeparo, meto.* Ambroſ. Hexam. libro quinto, capit. 10. *Metatores itinera diſponunt.* Optatus Mileuit. libro tertio. *Cum ante venturos milites metatores mitterentur.* Cyprianus de Chriſto: *Metator quodammodo veſter nunc quoque vos antecedit.*

Quod reor congruit ante narr.) ita Optat. C. al. quod reor congruens tantum narraui. Vulg. Quod eo cong.

Alcæo potior) lib.2.melior.

Occurras licet) lib.1.Accurras libet.

Liuia quem dat è ſenatu) id eſt, Senator Liuianus, ſeu Liuiæ, ineptum enim eſt, quod in plerique libris

libro Lucia ſeu Luna. vide Sidon. libro ſeptimo epiſtol, 3.

Sepilliferis olet cathenis) Opt. C.olent ahenis.

Cum crepitantibus.) lib.2.concrepit.

O neceſſitas) Hæc vulgo confuſa. legenda verò hæc ordine : ô neceſſitas abiecta naſcendi Niuendi miſera, dura moriendi.

Stoicbos) ϛοιχοϛ, multifariam variant lib.ſed fruſtrà.

Quod nihil ruſticius)L.ruſticus.

Solatium vindicari)Opt.C.ſolatium iudicatur.

EPIST. XI.

Trigretio)Trigetio.Tribetio.

Ædificatus culcitis thorus)Vulg.cultricis chorus.

Medulicæ,lib.1.meaulicæ.al.medullicæ.

Succedas)lib.3.concedas,

Et loca lautia) Vulg.loca latia, Apul. Mil.3.*hoſpitium ac loca lautia præbiturum*, qua phraſi ſæpius vſus, 1.libr. 6.& 19.Mileſ.

EPIST. XIII.

Ad babtiſmum) in MS. non extat.

EPIST. XIIII.

Pœnaliter) lib.3.lacrymaliter.

Frictam)Vulg.frixam.

Gerulus alloquij)al.officij.

Iubimus voto)Vulg.innuimus.

EPIST. XVI.

Perueniretque)lib.1.perueheretque.

Veſcula) lib.4.vetuſcula.

Zeteculas,pleriq.lib.gotheculas,al.theculas.

Si refutamur, Forte rectius:repudiamur.

Perantiquum)lib.2.paræneticum.

Veternoſus legalium)Vulg.veternolegalium.

Edidimus,lib.3.condidimus.

Exili

Exili, Hanc vocem ex MS. interpoſuimus.

Nihil indictum, non abſolutum) lib. 3. nihil non abſolutum, quod fortaſſis rectius.

LIB. IX. EPIST. I.

Supradicti,) lib. 2. ſupra ſcripti.

Ad inuicem,) Vulg. ad vicem.

EPIST. II.

Quam minima) lib. 1. maxima.

A paruitate,) lib. 2. ab extremitate.

Spicas) Optat. C. ſpecies, quod ſane omnino non reijcio.

Stipula crepitabit,) lib. 1. Stipuleta crepitabunt.

Fringultientes,) lib. 2. ſingultientes.

EPIST. III.

Quod diſertè ſcriptis elog. ſuſcepimus,) lib. 2. diſcrete. Sed veriſſ. lectio eſt, quæ in alijs libr. ita concepta: atque ob hoc granditer quod diſerte ſcribitis, eloquium ſuſpiemus, quod libenter, affectum.

Huc relegatus varijs quaqua verſum,) lib. 3. hic relegor varijs.

Quod reſtat,) al. lib. donate veniam paginæ ruſticanter obſecundanti.

Computaretur,) lib. 3. compararetur.

Ex aſſe diſcingas,) Optime, phraſi Sidonio familiari. Vulg. diſtinguas.

EPIST. IV.

Sæpe relegendo,) lib. 1. redeundo, libr. 2. ſemper eligendo; corruptè, atqui alterum, interpretamentum eſt, relegere vero eleganter & propriè. vide Seru.

Domine Papa ideo,) Opt. C. D. in Deo Papa.

Adfluenti,) Vulg. adfluentes.

EPIST. V.

Niſi per regna] lib.3.niſi quod p.
Quiete totos] lib.1.quiete & ocio. lib. 2. quiete vtroſque ſecuritate.

EPIST. VI.

Viguit] lib.2.viuit.
Quam facultatibus] vulg. quam facultatis principalis. Eſſet quidem.
Aduerſum vicia] lib. 2. aduerſantia.
Quo tireis vestrum eſt] lib.1.Quo c.ſi potuerit.
Iis moribus] lib. 2. iis m. hac verecundia agunt.

EPIST. VII.

Et vere cuncta] lib.2. fere. lib. Pith.plurima tenere, cuncta tranſcribere.
Onychintinas] lib.4. onychinas.

EPIST. IIX.

Repeto] lib.1.repetendo. Opt. C.rependo.

EPIST. IX.

Addicimur] lib.1.addimur.
Si ita vt cæteris] Opt.C.ſi ita: cæteris vt à mea p.
Deſperatio] vulg. diſputatio.
Curſibus] vulg. curribus.
Rhiocalus] lib. 1. Ienochalus.
Iſtius modi] Opt. C. iſtius mundi.
Humano ioco] vulg. loco.
Defruſtans] vulg. defructans.
Vis voluptatis excudat praconij neceſſitatem] vulg.Ius vol. excludat præc. nec. Idem error in Symmach. lib.3. *Si tibi hac vna,vt ais, frequentandi ſtyli cauſſa eſt,vt à me vicem ſermonis excudas.* non, *excludas.*
Nec ruſticè] deficientem locum ex MS. impleuimus.

Dictatio

Dictationis) lib.2. dicationis.
Peruenuſtarum) lib.2. peruetuſtarum.
Triſtis) Victor. 1. teſtis.
Conſtrictis) lib.1. conſtructis.

EPIST. X.

Amiculo) Aprunculo.
Celeſtinus) lib.2. Cæleſtius.

EPIST. XI.

Nobis putantib. innocentem) lib. 1. imputantib. L. putantibus nocentem.
Ius hoc) lib.2. vis hæc.
Plus amici) Oblitteranda prior vox. lib. 1. minùs indulgeant amici, plus inimici.
Vitatas) vulg. vitiatas.
Trebaciter) al. tenaciter. al. terebraciter.
Cauſaliter) lib.1. caſualiter.
Aut in obſcuro) Opt. C. in obſcuro iacentis famæ receſſus delitefcentes.
Sed quorſum? quid morarum) lib. 2. ſed quorſum plura quam moris eſt. al. Sed quorſum pl. quid moræ eſt.

EPIST. XII.

Eloquio) lib.1. obſequio.
Metiens) vulg. mentiens. lib. Pith. meminens.

EPIST. XIII.

Pronunciatis,) vulg. pronunciandis.
Qua Flaccus Lyricos) vulg. Qua flatus Lyricos.
Iiſque te) lib.2. his quoque & dum ociaris exercere.
Prolatum) lib. 1. paratum.
Circa ordinandum moras nectit oxygarum) libr.2. origiarum. Opt.C. moras nectit exiguas. Sed vulg. lectio reiicienda non eſt. Garum quid ſit vulgo notum, nimirum *πᾶν τὸ ἐκ ταριχηρῶν ἰχθύων καὶ κρεῶν καταπλαττόμενον*. vt ait Dioſcorid

quamquam alij ab eo diſſentiant. Garũ ſanè variè mixtum. ἰλαιόγαρον & γαρέλαιον in Gloſſ.legimus. apud Lucian. λιπαδας γάρῳ καὶ ἐλαίῳ κα]ακεχυμένας. §.1. l.Qui penum.D.de pen. leg. Lamprid. Elagab. *Sybariticum miſſum ex oleo & garo.* apud eundem : *Hydrogarum Romanorum ducum primus exhibuit.* ita oxygarum , ex aceto & garo, ſeu liquamen acetoſum. vt eſt in Apicio in ante cæna vero acetoria ſumimuś. Martial. *Depoſui ſoleas , refertus protinus ingens inter luctuens oxygarúmque liber.* Probè igitur in Sidonio ſcriptum, oxygarum. neque aliter temere ſcribendum.

Cum totum te ocio] Opt. C. cum totum te ſocio.

Genialis] vulg. gemmalis.

Cteſiphontis ac Niphatis] lib.1.Teſiphontini vatis.

Meſſe] vulg. melle.

Anaglyptico] lib.1. anaclytico. Anaglypticon metallum, Cicer. 5. Tuſcul. celatum. l.19. D. de aur. vel arg. leg. ſignis effigiatum. Placidus in Gloſſis : *Celator argentarius , qui in argento puro ſigna exprimit.* Iuuen. aſperum ; vt mammum aſperum dixit, cui ſignum recens, & non attritum. aſpero argento leue oppoſuit idem Iuuen.& l.penult. D. de legat.3. leues lances. Interpres Iuuenal. ad illa Sat. 14. *Hic leue argentum, vaſa aſpera tergeat alter. Anaglyfa ſigillis.* Virgil. *& aſpera ſignis.* quem locum innuunt Gloſſæ. veteres : *Aſperos ignes, anaglyfa.* Virg. L. *Aſpera ſignis.*

Rapit] lib.2. capit.

Fragor] lib. 1. fauor.

EPIST. XIV.

Accedat] vulg. accidat.

Plauſilibus] lib.1.plauſibilibus.

Pugillarem] lib.1. pugillatorem.

Per ſingula verba] lib. 1. membra.

Confragoſa] vulg. cumfrag.

Pluuijs appendicibus] lib.1.appendentibus. al. lib. pluuiis Appenninis. al. fluuiis e pendicib.

Moliamur] pleriſque deeſt.

Recitaturus] lib. 1. recreaturus.

EPIST. XV.

Conſueta tertia] lib.3.conſequente tertia. al. cum ſecuta.

Canis

Cantu) vulg. Cautus.
Eſt pater) vulg. eſt patris.
Iſſe per biuert.) vulg. ipſe p.
Inter antra) vulg. aſtra.
Hufidi) lib.1. ac fidi.
Attagen) lib.2. Aiacem. al. Atacen.
Cana) vulg. cana.
Epiſtolaris) vulg. epularis. perperam. nam hic Petrus magiſter epiſtolarum.
Melodiis inſonare) lib. 3. melodiis. Auſon. Epitaph. Nepotiani. *Liquit canentes qui melodas virgines.*
Arte ſectans compari) lib.1. artet aſſe compari.
Obſequens eſſe) lib.2. fieri.

EPIST. XVI.

Dicatus) vulg. dictatus.
Pluuijſque) vulg. pluuiúſque.
Maturitatem celeritatémque) vulg. diſcrepantiſs. maturitate. alij lib. maturitatem retractantis.
Egit) lib. 2. figit.
Timuit fluento) vulg. ſecundo.
Ligat) vulg. legit.
Vnus olim) lib.1. onus olim.
Schema qui chartis) lib. ſchema ſic artis. al. ſcema ſi chartis.
Iunxit) lib.3. vinxit.
Curſu) lib.2. curſus.

PRÆFAT. PANEGYR. ANTHEM.

Mimallones acta) id eſt, concitatæ. melioris notæ lib. aptæ.
Semiuis) lib. 5. ſemifer.
Doctore) lib.2. victore.

PANEGYR.

Secundo) vulg. ſecundos.
Erige &) Erigas.
Ne te pirata timeret) lib. nec quem p. t.

Quanta legit) vulg. Quanto.
Sit cuncta licere) vulg. ſic c.
Non totum) lib.3. non tantum.
Nutrit) vulg. nutrix.
Suſa) lib. Daniel. fuſa.
Supplice cultu) lib.2. vultu.
Concordant lances. partes) lib. 2. Concordant lancis partes. Fortaſſe melius: Concordant lances. partes, dum, pondera, noſtras ſuſcipis, æquaſti.
Tauri clauſtra coërcens) lib.1. caſtris clauſtra c.
Iſſe) vulg. iſſet.
Mos element.) lib.2. Mens.
Cunctantis Iuli) ineptè in pleriſque lib. conſtantis Iuli. imitatus Virgil. Æneid.11.
Namque manus inter, mœſtorumq́; ora parentum,
Ecce leuis ſummo de vertice viſus Iuli
Fundere lumen apex, factúmque innoxia molli
Lambere flamma comas.———
Aſt hunc egregij proc. ad ſceptra vocari) L. Aſt hunc egregie proc. ad ſc. vocare.
Feſtina) vul. Feſtiua.
Inuentas agitare feras) lib.3. Indutas agit. f. & forte latentes.
Intratos) lib.2. iratos.
Et veterator) plerique MS. & venator.
Æacidæ titulos) lib.1. Faſtidi titulos.
Prienee Bia) lib.3. Bia Prienæe.
Arroſo) lib.4. ac roſo.
In arce) Victor.3. in arte.
Daturi) lib.1. daturis. al. daturus.
Legionibus imperitabant) lib. 3. regionibus. Horat.
Olim qui magnis regionibus imperitabant.
Solium puer ipſe curule) lib.1. —*Conſcenditq́; ſellam, ſuper ipſe curulem Sedit & immerito* (*vulg. merito L.*) —*vtraque magiſter Militia: conſulq́; micat, coniuncta poteſtas Patricij, celeriq́; gradu priuata cucurrit*
Culmina, conſcendit ſellam ſuper ipſe curulem,
Sedit & emerito Iuuenis veteranus in auro.
Iamque parens Diuus) vulg. paris diuos.
Hunnus erat) lib.1. Ciuis.
Albus Hyperboreis) vulg. albet.

Rotunda

Rotunda] lib.2.rotundat.

Albentibus] lib.1.abſentibus.

Maioris] Vulg.maiorem.

Rura vagantem] Vulg.ruri.

Serdica] lib.1.ſerica.

Paretur] Vulg.partitur.

Nam te qui] Vulg.quod.

Regna gubernet] lib.2.bella.

Segnior incedit genio] Opt.C.ſenio.

Alnum] lib.3.aluum.

Ricimer] ferè confusè in MS. Recimer & Ricimer. vide Diacon.

Agrigenthini] ita L. conſenſu meliorum C. quod Vulg. Arganthonini.inſtar portenti eſt.

Cui currum curru ſuperare] lib.Daniel.cui currum Curij ſuperare Metello Contigit.

Qui continet] lib. 2. quod continet iſte timetur Gallia quod Rhem M.iſte pauori eſt.

Vinclorum pandas texant] lib.Daniel.tendant.

Longeuis] lib.3.longinquis.

* *Ad carras*]Diſtingue & ſcribe: *—de ſanguine Craſſi. Ad Carras: precium ſcripſi, nec multa remanſi. At perijt ſic emtus ager ſi fallo, probaſti, Ventidio mactare ſapor.*———

Adieci Syria] Vulg.ſerie,

Achaica rura] Vulg.iura.

Si concors] Vulg.conſors.

Sperare dabis] Opt.C.dabo.

Nata quem fraude cadentem] 3. lib. notæ optimæ. nautæ quem fraude cadentem. Oenomaus enim occubuit fraude Myrtili Aurigæ, qui cum à Pelope præmium proditionis exegiſſet, in mare præcipitatus eſt. Aurigæ verò, nautæ. V. Gloſſæ: *Agitator, gubernator, auriga.* Poeta vetus apud Probum in Cathol. ὅμοιος δ' ἐστι (ὁ ἱππεὺς) καὶ πλωτῷ ἄλλη μὲν γὰρ ἵππους ὁ ποιητὴς τὰς ναῦς εἶπε. καὶ ἡμᾶς ἢ τὸν ποσειδῶνα ἵππιον καλοῦμεν, καὶ ὃν ἔχει λόγον ἐπὶ γῆς ἵππος, τὸν αὐτὸν ἐν θαλάσσῃ ναῦς. Ait Artemid. Plaut. Rud. Euripid. Euphig. νάων ὀχήματα. vide Schol.

Procedat Colchis] Vulg.Schoenis.

Non ſic ſeruiſſe] Opt.C.non ſic tenuiſſe. Fortaſſis: non ſic ſeruaſſe vel illum.

Inſegnem] lib.9.inſignem.

Tarda

Tardæ magis] L. ſed quid mea vota retardo? Trade magis.

Improbus vt] Vulg. Improbet.

Iam placido ſedeat] lib.3. ſidat.

Aut te ter coſ. dicam] Vul. aut te tibi conſule d.

Et ad Vlpia poſcunt] Ineptiſſ. Vulg. & adhuc pia poſcunt. Vlpium forum, forum D. Neruæ quod tranſitorium dicebatur. Lamprid. Alex. Seuero. libertas data à coſſ. Claudian. 4. conſul. Honor. Ammian. lib. 22. Caſſiod. lib. 6. atqui de hac ſollennitate pleniſſ. alij ſcripſerunt.

Quorum gaudentes] Opt. C. Quorum gaudentes excitent verbera malæ optimè.

PRÆFAT. PANEGYR. MAIOR.

Panegyrici dicti] lib.3. Gaij Sollij Sid. Apollin. Paneg. dictus D. Imp. Cæſ. Iuliano Valerio Maioriano. alij lib. Sextus Paneg. incipit ad D. Imp. Maior.

Solueret] lib.3. Volueret.

Iuſiſti] lib.2. iuſſiſti victor, plac. vt eſſ. a. al. iuſſiſti victor, placido vt es animo.

Fodiam modo) lib.1. feriam animo.

PANEGYR.

Coſ. creſcit) Victor.3. creſcens.

Prolapſus perfundit terga capillus) lib.2. Prolapſos effundunt terga capillos.

Recuſſu) lib.2. receſſu.

Neuerat) Vulg. venerat.

Argos equos) Plerique lib. Arcas equos. ineptè. Argos oppidum Hetruriæ præſtantia equorum nobile, vnde & ἱππιον dictum. Horat. *Aptum equis Argos.* Plaut. Aſinar. *Nunquam edepol quadrigis albis indipiſcet poſtea.* Qui locus quam indignè multatus à doctis viris, pudet monuiſſe legũt enim, quadrigis Argis. quadrigis ſi abis. Quadrigas albas Græca locutione dixit Plautus. nam ἄογος citum & albũ Græcis notat. vnde ἵπποι ἀργοί. veloces & albi. At verò quid prohibet, quo minus hic dicere potuit, quadrigas albas, quas alibi in re ſimili, quadrigas Iouis. Solis enim & Iouis quadrigæ albæ Liuius lib. 5.

Caſtorea) lib.2. Caſtoream.

Fulminis

Fulminis & lapidem] lib.2.lapidum.
Barbara regum] lib.2.Diuum.
Tarquinium impingens] lib.2.impinguens Forte:Tarquin. impugnans.
Plus Felix] lib.3.fortis.
Iam metior] lib.2.poſt m.
Tum ſolus] lib.3.tam ſol.
Cannoſque domas] lib.4.Cannaſque domas,Romanaque tecta Hannibal ante meus quam noſtras Scipio vidit.
Cacuminat albis] lib.3.albens.
Vepres tumet] Vulg.timet.
Eſt nunc eximius] lib. 2. Eſt nunc prætura eximius. quem ſæcula clamant.
Labori] lib.1.dolori.
Latis ſic condita] lib.2.latis.
Illata] lib.1.illecta.
Monte ſaluatis] lib.2.mente.Opt.C.mane.
Et vno culmine militia] Rectius:& imo cul.
Aula ſuo] lib.5.auſa.
Publica iure] Vulg.publica iura aëte ſuo.
Parcus habendi] L.partus h.
Decernere ceſtu] Vulg.teſtu.
Stratum] lib.1.Stratus Beb.Amycus ſuſpexit heremis.
Haud ita] lib.1.haud ita aper ſiccam.
Contemto pramiſſus erat] lib. 3. contento. Verior lectio quorundam.C.contemtu præmiſſus erat. quaſi Atalanta confidentia pernicitatis ei tribuiſſet,vt curſu anticiparet.
Cum ſuſtulit] al.ſurripit.Opt.C.ſuſcipit.
Nec ſic intortum] lib.1.nec ſic intactum.
Quos viceris] lib. 2. quod viceris. al. Quis vinc. Fortaſſ. Quod viceris odit,& quod vincit amat.
Excluſa] Vulg.excluſo.
Rhenus,Arar,Rhodanus] L.Rhenus,Atax,Rhodanus.imitatur Fortunatus de vita S. Martini: *Rhenus,Atax,Rhodanus, Tybris,Padus,Iſter,Orontes.*
Olitis,Elarnis,Arar,Vac ilis] Ita omnes MSS. quare non temere aliter edere volui. nam quod Vulg. C itis vereor ne ab illorum manu ſit, quibus vacillantem verſum ſuſtinere animus. præſertim cum etiamnum, non omnino diſſonum fluuij nomen remanet. alteratatio eſt,quod diſertim ita ſcribitur in V.C. Theodulphi Epiſcopi Aurelianenſis, qui in Caroli

Caroli Calui tempora incidit, cuius editionem exſpecto ab Opt.& humaniſſ.viro Petro Daniele. is igitur Theodulphus Poëmate contra iudices iniquos:

Praf. cura mihi fuerat peragenda tributa,
Rex dedit hanc Carolus primus ad omne bonum.
Cui parent VValis, Rodanus, Mola, Rhenus & Oenus,
Sequana Viſargis, VVarda Garomna, Padus.
Ruſa, Moſella Liger, Vulturnus, Matrona, Ledus,
Iſter. Atax Gabarus. Olitis. Albis, Arar.

Elarnis) Idem Theodulph. vrbibus.

Quas Arar & VVardo, Rodanus quas alluit acer,
Elauris, ſiue his connumerandus Atax.

Cloio) Vulg. Cloro.

Oppoſitis) Vulg. appoſitis.

Arcus ſuppoſitis) Opt. C. Artus.

Cirroque madente) lib. cirroſq. madentes Ferre c.

Bacchoque rotato) lib.3. vocato. Prior lectio germana eſt, & ſane quam eleganter Baccho rotato. circumferebatur enim phiala grandior, ex qua omnes bibebant Athenæus περιφορὰν dixit. Plautus dare cantharum circum. Moſtellar. *—age tu interim da ab Delphio cito cantharum circum.* Lucian. Lapith. conuiu. ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους συνεχῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ, καὶ φιλοτησίαι καὶ ὁμιλίαι. &c. Hinc manauit dicendi genus familiare Plauto, dare ab ſummo. h. e. exhibere ei poculum, qui primus ſeu ſummus in lecto accumbit, ab eo enim ordiebantur. Aſinar. *Da puer ab ſummo. age tu interibi ab infimo da ſuauium* Perſa. *A ſummo ſeptenis cyathis committo hos ludos.* Vbi vides initio cœnæ hoc factum, hoc eſt, ipſam promulſidem ſeu guſtationem circum latam. committere enim cœnam Varroni eſt inchoare. Athen. πρόπομά τι πρὸ τοῦ δείπνου περιεφέρετο. ergo in Apul. Mileſ.9. *Vt primum occurſoriam potionem labijs contigeras* rectè & eleganter. atque ita exhibent omnes V. C. ſanè quod vulgò amplexi ſunt, *antecurſoriam potionem*, etiamſi elegantiæ & veritatis ſpecie blandietur, Beroaldi commentum eſt. Plauti verò longè elegantiſſ. phraſin, quam ineptè doctiſſimus vir interpretatus ſit, meum non eſt meminiſſe.

Perarantur) lib.1. parabantur.

Altato) Opt. C. arrato.

Omnia tecum) lib.2. circum.

Pro principe multi) al. cuncti.

Sydera

Sydera Chaldaus) lib.3. Sydera Chald.nouit.ſi gr. Coletris Fulgura ſi Th.ſi Theſſalus elicit vmbras.

Tanta canemus) lib.1 cauemus.Opt.C.cauemus.

Bagrada) lib.1.Bragada.Strabo βάγραδα. Bagrada Æthicus & Vibius ſequeſter.

Pro Rheno) Vulg.remo.

Poſſeſſorem mancat) lib.2.moneat.

Palatinis) Victor.2.Palæſtinis.

Numerum collegerat) lib.1.noſtrum.

Et in noſtram) lib.1.veſtram plus concidit.

Iam fautor) iam victor.

Munia Caij) lib.2.numina.

Thalamoſque) Victor.3.calamoſque.

Victa vicium) Vulg.vitæ.

Potitus) Vulg.petitus.

Robur luxu) Vulg.luxum.

Auxuge) lib.2.Arruge.

Ipſi autem color) Vulg.ipſis at color.

Barchus) lib.2.Barcos.

Sic fata dolore) lib.1.doloſa.

Ignotaque) lib.2.ignaraque.

Traxerunt) Vict.3.texerunt.

Perque Cani campos) Vulg.Perque caui campos.inaptiſſimè.Campi Canini.Gregor.Turon.lib.16.cap.10.

Milite Mauro) lib.1.militis aruo.

Portamque reducto) lib.1.portumque.

Praterit) lib.1.proterit.

Hunc conti rotat) lib.2.Acconti rotat ictus.κόντος τὸ μαχαίριον λέγων. Strabo lib.10.

Tuldila) lib.3.Tullida.Diac.lib.5.

Ogygijs complent thyaſis) non thyrſis.fruſtra enim hîc ſeſe exercuit aliorum acumen. Statius *Si mihi non vnquam thyaſi luduſve proterua Noctis*—*Non tamen aut teretes thyrſos, aut molliageſſi Penſa*.Scaliaſti.*Thyaſi chori virginũ & puerorum, qui Libero hymnos canunt:* Athen. καλεῖται δὲ τοῦ Διονύσου ὄχλος θίασος. Iulian.Imp. φέρε σοι καθάπερ οἱ τοῦ Διονύσου τὸν θίασον κροῦσαντες πρὸς τὴν χρείαν. Artemid.lib.2. περὶ Διονύσου. χορεύειν δὲ τῷ θεῷ, ἢ θυρσοφορεῖν, ἢ δενδροφορεῖν, χορεύειν. *Thyrſi*, inquit, Lactantius in ſtat.*haſta pampinea*. alijs hedera ipſa. Iuſtin. Apolog. Plutarc.Sympoſiac.problem.Heſech.Guid.Iuuen.Sat.5. —*Thyrſumq; tenēt & ſubligar Acne*.L.*Accij*: Subligar.veſtir Traged.

Marcia

Marcida tympana) lib.1.Martia.

Fleuit quos Opt.C.Fleuit quos feriit veſtris hoc profuit,

Alpes marmoreas lib.1.Aremopicas,Auſon.

——*trans Alpes,& marmoream Pyrenem.*

*Torpor inerti,*al.inani.

Turmas lib.1.turbas.

*Quondam mihi,*lib.Daniel.quondam mihi.

*Sic rex,*Vulg.ſi.

*Scalproque leuata,*lib.3.ſcalptoque fluento al. Scalptuque leuata.al.Scaldoque fluento.

Zetusque mihi) lib.1. Zetusque ſuas.

*Penſare pruinas,*lib.4.ruinas.Varro apud Non.Algu.

*Ocia,*lib.2. Oſtia poſt nimios poſcunt te fr. labores Cui pacem das redde animum.

Cum veſtes) lib.1.veſtes. verſus vicioſus.

CARM. AD PRISC.

Dura fronte) vulg. ſorte.

Nil vatum prodeſt adiectum laudibus illud) lib.2. votum. L.Nil vatis prod.

PRÆF. PANEGYR. AVIT.

Vertice diuiduo) lib.3. dimidio.

Quam neque Deliacis) vulg. Quas neque delicias.

Impulit excuſſam) lib. 2. expulſam.

Tranſtulit) lib.1. contulit.

Si mihi Muſa) vulg. ſed mihi.

PANEGYR.

Continet Athlas) Opt.C. conterit.

Cernere faſces) lib.1.condere.

Miſere Deos) Vulg.miſcere.

Phœbus ephœbus) lib.1.Phœbe Phœbuſque.

Alta domus) lib.3.Arta.

Rutulus Veiens) lib.1.veniens.

Samnitem Gurges) Opt.C.Samnitum reges,Volſci.

Tyberinum) lib.1.tam Tyberim metuere meum.

Teutono iuncto) lib.5.Victo.

Sylla Aſiagenes] ita omnes V. libri. Vulg. Aſiæ gentes. Aſiagenes, Scipio, huic enim, deuicto Anthiocho, Aſiatici cognomentum accreuit. Liuius. Verſus verò leges haud ſollicitè, tranſmigrat Sidon.

Fugiendos tum mage] lib.1. Fugiendus tu mage. Perſa: al. fugiendos tum mage pendam.

Mea ſigna pauor] plerique lib. Sapor.

Sum tota in principe] lib.2. ſummota.

Et vir] L. Nec vir.

Inuidit fortunam] Vulg. natura. L. Inuidit fortuna tibi.

Quamquam fracta] lib.1. poſtquam.

Natura parentem] Melius in V. C. natura pauentem.

Luxuriante iuuenco] lib.2. lux. vigore.

Arcana exponit] lib.2. expuit arcana.

Mygdonias] lib.3. Mygdoniæ.

Te teſte Phylagri] Opt. C. de ſtirpe Phylagrij.

Altera Auitæ] lib.2. Altera vice Opt. C. Alter Auite Nobilitas tu ſolus auus.

Ac totum fauto] lib.3. actutum fauſto.

Dedit niuibus] lib.2. niuibus, glacieque irrepere plantis.

Surgentes anni] Vulg. animi.

Cum catulis] Vulg. plus c.

Virtus deſerta] Vulg. decepta.

Et in aëre quærere plantas] L. quærere prædas.

Proderet inuitum] Vulg. inuictum.

Sudans radiabat] lib.7. ſudum rad.

Cum Creſſa] lib.1. congreſſa, lib.3. Magneſſa.

In ore precantis] lib.2. imprecantis.

Prælibrat] Vulg. prælibat.

Vithunges] lib.2. Himminges, al. Chiungos Trebel. Poll. Claud. *Scytharum populi Auſtrogothi, Virtingui, ſigipedes L. Vithungi, Gepides.*

Pinguiſque etiamnum] Vulg. ping. & iamiam.

Fuluus cui creſcit] lib.2. fuſus c.

Aſſiſtunt ſocio] Fortaſſ. ſociæ.

Caſi luctum) lib.3. cæſo luctum fr. amico.

Tertiaque acta rota eſt lib.3. Tertia quarta rota eſt.

Diuidua) lib.2. diuiduã ancipiti caepſerũt vulnere vitam.

Stix liuida) lib.1. liquida.

Defeſſa ruinis lib.3 defixa.

Theudoride, Vulg. Theodorite.

Rhœtum)lib.5.Serum.al.Scotum.
Quem vel Nicer) Vulg.quem Velicer abluit.
Aluo) Vulg.aluo.Victor.3.alnus.
Contentum)lib.3 contemtos.
Exorare)lib.2.exoraſſe,
Vis prodeſt) Vulg.Vix,
Pollicitus votum fecit ſpem)L.Poll.voti fecit.
Prœſſerat abſoluit vinctus vincitur) lib.2.vinctus ſibi.Forꝫ taſſ.abſoluit iunctus tibi,vincitur illic.
Sic cinnama buſto)lib.2.Sic cinnama ab vſto lib. 1. cinnama ab auſtro.
Seminir amens) lib 2.ambos.
Patroni)lib.1.Petroni.al.Paltroni.
Pallentes)Vulg.Fallentes.
Quod non perſeuit)lib.1.permiſcuit.al.perſoluit,
Cattumque palluſtri)lib.1.Chattum quoque plauſtro,
Poſt hinc Germano)lib.2.poſt hinc Germanis hinc rege retento.
Fœdus icere parentum)lib.2.balantum,Opt.C.Pallantum.
Interea incautum)lib.1.fractum.
Nutriſtis) L. Nutriſtis quod fata malum conſenderat arces Euandri Maſſila phalanx.
Altata)Opt.C.Artatæ.
Nodus) lib.2.nudus.
Peciſque ſimul) lib. 1.paucisq.
Fouiſſe)lib.1. finiſſe.
Poſt munera)lib.1.munia.
Abripuit)Vulg.atripuit.
Lactandum)lib.3.lætandum,indubiè rectius,
Paruumque ediſcere)lib.2.paruum quæ diſc.
Mil ipſa ſenatu)lib.1. nil ipſe ſenatus.
Ignaroque)Opt.C.ignauos ſe ante tribus.
Cottij)Vulg. Coctij Cottiæ Alpes. Tacit.Hiſtor. 1. & alijs,
Thirreniquè liquor ponti.)Vulg. Tirreni Rhenique liquor.
Secluſam iure coerce)Opt.C.rure.
Dux magne)lib.2.Dum magne.
Exercet)lib.1.Exerceret.
Imo orbem potuit)lib.2.Imo orbem ego ſat potui,ſi te ſibi tota magiſtro al.vitæ ſibi pota magiſtro.al. Orbem ego ſat potui,ni te ſibi tota magiſtro Regna reformaſſet.
Tirrheni)lib.2.Vierni.

Ac tor

Actorque coronant) lib. 2. circoque coronant. Caſtrenſi mæſtum,namque hæc inſignia regni.

Iam prius)lib.3. Iam pius.

Et cuius ſolum) Hic in pleriſque lib. lacuna. Locus corruptus.

Reuocauit iter)lib.1.reuocabit.

Latior at tanto)lib.2.lætior actutum.

CARM. AD MAGN. FELIC.

Coctam Babylona)Vulg.Non. Cyrtham Babylone ꝑſon. *Babilonem Semiramis coctili latere muniuit* Scholiaſt.Iuuen. Sat.5.

Arbacem)Vulg.Arſacem.Iuſtin.lib.1.

Non Cyrum)lib.2.Non Garum Aſtiagi.

Coactus arcum) L.artum,vel,arctum.

Non lectos Minyas)Opt.C.Non veſcas.Miny.Virgil. *Veſcas ſalicum frondes*,Seru.*Veſcas,ſiccas ac teneras.*

Infantem genuit) lib. 1.Infamem.

Atque inter tetrica choros) Vulg.cohors.

Diuitis Calypſus,lib.2.Calypſo &c.

Septum numina quærit ad bidental) Vulg. ſextum,lib. 2. ſectum, rectè me emendaſſe arbitror, Fulgurita contingi nefas. Hinc Perſio, *euitandum bidentat.* Cornatus eius interpres, Feſt. Lactant. ad Statij Thebaid. libr. 10. *Illicita: ex longinquo epitheton traxit, eo quod tangi loca vbi iaceant fulminati non licet.* Tertullian. *Qui de cælo tangitur ſaluus eſt, vt nullo igne cineraſcat.* Nam obſtitos ſeu fulmine percuſſos in eodem loco ſepeliebant, & locus ipſe conſecratus ſepimine muniebatur.Artemid.lib. 2. ὁ γὰρ ὁ κεραυνωθέντες μετατίθενται, ἀλλ' ὅπου ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταληφθῶσιν, ἐνθαῦτα θάπτονται. Idem: οὐδεὶς γὰρ κεραυνωθεὶς ἄτιμός ἐστιν ὅθεν τι καὶ ὡς θεὸς τιμᾶται.

Gallicanam,lib.3.Gallicani Cæſaris,à ſubiugata Gallia, vt Scipionibus cognomen Africani & Aſiatici.

Gladios fugare ſica)Vulg.ſicca.

Hedera ter aureatus)lib.3.laureautus.

Batin,Vulg.betin.

Vluoſæ)Vulg.Vlnoſæ.

Catum,Leonem,lib.2.catam Leonem,optimè.

Dabit reiecta)Vulg.relictæ.

PRÆF. EPITHAL. RVRIC. II.

Ruricio]lib.2.Rurithio.
Hiberia]al.Eberiæ.
Pollux tum cæſtu laudatus]Scribo,luctatus.

EPITHAL.

Rauca Maleam]lib.1.aurea mala eam.
Ommàtius màiorum]lib.5.Ommàtiùs magnorum.
Auſpicijs fauſtis]lib.3.auſpicibus.
Tua finxit harùndo]L.fixit.
Queis catera denſis]L.tenſis.
Pharius comit Oſyris]Vulg.Pharuis.
Corribas]lib.2.Coribus.

EPIGR. AD MAIOR.

Et licet in nuda[Vulg.licet in nuda tomus cum fregerit.
Leſtrigones]lib.1.Hiſtriones,omnino L.Geryones non eſſe puta, eſt autem lepidiſſima alluſio in fabula Geryonis, ad tributum capitum, ſine qua acumen Epigrammatis adeoque inſcriptio ipſa intelligi non poteſt, Ammian.*Vicenas diurnas annonas,totidemque pabula iumentorum, qua vulgo dictitant capita.*

AD POLEM.

Qua decurſa facile] ita corruptiſſ. locum correximus. Vulg. qua de cauſa f. dignoſci valet, magis me doceturne quam cauſſæ tuæ.
Vel mararum] hic quoque monſtrum verbi deliteſcebat, miratum vti in Epithalam.Ter denas tropico prope currere miraſ.L. mœras. Cenſorinus de die Natal.cap.8. *Sunt autem hæ particulæ in vnoquoque ſigno tricenæ,totius vero Zodiaci numero* CCCLX.*has Græci mœras cognominarunt: eo videlicet,quod deas fatales nuncupent mœras: & ea particulæ nobis quaſi fata ſint.* Gell.lib. 3. cap.16.Sen. ep. 58.*Et quomodo finem vitæ imponere poterit, qui epiſtolæ non poteſt. Vale ergo, quod libentius quam mortis meràs lecturus es.* que verba mirum quantum viros doctos torſerint.Fortaſſis rectè ſcriberetur:*quam mortes & mœras lecturus es.* Liuius Andron.

Quando

Quando aduenerit dies, quam præfata mora eſt. L.mœrta eſt.
Non Septimio]Vulg.Septimo.
Indoloriam] lib.4.indoliam,in Gloſſ. *Indoloria* ἀναλγησία, indolentia Gell.lib.19.cap.7.

INVOCAT. CALLIOP.

Audit pacta]lib.1.Fudit.
Æthola]lib.2.Æola.
Decensque virgo]Vulg.docens,lib.2.dulciſque.

EPITHAL.

Strymonio cum fonte] al.forte.
Pallas protraxit]lib.2.paulis protraxit.
Lambantes]lib.1.labentes.
Perfectæ]Vulg.perfectæ.
Pendeat & totum]Vulg.vt thorum.
Quod ſumma eſſentia]lib.3.quid prima eſt.
A ſummo ſoloque bono]Vulg.ſextoque bono.
Viuere cum ſenſu]Vulg.conſenſu datur.
Textrino]lib.2.texternæ.
Tempeſtas tecta carinas] L. temp. texta carinas. Imago tempeſtatis veſti intexta.
Quod nomine veſtri] locus corruptus, L. quod nomine veſtis Virgineæ poſuere manus.
Hic nocet Alceste]lib.3.Hic vouet.L.Hic vocet Alc.
Fato præſtante] lib.2.reſtante.
Tritomia] L.Tritomida.
Voce magiſtrum] ita Opt.C.Vulg.magiſtri lib.2.magiſter.
Eſſe ſenex]lib.2.ille ſenex.
Numina]lib.1.lumina.

EVCHARIST.

Reienſem]lib.3.Regienſem.
Imponens hoſtis]lib.1.hortis,al.orcis.
Pro munere pellem]lib.5.pallam.
Iuſſo reticere] Vulg.iuſto.
Cum fulſit]lib.2.conſulſit.
Cum Procyon fureret]Vulg.Procion. Horat. lib.3.Od.29.

—iam Procyon furit. Et ſtella veſani leonis Sole dies referente ſiccos.

Scinderet agros] lib.3. ſcriberet agros.

Pampicius] lib. 3. Paſuncius.

Nunc Cor] al.Nunc Or, nunc Am. nunc Sarmeta , nunc Celarion.

Permagna ſape] lib.2.Prô magna ſ.

Pingis] al. pinguis.

EPIGR. AD OMMAT.

Ommatium ad natalem diem ſuorum] alij lib. Ominatiũ. Sed inſcriptio hæc falſa videtur, neque enim ad Natalẽ ſuorum vocare poteſt. nam qua fortuna contigiſſet, vt omnes in eandem genituram incidiſſent. Neque ad ſuum natalem vocat eum:puto cum hæc ipſi te ſupergreſſum fuiſſe annum decimumſextum , quinimo in Carmine ad Ecdicium natalem ſuum Nonas Decembreis autumat,hic vero Kal. Auguſti. Sed hæc alij facile conciliabunt.

Aſſyrius murex nec tibi ſigna dabit] lib.2.Symm.al.zeugma.L.ſigma. hoc eſt,non diſcumbas oſtro. Sigma accubatio μυνσαδι.. Martial. Lamprid. Elagab.

CARM. DE BALN. VILLÆ.

Non tibi diſpliceat, ſi quod habes placeat] Maioris argutiæ ſi L. Non tibi diſpliceat,ſi quod habet placeat.

Lucrinum dives] lib.1.Aruernum. Quod ſequitur Tetraſtichon huic carmini coniunctum in V.C.

AD SORORIVM.

Rectè non , vt vulg. ſocerum. Ecdicius ſororius Sidonij, ſocer Auitus. hæc vero lemmata ſunt exſcriptorum.

AD PONT. LEONT.

Subiit animum quoſpiam] vulg. ſubiit quoſpiam,attamen ſecundum amorem tuum.

Concinnare] MS. addunt: vel condere.

Diſperatis] L. diſparatis.

Ex

Ex ocio] lib. 2.exotica.al.exoſica. ineptè.
Iulium Firm.] lib.3. Iulianum,Vertacum, Follonium.

BVRG.

Lac prope transfoſſis] lib.2.L.Ar. al. Par.L.Ac prope tráſf. vel, Per prope transf.
Potantem fontes] lib. 1. Portantem frontis.
Hic totus] vulg. totis.
Liuere] vulg. liuore.
Ludant] vulg. laudent.
Diuulſa genas] lib.1. dimiſſa.
Quicunque nihil] L. Quicunque nihil ſuſtentat odori mittitur in nexus.
Hippocriniſatas] Hic & criniſatas. lib.1.
Pignora ventris] lib. 1. vulnera.
Nunquid veſana] lib.1. non quod non ſana.
Rotatus] lib.1. rotatur.
Curuata] lib.1.curuate. al. curuati. al. durati.
Recurſu] lib. 3. regreſſu.
Proximus vnda eſt] lib.1. inde eſt.
Pendentéſque ſedent] lib.2. ſplendentéſque malè.
Et fuſo] vulg. foſſo.
Actus at] al. artus at. at.
Canalibus artus] lib.1. arcis.
Depreciata] vulg.Deprecata. turpant figmenta figuras.
Credere Daphnen] Opt. C.cedere.
Praiudicatiſſimus] lib. 2. prædicantiſs.
Fl. Sabini] lib.1. Farini.

NARBO.

Ad Conſentium] lib.1.Ad Conſentium cl. ciuem Narb.dē laudibus eius ac patris ſui,itidē Cōſentij ac Narbonæ ciuiū.
Marathonijs merentem] vulg. morantem.
Ringitur] lib.1. fingitur.
Arato] vulg. aratro.
Smyrnea incude] vulg. Smyrneæ vice doctus.
Terrens Herod.] lib.2. Torrens.
Ingenio fluente] lib.3. florente.
Dat poëtas] vulg.dat portas. lib. pallidat p.

Quanta legit) vulg. Quanto.
Sit cuncta licere) vulg. ſic c.
Non totum) lib.3. non tantum.
Nutrit) vulg. nutrix.
Suſa) lib. Daniel. fuſa.
Supplice cultu) lib.2. vultu.
Concordant lances. partes) lib. 2. Concordant lancis partes. Fortaſſe melius: Concordant lances. partes, dum, pondera, noſtras ſuſcipis, æquaſti.
Tauri clauſtra coërcens) lib.1. caſtris clauſtra c.
Iſſe) vulg. iſſet.
Mos element.) lib.2. Mens.
Cunctantis Iuli) ineptè in pleriſque lib. conſtantis Iuli. imitatus Virgil. Æneid.11.
Namque manus inter, mœſtorumq́; ora parentum,
Ecce leuis ſummo de vertice viſus Iuli
Fundere lumen apex, factúmque innoxia molli
Lambere flamma comas.———
Aſt hunc egregij proc. ad ſceptra vocari) L. Aſt hunc egregie proc. ad ſc. vocare.
Feſtina) vul. Feſtiua.
Inuentas agitare feras) lib.3. Indutas agit. f. & forte latentes.
Intratos) lib.2. iratos.
Et veterator) plerique MS. & venator.
Æacidæ titulos) lib.1. Faſtidi titulos.
Prienee Bia) lib.3. Bia Prienæe.
Arroſo) lib.4. ac roſo.
In arce) Victor.3. in arte.
Daturi) lib.1. daturis. al. daturus.
Legionibus imperitabant) lib. 3. regionibus. Horat.
Olim qui magnis regionibus imperitabant.
Solium puer ipſe curule) lib.1. *—Conſcendit q́; ſellam ſuper ipſe curulem Sedit & immerito (vulg. merito L.) —vtraque magiſter Militiæ: conſulq́; micat, coniuncta poteſtas Patricij, celeriq́; gradu priuata cucurrit*
Culmina, conſcendit ſellam ſuper ipſe curulem,
Sedit & emerito Iuuenis veteranus in auro.
Iamque parens Diuus) vulg. paris diuos.
Hunnus erat) lib.1. Ciuis.
Albus Hyperboreis) vulg. albet.

Rotunda

Rotunda] lib.2.rotundat.
Albentibus] lib.1.abſentibus.
Maioris] Vulg.maiorem.
Rura vagantem] Vulg.ruri.
Serdica] lib.1.ſerica.
Paretur] Vulg.partitur.
Nam te qui] Vulg.quod.
Regna gubernet] lib.2.bella.
Segnior incedit genio] Opt.C.ſenio.
Alnum] lib.3.aluum.
Ricimer] ferè confuſè in MS. Recimer & Ricimer. vide Diacon.
Agrigenthini] ita L. conſenſu meliorum C. quod Vulg. Arganthonini.inſtar portenti eſt.
Cui currum curru ſuperare] lib.Daniel.cui currum Curij ſuperare Metello Contigit.
Qui continet] lib. 2. quod continet iſte timetur Gallia quod Rhem M.iſte pauori eſt.
Vinclorum pandas texant] lib.Daniel.tendant.
Longenis] lib.3.longinquis.
Ad carras]Diſtingue & ſcribe: *—de ſanguine Craſſi. Ad Carras: precium ſcripſi,nec multa remanſi. At perijt ſic emtus ager ſi fallo,probaſti, Ventidio mactare ſapor.———*
Adieci Syria] Vulg.ſeric,
Achaica rura] Vulg.iura.
Si concors] Vulg.conſors.
Sperare dabis] Opt.C.dabo.
Nata quem fraude cadentem] 3. lib. notæ optimæ. nautæ quem fraude cadentem. Oenomaus enim occubuit fraude Myrtili Aurigæ, qui cum à Pelope præmium proditionis exegiſſet, in mare præcipitatus eſt. Aurigæ verò,nautæ. V. Gloſſæ: *Agitator,gubernator,auriga*. Poeta vetus apud Probum in Cathol. ὅμοιος δ' ἐστι (ὁ ἵππος) καὶ πλοίῳ ἄλλα μὲν γὰρ ἵππους ὁ ποιητὴς τὰς ναῦς εἶπε. καὶ ἡμᾶς δὲ τὸν Ποσειδῶνα ἵππιον καλοῦμεν, καὶ ὃν ἔχει λόγον ἐπὶ γῆς ἵππος, τὸν αὐτὸν ἐν θαλάσσῃ ναῦς. Ait Artemid. Plaut. Rud.Euripid. Euphig. νάιων ὄχημα. vide Schol. :
Procedat Colchis] Vulg.Schoenis.
Non ſic ſeruiſſe] Opt.C.non ſic tenuiſſe. Fortaſſis : non ſic ſeruaſſe vel illum.
Inſegnem] lib.9.inſignem.

Tarda magis] L. ſed quid mea vota retardo? Trade magis.

Improbus vt] Vulg. Improbet.

Iam placido ſedeat] lib.3. ſidat.

Aut te ter coſ. dicam] Vul. aut te tibi conſule d.

Et ad Vlpia poſcunt] Ineptiſſ. Vulg. & adhuc pia poſcunt. Vlpium forum, forum D. Neruæ quod tranſitorium dicebatur. Lamprid. Alex. Seuero. libertas data à coſſ. Claudian. 4. conſul. Honor. Ammian. lib. 22. Caſſiod. lib. 6. atqui de hac ſollennitate pleniſſ. alij ſcripſerunt.

Quorum gaudentes] Opt. C. Quorum gaudentes excitent verbera malæ optime.

PRÆFAT. PANEGYR. MAIOR.

Panegyrici dicti] lib.3. Gaij Sollij Sid. Apollin. Paneg. dictus. D. Imp. Cæſ. Iuliano Valerio Maioriano. alij lib. Sextus Paneg. incipit ad D. Imp. Maior.

Solueret] lib.3. Volueret.

Iuſſiſti] lib.2. iuſſiſti victor, plac. vt eſſ. a. al. iuſſiſti victor, placido vt es animo.

Fodiam modo) lib.1. feriam animo.

PANEGYR.

Conſreſcit) Victor.3. creſcens.

Prolapſus perfundit terga capillus) lib.2. Prolapſos effundunt terga capillos.

Recuſſu) lib.2. receſſu.

Neuerat) Vulg. venerat.

Argos equos) Plerique lib. Arcas equos. ineptè. Argos oppidum Hetruriæ præſtantia equorum nobile, vnde & ἱππεῖον dictum. Horat. *Aptum equis Argos.* Plaut. Aſinat. *Nunquam edepol quadrigis albis indipiſcet poſtea.* Qui locus quam indignè multatus à doctis viris, pudet monuiſſe legũt enim, quadrigis Argis. quadrigis ſi abis. Quadrigas albas Græca locutione dixit Plautus. nam ἄργος citum & albũ Græcis notat. vnde ἵπποι ἀργοὶ. veloces & albi. At verò quid prohibet, quo minus hic dicere potuit, quadrigas albas, quas alibi in re ſimili, quadrigas Iouis. Solis enim & Iouis quadrigæ albæ Liuius lib.5.

Caſtorea) lib.2. Caſtoream.

Fulminis & lapidem] lib.2.lapidum.

Barbara regum] lib.2.Diuum.

Tarquinium impingens] lib.2.impinguens Forte: Tarquin. impugnans.

Plus Felix] lib.3.fortis.

Iam metior] lib.2.poſt m.

Tum ſolus] lib.3.tam ſol.

Cannoſque domas] lib.4.Cannaſque domas, Romanaque tecta Hannibal ante meus quam noſtras Scipio vidit.

Cacuminat albis] lib.3.albens.

Vepres tumet] Vulg.timet.

Eſt nunc eximius] lib. 2. Eſt nunc prætura eximius, quem ſæcula clamant.

Labori] lib.1.dolori.

Latis ſic condita] lib.2.latis.

Illata] lib.1.illecta.

Monte ſalutatis] lib.2.mente. Opt.C.mane.

Et vno culmine militia] Rectius: & imo cul.

Aula ſuo] lib.5.auſa.

Publica iure] Vulg.publica iura aëre ſuo.

Parcus habendi] L.partus h.

Decernere ceſtu] Vulg.teſtu.

Stratum] lib.1.Stratus Beb. Amycus ſuſpexit heremis.

Haud ita] lib.1.haud ita aper ſiccam.

Contemto pramiſſus erat] lib. 3. contento. Verior lectio quorundam.C.contemtu præmiſſus erat. quaſi Atalanta confidentia pernicitatis ei tribuiſſet, vt curſu anticiparet.

Cum ſuſtulit] al.ſurripit.Opt.C.ſuſcipit.

Nec ſic intortum] lib.1.nec ſic intactum.

Quos viceris] lib. 2. quod viceris. al. Quis vinc. Fortaſſ. Quod viceris odit,& quod vincit amat.

Excluſa] Vulg.excluſo.

Rhenus, Arar, Rhodanus] L.Rhenus, Atax, Rhodanus. imitatur Fortunatus de vita S. Martini: *Rhenus, Atax, Rhodanus, Tybris, Padus, Iſter, Orontes.*

Olitis, Elarnis, Arar, Vacalis] Ita omnes MSS. quare non temere aliter edere volui. nam quod Vulg. Olitis vereor ne ab illorum manu ſit, quibus vacillantem verſum ſuſtinere animus. præſertim cum etiamnum, non omnino diſſonum fluuij nomen remanet. alteratatio eſt, quod diſertim ita ſcribitur in V. C. Theodulphi Epiſcopi Aurelianenſis, qui in

Caroli

Caroli Calui tempora incidit, cuius editionem exſpecto ab Opt.& humaniſſ.viro Petro Daniele. is igitur Theodulphus Poëmate contra iudices iniquos:

Præfecturamihi fuerat peragenda tributa,
Rex dedit hanc Carolus primus ad omne bonum.
Cui parent VValis,Rodanus, Mola,Rhenus & Oenus,
Sequana Viſargis,VVarda Garomna,Padus.
Ruſa,Moſella Liger,Vulturnus,Matrona,Ledus,
Iſter.Atax Gabarus.Olitis.Albis,Arar.

Elarnis) Idem Theodulph.vrbibus.

Quas Arar & VVardo,Rodanus quas alluit acer,
Elauris,ſiue his connumerandus Atax.

Cloio) Vulg.Cloro.

Oppoſitis) Vulg.appoſitis.

Arcus ſuppoſitis) Opt.C.Artus.

Cirroque madente) lib.cirroſq.madentes Ferre c.

Bacchoque rotato) lib.3. vocato. Prior lectio germana eſt, & ſane quam eleganterBaccho rotato.circumferebatur enim phiala grandior,ex qua omnes bibebant Athenæus περιφορὰν dixit.Plautus dare cantharum circum. Moſtellar. *—age tu interim da ab Delphio cito cantharum circum.* Lucian. Lapith.conuiu. ἤδη δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους συνεχῶς περιεσοβεῖτο ἡ κύλιξ, καὶ φιλοτησίαι καὶ ἐμπινόμεναι. &c. Hinc manauit dicendi genus familiare Plauto, dare ab ſummo. h. e. exhibere ei poculum, qui primus ſeu ſummus in lecto accumbit, ab eo enim ordiebantur.Aſinar. *Da puer ab ſummo. age tu interibi ab infimo da ſuauium* Perſa. *A ſummo ſeptenis cyathis committo hos ludos.* Vbi vides initio cœnæ hoc factum, hoc eſt, ipſam promulſidem ſeu guſtationem circum latam. committere enim cœnam Varroni eſt inchoare.Athen. πρόπομά τι πρὸ τοῦ δείπνου περιεφέρετο. ergo in Apul. Mileſ.9. *Vt primum occurſoriam potionem labijs contigerat* recte & eleganter.atque ita exhibent omnes V. C. ſanè quod vulgò amplexi ſunt, *antecurſoriam potionem*, etiamſi elegantiæ & veritatis ſpecie blandietur, Beroaldi commentum eſt. Plauti verò longè elegantiſſ. phraſin,quam ineptè doctiſſimus vir interpretatus ſit, meum non eſt meminiſſe.

Perarantur) lib.1.parabantur.

Altato) Opt.C.artato.

Omnia tecum) lib.2.circum.

Pro principe multi) al.cuncti.

Sydera Chaldaeus) lib.3. Sydera Chald.nouit.ſi gr. Coletris Fulgura ſi Th.ſi Theſſalus elicit vmbras.

Tanta canemus) lib.1 cauemus.Opt.C.cauemus.

Bagrada) lib.1.Bragada.Strabo βάγαδρα. Bagrada Æthicus & Vibius ſequeſter.

Pro Rheno) Vulg.remo.

Poſſeſſorem maneat) lib.2.moneat.

Palatinis) Victor.2.Palæſtinis.

Numerum collegerat) lib.1.noſtrum.

Et in noſtram) lib.1.veſtram plus concidit.

Iam fautor) iam victor.

Munia Caij) lib.2.numina.

Thalamoſque) Victor.3.calamoſque.

Victa vicium) Vulg.vitæ.

Potitus) Vulg.petitus.

Robur luxu) Vulg.luxum.

Auxuge) lib.2.Arruge.

Ipſi autem color) Vulg.ipſis at color.

Barchus) lib.2.Bareos.

Sic fata dolore) lib.1.doloſa.

Ignotaque) lib.2.ignaraque.

Traxerunt) Vict.3.texerunt.

Perque Cani campos) Vulg.Perque caui campos.inaptiſſimè.Campi Canini.Gregor.Turon.lib.16.cap.10.

Milite Mauro) lib.1.militis aruo.

Portamque reducto) lib.1.portumque.

Præterit) lib.1.proterit.

Hunc conti rotat) lib.2.Acconti rotat ictus.κόντος τὸ μακρὸν δόρυ. Strabo lib.10.

Tuldila) lib.3.Tullida.Diac.lib.5.

Ogygijs complent thyaſis) non thyrſis.früſtra enim hîc ſeſe exercuit aliorum acumen. Statius *Si mihi non vnquam thyaſis luduſve proterue Noctis—Non tamen aut teretes thyrſos, aut mollia geſſi Penſa.* Scaliaſti. *Thyaſi chori virginū & puerorum, qui Libero hymnos canunt:* Athen. καλεῖται δὲ τῷ Διονύσῳ ὄχλος θίασος. Iulian.Imp. φέρε σοι καθάπερ οἱ τῷ Διονύσῳ τὸν θίασον κροῦσαντι πρὸς τὴν χορείαν. Artemid.lib.2. περὶ Διονύσου. χορεύειν δὲ τῷ θεῷ, ἢ θυρσοφορεῖν, ἢ δενδροφορεῖν, χορείαν. *Thyrſi*, inquit, Lactantius in ſtat.*haſta pampinea*. alijs hedera ipſa. Iuſtin. Apolog. Plutarc.Sympoſiac.problem.Heſech.Guid.Iuuen.Sat.5. —*Thyrſumq; tenēt & ſubligar Acne*.L.*Accij*.Subligar.veſtit Traged.

Marcia

Marcida tympana) lib.1.Marcia.
Fleuit quos) Opt.C.Fleuit quos feriit veſtris hoc profuit.
Alpes marmoreas) lib.1.Aremopicas,Auſon.
——trans Alpes,& marmoream Pyrenem.
Torpor inerti) al.inani.
Turmas) lib.1,turbas.
Quondam mihi) lib.Daniel.quondam mihi.
Sic rex) Vulg.ſi.
Scalproque leuata) lib.3.ſcalptoque fluento al. Scalptuque leuata,al.Scaldoque fluento.
Zetusque mihi) lib.1. Zetusque ſuas.
Penſare pruinas) lib.4.ruinas.Varro apud Non.Algu.
Ocia) lib.2. Oſtia poſt nimios poſcunt te fr. labores Cui pacem das redde animum.
Cum veſtes) lib.1.veſtes. verſus viciofus.

CARM. AD PRISC.

Dura fronte) vulg. ſorte.
Nil vatum prodeſt adiectum laudibus illud) lib.2. votum. L.Nil vatis prod.

PRÆF. PANEGYR. AVIT.

Vertice diuiduo) lib.3. dimidio.
Quam neque Deliacis) vulg. Quas neque delicias.
Impulit excuſſam) lib. 2. expulſam.
Transtulit) lib.1. contulit.
Si mihi Muſa) vulg. ſed mihi.

PANEGYR.

Continet Athlas) Opt.C. conterit.
Cernere faſces) lib.1.condere.
Miſere Deos) Vulg.miſcere.
Phœbus ephœbus) lib.1.Phœbe Phœbuſque.
Alta domus) lib.3.Atta.
Rutulus Veiens) lib.1.veniens.
Samnitem Gurges) Opt.C.Samnitum reges,Volſci.
Tyberinum) lib.1.tam Tyberim metuere meum.
Teutono inuicto) lib.5.Victo.

Sylla

Sylla Aſiagenes] ita omnes V. libri. Vulg. Aſiæ gentes. Aſiagenes, Scipio, huic enim, deuicto Antiocho, Aſiatici cognomentum accreuit. Liuius. Verſus verò leges haud ſollicitè, tranſmigrat Sidon.

Fugiendos tum mage] lib.1. Fugiendus tu mage. Perſa: al. fugiendos tum mage pendam.

Mea ſigna pauor] plerique lib. Sapor.

Sum tota in principe] lib.2. ſummota.

Et vir] L. Nec vir.

Inuidit fortunam] Vulg. natura. L Inuidit fortuna tibi.

Quamquam fracta] lib.1. poſtquam.

Natura parentem] Melius in V. C. natura pauentem.

Luxuriante iuuenco] lib.2. lux. vigore.

Arcana exponit] lib.2. expuit arcana.

Mygdonias] lib.3. Mygdoniæ.

Te teſte Phylagri] Opt. C. de ſtirpe Phylagrij.

Altera Auite] lib.2. Altera vice Opt. C. Alter Auite Nobilitas tu ſolus auus.

Ac totum fauſto] lib.3. actutum fauſto.

Dedit niuibus] lib.2. niuibus, glacieque irrepere plantis.

Surgentes anni] Vulg. animi.

Cum catulis] Vulg. plus c.

Virtus deſerta] Vulg. decepta.

Et in aëre quærere plantas] L. quærere prædas.

Proderet inuitum] Vulg. inuictum.

Sudans radiabat] lib.7. ſudum rad.

Cum Creſſa] lib.1. congreſſa, lib.3. Magneſſa.

In ore precantis] lib.2. imprecantis.

Prælibrat] Vulg. prælibat.

Vithungos] lib.2. Himminges, al. Chiungos Trebel. Poll. Claud. *Scytharum populi Auſtrogothi, Virtingui, ſigipedes L. Vithungi, Gepides.*

Pinguiſque etiamnum] Vulg. ping. & iamiam.

Fuluus cui creſcit] lib.2. fuſus c.

Aſſiſtunt ſocio] Fortaſſ. ſociæ.

Cæſi luctum] lib.3. cæſo luctum fr. amico.

Tertiaque acta rota eſt lib.3. Tertia quarta rota eſt.

Diuidua] lib.2. diuiducā ancipiti caepſerũt vulnere vitam.

Stix liuida] lib.1. liquida.

Defeſſa ruinis lib.3 defixa.

Theudorida] Vulg. Theodorite.

Rhœtum,) lib.5.Serum.al.Scotum.
Quem vel Nicer) Vulg.quem Velicer abluit.
Aluo) Vulg.alud.Victor.3.alnus.
Contentum,) lib.3 contemtos.
Exorare,) lib.2.exoraſſe,
Visprodeſt,) Vulg.Vix.
Pollicitus votum fecis ſpem) L.Poll.voti fecit.
Præſſerat abſoluit vinctus vincitur) lib.2.vinctus ſibi.Forta ſſ.abſoluit iunctus tibi,vincitur illic.
Sic cinnama buſto,) lib.2.Sic cinnama ab vſto lib. 1. cinnama ab auſtro.
Seminir amens) lib 2.ambos.
Patroni,) lib.1.Petroni.al.Paltroni.
Pallentes) Vulg.Fallentes.
Quod non perſeuit) lib.1.permiſcuit.al.perſoluit.
Cattumque palluſtri) lib.1.Chattum quoque plauſtro.
Poſt hinc Germano) lib.2.poſt hinc Germanis hinc rege retento.
Fœdus iceré parentum) lib.2.balantum,Opt.C.Pallantum.
Interea incautum) lib.1.fractum.
Nutriſtis) L. Nutriſtis quod fata malum conſenderat arces Euandri Maſſila phalanx.
Altata,) Opt.C.Artatæ.
Nodus) lib.2.nudus.
Peciſque ſimul) lib. 1.paucisq.
Fouiſſe) lib.1. finiſſe.
Poſt munera,) lib.1.munia.
Abripuit) Vulg.atripuit.
Lactandum,) lib.3.lætandum,indubiè rectius.
Paruumque ediſcere) lib.2.paruum quæ diſc.
Mil ipſa ſenatu) lib.1. nil ipſe ſenatus.
Ignaroque,) Opt.C.ignauos ſe ante tribus.
Cottij,) Vulg. Coctij Cottiæ Alpes. Tacit.Hiſtor. 1. & alijs.
Thirrenique liquor ponti.) Vulg. Tirreni Rhenique liquor.
Secluſam iure coerce) Opt.C.rure.
Dux magne) lib.2.Dum magne.
Exercet,) lib.1.Exerceret.
Imo orbem potuit,) lib.2. Imo orbem ego ſat potui,ſi te ſibi tota magiſtro al.vitæ ſibi pota magiſtro.al. Orbem ego ſat potui,ni te ſibi tota magiſtro Regna reformaſſet.
Tirrheni) lib.2.Vierni.

Ac tor

Actorque coronant) lib. 2. circoque coronant. Caſtrenſi mæſtum, namque hæc inſignia regni.

Iam prius) lib.3. Iam pius.

Et cuius ſolum) Hic in plerisque lib. lacuna. Locus corruptus.

Reuocauit iter) lib.1.reuocabit.

Latior at tanto) lib.2.lætior actutum.

CARM. AD MAGN. FELIC.

Coctam Babylona) Vulg. Non. Cyrtham Babylone ſperſon. *Babilonem Semiramis coctili latere muniuit* Scholiaſt. Iuuen. Sat.5.

Arbacem) Vulg. Arſacem. Iuſtin. lib.1.

Non Cyrum) lib.2. Non Garum Aſtiagi.

Coactus arcum) L. artum, vel, arctum.

Non lectos Minyas) Opt. C. Non veſcas. Miny. Virgil. *Veſcas ſalicum frondes*, Seru. *Veſcas, ſiccas ac teneras.*

Infantem genuit) lib. 1. Infamem.

Atque inter tetrica choros) Vulg. cohors.

Diuitis Calypſus) lib.2. Calypſo &c.

Septum numina quærit ad bidental) Vulg. ſextum, lib. 2. ſectum, rectè me emendaſſe arbitror, Fulgurita contingi nefas. Hinc Perſio, *euitandum bidental.* Cornatus eius interpres, Feſt. Lactant. ad Statij Thebaid. libr. 10. *Illicita: ex longinquo epitheton traxit, eo quod tangi loca vbi iaceant fulminati non licet.* Tertullian. *Qui de cælo tangitur ſaluus eſt, vt nullo igne cineraſcat.* Nam obſtitos ſeu fulmine perculſos in eodem loco ſepeliebant, & locus ipſe conſecratus ſepimine muniebatur. Artemid. lib. 2. οὐ γὰρ οἱ κεραυνωθέντες μετατίθενται, ἀλλ' ὅπου ἂν ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταληφθῶσιν, ἐνθαῦτα τάττονται. Idem: οὐδεὶς γὰρ κεραυνωθεὶς ἄτιμός ἐστιν ὅθεντι καὶ ὡς θεὸς τιμᾶται.

Gallicanam) lib.3. Gallicani Cæſaris, à ſubiugata Gallia, vt Scipionibus cognomen Africani & Aſiatici.

Gladios fugare ſica) Vulg. ſicca.

Hedera ter aureatus) lib.3. laureautus.

Batin) Vulg. betin.

Vluoſæ) Vulg. Vlnoſæ.

Catum, Leonem) lib.2. catam Leonem, optimè.

Dabit reiecta) Vulg. relictæ.

PRÆF. EPITHAL. RVRIC. II.

Ruricio]lib.2.Rurithio.
Hiberia]al.Eberiæ.
Pollux tum ceſtu laudatus]Scribo,luctatus.

EPITHAL.

Rauca Maleam]lib.1.aurea mala eam.
Ommatius maiorum]lib.5.Ommatius magnorum.
Auſpicijs fauſtis]lib.3.auſpicibus.
Tua finxit harundo]L.fixit.
Quem catera denſis]L.tenſis.
Pharius comit Oſyris]Vulg.Pharuis.
Corribas]lib.2.Coribus.

EPIGR. AD MAIOR.

Et licet in nuda[Vulg.licet in nuda toruus cum fregerit.
Leſtrigones]lib.1.Hiſtriones,omnino L.Geryones non eſſe puta, eſt autem lepidiſſima alluſio in fabula Geryonis, ad tributum capitum, ſine qua acumen Epigrammatis adeoque inſcriptio ipſa intelligi non poteſt, Ammian.*Vicenas diurnas annonas,totidemque pabula iumentorum, qua vulgo dictitant capita.*

AD POLEM.

Qua decurſa facile] ita corruptiſſ. locum correximus, Vulg. qua de cauſa f. dignoſci valet, magis me doceturne quam cauſſæ tuæ.
Vel mararum] hic quoque monſtrum verbi deliteſcebat, mirarum vti in Epithalam.Ter denas tropico prope currere miraſ.L. mœras. Cenſorinus de die Natal.cap.8. *Sunt autem hae particula in vnoquoque ſigno tricena,totius vero Zodiaci numero* CCCLX.*has Graci mœras cognominarunt: eo videlicet,quod deas fatales nuncupent mœras: & ea particula nobis quaſi fata ſint.* Gell.lib. 3. cap.16.Sen. ep. 58.*Et quomodo finem vita imponere poterit, qui epiſtola non poteſt. Vale ergo, quod libentius quam mortis meras lecturus es.* que verba mirum quantum viros doctos torſerint.Fortaſſis rectè ſcriberetur:*quam mortes & mœras lecturus es.* Liuius Andron.

Quando

Quando aduenerit dies, quam præfata mora eſt. L. mœra eſt.

Non Septimio] Vulg. Septimo.

Indoloriam] lib. 4. indoliam, in Gloſſ. *Indoloria ἀναλγησία*, indolentia Gell. lib. 19. cap. 7.

INVOCAT. CALLIOP.

Audit pacta] lib. 1. Fudit.

Æthola] lib. 2. Æola.

Decensque virgo] Vulg. docens, lib. 2. dulcisque.

EPITHAL.

Strymonio cum fonte] al. forte.

Pallas pretraxit] lib. 2. paulis pertraxit.

Lambantes] lib. 1. labentes.

Perfecte] Vulg. perfectæ.

Pendeat & torum] Vulg. vt thorum.

Quod ſumma eſſentia] lib. 3. quid prima eſſ.

A ſummo ſoloque bono] Vulg. ſextoque bono.

Viuere cum ſenſu] Vulg. conſenſu datur.

Textrino] lib. 2. texternæ.

Tempeſtas tecta carinas] L. temp. texta carinas. Imago tempeſtatis veſti intexta.

Quod nomine veſtri] locus corruptus, L. quod nomine veſtis Virgineæ poſuere manus.

Hic nocet Alceſte] lib. 3. Hic vouet. L. Hic vocet Alc.

Fato praſtante] lib. 2. reſtante.

Tritomia] L. Tritomida.

Voce magiſtrum] ita Opt. C. Vulg. magiſtri lib. 2. magiſter.

Eſſe ſenex] lib. 2. ille ſenex.

Numina] lib. 1. lumina.

EVCHARIST.

Reienſem] lib. 3. Regienſem.

Imponens hoſtis] lib. 1. hortis, al. orcis.

Pro munere pilem] lib. 5. pallam.

Iuſſo reticere] Vulg. iuſto.

Cum fulſit] lib. 2. conſulſit.

Cum Procyon fureret] Vulg. Procion. Horat. lib. 3. Od. 29.

—iam Procyon furit. Et ſtella veſani leonis Sole dies referente ſiccos.

Scinderet agros] lib.3. ſcriberet agros.

Pampicius] lib. 3. Paſuncius.

Nunc Cor] al.Nunc Or, nunc Am. nunc Sarmeta, nunc Celarion.

Permagna ſæpe] lib.2.Prô magna ſ.

Pingis] al. pinguis.

EPIGR. AD OMMAT.

Ommatium ad natalem diem ſuorum] alij lib. Ominatiū. Sed inſcriptio hæc falſa videtur, neque enim ad Natalē ſuorum vocare poteſt. nam qua fortuna contigiſſet, vt omnes in eandem genituram incidiſſent. Neque ad ſuum natalem vocat eum:puto cum hæc ipſi te ſupergreſſum fuiſſe annum decimumſextum, quinimo in Carmine ad Ecdicium natalem ſuum Nonas Decembreis autumat,hic vero Kal. Auguſti. Sed hæc alij facile conciliabunt.

Aſſyrius murex nec tibi ſigna dabit] lib.2.Symm.al.zeugma.L.ſigma. hoc eſt,non diſcumbas oſtro. Sigma accubatio *μηνοειδὴς*.. Martial. Lamprid. Elagab.

CARM. DE BALN. VILLÆ.

Non tibi diſpliceat, ſi quod habes placeat] Maioris argutiæ ſi L. Non tibi diſpliceat,ſi quod habet placeat.

Lucrinum dives] lib.1.Aruernum. Quod ſequitur Tetraſtichon huic carmini coniunctum in V.C.

AD SORORIVM.

Rectè non, vt vulg. ſocerum. Ecdicius ſororius Sidonij, ſocer Auitus. hæc vero lemmata ſunt exſcriptorum.

AD PONT. LEONT.

Subijt animum quoſpiam] vulg. ſubiit quoſpiam,attamen ſecundum amorem tuum.

Concinnare] MS. addunt: vel condere.

Diſperatis] L. diſparatis.

Ex

Ex ocio] lib. 2.exotica.al.exoſica. ineptè.
Iulium Firm.] lib.3. Iulianum,Vertacum, Follonium.

BVRG.

Lac prope transfoſſis] lib.2.L.Ar. al. Par.L.Ac prope trãſf. vel, Per prope transf.
Potantem fontes] lib. 1. Portantem frontis.
Hic totus] vulg. totis.
Liuere] vulg. liuore.
Ludant] vulg. laudent.
Diuulſa genas] lib.1. dimiſſa.
Quicunque nihil] L. Quicunque nihil ſuſtentat odori mittitur in nexus.
Hippocriniſatas] Hic & criniſatas. lib.1.
Pignora ventris] lib. 1. vulnera.
Nunquid veſana] lib.1. non quod non ſana.
Rotatus] lib.1. rotatur.
Curuata] lib.1.curuate. al. curuati. al. durati.
Recurſu] lib. 3. regreſſu.
Proximus unda eſt] lib.1. inde eſt.
Pendentéſque ſedent] lib.2. ſplendentéſque malè.
Et fuſo] vulg. foſſo.
Actus at] al. artus at. at.
Canalibus artus] lib.1. arcis.
Depreciata] vulg.Deprecàta. turpant figmenta figuras.
Credere Daphnen] Opt. C.cedere.
Praiudicatiſſimus] lib. 2. prædicantiſs.
Fl. Sabini] lib.1. Farini.

NARBO.

Ad Conſentium] lib.1.Ad Conſentium cl. ciuem Narb.de laudibus eius ac patris ſui,itidẽ Cõſentij ac Narbonæ ciuiũ.
Marathonijs merentem] vulg. morantem.
Ringitur] lib.1. fingitur.
Arato] vulg. aratro.
Smyrnea incude] vulg. Smyrneæ vite doctus.
Terrens Herod.] lib.2. Torrens.
Ingenio fluente] lib.3. florente.
Dat poëtas] vulg.dat portas. lib. pallidat p.

Grauis, dicacis) lib. 2. graues, dicaces.
Inſtituiſſet) vulg. conſtituiſſet.
Tunc tunc) lib. 3. Tunc tu.
Puer aptior) al. altior.
Sicut iam tener) lib. 1. ſicut iam tenes hauſeras.
Officij tuis voleb.) L. ſuis.
Argolica rotunditate) lib. 2. reconditate.
Siue Aeetias) lib. 1. ſiue Oetes & inclytus Iaſon.
Metu vlterior remiſit) lib. 2. immiſit.
Fauor) al. ſtagor.
Priuatos vocitent) L. vocitant.
Clauſerat arctus) Opt. C. arcus arte factus.
Rotabat axem) lib. 2. torquebat.
Compendia flexuoſa) lib. 1. fluctuoſa.
Iunctim) lib. 2. iuncto.
Inquieta per procell.) lib. 2. Irrequieta.
Dote, cenſu) al. mente.
Sibi vel vlli) vulg. ſibi, tibi, vlli.
Noſcit quid velit) vulg. neſcis. MS. noſti.
Lymphidij) lib. 6. Nymphidij. al. Lampridij.
Semel tenebat) Opt. C. ſimul.

PROPEMPT.

Satis vetuſtis) lib. 2. venuſtis.
Mones amicis) lib. Daniel. noues.
Puteo) vulg. puteo.
Orbis oras) vulg. ora.
Rectorem) vulg. tectorem.
Fuſcabat picei) vulg. Fucabat.
Electro viridante) vulg. Plectro.
Conction) L. Cottion.
Noſtro dicis) L. dices.
Tende gradum) vulg. deme gr.
Patruum ſaluta) vulg. patrium.
Probe probatum) lib. 1. probus paratum.

Dum ſequitur vara vibiam, ſimiles ſubtexam nugas; cur enim aliter appellem has apludas, & viliſſimas tricas, quas per riſum iocúmque effudi, & temerario calamo conſignaui. haud dubiè tamen ſanior enituiſſet friuola concinnatio, niſi conſtanti libidine fixum, nihil prorſus nota dignũ tangere, ne aeu

ne acumini doctiſſimi viri quidquam ſubtraheretur. Hoc quicquid eſt, idipſum infamiæ multâ liberabit, quod ad famam peruenire prohibuerim. Nos indulgentes feſtinâti ſtylo paullo vlterius inſaniemus. lib. I. epiſt. 5. vbi de nuptiis Ricimeris: Iam corona ſponſus, iam cyclade pronuba, iam palmata conſularis, iam toga ſenator honoratur, iam penulam deponit inglorius. hoc ordine legenda ſunt. Inglorios, pauperes & abiectioris conditionis: hi tunicati fere prodibant; die feſto vero penulam ſumebant, vt hîc fecerant in feſtiuitate nuptiarum Ricimeris.

Epiſt. VII. *Ab induſtria ſquallidi præripuiſſent miſero miſerationem ſub inuidia ſerdidatorum.*] Notum eſt reos ſubmiſiſſe capillum. Hîc vero ipſi accuſatores ſordidati, vt reb maiorem inuidiam facerent. Cic. 2. Verr. *Reorum amici eodem cum ipſis cultu, veſte obſoleta, capillo promiſſo, atqui ex eo ſæpe ſtudia & partes Romæ, idq; adeo, vt lege cautum, ne reorum propinqui ſordidati viſerentur.* Notanda illa Firmici Aſtron. 5. *Frequenter erit in libera cuſtodia conſtitutus, capillos quoque nutriet, aut propter alicuius amicitiam, vel propter incommodum, vel infortunium, aut alicuius mortis, aut damni miſera tormenta.* Idem: *Cuſtodiæ, ignominiæ, atque intonſorum crinium illuuies.* id eſt, reatus.

Epiſt. VIII. *Sitiunt vini.*] Vide epiſt. 5. huius lib. Carm. ad Magn. Felic. *Vinoſæ petijt ſitim Rauennæ.*

Syri pſallũt.] hîc, vbi omnia fieri fingit lege contraria inconuenienter videtur dixiſſe Syros pſallere. Nam Syros luxu & deliciis ſolutos, quis dubitet etiam aurium voluptate paſtos. Vocabula ipſa inſtrumentorum Syra, quod ab antiquis in teſtimonium vocatum Syros Muſices inuentores: vnde enim ambulaiæ & ſambuca. vnde Virgil. *Copa Syriſca.* Capitolin. vero: *Adduxerat tibicines, fidicines, & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & Alexandria paſcitur voluptate.* Sed Sidon. hæc opponit clericos fœnerari, Syros pſallere. cum nimirum Syrorum fœnerari, clericorum pſallere. Nam & hoc eius gentis proprium vel hodie reliquiæ Iudæorum confirmant: & quod ait Cicero 3. de Republ. *Phœnices mercaturis & mercibus auaritiam & inexplebiles cupiditates in Græciam exportauerunt.*

Literis fœderati.] Olympiodorus: τὸ βουκελλάρι@ ὄνομα ἐφέρετο κατὰ στρατιωτῶν, οὐ μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ Γότθων τινῶν. ὡς δ' αὖθις καὶ τὸ φοιδεράτων κατὰ διαφόρου καὶ συμμιγοῦς ἐφέρετο πλήθους.

Epiſt. XI. *Iacebat cornu ſiniſtro.*] Iuueneus: *Cornibus in ſummis deuitet ponere membra,* Idem: *Turpiter eximio cogetur cedere cornu.*

Epiſt. II. *Aurium legula.* λοβοί. à formæ ſimilitudine multa in corpore humano, aliisq; rebus, lingulæ. ita hîc imula oricilla, vt Catul. dicitur, lingula. nam lingulo primo, quod deprauatum in ligula, atqui inde legula. crinium flagella. crines intorti ex ſubolibus. vt Varro *γαλιαπάπτων*. nam ſuboles Latinis crines largiter ſuccreſcentes. Apul. Mil. 2. *Cum frequenti ſobole ſpiſſus* (crinis) *cumulat verticem.*

Geminos orbes hiſpidus ſuperciliorum coronat arcus] Oppido elegans tráſlatio ab Architectonica. Orbes ὀφθαλμοί. Prudent. *Orbes cauatos preferes.* id eſt, quod Seneca de Oedipo: *orbes effoſſus*. hinc orbi. τύκαοι γὰρ οἱ ὀφθαλμοὺς πάσχω. Artemid. Auſon. Parental. *Saucius, alterno lumine caſſus eras.* hoc eſt, quod Hieronym. ad Rufin. in re ſimili; *ex duobus oculis vnum perdideras*. quare fruſtra quærimus in Auſonio aliud ſubſtituere. quamquam in V.C. ita concipitur. Amiſſum feſti poſt trina decennia natū Saucius, ocleruo lumine caſſus eras. L. Saucius ac claro lumine caſſus, vel: ac caro l. captus eras. Nam & captiuitas, cœcitas. ita ſemper Ambroſ. de Tobia, & Hiſtoriæ Martyrum. Apul. Mil. I. *Luctu & mœrore deformata, diffletis ad extremam captiuitatem oculis.*

Pellitorum ſatellitum] Rutilius: *Ipſa ſatellitibus pellitis Roma patebat.*

Congeriem liuentis argenti menſis cedentibus miniſter imponit.] Duplex menſarum vſus. ad epulas & argentum eſcale, ſeu vt Vopiſc. Aurelian. menſarium. Menſæ ad argentum; quæ Plin. repoſitoria, propriè delphicæ. l. 3. D. de ſupp. leg. Gloſſæ: *Abacus, delphica,* μινιστήριον. Vopiſc. Taciro: *Argētum menſale quod priuatus habuerat, miniſterijs conuiuiorū, quæ in templis fierent dedicauit.* Hiſtor. Apollon. Tyrij: *Apollonius cunctis epulantibus non epulatur, ſed aurum & argentum in miniſterio regis diu flens intuebatur.* Lamprid. Alex. Seuero: *Ducentarum librarum argenti pondus miniſterium eius nunquam tranſiit.* quamquam argentum potorium potius intelligendum. Delphicæ autem Acron. & Scholiaſt. Iuuen. Procop. δελφικὰ τὸν τρίποδα καλοῦσι Ῥωμαῖοι ἐπεὶ πρῶτον ἐν Δελφοῖς γέγονε. ſiue potius à tripode delphico. menſæ enim veterū tripedes. Pollux lib. 6. itaque Martial. cum dicit lib. 12.

—argentum non ſimplex delphica portat. Τραπέζαν ἐλεφαντικίδα.

τ1πόδα notat. cuius meminit Iuuenal. Saty. 11. Lucan. lib. 3. Martial. lib. 2. epigr. 43. lib. 14. epig. 91. atqui huiuſmodi menſæ diuitum, quæ artificioſiſsimè effigiatæ. pauperum verò menſæ pedes fictiles. Martial. *Fulcitur teſta Pagana menſa mihi.*

Pulſantes ſubmouentes] Officia publica, pulſare enim & ſummouere propria in hac re. at pulſantes dici poſſunt accuſatores aut ij qui reos citant. Firmic. lib. 8. *Ob interceptam annonam graue pulſatus.* Idem: *Grauis criminis pulſatus.* Intro mittuntur mimici ſales inter cœnandum, ita vt nullus conuiua mordacis linguæ felle feriatur. Manil. lib. 5.

Perque dapes, menſaſque ſuper petulantia corda,
Et ſale mordaci dulces quærentia riſus.

Nec ſub Phonaſco vocalium concentus meditatum Acroama ſimul intonat. Nullus ibi lyriſtes, choraules. Acroama capit, vti Macrob. & alij cantum ipſum, & apud Lamprid. ſunt pueri aſſa voce canentes, vt apud Senec. Symphonia, pueri ſymphoniaci. Vocales verò appellat pueros cantores. Lamprid. Alex. *Moriones & vocales exoletos & omnia acroamata populo donauit.* Sententia Sidon. in triclinio nihil cantorum fuiſſe. & primum quidem de ijs dicit, qui aſſa voce canebant, deinde de Symphoniacis. nam vt ait Cato de liberis educandis: *Melos in cantibus eſt bipartitum, vnum quod eſt in aſſa voce, alterum quod vocant organicum.* Varro de vita P. R. *In conuiuijs pueri modeſti vt cantarent carmina antiqua aſſa voce & cum tibicine.* Acroamata igitur ſunt vocales aſſa voce canentes, aut carmen ipſum. Symphoniani tibia canentes, qui & organici & ſubulones.

Hora primi ſoporis] Nam per certas ſucceſſiones & vices excubabant, atque ideo noctem diſtinguebant, buccinæ ſigno. Appianus lib. 5. de bellis ciuil. καὶ τοῖς σαλπιγκταῖς σημαίνειν τὰ διαστήματα τῆς νυκτὸς ὥσπερ ἦν ἔθος.

Lib. 11. Epiſt. 11. *Saxa furfurem mentiuntur*] κογχύλια. *ædificiorum purpuras.* propter elegantiam. de quo genere loquendi alij.

Fors fuat] Symmach. lib. 4. epiſt. 28. *Si contempleris ad vicinitatem Rheni, aqua nunc & Optimus Princeps, & potiſſimus magiſtratus deeſt, nullum noſtrarum partium commeare fors fuat.* MS. Si cum tu ſis noſtrarum partium ad illum locum commeare contingat. L. commeare contingat, fors fuat, an quis tantum viæ ob rem priuatā mihi ignoratus ſuſcipiat.

Epiſt.

Epiſt. IX. *Quem quidem nuncium per ſpacia clepſydræ*] locus corruptus.

Lib. IV. Epiſt. III. *Cum Vitruuio perpendiculum*] lib.5. cum Veturio.cuius meminit Lamprid.Alexand.Seuero.

Epiſt. VIII. *Striaturis*] appoſitè. nam conchæ ſtriatæ. Apul. Apolog. de concha Paul. ſent.3.tit.6. D.de ſuppell.leg. Colloqu.pueril. ἐνεγκε ὕδωρ πρὸς χεῖρας, κόγχει.

Epiſt. IX. *Cultus in cingulis*]Ea enim exornabant, vnde apud Trebell. Poll. *auratos conſtellatoſque baltheos*. Stellarum enim ſignis frequenter vſi in ornaturis. Symmach. lib.3. *Ipſe verò pars materiæ digna laudari, quando verborum ſtellatur auro*.Hæc eſt ſcriptura Opt.C.Vulg.ſtillat auro.

Epiſt. XV. *Theſpiæ adeantur*) Strabo.

Epiſt. XIX. *Nulla Serraca*] lib.3. Sarraca.Gloſſæ: *Sarraca* ἅμαξα. Variè protulerunt. Sarracum Quinctil. lib. 8. cap. 3. Fortunat.Rhetor.Serracum Iuuenal.Sat.3.Soracum Feſt.eſſedæ, vehicula Britannica, imo vocabulum ipſum, Iornand. Virgil.4.Georg.Cæſar 5.belli Gall.

Epiſt. XXIV. *Loco fiduciæ pignoriſque fiducia & pignus differunt*] Pignoris vſus tantam alienatur. l. cum & ſortis. §. vlt.D.de pignorat.act.l.ſi is.§. D.de furtis. Fiduciæ verò proprietas. Paul.ſent.2. tit.13.§.3.Iſidor.lib.5. c.25.Ambroſ.in Tobiam: *Fænerator hypothecas flagitat, pignus vſurpat, fiducias vocat*.Paul.Sententia.tit.9.

Aggere publico] Frequens mentio in Sidonio publici aggeris.lib.2.epiſt.9.lib.20. epiſt.3. Ammian.lib.19. agger itinerarius.Agger publicus,ſtratum ſeu ſtrata, quod hodie in vulgari ſermone retinemus.Gloſſæ: *Agger, ſtrata, via publica*. Iuuencus : *Tum pepupuli ſtratas pratexunt veſtibus omnes*. Victor Vtic.Placidus in gloſſ. *Agger media eſt ſtrata eminentia coaggeratis lapidibus. Strata, ab aggere, id eſt, coaceruatione dicta, quam hiſtorici viam militarem dicunt. vt, Qualis ſæpè deprenſus in aggere ſerpens*.Seru.Veget.& alij.Hæc verò coaceruatio quantæ motis fuerit apud ſtatium videre eſt Sylu.5.de via Domitian.*Mox*,inquit,*hauſtus aliter replere foſſas, Et ſummo gremium parare dorſo, Ne nutent ſola— Tunc vmbonibus hinc & hinc coactis, Et crebris iter alligare gomphis*.Ex quibus apparet coacti & firmi operis fuiſſe:At Auguſtin.lib.22.cap.8.de ciuit.Dei,glaream dixit.Glarea verò nihil aliud,quam ſabulum ſcrupoſum. Sciendum glarea vti ſuetos ad compaginē lapidum maiorum,ſeu potius ad intritionem.

ſæpè

ſæpè etiam non ſternebant lapidibus,ſed glarea. Liuius: *Cenſores vias ſternendas in vrbe, glarea extra vrbem ſubſternendas locarunt.* Quanquam Auguſtini de via regia glareoſa, non de militari capiendum arbitror.

Lectus nil habens plumæ] Lecti antiquitus ſtrati puluillis medulla anſerina,aut pilis mollioribus fartis.Lãprid. Elagab. *Nec cubuit in accubitis,niſi ijs quæ pilum leporinum haberẽt, aut plumas perdicum.* accubitalia ſeu accubita ſunt κύκλιτα. Poll.Claud. *Accubitalium Cypriorum paria duo.* Lamprid. Elagab. *Vilioribus amicis folles pro accubitis ſtrabat.* folles ἀσκοί.Gloſſ.Anacliteria Spartian.Vero. *Lectum quatuor anacliterijs fecerat.* Tertull.de Pall. *Pauo plumæ veſtis,& quidem de cataclitis.* Apul.Mil.11. *Veſte niuea & cataclita pranitens.* Quibus veſtis cataclita nihil aliud notat, quã ἐσθῆτα ποικίλην ſeu κλινῶν, huiuſmodi enim accubitalia fuiſſe infra monſtrabimus.

Lib. v. Epiſt.1. *In alijs non minus complecti*] Vulg. in alijs numina comp.

Epiſt. v 11. *Trahunt additos.*] Lib. 1. epiſt.7. cùmque duceretur addictus. De addictis ex Varr.9.tab. Gell. lib.20. notum eſt.Duci in vincula aut ius,trahi ad ſupplicia plerumque dicimus.Liu.lib. 3. *Appius in vincula duci iubet.* Sed trahi & duci abſolutè, pro ad ſupplicium trahi dixerunt. Seneca de Tranq. *Centurio agmen periturorum trahens.* Idem: *Ne fortè ineptæ ſpe tibi blandiaris duci te iuſſi.* Suet. Caio c.27. ita trahere & ducere pro in carcerem ducere,familiaris locutio eſt. trahunt addictos, in vincula. ita ſupra ducendi verbo vſus. Eodem modo Cicer. vſurpatum,pro Flacco: *Cum iudicatum non faceres addictus Hermippo & ab hoc ductus eſt.* Sic apud Demoſth. ἀπάγεσθαι pro eo quod Plutarch.quæſt.50. εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγεσθαι.

Munuſcula legatis] Saluian.lib.5. *Veniunt plerumque noui nuncij à ſummis ſublimitatibus miſsi: decernuntur his noua munera,decernuntur noua indictiones.*

Confeſſum preſcribus.] Plin.lib.3.ep.20. *Fratrum cyberatarum*) ſcribe:cybirat.ſeu vt Strabo, cibyratarum. alludit ad locum Cic.qui extat Verr.3.

Epiſt. v 111. *Auguſtus coniugem Fauſtam*] Aurel. Vict. Conſtantino.Zoſim.lib.2.

Epiſt. 1 x. *Tribuni notarijque.*) Zoſimus. τεάννης τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων,ὃς τριβούνους καλοῦσιν ἄρχων γεγονὼς Collat. Carthag.

Carthag. Ammian. lib.26. L. 4. C. de aduoc. L. neque C.de decur.

Epiſt. XIII. [*Ante turpare quam punire damnandos, crinem viris nutrit mulieribus incidit*] Huiuſmodi ignominiæ nomine adhibita, vt κουρᾷ pœna, cuius frequens mentio apud Harmenop. lib.6.tit.6.§.12.tit.1.§.6. tit. 2.§.5. & paſſim. Tonſi enim aut aliqua parte corporis mutilati circumducebantur, quod θριαμβεύσεις appellatū. hînc ferè cōiuncta videas θρίαμβος ſeu πόμπη (nam ita quoque dicitur) & κουρὰ. Harmenop. lib.3. tit.6. κουρᾷ καὶ πομπῇ σωφρονίζεσθαι Cedren: τύψας αὐτὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν κείρας, καὶ ὄνῳ ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε. Κουρᾶ pœna ſeu potius ignominia veteribus Romanis ignorata, poſtquam Imperium in Orientem tranſlatum introducta eſt. nam populis Orientalibus valdè frequens fuit, vt ex Nicol. Damaſc. aliiſque apparet. Quare l. 2. §. 1. D. ad l.Iul. pecul. verba Vlpiani eſſe nego: nam hic Romæ vixit, & Latine non Græcè ſcripſit. imo Baſilicon tit. 45. Marciano tribuitur, quamuis nec eius eſſe exiſtimo, ſed Græci cuiuſdam Iuriſconſulti. de his alias pleniſſimè.

Epiſt. XVI. *Patriciam diuino fauore reddidimus*] De patricia dignitate ferè omnia vulgata. ſanè vbique obuia eius mentio de origine accuratè Zoſim. lib. 2. Niceph. lib. 13. Caſſiod. form. Patriciat. Luitprand. lib. 3. guid. Sidon. lib.2. epiſt.3. potior dignitas apex Patricius. Vocantur patres & tutores principis. Claudian. de Eutrop. patritiatus dignitate ornato: *principis eſſe pater.* Conſtantinus Imp. ad Præf. Gall. *Patricij parentiſque noſtri.* Iuuenal. Sat.10. *tutor haberi principis,* Comm. *Patricius fieri.* At Theodoſius Imp. ad Auſon. Theodoſius Auſonio parenti ſalutem. Amor meus qui in te eſt parens iucundiſſimè. cum tamen Auſon. patriciatus inſulis honoratu, non fuerit. Sed ſciendum claros viros ab Augg. ita vocatos, quomodo amicos & fratres aut caros magiſtratus ſuos appellarunt. Conſtant. Imp. pp. Gall. *Agricola parens cariſſime atque amantiſſime.* Sidon. lib.1. epiſt.11. *vt diceret princeps: Verè habes, frater Camille.* l.17. D. de iure patronat. l.4. C. de contrah. & commit. ſtipul

Epiſt. XVII. *Linteum villis onuſtum quod pridiana ſquama politum*] lib.7. epiſt.16. nocturnalem cucullum villoſum. Villoſa ad politionem pectebantur, vnde apud Perſium: *Gauſape pectas.* Sidon. itaque ſquamam pro pectine ſquameo dixit. ſed hac via veritas indaganda non erat. locus eſt

corru

corruptus,quare ſcribend. linteum villis onuſtum, quod pridiana ſquama impolitum. Sed videamus quid ſit ſquama. Gloſſarium : *Squama* ῥύπος τὸ ἀπόπλυμα, νίτρωμα τῆς κεφαλῆς. rectiſſimè. Gloſſæ veteres Latinæ : *Cantabries tenuiſſima atque cantabris vel ſquamarum ſimilia corpuſcula, quæ ſuperficie corporis ſurgentia delabuntur ſine vlceratione ac ſæpius cum pruritu emergit in capilloſis locis, ac magis in capite. Pandectæ medici.* Quid verò cantabrum in alijs vetuſtiſſ. Gloſſis: *Cantabrum purgamentum frumenti, vel farinæ, vel cibus quo canes veſcuntur.* videnda longè elegantiſſ. poriginis deſcriptio apud Seren. Sammon. quem hæc mirificè illuſtrant. in Sammon. ſcribe. *Deſines interea glomerari farrea nubes.*non, ferrea. Squama igitur notat ſordes albas, quæ ex locis poriginoſis decidunt, hinc pro quauis ſorditie vſurpatum,atque ita Sidon.lib.3.epiſt.3. *Sermonis Celtici ſquamam depoſitura nobilitas.*Hinc Lucill.deſquamari,purgari. —*deſquamor,pumicor, ornor.* quod perperam interpretatur Non. Quare fruſtra nugantur Gell.lib.2.cap.6.Feſt.Seru.9. Æneid. & alij,qui ſquallere & ſquallorem à ſquamis piſcium dici arbitrantur,cum ſquama ſit ſordities, quæ naſcitur locis poriginoſis,atqui hinc rectius ſquallor.

Epiſt. XIX. *è tributario*] Edicto Theodorici Regis.

Lib. VI. Epiſt. III. *Vargorum*] LL. Salic.tit.58. *Si quis corpus ſepulti effoderis aut ſpoliauerit Vargus ſit,id eſt, expulſus de eodem pago, vſque dum cum parentibus defuncti conuenerit.* LL. Ripuariorum tit.85. *Si quis mortuum corpus ex humo traxerit Vargus ſit,& ob hoc expulſus exulet.*

Epiſt. VIII. *Lectorum nuper albus accepit*] Mirè variat ſcriptio.lib.2. lectorem nuper. al. lector in albo acceptus. cuius nomen lectorum nuper albus accepit. hoc eſt, cuius nomen relatum in notitiam lectorum. Lectores in Eccleſia ſeu ἀναγνῶσται qui ſint nemo ignorat. neque adeò quid album ſeu λεύκωμα. Gloſſæ : *Album curiæ polypticum,* (L. dyphticum. nam in ijſdem Gloſſ. *Dyphtica tabula manualis, quæ & ephemeris & pugillaris.* Qua notione Symmach. & alij. in Gloſſ. exponitur τὸ βίβλιον ſeu membranæ) *Commentaria, nuncupationes, codicilli, tabulæ, Cicero.* Album itaque eſt notitia ſeu index. Caſſiod. lib. 2. expenſarum notitiæ. Suetonius Neron. album cytharœdorum.Trebell.Poll. index ludorum. ita album lectorum

apud

apud Sidon. ſic l. 2. C.de Primicer. matricula memoralium, apud Tertull.de fuga in perſecut. matrices beneficiariorum & curioſorum, nam matrix, quod laterculus Tertull. aduerſ. Valent. Cedren. πλίνθος. ita matrix eccleſiæ, quod vero in Canon.concil. ὥστε μηδενὶ ἐπισκόπῳ ἐξεῖναι πράγματι κατα-χρῆσθαι τῷ τίτλῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μάτρικος. eccleſia matrix, eſt metropolitana, ita apud Veget. vrbs matrix, galina matrix, quæ patentibus alis pullos cõplexa. Ματρίκιον παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται, τὸ πλατὺ ξύλον καὶ πανύ, inquit Cedren. & ματρικα-ρίους, ξυλάργους interpretatur, longe aliter auctor Schol. Iuliani: *Matricarij dicuntur, quos videmus ad incendia currentes, & portantes ſpongias cum ferramentis, & alia ferramenta, per qua poſſint de pariete in parietem aſcendere atque ita incendium exſtinguere.* quales hi matricarij fuerint clarius patebit: ſed cur ita dicti, non immerito quæritur: nam quæ aliorum ſententia eſt inde dictos, quod tanquam comiratus præfecti vigilum in matriculam eius relati fuerint, vereor ne verè ſententia ſit; ea enim ratione innumera officia matricularios dixerimus. Vt vt ſit incendiis arcendis inſtitutos matricarios citra controuerſiam eſt. nam recentioribus hoc nomen vſurpatum in iis, quibus templorum & baſilicarum cuſtodia commiſſa. qui Firmico Aſtron. lib. 3. cap. 12. cuſtodes templorum: quos tamen nolim confundi cum iis, qui Helmoldo aliiſq; templarij. hac notione matricularij vocabulum, etiamſi corruptè Francis remanet in 5. hiſtoria Albonis monachi Floriacenſis de paſſione Eadmũdi Anglorum regis, quæ excuſa hactenus non eſt. *Interea quidam matriculariorum qui intra baſilicam iacebat, ſomno excitus.* Scholiaſtes Iuuenal. Sat. 14. *Diſpoſitis prædiues hamis. Per tranſlationem diſciplinæ militaris ſparteolorum Romæ, 40. quorum cohortes in tutelam vrbis cum hamis & cum aqua vigilias curare conſueuerant.* Tertull Apolog. *Ad fumum cœnæ ſerapicæ ſparteoli concitabuntur.* id eſt, tantus fumus cœnæ ſerapicæ, vt ſparteoli concitentur tanquam ad incendium. ita apud Senec. epiſt. *Non hic fumus qui ex lautiorum culinis erumpere, & terrere vigiles ſolet.* Sanè quam oſcitanter locum Tertull. interpretati ſunt. Sparteolos fiſcellas adſerentes, quæ plene analectis in Serapico πανδάπανῳ ad luxum notandum, quo mehercules quidquam abſurdius cominiſci poſſe non video. cum potius ſporteoli à ſporta, vnde & ſportellarij in Gloſſ. Quod verò interpres Iuuenal. cum hamis & aqua. de

inſtru

inſtrumentis ad arcenda incendia capiendum, notat enim hamas & ſifonem, quæ etiam à Plin. coniunguntur epiſtol. lib. 10. & l. Quæſitum §. acetum. D. de inſtr. vel inſtrum. leg. vbi de iis quę exſtinguendi incendij cauſſa parantur, *ſifones, pertica, ſpōgia, & hama.* Harmenop. ἄμμαι ſane de ſpongiis etiam Iuliani Scoliaſt. cuius verba quid notent excuriemus, *portantes ſpongias cum ferramentis, & alia ferramenta per quæ poſſent de pariete in parietem aſcendere.* Spongiarum quis vſus incendiis exſtinguendis non facile diuinato: nam ſpongia etiamſi valde biberit, tamen vix tantum prodeſt incendio exſtinguendo, quantum vnius hominis manu ingeſta aqua Ariſtænetus lib. 1 epiſt. 20. φίλον δὲ γενόμενον τοῖς ἐπὶ τῆς διορθώσεως τὸν τρόπον ἐπιδείκνυσθαι τῆς κλοπῆς, ὅσαι ἐγκεντρίδες αὐτοῖς καὶ σπογγιαὶ, ταύτας λαβὼν ἀνερρίχατο τὸν τοῖχον. Vbi eadem coniungi vides ad ſimilem vſum Liuius lib. 5. de armis Samnitum. *Spongia pectori tegumentum.* Spongias itaque capimus munimentum pectoris, nam pectus in aſcenſione murorum facile lædebatur, ita apud Cæſar. legimus milites habuiſſe tegumenta ex lana coacta: item ex lino. Plutarch. Alexand. ἐγκεντρίδες, ferramenta per quæ de pariete in parietem aſcendimus, ita enim recte vertas, nam ἐγκεντρίδες, ferramenta acuminata aptata pedibus aut genu, quorū aculeis fixis facilis aſcenſus murorum, atque hæc omnia vnicè confirmat Suidas in ἐγχειρίδιον: ἀναδεδεμένος τοὺς σπόγγους, καὶ τοὺς ἐγκεντρίδας ἀναδεδεμένων εἰς τοὺς τοίχους, & quæ ſeq.

Epiſtol. 10. *deuitum glebæ canonem*] L. 1. C. Theod. de indict. *Canon*, certa illatio frumēti, Varronis *aratio* aliis *decuma*, Sidon. *legitima ſolutio ſegetis*, Apul. *tributum agelli.* Ambroſ. contra Auxent. *Agri eccleſiæ ſoluant tributum.* hinc §. per traditi. Inſtit. de diuiſ. rer. *prædia tributaria*, apud Caſſiod. lib. 5. 39. extat mentio canonis tranſmarini, canonis telonei. lib. 1. 1. 37. lib 11. 6. Nouell. Iuſtin. 13. *Canonicarij.* Spartian. Seuero: *Rei frumentariæ quam minimam repererat ita conſuluit, vt excedens è vita ſeptem annorum canonem reliquerit P. R.* hoc eſt, quantum frumenti ſpacio ſeptem annorum nomine tributi agrorum redditum. Canon frumentarius in publicis horreis repoſitus inter condita cenſebatur, nam quod refertur in arca vel in conditis continetur. L. 2 C. Th. de annon. de arca mox dicam, de cōditis Capitol. Gordian. *Nulla erat ciuitas limitanea, quæ totius anni in aceto, frumenti & larido condita non haberet.* l. 5 D. de erogat. ann.

mil.condita fiſcalia. Panegyr. Conſtant. *Tu fructus metere & in conditis ponere iuſſiſti* Spartian. Hadriano: *Laborabat preterea vt condicta militaria diligenter agnoſceret.* l.condita militaria, hoc eſt, quod Lamprid. in Alex. *annonam militum.* Optat. Mileuitan. *Habebat illic euocatorum infinitam turbam, & annonam competentem conſtat fuiſſe collectam.* Caſſiod.lib.1.25.& lib.2.5.lib.5.10.& paſſim.

Lib.1. epiſt.v. publicus curſus vſui fuit, vtpote ſacris apicibus accito] Nemo enim priuatus curſu publico vti poterat.l.2.C.de curſu pub.ideo data diplomata ſeu codicilli, qui euectiones, Tertull.& aliis,& combinæ, quæ vox exprimit τὸ δίπλωμα pro quo & Græci διπλᾶς dicunt. Ouid. duplices. *Tunc ego vos duplices rebus pro nomine ſenſi.* loquitur enim de diplomate ſibi dato, cum iret in exilium Hæc diplomata ſtatiua præſcribebant,& manſiones, vt aliis notatū, dabantur autem ab Imp. aut præſidib. prouinciarum Imperatoris nomine præſcripto Tacitus Annal. iv.

Ibid. penulam deponit inglorius] Penulam ponebant ad reuerentiæ & cultus indicium apud Tertull. de Orat. legimus, veteres penulis poſitis oraſſe. Sueton, Claud.cap.6.*Spectaculis aduenienti equeſter ordo aſſurgere & lacernas ponere ſolebat.* Sed ex hoc more caue interpreteris verba Sidonij.

Lib.2. epiſt.2. Troianæ ſuperſtitionis] Sueton, Iul. cap.39. Calig.cap.18.Euod.Panegyr.Circenſium vero naualium extat mentio ap.Sueton.Octau.cap.43.Claud. cap.21. Ner.cap. 12.Domit.cap.4.Martial.lib.1. Spartian. Alex. Seu. Stephan. de vrb.in Ακτία.

Lib 4.epiſt.13.crinis in rota ſpecimen accitus] Plutarchus lib. γυναικῶν ἀρεταί. τὰς δὲ θηλείας ἠνάγκαζε περιτρόχαλα κείρεσθαι καὶ φορεῖν ἐφηβικὰς χλαμύδας.

Epiſt.15 vt eſt Tullianum illud propter quem Theſpiæ viſuntur] Verba Ciceronis Verr 6. *Artifex idem* (Praxiteles) *Cupidinem fecit illum, qui eſt Theſpijs propter quem Theſpiæ viſuntur.* Strabo lib.9. αἱ δὲ Θεσπιαὶ πρότερον μὲν ἐγνωρίζοντο διὰ τὸν ἔρωτα Πραξιτέλους, ὃν ἔγλυψε μὲν ἐκεῖνος, ἀνέθηκε δὲ Γλυκέρα ἡ ἑταίρα Θεσπιεῦσιν, πρότερον μὲν οὖν ὁ ψόμενοι τινὲς τὸν Ἔρωτα ἀνέβαινον ἐπὶ τὴν θέαν ἄλλως οὐκ οὖσαν ἀξιοθέατον.

Lib 5. epiſt. 7. in V.C.MS.qui eſt Magiſtri Vguitionis de Etymologia vocabulorum: *Flamininum, id eſt, ſacerdotium vel officium Flaminis. Sidonius. Hi ſunt qui inuident flaminia municipibus, menſuras athletis, diſpoſitiones numerarijs.*

Lib.

Lib.7.epiſt.2.literas meas ad formata vicem.] lib.5.epiſt. 8.*ciui me epiſtolam, clerico debuiſſe formatam.* Canonicæ epiſtolæ τελυπομφίαι, ἀπολυτικαὶ, εἰρηνικαὶ & συστατικαὶ. Scoliaſt.Canon.tit.2.εἰρηνικαὶ εἰσιν ἐπιστολαὶ, αἱ παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου διδόμεναι τοῖς κληρικοῖς θέλουσι διὰ ἔνδειαν εἰς ἑτέραν ἀπελθεῖν πόλιν, καὶ τῶν ἐκεῖ κλήρων καταλεγῆναι. συστατικαὶ δέ εἰσιν, αἱ διδόμεναι τοῖς ὑπὸ ἐπιτίμιαν εἰς ἀθώωσιν, καὶ ἑτέρῳ αὐτοὺς Ἐπισκόπῳ συνιστῶσαι πρὸς κοινωνίαν. quæ interpretatio preſſius conſiderata, non vſquequaque vera apparebit, ſed inpræſentiarum his diutius inhærere præter rem duco. εἰρηνικὰς Tertull.cap. 1 aduerſus Praxean vertit literas pacis. Vide Nouel.6.Concil. Carthag.can.5.cap.7.Concil:Calcedon.cap.11.Formatæ epiſtolæ, quod certis literis conceptisq; verbis conſcriptæ, quarum vſus varius, vt ex Canon concil. colligere eſt. Sueton. Domit.formales epiſtolas cap.20.*epiſtolas alieno formabat ingenio.* Tiber. cap.30. *Qua forma regum literis reſcribi pl.-ceret* Lamprid. Alex. *Libellis vnam formam multis indidit.* Iuuenal.Sat.6.*formare libellos.* Plin.lib.7.epiſt.12. *libellũ formatum.*Symmach.lib.4.epiſt.42.*Non eſt meum formam ſcribendis literis dare.* lib.6.epiſt.17. *vbi primum mihi per valetudinem formare literas licuit,* ſic Græcis τύπος, & τυπωτὴν ἐπιστολήν. Optatus Mileuitan. *Damaſus qui noſter eſt ſocius, cum quo nobis totus orbis commercio formatarum & vna communionis ſocietate concordat.* Auguſtin.epiſt.163.Euſeb. lib.3.cap.7.Niceph.Calliſt. lib.6. cap 30. ἐγκύκλιοι συλλαβαί. Euagr.Sozomen ἐγκύκλια γράμματα & θεῖαι συλλαβαί.Sinod. Epheſina : συλλαβαὶ δισιβεῖς, & paſſim aliter.

Epiſt. 6. *Catholici nominis intuitio acer*] lib.2. mentio. Vide, ſi tanti, quæ ad epiſto.13.lib.3.notauimus, vbi rectè me correxiſſe arbitror illa Plauti Curcul.ſc.Date viam.*Os amarum habeo. dentes blennos, lippiunt fauces fame.*

Epiſtol 9. *ante pellitos reges, vel principes purpuratos.*] Principes Romanos & Barbaros intelligit Pellitos verò appellat, non vt Hieronym.Epitaph.Nepotian. pellitos populos, barbaros quibus pelles varij vſus: vtique ſub inclementioti cœlo degentès maſtrucas ſumunt, & amictus hirtos. Claudian. Prudent. Cæſar 6.belli Gall. Sed vt purpura principum Romanorum: ita Barbaris regius habitus pelles pretioſæ, de quibus Helmold de geſtis Slauor. cap.2. Hierony. ad Demetr.& alij Sidon.Panegyr.Auit.*in media pelliti principis aula.*

Epiſt. XII. *Currum tuum preuinciales ſpontaneis ſubiiſſe ceruicibus* Notum eſt prouinciales rectores ſuos, vt ait Arnobius, ſtatuis & quadrigis munerari. Apul. Flond. *Vir, cui omnes prouinciæ quadriiuges & ſeiuges currus vbique gentiũ ponere gratulantur.* Cic. lib. v. epiſt. XXI ad Attic. *Ob hæc beneficia quibus illi obſtupeſcunt nullos honores mihi niſi verborum decerni ſino: ſtatuas, fana τέθριππα prohibeo.* eodem Ciceronis in prouinciales beneficia quæ Siagrij narrat Sidonius, ſed eius locus omnino de alio quodam ſolenni honore capiendus. Currum interpretor, quod Tertull. ſellam pompoſam. Epiphan. lib. 2. *τινὲς γὰρ γυναῖκες κολλυρίδα τινὰ κοσμοῦσαι, ἤτοι δίφρον τετράγωνον ἁπλώσασαι ἐπ' αὐτὸν ὀθόνην.* In V. Hiſtoria Martyrum inedita: *Sedente Nerone in curru quo rogauit eum, dicens: Oro te Cæſar.*

Epiſtol. XV. *Filium M. Ciceronis*] Seneca Suaſor. 7. lib. 4. cap. 30. de benef. Plin. lib. 4. cap. 22. App. lib. 3. Ciui. bell. Dio lib. 1.

Lib. VIII. epiſtol. III. *quas oris regij vice conficis*] Paneg. Maior. *cuius dignatur ab ore Cæſar in orbe loqui.* Rutilius: *Huius facundæ commiſſa palatia linguæ Primæuus meruit principis ore loqui.* Zoſim. lib. 5. *σάλβιος, ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα πρ[illegible]ους ὑπαγορεύειν, ὃν κοιαίστωρα καλοῦσι.* Symmach. lib. 2. epiſtol. 8. *Neque enim te exhauris, quod cupientium preces indefeſſo abſolutis effatu: quod venerandi principis mente loqueris, & oraculis. Sunt iſta prima, nec tamen ſola.* Ita corruptiſſimus locus ex M S. teſtituendus: cuius probitas breui per doctiſſ. virum patebit. Idem Symmach. libr. 1. epiſt. 39. Spartian. Hadr. Sueton. Neron. cap. 15. Caſſiod. libr 5. 6. lib. 6 5.

Epiſt. VI. *cenſualium penulatorum*] Capitol. Gordiano. l. Omnia. C. de princip. ag. in reb. l. 8. C. Theod. de tabul. Firm. Aſtron. lib. 3. cap. 11. Sed cur penulari? Num vt expeditiores an verò vt dignoſcerentur à togatis, id eſt, aduocatis, ita enim Sidon. lib. 6. epiſtol. 3. Apul. Mileſ. 10. Nonius *Toga dicta a tegendo, & eſt toga, ſicut in conſuetudine habetur, veſtimentum quo in foro amicimur.* Senec. Controu. *Qui forenſia ſtipendia auſpicabantur: nefas habebatur brachium extra togam exerere.* An verò penulati ex more curiæ Romanæ quod quanquam ex illis Ambroſij, quæ ſubiiciam, exculpi poſſe videtur, tamen verum non arbitror. is in Epiſt. Paul. ad Timoth. *Sed quia erat ex Tharſo, quos conſtat in ſocietatem*

cietatem Romanorum receptos, vt de cætero appellarentur ciues Romani, idcirco neceſſe eſt eos & curiã habere, in quam more Romanorum penulati conueniant.

Epiſt. IX. --- *Tonſo occipiti ſenex Sicamber, Poſtquam victus es*] Infra: *detonſus Vacalim bibat Sicamber.* Radebant enim victis caput & barbam. hinc Propert. *tonſa Africa* Claudian. *detonſa Sicambria.* Lucan. *& tu tonſe Ligur.*

Lib. VIII. Epiſt. XIV. *Archimandrita*] Nouel. 5. ca. 20. Euagr. Hiſtor. cap. 15. Auguſt. Pſal. 98.

Epiſt. XV. *Aurelia obſidio*] Iornand. de rebus Getic. Diac.

Lib. IX. Epiſt. IIX. *Comprehendebant ſignis, quod literis non poterant*] σημεῖα, ἐν μικροῖς καὶ βραχέσι τύποις πολλῶν γραμμάτων δύναμιν ἔχοντα. Plu. Caton. apud Cic. ad Attic. διὰ σημείων *ſcribere.* quamquam illic de notis arcanis, quas Firmic. lib 3. cap. 12. *difficiles & abſconſas literas.* cap. 8. *notas.* Gell. lib. 17. cap. 9 Sueton. Cæſ. Quæ verò Sidon *ſigna*, aliis *notæ.* Sueton. Tito cap. 3. *notis excipere.* hinc Martial. *notarius velox.* Gloſ. *Notarius* σημειογράφος. Auſon. *Puer notarum præpedum ſollers miniſter.* Hieronym. *puncta.* Epitaph. Nepot. Prudent. *Verba notis breuibus comprendere cuncta peritus, Raptimque punctis dicta præpetibus.* Auſon. *Punctis peracta ſingulis, Vt vna vox abſoluitur.* Sed de his alias vbertim.

Annos iam dextra numerauit] Iuuenal Sat. 10.

Epiſt. XIII. *Rutilum toreuma byſſo*] lib. 2. epiſt 13. *ſericatum toreuma*: lib. 1 epiſt. 2. *Toreumatum peripetaſmatumque conchylia: a ſuppellex.* ita capio apud Saluian. 4. ad Eccle. Cathol. *Menſa ac toreumata mero iugiter madent.* Deſcribit Sidon. apparatum conuiualem, ac primum de ſtragulis. Sternebant autem lectos veſtimentis Phrygij operis. Æneid. 1. *thoris diſcumbere pictis.* & lib. 4. *pictis epulata thoris.* Duris apud Athen. τελευτήσαντες ἂν ποτὲ ἡγεμόνας ἐστιῶν ἐκάθιζον ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν καὶ κλινθήρων ἁλουργοῖς περιεστρώσας ἱματίοις. Ouid. Metamorph. 8. ——*Thorus eſt de mollibus herbis Impoſitus lecto, ſponda pedibusque ſalignis: Veſtibus hunc velãt quas non niſi tempore feſto Sternere conſuerant.* Puluinar verò propriè Deorum, vt Seru. Gloſſ. θρόνος θεῶν. Varronis locum fruſtra correxerunt, rectè enim V. C. Coſmoterinc περὶ φλορεᾶς. *Phrygio qui puluinar pigere poterat, ſoliar depingebat.* Quo thorus inſternitur thoral. l. 3. D. de ſupp. leg. l. 5. eo. Lamprid. Elagab. quo ſolium ſoliar. Puluinar Varro ſoliari opponit, hoc videlicet ſedentes, illo cubantes cœnabant. vtroque enim

modo veteres. Homerus 1. Odyſſ. Athen. ἐπὶ τ̃ ξύλον κεχαρακωμένοι, Iulian. Cæſarib. παρεσκεύαστο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἑκάστῳ θρόνος καὶ κλίνη κατὰ πρεσβείαν. Themiſt. καὶ χρυσῆ κλίνης δὲ ἐπὶ στιβάδος ἐστρωμένης ζάπησι, καὶ πορφύρᾳ. Val. Max. lib. 2. cap. 1. Iſid. lib. 20. cap. 11. Feſtus: *Solia ſedilia in quibus non plures ſingulis poſſunt ſedere, ideoque ſoliar ſternere dicuntur, qui ſelliſternium habent & ſoliaria vocantur Babylonica quibus ſternuntur.* rectè erant enim huius generis ſtragula acubitoria. Gloſſ. *Babylonicum* ψίλη πολύμιτος, quod confirmat Martial. Apophoretis. Cubicularia polimita. quem vide. Hieronym. in Ezech. cap. 28. *Negotiatores Tyri, qui polimita, purpuram, & ſcutulata mercantur.* Plin. lib. 8. cap. 48. Babylonicum verò eodem modo, vt Lingonicum, pro ſtramento Lingonico. Martial. *Hæc pro Lingonico ſtramina pauper emit.*

Rutilas forte blattas.] Blattifer Senatus. epiſt. vlt. Vopiſc. Aureliano: *Cū ab eo vxor peteret vt vnico pallio blatteo ſerico vteretur, ille reſpondit, abſit, vt auro fila penſentur.* Blatteo ſerico ſeu ſericoblatteo, veſte ſerica purpurei coloris, & filis aureis variata. l. 10. C. de murileg. l. 13. l. 18. C. Th. eod. Lāprid. Elagab. *funes blatta & ſerico intorti.* Serica purpura tincta, & auro ſeu aureis filis intexta hinc apud. Vopiſc. Aurel. *ne aurum in tunicas mitteretur, ne aurum per varios filorum vſus periret.* Capitolin. Pertin. *veſtis ſubtegmine ſerico aureis filis inſignior.* Hieronym. ad Lætam: *Spernat Seram vellera, & aurum in fila lenteſcens* ad Euſtoch. *in quarū veſtibus attenuata in filum auri metalla texuntur.* tale intelligit Sidon. Epithal. Polem. & Araneol. *trabeas imitata rigētes.* & : *Criſpato rigida crepitans in ſyrmate ruga.* quod ex Lamprid. claret, qui Alex. Seuer. *In linea aurum mitti dementiam indicabat cum aſperitati adderetur rigor.* Variabant autem ſerica filis aureis, aut textura ipſa, aut phrygio opere, vnde hoc opus recentioribus, etiamſi corruptè, auríſrigium. Helmoldus: *lecti aurifrigiis ſtrati.* hinc Barbaricariorum & βαφῶν, vt omnium γυναικείων, opus cognatum. quare Optat. Mileuitan. cum ait, operarios purpuræ artifices. non tantum eos intelligo, quos confectores purpuræ Vopiſc. Aurel. aut βαφεῖς, ſed quorum opus in purpureo ſerico, qui & præparat ſerica ſeu linea purpùræ. & inficiunt ita in Gloſſ. *Plumarius* πηλοβάφος. cum tamen plumarius ſit ποικιλτὴς. Varron.

Beluáſque Rapidas, vacante panno Acuis quibus furorem.

Bene

Bene ficta plaga cocco.] L. vocante panno. Innuit tauros, quos purpura prouocari & excitari præter iuris auctores Senec.lib.3.de Ira.cap.30.

Fundant Opobalſamum lucerna.] Lamprid.Elagab.*in lucernis balſamum exhibuit.*

Socient falerna nardo.] Idem Lamprid *Bibit cum omnibus ſuis, caldarium de nardo exhibens* Eunap.Iamblich.

Epiſt.XVI.*Antiquarium*] Hieronym. *Habeo alumnos, qui antiquariæ arti ſeruient.*Antiquarij καλλιγράφοι. Notarij ταχυγράφοι. vtrumque commendat Sidon. lib. 5. epiſt. 15. *Librum Heptateuchi ſcriptum velocitate ſumma, ſummo nitore.* Philoſtratus lib.1.de vita Apollonij: ἐξελαύνει τῆς Ἀντιοχείας μετὰ δυοῖν, θεραπόντοιν οἰκοῖν αὐτῷ πατρικοῖν ἤστην, ὁ μὲν ἐς τάχος γράφων, ὁ δὲ ἐς κάλλος.

Nos tamen rectam comite arte proram] Alludit ad Prouer. ὀρθὰν τὰν ναῦν. Cic.lib.1.epiſt.2.ad Q.Fratr. Seneca epiſt. 97. *Qui hac potuit dicere, Neptune nunquam hanc nauim niſi rectam, arti ſatisfecit.* Teletes apud Stobæum ſerm.254.

Cum meis poni ſtatuam perennem Nerua Traianus titulis videret.] De hac ſolennitate plura dicenda erant ſed non eſt inſtituti mei. vide Vopiſc.Numerian. Euſeb. Chron.

Quamque poſt viſus, prope poſt biluſtre Tẽpus accepi, capiens honorem Qui patrum ac plebis] Hæc poſteriora capienda de Imp. qui conſulatum iniit eodem tempore, quo Sidon. imago relata in bibliothecam Vlpian.

Vt per abruptum boue concitato.] Victor Vtic. vbi amphora cœpit. Hieronym.ad Lætam. *Currente rota dum curceum facere cogito, amphoram finxit manus.*

Lib.V. Epiſt.VII. *Arcarijs pondera.*] Arcarij, ſerui quibus curatio σκευάζειν τὰ δεσποτικὰ χρήματα. Nam argentũ Romanis duplex ſuum & alienum. Cic.pro Roſc Verr.3. Plin.35.ca.10.ſuum argentum iterum duplex: domeſticum, quod in arca. forenſe, ſeu vt Cic.lib.2.epiſt 1.ad Attic.circumforaneum quod in nominibus.l.27.§.3.D.de aur.& arg.leg.inde duplex ſoluendi modus, de menſa, vnde apud Liuium.lib.7. quinqueuiri menſarij, à diſpenſatione pecuniæ aut ſcriptura, ſiue domi aut ex arca. Donat. Adelp. Act.2. ſc.4.ex quibus, vt arbitror, liquet, cur l. Thais.§.17.D.de fideicom.libert.arcarius dicatur nomina feciſſe. Sidonio Arcarij ſunt ſuſceptores, qui vti alij eius generis ponderibus & modiis vtebantur. l. aurũ. C. de ſuſcept. ex qua pleniſſima huius loci interpretatio

petenda. l. Modios eod. l. iubem C.de defenſor. ciu. Fiſcus enim arca dicitur. Lamprid Alexand. Seu. *Qui de arca fiſci ederent munera*. nam V.C.area. hinc apud Capitolin. Gordian. *Gladiatorũ fiſcalium paria mille*.Pruden. περὶ στεφάνων.

Auguſtus arcem poſſidens,
Cui nummus omnis ſcribitur.

Indubiè *L. Aug.arcam poſſidens*.Vopiſc. Aureliano. *Arca fiſcalis*.l.2.C.Theod.de num. act ſcrin. apud Caſſiodor.lib.12. *tot ſolidos de arca noſtra tranſmiſimus*. intelligit arcã ſuam princeps ſeu fiſcum priuatum.Duplex enim eſt fiſcus,publicus & priuatus. Publicus in quo cenſus populi ſeu ciuitatis, qui & ærariũ.Priuatus , in quo pecunia ex patrimonio principis. Spartian. Adr. *Damnatorum bona in fiſcum priuatum redigi vetuit.* Comes rerum priuatarum. quamuis eius munus cura fiſci priuati concluſum non fuit. Arca præfecti prætorio,de qua l.Duos.C.de ſuſcept.l.vlt.C.Theod.de indulg. debit. Græcis τραπέζα. vnde in Gloſſ. *Arcaria* τραπεζιτικὴ. Arcæ pontificalis meminit Symmach. & v.Inſcript.

Paneg.Maior. pugilem cum gymnade pinguem Pruden.2. contra Symm.*Oleóque & gymnadis arte* Hamarrig. *Sic Lacedemonias oleo maduiſſe palæſtras.* Stat.6.Thebaid. *pingues palæſtras*.Ouid. *vnctas* Lucian.Amor. λιπαρὰς.

Vicum Helenam.] Zoſim.lib.2.

Iam textilis anguis] elegantiſs.deſcriptio Draconis ſigni bellici.cui gemina illa Ammian. lib.16. *Alios purpureis ſubtegminibus texti circumdedere dracones, haſtarum aureis gemmatiſque ſummitatibus illigati. Hiatu vaſto perflatile, & ideò velut ira perciti ſibilantes , caudarúmque volumina relinquentes in ventum.* hinc Draconarij apud Vopiſc. Aurel. δρακοντοφόροι.Gloſſ. Pruden. *draconum ,quos ferebant pallijs.* Pallium παραπέτασμα, aduerſ.Symmach. --*Feſtis ſuſpendam pallia portis.* Ita Palla Senecæ de Ira lib.3 cap.12. *cum inter dicentes & audientem palla intereſſet*. rectè ergo auctor Gloſſarij: *Palla* πέπλος, παραπέτασμα. accuratè Cedrenus : βίξιλα παραπετάσματα ἐκ πορφύρας καὶ χρυσοῦ, εἰς τετράγωνον σχῆμα πεποιημένα. ταῦτα ἐξαρτῶντες ἐπὶ μακρῶν δοράτων, κύκλῳ παραπορευόμενοι τοῦ βασιλέως, καὶ διασκέπουσιν αὐτούς.quare minus propriè Prudent. pallia dixit:de ſigno Draconis rectè verò γωνικῶς; de vexillis , nam & pallium τετράγωνον ſeu quadratum.vt Tertull.de Pall.& eadem de cauſſa vexilla , & βάνδα dicta;nam band. etiam num nobis inſtitam ſeu faſciam latiorem

tiorem notat Sed bandum vexillum appellabant. Suid. βάνδον. & numerum militum, quæ ſub vexillo militabant, qua notione Francis hodie vſurpatur. Leo Imp. βανδοφόρος ὁ τὸ σημεῖον τοῦ βάνδου βαστάζων.

Vix habui. mores] Sura. Dio. in Traian.

Panegyr. Auit. *princeps Conſtantius*] Oroſ. Diac.

Lithorius ſcythicos] vide Diacon. lib. 5.

Littera Remani] Diacon. ibid.

Capto Lithorio] Saluian. lib. 7.

In campos Belgatuos] Campos Catalaunicos. Diaco. li. 5.

Interea inrautum] Romam, quam inuaſit Genſerichus. Hiſtor. Miſcell.

Narbonem] Diac. lib. 4. Saluian. Proſper.

Qua noſter peccauit auus] Oroſ lib. 7. cap 28.

Auguſti ſubeas nomen] Diacon. lib. 6.

Carm. ad magnum Felic. *Irati fuit hiſtrionis exul*] Vide Dion. Domit. Iuuen. Sat. 15. Suid Δομετιανὸς ἐφίλει τὴν ὀρχηστὴν τοῦ πρασίνου μέρους τὸν λεγόμενον πάριν, περὶ οὗ καὶ ἐλοιδορεῖτο ὑπὸ τοῦ συγκλήτου, καὶ Ιουβεναλίου τοῦ ποιητοῦ ὅστις βασιλεὺς ἐξώρισε τὸν Ιουβενάλι, τὸν ἐν πεντάπολει ἐπὶ τὴν λιβύην. Turni Rutilius meminit, Seru. in Virg Comm. Iuuenal.

Burgo. *Diceris ſic namque domus de flumine ſurgunt*] Gloſſ πύργος *turris, burgus*. Ammian. lib. 28. *Rhenum à Rhetiarum exordio vſque ad fretalem Oceanum magnis molibus communiebat, caſtra extollens altius, & caſtella, turréſque adſiduas per habiles locos & oportunos, qua Galliarum extenditur latitudo.*

Narbon. Phocida] Pompon. Mela lib. 2. cap. 5.

Clauſis faucibus & loquente geſtu.] Intelligit παντομίμον Caſſiodor. lib. 4. 21. *Ore clauſo manibus loquitur. & quibuſdam geſticulationibus facit intelligi.* Cyprian. *Vir vltra muliebrem mollitiem diſſolutus, cui ars ſit manibus verba expedire, propter vnum neſcio quem commouetur vrbs tota, vt deſaltentur fabuloſa libidines.* Lucian. περὶ ὀρχήσεως. Macrob. Saturn. lib. 2. cap. 7.

Crure, genu] Manil.

Omnes fortuna vultus per membra reducet,
Aequabitq́; chorosgeſtu, cogétque videre
Præſentem Troiam. ———

Manu] hinc χειρονόμοι. & Ariſten. περὶ ὀρχηστρίδας. χειρὶ πολυχήμον, καὶ ποικίλοις ἤθεσι κεχρημένοι. &, χεῖρε κινεῖσθαι.

Rotatu] lib. 9. epiſt.13. *Iuuat & vago rotatu dare fracta membra ludo.* rotatus ποικίλοις τῆς ὀρχηστικῆς στροφὴ καὶ περιαγωγή.

Toto in ſchemate] Totum ſchema, dixit, τὴν σύμπασαν κίνησιν τῆς ὀρχηστικῆς, ἢ στροφὰς αὐτῆς, καὶ περιαγωγὰς, ἢ πηδήματα, καὶ ὑπτιασμοὺς. quæ omnia Saturi geſtus appellatione complexus Manil. ſchemata itaque ſunt κινήματα τῆς ὀρχηστικῆς. Saluia. *Quis enim integro verecundiæ ſtatu dicere queat, illas rerum turpium imitationes, illas vocum ac verborum, illas morum turpitudines, illas geſtuum fœditates.* l. illas motuum turpitudines Tatianus loquens de hiſtrionibus: κινοῦνται δὲ κινήσεως οὐ σὺν ἔχρῃν. Arnob. *Laſciuiens multitudo incompoſitos corporum diſſolueretur in motus, ſaltitaret & cantaret.* Malim legi: compoſitos. motus compoſitus κεκινημένη ἐμμελῆ. vt Petron. & alijs compoſitus inceſſus, qui delicata moderatione ſuſpenſus lib. 2. cap. 3. *incompoſitus motus*, apud Val. Max. rudis & non numeroſus. apud Non. in Sanniones: *in motibus & in ſchemis.* non, ſcenis. Næu. Lycurgo. *Pergite thyrſigeræ Bacchæ Bacchico cum ſchemate.* Apul. *variis corporis ſchemis ac motibus.* Lamprid. Elagab. *Meretrices coegit in ædes publicas, diſputauitque de generibus ſchematum & voluptatum.* innuit motus obſcœnos. Sueton. Tib. cap. 43.

Tela attritu aſſiduo cacuminantem.] Panegyr. Maior. *cacuminat albis os nigrum telis.* quod Virgil. 3. Georg.

—*dentéſque Sabellicus exacuit ſus.* Ouid. Metamorph.

—*ſummáſque cacuminat aures.* id eſt, exacuit, aut in cacumen arrigit. Horat. lib. 2. Od. 19. *& aures Capripedum Satyrorum acutas.* vt Lucianus, ἐν θεῶν ἐκκλησίᾳ: οἱ δὲ σάτυροι ὀξεῖς τὰ ὦτα, καὶ αὐτοὶ φαλακροί.

Mimos, ſchœnobatas, gelaſianos.] Mimi, & gelaſiani ſunt τῶν γελωτοποιῶν. Sunt autẽ μῖμοι ὑποκριταὶ, καὶ μῖμοι γελοίων. Zoſim lib. 4. μῖμοι γελοίων, de quibus Sidon. *qui lætis riſum ſalibus mouiſſe faceti.* vt ait Claudian. *ſcurra* Latinis. Gloſſ. *Scurra* σκώπτης, γελωτοποιὸς, ἡδυλόγος, ἢ εὐτράπελος, hos innuit Arnob. lib. 2 *Quid pantamimos, mimulos, hiſtriones*, ſola vero dicacitate, & acerbis iocis riſum conciliabant. Capitol. Vero. *ſcurra mimarij.* Catul. *vrbicarij.* Iuuenal. *vrbici.* Plaut. *vrbani.* Firm. *ſcenici ioculatores.*

Gelaſiani. γελωτοποιοὶ. Nouel. 105. qui habitu aut geſtu riſum mouebant, deformitate oris, & vultu ridiculo, aut voce abſona. huius generis ſunt moriones. Lamprid. Alex. Seuer. Sanniones. Nonius. *Sanniones enim dicuntur, qui non rectum*

vultum

vultus habent. nam Samna os diſtortum cum vultu, Interpres Perſij. Miriones quoque & id genus. hinc capiendus Artemidor. lib. 1. ξυρᾶσθαι τὴν κεφαλὴν ὅλην, πᾶσιν αἰγυπτίων θεῶν ἱερεῦσιν, καὶ γελωτοποιοῖς ἀγαθόν. totum enim caput radi, eſt vera deformitate inſigniri, vt ait Petron.

Schœnobata. Sunt ex genere præſtigiatorum, ita enim appellantur θαυματοποιοὶ apud Capitolin. Vero. & Arnob. li. 2. coniunxit funiambulo præſtigiatores. vnde Plin lib. 9. ep. 26. vbi oratorem vult attolli, eaq; immiſcere quæ θαύματα Aeſchin. *vides*, inquit, *qui per funem in ſumma nituntur, quantos ſoleant excitare clamores, quum iam iamque caſuri videntur*. Prudent. Hamartig.

Inde per aërium pendens audacia funem
Ardua ſecuris ſcandit proſcenia plantis.

de qua ſcanſione abunde Niceph Gregoras lib. 8. Manil.

Certa per extentos ponit veſtigia funes,
Et cæli meditatur iter, faſtigia pendet,
Appennina petens populúmque ſuſpendit ab ipſo.

Iuuen Sat. 14. Sueton. Ner. cap. 11. Muſonius apud Stobæum. ſerm. 19. ἀλλ' οἱ μὲν ἄρα, θαυματοποιοὶ δύσκολα οὕτως ὑφίστανται πράγματα, καὶ τὴν ζωὴν παραβάλλονται τὴν ἑαυτῶν, οἱ μὲν εἰς μαχαίρας κυβιστῶντες, οἱ δ' ἐπὶ κάλων μετέωροι βαδίζοντες, οἱ δ' ὥσπερ ὄρνεα πετόμενοι διὰ τοῦ ἀέρος. ὧν τὸ σφάλμα θάνατός ἐστι. e tant enim varia genera τῶν θαυματοποιῶν, περὶ τῶν εἰς μαχαίρας κυβιστώντων, fuse apud eundem Stobæum ſerm. 17. Plato Euthydemo. οὐδὲ ὥσπερ ὄρνεα πετόμενοι, *qui more auium ſeſe iaculantur in auras, & pennis viduati volant*. Manil. lib 5. hinc petaminarij Firm. lib. 8. huius generis ephalmatores, & qui membra per flammas mittunt, & petauriſtæ, ſeu vt Firm. petauriſtarij Feſt. Petaurus. Manil. lib. 5.

Et iam te vrna petit. Sophocles Electra ἡ στάντες δ' ὅτ' αὐτοὺς οἱ τεταγμένοι βραβῆς κλήροις ἔπηλαν, καὶ κατέστησαν δίφρους. Ouid. 3. Amor. Eleg. 2.

Suſpenſas tubicen vocans quadrigas.] Sophocles. χαλκῆς ὑπαὶ σάλπιγγος ᾖξαν —Stat. Sylu. 3. *Iam placide dant ſigna tuba Iam fortibus ardens*, &c. Hieronym. Hilarion.

Motu puluere ſordidatur aër.] Sophocles.

—ἐν δὲ πᾶς ἀμείσωθη δρόμος;
κτύπου κροτητῶν ἁρμάτων κόνις δ' ἄνω
φορεῖται —

Horat. *Curriculo puluerem Olympicum collegiſſe*. hoc eſt, quod

quod Græci ἐγχρίειν. Scholiaſtes Ariſtoph. Plut.

Dexteriore concitatu.] lib. 2. exteriore. Interior qui breuiore circulo pergit ad metam, & eſt ſiniſter, exterior, qui longiori, & eſt dexter. Virgil. 12. Æn. *Eludit gyro interior.* Seru. *Siniſterior, breuiore ſcilicet circulo.* hinc Ouid. Amor. lib. 3. Eleg. 2. *Nunc ſtringam metas interiore rota.* Seneca. *Non in curſu tantum circique certamine, ſed in his ſpaciis vitæ interius flectendum.* Sophocles. —δεξιὸν τ' ἀνεὶς Σειραῖον ἵππον εἶργε τὸν προσκείμενον. Scoliaſtes: Σειραῖον ἵππον: τὸν ἔξω τοῦ ζυγοῦ, τὸν δέξιον, προσκείμενον δὲ τῷ καμπτῆρι ἀριστερόν. Idem Sophocl.

> ἔπειτα λύων ἡνίαν ἀριστερὰν
> Καμπτόντος ἵππου, λανθάνει στήλην ἄκραν
> Παίσας —

Hinc interiorem, pro ſiniſtro, exteriorem pro dextro acceperunt. Cato Origin. *Cōdituri ciuitatem, taurum in dextra, vaccam intrinſecus iungebant, & tenebant ſtiuam incuruam vt glebæ omnes intrinſecus caderent.* Varro 4. de ling. Lat. Ouid. v. Faſtor.

> *Et medius iuuenum non dedignantibus ipſis*
> *Ibat, & exterior ſi comes vnus erat.*

Hic compendia flexuoſa metæ vnus dum premit] hoc eſt quod Græci περιστροχάζειν. ipſam vero artem flectendi κυκλάδα τέχνην.

Hilarem ciere rixam] Artemidorus lib. v.

Propemt. *Quem riſiſſe ſemel ferunt in æuo*] Hieronymus: *M. Craſſum ſemel in vita riſiſſe ſcribit Lucilius.*

Ammianus lib. 26. Cic. aliiq; complures. Atqui hactenus ſatis prolixè deliratum. ſufficiunt enim vt arbitror, hæc προκαθαρίσματα veri legitimiq; laboris, quem Sidonio voui.

FINIS.

Bibliopola Lectori S.

MOnere te volui, Notas quæ incipiunt pag. 71. incuria Typographi Coluio tributas, eas eſſe Io. de Vvouuueren, & textui Sidonij ſubiungendas. Hoc etſi ſectio ipſa, tum modus & character ſcribendi ſatis innuat, nihilominus indicare tibi neceſſarium putaui, ſimul vt manifeſta quæque errata notarem, quæ dum Ioan. de Vvouuueren, qui huic editioni architectus, abeſt, inſcitia operarum commiſſa ſunt.

Pag. 2. ſcribe: ſed ſi & hiſce deliramentis. 3. dilatatis. intra narim. 4. narrantur, aut ſeria. 5. meditatum acroama. 6. dignitati hæreditat æ. antiquati honoris. 10. Neque adhuc Tranſalpino. filia perennis. thalaſſio feſcenninus. 14. ſuper ligerim ſitos. 15. it in tractatorium. ſquallidi præripuiſſent. capite conſedit. 17 Quocirca memento. 18. in Baſilio. 21. autor incertus. ab incauto ſuſcitarentur. 22. factione præbuerat. cuius moribus quod. 23. nihil adhuc ſuſpicans, vnde enim? in iſtis humilitatis 25. oro vt indultu. 27. in concilio iubet. 29. quot ſolet ſigma. 31. in quorum aream. anguſtiſq; gradibus. rapaciſſimi ſolares. 32. cui conuentui. vocum cantuumq; ſi portum litoris petas. fomitibus abiunctis. cohibeatur. Pinguedo coaleſcit peruagabilibus. Si turbo auſtrinus inſorduit, immane. 34. dignitatis infulas. iuuenis tamen. 43. ad ſummam cœpti tubis, vmbratiliter. 45. hoc ſit ſcient. 46. optat exire. 47. (qui quidem grandis eſt) 49. ingne cryſtallis. 51. fatendum eſt. 52. manſionum. 55. lætitiæ popularis. eo conditionis. virtutũ tuarum. 57. ſuæ dominium 60. liber ſtatũ, quod c. e. adfectu. contra gentẽ u. u. itatã cum Ecdicio ſuſpicere prætentos noſtræ opinionis p. a. bellicoſorum. 62. Simplicio. Aui mei. 63. expolitum crebro. 65. ſed ſic quoque. 66. pollinctor. ſtygiæ vice paludis, volunt lacrymas. 67. apertæ ſimultatis 70. ſede abſumus. 74. Arbitro me. 76. perintẽpeſtiua. 77. tribue quæſo. 78. Amicitiarum. 79. multa ſuccedunt etſi nondũ terebat labor, iam tamen patrociniũ. plus præſtitiſti argentario. 80. cedere non. 81. ſub paludamẽto. 82. colloquiorũ. conſpicaturi. omnibus ſtatim totũ. 84. luctuoſamq; ſecare ſectas. 85. meditarer, lacrymis. 86. forficibus. 87. Cum Veſpaſiano delẽdæ ſunt virgulæ. 93. aſtra quatiemus. Domitio 95. vendicant. 76. ſaxoſa caſtellis. 100. vir totius charitatis. 101. Nequeo differre diſceſſerat.

ſerat.103.per quam prouincia 104.dialectica. 106. Non iniurium eſt.Siagrio.108.conſeſſum prioribus.109.ſalſi ſermonis venena nocuiſſe.101. hexametris familiarius cõiugẽ Fauſtã. 113.exactiſſime.113.Culminio.115.crinem viris nubit.116.ceruicum humiliatarũ.117.proſapiæ tuæ.119.primo frigore.121. noſque ſurreximus.122.fatigatio illorũ gratuita. 123. profecturo.124.Domino Papæ.ſpeculo charitatis. 130.Eſt enim tibi.131.lectorũ nuper albus 132.grauiter morẽ.Ceſorio.134.feras Photin.135.Reienſes.140.impetrat, ducit.149. fonte manaret 151.concio.161.non agnoſcebat.163.nõ piget ſequi ad prãdend.166.fugitiue.167.nec parũ lectitauiſti concitatiorẽ, ſcias volo.169.maria tranſmiſim.170.Apollonij.176.ſantonibus.178.appenſa tandẽ.184.Nihobriges.187.0. neceſſitas adiungẽda ſequẽti periodo,nã nõ ſunt verſus. nũc ſtichos. 190. ſeparatum ſpaciis.194.eremitidis æſtuantẽq;. 175. figuraliter immor.faſce perſpecto.211.Ariſtot.Heraclitus.cõtra venena. offerre par fuerat.215.aperit.218.Maioriani.219.iaculoq; ceu foráte. 225. ſcãna cõponere.facies.226.Ceciniſſe dictas 227. Afer.aut fabulare quæ rideã.236.diffuſum vite racemum.237. cũ põdere cõti.243. vindemia.245.colo caſia.248. Ærea deſtituit.252.ſcopulos iaculabile.& cernua 255. Æra ſuo.256.Quẽ ſuperaſſe ceſtus.257.ſequana.ligerimq́;.258. nullũ per inane. 263.ſerò veſtra rep.272. noui cui carmen.276.cęliq́; tumultu. 277.lactẽtia primũ.282.Nicer allu.t vnda.288.NiueliaCottij Tyrrheniq; liquor Ponti,vel lõga Pyrene.293. Phaſiaco ſteriſſe.Forma percita.tũ ternita.294.terras Oebalias.295.Mæoniæ.inter tetriæ choros Mineruæ.297 Nõ hic Dindyma.307 Hoc dant vota.309.Sic luſtro imperij.314.ſepteni ſideris.315. trãſtulit vſus.327.vetitaq; condi.mittitur in nexus 333.ad cõſentiũ.338.per libidinoſa.Cõſentius.341. Gelonus conſtãs intrepidusq́;.347.vlno Claudius Appius.348. trochóſque. 349. Here aut marmoribus.351.Hinc hi Cottion.

In Notis Coluũ:poſt liuidulorum.8. ſuſpirioſus miniſter. Mauruſia. Hydraulica. ſuam excuſarent. 9.ταλϐύς. Capua locatus apud Praneſt. locatus.10.quod aquoreum. nidos nutaſſe. 11. in iocos Cic. Floros Lanin. 12. fieri flora.ex MS.conſenſu.nullo ſenſu punicatus.13. Varro Macco hic ſernandus pronunciaretur. δ'ιαφθείρων. 14. cadaueri minar. tamen recipere puella.ἱμάτια διαφαίνοῦια vocant Gr.17.ςεφάναν.19. confringi vas.20. riſus excitaret.21.alte & magnifice.ἱερὸν μέγα.ſi ſtruem facient. ita correxi. Lanies inde accerſ.23.verus arbiter.24.hunc extiſpicem. τὸ ὄψον τρίϐλιον.25. χελιδόνας nauticum celeuſma. 26. quam bimuſtris. ſoporem. 27. Liſtaus comburebantur 29.ἑταίρον.mæſtificata.31.ſaniis induſtrior de.33. dote data Bithynis. Priſcianus. Apollodoro. 34. ſententia damnatur extrema Thematis miſſ. 35. Cilicum vela for. 36. acceſſet. 37 tam externa.

ſterna. Scæuolam. Lucumonem. 39. quod ſerui poteſt. 41. manus veſtras certa, 44. debuiſſe formatam. 49. Vaſatium. vaporandas 50. ſine vlla diſtinctione ſ. e. vbi diſcinctione reponeb. 51. non operis effectus excudit ſed authoris affectus 52. acta nullo. 53. Trabealis. 3. laudibus Stiliſonis. 54. & laqueos τιμωρούμενος τελευταίῳ 56 ſubpuncta. 57. Caper Grammat. lectoribus fore. 59. vt opinor ſenſu ἀρχαϊκῶς καὶ στεφανῶν. ἐπὶ σωμάτων. 62 στοίχων ita ſcripto forte. bituminis. 63 Cocto aggerem. Ammianus, Sardanapalum. 63. quod fieri poteſt. perſutis. 64. vict. Dodon. Stephan. edidit. ariolum præſagia, fulgurum as deosobeunt. 65. hæreſin, præ ſe ferũt repud. ſecundam corripit. πιμπλήσιν. 66 quiuis videt qui vett. libros triuit. & Ald. Manutius qui Cenſorinum. 67. pro antrum, atrum. 1. acæpit. 68. Salluſtio. 69. Orpheus 96 adſcribebat dele. 100. quam metam triuerat arte rota.

IN NOTIS IOAN. DE VVOVVEREN.

75. ſeu conſeſſus. a concalando. apud Petron. prolatæ c. h. conuiuium Rhodanuſia. in Pertin. Iulian. μέχεις 67. suius non ſolum formas C. de aquæduct. curauimus. L. 77. pereg.) Suid. Iouiniano. Maxima rerum ſcientia. 78. confeſſum reum. id ſancientibus. 79. Et Pallad. 80. pſallunt pſallere. de rebus Geticis: 81. Caſſ. lib. Theodoſ. ſimilem habent dignitatem præfectura honor. conſulatum gereb. quem adſcriptum cuius rei 82. vos fecit. Quem plauſibilibus. R. ſoneret Roſtralis. affixi. 83 Hiantis interregni 84. Samniticum vocab. Samnitum. 85. Tortuoſi pugillatu pugillatus nexibus. τῆς πυκτικῆς. φυλάττων τὰ Tuguria noſtra. 86. vinaſitates. boum Queis mentis. 87. οἱ εὐπατρίδαι. vino plenis. οἰνάνθινον. Petronio. 89. recte Tertul. medus it. Gu. 91 Deſertiones. 92. agnoſci cranium euolutum tegit. defunctis. ἐντειλάντων 95. pro acceſcentibus. hircini odoris. hirſones Græco-Latino. app. 96. Fuſa Plut. 97. τῆ εἰωθ κάμάτω εἰθισμένοι ἐπὶ ferme ſunt 98. ſine ἀpollucibilitate. τὰ δ᾽ ἐρῶσα ita dele. 99. quæ magiſter. apud Atheneum. θερσιλέοντα. 100. crepuloſi. duobus antiquis 101. ductu gladios pend. ὤμοσεν Gell. lib. 15. 104. in V. in ſcripe 107. cuius actorem. vineam Hortulanos, ἀπαιτητὰς qua notione. 108. adſectus eius. 112. Opt. C. Ceruſſa. 115. quæ σ᾽ ἄλικες Pollex Opt. C. reliqui 115 ita Opt. C. 116. Viuendi miſera. σίχυς. Serpillis. 117. eloquium ſuſpicimus. 120. In antecæna vere refertur protinus ingens Inter lactucas oxygarumque vt nummum aſperum. 121. Aufidi Seminir 122. Vulg. merito L.' 123. Vinslorum pandas Craſſi Ad Carras. p. ſ. nec inulta r. Ventidio mactate Sapor. 124 gaudentes exseptent 126. ---vrbibus Quæſt.-- Moſa, Rhenus viſurgis, Vuardo. 127. Ac conti r. i. κόντος χορεύειν χορεύειν. eſt Thyaſum quatere. Thyrſi in Stat.' Heſych. Suid. 128. Aremorisas. 129. diuidum. a carpſerunt. 130. sonſcendera Nil ipſa. 131. As torque euitand. bidental. Cornutus. solo tangitur ἐνθάδε θάπτονται ὅθεν τε Laureatus. Boetin ſatum Leonem 132. Seryonus nos eſſe puta. ha particulæ. 133. Lambentes L. Tritonida 134. referante cum has ſcripſit ſupergreſſum. Recte, non vt 135. odoris. 137. Rerum amiſi. Non ſunt verba Cic. ambubaiæ. 138. Iuuenſus. lingula primo. Amiſſ. flecti δελφοῖς γλύρε τερετίζαν 139 Symphoniaci tibia c. κόγχη loco fiducia pignorisque) Fiducia & p. differunt Tum populi quanta moliis hauſtas 141. pluma veſtis ἄνθινον Trahunt addictos Confeſſum 142. Suid Sidon. inſulis honoratus 144. matricula memorialium. gallina matrix. in V. Hiſtoria Albonis.

Summa Priuilegij Regis.

HENRICI IIII. Gallorum & Nauarræorum Regis Chriſtianiſſimi Priuilegio, conceſſum eſt Ambroſio Drouart, in Pariſienſi Academia Bibliopolæ, imprimere, ſeu typis excudendum curare, & venum exponere Librum qui inſcribitur CAI SOLLI SIDONI APOLLINARIS ARVERNORVM EPISCOPI OPERA OMNIA, Recognitum ex diuerſis manuſcriptis, ſtudio & opera IOANNIS DE VVOVVEREN, cum eiuſdem & PETRI COLVI NOTIS, &c. Prohibitúmque Bibliopolis omnibus, Typographis, aliiſque cuiuſcumque ſtatus aut conditionis, Ne quis aut excudat, aut ex alterius cuiuſquam Typographia, præterquam eiuſdem Drouart, vel ex ipſius conſenſu, diuendat, intrà nouem integros annos, elapſos & completos poſtquam primò excuſus fuerit: ſub pœna confiſcationis & mulctæ arbitrariæ. Prout fuſius patet in literis Regiis, datis Lutetiæ XVII. Februarij, Anno Domini M. D. XCVIII.

Per conſilium.

DE LAVETZ.

Ab eodem Drouart, Ioanni Pilehotte Bibliopolæ Lugdunenſi poteſtas facta eſt.

812,706